

НАЙКРАЩІ 1000 тем ФРАНЦУЗЬКА МОВА

ДОДАТКОВО:

- Автентичні тексти для читання
- Тематичний словник
- Інформація по всіх регіонах України

Автори-укладачі:

О. Я. Пантелеева, А. Т. Устименко, Є. С. Ємельянова, В. О. Григоренко,
Б. В. Діденко, Л. І. Діденко

Видано за ліцензією ТОВ Видавництво «Ранок»

1000 thèmes parlés en Français: Усні теми з паралельним П16 перекладом для учнів 5-11 класів та абітурієнтів / Уклад. О. Я. Пантелеева, А. Т. Устименко та ін. — Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2005. — 560 с.

Посібник допоможе школярам у вивченні французької мови та підготовці до іспитів. Він містить усні теми з перекладом, що традиційно пропонуються на іспитах і рекомендуються до вивчення протягом навчального року. Тексти складені в межах елементарного лексичного й граматичного матеріалу.

Беручи за основу теми, наведені в посібнику, учні можуть скласти власні усні повідомлення.

Для учнів 5-11 класів, абітурієнтів і викладачів французької мови.

ТОВ «Веста». Свідоцтво ДК № 2540 від 26.06.2006. 61064 Харків, вул. Бакуніна, 8А.

Адреса редакції: 61145 Харків, вул. Космічна, 21а.

Тел. (057) 719-48-65, тел./факс (057) 719-58-67.

Для листів: 61045 Харків, а/с 3355. E-mail: office@ranok.kharkov.ua

З питань реалізації звертатися за тел.: у Харкові — (057) 712-91-46, 712-91-47;

Києві — (044) 495-14-53, 417-20-80; Донецьку — (062) 304-67-02; Житомирі — (0412) 41-27-95;

Дніпропетровську — (0562) 43-46-95; Львові — (032) 233-53-39; Сімферополі — (0652) 22-33-03;

Тернополі — (0352) 26-86-94, 53-32-01.

E-mail: commerce@ranok.kharkov.ua

«Книга поштою»: 61045 Харків, а/с 3355. Тел. (057) 717-74-55.

E-mail: pochta@ranok.kharkov.ua www.ranok.com.ua

© О. Я. Пантелеева, А. Т. Устименко, Є. С. Ємельянова,
В. О. Григоренко, Б. В. Діденко, Л. І. Діденко,
укладання, 2005

©ТОВ Видавництво «Веста», 2005

ЗМІСТ

I. Ma Vie (Про мене)

Ma biographie (Моя біографія)	18
Ma famille (Моя сім'я)	19
Une famille (Родина)	21
Les amis français de Marie (Французькі друзі Марії)	23
Notre appartement (Наша квартира)	25
Ma chambre (Моя кімната)	26
La maison de mon ami (Будинок мого друга)	28
La journée d'un élève (Робочий день учня)	30
Une journée de ma vie (Один день із мого життя)	31
Je fais mes courses (Я роблю покупки)	33
Mon jour de repos (Мій вихідний день)	35
Mon ami (Мій друг)	36
Visite chez le directeur de l'école (Відвідини директора школи)	38
Dans la cantine scolaire (У шкільній їдальні)	40
Dans l'atelier d'ajustage (У слюсарній майстерні)	41
Une leçon de la musique et du chant (Урок музики та співу)	43
Dans l'atelier de menuisier (У столярній майстерні)	45
Ma ville natale (Моє рідне місто)	46
Ma future profession (Моя майбутня професія)	48

II. La France (Франція)

La France (Франція)	51
Le climat et la végétation de la France (Клімат та рослинність Франції)	53

France: constitution et administration (Конституційний та адміністративний устрій Франції)	55
Les institutions du pouvoir en France (Органи влади у Франції)	56
Une scène de l'histoire de la France (Епізод з історії Франції)	58
Grands événements dans l'histoire de la France (Великі події в історії Франції)	60
L'industrie française (Французька промисловість)	62
L'agriculture de la France (Сільське господарство Франції)	64
L'économie française d'aujourd'hui (Сучасна французька економіка)	66
La protection sociale (Соціальний захист)	68
La santé (Охорона здоров'я)	70
La justice (Правосуддя)	71
La protection de l'environnement (Захист навколишнього середовища)	73
La protection de l'atmosphère (Захист повітряного простору)	75
Le téléphone. France Télécom (Телефон. Франс телеком)	77
La Poste française (Французька пошта)	79
La musique française (Французька музика)	80
Les fêtes de la culture (Свята культури)	82
Le sport et les Français (Спорт і французи)	84
Les loisirs des Français (Як французи проводять вільний час)	86
Les jeunes en France (Молодь у Франції)	88
Paris (Париж)	90
Les curiosités de Paris (Визначні пам'ятки Парижа)	91

Une promenade à travers Paris

(Прогулянка Парижем)

L'île de la Cité, Notre-Dame de Paris

(Острів Сіте, Собор Паризької Богоматері) 93

La Rive gauche, la Tour Eiffel

(Лівий берег, Ейфелева вежа) 94

La Rive droite, l'Arc de Triomphe,**les Champs-Élysées** (Правий берег, Триумфальна арка,
Елісейські поля) . . . . . 96**Le Louvre, la place de la Bastille** (Лувр, площа Бастилії) . . . . . 98**Le musée-théâtre Grévin** (Музей-театр Гревен) . . . . . 99**Le transport parisien** (Паризький транспорт) . . . . . 101**La vie de la région parisienne.**

(Життя паризького регіону) 103

"L'Île-de-France"

("Іль-де-Франс" (Французький острів)) 105

La moyenne montagne. Trois massifs fort**différents** (Середньогір'я. Три зовсім різних
масиви) . . . . . 106**La Corse** (Корсика) . . . . . 109**Monaco** (Монако) . . . . . 111**La Côte d'Azur** (Лазурний берег) . . . . . 113**Midi-Pyrénées** (Південні Піренеї) . . . . . 114**Les Landes** (Ланди) . . . . . 116**Rhône-Alpes** (Рона-Альпи) . . . . . 117**Auvergne** (Овернь) . . . . . 119**Clermont-Ferrand** (Клермон-Ферран) . . . . . 120**L'économie de l'Auvergne** (Економіка Оверні) . . . . . 122**Poitou-Charentes** (Пуату-Шаранта) . . . . . 123**Poitiers** (Пуатьє) . . . . . 125**La Camargue** (Камарга) . . . . . 127**La Bourgogne** (Бургундія) . . . . . 128**Les Pays de la Loire** (Землі (краї) Луари) . . . . . 130**Nantes** (Нант) . . . . . 131**Le château de Chambord** (Замок Шамбор) 133

Château Ussé (Юсе, або замок «Сплячої красуні»)	135
Le château de Blois (Замок Блуа)	136
Le château d'Amboise (Замок Амбуаз)	138
Le château de Chenonceaux (Замок Шенонсо)	140
Le château de Chaumont (Замок Шомон)	141
Les châteaux de la Loire (Замки Луари)	143
Orléans, ville-symbole (Орлеан, місто-символ)	144
Les troglodytes (Печерні люди)	146
L'histoire du Maine et de l'Anjou (Історичні провінції Мен і Анжу)	148
La Normandie (Нормандія)	149
Histoire de la Normandie (Історія Нормандії)	151
Rouen et ses curiosités (Руан і його визначні пам'ятки)	153
Le Havre (Гавр)	154
La Bretagne (Бретань)	156
Les côtes de la Bretagne (Узбережжя Бретані)	158
Histoire de la Bretagne (Історія Бретані)	159
Les curiosités de la Bretagne (Визначні пам'ятки Бретані)	161
Les villes les plus importantes de la France (Найважливіші міста Франції)	162
Marseille (Марсель)	164
Toulouse (Тулуза)	165
Les villes de la France: Lyon, Rouen, Strasbourg (Міста Франції: Ліон, Руан, Страсбург)	167
Lyon (Ліон)	168
L'histoire de la ville de Lyon (Історія Ліона)	170
Grenoble (Гренобль)	172
La peinture française (Французький живопис)	173
La sculpture en France (Скульптура у Франції)	174

Les magasins français (Французькі магазини)	176
Histoire de la gastronomie (Історія гастрономії)	177
Comment les Français mangent-ils? (Як їдять французи?)	179
Le menu quotidien des Français (Щоденне меню французів)	181
Les musées de la France (Музеї Франції)	182
Les bibliothèques françaises (Французькі бібліотеки)	184
La Bibliothèque nationale de France (Національна бібліотека Франції)	186
Les Parcs nationaux de la France (Національні парки Франції)	188

III. Les pays francophones

(Франкомовні країни)

Suisse (Швейцарія)	190
Les villes de la Suisse (Міста Швейцарії)	191
Les hommes illustres de la Suisse (Відомі люди Швейцарії)	193
Belgique (Бельгія)	194
Le Canada (Канада)	196

IV. L'Ukraine (Україна)

L'Ukraine (Україна)	199
La position géographique de l'Ukraine (Географічне положення України)	201
Le climat de l'Ukraine (Клімат України)	202
Les richesses de l'Ukraine (Багатства України)	204
Le régime politique de l'Ukraine (Політичний устрій в Україні)	206
La Constitution de l'Ukraine (Конституція України)	208

La population et la langue de l'Ukraine (Населення і мова України)	209
Une scène de l'histoire de l'Ukraine (Епізод з історії України)	211
Kyiv — la capitale de l'Ukraine (Київ — столиця України)	213
Kyiv et ses curiosités (Київ та його визначні пам'ятки)	214
La cathédrale Sainte-Sophie de Kyiv (Київський собор Святої Софії)	216
La Laure de Petchersk de Kyiv (Києво-Печерська лавра)	217
Kharkiv (Харків)	219
La région de Tchernivtsy (Чернівецька область)	221
La région de Tcherniguiv (Чернігівська область)	222
La région de Dniépropétrovsk (Дніпропетровська область)	224
La région de Zaporijjé (Запорізька область)	225
La région de Poltava (Полтавська область)	226
La région de Lviv (Львівська область)	228
La région d'Ivano-Frankivsk (Івано-Франківська область)	229
La région d'Odessa (Одеська область)	230
La région de Kharkiv (Харківська область)	232
La région de Kyiv (Київська область)	233
La région de Jitomir (Житомирська область)	234
La ville de Simféropol (Місто Сімферополь)	235
La ville de Sébastopol (Місто Севастополь)	237
La région de Lougansk (Луганська область)	238
La région de Soumy (Сумська область)	239
La région de Vinnitsa (Вінницька область)	240

La République autonome de Crimée (Автономна Республіка Крим)	241
La région de Donetsk (Донецька область)	243
La région de Khmelnytsky (Хмельницька область)	244
La ville de Kaménets-Podilsky (Кам'янець-Подільський)	246
La région de Kherson (Херсонська область)	247
La région de Tcherkassy (Черкаська область)	248
La région de Rivné (Рівненська область)	249
La région de Volhynie (Волинська область)	251
La région de Kirovograd (Кіровоградська область)	252
La région de Mykolaïv (Миколаївська область)	253
La région subcarpatique (Закарпатська область)	254
Moukatchévo (Мукачеве)	259
Anne, fille de Yaroslav (Анна, донька Ярослава)	261
La coopération ukraïno-française (Українсько-французьке співробітництво)	263

V. L'instruction publique (Освіта)

L'enseignement en Ukraine (Освіта в Україні)	266
Le système d'enseignement en Ukraine (Система освіти в Україні)	268
L'enseignement en France (Освіта у Франції)	269
L'école française (Французька школа)	271
Le système de l'enseignement préscolaire et primaire en France (Система дошкільної та початкової освіти у Франції)	273
L'enseignement secondaire en France (Середня освіта у Франції)	275
L'enseignement supérieur en France (Вища освіта у Франції)	276

Les universités françaises (Французькі університети)	278
Une leçon de français (Урок французької мови)	280
Mon professeur de français (Мій учитель французької мови)	282
J'étudie la biologie (Я вивчаю біологію)	284
Ma discipline préférée c'est la géographie (Мій улюблений предмет — географія)	286
La chimie (Хімія)	287
Notre école (Наша школа)	289

VI. En ville (У місті)

La poste (Пошта)	291
Je vais à la poste (Я йду на пошту)	292
Les médecins (Лікарі)	294
Assistance médicale à domicile (Відвідування лікаря)	296
La pharmacie (Аптека)	297
L'hôtel (Готель)	299
Notre hôtel (Наш готель)	300
A la bibliothèque (У бібліотеці)	302
A la librairie (У книгарні)	304
Au grand magasin (В універмазі)	305
Au magasin d'alimentation (У продовольчому магазині)	307
Au magasin de légumes (В овочевому магазині)	308

VII. Distraction (Розваги)

Le théâtre (Театр)	310
La chanson française (Французька пісня)	311
Le cinéma (Кіно)	313

La musique dans notre vie (Музика в нашому житті)	315
Nous faisons du camping (Ми займаємося туризмом)	316
Les fêtes françaises (Свята у Франції)	319
Mes vacances d'été (Мої літні канікули)	320
Mes vacances d'hiver (Мої зимові канікули)	322
Les fêtes de l'Ukraine (Свята в Україні)	323
Les Jeux Olympiques (Олімпійські ігри)	325
Le sport dans ma vie (Спорт у моєму житті)	326
Les sports en France (Спорт у Франції)	328
Les repas (Їжа)	329
Que faut-il manger? (Що слід вживати в їжу?)	331
Au restaurant (У ресторані)	333

IX. Personnes illustres de la france

(Видатні люди Франції)

Anatole France (Анатоль Франс)	335
Antoine de Saint-Exupéry (Антуан де Сент-Екзюпері)	336
Alphonse Daudet (Альфонс Доде)	338
Guy de Maupassant (Гі де Мопассан)	339
Guy de Maupassant — mon écrivain préféré (Гі де Мопассан — мій улюблений письменник)	340
Romain Rolland — un grand écrivain français (Ромен Роман — великий французький письменник)	342
Honoré de Balzac, un grand écrivain français (Оноре де Бальзак — великий французький письменник)	344
Victor Hugo, mon écrivain préféré (Віктор Гюго, мій улюблений письменник)	346

Emile Zola (Еміль Золя)	348
Albert Camus (Альбер Камю)	350
La vie et les œuvres de Gustave Flaubert (Життя і творчість Гюстава Флобера)	351
George Sand — femme-écrivain (Жорж Санд — жінка-письменник)	353
André Maurois (Emile Herzog) (Андре Моруа (Еміль Ерзог))	355
Stendhal (Стендаль)	357
Marcel Aymé (Марсель Еме)	358
Léonard de Vinci (Леонардо да Вінчі)	360
Eugène Delacroix — peintre français du romantisme (Ежен Делакруа — французький художник романтизму)	362
Gustave Courbet — peintre français du réalisme (Гюстав Курбе — французький художник реалізму)	364
Jean-François Millet — peintre français du réalisme (Жан-Франсуа Мілле — французький художник реалізму)	365
Paul Cézanne (Поль Сезанн)	366
L'impressionnisme (Імпресіонізм)	368
Aristide Maillol — sculpteur français (1861—1944) (Арістід Майоль — французький скульптор (1861—1944))	369
Jean-Antoine Houdon (1741—1828) (Жан Антуан Гудон (1741—1828))	371
Claude-Achille Debussy — compositeur français (Клод-Ашіль Дебюссі — французький композитор)	372
Francis Poulenc est mon compositeur préféré (1899—1963) (Франсіс Пуленк — мій улюблений композитор (1899—1963))	374
André-Marie Ampère est le savant français (1775—1836) (Андре-Марі Ампер — французький учений (1775—1836))	375

Louis Pasteur — savant français (1822—1895) (Луї Пастер — французький учений (1822—1895))	377
L'acteur français Gérard Philipe (Французький актор Жерар Філіп)	378
Edith Piaf (Edith Giovanna Gassion) (Едіт Піаф (Едіт Жіованна Гасьон))	380
Mon personnage préféré (Мій улюблений персонаж)	381
Jeanne d'Arc (Жанна д'Арк)	383
Jeanne d'Arc, personnage historique (Жанна д'Арк, історичний персонаж)	385
Georges Simenon (Жорж Сіменон)	386
Deux couples de chercheurs célèbres (Дві відомі сімейні пари дослідників)	388
Grands hommes de la France (Відомі люди Франції)	390
Les frères Lumière (Брати Люм'єр)	391
Les frères Montgolfier (Брати Монгольф'є)	393
Pierre et Marie Curie (П'єр і Марія Кюрі)	395
Frédéric et Irène Joliot-Curie (Фредерік та Ірен Жоліо-Кюрі)	397
Gabrielle Chanel (Габріель Шанель)	399
Le savant français Paul Langevin (1872—1946) (Французький учений Поль Ланжевен (1872—1946))	401
Jacques Cartier (Жак Картьє)	402

X. Personnes illustres de l'Ukraine

(Видатні люди України)

Tarass Chevtchenko (Тарас Шевченко)	404
Mon écrivain préféré (Мій улюблений письменник)	405
Académicien Eugène Paton (Академік Євген Патон)	407

Le grand savant S. P. Koroliov (Видатний учений С. П. Корольов)	408
Bogdan Khmelnitsky (Богдан Хмельницький)	410

XI. Les mass-média (Засоби масової інформації)

Les magazines français (Французькі ілюстровані журнали)	412
La radio française (Французьке радіо)	414
La télévision française (Французьке телебачення)	416
RFI, la radio mondiale (РФІ – світове радіо)	418
L'histoire de la télévision (Історія телебачення)	420
La télévision d'aujourd'hui (Сучасне телебачення)	421
L'histoire de l'Internet (Історія Інтернету)	423
Internet (Інтернет)	425
Multimédia (Мультимедіа (засоби інформації))	426
Presse en Ukraine (Преса в Україні)	428
La presse française (Французька преса)	430

XII. La protection de l'environnement (Захист навколишнього середовища)

La protection de l'environnement (Захист навколишнього середовища)	433
Les curiosités du monde animal (Цікаві факти зі світу тварин)	434
Les animaux-géants (Тварини-велетні)	436

XIII. Les langues étrangères dans notre vie (Іноземні мови в нашому житті)

Le rôle des langues étrangères dans notre vie (Роль іноземних мов у нашому житті)	438
---	-----

La francophonie (Франкофонія)	439
La langue française dans le monde (Французька мова у світі)	441
Les saisons de l'année (Пори року)	443

XIV. Les saisons de l'année

(Пори року)

L'été (Літо)	444
Le printemps (Весна)	446
L'automne (Осінь)	447
L'hiver (Зима)	448

Textes Pour le recueil des thèmes

1. La France

A la clinique	451
Une consultation chez un médecin de campagne	452
La Marseillaise sur les Champs-Élysées	454
Festival d'Avignon	454
En Corse	455
La Provence	456
Volcans d'Auvergne	457
Sud-Ouest	458
Vers le Sud de Paris	458
Le bois de Boulogne	460
La conciergerie	461
La Gaule	462
La France à vol d'oiseau	463
Les premiers aéronautes français	465
Le Champ-de-Mars	466

2. L'Ukraine

Institut de la soudure électrique E. O. Paton	467
--	-----

3. L'instruction publique

Ma première journée au lycée	469
Le maître d'école	471

Claudine passe ses examens	472
La carrière scientifique	473
4. En ville	475
Les grands eaux de Versailles.	475
Les grands travaux de Le Nôtre	475
Les eaux du Grand Canal	475
Le chemin de fer	476
Sans billet dans le métro	478
La circulation (Quelques règles essentielles du Code de la Route)	479
Disneyland Paris	481
5. Les fêtes et les coutumes	
Mariage normand vers 1870	481
La fête nationale au village.	483
La vie quotidienne	484
Savoir vivre	484
Dîner prié.	484
Recettes de cuisine française	487
Vins fins	488
Les bonnes manières et vous.	488
6. Persones illustres de la France	
François Rabelais	489
Tout le monde le connaît bien	490
Urbain Le Verrier.	492
Un avare.	493
Avec ton parapluie.	494
Terre des hommes	494
Jacques-Yves Cousteau	495
Les premiers aéronautes français	496
Jean Mermoz.	498
7. Les personnes illustres de l'Ukraine	
L'un des "pères" de la bombe "H"	499
8. Les mass-média	
L'ordinateur corrige les fautes et redige le texte	503
Logique binaire.	503
Présentation d'un programme	504

---

9. La protection de l'environnement	
Phénomènes terrestres	506
Face aux requins	506
L'oiseau, ami de l'équipage	507
Rencontre avec un requin-marteau blanc	508
10. Les langues étrangères dans notre vie	
Le français, langue étrangère	510
Pourquoi apprend-on une langue étrangère	511
Noms géographiques (Географічні назви)	513
Vocabulaire thématique (Тематичний словник)	519
Ma vie (Про мене). Ma biographie (Моя біографія)	519
La France (Франція)	522
Les pays francophones (Франкомовні країни)	535
L'Ukraine (Україна)	536
L'instruction publique (Освіта)	540
En ville (У місті)	543
Distraction (Розваги)	545
Les fêtes et les coutumes (Свята та звичаї)	546
Personnes illustres de la France (Видатні люди Франції)	547
Personnes illustres de l'Ukraine (Видатні люди України)	554
Les mass-média (Засоби масової інформації)	555
La protection de l'environnement (Захист навколишнього середовища)	557
Les langues étrangères dans notre vie (Іноземні мови в нашому житті)	558
Les saisons de l'année (Пори року)	558

I. MA VIE

(ПРО МЕНЕ)

● Ma biographie

Je m'appelle Hélène Pavlova.

Je suis Ukrainienne.

Je suis née le 10 novembre 1990 au village Gouty, à la région de Kharkiv.

Il y a deux ans que notre famille a déménagé à Kharkiv où nous habitons maintenant.

Notre famille n'est pas très nombreuse.

C'est mon père, ma mère, ma sœur cadette, mes grands-parents et moi.

Mon père est médecin, ma mère est employée.

Ma sœur cadette a 11 mois.

C'est un charmant bébé qui ressemble beaucoup à sa mère.

Mes grands-parents ne travaillent plus parce qu'ils sont âgés.

Ils sont des retraités.

Au mois de mai j'ai terminé une école secondaire à Kharkiv.

J'ai bien fait mes études.

On nous a enseigné beaucoup de matières: l'ukrainien, le français, l'histoire, les mathématiques, la physique, la chimie, etc.

Je préférais toujours l'ukrainien et les langues étrangères.

Après les classes j'ai été souvent retenue à l'école par toutes sortes d'affaires.

J'ai participé aux activités du cercle d'artistes amateurs de ma classe.

● Моя біографія

Мене звати Олена Павлова.

Я українка.

Я народилась 10 листопада 1990 року у селі Гути Харківської області.

Два роки тому наша родина переїхала до Харкова, де ми зараз і мешкаємо.

Наша сім'я не дуже численна.

Це мій батько, мати, моя молодша сестра, бабуся з дідусем і я.

Мій батько — лікар, а мати — службовець.

Моїй молодшій сестричці 11 місяців.

Це чарівне маля, дуже схоже на маму.

Мої бабуся з дідусем уже не працюють, тому що вже немолоді.

Вони пенсіонери.

У травні я закінчила середню школу у місті Харкові.

Я добре навчалась.

Нам викладали багато предметів: українську мову, французьку, історію, математику, фізику, хімію тощо.

Я завжди віддавала перевагу українській та іноземним мовам.

Після уроків я часто затримувалася у школі в різних справах.

Я брала участь у гуртку художньої самодіяльності мого класу.

J'aime chanter.

Outre cela je faisais du sport et deux fois par semaine je m'entraînais dans la salle sportive.

Vous voyez, ma biographie n'est pas très longue.

Je peux ajouter que ma future profession me préoccupe beaucoup.

Je crois que je choisirai la philologie.

Je me sens une vocation pour les langues et un jour je voudrais devenir interprète.

Я люблю співати.

Окрім цього, я займалась спортом і два рази на тиждень тренувалася у спортзалі.

Ви бачите, моя біографія не дуже довга.

Я можу додати, що мене дуже бентежить моя майбутня професія.

Я думаю, що виберу філологію.

Я відчуваю потяг до мов і хотіла б колись стати перекладачем.

Vocabulaire

une région — область, регіон

déménager — переїзджати

nombreux, -euse — численний, -а

ressembler à — бути схожим на...

enseigner — викладати

outre cela — окрім цього

préoccuper — бентежити, примушувати думати

une vocation — потяг, покликання

Discussion

1. Comment t'appelles-tu?
2. Où es-tu né (e)?
3. Quand es-tu né (e)?
4. Quelles sont les professions de ta mère et ton père?
5. As-tu des frères ou des soeurs?

● Ma famille

Je m'appelle André Pétrov.

Pétrov est mon nom, André est mon prénom.

Je suis Russe.

J'ai 17 ans.

Je suis né le 27 septembre 1988 à Kharkiv.

J'ai mon père, ma mère, une sœur et un frère.

Mon père, Ivan Pétrov, est né en 1960 à Moscou.

A présent il travaille comme ingénieur-mécanicien à l'usine.

● Моя сім'я

Мене звати Андрій Петров.

Петров — моє прізвище, Андрій — ім'я.

Я росіянин.

Мені 17 років.

Я народився 27 вересня 1988 року в Харкові.

У мене є батько, мати, сестра і брат.

Мій батько, Іван Петров, народився у 1960 році у Москві.

Зараз він працює інженером-механіком на заводі.

Ma mère, Pauline Pétrouva, est née en 1962 à Soumy.

Elle travaille en qualité de comptable à la Banque d'Etat.

Ma sœur Marie a 19 ans.

Elle est étudiante à l'institut des ponts et chaussées.

Elle est en deuxième année.

Le soir Marie va aux cours des langues étrangères où elle apprend le français.

Mon frère Pierre est mon aîné de 6 ans.

Il a 23 ans.

Il travaille à l'usine avec notre père.

A présent il est chef d'atelier.

Il aime le sport: il est le champion de tennis de son usine.

Pierre n'est pas marié.

C'est un bon frère, il m'aide toujours à faire mes problèmes.

J'ai encore des grands-parents, deux oncles et une tante.

Je les aime beaucoup.

Ils habitent Kharkiv et nous visitent chaque semaine.

Моя мати, Поліна Петрова, народилася 1962 року в Сумах.

Вона працює бухгалтером у державному банку.

Мій сестрі Марії 19 років.

Вона студентка автодорожнього інституту.

Вона навчається на другому курсі.

Вечорами Марія ходить на курси іноземних мов, де вивчає французьку.

Мій брат Петро старший за мене на 6 років.

Йому 23 роки.

Він працює на заводі разом із нашим батьком.

Зараз він начальник цеху.

Петро любить спорт: він чемпіон заводу з тенісу.

Петро не одружений.

Це хороший брат, він завжди допомагає мені розв'язувати важко зрозумілі речі.

Ще у мене є бабуся з дідусем, два дядьки і тітка.

Я їх дуже люблю.

Вони мешкають у Харкові й приходять до нас у гості кожного тижня.

Vocabulaire

un nom — прізвище

un prénom — ім'я

un comptable — бухгалтер

en qualité de... — як хто, що

des ponts et chaussées — автодорожній

un chef — керівник

ne pas être marié (e) — неодружений, -а

Discussion

1. Quel est ton prénom?
2. Quel âge as-tu?

3. Que font tes parents?
4. Que font tes grands-parents?
5. Où travaille ton frère?

● Une famille

Faisons la connaissance d'une famille.

C'est Marie Kostenko.

Elle a 16 ans.

Elle est Ukrainienne.

C'est une jeune fille très sympathique.

Marie est brune.

Elle a des yeux bruns, des lèvres rouges et des joues roses.

Elle a un bon caractère.

Elle est toujours de bonne humeur, joyeuse et souriante.

Marie est élève.

Elle fait ses études à l'école № 6.

Elle aime beaucoup le français et l'histoire.

Elle est une bonne sportive.

Ses nombreux amis l'aiment pour son caractère aimable et léger et son désir d'aider les autres.

Marie habite à Kharkiv avec sa famille.

Ses grands-parents sont des gens d'âge mûr.

Ils sont à la retraite.

Sa grand-mère a 63 ans mais elle se sent bien.

Elle fait la cuisine et elle va aux achats.

La grand-mère adore Marie et la gâte tout le temps.

● Родина

Давайте познайомимся з однією родиною.

Це Марійка Костенко.

Їй 16 років.

Вона українка.

Це дуже симпатична дівчина.

Марія — брюнетка.

У неї карі очі, червоні губи і рожеві щоки.

Характер у неї гарний.

Вона завжди в гарному настрої, завжди весела, усміхнена.

Марійка — учениця.

Вона навчається в школі № 6.

Вона дуже любить французьку мову та історію.

Вона гарна спортсменка.

Її численні друзі люблять її за приємний і легкий характер і прагнення допомогти іншим.

Марія мешкає в Харкові зі своєю родиною.

Її дідусь і бабуся — люди похилого віку.

Вони на пенсії.

Бабусі 63 роки, але вона добре себе почуває.

Вона куховарить та ходить за покупками.

Бабуся обожнює Марійку й постійно її балує.

Le grand-père a 65 ans.

Il est très bon; il aide la grand-mère à faire le ménage.

Le père et la mère de Marie travaillent.

Ils sont du même âge, ils ont chacun 38 ans.

Le père de Marie, Pavel, est commerçant.

Il a sa propre firme et il y travaille beaucoup.

Il a un caractère fort.

Son visage est rond et pâle.

Les cheveux de Pavel sont blonds et les yeux sont gris.

La mère de Marie, Nathalie, est économiste.

C'est une jeune femme attirante.

Marie ressemble beaucoup à sa mère: ses yeux bruns sont aussi grands, ses cils sont longs, ses oreilles sont petites.

Marie n'a ni frère ni sœur mais elle a beaucoup de cousines.

Elle aime sa famille, aime les soirs quand tout le monde se rencontre, parle, rit, plaisante.

Дідусеві 65 років.

Він дуже гарний; він допомагає бабусі по господарству.

Батьки Марійки працюють.

Вони одного віку, їм по 38 років.

Батько Марії, Павло, бізнесмен.

У нього своя фірма, і він там багато працює.

Це людина із сильним характером.

У нього кругле й бліде обличчя.

Волосся у Павла світле, очі сірі.

Мати Марії, Наталя,— економіст.

Це приваблива молода жінка.

Марійка дуже схожа на свою маму: такі ж великі карі очі, довгі вії, маленькі вуха.

У Марійки немає ні братів, ні сестер, але в неї багато кузин (двоюрідних сестер).

Марія любить свою родину, любить вечори, коли усі зустрічаються, розмовляють, сміються, жартують.

Vocabulaire

faire la connaissance de qn —

знайомитися з ким-небудь

avoir un caractère aimable —

мати приємний характер

être à la retraite — бути на

пенсії

faire la cuisine — куховарити,

готувати їжу

un commerçant — бізнесмен,

торгівець

un cousin, une cousine —

двоюрідний брат, двоюрідна

сестра

tout le monde — усі

Discussion

1. De qui as-tu fait ta connaissance?
2. Qui es-tu d'après la nationalité?
3. Comment s'appelle ton ami(e)?
4. Quel caractère a son père?
5. A-t-elle (A-t-il) un frère ou bien une soeur?

● **Les amis français de Marie**

Je m'appelle Marie.

J'habite Kharkiv.

Je fais mes études à l'école № 4.

J'apprends le français et l'anglais.

J'aime beaucoup la langue française et j'ai beaucoup d'amis en France.

Je veux vous parler un peu d'eux.

1) Yves Balmain.

Il est Breton.

Sa province, la Bretagne, est une presqu'île dans le nord-ouest de la France.

Son père et son grand-père sont pêcheurs.

Le métier de pêcheur est très dangereux parce que la côte bretonne, entourée de rochers, présente un danger pour les bateaux.

La famille d'Yves n'est pas petite.

Ce sont son père, son grand-père, sa mère, sa sœur Catherine et lui.

Sa mère est institutrice.

Elle travaille à l'école.

Les enfants l'aiment beaucoup.

2) Albert Carême.

Il habite Toulouse.

● **Французькі друзі Марії**

Мене звать Марійка.

Я мешкаю в Харкові.

Навчаюся в школі № 4.

Я вивчаю французьку й англійську мови.

Я дуже люблю французьку мову, і у мене багато друзів у Франції.

Я хочу вам трохи про них розповісти.

1) Ів Бальмен.

Він бретонець.

Його провінція, Бретань,— це півострів на північному заході Франції.

Його батько і дід — рибалки.

Професія рибалки дуже небезпечна, бретонський берег, оточений скелями, приховує у собі загрозу для кораблів.

Родина Іва не маленька.

Це його батько, дід, мама, сестра Катрин і він.

Його мама — учителька.

Вона працює в школі.

Діти її дуже люблять.

2) Альберт Карем.

Він мешкає в Тулузі.

Sa famille est très petite: Albert habite avec son père.

Monsieur Carême est juge d'instruction.

Sa mère est morte depuis deux ans.

Albert n'a ni sœurs ni frères mais il a beaucoup d'amis, il est très sociable.

3) Virginie Mosson est ma meilleure amie.

Elle habite Bordeaux avec sa famille qui est assez grande: sa mère, sa grand-mère, son père et ses deux petits frères— jumeaux.

Ils ont 3 ans et sont déjà très dynamiques.

Virginie est écolière comme moi.

Elle aime la biologie et la chimie.

Elle veut devenir vétérinaire parce qu'elle aime beaucoup les animaux.

Sa famille a deux chiens.

Et un jour elle m'a envoyé une photo: Virginie avec son berger allemand Star.

Star est très sympathique.

Його родина дуже маленька: Альберт мешкає зі своїм батьком.

Пан Карем — слідчий.

Мама Альберта померла два роки тому.

У нього немає ні братів, ні сестер, але є багато друзів, він дуже товариський.

3) Віржинія Моссон — моя найкраща подруга.

Вона мешкає в Бордо зі своєю родиною, що є досить великою: її мама, її бабуся, тато і два молодших брати-близнюки.

Їм по три роки, і вони вже дуже рухливі.

Віржинія — школярка так само, як і я.

Вона любить біологію й хімію.

Хоче стати ветеринаром, тому що дуже любить тварин.

У їхній родині є два собаки.

Одного разу вона надіслала мені фото: Віржинія зі своєю німецькою вівчаркою Стар.

Стар дуже симпатичний.

Vocabulaire

apprendre, étudier qch —
вчити, вивчати щось

une province — провінція

dangereux, -euse —
небезпечний, -а

entourer — оточувати

un rocher — скеля

un bateau — човен, корабель

un juge d'instruction — слідчий

un frère-jumeau — брат-
близнюк

un berger allemand — німецька
вівчарка

Discussion

1. As-tu des amis (amies) étrangers (étrangères)?
2. Où habitent-ils (elles)?
3. Comment s'appellent-ils (elles)?

4. Comment sont leurs familles?

5. Est-ce qu'il y a parmi eux (elles) les frères-jumeaux (les soeurs jumelles)?

● Notre appartement

Il y a trois ans notre famille a emménagé dans un appartement de trois pièces, de près de 40 mètres carrés de surface habitable.

Notre maison est un bel immeuble de six étages.

Nous demeurons au cinquième.

Dans la maison il y a un ascenseur.

Je le prends toujours quand je suis pressé.

De grandes fenêtres et plusieurs balcons donnent sur la rue.

Devant la maison s'étend un beau jardin.

Notre appartement est très confortable.

Il est aéré, clair avec tout le confort moderne: gaz, électricité, chauffage central, téléphone, salle de bains.

Deux pièces donnent au sud, la troisième à l'est.

La salle à manger est bien meublée.

Il y a là une servante, une table carrée, un divan, deux fauteuils, six chaises.

Dans un coin on voit un poste de radio et un poste de télévision.

Quelques gravures ornent les murs.

La chambre à coucher est moins grande.

● Наша квартира

Три роки тому наша сім'я переїхала у трикімнатну квартиру з житловою площею майже 40 квадратних метрів.

Наш будинок — це гарна семиповерхова будівля.

Ми живемо на шостому поверсі.

В будинку є ліфт.

Я завжди ним користуюсь, коли поспішаю.

Великі вікна й безліч балконів виходять на вулицю.

Перед будинком є гарний сад.

Наша квартира дуже зручна.

Вона повна повітря, світла, з усіма сучасними вигодами: газом, електрикою, центральним опаленням, телефоном, ванною.

Дві кімнати виходять на південь, третя — на схід.

Їдальня добре обставлена.

Там є сервант, квадратний стіл, диван, два крісла, шість стільців.

У кутку можна побачити радіоприймач і телевізор.

Кілька гравюр прикрашають стіни.

Спальня не така велика.

On y voit un joli ensemble: deux lits et deux petites tables de nuit, une penderie, une table de toilette avec un miroir.

Le cabinet de travail est une petite pièce qui donne sur la cour.

Il y a une bibliothèque pleine de livres, un bureau, un divan et quelques chaises.

La cuisine est un peu petite, mais claire et gaie.

Le logement nous convient sous tous les rapports, il nous plaît beaucoup.

Тут ми бачимо симпатичний ансамбль: два ліжка й два маленьких нічних столики, гардероб, туалетний столик із дзеркалом.

Робочий кабінет — це маленька кімната, вікна якої виходять у двір.

Тут є книжкова шафа, повна книг, письмовий стіл, диван і кілька стільців.

Кухня дещо малувата, але світла та весела.

Квартира нам підходить і дуже подобається.

Vocabulaire

emménager — переїжджати
(у нове житло)

un appartement —
квартира

demeurer — мешкати

être pressé (e) — поспішати

un confort moderne — сучасні
вигоди (в житлі)

les fenêtres donnent sur... —
вікна виходять на...

orneur — прикрашати

un logement — житло

Discussion

1. Quand avez-vous emménagé?
2. Quel est votre nouvel appartement?
3. De combien de pièces se compose-t-il?
4. Comment est votre salle à manger?
5. Qu'est-ce qu'il y a dans votre salle à manger?

● Ma chambre

Cet été nous avons déménagé.

Notre nouvel appartement se trouve dans une maison moderne.

Nous demeurons maintenant au huitième étage.

Notre appartement est assez grand.

Il a trois pièces, salle de bains, cabinet de toilette, cuisine et anti-chambre.

● Моя кімната

Цього літа ми переїхали на нову квартиру.

Наша нова квартира знаходиться в сучасному будинку.

Тепер ми живемо на дев'ятому поверсі.

Наша квартира досить велика.

Вона складається з трьох кімнат, ванни, туалету, кухні та прихожої.

Il y a tout le confort moderne.

Mais quelle joie!

Maintenant j'ai ma chambre.

Avant je partageais la chambre avec ma sœur.

Mais il y a un mois elle est entrée à l'université et partie pour Kyiv pour faire ses études.

Alors, ma chambre n'est ni grande, ni petite.

Aux murs il y a un papier-tenture clair.

Les fenêtres de ma chambre donnent sur le côté ensoleillé, c'est pourquoi il y a toujours beaucoup de lumière dans ma chambre.

Aux fenêtres il y a de jolis rideaux beiges.

Le long d'un mur se trouve mon lit, dont la couverture est beige aussi.

Près des fenêtres il y a une table avec mon ordinateur.

Sur la table j'ai mis une lampe, des crayons, des carnets, des livres.

Au mur, au-dessus de la table, entre deux fenêtres on peut voir une grande photo de mon groupe de musique préféré: VV.

Dans ma chambre il y a aussi une bibliothèque qui occupe beaucoup de place.

Dans un coin se trouve une table de toilette avec un miroir et un poste de radio.

Un grand tapis beige couvre tout le plancher.

Je crois que ma chambre est très belle mais l'essentiel c'est que cette chambre est à moi.

Є всі сучасні вигоди.

Яка радість!

Тепер у мене є своя кімната.

Раніше я поділяла кімнату із сестрою.

Але місяць назад вона вступила до університету і виїхала навчатися до Києва.

Отже, моя кімната ні велика, ні маленька.

На стінах світлі шпалери.

Вікна виходять на сонячну сторону, тому в кімнаті завжди багато світла.

На вікнах висять красиві бежеві фіранки.

Уздовж стіни стоїть ліжко, на ньому — ковдра, теж бежевого кольору.

Біля вікон стоїть стіл з комп'ютером.

На стіл я поставила лампу, поклала олівці, блокноти, книги.

На стіні, над столом, між вікнами можна побачити велику фотографію моєї улюбленої музичної групи — ВВ.

У моїй кімнаті стоїть також книжкова шафа, що займає багато місця.

У кутку знаходиться туалетний столик із дзеркалом і радіоприймачем.

Великий бежевий килим покриває всю підлогу.

Я вважаю, що моя кімната дуже красива, але найголовніше — це те, що вона моя.

Vocabulaire

se trouver — знаходитися

moderne — сучасний

partager — поділяти (з ким-небудь)

un papier-tenture — шпалери

un côté ensoleillé — сонячна
сторона

le long de... — уздовж (чогось)

... mon lit dont la

couverture... — моє ліжко,
ковдра якого...

un ordinateur — комп'ютер

l'essentiel — головне

Discussion

1. As-tu une chambre à toi?
2. Comment est ta chambre?
3. Sur quoi donnent les fenêtres de ta chambre?
4. Y a-t-il des rideaux aux fenêtres?
5. De quelle couleur sont-ils?
6. Qu'est-ce qui se trouve le long d'un mur?

● La maison de mon ami

Cet été mon ami Pierre m'a invité dans son nouvel appartement.

Il habite rue Mirnaya avec ses parents.

Leur logis se trouve dans un quartier neuf où il y a beaucoup de maisons à appartements.

Leur appartement se trouve dans une maison moderne de huit étages.

Dans leur maison il y a un ascenseur.

Je prends l'ascenseur et je monte au sixième étage.

Voilà l'appartement № 28: je suis venu.

L'appartement de Pierre est assez grand, il se compose de trois pièces mais aussi de l'antichambre, la cuisine, la salle de bains, le cabinet de toilette.

Cet appartement a tout le confort moderne: gaz, électricité, chauffage central, téléphone.

Dans leur maison il y a un vide-ordures.

● Будинок мого друга

Цього літа мій друг Петро запросив мене у свою нову квартиру.

Він мешкає на вулиці Мирній зі своїми батьками.

Їхня квартира знаходиться в новому кварталі, де багато житлових будинків.

Вони живуть у сучасному дев'ятиповерховому будинку.

У їхньому будинку є ліфт.

Я піднімаюся ним на сьомий поверх.

Ось квартира № 28: я прийшов.

Петрова квартира досить велика, складається з трьох кімнат, а також передпокою, кухні, ванної кімнати і туалету.

У цій квартирі є всі сучасні вигоди: газ, електрика, центральне опалення, телефон.

У будинку є також сміттєпровід.

Toutes les pièces sont grandes, hautes et claires.

Le salon est spacieux.

Le balcon donne sur la cour.

Aux murs il y a beaucoup de tableaux.

Le plancher est couvert d'un grand tapis jaune.

Aux fenêtres il y a de jolis rideaux.

Dans un coin gauche se trouve un poste de télévision.

Dans un coin opposé se trouvent deux fauteuils commodes, une petite table et une lampe à pied.

Il y a encore un buffet et un piano dans cette pièce.

Dans la chambre à coucher il y a une armoire, deux lits, une table de toilette avec un miroir.

La chambre de Pierre est la plus petite, mais là il y a tout le nécessaire: le lit, le bureau avec l'ordinateur, la bibliothèque pleine de livres en ukrainien et de livres étrangers et le fauteuil de travail.

Pierre est très content de l'appartement et de sa nouvelle chambre.

Усі кімнати великі, високі й світлі.

Вітальня простора.

Балкон виходить у двір.

На стінах висить багато картин.

Підлога вкрита великим жовтим килимом.

На вікнах красиві фіранки.

У лівому кутку стоїть телевізор.

В одному з протилежних — два зручних крісла, маленький столик і торшер.

У цій кімнаті розташовані також сервант і піаніно.

У спальні є шафа, два ліжка, туалетний столик із дзеркалом.

Петрова кімната найменша, але там є все необхідне: ліжка, письмовий стіл з комп'ютером, книжкова шафа, наповнена українськими та іноземними книгами, а також робоче крісло.

Петро дуже задоволений квартирою і своєю новою кімнатою.

Vocabulaire

inviter — запрошувати

un quartier — квартал
(житловий)

une maison à appartements —
житловий будинок

un ascenseur — ліфт

une antichambre — передпокій
(у квартирі)

un vide-ordures — сміттєпровід

un salon — вітальня

une lampe à pied — торшер

un bureau — письмовий стіл

Discussion

1. Qui t'a invité (e) chez soi?
2. Où se trouve le logis de Pierre?
3. Au quel étage se trouve son logis?
4. Comment est le salon?
5. Qu'est-ce qu'il y a dans le salon?
6. Pierre est-il content de ce logis?

● La journée d'un élève

Je suis un élève d'onzième.

Je fais mes études à l'école secondaire № 105 de Kyiv.

Tous les matins à sept heures précises mon réveil se met à sonner.

J'ai encore sommeil, mais je me lève et je fais mon quart d'heure de gymnastique.

Ensuite je fais mon lit et je cours dans la salle de bains.

Je me lave, me brosse les dents, me peigne.

Je m'essuie avec une serviette-éponge et je reviens dans ma chambre où je m'habille et je me chausse.

A huit heures moins le quart je prends le petit déjeuner.

A huit heures dix je range mes livres et mes cahiers dans ma serviette.

J'embrasse mes parents et je sors pour aller à l'école.

Le trajet me prend un quart d'heure.

Les leçons commencent à 9 heures.

Je suis attentivement les cours et je prends des notes.

Les classes durent jusqu'à deux heures de l'après-midi.

Après les classes je suis souvent retenu à l'école par toutes sortes d'affaires.

D'habitude je rentre vers trois heures et demie.

Je prends mon déjeuner.

● Робочий день учня

Я учень одинадцятого класу.

Я навчаюся в середній школі № 105 м. Києва.

Кожного ранку рівно о сьомій дзвенить будильник.

Я ще хочу спати, але піднімаюся і роблю п'ятнадцятихвилинну зарядку.

Потім я прибираю ліжку і біжу до ванної.

Умиваюся, чищу зуби, розчісуюся.

Витираюся рушником і повертаюся до своєї кімнати, де одягаюся і взуваюся.

О сьомій сорок п'ять я снідаю.

О восьмій десять я складаю книги й зошити у портфель.

Цілую батьків і виходжу, щоб іти до школи.

Дорога забирає у мене чверть години.

Уроки починаються о дев'ятій годині.

Я уважно слухаю пояснення та конспектую.

Заняття тривають близько двох годин по обіді.

Після уроків я часто затримуюся у школі у різних справах.

Звичайно я повертаюся о пів на четверту.

Я обідаю.

Après le déjeuner je me repose une heure.

Ensuite je fais mes devoirs et j'apprends mes leçons.

Je dîne à sept heures.

Puis je regarde des émissions télévisées et j'écoute les dernières nouvelles.

A onze heures je vais me coucher.

Після обіду я годину відпочиваю.

Потім я роблю домашні завдання й учу уроки.

О сьомій годині я вечеряю.

Потім я дивлюсь телевізор і слухаю останні новини.

Об одинадцятій годині я йду спати.

Vocabulaire

faire ses études — вчитися
à sept heures précises — рівно
 о сьомій годині
avoir sommeil — хотіти спати
un quart d'heure — чверть
 години
faire son lit — прибирати
 ліжко

une serviette-éponge — рушник
se chauffer — взуватися
un trajet — перехід (дорога, час
 на дорогу)
de l'après-midi — по обіді

Discussion

1. Qui es-tu?
2. Dans quelle école fais-tu tes études?
3. Quand te lèves-tu chaque matin?
4. Fais-tu un quart d'heure de gymnastique?
5. Qu'est-ce que tu fais après?
6. Combien de temps prend ton trajet?
7. Que fais-tu le soir?

● Une journée de ma vie

Je me réveille à six heures.

A ce temps-là j'ai toujours sommeil, mais je me lève.

Mon frère cadet dort encore.

Je le réveille.

Je fais de la gymnastique et je vais dans la salle de bains.

Je me brosse les dents et je me lave à l'eau froide et je m'essuie avec une serviette-éponge.

● Один день із мого життя

Я прокидаюся о шостій годині.

У цей час мені завжди хочеться спати, але я встаю.

Мій молодший брат ще спить.

Я його буджу.

Я роблю зарядку і йду до ванної кімнати.

Я чищу зуби, миюся холодною водою і витираюся рушником.

Je m'habille vite et vais à la cuisine où ma mère prépare le petit déjeuner.

Je mange vite et à sept heures je pars.

Mes leçons à l'école commencent à huit heures mais j'habite loin de mon école et mon trajet me prend presque une heure.

À huit heures on sonne et les leçons commencent.

D'habitude nous avons cinq ou six leçons par jour.

Aujourd'hui nous en avons cinq: la leçon d'histoire, de français, d'anglais, de chimie et de physique.

À midi, pendant une grande récréation nous déjeunons dans un café qui se trouve dans notre école.

Les cours finissent à trois heures.

À cinq heures je vais à la salle sportive pour faire du sport.

Je rentre à la maison vers sept heures.

Je dîne, fais mes devoirs et ensuite je me repose.

Je lis, j'écoute la musique, regarde la télévision.

Parfois je me promène avec mon frère.

Je me couche à onze heures.

Швидко вдягаюся і йду на кухню, де мама готує сніданок.

Я швидко їм і о сьомій годині виходжу з дому.

Уроки в школі починаються о восьмій годині, але я живу далеко від школи, і на дорогу в мене іде майже година.

О восьмій годині лунає дзвоник і заняття починаються.

Зазвичай у нас по п'ять-шість уроків на день.

Сьогодні їх п'ять: історія, французька мова, англійська мова, хімія та фізика.

Під час великої перерви опівдні я обідаю в кафе, розташованому в нашій школі.

Заняття закінчуються о третій годині.

О п'ятій я йду в спортивний зал, щоб займатися спортом.

Додому я повертаюся близько сьомої годині.

Я вечеряю, роблю уроки і потім відпочиваю.

Я читаю, слухаю музику, дивлюся телевизор.

Іноді гуляю з братом.

Спати я лягаю об одинадцятій годині.

Vocabulaire

se réveiller — прокидатися
réveiller — будити (когось)
dormir — спати

faire (de) la gymnastique —
 робити гімнастику

se brosser les dents — чистити (собі) зуби
presque — майже
en avoir — мати їх
d'habitude — зазвичай, звичайно

une récréation, une pause — перерва
faire du sport, pratiquer le sport — займатися спортом

Discussion

1. A quelle heure te réveilles-tu?
2. Réveilles-tu ton frère?
3. Comment t'habilles-tu?
4. Combien de leçon as-tu aujourd'hui?
5. Quand vas-tu dans la salle sportive?

● Je fais mes courses

Ce matin ma maman et moi, nous allons faire des courses au supermarché.

Au supermarché il y a beaucoup de la lumière partout, de la musique et des marchandises pour toutes les bourses.

Il y a beaucoup de monde, on va d'un rayon à l'autre.

On s'arrête et on repart, on porte des sacs, des paniers.

Bientôt, c'est la rentrée des classes.

Il faut beaucoup de choses pour aller à l'école.

Afin de ne rien oublier, j'ai tout inscrit sur mon carnet.

Avec ma mère, j'ai dressé la liste: des cahiers, une boîte d'aquarelles, des crayons de couleurs, deux bics (un rouge et un bleu), une gomme, un taille-crayon.

Au rayon des robes il y a un grand choix de robes.

La vendeuse me propose d'essayer une robe bleue.

● Я роблю покупки

Сьогодні ранком мама і я йдемо в супермаркет робити покупки.

У супермаркеті усюди світло, музика і товари на будь-яку суму.

Багато людей, котрі ходять від одного прилавка до іншого.

Зупиняються, знову йдуть, несуть сумки і кошики.

Незабаром початок навчального року.

Необхідно багато речей, щоб піти в школу.

Щоб нічого не забути, я все записала у свій блокнот.

Разом з мамою я склала список: зошити, коробки фарб, кольорові олівці, дві ручки (червона і синя), гумка, машинка для заточення олівців (стругачка).

У відділі плаття — великий вибір.

Продавщиця мені пропонує приміряти блакитну сукню.

Elle est juste à ma taille.

Je suis très bien avec cette robe.

Ma mère l'achète pour moi.

Il faut encore des produits à la maison pour faire la cuisine.

Tout ce qu'on achète, on doit le payer à la caisse.

On empile sur le comptoir de caisse: le café, le sucre, la farine, le sel, les légumes, les oranges, les pommes, les petits pois, le lait concentré, la semoule, les caramels et les biscuits.

La caissière contrôle les achats.

Elle met sa machine en route.

Voici la monnaie.

Les courses terminées, on se retrouve à la sortie du magasin avec papa qui arrive avec sa voiture.

Tout le monde est content de retourner à la maison.

Вона (точно) якраз мого розміру.

Я почуваю себе в ній дуже добре.

Мама мені її купує.

Потрібні ще продукти для дому, щоб приготувати їжу.

Усе, що купують, слід оплатити в касі.

Викладаємо усе на касовий термінал: каву, цукор, борошно, сіль, овочі, апельсини, яблука, зелений горошок, згущене молоко, манну крупу, карамель, печиво.

Касирка перевіряє покупки.

Вмикає касовий апарат.

Ось решта.

Закінчивши з покупками, зустрічаємося біля виходу з татом, що приїжджає на автомобілі.

Усі задоволені повертаємося додому.

Vocabulaire

faire des courses — робити покупки

un supermarché — супермаркет

une marchandise — товар

un rayon — прилавок; відділ магазину

une bourse — гаманець; сума грошей

un carnet — записна книжка; блокнот

un bic — одноразова авторучка

être juste à — точно, якраз

(бути)

un achat — покупка

mettre la machine en route — вмикати касовий апарат

Discussion

1. Avec qui fais-tu des courses?
2. Où fais-tu des courses?
3. Comment fais-tu des courses?
4. Pourquoi as-tu dressé la liste?
5. Comment est la robe que tu as choisie?
6. Qu'est-ce qu'on empile sur le comptoir?

● **Mon jour de repos**

Dimanche est mon jour de repos.

Ce jour-là je me lève plus tard que d'habitude.

Je préfère rester au lit jusqu'à dix ou onze heures.

Après le petit déjeuner je donne un coup de téléphone à mon ami Anatole et nous décidons comment nous passerons notre jour de repos.

En été nous aimons passer la journée au bord de la rivière.

Je sais bien nager, Anatole, non.

Il peut se baigner avec moi, mais s'il y a un matelas pneumatique.

Tous les deux, nous aimons faire des promenades en bateau, nous bronzer au soleil, pêcher à la ligne.

Mais s'il fait mauvais temps je ne vais nulle part.

Je reste à la maison.

Je lis des livres, des journaux, je regarde la télé.

J'aime beaucoup les films psychologiques, historiques.

Je suis un "mordu" du football.

S'il y a un match je ne le rate jamais.

A propos je suis un amateur acharné du "Dynamo" de Kyiv.

Il arrive que nous nous réunissons chez un de mes amis pour danser et chanter, réciter des vers, écouter la musique.

Grâce à un bon magnétophone ces soirées sont toujours agréables.

● **Мій вихідний день**

Неділя — мій вихідний день.

У цей день я піднімаюсь пізніше, ніж звичайно.

Я надаю перевагу залишитися в ліжку до десятої або одинадцятій години.

Після сніданку я телефоную своєму другу Толику і ми вирішуємо, як проведемо вихідний.

Улітку ми любимо проводити день на березі річки.

Я вмю добре плавати, Толик — ні.

Він може купатися зі мною за умови, що є надувний матрац.

Ми обоє любимо прогулянки у човні, загоряти, ловити вудочкою рибу.

Але якщо погода погана, я нікуди не йду.

Я лишаюся вдома.

Читаю книги, газети, дивлюсь телевізор.

Я дуже люблю психологічні та історичні фільми.

Також я футбольний уболівальник.

Якщо показують матч, я ніколи не пропуская його.

До речі, я завзятий прихильник київського «Динамо».

Трапляється, що ми збираємося у одного з моїх друзів потанцювати, поспівати, почитати вірші, послухати музику.

Завдяки доброму магнітофону ці вечори завжди приємні.

Le soir je repasse soigneusement mes leçons, je range mes livres dans ma serviette.

A onze heures je remonte mon réveil et je me mets au lit.

Bonne nuit!

Увечері я добре повторюю уроки, складаю книги до портфеля.

Об одинадцятій я заводжу будильник і вкладаюся у ліжку.

На добраніч!

Vocabulaire

préférer à... — надавати перевагу

donner un coup de téléphone — зателефонувати

savoir bien — гарно вміти, добре знати

un matelas — матрац

une promenade — прогулянка

se bronzer — загоряти

pêcher à la ligne — ловити рибу вудкою

un "mordu" — уболівальник

rater qch — згаяти щось

il arrive que... — трапляється

Discussion

1. Lequel des jours est ton jour de repos?
2. Où vas-tu s'il fait mauvais temps?
3. De quelle équipe es-tu un "mordu"?
4. Que faites-vous quand vous vous réunissez chez un ami?
5. Ces soirées sont-elles agréables?

● Mon ami

Mon ami s'appelle Nicolas.

Il est plus aîné que moi.

Il a 18 ans.

C'est un garçon de haute taille aux cheveux noirs et aux yeux gris.

Il fait ses études à l'Université, à la faculté des langues étrangères.

C'est un des meilleurs étudiants de son groupe.

Il est très intelligent et appliqué.

Nicolas est surtout fort en français, il est aussi premier au latin.

Son rêve est de travailler à l'école.

Nicolas est un bon camarade.

● Мій друг

Мого друга звати Микола.

Він старший за мене.

Йому 18 років.

Це хлопчик високого зросту з чорним волоссям та сірими очима.

Він вчиться в університеті на факультеті іноземних мов.

Це один із кращих студентів групи.

Він дуже розумний та старанний.

Микола особливо сильний у французькій мові, а також перший з латини.

Його мрія — працювати в школі.

Микола — хороший товариш.

Comme je ne suis pas fort en français, il me vient toujours en aide.

Ses camarades l'estiment beaucoup.

Ils savent qu'il a un caractère bon et généreux.

Nicolas aime beaucoup son frère André et sa petite sœur Tania.

C'est un bon frère et un bon fils.

A l'absence de ses parents c'est lui qui prend soin de Tania.

Il l'accompagne au jardin d'enfants le matin et revient la chercher le soir.

Nicolas et moi, nous aimons beaucoup le basket-ball et nous faisons partie de la même équipe.

Le soir quand je finis mes devoirs, je lui donne un coup de téléphone.

Nous allons nous promener ou bien il vient chez moi, pour faire une partie d'échecs.

Nous sommes des amis vraiment inséparables.

Même en été, nous aimons nous reposer ensemble dans un centre de tourisme.

Оскільки я не дуже сильний у французькій мові, він завжди приходиться на допомогу.

Його товариші дуже поважають його.

Вони знають, що він добра та великодушна людина.

Микола дуже любить свого брата Андрія і маленьку сестричку Танечку.

Це хороший брат та син.

У відсутності батьків саме він піклується про Танечку.

Уранці він відводить її до дитячого садка й увечері забирає.

Микола та я дуже любимо баскетбол і граємо у одній команді.

Увечері, скінчивши приготування уроків, я телефоную йому.

Ми йдемо прогулятися або він заходить до мене зіграти партію в шахи.

Ми дійсно нерозлучні друзі.

Навіть улітку ми любимо відпочивати разом у туристичному центрі.

Vocabulaire

être plus aîné (e) que... — бути старшим (-ою) за...

être de haute taille — бути високого зросту

un rêve — мрія; сон

venir en aide — приходити на допомогу

estimer qn — поважати когонебудь

accompagner qn — супроводжувати; відводити когонебудь

revenir chercher qn — приходити за (кимось)

une partie d'échecs — партія в шахи

inséparable — нерозлучний (-а)

Discussion

1. Ton ami (e) est-il (elle) cadet (te) de toi?
2. Quel âge a-t-il (elle)?
3. Quel âge as-tu?
4. Ton ami (e) a-t-il (elle) des frères et soeurs?
5. Que fait-il (elle) à l'absence de ses parents?
6. Est-ce que vous faites du sport?

● Visite chez le directeur de l'école

D'après l'invitation de Monsieur le directeur de notre école mes parents ont eu une conversation concernant mes succès, mes problèmes en étude et ma participation au travail hors classes.

Pour entrer au bureau de directeur il faut passer une salle de réception où il y a toujours beaucoup de visiteurs.

Après avoir frappé à la porte et reçu la permission nous sommes entrés au bureau.

— Bonjour, Monsieur le directeur.

Vous vouliez nous voir.

— Bonjour, il est bon que vous ayez trouvé le temps pour visiter l'école.

Tout d'abord je veux vous rassurer et remercier pour une bonne éducation de votre fille.

— Enchantés.

Merci.

— Non, c'est moi qui vous remercie.

Vous savez que votre fille est une bonne élève, qu'elle est sage et forte surtout en étude du français.

● Відвідини директора школи

На запрошення пана директора нашої школи мої батьки мали бесіду, яка торкалася моїх успіхів, недоліків і участі в позашкільній роботі.

Щоб потрапити до кабінету директора, треба пройти приймальню, у якій завжди багато відвідувачів.

Постукавши у двері й отримавши дозвіл, ми увійшли до кабінету.

— Здрастуйте, пане директоре.

Ви хотіли нас бачити.

— Здрастуйте, добре, що ви знайшли час, щоб завітати до школи.

Зразу ж хочу вас заспокоїти й подякувати за добре виховання вашої доньки.

— Дуже збентежені.

Дякуємо.

— Ні, це я вам дякую.

Ви знаєте, що ваша дочка гарна учениця, старанна, особливі успіхи вона має у вивченні французької мови.

Elle a de bonnes facultés aux matières humanitaires.

Si l'on regarde à l'avenir il faut tout faire que la fille prête plus d'attention à la connaissance de la littérature étrangère, des œuvres historiques et de la culture mondiale.

— Nous savons les capacités de notre fille; elle aime lire mais nous craignons de la surcharger car elle a la tendance aux maladies.

— Dans ce cas il est plus important de prêter attention à sa formation physique.

Si l'on n'a pas de santé, on n'arrive à rien.

— Merci, Monsieur le directeur pour votre souci de notre enfant.

— Je vous remercie encore une fois de votre bel enfant et j'espère que tout aille bien.

Au revoir.

— Au revoir.

У неї гарні здібності до гуманітарних дисциплін.

Якщо дивитися в майбутнє, треба зробити все, щоб дівчина приділяла більше уваги знайомству із зарубіжною літературою, історичними творами та світовою культурою.

— Ми знаємо про здібності нашої дочки, вона полюбляє читати, але ми побоюємося перевантаження, бо вона схильна до хвороб.

— У цьому випадку найважливіше приділити увагу її фізичному розвитку.

Якщо не буде здоров'я, нічого не досягнеш.

— Спасибі вам, пане директоре, за клопіт щодо нашої дитини.

— Ще раз дякую вам за гарну дитину і сподіваюсь, що все буде гаразд.

До побачення.

— До побачення.

Vocabulaire

une invitation — запрошення

concerner — торкатися

une salle de réception —
приймальня

un visiteur — відвідувач

il est bon que... — добре, що...

rassurer — заспокоїти

une faculté; une capacité —
здібність

craindre — побоюватися

avoir la tendance à... — бути
схильним (-ою) до...

un souci — клопіт

Discussion

1. Pourquoi les parents sont-ils venus à l'école?
2. Auxquels problèmes concernait la conversation?
3. Qu'est-ce que a proposé Monsieur le directeur?
4. Que les parents craignent-ils?
5. Est-ce que tout le monde est content?

● Dans la cantine scolaire

Pendant la grande récréation mon amie et moi, nous avons visité la cantine scolaire.

Ayant salué le personnel de la cantine et l'assistance nous avons demandé le menu d'aujourd'hui.

Mais ce qui nous intéressait le plus c'étaient les prix courants.

Ce jour-ci dans la cantine on proposait la soupe aux pois, des côtelettes, un puré de patate, une salade à choux, des concombres et des tomates.

Et encore on pouvait acheter le jus de prune et de pomme, du lait, du thé et de la compote.

Un gâteau et un croissant coûtaient vingt-cinq copecks chacun, un sandwich trente et une tartine trente-cinq copecks.

Le gâteau enlevait toutes nos économies: mon amie avait 50 et moi, j'avais 40 copecks.

Avec cet argent on pourrait prendre un croissant, du thé, une soupe, mais je voulais un jus de tomate et mon amie voulait un gâteau.

La vendeuse nous a proposé d'ajouter nos économies et partager en deux des produits achetés.

Eh bien, il fallait résoudre ce problème difficile.

Mais nous avons décidé de prendre par un gâteau et une compote à chacune.

Premièrement cela nous permettait de faire vite une casse-croûte, deuxièmement d'épargner notre argent.

● У шкільній їдальні

Ми з подругою завітали до шкільної їдальні під час великої перерви.

Привітавши працівників їдальні та присутніх, ми запитали про сьогоднішнє меню.

Але найбільше нас цікавили ціни.

Цього дня в їдальні пропонували гороховий суп, котлети, картопляне пюре, салат із капусти, огірки і томати.

Разом із тим, можна було придбати сливовий та яблучний сік, молоко, чай і компот.

Тістечко і рогалик коштували 25 копійок кожний, сендвич 30 та бутерброд 35 копійок.

Тістечко забирало всі наші нагромадження: у моєї подруги було 50, а у мене 40 копійок.

На ці кошти можна було б придбати і рогалик, і чай, і суп, але мені хотілося томатного соку, а подрузі тістечка.

Продавщиця запропонувала нам об'єднати наші кошти, а придбані продукти поділити порівну.

Що ж, треба було вирішувати складну проблему.

Але ми вирішили взяти собі по одному тістечку й компоту.

По-перше, це давало змогу швидко перекусити, по-друге, зекономити наші гроші.

Dès que nous avons eu commencé à manger, on a sonné.

Adviene que pourra, mais nous n'avons pas quitté nos places.

Heureusement nous sommes tombées à la leçon suivante juste à temps.

Тільки-но ми почали їсти, як пролунав дзвоник.

Нехай буде те, що буде, але ми не зрушили з місця.

На щастя, ми встигли на наступний урок.

Vocabulaire

ayant salué — привітавши
le personnel — працівники, співробітники
une assistance — присутні
les prix curants — ціни, прейскурант

une patata, patate — картопля
enlever — забирати; витягти
additionner — складати
partager, diviser — ділити; розділяти

Discussion

1. Qu'est-ce qu'on vend à la cantine scolaire?
2. Qu'est qui vous intéresse le plus?
3. Que vous a proposé la vendeuse?
4. Qu'avez-vous pris?
5. Etiez-vous en retard à la leçon suivante?

● Dans l'atelier d'ajustage

Les leçons de travail manuel des garçons de notre école ont lieu dans l'atelier d'ajustage.

Quand on y entre, on voit beaucoup de placards aux murs.

Toute placard porte des règles de manier les instruments, ainsi que les règles générales de sécurité du travail.

Chaque leçon commence à une conversation de ces règles, qu'il faut bien savoir et respecter.

Notre maître exige sévèrement leur respectation, car en dépend notre santé.

● У слюсарній майстерні

Уроки трудового навчання (праці) хлопчиків нашої школи проходять у слюсарній майстерні.

Коли туди заходиш, то бачиш багато плакатів на стінах.

На кожному з них є правила користування тим чи іншим інструментом, а також загальні правила з техніки безпеки.

Кожний урок починається з бесіди про ці правила, котрі треба добре пам'ятати і яких слід дотримуватися.

Наш викладач суворо вимагає їх дотримання, бо від них залежить наше здоров'я.

Dans notre atelier il y a cinq tours à fileter et charioter, deux fraiseuses, trois perceuses, une machine à affûter à deux pierres et une dizaine d'établis.

On a même une "guillotine" c'est-à-dire une césaille à levier.

Sur chaque établi se trouve un étau parallèle et dans les tiroires il y a des limes de différents profils, des marteaux, des ciseaux, des règles, des pinces plates.

Nous apprenons aussi à nous servir des pieds à coulisse, des pointeaux, traceurs et tournevis.

Au début du travail le maître nous remet des ébauches, dans la plupart de cas en acier ou en fer.

Nous traitons des ébauches et faisons d'elles de simples pièces.

Nous apprenons à manier les instruments, serrer bien les ébauches en étaux parallèles.

Nous ne travaillons presque aux tours et fraiseuses, mais nous nous en servons de perceuses et machine à affûter.

Nous travaillons en tenue de travail et portons des lunettes de protection.

Les leçons de travail manuel durent deux heures avec une petite pause.

Après les études (l'apprentissage) nous ramassons des ébarbures, des copeaux, faisons de l'ordre sur les établis.

L'apprentissage nous plaît beaucoup.

У нашій майстерні є п'ять токарних, три фрезерувальні, два свердлильні верстати, є також точило на два круги і з десяток верстаків.

У нас навіть є «гільотина» — механічні ножиці.

На кожному із верстаків є лецата, а в ящиках напилки різних профілів, молотки, зубила, лінійки, плоскогубці.

Ми також вчимося користуватися штангенциркулями, кернерами, чортилками та закрутками.

Перед початком роботи вчитель видає нам заготовки, здебільшого зі сталі та заліза.

Ми обробляємо заготовки й робимо із них прості деталі.

Ми вчимося володіти інструментами, добре затискувати заготовки в лецатах.

Ми майже не працюємо на верстатах, але користуємося свердлильними верстатами та точилом.

Ми працюємо в робочому одязі та захисних окулярах.

Уроки праці тривають дві години з невеликою перервою.

Після занять ми збираємо обрізки, ошурки, приводимо у порядок верстаки.

Нам дуже подобаються уроки праці (трудового навчання).

Vocabulaire

un atelier — майстерня
un ajustage — слюсарна
 справа
respecter — поважати,
 дотримуватися
sévèrement — суворо
un tour à fileter et
charioter — токарний
 верстат

une fraiseuse — фрезувальний
 верстат
une perceuse — свердлильний
 верстат
une machine à affûter —
 точило
un établi — верстак
un étau parallèle — лещата

Discussion

1. Avez-vous déjà choisi un métier?
2. Travaillez-vous volontiers dans l'atelier de l'école?
3. Qu'est-ce qui s'y trouve?
4. Comment commence une leçon?
5. Savez-vous déjà ajuster?

● **Une leçon de la musique et du chant**

Aujourd'hui nous avons une leçon de la musique et du chant.

Ce jour-là nous faisons connaissance avec l'art lyrique.

Presque tous les élèves de notre classe sont doués pour la musique.

Quelqu'un de mes amis apprend la musique fréquentant des classes spécialisées et joue aux différents instruments.

Notre maîtresse nous présente des instruments musicaux qu'on utilise de nos jours.

Tout d'abord elle nous parle des instruments populaires-chalumeaux, harpes, cymbales, bassons, kobzas, clarinettes.

Ensuite elle nous demande quels instruments musicaux nous savons.

● **Урок музики та співу**

Сьогодні у нас урок музики та співу.

Цього дня ми знайомимося з музичною грамотою.

Майже всі учні нашого класу мають здібності до музики.

Дехто із моїх друзів навчається музики в спеціалізованих класах і грає на різних інструментах.

Наша вчителька знайомить нас із музичними інструментами, які використовуються зараз.

Спочатку вона нам розповідає про народні інструменти — сопілки, арфи, цимбали, фаги, кобзи, кларнети.

Потім вона запитує у нас, які музичні інструменти ми знаємо.

A tour de rôle nos élèves nomment le piano, la guitare, la balalaïka, la trompette, le violon, le tambour, le saxophone, le violoncelle.

En résumant la maîtresse dit qu'on peut aussi diviser tous les instruments en ceux à vent, à archet, de bois et de cuivre.

Dans l'orchestre symphonique chaque instrument joue sa partie et le recueil des parties instrumentales s'appelle la partition.

Dans la classe de musique de notre école il y a un piano, un accordéon chromatique, un tourne-disques, un magnétophone et trois guitares.

Notre maîtresse sait jouer du piano et à l'accordéon.

Au début elle nous a proposé d'écouter une gamme et puis une courte étude.

Elle a demandé à quelques élèves à répéter après elle des sons musicaux.

Voilà ces sons-là: do, ré, mi, fa, sol, la, si.

16. Justement ces sons-là forment une gamme.

Наші учні по черзі називають фортеп'яно, гітару, балалайку, трубу, скрипку, барабан, саксофон, віолончель.

Підсумовуючи, вчителька каже, що всі інструменти можна також поділити на духові, смичкові, дерев'яні та мідні.

У симфонічному оркестрі кожний інструмент виконує свою партію, а сукупність інструментальних партій зветься партитурою.

У музичному класі нашої школи є фортеп'яно, баян, програвач платівок, магнітофон і три гітари.

Наша вчителька вміє грати на фортеп'яно та акордеоні.

Вона нам запропонувала спочатку послухати гамму, а потім коротенький етюд.

Вона попросила декількох учнів повторити за нею звуки.

Ось ці звуки: до, ре, мі, фа, соль, ля, сі.

Саме ці звуки й утворюють гаму.

Vocabulaire

faire connaissance avec

qch — познайомитися із чимось

être doué (e) pour... — мати здібності; бути схильним (-ою) до...

tout d'abord — спочатку

un chalumeau — сопілка

une harpe — арфа

un basson — фагот

une clarinette — кларнет

un violon — скрипка

un violoncelle —

віолончель

une trompette — труба

Discussion

1. Combien de fois par semaine avez-vous la leçon de la musique?
2. Est-ce que tout le monde est doué pour la musique?
3. Savez-vous jouer à un instrument?
4. Prenez-vous part au chœur scolaire?
5. Comment s'appelle le recueil des parties instrumentales?

● Dans l'atelier de menuisier

L'essentiel ce qu'on doit avoir en vue, travaillant dans l'atelier de menuisier, c'est d'être très prudent au feu.

Le bois, le copeau, le bran de scie sont très dangereux de point de vue de l'incendie.

Ils sont capables de provoquer une terrible incendie.

C'est ce que nous rappelle ainsi que d'autres règles de sécurité du travail notre maître de travail manuel à chaque leçon.

Travaillant à l'atelier nous travaillons des pièces en bas et en contre-plaqué: planchettes, petites barres, rondelles.

Nous fabriquons de petits rayons, des billots (des planches à hacher), des manches à pelle et à râteau.

On y trouve des scies à différente destination, des scies à guichet, des marteaux de menuisier (des bédane à bois), des ciseaux et des maillets.

Au travail nous utilisons aussi des forets, des ciseaux et des vilebrequins.

Nous apprenons à tenir comme il faut des scies, des marteaux, fixer durement des solives boiteuses.

● У столярній майстерні

Головне, що треба мати на увазі, працюючи в столярній майстерні,— це бути дуже обережним з вогнем.

Деревина, стружки, тирса дуже небезпечні в пожежному відношенні.

Вони здатні спровокувати страшну пожежу.

Саме про це і про інші правила техніки безпеки завжди попереджує учнів учитель праці на кожному уроці.

Працюючи в майстерні, ми обробляємо дерев'яні та фанерні деталі: дощечки, бруски, кругляки.

Ми виготовляємо полицки, кухонні дошки, держак для лопат і граблів.

Поміж інструментів тут є пили для різного використання, ножівки, молотки, стамески та киянки.

У роботі ми також використовуємо свердла, різці та бурави.

Ми навчаємося тримати як слід пили, молотки, добре затискувати дерев'яні бруски.

Dans notre atelier il y a même un tour de menuiserie lequel les élèves n'utilisent pas.

Les élèves aiment à fabriquer de différentes pièces en bois, tout cela est très intéressant.

Nous savons bien travailler des pièces à l'aide des râpes, des rabots plats et la toile émerisée.

Les uns font des choses compliquées, les autres de simples choses.

Nous sommes toujours contents d'apprentissage menuisier.

Nous attendons avec impatience la leçon suivante.

У нашій майстерні є навіть деревообробний верстат, але учні на ньому не працюють.

Учням подобається виготовляти різні дерев'яні речі, це дуже цікаво.

Ми добре знаємося на обробці деталей терпугами, рубанками та наждачним полотном.

Одні виробляють складні, а інші прості речі.

Ми завжди задоволені вивченням столярної справи.

Ми нетерпляче очікуємо на наступний урок.

Vocabulaire

l'essentiel — головне

avoir en vue — мати на увазі

être prudent au feu — бути обережним з вогнем

le copeau — стружка

le bran de scie — тирса

une incendie — пожежа

rappeler — нагадувати

la sécurité du travail — техніка безпеки

un contre — **plaqué** — фанера

un billot — кухонна дошка

un râteau — граблі

Discussion

1. Qu'est-ce qui est l'essentiel pendant le travail à l'atelier de menuisier?
2. Respectez-vous des règles de sécurité du travail?
3. Quelles installations y a-t-il à cet atelier?
4. Qu'est-ce que vous fabriquez?
5. Voulez-vous être un menuisier?

● Ma ville natale

La ville où je suis née, n'est pas très grande, mais elle est belle et très ancienne.

Elle a plus de six cents ans.

Je l'aime beaucoup et je ne la changerai contre aucune autre.

● Моє рідне місто

Місто, де я народилась, невелике, але дуже гарне та старовинне.

Йому більше шести століть.

Я його дуже люблю і не проміняю ні на яке інше.

Pendant la guerre, les envahisseurs ont détruit tout dans la ville et maintenant c'est une ville presque neuve.

Là où après la guerre il n'y avait ni rues, ni maisons, s'élèvent des immeubles neufs.

La ville embellit chaque année.

Une large rue mène de la gare au centre de la ville.

Sur la grande place il y a un bel édifice tout blanc, c'est la poste centrale et à côté c'est le cinéma nouveau.

Devant le cinéma il y a un square, avec des fleurs et des arbres qui jettent leur ombre épaisse sur les bancs.

Et voici, un quartier tout neuf.

La troisième maison à droite, c'est la nouvelle école, qui a ouvert ses portes l'année dernière.

En face de l'école, se trouve une école technique.

Un large boulevard mène à la rivière qui traverse la ville.

Sur la rive gauche il y a une jolie plage.

Sur la rive droite, se trouve notre parc de culture et de repos.

Il y a une forêt près de notre ville.

Ici nous pouvons ramasser des champignons et cueillir des baies.

Dans ma ville natale il y a beaucoup de chantiers.

Під час війни загарбники тут все зруйнували, й зараз це майже нове місто.

Там, де після війни не було ні вулиць, ні будинків, піднімаються нові будівлі.

Місто стає все кращим з кожним роком.

Широка вулиця веде від вокзалу до центру міста.

На великому майдані є гарна будівля, повністю біла — це головноштамт і поряд — новий кінотеатр.

Перед кінотеатром — сквер, де ми бачимо квіти й дерева, що відкидають густу тінь на лави.

А ось і зовсім новий квартал.

Третя будівля праворуч — це нова школа, яка відчинила свої двері минулого року.

Напроти школи знаходиться технікум.

Широкий бульвар веде до ріки, яка перетинає місто.

На лівому березі є затишний пляж.

На правому знаходиться парк культури та відпочинку.

Біля нашого міста є ліс.

Тут ми можемо збирати гриби та ягоди.

У моєму рідному місті багато новобудов.

Nous avons beaucoup construit, mais nous avons encore beaucoup à faire.

Ma ville natale est belle surtout en été.

Il y a tant de jardins et de fleurs.

Ми багато побудували, але нам ще багато чого треба зробити.

Моє рідне місто особливо гарне влітку.

Тут стільки садів і квітів.

Vocabulaire

natal, -e — рідний, -а

ancien, -ne — стародавній, -я,
дуже старий, -а

un envahisseur — загарбник

un immeuble — споруда, будівля

neuf, **neuve** — новий, нова

embelir — ставати краще,
розквітати

un quartier — житловий
квартал

en face de... — напроти

un chantier — новобудова,
будівельне підприємство

tant — стільки

Discussion

1. C'est Kharkiv qui est ta ville natale?
2. Est-ce une ville ancienne?
3. Qu'est-ce qu'il y a devant le cinéma?
4. Qu'est-ce qui se trouve en face de l'école?
5. Où mène un large boulevard?
6. Qu'est-ce qu'on ramasse dans la forêt?

● Ma future profession

Cette année je termine l'école secondaire.

J'habite un petit village.

Mon père est agronome.

Il a terminé l'institut d'agriculture.

Maintenant cet institut a une faculté qui m'intéresse.

C'est la faculté de la mécanisation d'agriculture.

Il y a trois spécialisations à la faculté: organisation et technologie de la réparation des machines, mécani-

● Моя майбутня професія

Цього року я закінчую середню школу.

Я живу в маленькому селі.

Мій батько — агроном.

Він закінчив сільськогосподарський інститут.

Зараз у цьому інституті є факультет, який мене цікавить.

Це факультет механізації сільського господарства.

На факультеті є три відділення: організація та технологія ремонту машин, механізація сільського

sation de l'agriculture, mécanisation des fermes d'élevage.

Les futurs spécialistes de l'organisation et de technologie de la réparation des machines étudient les disciplines suivantes: "Réparation des machines agricoles", "Tracteurs et automobiles", etc.

Les futurs spécialistes de la deuxième spécialité étudient les machines agricoles, exploitation du parc des tracteurs et des machines agricoles.

Après avoir terminé l'institut ces étudiants travailleront comme ingénieurs-mécaniciens dans les colonies mécaniques, dans les usines produisant des machines agricoles, dans les instituts de recherches scientifiques.

Moi, je préfère la troisième spécialisation.

Les étudiants de la spécialisation de la mécanisation des fermes d'élevage étudient la mécanisation des travaux dans l'élevage, l'économie et l'organisation des fermes d'élevage, etc.

Sa m'intéresse beaucoup.

J'aime la nature, les animaux et la technique.

Je veux travailler dans mon village.

Mais pour travailler mieux il faut avoir beaucoup de connaissances.

C'est pourquoi cette année j'ai décidé d'entrer à cet institut.

господарства, механізація тваринницьких ферм.

Майбутні спеціалісти з організації та ремонту машин вивчають такі дисципліни: «Ремонт сільгоспмашин», «Трактори та автомобілі» тощо.

Майбутні спеціалісти другого відділення вивчають сільгоспмаши-ни, експлуатацію парку тракторів та сільгосптехніки.

Закінчивши інститут, ці студенти будуть працювати інженерами-механіками у механізованих колонках, на заводах, що випускають сільськогосподарську техніку, в науково-дослідних інститутах.

Я віддаю перевагу третій спеціальності.

Студенти зі спеціальності «Механізація тваринницьких ферм» вивчають механізацію робіт у тваринництві, економіку та організацію тваринницьких ферм.

Це мене дуже цікавить.

Я люблю природу, тварин та техніку.

Я хочу працювати у своєму селі.

Але, щоб краще працювати, треба багато знати.

Ось чому цього року я вирішив вступити до цього інституту.

Vocabulaire

terminer, finir — закінчувати

futur, -е — майбутній, -я

une spécialisation — напрямок,
спеціалізація

une réparation — ремонт

un spécialité — спеціальність

une exploitation —
експлуатація, використання

produire — виробляти,
випускати

un recherche scientifique —
науковий пошук

un élevage — розведення худоби

une connaissance — знання,
знайомство

Discussion

1. Quand termines-tu l'école secondaire?
2. Quelle specialisation t'intéresse?
3. Peux-tu entrer à l'Institut d'agriculture?
4. Pourquoi as-tu choisi cet institut?
5. Quelle spécialisation préfères-tu?
6. Où veux-tu travailler après tes études?

II. LA FRANCE

(ФРАНЦІЯ)

● La France

La France est l'Etat le plus vaste de l'Europe occidentale.

Elle couvre une superficie de 552 000 km².

Sa population dépasse 56 millions d'habitants.

Elle est baignée au nord par la mer du Nord, à l'Ouest par l'océan Atlantique, au Sud par la Méditerranée.

La France est un pays de plaines et de montagnes.

Au sud s'étendent les Pyrénées, au Sud-Est et à l'Est les Alpes et la chaîne de Jura, au Nord-Est les Vosges et les Ardennes.

Au centre de la France se trouve le Massif Central, à l'ouest le Massif Armoricaïn.

Le climat de la France est tempéré.

Le territoire français est arrosé par quatre grands fleuves: la Seine, la Loire, la Garonne et le Rhône.

La France c'est un pays où l'agriculture joue un rôle important.

Ici on cultive la vigne, les fruits, les légumes, la culture du blé et la betterave.

On fait aussi de l'élevage en Normandie, en Bretagne, au Massif Central.

● Франція

Франція — це найбільша держава Західної Європи.

Її територія сягає 552 000 км².

Її населення перебільшує 56 мільонів мешканців.

З півночі вона омивається Північним морем, із заходу Атлантичним океаном, з півдня Середземним морем.

Франція — країна рівнин та гір.

На півдні простягаються Піренеї, на південному сході та сході — Альпи та гірський кряж Жура; на північному сході — Вогези та Арденни.

У центрі Франції знаходиться Центральний масив, на заході масив Арморікен.

Клімат Франції помірний.

Французька територія зрошується чотирма великими ріками: Сеною, Луарою, Гаронною, Роною.

Франція — це країна, де сільське господарство відіграє важливу роль.

Тут вирощують виноград, фрукти, овочі, пшеницю та буряк.

Також займаються тваринництвом у Нормандії, у Бретані, на Центральному Масиві.

La France est un pays industriellement développé.

Elle est riche en fer et en bauxite.

Les principales industries françaises sont: l'industrie métallurgique, les constructions mécaniques, l'industrie chimique, les constructions navales, l'industrie textile, les industries alimentaires, l'industrie d'aviation.

Les plus grandes villes de la France sont Paris, Marseille, Lyon, Toulouse, Lille, Strasbourg, Nantes, Bordeaux, Le Havre.

Paris est sa capitale.

La France est une république parlementaire avec un président à la tête élu pour 5 ans au suffrage universel.

Le Parlement est composé de l'Assemblée nationale et du Sénat.

Франція — промислово розвинена країна.

Вона багата на родовища заліза та бокситів.

Головні галузі французької промисловості: металургія, індустрія механічних конструкцій, хімічна промисловість, конструювання (будування) морських суден, текстильна та харчова промисловість, літакобудівна.

Найбільші міста Франції — Париж, Марсель, Ліон, Тулуза, Лілль, Страсбург, Нант, Бордо та Гавр.

Париж — її столиця .

Франція — це парламентська республіка на чолі з президентом, що обирається на 5 років загальним голосуванням.

Парламент складається з Національної Асамблеї та Сенату.

Vocabulaire

occidental, -e — західний, -а

vaste — розгалужений, -а

une superficie — площа, територія

être baigné (e) par... — омиватися

le climat — клімат

tempéré — помірний

un fleuve — судноплавна річка

la vigne — виноград (рослина)

le suffrage universel — загальні вибори, голосування

élire — вибирати

Discussion

1. Où se trouve la France?
2. Quelle est sa population?
3. Quel est son territoire?
4. Par quelles mers est-elle baignée?
5. La France est-elle un pays industriel?

● **Le climat et la végétation de la France**

La France a un climat tempéré, le plus tempéré de l'Europe, mais c'est un climat bien varié.

Deux régions seulement présentent des conditions climatiques définies: le Midi méditerranéen, chaud et sec, et les régions océaniques, douces et humides.

Le climat méditerranéen intéresse la Corse, le Languedoc, la basse vallée du Rhône, le Sud du Massif central et les Alpes.

La latitude médionale et le voisinage d'une mer toujours tiède donnent des hivers doux (5 °C en moyenne en Janvier), ensoleillés et courts.

Les étés très longs, très chauds, parfois torrides (jusqu'à 40 °C) et surtout très secs sont typiques pour le climat subtropical et désertique.

La végétation méditerranéenne ne ressemble à nulle autre.

Elle se compose de plantes originales les unes naturelles comme l'olivier, les autres importées d'Amérique ou d'Afrique, tels les palmiers et les plantes grasses.

Le climat océanique pur, c'est le climat de Bretagne et de Normandie.

L'influence maritime réchauffe l'atmosphère en hiver et la refroidit en été.

● **Клімат та рослинність Франції**

У Франції помірний клімат, найпомірніший у всій Європі, але в той же час досить різноманітний.

Тільки у двох регіонах країни чітко визначений клімат: на середземноморському узбережжі — жаркий та сухий, на океанічному — м'який та вологий.

Середземноморський клімат поширюється на Корсику, Лангедок, долину Рони, південь Центрального масиву та Альпи.

Південні широти й сусідство завжди м'якого моря сприяють тому, що в цих районах м'які зими (середня температура січня 5 °C), сонячні та короткі.

Літо довге, дуже жарке, інколи спекотливе (до 40 °C) й дуже сухе, що характерно для субтропічного та пустельного клімату.

Рослинність Середземномор'я не схожа ні на яку іншу.

Її складають своєрідні рослини, одні з яких місцевого походження, такі як маслинове дерево, інші привезені з Америки або Африки, такі як пальми та рослини з товстим листям.

Океанічний клімат у чистому вигляді представлений в Бретані та Нормандії.

Вплив моря зігріває повітря взимку та охолоджує влітку.

L'humidité et la douceur du climat favorisent l'abondance de la végétation.

La forêt de chêne qui couvrait jadis le sol, a fait place aux landes et aux formations herbacées.

Sur le reste du territoire l'influence océanique demeure prépondérante.

Mais la pureté du climat est altérée par l'intervention de la latitude, de l'influence continentale et de l'altitude: il en résulte une grande variété climatique.

Le paysage végétal traduit la variété du climat.

La forêt couvre la majeure partie du territoire du Bassin parisien, du Massif central, de la Lorraine et de l'Alsace.

Вологість і м'якість клімату сприяють різноманітності рослин.

Дубовий ліс, що колись вкривав цю місцевість, поступився місцем піщаним рівнинам та трав'янистим утворенням.

На решті території вплив океану залишається переважаючим.

На клімат впливають широта, континентальне розташування, висота, що й призводить до більшої його різноманітності.

Розмаїття рослин відповідає різноманітності клімату.

Більша частина території Паризького басейну, Центрального масиву, Лотарингії та Ельзасу вкрита лісами.

Vocabulaire

un climat varié — різноманітний клімат

une condition climatique

définie — певна кліматична умова

une altitude — висота (*геогр.*)

une attitude — широта (*геогр.*)

torride — спекотливий, -а

importer — завозити

une influence — вплив

une végétation — рослинність

prépondérant, -e — переважаючий, -а

une intervention — вплив, вторгнення

une lande — піщана рівнина, ланди

Discussion

1. Est-ce que le climat de la France est tempéré ou bien varié?
2. La végétation est-elle abondante?
3. Qu'est-ce qui influe sur le climat?
4. De quels facteurs dépend l'abondance de la végétation?

● **France: constitution et administration**

La République Française est un pays d'Europe occidentale.

Le Président de la République demeure au Palais de l'Élysée.

Il est élu pour cinq ans au suffrage universel direct.

Il possède des pleins pouvoirs.

Il choisit le Premier Ministre, préside le Conseil des Ministres, peut demander à tous les Français leur avis par référendum, et dissoudre l'Assemblée Nationale.

Il est le chef du pouvoir exécutif qu'il partage avec le Gouvernement.

Le Premier Ministre, responsable devant l'Assemblée Nationale, choisit ses Ministres et Secrétaires d'Etat pour les affaires politiques, les affaires économiques et les affaires sociales.

Le Premier Ministre, les Ministres et les Secrétaires d'Etat constituent le Conseil des Ministres.

Le pouvoir législatif est confié au Parlement, composé de l'Assemblée Nationale (élue pour 5 ans) et du Sénat (élue pour 9 ans).

L'Assemblée Nationale est installée au Palais-Bourbon.

● **Конституційний та адміністративний устрій Франції**

Французька республіка — це західноєвропейська країна.

Резиденція президента розташована в Єлісейському палаці.

Він обирається на п'ять років шляхом загальних прямих виборів.

Він має досить широкі повноваження.

Він призначає прем'єр-міністра та очолює Раду міністрів, може провести референдум і розпустити Національну Асамблею (Збори).

Він є головою виконавчої влади, яку він розділяє з урядом.

Прем'єр-міністр, який несе відповідальність перед Національною Асамблеєю, призначає міністрів та державних секретарів в галузі політики, економіки, громадського життя.

Прем'єр-міністр, міністри, державні секретарі утворюють Раду Міністрів.

Законодавча влада доручена парламенту, який складається з Національної Асамблеї, що обирається на 5 років, і Сенату, що обирається на 9 років.

Національна Асамблея засідає в Бурбонському палаці.

Le Sénat se réunit au Palais du Luxembourg.

La France métropolitaine comprend 96 départements, divisés en arrondissements qui sont subdivisés en cantons et en communes.

A chaque de ces échelons correspond un représentant du pouvoir central: préfet, sous-préfet, maire.

La France compte également 4 départements d'outre-mer: La Guadeloupe, la Martinique, l'île de la Réunion, La Guyane Française.

Сенат проводить збори в Люксембурзькому палаці.

Французька метрополія включає 96 департаментів, розподілених на округи, які, в свою чергу, діляться на кантони та комуни.

Кожен з цих підрозділів має свого представника центральної влади: префекта, супрефекта, мера.

У Франції також є 4 заморських департаменти: Гваделупа, Мартініка, о. Реуньйон та Французька Гвіана.

Vocabulaire

le régime politique — політичний устрій

le suffrage universel — загальні вибори

présider — очолювати

diriger — керувати

nommer — призначати

être responsable — відповідати, нести відповідальність

législatif, -ve — законодавчий, -а

exécutif-ve — виконавчий, -а

confier — доручати

se réunir — збиратися,

проводити збори

un arrondissement — район

(в місті), округ

Discussion

1. Quel est le régime politique en France?
2. A qui appartient le pouvoir législatif et exécutif?
3. Qui est le chef de l'Etat français?
4. Où siège le gouvernement?

● **Les institutions du pouvoir en France**

Le pouvoir peut-être exécutif, législatif et judiciaire.

Le pouvoir législatif en France est exécuté par le Parlement.

Le Parlement est composé de deux chambres: l'Assemblée nationale et le Sénat.

● **Органи влади у Франції**

Влада може бути виконавчою, законодавчою й судовою.

Законодавча влада у Франції здійснюється парламентом.

Парламент складається з двох палат: Національна Асамблея (Збори) і Сенат.

On élit l'Assemblée nationale pour cinq ans au suffrage universelle direct.

Le Sénat est élu pour neuf ans au suffrage universel indirect.

Le Parlement vote les lois, autorise la ratification des traités internationaux, etc.

Le pouvoir exécutif est présenté avant tout par le Président de la République.

Il est le chef de l'Etat.

Autrefois il était élu pour sept ans, mais à partir de 2002 il est élu pour cinq ans au suffrage universel direct.

Le Président promulgue les lois, signe les décrets, les ordonnances, etc.

Il a le droit de dissoudre l'Assemblée nationale après avoir consulté avec le Sénat et le Premier ministre.

Le dernier est le chef du gouvernement et est nommé par le Président de la République.

Il nomme les membres du gouvernement.

Le Président est la première personne dans la politique étrangère de la France.

Il reçoit les ambassadeurs étrangers, nomme les ambassadeurs de la France à l'étranger.

Le pouvoir judiciaire est indépendante des pouvoirs exécutif et législatif.

Національна Асамблея обирається на п'ять років прямими загальними виборами.

А Сенат обирають на дев'ять років непрямими загальними виборами.

За допомогою голосування парламент приймає закони, дає розпорядження про ратифікацію міжнародних угод і т. ін.

Виконавчу владу представляє насамперед Президент Республіки.

Він є главою держави.

Раніше президента обирали на сім років, але з початку 2002 року його обирають на п'ять років прямими загальними виборами.

Президент затверджує закони, підписує декрети, розпорядження й ін.

Він має право розпустити Національну Асамблею після наради із Сенатом і Прем'єр-міністром.

Останній є главою уряду і призначається Президентом.

Прем'єр-міністр призначає членів уряду.

Президент — перша особа в зовнішній політиці Франції.

Він приймає іноземних послів, призначає послів Франції за кордоном.

Судова влада є незалежною від законодавчої і виконавчої гілок влади.

Il compte 473 tribunaux d'instance et 186 tribunaux de grande instance.

Il existe encore 27 cours d'appel.

Ces cours jugent les affaires qui passent en jugement pour la deuxième fois.

Les crimes sont jugés par les cours d'assises.

La justice administrative est rendue par les tribunaux administratifs ou au Conseil d'Etat.

Вона нараховує 473 суди нижчої інстанції і 186 судів вищої інстанції.

Існує ще 27 апеляційних судів.

Ці суди займаються справами, що у судовому порядку розглядаються вдруге.

Кримінальні справи виносяться на суд присяжних.

Адміністративне правосуддя здійснюється за допомогою адміністративних судів і державної ради.

Vocabulaire

le pouvoir — влада

judiciaire — юридичний, -а

une chambre — палата
(парламенту)

une Assemblée — асамблея,
збори

un gouvernement — уряд

dissoudre — розпустити,
розпускати

élire — вибирати

un ambassadeur — посол

un tribunal — суд, трибунал

un juge — суддя

en jugement — в судовому
порядку

Discussion

1. A qui appartient le pouvoir législatif en France?
2. Qui nomme le Premier ministre?
3. Qui promulgue les lois?
4. Combien y a-t-il de tribunaux d'instance?
5. Un préfet qui est-ce?

● Une scène de l'histoire de la France

L'histoire de la France est riche en événements de grande importance.

La prise de la Bastille est l'un de ces événements.

La Bastille, construite au moment des grandes guerres pour défendre Paris, servit plus tard de prison.

● Епізод з історії Франції

Історія Франції багата на знаменні події.

Однією з таких подій є взяття Бастилії.

Бастилія, побудована під час великих воєн для захисту Парижа, пізніше стала в'язницею.

Ce château fort avait 8 tours entourées d'un fossé rempli d'eau, derrière lequel s'élevait un grand mur.

On y enfermait tout homme qui avait déplu au roi ou à l'un de ses favoris.

C'est pourquoi en 1789 le peuple de Paris, voyant dans cette prison l'emblème du despotisme royal la détruisit.

Le 14 juillet au matin Paris était prêt à attaquer la Bastille, ce monument qui depuis près de quatre siècles était la forteresse de l'injustice.

Mille hommes entouraient la Bastille.

Ce n'étaient pas seulement des ouvriers, c'étaient des citoyens de toutes les classes.

Ce n'étaient pas seulement des hommes, c'étaient des enfants, des femmes, c'étaient des vieillards.

Et tous étaient armés.

Le même cri s'élevait des faubourgs: "Aux armes!", "A la Bastille!".

Alors commença une fusillade intense.

Mais pour tout homme qui tombait vingt autres prenaient sa place.

La Bastille fut prise sans capitulation.

Le cri: "La Bastille est prise!" s'éleva sur Paris et ensuite sur toute la France.

A ce cri des milliers d'hommes s'embrassèrent.

У цій фортеці було 8 веж, оточених ровом, наповненим водою, за яким височіла стіна.

Ув'язнювали всякого, хто впадав у немилість королю або одному з його фаворитів.

Ось чому у 1789 році народ Парижа, для якого Бастилія була символом королівського деспотизму, зруйнував її.

Ранком 14 липня Париж був готовий до атаки на Бастилію, яка протягом чотирьох століть була фортецею несправедливості.

Тисячі людей оточили Бастилію.

Це були не тільки робітники, а й представники усіх інших класів.

Серед них були не тільки чоловіки, а й діти, жінки й літні люди.

Усі вони були озброєні.

Один заклик лунав з усіх передмість: «До зброї!», «На Бастилію!».

Тоді почався інтенсивний обстріл.

На місце кожного загиблого ставало інших двадцять чоловік.

Бастилію було взято без капітуляції.

Радісна звістка: «Бастилія впала!» пролунала над Парижем і потім над усією Францією.

Почувши її, тисячі людей кидались один одному в обійми.

La prise de la Bastille fut la première victoire du peuple français sur l'injustice.

Chaque année le peuple français fête le 14 juillet, jour de la prise de la Bastille.

C'est la fête nationale.

Взяття Бастилії було першою перемогою французького народу над несправедливістю.

Кожного року французи святкують 14 липня — День взяття Бастилії.

Це національне свято.

Vocabulaire

un événement — подія
une importance — значення, знаменність
une prise — взяття
servir de qch — служити чимось

un vieillard — літня людина
une fusillade — обстріл
embrasser (s') — кидатися в обійми один одному
une injustice — несправедливість

Discussion

1. Quel événement historique eut lieu le 14 juillet 1789?
2. Comment fut la Bastille?
3. De qui était-elle attaquée?
4. Pourquoi fut-elle attaquée?
5. Que signifia la chute de la Bastille?

● Grands événements dans l'histoire de la France

Nous allons parler de grands événements dans l'histoire de la France.

En 1789 fut prise la Bastille.

La Bastille fut la prison.

Pour le peuple français elle devint le symbole de l'absolutisme.

Pendant quatre siècles, plusieurs hommes remarquables furent jetés dans la Bastille.

Parmi eux le grand philosophe du 18e siècle Voltaire, Fouquet, l'Homme au masque de fer.

Le jour de la prise de la Bastille, le 14 Juillet, devient la fête nationale des Français.

● Великі події в історії Франції

Ми розповімо про великі події в історії Франції.

У 1789 році було взято Бастилію.

Бастилія була в'язницею.

Для французького народу вона стала символом абсолютизму.

Протягом 4 сторіч багато чудових людей було кинуте до Бастилії.

Серед них великий філософ 18 сторіччя Вольтер, Фуке, Людина у залізній масці.

День взяття Бастилії, 14 липня, стає національним святом французів.

En 1792, fut pris le Palais des Tuileries.

Le roi fut détrôné.

Le Palais des Tuileries fut l'ancienne résidence des rois de France.

Le 18 mars 1871, le gouvernement révolutionnaire s'installe à Paris.

Le 28 mars 1871 la Commune de Paris fut proclamée.

Le drapeau rouge fut planté au-dessus de l'Hôtel de ville.

La Commune de Paris dura soixante-douze jours.

Ce fut le premier Etat des prolétaires.

Les derniers combattants de la Commune furent fusillés par les Versaillais.

Ils gîtent au cimetière du Per-Lachaise.

У 1792 році був взятий палац Тюїльрі.

Король був скинутий з трону.

Палац Тюїльрі був старовинною резиденцією королів Франції.

18 березня 1871 року в Парижі встановлюється революційний лад.

28 березня 1871 року була проголошена Паризька Комуна.

Над мерією міста встановлюється червоний прапор.

Паризька Комуна проіснувала 72 дні.

Це була перша держава пролетаріату.

Останні борці Комуни були розстріляні версальцями.

Вони поховані на цвинтарі Пер-Лашез.

Vocabulaire

une prison — в'язниця
remarquable — чудовий, -а, визначний, -а
devenir qch, qn — ставати чимось, кимось
détrôner — скидати з трону

installer (s') — встановлювати, ся
proclamer — проголошувати
un combattant — борець, боєць

Discussion

1. Quand fut prise la Bastille?
2. Comment s'appelle la fête du 14 juillet?
3. Qui étaient les prisonniers de la Bastille?
4. Quand fut pris le Palais de Tuileries?
5. De quoi servait ce Palais?
6. Qu'est-ce qui s'est passé le 18 mars 1871?
7. Combien de temps dura la Commune de Paris?

● L'industrie française

L'industrie française comprend des secteurs traditionnels qui subissent une forte restructuration et sont transformés par l'automatisation (sidérurgie, métallurgie, mécanique, automobile, textile) et des secteurs liés aux nouvelles technologies d'implantation plus récente (filiale électronique, télécommunications, construction aéronautique et spatiale).

L'industrie française se classe au dixième rang mondial.

La sidérurgie française est au onzième rang mondial.

En Europe elle est devancé par l'Allemagne et l'Italie.

La métallurgie de l'aluminium est implanté dans les Alpes et les Pyrénées.

La France possède la quatrième industrie chimique du monde.

Ce secteur occupe 298 000 personnes.

La construction automobile française est un secteur très développé.

L'entreprise Renault, en voie de privatisation et le groupe privé PSA (Peugeot Service Auto), qui contrôle les marques Peugeot et Citroën, assurent la quasi totalité de la production.

Ils occupent respectivement les neuvième et onzième rang mondiaux dans ce secteur.

● Французька промисловість

Французька промисловість має традиційні галузі, що зазнали значної перебудови, зокрема автоматизації (чорна металургія, металургія, машинобудування, автомобілебудування, текстильна промисловість), і галузі, що виникли недавно і пов'язані з новими технологіями (ядерна енергетика, галузь телекомунікацій, авіаційне і космічне будівництво).

Французька промисловість посідає п'яте місце у світі.

По виробництву чорних металів Франція є одинадцятю державою світу.

У Європі їй передують Німеччина та Італія.

Алюміній видобувають і виробляють в Альпах і Піренеях.

Хімічна промисловість Франції займає четверте місце у світі.

У цьому секторі зайнято 298 000 чоловік.

Французьке автомобілебудування — дуже розвинута галузь.

Підприємство Рено (Renault), яке перебуває в процесі приватизації, і незалежна група PSA (автосервіс Пежо), що контролює марки Пежо і Сітроен, виконують майже весь об'єм автомобільного виробництва.

Вони займають відповідно дев'яте та одинадцятье місце у світі в цьому секторі.

Les industries électriques et électroniques sont caractérisées par une forte diversité et une importante concentration.

Alcatel, qui a réalisé de nombreuses acquisitions depuis 10 ans, demeure la première entreprise mondiale de son secteur.

Alsthom est, outre le matériel ferroviaire (TGV), spécialisée dans les équipements pour centrales électriques.

La France demeure l'un des pays les plus performants dans la construction aéronautique et spatiale.

L'industrie aéronautique est implantée dans la région parisienne et Sud-Ouest (Toulouse, Bordeaux).

Elle comprend de nombreuses entreprises à capitaux d'Etat (l'Aérospatiale, la Snecma).

La France occupe une position concurrentielle dans le domaine des satellites de télécommunications et d'observation.

Електрична й електронна промисловість характеризується великою розмаїтістю і концентрацією.

Підприємство Алькатель (Alcatel), що зробило численні набутки протягом 10 років, сьогодні утримує позиції першості у своїй сфері.

Алстом (Alsthom), крім виробництва техніки для залізниць (TGV — швидкісні потяги), займається також устаткуванням для електростанцій.

Франція є однією з країн із найбільш розвиненою галуззю авіаційного і космічного будівництва.

Авіабудівні підприємства розташовані в Паризькому регіоні й на південному заході країни (Тулуза, Бордо).

Це численні підприємства з державними капіталовкладеннями Aérospatiale (Аероспасьяль), Snecma (Снекма).

Франція витримує конкуренцію у сфері виробництва супутників зв'язку та спостереження.

Vocabulaire

une industrie — промисловість

comprendre — мати; розуміти

subir — зазнавати

une restructuration — зміна, перебудова

une sidérurgie — чорна металургія

une mécanique — механіка, машинобудування

une implantation — насадження, прищеплення

nucléaire — ядерний

une filière — галузь, напрямок

une construction — будування, побудова

en voie de — в напрямку

une entreprise — підприємство, установа

une acquisition — набуток, надбання

spatial, -e — просторий, -а, космічний, -а

Discussion

1. Quels secteurs traditionnels comprend l'industrie française?
2. Comment se classe l'industrie française dans le monde entier?
3. Combien de personnes occupe l'industrie chimique?
4. Quelles entreprises françaises produisent la quasi totalité d'autos?
5. Qu'est-ce que c'est que le TGV?

● **L'agriculture de la France**

L'agriculture française est un secteur moderne, mécanisé et à forte productivité.

Elle représente près du tiers de la superficie agricole utile à l'Union européenne.

Elle fournit 23 % de la production communautaire, dont la moitié en viande, lait, fromage, vin.

Le reste est constitué de céréales, sucre et cultures industrielles.

La production végétale assure plus de 50 % des livraisons agricoles.

Les céréales viennent en tête avec environ 30 millions de tonnes pour le blé, 9 millions de tonnes pour l'orge.

La production française se trouve au premier rang européen.

En ce qui concerne des légumes, la France occupe le troisième rang européen derrière l'Espagne et l'Italie.

Les principaux légumes frais récoltés en France sont les tomates, les carottes, les choux-fleurs et les salades.

● **Сільське господарство Франції**

Сільське господарство Франції — це сучасна механізована високопродуктивна галузь.

Вона являє собою третину всієї корисної сільськогосподарської площі Європейської Співдружності.

Сільське господарство Франції дає 23 % загальноєвропейської продукції, половину якої складає м'ясо, молоко, сир, вино.

Інша частина — це злаки, цукор і промислові культури.

Вирощування культур забезпечує більш 50 % сільськогосподарських постачань.

Перше місце посідають зернові культури: вирощується близько 30 мільйонів тонн зернових і 9 мільйонів тонн ячменю.

По вирощуванню їх Франція займає перше місце в Європі.

По вирощуванню овочів — третє після Іспанії й Італії.

Основні овочі, які вирощує Франція, такі: помідори, морква, кольорова капуста, салат.

La France est aussi le premier producteur de l'UE dans le secteur des productions animales.

Les élevages bovins sont surtout situés en Bretagne, dans les pays de la Loire, en Basse-Normandie et en Auvergne.

Le cheptel porcin est essentiellement concentré dans l'ouest de la France.

Enfin les ovins se présentent surtout en Midi-Pyrénées et en Aquitaine.

Les industries agroalimentaires représentent l'un des points forts de l'économie française.

C'est une activité qui a connu une croissance importante depuis plusieurs années.

Les secteurs qui sont à l'origine de cette évolution sont ceux des boissons et alcools, du travail du grain, du lait et les produits laitiers.

La France se situe au deuxième rang mondial des pays producteurs de vin, après l'Italie et devant l'Espagne.

En outre, la France est devenue le quatrième producteur de bière.

Франція є також першою в Європейській спільноті за тваринницькою продукцією споживання.

Розведення великої рогатої худоби зосереджене в Бретані, землях по Луарі, у Нижній Нормандії й у регіоні Овернь.

Свиней здебільшого розводять на заході Франції.

Овець — на півдні Піренеїв і в Аквітанії.

Сільськогосподарсько-харчова промисловість — одна з сильних сторін французької економіки.

Протягом багатьох років у цій галузі відбувся істотний злет (підйом).

Сфери, у яких відбулося стрімке зростання: виробництво напоїв і алкоголю, переробка зерна і молока, виготовлення молочних продуктів.

Франція посідає друге у світі місце з виробництва вина після Італії і випереджає Іспанію.

Крім цього, вона стала четвертою з виробництва пива.

Vocabulaire

être à forte productivité — бути високопродуктивним

près du tiers de — близько третини...

la superficie — площа, поверхня

végétal, -e — рослинний, -а

une livraison — постачання, випуск

céréales (pl; f) — збіжжя; зернові культури

une élevage bovin — розведення великої рогатої худоби

ovin, -e — овечий, -а

une croissance — злет; істотний підйом

Discussion

1. Comment est l'agriculture contemporaine française?
2. A quel rang se trouve-t-elle en Europe?
3. Quel pourcentage de la production communautaire fournit-elle?
4. Qu'est-ce qu'on élève en Bretagne?
5. Est-ce qu'on produit en France du vin et de l'alcool?
6. Comment est la France dans le secteur des productions animales?

● **L'économie française d'aujourd'hui**

L'économie française comprend tous les grands secteurs d'activité: l'agriculture, l'industrie et la pêche.

L'agriculture se classe au deuxième rang des exportations mondiales et au premier rang en Europe.

L'industrie se place au quatrième rang mondial et au deuxième rang européen.

En ce qui concerne la pêche, pour les tonnages capturés la France est au quatrième rang européen.

Cinq entreprises françaises figurent dans la liste des cents premiers groupes mondiaux.

La construction de l'Europe a profondément influencé l'économie française.

Les entreprises doivent maintenant résister à des nouveaux concurrents.

Mais en même temps le marché est devenu plus vaste proposant plus d'opportunités aux commerçants.

Pour faire face à la concurrence extérieure, les entreprises françaises s'efforcent d'accroître leur compétitivité en réduisant leurs coûts de production.

● **Сучасна французька економіка**

Французька економіка містить у собі всі основні галузі діяльності: сільське господарство, промисловість, риболовство.

За обсягом експорту сільськогосподарської продукції Франція перебуває на другому місці у світі та на першому в Європі.

Її промисловість посідає четверте місце серед світових держав і друге — серед європейських.

Щодо рибного промислу, то загальна вага продукції виводить Францію на четверте місце у Європі.

П'ять французьких підприємств значаться в списку ста світових лідерів.

Створення Європейського Співтовариства суттєво вплинуло на французьку економіку.

Підприємства повинні протистояти тепер новим конкурентам.

А в той же час ринок значно розширився, пропонуючи нові можливості підприємцям.

Щоб протистояти зовнішній конкуренції, французькі підприємства намагаються поліпшити свої позиції на ринку, знижуючи вартість виробництва.

L'Etat joue un rôle économique important.

Il n'est pas seulement le premier producteur et le premier client mais aussi le premier employeur.

L'Etat définit les grandes orientations de la politique économique.

La France qui dispose de peu de ressources minières parvient néanmoins à assurer plus de la moitié de ses besoins énergétiques grâce à sa production d'électricité d'origine nucléaire.

La France s'oriente vers la diversification des sources d'énergie aujourd'hui.

La production agricole française représente environ 23 % de la production de la CEE.

Le secteur de l'industrie française assure 30 % des emplois et 80 % des exportations du pays.

Les petites et moyennes entreprises (PME) forment toujours une large part du tissu industriel.

Elles sont aussi actives dans les secteurs de l'agro-alimentaire, du bâtiment et de la confection.

Avec l'économie développée les Français ont un des niveaux de vie les plus élevés de la planète.

Держава відіграє важливу роль в економіці.

Вона не тільки перший виробник і перший споживач, але також перший роботодавець.

Держава визначає основні орієнтири економічної політики.

Франція, що володіє малими запасами руди, намагається все ж таки покрити більше половини своїх витрат енергії завдяки роботі атомних електростанцій.

Зараз країна взяла курс на використання різних джерел енергії.

Французьке сільське господарство виробляє близько 23 % усієї продукції ЄЕС (Європейського Економічного Співтовариства).

Сфера промисловості надає 30 % робочих місць і забезпечує 80 % експорту країни.

Промислову мережу в основному складають малі та середні підприємства.

Їх також багато у сфері харчової промисловості, будівництва і пошиття одягу.

Розвинена економіка забезпечує французам один із найвищих рівнів життя на планеті.

Vocabulaire

un secteur — галузь

la pêche — риболовство, рибна промисловість

profondément — глибоко, суттєво

résister — протистояти; чинити опір

un(une) concurrent(-e) — конкурент (-ка)

une opportunité — своєчасність

efforcer ('s) — намагатися; прикласти зусилля

un marché — ринок

un client — клієнт, споживач, відвідувач

un employeur — роботодавець

néanmoins — все ж таки

minier, -ière — рудний, -а

un tissu — мережа, тканина

assurer — надавати, забезпечувати

Discussion

1. Quels sont les secteurs d'activité de l'économie française?
2. Au quel rang se classe l'agriculture française de ses exportations?
3. Qu'est-ce qui influence sur l'économie française?
4. Qu'est-ce qu'on fait pour faire face aux concurrents?
5. A quoi sert l'énergie nucléaire française?

● La protection sociale

Le système français de protection sociale est performant.

La majorité des Français sont en bénéfice: couverture de santé, chômage, maternité, vieillesse-retraite.

Les prestations sociales sont couvertes pour la plupart par les cotisations des salariés et des entreprises.

Ce système comporte plusieurs volets:

- les assurances sociales qui couvrent les dépenses de santé;
- les allocations de chômage;
- les Caisses d'allocations familiales pour les prestations aux familles;
- les Caisses complémentaires de retraite et le Fonds national de solidarité.

Ce Fonds garantit à toute personne de plus de 65 ans un revenu minimum en vieillesse.

En France, la médecine est libre. Chacun peut choisir son médecin.

Les médecins généralistes ont des jours et des heures de visite mais ils reçoivent surtout sur rendez-vous.

Les noms des médecins figurent sur les annuaires téléphoniques.

● Соціальний захист

Французька система соціального захисту має багато досягнень.

Більшість французів користуються її пільгами: соціальні виплати по оздоровленню, безробіттю, оплата декретної відпустки і пенсії.

Кошти для цих виплат надходять в основному від працюючого населення та підприємств.

Ця система включає в себе:

- соціальне страхування, що покриває витрати на оздоровлення;
- допомогу по безробіттю;
- каси сімейних асигнувань для виплати допомоги сім'ям;
- допоміжні каси для виплати пенсій і Національний Фонд взаємостраховання.

Цей фонд гарантує будь-якій людині у віці більше 65 років виплату пенсії в розмірі мінімального доходу.

У Франції медицина вільна.

Кожен сам може вибрати собі лікаря.

У терапевтів є дні та години прийому хворих, але вони в основному приймають за попереднім записом.

Прізвища лікарів можна знайти в телефонних довідниках.

Dans chaque pharmacie, dans les commissariats de police vous pouvez trouver la liste des médecins de garde de nuit.

En cas d'urgence on téléphone au service ambulancier d'aide médicale urgente (SAMU).

Ce service dirige vers un centre hospitalier.

Pour l'achat de la plupart de médicaments, il faut obtenir une prescription du médecin et présenter cette ordonnance au pharmacien.

Comme pour les médecins, il existe des pharmacies de garde.

On peut trouver les coordonnées de pharmacies sur la porte de toutes les officines.

La France est au premier rang de l'Union européenne pour la part des dépenses de santé.

У будь-якій аптеці та комісаріаті поліції ви можете знайти список лікарів, що чергують уночі.

В екстрених випадках можна зателефонувати в службу швидкої медичної допомоги.

Ця служба відвозить до лікарні.

Для придбання більшості ліків необхідний рецепт лікаря, якого слід показати аптекареві.

Також, як чергові лікарі, існують і чергові аптеки.

Їхні координати можна знайти на дверях будь-якої звичайної аптеки.

За витратами на охорону здоров'я Франція посідає перше місце серед країн Європейської співдружності.

Vocabulaire

être performant — мати великі досягнення

être en bénéfice — користуватися пільгами

une couverture de santé — покриття витрат на оздоровлення

un chômage — безробіття

une maternité — декретна відпустка, пологовий будинок, відділення

une vieillesse-retraite — пенсія по старості

une prestation sociale — соціальна виплата

comporter — заключати в собі

un généraliste — терапевт

un annuaire — довідник

Discussion

1. Comment est le système de protection sociale français?
2. Comment est la médecine en France?
3. Qu'est-ce qu'on doit avoir pour l'achat de la plupart de médicaments?
4. Où peut-on trouver les coordonnées de pharmacie?
5. A quel âge les hommes français deviennent-ils les retraités?

● La santé

Grâce à l'institution d'hôpitaux publics et des caisses de sécurité sociale, le plus pauvre des Français peut se faire soigner gratuitement.

Mais, s'il a les ressources et les assurances nécessaires, le malade peut s'adresser aux établissements privés ou cliniques de son choix.

Il faut distinguer les médecins conventionnés, c'est-à-dire ceux qui ont passé un accord avec la sécurité sociale et les médecins non conventionnés.

L'exercice des professions médicales ou paramédicales est strictement réglementé.

Seuls les titulaires d'un diplôme de docteur en médecine délivré par l'Etat peuvent exercer ce métier.

Les kinésithérapeutes et les infirmières, eux, aussi doivent être diplômés.

La politique de la santé vise à assurer un égal accès aux soins à tous les habitants du pays.

L'Etat s'efforce de développer la médecine préventive.

On multiplie des consultations sur les lieux de travail et l'organisation de grandes campagnes d'information.

C'est notamment le cas pour la lutte contre le tabagisme et l'alcoolisme.

La France compte 159 000 médecins généralistes ou spécialistes.

On ajoute également 37 000 chirurgiens-dentistes, 26 500 pharmaciens et 254 000 infirmiers.

● Охорона здоров'я

Завдяки системі державних лікарень і кас соціального страхування, навіть найбідніший француз може лікуватися безкоштовно.

Але за наявності необхідних засобів і страховок хворий може звернутися до приватних медичних установ чи клінік на свій вибір.

Слід відрізнити лікарів, робота яких оплачується по соцстраху, тобто лікарів, які підписали контракт зі службою соціального страхування, від тих, що працюють без контрактів.

Обов'язки медичного персоналу та допоміжного медскладу чітко регламентовані.

Працювати лікарем може тільки людина, що одержала диплом доктора медицини державного зразка.

Масажисти й медсестри теж повинні одержати фахову освіту.

Політика охорони здоров'я спрямована на забезпечення єдиного підходу до лікування всіх жителів країни.

Держава намагається розвивати профілактичну медицину.

Зростає число консультацій на робочих місцях, організуються великі інформаційні компанії.

Це особливо ефективно в боротьбі з палінням і вживанням алкоголю.

У Франції трудяться 159 000 терапевтів і фахівців.

Крім них, ще 37 000 хірургів-дантистів, 26 500 фармацевтів і 254 000 медсестер та медбратів.

Au total, le secteur de la santé emploie 1,7 million de personnes.

Ces données placent la France dans le peloton de tête européen aux côtés de l'Espagne, de la Suède et de l'Allemagne en ce qui concerne l'encadrement médical.

A cela s'ajoute l'amélioration du réseau des équipements.

Parallèlement à la modernisation technique, l'organisation du système public de soins a été renouée.

Загалом у сфері охорони здоров'я працює 1,7 мільйона чоловік.

Із такими даними Франція входить до числа європейських лідерів за кількістю медичного персоналу разом з Іспанією, Швецією та Німеччиною.

Важливим фактором також є поліпшення медичного устаткування.

Поряд із технічною модернізацією проводяться також реформи в державній системі медичного обслуговування.

Vocabulaire

un hôpital public — громадська (державна) лікарня

soigner — лікувати

se faire soigner — лікуватися

une assurance — страховка

à son choix — на свій вибір

conventionner — укладати

угоду, контракувати

un(e) kinésithérapeute — масажист, -ка

préventif, -ve —

профілактичний, -а;

превентивний, -а

un équipement — устаткування

une renouée — новація, зміна,

реформа

Discussion

1. Grâce à quoi un Français peut se faire soigner gratuitement?
2. Qu'est-ce que c'est qu'une médecine préventive?
3. Comment l'Etat s'efforce de développer la médecine préventive?
4. Combien de personnes au total emploie le secteur de la santé?
5. Est-ce que l'accès aux soins est égal?

● La justice

La justice est rendue par des hommes qui, bien que fonctionnaires, n'ont pas à obéir aux ordres du gouvernement.

Les magistrats sont indépendants.

Ils statuent en leur âme et conscience et ne peuvent être sanctionnés que par le Conseil supérieur de la magistrature.

L'accès aux tribunaux est ouvert à tous, même aux étrangers.

● Правосуддя

Правосуддя здійснюється особами, які, навіть будучи службовцями, мають право не підкорятися указам уряду.

Судді незалежні.

Вони виносять рішення по духу і по совісті, а санкції до них може застосувати тільки Верховна Рада магістратури.

Вхід на засідання суду відкритий для всіх, навіть для іноземців.

Il existe trois sortes de tribunaux.

— Les juridictions administratives.

Elles règlent les litiges entre les citoyens et l'Etat.

Le Conseil d'Etat est la plus importante de ces juridictions, il peut annuler les décisions des tribunaux administratifs.

— Les juridictions pénales.

Les cours d'assises jugent les crimes, les tribunaux de police — les contraventions.

— Les juridictions civiles.

Elles jugent les conflits entre particuliers (divorces, accidents routiers etc.)

Tout procès peut donner lieu à un appel devant une cour d'appel.

Lorsqu'un jugement est définitif, il peut être exécuté avec l'appui de la police si le perdant ne l'exécute pas de son plein gré.

Toute personne attaquée en justice peut se faire assister d'un avocat, si elle est pauvre, elle peut en obtenir un gratuitement.

Toute personne a le droit de savoir ce dont on l'accuse.

Elle peut aussi citer ses témoins.

Les juges, pour rendre leur jugement, ne doivent prendre en considération que les faits qui auront été discutés devant eux.

Існує три види суду.

— Адміністративний суд.

Він займається позовами громадян до держави.

Державна Рада — найважливіший орган цієї категорії; він може анулювати рішення адміністративних судів.

— Карний суд.

Суди присяжних розглядають злочини, поліцейські суди займаються справами з порушення порядку.

— Цивільний суд.

Він розглядає позови приватних осіб (розлучення, дорожньо-транспортні пригоди і т. п.)

У будь-якому судовому процесі може мати місце апеляція, подана до апеляційного суду.

Коли винесене остаточне рішення, поліція приступає до виконання цього рішення, якщо сторона, що програла, не робить цього добровільно.

Будь-який громадянин, справа якого розглядається в суді, має право на адвоката, якщо в нього немає такої можливості, йому нададуть захисника безкоштовно.

Будь-який громадянин має право знати, в чому його звинувачують.

Він може так само надати своїх свідків.

Судді, приймаючи рішення, повинні спиратися тільки на факти, що були їм представлені.

Vocabulaire

être rendu (e) — здійснюватися, бути направленим

un magistrat, un juge — суддя
statuer — виносити рішення

un tribunal — суд, трибунал

le Conseil d'Etat — державна

Рада

pénal, -e — карний, -а

un appel — звертання, апеляція

attaquer — торкатися,

атакувати, розглядати

accuser — звинувачувати

un témoin — свідок

Discussion

1. Comment la justice est-elle rendue en France?
2. De qui ou bien de quoi dépendent les magistrats?
3. Quelles sortes de tribunaux français connais-tu?
4. Que font les juridictions administratives?
5. Qu'est-ce que c'est qu'une cour d'appel?

● La protection de l'environnement

En France comme dans la plupart des pays développés, une véritable politique de l'environnement ne s'est pas développée que depuis un quart de siècle.

Au cours des dernières années, la protection de l'environnement est apparue comme une nécessité qui dépasse les frontières d'un Etat.

Cette prise de conscience a donné lieu à de nombreux traités, directives et conventions.

La France est engagée dans plus de centaine de ces textes conclus dans le cadre européen et dans une trentaine à l'échelle mondiale.

Elle a joué un grand rôle dans l'adoption par 24 Etats, le 11 mars 1989, de la déclaration de La Haye sur la protection de l'atmosphère.

En 1990 la France a pris part à la création d'un Fonds pour l'environnement mondial.

Ce Fonds est destiné à aider les pays moins favorisés.

● Захист навколишнього середовища

Франція, як і більшість розвинених країн, проводить цілеспрямовану політику охорони навколишнього середовища тільки останню чверть століття.

Останніми роками охорона навколишнього середовища стала нагальною проблемою, що виходить за рамки однієї держави.

Усвідомлення цього привело до підписання численних договорів, директив і конвенцій.

Франція є учасницею понад 100 європейських і 30 міжнародних угод у цій галузі.

Вона відіграла велику роль у прийнятті 11 березня 1989 року 24 країнами Гаазької декларації про охорону атмосфери.

У 1990 році Франція взяла участь у створенні Глобального екологічного фонду.

Мета цього фонду — надання допомоги менш розвиненим країнам.

La France a aussi proposé de considérer l'Antarctique comme une réserve naturelle.

Près de 400 000 personnes sont employées dans la protection de l'environnement.

Plus de 60 % de ce personnel est engagé dans la lutte contre pollutions.

Une politique efficace de l'environnement doit aussi s'appuyer sur une recherche.

Près de 4 000 chercheurs et ingénieurs travaillent dans ce domaine.

Ils luttent contre la pollution de l'air, de l'eau, des sols.

On mène la politique des déchets.

Dans tous les pays industrialisés, la quantité des déchets ne cesse d'augmenter.

Chaque année la France produit plus de 24 millions de tonnes d'ordures ménagères.

Le but est de produire moins de déchets et de recycler ceux qui existent.

Beaucoup de communes ont adopté des poubelles spécifiques.

Ces poubelles séparent papier, verre, plastique et d'autres déchets.

L'environnement devient, en France, l'affaire de tous les citoyens.

Франція також запропонувала оголосити Антарктику заповідною зоною.

У сфері охорони навколишнього середовища зайняті близько 400 000 осіб.

Більше 60 % цього робочого складу беруть участь у боротьбі з забрудненням.

Ефективна екологічна політика повинна спиратися на дослідницькі роботи.

Близько 4000 дослідників та інженерів працюють у цій сфері.

Вони борються із забрудненням повітря, води, ґрунту.

Ведеться політика боротьби з відходами.

У всіх економічно розвинених країнах безупинно зростає об'єм відходів.

На частку Франції щорічно припадає більше 24 мільйонів тонн побутових відходів.

Основне завдання полягає в зниженні обсягу вироблених відходів і утилізації існуючих.

Багато комун користуються спеціалізованими сміттєвими контейнерами.

У них роздільно збираються папір, скло, пластмаса й інші відходи.

У Франції охорона навколишнього середовища стає справою всіх громадян.

Vocabulaire

l'environnement — навколишнє середовище

une protection — захист

une nécessité — необхідність

une prise de conscience — усвідомлення

être engagé (e) — бути

втягнутим (-ою), брати участь

à l'échelle mondiale — на міжнародному рівні
efficace — плідний, -а, ефективний, -а

un déchet — виробничі відходи, сміття
une poubelle — сміттєзбірник
recycler — утилізація, переробка

Discussion

1. Quand la France a-t-elle commencé une véritable politique d'environnement?
2. La protection de l'environnement est-elle une nécessité?
3. Pourquoi est-elle nécessaire?
4. Que la France fait-elle dans cet aspect?
5. Quelles sont les voies d'en parvenir?

● La protection de l'atmosphère

La pollution de l'air résulte essentiellement des émissions de gaz des véhicules et de l'augmentation du trafic automobile.

Les usines se modernisent et les chauffages utilisent de plus en plus le gaz naturel.

Parmi les mesures prises il y a aussi la loi du 30 décembre 1996 sur la qualité de l'air.

Cette loi fixe un certain nombre de mesures pour que tout habitant du pays "puisse respirer un air qui ne nuise à sa santé".

Lorsque le seuil d'alerte est atteint, le public est informé et des mesures de restriction de la circulation et de l'activité industrielle sont prises.

Elles peuvent aller jusqu'à l'interdiction de circuler pour les véhicules non munis d'une pastille verte.

Cette pastille est donnée aux véhicules peu polluants qui fonctionnent à l'électricité ou au gaz.

● Захист повітряного простору

Основною причиною забруднення повітря стають випускні гази автотранспорту та збільшення дорожнього руху.

Відбувається модернізація промислових підприємств, у системах опалення все частіше використовується природний газ.

Серед ужитих заходів важливе місце займає закон від 30 грудня 1996 року про якість повітря.

У цьому законі визначено низку заходів, спрямованих на те, щоб кожен житель міг «дихати безпечним для його здоров'я повітрям».

Коли забруднення досягає небезпечно рівня, про це інформується населення і вживаються обмежувальні заходи до промислових підприємств і дорожнього руху.

Це може бути також заборона руху автомобілів, які не мають зеленого талона.

Такий талон видається власникам електромобілів, що майже не забруднюють повітря, і автомобілів, що працюють на газі та електриці.

Aujourd'hui la France est parmi les pays industrialisés, celui qui rejette le moins de dioxyde de carbone (CO₂).

C'est 1,9 tonne par an et par habitant.

En ce qui concerne la protection de la couche d'ozone, la France participe activement aux négociations du protocole de Montréal.

Celui-ci prévoit initialement d'éliminer totalement les chlorofluorocarbures (CFC).

S'agissant de la pollution locale, on note une diminution des émissions de dioxyde de soufre (SO₂).

On a le contrôle plus strict de véhicules anciens.

Le gouvernement encourage les propriétaires à éliminer les plus vieux d'entre ces véhicules par une prime.

Le développement de la voiture électrique a été relancé.

Les Français sont ravis.

En l'an 2000 il y a déjà environ 100 000 véhicules électriques immatriculés en France.

Сьогодні Франція є країною з низьким обсягом викидів двоокису вуглецю (CO₂) серед промислово розвинених країн.

Ця цифра складає 1,9 тонни на одного жителя країни на рік.

У питанні захисту озонового шару Франція бере активну участь у рішеннях Монреальського протоколу.

Він передбачає повну заборону викидів в атмосферу хлорфторвуглеців (ХФВ).

Щодо локального забруднення, то тут відзначається деяке зниження викидів двоокису сірки (SO₂).

Здійснюється більш суворий технічний контроль за старими автомобілями.

Уряд заохочує ліквідацію власниками найбільш старих із них шляхом виплати компенсацій.

Було також відновлено виробництво електромобілів.

Французи цьому раді.

У 2000 році в країні нараховувалося вже близько 100 000 електромобілів із французькими номерними знаками.

Vocabulaire

la pollution — забруднення

une émission de gaz — випуск газу, викид

un véhicule — транспортний засіб, автомобіль

une augmentation — збільшення; зростання

nuire — перешкоджати; завдавати шкоди

une restriction — обмеження

éliminer — забороняти; усувати

une prime — компенсаційна виплата

relancer — відновлювати, починати знову

Discussion

1. Quelles sont les causes de la pollution de l'air?
2. Qu'est-ce que c'est que la loi de 30 décembre 1996?
3. Qui peut recevoir une pastille verte?
4. Comment le gouvernement encourage-t-il les propriétaires de plus vieux véhicules?

● Le téléphone. France Télécom

L'enseigne de France Télécom est son nom en bleu sur fond blanc avec un téléphone digital stylisé.

Cette entreprise est apparue en 1990.

Maintenant elle régit téléphone, télex, télécopie (Fax), Minitel, aussi qu'un service d'accès à l'Internet.

France Télécom, qui est le quatrième opérateur mondial, gère l'un des réseaux les plus modernes du monde.

Ce réseau — plus de 33 millions de lignes — est entièrement électronique depuis 1994.

Les tarifs téléphoniques dépendent de l'heure d'appel, de la distance et de la durée de la communication.

Ils ont subi une baisse importante depuis quelques années, surtout en direction de l'étranger.

Les postes téléphoniques proposent de multiples services tels que: réveil, rappel, horloge parlante, télégrammes téléphonés, etc.

● Телефон. Франс телеком

Блакитні літери "France Telecom" на білому фоні та стилізований цифровий телефон — це емблема французької телефонної організації.

Ця установа виникла в 1990 році.

Зараз вона керує телефонною мережею, абонементною телеграфною мережею, факсом, Менітель, а також доступом в Інтернет.

"France Telecom", який є четвертим оператором у світі, володіє однією з найсучасніших мереж у світі.

Ця мережа — більше 33 мільйонів ліній — повністю електронізована з 1994 року.

Тарифи оплати телефонного зв'язку залежать від часу дзвінків, відстані та тривалості зв'язку.

Протягом декількох років спостерігається значний спад їхньої вартості, особливо це стосується міжнародних дзвінків.

Телефонні станції пропонують різноманітні послуги, а саме: пробудження, нагадування, годинники, що говорять, телефонограми та ін.

Les cabines publiques sont nombreuses.

Certains acceptent encore les pièces de monnaie, notamment les publiphones dans les cafés et restaurants.

La plupart d'eux fonctionnent déjà avec les cartes bancaires à puce.

La télématique française poursuit son développement.

Plus d'un milliard de connexions de Minitel sont enregistrées chaque année.

Grâce au Minitel, il est possible de consulter l'annuaire téléphonique français avec recherche automatique, ainsi que certains annuaires étrangers.

On peut aussi accéder à de multiples services (renseignement pratiques, horaires, réservations, banques, jeux, etc.).

Aussi l'usage du Minitel est de plus en plus concurrencé par le développement d'Internet.

Le nombre d'internautes ne cesse de croître, tout comme les sites.

Існує багато загальних телефонних кабінок.

Деякі ще приймають монетки, це громадські телефони в кафе і ресторанах.

Але більшість працює вже з телефонними банківськими картками на мікросхемах (чип-картки).

Розвивається французька телеінформатика.

Щороку фіксується більш мільярда з'єднань через Мінітель.

З її допомогою можна скористатися французьким телефонним довідником з автоматичним пошуком, а також деякими іноземними довідниками.

Можна ще скористатися численними послугами (довідкова, розклад, бронювання, банківські послуги, ігри та ін.).

Розвиток Інтернету складає все більшу конкуренцію Мінітель.

Постійно зростає число користувачів Інтернету і кількість сайтів.

Vocabulaire

une enseigne — емблема, знак, вивіска

régir — керувати

un réseau — мережа

une baisse — спад, падіння, зниження

la télématique — телеінформатика

une connexion — з'єднання

accéder — скористуватися, мати доступ

un renseignement — довідка; відомість; знання

un internaute — користувач Інтернету

Discussion

1. Comment est l'enseigne de France Télécom?
2. Quand a apparue cette entreprise?
3. Combien de lignes comprend ce réseau?
4. De quoi dépendent ses tarifs?
5. Qu'est-ce que c'est que le "Minitel"?

● La Poste française

L'enseigne de la Poste est un oiseau bleu stylisé sur fond jaune.

Elle procède à l'acheminement du courrier, des télégrammes.

Grâce à la Poste on peut envoyer des lettres et des paquets ordinaires et recommandés.

Dans toutes les postes on trouve des distributeurs automatiques de timbres.

Les timbres sont aussi vendus dans les bureaux de tabac.

Le service Chronopost envoie des documents urgents.

Ce service garantit tout acheminement en France dans les 24 heures et assure aussi des expéditions internationales expresses.

La Poste emploie près de 300 000 personnes.

Ses services ont été dissociés de ceux du téléphone en 1990.

Deux sociétés de droit public ont été créées.

France Télécom a pris en charge les télécommunications.

Environ 17 000 bureaux ou agences de la Poste sont implantés dans toute la France.

Dans les villes importantes, un bureau principal reste ouvert au public les dimanches et jours fériés.

Aujourd'hui La Poste, outre les services ordinaires, propose beaucoup de nouvelles opérations qui sont très utiles et commodes pour les gens.

● Французька пошта

Емблема французької пошти являє собою стилізованого блакитного птаха на жовтому фоні.

Вона розсилає пошту, телеграми.

Завдяки пошті можна відправляти замовлені та звичайні листи й пакети (посилки).

У кожному відділенні зв'язку є автомат, що видає марки.

Марки також продаються в тююнових крамницях.

Служба Хронопост здійснює термінову доставку документів.

Вона гарантує будь-яку доставку по території Франції за 24 години і займається також міжнародною експрес-доставкою.

У службі зв'язку працює близько 300 000 осіб.

У 1990 розподілили послуги пошти та телефону.

Було створено два підприємства на громадських засадах.

"France Telecom" («Франс Телеком») узяв на себе мережу телекомунікацій.

По всій Франції працює близько 17 000 відділень зв'язку.

У великих містах головні відділення зв'язку працюють у неділю і святкові дні.

Сьогодні, крім звичайних послуг, пошта здійснює багато нових, зручних і корисних операцій.

Par exemple, on peut ouvrir un compte courant postal (CCP) dans n'importe quel bureau de poste.

Etant titulaire d'un compte on peut déposer ou retirer de l'argent.

Les gens peuvent aussi changer des devises dans certains bureaux de postes.

Ils peuvent aussi bien faire des photocopies; il y a un photocopieur dans chaque bureau de poste.

La Poste française travaille bien et toutes les opérations s'effectuent très vite.

Наприклад, можна відкрити поточний рахунок у будь-якому відділенні зв'язку.

Власник такого рахунка може класти і знімати з нього гроші.

Люди можуть також обміняти валюту в деяких поштових відділеннях.

А також зробити фотокопії, оскільки на будь-якій пошті є копіювальний автомат.

Французька пошта працює добре, усі операції здійснюються дуже швидко.

Vocabulaire

un acheminement — просування вперед; етап; розсилка

un courrier — кореспонденція; листування

un distributeur — розповсюджувач

dissocier — розподіляти

implanter — насаджувати, укорінювати

outré — окрім

un titulaire — власник

devises (f; pl) — іноземна валюта

effectuer; (s') — здійснювати; (-ся)

Discussion

1. Comment fonctionne la Poste française?
2. Quelles opérations propose-t-elle?
3. Combien de bureaux et agences de la Poste sont-ils implantés dans la France?
4. Qu'est-ce que réalise la "France Télécom"?
5. Combien de personnes emploie la Poste française?

● La musique française

L'engouement collectif pour la musique recouvre les préférences les plus diverses.

Toutes les formes musicales, des plus classiques aux plus populaires, comme le rock, le rap sont encouragées par les pouvoirs publics.

● Французька музика

Загальне захоплення музикою охоплює найрізноманітніші смаки.

Владою заохочуються всі музичні форми — від класичних до найбільш популярних, таких як рок, реп.

L'Etat soutient le Centre national du patrimoine de la chanson et des variétés aussi bien que l'Orchestre national de jazz et le Centre d'information du rock.

Les dernières années la musique savante est devenue très populaire.

Les œuvres d'Olivier Messiaen, de Pierre Boulez, d'Yannis Xenakis ont gagné de nouveaux publics.

L'art lyrique a également bénéficié de la sollicitude publique ces dernières années.

L'Opéra-Bastille, ouvert en 1988, dispose des équipements techniques les plus modernes.

Elle peut accueillir dans sa grande salle 2700 auditeurs.

L'Opéra Comique se consacre au répertoire français.

Le Châtelet, ancien temple de l'opérette, alterne récitals, concerts et opéras.

Mais le Palais Garnier (Grand-Opéra) est voué davantage à l'art chorégraphique.

En province, il faut mentionner le Théâtre français de la musique à la Compiègne.

Aujourd'hui c'est un lieu d'importance pour le patrimoine lyrique français.

Les Opéras de Lyon, Toulouse, Nantes, Rouen continuent d'offrir des productions de haute qualité.

Mais sauf les œuvres françaises, le public manifeste avec la régularité son goût pour les œuvres venues du monde entier.

Держава підтримує як Національний центр народної пісні та естради, так і Національний джазовий оркестр та Інформаційний центр року.

В останні роки складна музика стала дуже популярною.

Твори Олів'є Мессіана, П'єра Булеза, Янніса Ксенакіса знайшли своїх шанувальників.

Останніми роками було також надано державну підтримку музичним театрам.

Відкрита в 1988 році Опера на площі Бастилії оснащена найсучаснішим устаткуванням.

Вона може приймати у своєму великому залі 2700 слухачів.

В Опера-комік ставляться оперні спектаклі французьких композиторів.

Шатле, колишній храм оперет, надає сцену сольним виступам, концертам і оперним постановкам.

А Пале-Гарньє (Гранд-Опера) присвячує свій час мистецтву хореографії.

У провінції слід відзначити діяльність Французького музичного театру в Комп'єні.

Сьогодні це важливий центр збереження французької вокальної спадщини.

Оперні театри Ліона, Тулузи, Нанта і Руана незмінно пропонують публіці постановки високого рівня.

Але, крім французьких творів, публіці, завжди цікава культура інших країн.

Près de la moitié de vente des disques et cassettes en France concerne les variétés internationales.

Майже половина продажу лазерних дисків і касет у Франції припадає на зарубіжну естраду.

Vocabulaire

l'engouement (m) — захоплення (чимось)

encourager — заохочувати, збуджувати

un patrimoine — надбання; приватне майно

bénéficier — підтримувати, заохочувати

un récital — сольний концерт

mentionner — нагадувати, пригадати

un temple — храм

une variété — музичний твір; естрада

Discussion

1. Une variété qu'est-ce que c'est?
2. Est-ce qu'on observe l'engouement collectif pour la musique en France?
3. L'Opéra-Bastille quand il a été ouvert?
4. Combien de spectateurs peut-il accueillir?
5. Quelles villes françaises sont les centres de la musique nationale?
6. Les Français s'intéressent-ils à la musique étrangère?

● Les fêtes de la culture

La culture a aussi ses moments privilégiés.

La Fête de la musique a été lancée en 1982.

Tous les 21 juin cette fête rassemble des dizaines de milliers de musiciens professionnels ou amateurs, partout à travers les villes.

Aujourd'hui, près de 80 pays ont repris cette initiative.

Il ne faut pas oublier les grands festivals d'été consacrés à l'opéra (Aix-en-Provence), au chant choral (Vaison-la-Romaine), au théâtre (Avignon) et à la musique contemporaine (Strasbourg).

Le festival annuel de la musique populaire a lieu dans la fortification du Moyen Age à Carcassonne.

● Свята культури

У культури бувають свої зоряні часи.

Свято музики було запроваджене в 1982 році.

Щорічно 21 червня на це свято повсюди в містах збираються десятки тисяч музикантів, як професіоналів, так і аматорів.

Сьогодні це свято відзначають уже майже в 80 країнах.

Варто також згадати про великі літні фестивалі, присвячені опері (в Екс-ан-Провансі), хоровому співу (у Везон-ла-Ромене), театру (в Авіньйоні) і сучасній музиці (у Страсбурзі).

Щорічний фестиваль народної музики відбувається у середньовічних захисних спорудах у Каркасоні.

Les variétés et le rock ont également leurs fêtes.

La Fête du cinéma, elle, a été créée en 1985.

Elle permet, pour le prix d'une entrée, d'assister à une journée complète de projections.

Egalement importants les festivals internationaux.

C'est d'abord le Festival de Cannes, dont la Palme d'or constitue sans doute le plus prestigieux des prix.

La littérature est également fêtée.

Lire en fête développe chaque année au mois d'octobre une série d'initiatives destinées à faire partager au plus grand nombre la passion de l'écrit.

L'organisation du salon du livre est l'occasion de présenter au public, chaque année depuis 1981, la plus grande librairie de France.

Une fois par an, les monuments ouvrent leurs portes aux visiteurs.

Ils peuvent visiter gratuitement, les salons de l'Élysée, l'Institut de France, l'Hôtel Matignon, la Bibliothèque nationale ou l'Opéra Bastille.

Deux millions de personnes profitent de l'occasion pour pénétrer dans 8300 édifices nationaux.

У вар'єте і року свої свята.

Свято кіно народилося в 1985 році.

Під час свята, купивши один квиток, можна побувати на всіх сеансах протягом дня.

Не менш важливе значення має проведення міжнародних кінофестивалів.

У першу чергу це Канський кінофестиваль, Золота пальмова гілка якого є, без сумніву, найпрестижнішою нагородою.

Свої свята є і в літератури.

У рамках Свята читання щорічно в жовтні проводяться заходи з метою залучити якнайбільше людей до мистецтва письменницького слова.

Щорічна виставка «Книжковий салон», яка проводиться з 1981 року, знайомить з найбільшим зібранням виданих у Франції книг.

Один раз на рік усюди, де є пам'ятники давнини та мистецтва, розкриваються двері перед відвідувачами.

Вони можуть безкоштовно побувати в Єлісейському палаці, Французькому інституті, в Отелі Матіньйон, Національній бібліотеці чи Опері на площі Бастилії.

Цією можливістю користуються два мільйони чоловік, які одержують доступ приблизно в 8300 будівель, що є національним надбанням.

Vocabulaire

un moment privilégié — зоряний час; щасливі миті

être lancé (e) — запроваджувати; запускати в дію

contemporain, -e — сучасний, -а
également — також
annuel, -le — щорічний, -а
constituer — створювати,
 складати, сполучати

prestigieux, -euse —
 престижний, -а; знаковий, -а
un prix — нагорода; премія;
 ціна
destiner — спрямовувати

Discussion

1. La fête de la musique quand a-t-elle été lancée?
2. Qu'est-ce qui se passe tous les 21 juin?
3. Combien de pays organisent cette fête aujourd'hui?
4. Quand a été créée la Fête du cinéma?
5. Quel est le prix du Festival de Cannes?

● **Le sport et les Français**

Pour s'assurer une bonne condition physique les Français se mettent à faire du sport.

Ce dernier bénéficie du progrès technique, de la baisse des prix.

Aujourd'hui on propose de multiples installations sportives.

Le sport peut se pratiquer individuellement.

Ce sont la course à pied et le cyclisme qui sont en vogue, surtout en fin de semaine.

Ça peut être aussi le tennis, le natisme et le ski.

Plus de 5 millions de gens pratiquent le ski en France.

Le sport s'exerce également dans le cadre de clubs ou d'associations.

Le nombre des licenciés des fédérations sportives dépassait 15 millions.

La discipline la plus populaire en France est le football.

● **Спорт і французи**

Французи займаються спортом, щоб бути в гарній фізичній формі.

Посилення інтересу до спорту пояснюється технічним прогресом і зниженням цін.

Сьогодні споживачам пропонують різне спортивне устаткування.

Спортом можна займатися індивідуально.

Це такі види, як дуже популярні в наш час біг і велосипедний спорт, якими займаються в основному у вихідні.

Це також теніс, водний спорт, лижі.

У Франції більше 5 мільйонів осіб займаються лижним спортом.

Спортивні клуби й асоціації також призначені для підтримки доброї фізичної форми.

Число спортсменів, які мають членський квиток спортивних асоціацій, перевищило 15 мільйонів чоловік.

Найпопулярніший у Франції вид спорту — футбол.

Puis viennent le tennis, le judo, le golf et la voile.

Ces sports ont connu la plus forte croissance de licenciés au cours de dix dernières années.

Les plus grandes fédérations sont soutenues par l'Etat.

Elles bénéficient des retombées publicitaires des compétitions nationales ou internationales.

Dans toutes les villes on trouve des piscines municipales ou privées, des salles de sport.

Alors un Français sur deux pratique un sport de temps en temps, un sur dix très régulièrement.

Mais la plupart de ces gens sont jeunes.

Dans toutes les Grandes Ecoles et universités il existe des Associations sportives d'étudiants.

Elles permettent aux étudiants de tout établissement d'enseignement supérieur de pratiquer le sport préféré et de participer à des rencontres sportives.

За ним ідуть теніс, дзюдо, гольф і парусний спорт.

За останні 10 років у цих видах спорту було зафіксовано значне збільшення кількості спортсменів — власників членського квитка.

Великим спортивним федераціям держава забезпечує підтримку.

А рекламою їм служать їхні переможці національних і міжнародних змагань.

У кожному місті є муніципальні і приватні басейни, спортивні зали.

Таким чином, кожен другий француз займається спортом час від часу, кожен десятий — регулярно.

Але більша частина цих людей — молодь.

Спортивні Асоціації студентів є у всіх вищих навчальних закладах і університетах.

Вони надають студентам можливість займатися улюбленим видом спорту і брати участь у спортивних зустрічах.

Vocabulaire

un sport — спорт

les sports — види спорту

faire du sport, pratiquer le

sport — займатися спортом

une condition — стан, кондиція, умова

une installation — устаткування, тренажер

être en vogue — бути

популярним, модним

dans le cadre de... — в межах

une rétombee — відповідальність, винагорода

un sur dix — кожний десятий

Discussion

1. A quoi bon on se met à faire du sport?
2. Par quoi le sport est-il bénéficié?
3. Quels sports sont en vogue aujourd'hui?
4. Où peut-on exercer les sports?
5. Combien de Français font du sport?

● Les loisirs des Français

Selon les goûts, selon les ressources, les Français partagent leur temps de liberté entre la télévision et autres loisirs culturels: la pratique du sport, le tourisme et la détente.

La durée moyenne d'écoute de la télévision dépasse trois heures par jour.

L'audience de la télévision a bénéficié de la baisse du prix des appareils, de la vogue des magnétoscopes, des jeux vidéo.

Grâce aux liaisons par satellite et à la transmission par câble les émissions sont devenues mondiales.

Le cinéma est devancé par la télévision.

Les différentes chaînes, publiques et privées, projettent plus de 450 films par an.

La France reste cependant le pays européen le plus cinéophile.

Malgré la concurrence de la télévision, la radio a connu un regain d'intérêt ces dernières années.

Cela s'est passé à cause de la multiplication des stations publiques ou commerciales.

Bien que la télévision participe à la diffusion de l'art dramatique, les salles des théâtres restent populaires en France.

● Як французи проводять вільний час

Як провести свій вільний час, французи вирішують, спираючись на особистий смак і рівень доходу: вони дивляться телевізор чи долучаються до інших видів культурного відпочинку, займаються спортом, туризмом, розслаблюються.

Перегляд телевізора в середньому займає більше 3 годин на день.

Цьому захопленню сприяло зниження цін на телевізори, популярність відеоманітофонів і відеоігор.

Завдяки супутниковому зв'язку і кабельному з'єднанню телепередачі стали світовими.

По популярності телебачення випереджає кіно.

Різні державні і приватні канали показують щорічно більше 450 фільмів.

Однак Франція, як і раніше, посідає перше місце в Європі за кількістю кіноаматорів (прихильників кіно).

Незважаючи на конкуренцію телебачення, в останні роки спостерігається значне збільшення інтересу до радіо.

Це відбулося завдяки збільшенню числа державних і комерційних радіостанцій.

Хоча телебачення займається показом творів драматичного мистецтва, французи, як і раніше, часто відвідують театри.

Les gens viennent voir la comédie de boulevard aussi bien que le répertoire classique.

Enfin les œuvres contemporaines attirent de plus en plus de spectateurs, grâce à de nombreux festivals, dont le plus célèbre reste celui d'Avignon.

La presse quotidienne fait aussi la concurrence à la télévision.

Les périodiques ont un succès croissant à cause de multiples titres spécialisés dans le sport, l'économie familiale, la décoration de la maison, la cuisine, l'automobile, etc.

Grâce à l'apparition de grande quantité des livres de poche à prix modéré et des bibliothèques publiques l'intérêt à la lecture augmente.

Les hommes s'intéressent aussi à d'autres loisirs culturels: ils visitent des musées, écoutent ou font de la musique.

Люди приходять подивитися як комедії легкого жанру, так і постановки класичного репертуару.

Крім того, численні фестивалі, найвідоміший з яких залишається Авіньйонський, привертають увагу все більшої кількості глядачів до творів сучасних авторів.

Щоденна преса також складає конкуренцію телебаченню.

Зростаюча популярність періодичних видань обумовлена появою різних спеціалізованих видань: спорт, економіка, родина, облаштованість будинку, кухня, автомобіль і т. ін.

Зі збільшенням кількості видання книг маленького розміру за помірними цінами і громадських бібліотек зростає інтерес до читання.

Люди виявляють інтерес також до інших видів культурного відпочинку: відвідування музеїв, прослуховування і заняття музикою тощо.

Vocabulaire

un goût — смак

une ressource — доход, ресурс, прибуток

une audience — перебування віч-на-віч

une chaîne — канал

телебачення, ланцюг

une liaison par satellite —

супутниковий зв'язок

cependant — однак

bien que — хоча

grâce à... — завдяки

quotidien, -ne — щоденний, -а

un titre — назва

Discussion

1. Comment les Français partagent-ils leur temps libre?
2. Combien de temps attire la TV?
3. Combien de films projette-t-on par an?
4. Quel est le rôle de la radio?
5. Est-ce que les sales des théâtres sont vides?
6. La presse fait-elle la concurrence à TV?

● Les jeunes en France

Les jeunes en France ont de 15 à 24 ans.

Ils sont plus de 8 millions.

Ils ont leurs journaux, leurs lieux de rencontre, leur langage particulier, leur vision du monde.

C'est une société à l'intérieur de la société française.

Ce qu'ils pensent du monde dans lequel ils vivent?

Souvent pas grand-chose de bien.

Ils trouvent la société construite sur l'argent, dure pour les faibles, surtout dans les grandes villes où les gens vivent côte à côte sans se connaître.

Mais la jeunesse tient une place importante dans la société de consommation.

Les marchands de boissons, voitures, cigarettes, produits de beauté se servent de la jeunesse.

Et l'ont chanté, à la radio, à la télé, qu'il est bon d'avoir vingt ans!

Les compagnies d'aviation baissent leurs prix pour les jeunes.

Mêmes les banques offrent leurs services pour toutes les catégories des jeunes: "Si vous sortez du service militaire, si vous vous mariez, nous pouvons vous aider...".

Certains jouent le jeu, surtout ceux qui seront techniciens, architectes, etc et aussi les jeunes ouvriers parce que cette société leur permet d'avoir, petit à petit, les biens que n'ont pas eus leurs parents.

● Молодь у Франції

Вік французької молоді від 15 до 24 років.

У країні більше 8 мільйонів молодих людей.

У них є свої газети, місця для зустрічей, особлива мова й своє уявлення про світ.

Це особливе суспільство у французькому суспільстві.

Що вони думають про світ, у якому живуть?

Часто це не дуже веселі думки.

Вони вважають, що суспільство побудоване на грошах, жорстоке до слабких, особливо у великих містах, де люди живуть поряд, не знаючи один одного.

Але молодь займає важливе місце серед споживачів.

Продавці напоїв, машин, цигарок, косметики «використовують» молодь.

І на радіо, і на телебаченні тільки й говориться про те, як добре бути двадцятирічним!

Авіакомпанії знижують ціни для молодих.

Навіть банки пропонують цілий ряд послуг для молоді: «Якщо ви повертаєтеся з військової служби, якщо ви одружуєтесь — ми можемо вам допомогти...».

Деякі грають у цю гру, особливо інженери, архітектори, а також молоді робітники, тому що це суспільство дозволяє їм крок за кроком отримувати ті блага, яких не було у їх батьків.

Ceux qui contestent le plus cette société sont les lycéens, les étudiants en lettres, en sociologie.

Beaucoup d'entre eux ne veulent pas d'un métier qui leur permette de gagner beaucoup d'argent mais plutôt un métier qui soit intéressant et qui laisse le temps de vivre.

Rire, vivre heureux, maintenant et plus tard, c'est ce qu'ils voudraient tous.

Certains essaient de construire cette vie nouvelle en allant vivre à la campagne en communautés.

D'autres essaient simplement, là où ils sont, de vivre mieux avec les autres, de trouver une autre façon d'être.

Les jeunes Français rejoignent, au-delà des frontières, les jeunes des autres pays.

Ils participent eux aussi au grand mouvement international de la jeunesse qui secoue les pays.

Хто особливо сперечається з устоями цього суспільства, так це ліцеїсти, студенти-філологи та соціологи.

Багато з них вибирають не ту спеціальність, яка буде приносити багато грошей, а ту, яка буде цікавою для них і буде лишати досить вільного часу.

Сміятися, бути щасливими тепер і в майбутньому — ось чого хотіли б усі вони.

Деякі з них намагаються побудувати це нове життя, їдучи з міст і оселяючись общинами.

Інші намагаються жити краще й знайти спільну мову з оточуючими там, де вони зараз живуть, знайти новий спосіб життя.

Молоді люди з Франції спілкуються з молоддю інших країн.

Вони також беруть участь в міжнародному русі молоді, який розхитує устої різних країн.

Vocabulaire

un langage — побутова мова
particulier, -ère — особливий, -а; приватний, -а
à l'intérieur de... — усередині
un grand-chose de bien — щось дуже гарне
un faible — слабка істота
côte à côte — поруч

une consommation — споживання
petit à petit; peu à peu — помалу, потроху
un métier — ремесло, фах, спеціальність
essayer — намагатися, пориватися, братися
certain, -e — деякий, -а

Discussion

1. Les jeunes quel âge ont-ils?
2. Combien de jeunes gens en France?
3. Quelle place tient la jeunesse dans la société?
4. Comment les mass-médias encouragent-ils les jeunes?
5. Qu'est-ce que voudraient les jeunes?

● Paris

Paris est la capitale de la France. C'est sa capitale politique, administrative et économique.

Paris est une des plus grandes villes du monde.

Elle est située sur les deux rives de la Seine.

La capitale est célèbre par ses musées et collections.

Le Musée des Beaux-Arts, le Musée du Louvre, le Musée Rodin jouissent d'une réputation mondiale.

Les théâtres de Paris sont nombreux.

Les plus connus sont l'Opéra, la Comédie Française, l'Opéra comique.

Paris abonde en monuments historiques.

Sur la rive gauche de la Seine s'élève le Panthéon construit au 18e siècle où se trouvent les tombeaux de grands écrivains et hommes d'Etat: Victor Hugo, Rousseau, Zola, Langevin et d'autres.

Au milieu de la place Charles de Gaulle s'élève l'Arc de Triomphe.

Sous la grande arcade se trouve le Tombeau du Soldat Inconnu.

Dans l'île de la Cité se dresse la cathédrale de Notre-Dame de Paris, splendide monument gothique.

Tout près de la Seine on voit la célèbre Tour Eiffel qui est devenue aujourd'hui le symbole de la ville.

Paris est un grand foyer de la science et de l'instruction.

● Париж

Париж — це столиця Франції.

Це її політична, адміністративна та економічна столиця.

Париж — це одне з найбільших міст світу.

Він розташований на берегах Сени.

Столиця знаменита своїми музеями та колекціями (зібраннями творів мистецтва).

Художній музей, Лувр, Музей Родена завоювали всесвітню відомість.

Численні й театри Парижа.

Найвідоміші це Опера, Французька Комедія і Комічна Опера.

У Парижі багато історичних пам'яток.

На лівому березі Сени підноситься Пантеон, побудований у 18 сторіччі, де знаходяться могили відомих письменників та громадських діячів: Віктора Гюго, Руссо, Золя, Ланжевена та інших.

У центрі площі Шарля де Голля підноситься Тріумфальна арка.

Під великою аркадою знаходиться могила Невідомого солдата.

На острові Сіте розташований Собор Паризької Богоматері, вишуканий пам'ятник у готичному стилі.

Зовсім поряд із Сеною видно знамениту Ейфелеву вежу, яка сьогодні стала символом міста.

Париж — це великий центр науки та освіти.

Le Quartier Latin est celui des écoles et de la jeunesse.

C'est ici que se trouvent les plus grands lycées, la Sorbonne, l'École de Droit, l'École de Médecine.

A Paris siègent l'Assemblée Nationale, le Sénat.

Le Palais de l'Élysée est la résidence du Président de la République.

Латинський квартал відданий навчальним закладам та молоді.

Саме там знаходяться найбільші ліцеї, Сорбонна, Інститут права, Медична школа.

Саме у Парижі працює Національна Асамблея та Сенат.

Єлісейський Палац — резиденція Президента Республіки.

Vocabulaire

une rive — берег

jouir de... — користуватися;
насолоджуватися

célèbre — славнозвісний, -а

abonder — мати у достатку

splendide — вишуканий, -а

siéger — знаходитися; засідати,
перебувати

une assemblée — збори,
асамблея

Discussion

1. Sur quel fleuve est situé Paris?
2. Par quoi est célèbre Paris?
3. Où se trouve le Tombeau du Soldat inconnu?
4. Quels quartier de Paris est le plus vieux?
5. La "Notre-Dame" qu'est-ce qu'elle représente?
6. Quand a été construite la Tour Eiffel?

● Les curiosités de Paris

En France il y a tant de curiosités, de lieux et de monuments historiques.

C'est surtout à Paris qu'on peut faire la connaissance de lieux les plus remarquables.

La place de la Concorde est une des plus belles places de Paris.

Autour de la place s'élèvent 8 statues qui symbolisent les principales villes de France: Marseille, Lyon, Bordeaux, Rouen, Nantes, Lille, Strasbourg et Brest.

Un grand Obélisque et deux fontaines décorent cette place.

● Визначні пам'ятки Парижа

У Франції так багато визначних пам'яток, історичних місць та пам'ятників.

І саме в Парижі можна побачити найвидатніші з них.

Майдан Злагоди — один з найкрасивіших майданів Парижа.

Навколо майдану підіймаються 8 статуй, які символізують головні міста Франції: Марсель, Ліон, Бордо, Руан, Нант, Лілль, Страсбург та Брест.

Високий обеліск та два фонтани прикрашають майдан.

La place de la Concorde est liée à la lutte révolutionnaire du peuple français.

Un grand monument historique de Paris est le Louvre, ancienne résidence des rois de France.

Aujourd'hui, c'est un des plus riches musées du monde.

Au 13e siècle c'était une forteresse féodale.

Longtemps le Louvre restait une forteresse et une prison politique.

A cette époque-là il n'y avait pas de musées en France.

Le 8 novembre 1793 on a inauguré officiellement le musée national du Louvre.

Au Louvre il y a des œuvres d'art de toutes les époques.

Les collections du Louvre sont connues dans le monde entier.

Les trois chefs-d'œuvre du Louvre les plus célèbres sont: "La Vénus de Milo"; le tableau de Léonard de Vinci "La Joconde"; le troisième chef-d'œuvre du Louvre est la statue grecque "La Victoire Samotrace".

Майдан Злагоди пов'язаний з революційною боротьбою французького народу.

Видатний історичний пам'ятник Парижа — Лувр, старовинна резиденція французьких королів.

Сьогодні це один з найбагатших музеїв світу.

У 13 столітті це була феодальна фортеця.

Довгий час Лувр залишався фортецею та політичною в'язницею.

У той час у Франції не було музеїв.

Восьмого листопада 1793 року був офіційно відкритий національний музей Лувра.

У Луврі зібрані твори мистецтва усіх епох.

Колекції Лувра відомі у всьому світі.

Три найвідоміші шедеври Лувра такі: «Венера Мілоська»; полотно Леонардо да Вінчі «Джоконда»; третій шедевр Лувра — грецька статуя «Ніка Самотракійська».

Vocabulaire

une curiosité historique — історична пам'ятка

un lieu — місце

remarquable — найвидатніший, -а

décorer — прикрашати

une résidence — місце

перебування; резиденція

une forteresse — фортеця

une inauguration — урочисте відкриття

le monde entier — увесь світ

Discussion

1. Y a-t-il beaucoup de curiosités en France?
2. Et celles à Paris?
3. Quelle place est la plus belle de Paris?
4. Quand a été inauguré le musée du Louvre?
5. Quels chefs-d'œuvre du Louvre sont les plus célèbres?

● Une promenade à travers Paris

L'île de la Cité, Notre-Dame de Paris

Paris, capitale de la France, est une grande et belle ville.

Elle est située sur la Seine.

Cette rivière divise Paris en deux parties: la rive droite et la rive gauche.

La rive gauche est le centre intellectuel de la capitale, la rive droite — le centre commercial.

Au milieu de la Seine il y a l'île de la Cité, la partie la plus ancienne de Paris.

L'île de la Cité est le berceau de Paris.

Elle a la forme d'un bateau.

Il y a plus de 2000 ans environ, les Gaulois ont choisi cette île pour y installer leurs huttes.

Ce site a été appelé Lutèce.

Ce nom signifie: "habitation au milieu des eaux".

Au 4e siècle, une peuplade, les Parisii a donné le nom de Paris à Lutèce.

A présent l'île de la Cité est le centre administratif de Paris.

Là se trouvent: la Préfecture de Police, le Palais de Justice et Notre-Dame de Paris, la plus célèbre cathédrale de la France.

L'actuelle Notre-Dame a été fondée par l'évêque Maurice de Sully.

● Прогулянка Парижем

Острів Сіте, Собор Паризької Богоматері

Париж — столиця Франції, велике й красиве місто.

Воно розташоване на річці Сени.

Вона поділяє Париж на дві частини: правий і лівий берег.

Лівий берег — це інтелектуальний центр столиці, а правий — комерційний.

Посередині Сени знаходиться острів Сіте — найстародавніша частина Парижа.

Острів Сіте називають колискою Парижа.

Його обриси схожі на обриси корабля.

Приблизно 2000 років тому галли вибрали цей острів і побудували на ньому свої хатини (намети).

Це поселення назвали Лютецією.

Ця назва означає: «хатина посередині води».

У 4 столітті плем'я Паризіїв подарувало Лютеції назву «Париж».

Нині острів Сіте — адміністративний центр Парижа.

Там знаходяться Префектура поліції, Палац правосуддя і Собор Паризької Богоматері — найвідоміший собор Франції.

Сучасна будівля собору була закладена єпископом Морісом де Сюллі.

Sa construction avait été commencée en 1163 et a été terminée vers 1230.

Cette cathédrale se caractérise par un merveilleux équilibre de ses proportions, par la pureté des lignes et par une grande richesse des décorations.

André Maurois a écrit sur Paris: "Vous découvrirez vite que Paris est, pour la France, plus qu'une capitale.

C'est le cerveau de ce grand corps!"

Його будівництво розпочалося в 1163 і закінчилося в 1230 році.

Цей собор вирізняється чудовою збалансованістю форм, чистотою ліній і багатством оздоблення.

Андре Моруа написав про Париж: «Ви швидко зрозумієте, що для Франції Париж — це не просто столиця.

Це мозок величезного тіла!»

Vocabulaire

intellectuel, -le — мозковий, -а; інтелектуальний, -а

à la forme de — у вигляді

il y a plus de 2000 ans — 2000 років тому

environ — приблизно

installer; installer (s') — встановити; осісти, розміститися

une peuplade — плем'я, народ (гурт)

une hutte — хатина; шалаш, намет

un équilibre — рівновага

un cerveau — мозок

Discussion

1. Comment la ville est-elle divisée par la Seine?
2. Quelle forme a l'Ile de la Cité?
3. Quand les Gaulois ont-ils installé leurs huttes sur cette île?
4. Qui a donné le nom de Paris à Lutèce?
5. Qui a été le fondateur de Notre-Dame de Paris?
6. La "Notre-Dame" par quoi est-elle caractérisée?

La Rive gauche, la Tour Eiffel

Trente-quatre ponts relient les rives droite et gauche et aussi l'île de la Cité, le cœur de Paris, et les rives.

Sur la rive gauche se trouve le Quartier Latin, quartier des étudiants.

Là on peut visiter l'Université de Paris, la Sorbonne est son nom ancien.

Elle a été fondée au 13 siècle.

Лівий берег, Ейфелева вежа

Тридцять чотири мости з'єднують правий і лівий береги, а також острів Сіте, серце Парижа.

На лівому березі знаходиться Латинський квартал — квартал студентів.

Там можна відвідати Паризький університет, що здавна називається Сорбонною.

Він був заснований у 13 столітті.

La jeunesse étudiante du Quartier Latin fréquente souvent le jardin du Luxembourg où elle se prépare aux examens.

Dans le jardin de Luxembourg se trouve le Palais de Luxembourg — le siège du Sénat.

En face du jardin de Luxembourg se dresse le Panthéon.

C'est le nécropole des grands hommes de la France.

On peut lire sur le fronton: "Aux grands hommes la Patrie reconnaissante".

Voltaire, Rousseau, Victor Hugo, Emile Zola, Jean Jaurès et beaucoup d'autres se reposent au Panthéon.

On dit que le cœur de Paris — c'est l'île de la Cité, le cerveau — c'est le quartier Latin et le symbole de Paris est la Tour Eiffel qui se trouve sur le Champs de Mars.

Elle a été construite pour l'exposition universelle en 1889.

Cette Tour a plus de 300 mètres de haut.

Elle a trois plates-formes sur lesquelles il y a des cafés, des restaurants, des kiosques où on vend des souvenirs.

Les touristes et les étrangers qui viennent à Paris vont visiter avant tout la Tour Eiffel.

On dit que celui qui n'a pas vu la Tour Eiffel n'a pas vu Paris.

Студентська молодь Латинського кварталу часто відвідує Люксембурзький сад, де вона готується до іспитів.

У Люксембурзькому саду знаходиться Люксембурзький Палац — місце перебування Сенату.

Напроти саду підноситься Пантеон.

Це некрополь великих людей Франції.

На фронтоні можна прочитати: «Великим людям (Франції) від вдячної Вітчизни».

Вольтер, Руссо, Віктор Гюго, Еміль Золя, Жан Жорес і багато інших спочивають у Пантеоні.

Стверджують, що серце Парижа — це острів Сіте, мозок — Латинський квартал, а символ Парижа — Ейфелева вежа, котра знаходиться на Марсовому полі.

Вона була побудована для все-світньої виставки 1889 року.

Її висота більша за 300 метрів.

У вежі три платформи, на яких розташувалися кафе, ресторани, кіоски, де пропонують сувеніри.

Туристи й іноземці, приїхавши в Париж, перш за все відвідують Ейфелеву вежу.

Говорять, що той, хто не бачив Ейфелеву вежу, не бачив Парижа.

Vocabulaire

relier — з'єднувати

fréquenter — відвідувати

un nécropole — некрополь, кладовище

se dresser — підноситься, височити

reconnaissant, -e — вдячний, -а

universel, -le — всесвітній, -я

une plate-forme — платформа, поверх

Discussion

1. Par combien de ponts sont reliées les deux rives de la Seine?
2. Quel quartier est celui étudiantin?
3. Où les étudiants se préparent souvent aux examens?
4. Qu'est-ce qui siège au Palais de Luxembourg?
5. Quand la Tour Eiffel a-t-elle été construite?
6. Combien de mètres de haut a-t-elle?

La Rive droite, l'Arc de Triomphe, les Champs-Élysées

Sur la rive droite de la Seine il y a beaucoup de monuments historiques.

Avant tout c'est l'Arc de Triomphe.

Il se trouve sur la place Charles de Gaulle, anciennement la place de l'Étoile.

On l'appelle "étoile" car les douze avenues font l'étoile (le rayonnement) autour de l'Arc.

Cet Arc a été construit en 1836 en l'honneur des victoires des armées françaises.

Cinq artistes y ont sculpté toutes les grandes batailles et les victoires de Napoléon I.

L'Arc de Triomphe a 50 mètres de haut et 45 mètres de large.

Sous cette Arc se trouve le tombeau d'un Soldat inconnu.

En 1920 le corps d'un soldat inconnu a été enterré dessous en souvenir de tous les morts pendant la guerre de 1914.

Depuis ce temps une flamme brûle sans jamais s'éteindre.

Правий берег, Триумфальна арка, Єлісейські поля

Багато історичних пам'яток знаходяться на правому березі Сени.

Насамперед це Триумфальна арка.

Вона розташована на площі Шарля де Голля, яка раніше називалася площею Зірки.

Її назвали «зіркою», оскільки дванадцять широких вулиць подібно до променів розходяться в різні боки від арки.

Цей пам'ятник був побудований у 1836 році на честь перемог французьких армій.

П'ять майстрів відобразили на ньому сцени з великих боїв і перемог Наполеона I.

Розміри Триумфальної арки такі: 50 метрів у висоту і 45 метрів у ширину.

Під аркою — могила Невідомого Солдата.

У 1920 році там було поховано тіло невідомого солдата в пам'ять про всіх загиблих під час війни 1914 року.

Відтоді там постійно горить вічний вогонь.

Près de l'Arc de Triomphe aboutissent les Champs-Élysées — une large et belle avenue.

Sur cette avenue il y a beaucoup de magasins de luxe, les plus chers de Paris, beaucoup de cafés et il y a plus de 50 salles de cinéma.

Il existe une célèbre chanson de Joe Dassin où on peut entendre les mots "il y a tout ce que vous voulez aux Champs-Élysées".

Cette avenue commence à la place de la Concorde.

Au centre de cette place on peut voir l'obélisque de la Concorde qui provient de l'Égypte.

Les gens appellent Paris "la ville-monument", "la ville-musée".

Qui parmi nous n'a jamais rêvé de se promener dans les rues de Paris?

L'inépuisable cité raconte une inépuisable histoire.

A chaque pas une maison propose l'énigme de ses pierres.

Paris est le cœur, le symbole, l'âme de toute la France.

На площі, де розташована Триумфальна арка, закінчується широкий і красивий проспект, котрий називають Єлісейськими полями.

На цьому проспекті знаходиться багато розкішних, найдорожчих магазинів, кафе, більше 50 кіно-театрів.

У знаменитій пісні Джо Дассена можна почути такі слова: «На Єлісейських полях є усе, що вашій душі завгодно».

Ця вулиця тягнеться від площі Злагоди.

У центрі цієї площі можна побачити обеліск Злагоди, привезений з Єгипту.

Люди називають Париж «містом-пам'ятником», «містом-музеєм».

Хто з нас не мріяв прогулятися вулицями Парижа?

Місто з невичерпним запасом багатств і красот розповідає свою нескінченну історію.

Усюди — будинки, стіни яких зберігають свою таємницю.

Париж — це серце, символ і душа усієї Франції.

Vocabulaire

à travers — через, крізь

anciennement — в минулому, раніше, колись

un rayonnement — випромінювання

en l'honneur de... — на честь, у відзнаку, на визнання

sculpter — відобразити у скульптурі

enterrer — поховати; закопати в землю

en souvenir — на згадку

provenir de... — походити з...

inépuisable — невичерпний, -а

une énigme — загадка

Discussion

1. Quels sont les monuments historiques sur la rive droite de la Seine?
2. Qu'est-ce que vous savez sur la Place Charles de Gaulle?
3. Comment cette place a-t-elle été appelée anciennement?
4. Pourquoi elle était appelée "Etoile"?
5. Comment est l'Arc de Triomphe?
6. Quel obélisque se trouve sur la Place de la Concorde?

Le Louvre, la place de la Bastille

Tous les touristes et les étrangers qui viennent à Paris visitent obligatoirement le Louvre qui était autrefois le palais des rois de la France.

Au 12 siècle le roi Philippe Auguste avait construit un château sur un lieu appelé le Louvre.

Il est devenu une forteresse puis un immense palais.

Au 17 siècle le roi et sa famille y habitent et donnent des fêtes.

En 1982 on a construit une pyramide de verre transparent pour servir d'entrée au musée.

Beaucoup de Parisiens adorent cette construction étrange mais beaucoup la trouvent horrible.

Le roi François 1-er avait acheté le tableau de Léonard de Vinci "La Joconde" et l'avait placé au Louvre.

Maintenant le Louvre c'est un grand musée, beaucoup de chefs-d'œuvre y sont réunis.

Derrière le Louvre on voit le Grand Opéra de Paris.

Le Grand Opéra dont le vrai nom était "Académie nationale de musique et de danse" était inauguré en 1875.

Лувр, площа Бастилії

Усі туристи й іноземці, які приїждять до Парижа, обов'язково відвідують Лувр, що раніше був палацом французьких королів.

У 12 столітті король Філіпп Август побудував замок у місцевості, яка називалася Лувр.

Пізніше замок став фортецею, а ще пізніше — величезним палацом.

У 17 столітті король оселяється там зі своєю родиною і влаштовує свята.

У 1982 році була побудована піраміда з прозорого скла, що служить входом у музей.

Багато хто з парижан обожають це незвичайне спорудження, але є також і ті, котрі вважають його жахливим.

Король Франсуа I купив картину Леонардо да Вінчі «Джоконда» і повісив її в Луврі.

І тепер Лувр — це великий музей, де зібрано багато творів мистецтва.

За Лувром можна побачити Паризьку Оперу «Гранд Опера».

Її справжня назва — «Національна Академія музики і танцю», урочисто відкрита в 1875 році.

Sur la rive droite se trouve aussi la place de la Bastille.

Là se trouvait la Bastille, la prison parisienne.

Les Parisiens ont pris la Bastille le 14 juillet 1789 pendant la Révolution française.

Ils l'ont démolie et ont écrit sur le pavé: "On danse ici".

Aujourd'hui le 14 juillet — c'est la fête nationale française.

On dit que pour tomber amoureux de Paris il suffit d'y être un seul jour mais pour connaître Paris toute la vie n'est pas suffisante.

На правому березі розташована також площа Бастилії.

Там стояла паризька в'язниця, яка називалася Бастилією.

Під час французької революції 14 липня 1789 року парижани штурмом узяли Бастилію.

Вони зруйнували її й написали на бруківці: «Тут танцюють».

У наші дні 14 липня — національне свято Франції.

Говорять, щоб закохатися в Париж, досить пробути там всього один день, але, щоб пізнати Париж, замало й усього життя.

Vocabulaire

obligatoirement — обов'язково

autrefois — колись, раніше

un lieu — місце, місцевість

immense — величезний, -а; безмежний, -а

transparent, -e — прозорий, -а

adorer — обожнювати

horrible — жахливий, -а

dont le vrai nom — справжня назва якого (якої)

démolir — руйнувати;

зруйнувати, знищити

tomber amoureux de — закохатися

il suffit de... — достатньо

Discussion

1. Pourquoi visite-t-on obligatoirement le Louvre?
2. Qu'est-ce qu'il a été autrefois?
3. Quel achat avait fait François I-er?
4. Comment est le vrai nom du Grand Opéra?
5. Qu'est-ce qu'on avait écrit sur le pavé après la démolition de la Bastille?

● Le musée-théâtre Grévin

Le musée Grévin, c'est une galerie de figures de cire.

Il a été créé en 1882, à Paris, par Alfred Grévin.

C'était un caricaturiste et un peintre de costumes de théâtre.

● Музей-театр Гревен

Музей Гревен — це галерея воскових фігур.

Він був створений у 1882 році в Парижі Альфредом Гревеном.

Він був карикатуристом і художником театральних костюмів.

Dans le musée on peut trouver les figures célèbres du passé et du présent.

On y rencontre des vedettes du théâtre et du cinéma, des chefs d'Etat, des vainqueurs du Tour de France et des rois.

Les mannequins sont habillés à la mode de l'époque considérée.

Les visages de cire, les costumes donnent l'illusion de la vie.

Il y a là des personnalités de tous les siècles.

Voilà le roi Saint-Louis qui part en croisade.

Il fait ses adieux à la mère Blanche de Castille.

Et voilà Jeanne d'Arc au sacré de Charles VII en 1422.

Louis XI rend visite au cardinal de La Balue enfermé dans une cage de fer.

Et voilà la Reine Elizabeth d'Angleterre en compagnie de son Altesse Royale le duc d'Edinbourg.

On peut y voir François 1-er et le roi d'Angleterre Henri VIII, Roland et Corneille.

Pour les touristes, c'est une bonne occasion pour remettre en mémoire quelques précisions historiques toujours intéressantes.

Dans ce musée-théâtre ont lieu des séances de préstdigitations et des spectacles.

У музеї можна побачити відомі фігури минулого і сучасності.

Там зустрічаються театральні знаменитості й зірки кінематографа, керівники держави, переможці Тур де Франс і королі.

Манекени одягнені по моді відповідної епохи.

Воскові обличчя й костюми створюють ілюзію життя.

Тут є особистості різних епох.

Ось король Людовік «Святий», що відправляється в хрестовий похід.

Він прощається зі своєю матір'ю Бланш Кастильською.

А ось Жанна д'Арк на коронуванні Карла VII у 1422 році.

Людовік XI відвідує кардинала Балю, ув'язненого в залізну клітку.

А ось королева Англії Єлизавета в супроводі його Королівської Високості герцога Единбурзького.

Тут можна побачити Франціска I і короля Англії Генріха VIII, Роланда і Корнея.

Для туристів ця чудова можливість відновити в пам'яті деякі історичні факти завжди цікава.

У цьому музеї-театрі мають місце сеанси ілюзіону та спектаклі (вистави).

Vocabulaire

une figure de cire — воскова
фігура
créer — створити

un caricaturiste —
карикатурист;
митець

une vedette — зірка кіно,
театру, естради

un vainqueur —
переможець

enfermer — заточити

remettre en mémoire —
відновити в пам'яті

une prestidigitation — ілюзіон

une précision — точність,
ясність

Discussion

1. Quand a été créé le musée-théâtre Grévin?
2. Par qui a-t-il été créé?
3. Qu'est-ce qu'on y rencontre?
4. Qu'est-ce que c'est que le musée-théâtre Grévin?
5. Aimez-vous des prestidigitations?
6. Y a-t-il là-bas des personnalités contemporaines?
7. Quelles personnalités y peut-on voir?

● Le transport parisien

Pour circuler dans Paris on peut choisir de différents moyens.

Aller à pied dans les jolis quartiers c'est très agréable.

Mais Paris est grand, les distances sont longues alors vous devez prendre un moyen de transport.

Le métro est le plus rapide et le plus commode.

C'est aussi le moins cher.

On peut prendre n'importe où à Paris et aller où vous voulez avec le même ticket.

Les lignes de métro relient la capitale avec ses banlieues.

Il y a beaucoup de stations de métro et toutes sont vraiment admirables!

La place Châtelet est le point d'intersection de 6 lignes.

La ligne quatorze est unique: à cette ligne circulent les trains sans conducteurs.

● Паризький транспорт

Для прогулянок Парижем можна вибрати різні види транспорту.

Дуже приємно ходити пішки чудовими кварталами.

Але Париж — велике місто, відстані великі, тому необхідно скористатися якимось видом транспорту.

Метро — найшвидший і зручний вид транспорту.

Це також найдешевший вид транспорту.

На поїзд метро можна сісти в будь-якому куточку Парижа та їхати в необхідному напрямку, заплативши за один квиток.

Лінії метро з'єднують столицю і передмістя.

Існує багато станцій метро, і усі вони чудові!

На площі Шатле сходяться шість ліній метро.

Чотирнадцята лінія унікальна: нею курсують поїзди без водія.

Mais si vous voulez circuler sur les trottoirs, vous pouvez monter dans l'autobus.

Le conducteur vous vend un ticket.

Mais il est plus intéressant d'acheter des carnets de tickets.

C'est moins cher.

On peut les acheter dans les stations de métro, dans les bureaux de tabac, dans les kiosques de journaux.

Si vous êtes pressés vous pouvez appeler un taxi par téléphone ou bien aller le chercher à une stationnement.

On peut aussi se mettre sur le bord de trottoir et attendre qu'un taxi vide passe devant vous.

A Paris on rencontre parfois des chauffeurs de taxi qui sont amoureux de leur ville.

Ils peuvent vous faire l'excursion que vous n'oublierez jamais.

Pour sortir de Paris et voir des provinces on peut prendre le train.

Il y a sept gares à Paris.

Les plus connues sont: la gare Saint-Lazare, la gare Montparnasse, la gare de Lyon.

Les TGV, les trains à grande vitesse — sont la fierté des Français.

Vous pouvez traverser toute la France presque en deux heures.

Et ce voyage donnerait l'impression inoubliable.

Але якщо ви хочете пересуватися вулицями міста, ви можете сісти в автобус.

Кондуктор продасть вам квиток.

Але купувати книжечку квитків вигідніше.

І дешевше.

Її можна купити на станції метро, у тютюнових крамницях, у журнальних кіосках.

Якщо ви поспішаєте, ви можете викликати таксі по телефону чи піти на зупинку таксі.

Можна також стати обіч дороги і чекати вільну машину.

У Парижі часто зустрічаються таксисти, закохані у своє місто.

Вони можуть вам провести таку екскурсію, яку ви ніколи не забудете.

Поїздом можна скористатися, щоб подивитися провінції.

У Парижі сім вокзалів.

Найвідоміші з них: вокзал «Сен-Лазар», вокзал «Монпарнас», Ліонський вокзал.

Надшвидкісні потяги — TGV — гордість французів.

Майже за дві години ви зможете перетнути усю Францію.

І ця подорож подарувала б вам незабутні враження.

Vocabulaire

circuler — рухатися,
пересуватися, переміщатися

agréable — чудовий, -а;
приємний, -а

un moyen — спосіб
être pressé (e) — поспішати
traverser — перетинати,
перетнути
commode — зручний, -а

inouvable — незабутній, -я
n'importe où — де завгодно,
будь-де
un carnet de tickets —
квитковий лот

Discussion

1. Qu'est-ce qu'on peut choisir pour circuler dans Paris?
2. Est-ce agréable d'aller à pied?
3. Où peut-on prendre un train du métro parisien?
4. Par quoi est remarquable sa ligne 14 (quatorze)?
5. Qu'est-ce que vous ferrez si vous être pressé (e)s?
6. Combien de lignes de métro s'intersectent sur la place Châtelet?

● La vie de la région parisienne.

Un Français sur cinq habite dans la région parisienne qui produit 28 % de la production nationale.

Elle a le plus haut revenu de toutes les régions françaises.

Là-bas se trouve le plus grand nombre de sièges sociaux d'entreprises.

Beaucoup d'étudiants habitent dans cette région.

Presque la totalité des administrations de l'Etat s'y est installée.

La région parisienne guide la vie intellectuelle et culturelle de la France.

Plus d'un million de Parisiens viennent chaque jour de leur domicile de banlieue pour travailler dans le centre.

Ils perdent beaucoup de temps en déplacements.

La province historique et culturelle parisienne et les cités historiques sont appelées par les Français l'Île-de-France.

● Життя паризького регіону

У паризькому регіоні, який забезпечує 28 % національної продукції, мешкає кожен п'ятий француз.

У цьому регіоні найвищий у Франції рівень доходу.

Там зосереджене найбільше число центральних офісів компаній.

Ще там проживає багато студентів.

У цьому регіоні також розміщені майже всі органи державного управління.

Регіон Парижа і його околиць задає тон в інтелектуальному і культурному житті Франції.

Більше мільйона парижан приїждять щодня на роботу в центр з передмістя, де вони мешкають.

Вони витрачають багато часу на дорогу (на пересування).

Історична провінція навколо Парижа з її культурними пам'ятками називається Іль-де-Франс (Французький острів).

Les banlieusards sont attirés par les perspectives de travailler au centre.

Ils quittent le matin le lieu où ils habitent pour aller travailler et reviennent seulement le soir.

Dans les banlieues, pendant les jours ouvrables, seuls restent les enfants, les gens sans travail.

Voilà, ce sont les villes-dortoirs.

Le vendredi et le samedi soir à Paris se mêlent les touristes, les Parisiens, les banlieusards.

Ils cherchent des lieux de loisirs et de rencontre.

Il y en a beaucoup dans la capitale: les cinémas, les théâtres, les bistrots, les cafés-restaurants, les terrasses ouvertes.

On dit qu'il n'y a pas un Paris, mais des Paris, et c'est un des charmes de la capitale: Montmartre, le Quartier Latin, les Champs-Élysées, Montparnasse.

Chaque quartier a son charme, sa propre vie.

Chacun peut retrouver à Paris ce qu'il cherche: ses pareils et ses opposés.

Мешканців передмістя приваблюють перспективи роботи в центрі.

Ранком вони залишають місце свого мешкання, їдуть на роботу і повертаються тільки ввечері.

Протягом робочого дня в передмістях залишаються тільки діти і люди без роботи.

Це міста-спальні.

По п'ятницях і в суботні вечори в Парижі зустрічаються туристи, парижани і жителі передмістя.

Вони шукають місце для відпочинку і зустрічей.

А таких місць у столиці багато: кінотеатри, театри, бістро, кафе-ресторани, відкриті тераси (кафе на тротуарах).

Кажуть, що не існує одного Парижа, їх багато, і в цьому зачарування столиці: Монмартр, Латинський квартал, Єлісейські поля, Монпарнас.

У кожного кварталу свій шарм, своє власне життя.

У Парижі кожний може знайти те, що шукає: подібних собі й свої протилежності.

Vocabulaire

un revenu — прибуток
un siège — зосередження; місце перебування
une totalité — більшість, скупчення
guider — вести, керувати, задавати тон
une banlieue — передмістя
un banlieusard — мешканець передмістя

attirer — приваблювати, притягати
une ville-dortoir — місто-спальня
un opposé — протилежний, суперник
une agglomération — скупчення, агломерат

Discussion

1. Combien de Français habitent dans la région parisienne?
2. Quel est le revenu dans cette région?
3. Quelle est l'arrivée quotidienne des banlieusards à Paris?
4. Qu'est-ce que c'est qu'une ville-dortoir?
5. Qu'est-ce que c'est que l'Île de France?
6. Pourquoi dit-on qu'il n'y a pas un Paris mais des Paris?

● “L'Île-de-France”

Regardez sur une carte des environs de Paris: les nombreux méandres que forme la Seine, quand elle arrive en “L'Île-de-France”.

Elle semblait jusque-là se hâter vers la mer, la voilà qui se met à flâner; elle coule paresseusement entre les collines sans doute pour demeurer plus longtemps dans cette région harmonieuse.

Au centre, une des plus belles villes du monde: Paris.

Autour de cette illustre cité, une ceinture de forêts, où d'innombrables châteaux sont les témoins d'une longue histoire.

L'Île-de-France n'est peut-être pas la plus pittoresque de provinces françaises, mais elle est la plus importante.

C'est le cœur de la France.

Le dialecte qu'on y parlait jadis est devenu la langue nationale; les seigneurs de L'Île-de-France sont devenus les rois de la France entière.

Et cette province est parée de somptueux châteaux, comme ceux de Saint-Germain, de Fontainebleau, de Versailles.

● “Іль-де-Франс” (Французький острів)

Подивіться на карту околиць Парижа та на численні повороти, що утворює Сена, коли вона досягає Іль-де-Франса.

До цього здавалося, що вона поспішає до моря, а тут-таки починає прогулюватися: вона мінливо тече серед гармонійного краю.

У центрі — одне із найгарніших міст світу — Париж.

Навколо цього знаменитого поселення — пояс лісів, де численні замки є свідками довгої історії.

Іль-де-Франс, можливо, не є наймальовничішою із наших провінцій, але вона найважливіша з них.

Це серце Франції.

Діалект, яким колись там розмовляли, став національною мовою; аристократи Іль-де-Франса ставали королями всієї Франції.

І ця провінція прикрашена розкішними замками, такими як Сен-Жермен, Фонтенебло, Версаль.

Ils rappellent le temps où les souverains et leur cour quittaient Paris pour se livrer aux plaisirs de la chasse et pour goûter les charmes de la campagne, sans toutefois s'éloigner de leur capitale, car Paris était déjà ce qu'il est aujourd'hui: le centre politique, intellectuel et artistique.

En ce qui concerne la ville de Melun il est à noter qu'ici est né un grand écrivain français.

Mais la localité de Senlis est très honorable par les Ukrainiens: là se trouve une ancienne église construite sur l'ordre de la reine de la France et son tombeau.

Cette reine avait été Anne de Russie, fille du prince Kyivien Yaroslav le Sage.

Вони нагадують ті часи, коли самодержці та їхній двір покидали Париж, щоб віддатися задоволенням мисливства, відчутти сільську чарівність, проте не віддаляючись від своєї столиці, оскільки вже тоді Париж був тим, чим він є зараз: політичним, науковим та мистецьким центром Франції.

Що до міста Мелон, то там народився відомий французький письменник.

Але найбільш вшанованим для українців є містечко Санліс, де є старовинна церква, збудована за наказом королеви Франції, і її могила.

Цією королевою була Анна Руська, дочка київського князя Ярослава Мудрого.

Vocabulaire

environs (m. pl) — околиці, округа

un méandre — поворот, зигзаг, петля

hâter (se) — поспішати

un dialecte — діалект, особлива мова, говір

somptueux, -euse — пишний, -а; розкішний, -а

être paré (e) — прикрашений, -а

livrer (se) — віддати (ся)

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que L'Ile-de-France?
2. Comment coule la Seine dans cette région?
3. Quels somptueux châteaux y a-t-il ici?
4. Qui est-il né à Melun?
5. Qui gîte dans le couvent de Senlis?

● La moyenne montagne. Trois massifs fort différents

Le Massif Central occupe 1/6 du territoire: il est le massif le plus élevé, le plus complexe et le plus varié.

● Середньогір'я. Три зовсім різних масиви

Центральний масив займає 1/6 території: це найвищий, найскладніший і різноманітний масив.

C'est une suite de plateaux étagés à des altitudes variant entre 500 et 1300 mètres.

Les altitudes croissent vers l'Est où se trouvent les plus hautes terres.

Nulle part ailleurs, les surfaces à plus de 1 000 mètres n'ont autant d'étendue.

Ces hauts plateaux granitiques sont entaillés par d'étroites gorges ou par des plaines d'effondrement comme celle de Limagne et du Forez.

Les effets du volcanisme sont visibles dans des formes variées: grands volcans comme le Cantal, plateaux de laves comme l'Aubrac, ou cônes de cendres comme la chaîne des Puys.

Volcans aujourd'hui inactifs mais dont les dernières éruptions sont contemporaines de l'Homme préhistorique.

Château d'eau de la France, le Massif Central est un obstacle que les voies de communications rapides contournent soigneusement, un pays morcelé, hétérogène, bien souvent ingrat.

Tout de même, en novembre 2004 le plus haut viaduc du monde dont la hauteur est 320 mètres a relié deux rives de la rivière Tarn près de petite ville Millau dans ce Massif.

Les Vosges sont un petit massif dissymétrique avec un versant occidental s'élevant doucement au-dessus du Bassin Parisien et un versant raide du côté alsacien.

Це ланцюг різнорівневих плато (плоскогір'їв), рівні висот яких коливаються в межах від 500 до 1300 метрів.

Висоти збільшуються у східному напрямку, на них розташовані землі.

Ніде більше площі, що лежать вище 1000 метрів, не мають такої довжини.

Ці високі гранітні плоскогір'я порізані вузькими ущелинами, або ж завалені глинами долини, такі як Лімань і Форес.

Наслідки вулканічної діяльності примітні усюди у різному вигляді: великі вулкани, такі як Канталь, плоскогір'я із лави як Обрак, або ж конуси із попелу, як ланцюг Пюй.

Сьогодні вулкани бездіяльні, їх останні виверження були сучасними для доісторичної людини.

Центральний масив — це водонапірна вежа Франції, але це й перепона, яку обминають швидкісні шляхи сполучення; це край, що поділяється на різноманітні, дуже часто непривабливі частини.

Однак у листопаді 2004 року найвищий транспортний міст у світі, висота якого 320 метрів, з'єднав два береги річки Тарн поблизу містечка Мільо у цьому Масиві.

Вогези — це невеликий асиметричний масив із західним схилом, що повільно піднімається у Паризькому басейні, а також має крутий схил з боку Ельзасу.

Les formes lourdes et arrondies des lignes de crête, les ballons, contrastent avec l'ampleur d'un réseau de grandes vallées occupées par les glaciers quaternaires.

Elles prennent localement un aspect alpin malgré des altitudes modestes.

Le Jura est un ensemble de plateaux calcaires étagés, bordés par une série de chaînons plissés parallèles, le long de la frontière suisse.

Les sommets correspondent aux monts qui séparent les vaux.

Un système de cluses transversales permet le passage, d'un val à l'autre, des grandes voies de communication.

Contrairement aux deux autres massifs, il s'agit donc d'une région sédimentaire plissée.

De nombreuses sources karstiques (La Loue) trahissent la circulation souterraine des eaux.

Les vastes plateaux sont balayés par des vents violents qui accumulent la neige en congères.

La nébulosité et les précipitations sont importantes, dépassant toujours un mètre, d'autant que ces massifs sont largement ouverts vers l'Atlantique.

Aussi jouent-ils fréquemment le rôle de château d'eau.

Les pluies sont abondantes en été, les printemps sont tardifs et froids.

La saison végétative est limitée à 4 ou 5 mois seulement et les gelées tardives sont fréquentes, gênant le développement des plantes précoces.

Ce — важкі й кулясті форми водорозділів, вершини, які контрастують із досить розгалуженою мережею долин, що заповнені льодовиками четвертинного періоду.

Незважаючи на невеликі висоти вони (Вогези) приймають альпійський вигляд.

Юра — це сукупність вапняних різнорівневих плоскогір'їв, обмежених пасмом паралельних зморшкових ланцюгів уздовж швейцарського кордону.

Вершини тотожні горам, які розділяють долини.

Система поперечних сполучених ущелин не є перепоною для переходу однієї долини в іншу і забезпечує досить зручні шляхи сполучення.

У протилежність двом іншим масивам, таким чином, мова йде про зморшковий осадочний регіон.

Численні карстові джерела (витоки), наприклад Лялу, змінюють обіг підземних вод.

Середньогір'я — це широчезні плоскогір'я, які продуваються суворими вітрами, що збивають сніг у кучугури.

Тумани та опади значущі, завжди перевищують 1 метр, тим більше, що ці масиви широко відкриті у бік Атлантики.

Вони відіграють роль водонапірної вежі.

Тут дуже рясні дощі влітку та пізні холодні весни.

Рослинний (вегетативний) сезон дуже обмежений — усього від 4 до 5 місяців, частенько виникають пізні морози, які перешкоджають розвитку ранніх рослин.

La forêt occupe une large place en moyenne montagne.

C'est une forêt de hêtres ou de conifères (épicéas, pins et sapins).

Sur les sommets trop ventés, elle cède la place à bruyères et à airelles-myrtilles (Hautes Chaumes des Vosges, du Forez, de la Margeride) ou à la pelouse à gentianes (Jura).

Les défrichements sont en général limités aux fonds des grandes vallées et aux plateaux de basse altitude favorablement exposés.

Ліси займають значне місце у Середньогір'ї.

Це букові та хвойні ліси (ялина, сосна, ялиця).

На вершинах, де панують сильні вітри, ліс поступається місцем піщаним кислотним рівнинам із вересковими та чорничними хащами — Отшом у Вогезах, Форес, Маржерид — або галявинами тирличу (Юра).

Освоєння цілини, здебільшого, обмежене й можливе лише у глибині великих долин та на невисоких, зручно розташованих плоскогір'ях.

Vocabulaire

une suite de plateaux — низка; ланцюг плоскогір'їв

un effondrement — обвал, скопище каміння

un effet du volcanisme — витвори виверження

une éruption — виверження

un château d'eau —

водонапорна вежа, башта

un obstacle — перешкода

hétérogène — різноманітний, -а

ingrat, -e — неприємний, -а

une ligne de crête —

водорозділ, водорозподіл

un glacier quaternaire — льодовик четвертинного періоду

trahir — змінювати, зраджувати

une congère — кучугура

la nébulosité — туманність,

мряка

Discussion

1. Dans quelle partie de la France se trouvent le Massif Central, le Jura et les Vosges?
2. Comment est le Massif Central?
3. Est-ce que ces trois massifs sont pareils?
4. Lequel d'entre eux est appelé le "Château d'eau de la France"?
5. Ces massifs sont-ils nus ou bien boisés?

● La Corse

La Corse est une île la plus belle de la Méditerranée.

Depuis 1768, elle appartient à la France.

● Корсика

Корсика — це найкрасивіший острів у Середземному морі.

З 1768 року він належить Франції.

En 557 avant notre ère les Grecs débarquent sur la côte orientale de la Corse.

Ils fondent la cité d'Aléria et plantent la vigne et l'olivier.

On dit que la Corse, c'est une "montagne dans la mer".

C'est vrai, et c'est là le secret de son charme.

Les montagnes sont partout différentes.

Au-delà de 1000 mètres le paysage dominant est celui de maquis et des prairies où broutent des troupeaux de chèvres et de moutons.

Au-dessous, ce sont les forêts où règne le châtaignier.

Les châtaignes corses sont expédiées à Marseille et à Nice.

Elles donnent les marrons glacés et la farine blanche, dont on se sert pour fabriquer les gâteaux.

Après les forêts viennent les plaines où poussent les arbres fruitiers, l'olivier et la vigne.

Sur la côte occidentale se trouve Ajaccio, la capitale administrative de la Corse.

La ville de Calvi, ancienne citadelle génoise est entourée aujourd'hui d'une ceinture de cactus qui la rend encore imprenable.

On peut se baigner en hiver, le thermomètre ne descend jamais au-dessous de 14 °C.

Au nord de la Corse se trouve le port qui exporte des vins, des primeurs, du bois, du poisson.

У 557 році до нашої ери греки висаджуються на східному березі Корсики.

Вони будують місто Алерія і саджають виноград та маслинові дерева.

Говорять, що Корсика — це «гора в морі».

Це правда, і саме в цьому секрет її зачарування.

Гори скрізь різні.

Вище 1000 метрів переважають лісові хащі й луки, де пасуться отари кіз і овець.

Нижче ростуть ліси, в яких переважають каштанові дерева.

Корсиканські каштани відправляють у Марсель і Ніццу.

З них роблять зацукровані каштани і біле борошно для тістечок.

Ще нижче знаходяться рівнини, де ростуть фруктові й маслинові дерева і виноградники.

На західному узбережжі розташоване місто Аяччо — адміністративний центр Корсики.

Місто Кальві, стара генуезька фортеця, сьогодні оточене заростями кактусів, що робить його знов недоступним.

Узимку тут можна купатися; температура ніколи не опускається нижче 14 °C.

На півночі Корсики знаходиться порт, через який вивозяться вина, ранні овочі, ліс, риба.

Cependant la vie des habitants est assez dure car les ressources du pays sont maigres.

Mais la beauté de cette île attire beaucoup de touristes de tous les coins du globe.

Le chef-lieu du 20-me département de la France est la ville d'Ajaccio.

Та життя місцевих жителів досить суворе, оскільки місцеві ресурси убогі.

Однак краса цього острова приваблює багато туристів із усіх куточків земної кулі.

Адміністративним центром 20-го департаменту Франції є місто Атаксіо.

Vocabulaire

appartenir — належати

avant notre ère — до нашої ери

fonder — заснувати

un charme — зачарування, шарм

dominant — той, що переважає, переважний

un maquis — хаща, кущ

une citadèle — фортеця

imprenable — недосяжний, -а; недоступний, -а

un primeur — ранній овоч

cependant — однак

Discussion

1. La Corse où se trouve-t-elle?
2. Est-ce que c'est un continent?
3. Par quelle mer est baignée la Corse?
4. Est-ce un département français?
5. Quelle ville est le chef-lieu de la Corse?

● Monaco

Monaco, c'est l'état souverain d'Europe, placé sous la protection de la France.

Il est situé sur la côte méditerranéenne.

La principauté s'étend sur une étroite bande côtière de 3 kilomètres de long limitée par les monts Agel (1100 m) et la Tête de Chien (504 m).

Elle comprend: Monaco, la Vieille Ville, la Condamine, le Quartier du Port et Monte-Carlo, la ville moderne.

Le Palais Princier est situé sur le rocher.

● Монако

Монако — незалежна європейська держава, що перебуває під протекторатом Франції.

Вона розташована на Середземноморському узбережжі.

Князівство займає вузьку прибережну смугу землі довжиною три кілометри, обмежену горою Ажель (1100 м) і Тет-де-Ш'єн (504 м).

Воно об'єднує Монако — Старе місто, Кондамін — Портовий квартал і Монте-Карло, сучасне місто.

Князівський палац розташований на скелі.

Sa construction était commencée au 12e siècle.

On peut visiter la cour entourée de galeries décorées de fresques du 16e et 17e siècles, la salle de Trône, les appartements princiers, la cathédrale Saint-Nicolas.

L'histoire de Monaco est étroitement liée à l'illustre famille des Garibaldi, originaire de Gênes.

Annexée à l'Espagne (1524—1641) puis à la France (1793—1814), la principauté devient indépendante en 1861.

L'armée de Monaco compte 30 hommes.

L'industrie alimentaire, les produits de beauté, le casino de Monte-Carlo, le tourisme et l'émission de timbres-poste sont les principales ressources économiques du pays.

Ses musées sont très connus.

Le nom de Monte-Carlo est connu dans le monde entier.

Il évoque le jeu, les caprices de la fortune, les palais, les casinos, les magasins luxueux.

La principauté possède l'Institut océanographique.

Chaque année Monaco reçoit plusieurs millions de visiteurs.

Actuellement "La formule 1" à Monte-Carlo est en vogue.

Ce tournoi apporte de grandes bénéfices.

Його будівництво почалося в 12 столітті.

Можна відвідати двір, оточений галереями, прикрашений фресками 16 і 17 століть, Тронний зал, князівські покої, собор Святого Миколая.

Історія Монако тісно пов'язана зі знаменитим генуезьким родом Гарімальді.

Будучи приєднаним до Іспанії (1524—1641), потім до Франції (1793—1814), князівство стало незалежним у 1861 році.

Армію Монако складають 30 чоловік.

Харчова промисловість, косметика, казино Монте-Карло, туризм, випуск поштових марок — ось основні джерела доходу цієї держави.

Широко відомі її музеї.

Назва «Монте-Карло» відома в усьому світі.

Вона викликає в уяві гру, примхи фортуни, палаци, казино, шикарні магазини.

В князівстві розташований океанографічний інститут.

Щороку Монако приймає кілька мільйонів відвідувачів.

Зараз «Формула 1» в Монте-Карло дуже відома.

Це змагання приносить гарні прибутки.

Vocabulaire

souverain, -e — незалежний, -а
être sous la protection — бути під захистом; протекторатом
une principauté — князівство

être lié (e) — бути пов'язаним, -ою

côtier, -ière — прибережний, -а
étroitement — тісно, щільно

annexer — приєднувати
évoquer — викликати в уяві

actuellement — зараз

Discussion

1. Monaco est un royaume?
2. Est-ce qu'il dépend de la France?
3. Où se trouve la principauté?
4. Est-elle grande?
5. Pourquoi le nom de Monte-Carlo est-il connu dans le monde entier?
6. Quand la principauté est-elle devenue indépendante?
7. Quelles curiosités peut-on visiter à Monaco?

● La Côte d'Azur

La Côte d'Azur est une région côtière française au bord de la Méditerranée.

Dans cette région il y a beaucoup de stations balnéaires.

En juillet et en août le ciel y est presque toujours bleu.

Des milliers de Français et d'étrangers passent leurs vacances sur la Côte d'Azur.

Dans les centres touristiques tels que Cannes, Nice, Monaco il y a tant de touristes que les hôtels et terrains de camping affichent souvent "complet".

On est sur la plage du matin au soir.

On prend des bains de soleil, on se baigne ou on fait un tour en bateau.

Le soir on se couche assez tard.

A minuit, on peut encore se promener dans les rues animées, s'installer à une terrasse de café ou s'amuser dans les discothèques.

Capitale de la Côte d'Azur, ville de repos et de fête, Nice est surtout appréciée par la douceur de son climat et de son dynamisme culturel.

● Лазурний берег

Лазурний берег — це французький береговий район на Середземному морі.

Тут багато морських курортів.

У липні й серпні небо тут майже завжди блакитне.

Тисячі французів та іноземців проводять канікули на Лазурному березі.

У таких туристичних центрах як Канны, Ніцца, Монако стільки туристів, що готелі й кемпінги змушені вивішувати табличку «Місце немає».

На пляжі можна знаходитися з ранку до вечора.

Приймають сонячні ванни, купаються чи здійснюють морські прогулянки.

Увечері лягають спати дуже пізно.

Опівночі ще можна погуляти жвавими вулицями, посидіти в кафе чи розважитися на дискотеці.

Столиця Лазурного берега, місто відпочинку і свят, Ніцца особливо цінується через м'який клімат і насичене культурне життя.

Gratz est la capitale mondiale des parfums naturels.

Les cultures florales (la rose, le jasmin, le mimosa, la violette, la lavande, le menthe) embaument l'air qu'on respire.

On cueille presque 10 000 tonnes de fleurs chaque année.

La Côte d'Azur est une région de villas et d'hôtels, de stations à la mode et des plages élégantes.

Il faut y ajouter les terrains de golf, les festivals, les régates, les casinos et les musées, qui sont multiples.

Грац — це всесвітня столиця натуральних парфумів.

Квіткові рослини (тройянда, жасмін, мімоза, фіалка, лаванда, м'ята) наповнюють повітря пахощами.

Щороку тут збирають близько 10 000 тонн квітів.

Лазурний берег — район вілл, готелів, модних лікувальних закладів і зручних пляжів.

Треба ще додати численні галявини для гольфа, фестивалі, регати, казино і музеї.

Vocabulaire

une station balnéaire — морський курорт

un terrain de camping — кемпінг; місце відпочинку

prendre des bains de soleil — приймати сонячні ванни; загоряти

animé, -e — жвавий, -а; рухливий, -а

apprecier — цінувати

floral, -e — квітковий, -а

cueillir — збирати

le menthe — м'ята

un villa — вілла

Discussion

1. En quoi est riche la Côte d'Azur?
2. Où peut-on s'y reposer?
3. Est-ce que les rues des villes sont vides à minuit?
4. Quels centres touristiques s'y trouvent?
5. Pourquoi Nice est-elle surtout appréciée?
6. Quelle ville est appelée la capitale des parfums naturels?

● Midi-Pyrénées

Midi-Pyrénées, la plus étendue des régions françaises comprend 8 départements.

45 602 km² de son territoire, c'est une fois et demie de la Belgique.

La capitale de la région est la ville de Toulouse, située sur la Garonne.

C'est un grand centre industriel et commercial.

● Південні Піренеї

Південні Піренеї, найбільший французький регіон, включає 8 департаментів.

45 602 км² його території — це площа, в півтора рази більша за ту, що займає Бельгія.

Столиця регіону Тулуза розташована на річці Гаронна.

Це великий промисловий і торговий центр.

Il y a beaucoup de merveilles naturelles en Midi-Pyrénées.

Ce sont: les gouffres géants et des voûtes souterraines de 90 mètres de hauteur.

Les rochers enlèvent vers le ciel les maisons des villages entourés de forêts presque inviolées.

Ce sont des grottes de la préhistoire habitées par l'homme en 6000 avant notre ère.

Midi-Pyrénées c'est le pays du bon manger.

De chaque fenêtre ouverte, de chaque porte entrebaillée sur la rue, s'exhalent des senteurs de bonne cuisine.

Midi-Pyrénées est la première région de France par le nombre de ses stations thermales.

Ses villes d'eaux étaient déjà connues à l'époque gallo-romaine pour le bienfait de leurs eaux sulfatées.

Toutes les villes d'eaux possèdent aujourd'hui les équipements les plus sophistiqués.

Midi-Pyrénées, enfin: 500 courts de tennis, 350 piscines, 200 ateliers d'artisanat, 30 aéro-clubs, 26 stations de sports d'hiver pour les fer-vants du ski.

У Південних Піренеях багато природних чудес.

Це величезні прірви і підземні склепіння близько 90 метрів висотою.

Скелі підносять до неба будинки сіл, оточених майже недоторканими лісами.

Це печери доісторичного періоду, у яких люди жили за 6000 років до нашої ери.

Південні Піренеї — це край смачної їжі.

Із кожного відкритого вікна, із кожних напіврозкритих дверей розносяться запахи чудової кухні.

Південні Піренеї — перший у Франції регіон за кількістю курортів з мінеральними водами.

Його водолікарні були відомі своїми корисними сульфатними водами ще в галло-римську епоху.

Усі водолікарні в даний час мають у своєму розпорядженні найкраще устаткування.

І нарешті, Південні Піренеї — це 500 тенісних кортів, 350 басейнів, 200 ремісничих майстерень, 30 аероклубів, 26 станцій зимових видів спорту для любителів лиж.

Vocabulaire

étendre — простягатися;
простиратися

une merveille — диво, чудо

un rocher — скеля

un gouffre — прірва

géant, -e — величезний, -а;
гігантський, -а

une voûte — склепіння

souterrain, -e — підземний, -а

inviole, -e — недоторканий, -а
la préhistoire — доісторичний
період

du bon manger — смачна їжа
entrebaillé, -e —

напіввідчинений, -а

exhaler (s') — розноситися,
розповсюджуватися

Discussion

1. Pourquoi les Midi-Pyrénées sont-elles une région la plus étendue?
2. Quel fleuve traverse cette région?
3. Quelle ville est-elle le chef-lieu de la région?
4. Quelles merveilles naturelles y a-t-il dans cette région?
5. Comment est cette région d'après son territoire?

● Les Landes

Les Landes c'est une région de l'Aquitaine, au sud-ouest de la France.

Elle est baignée par l'océan Atlantique.

Les Landes c'est le royaume d'un sol de sable, de dunes, de pins.

Jusqu'au 19 siècle, cette région était parmi les plus pauvres de France.

C'était une plaine sablonneuse et marécageuse.

Son assèchement était entrepris à la fin du 18 siècle par Brémontier, un ingénieur normand.

Au moyen de plantation de pin, il arrête la progression des dunes vers l'intérieur.

Lorsqu'il meurt au début du 19 siècle, il sait déjà que sa politique agricole a sauvé les Landes.

Son travail était poursuivi par J. Chambrelent au 19 siècle.

Les Landes sont devenues une des régions forestières les plus riches de France.

Les scieries, les papeteries, les fabriques de produits résineux se sont développées dans le pays.

● Ланди

Ланди — регіон в Аквітанії на південному заході Франції.

Він омивається водами Атлантичного океану.

Ланди — це царство пісків, дюн і сосен.

До 19 століття цей район був одним із найбідніших у Франції.

Це була піщана і болотиста рівнина.

Її осушення було розпочато наприкінці 18 століття нормандським інженером Бремонт'є.

За допомогою насаджень сосни він зупинив просування дюн усередину країни.

Помираючи на початку 19 століття, він уже знав, що його сільськогосподарська політика врятувала Ланди.

Його робота була продовжена Шамбреленом у 19 столітті.

Ланди стали одним з найбагатших лісових районів Франції.

Лісопильні заводи, паперові фабрики, виробництво смол розвиваються на цих землях.

C'est la construction des chemins de fer qui a permis l'exploitation des forêts.

En 1970 a été créé le parc naturel régional des Landes de Gascogne (206 000 hectares).

Le long de la côte il y a beaucoup de stations balnéaires.

Le littoral et la forêt y attirent des amateurs du tourisme estival et de la pêche.

Експлуатація лісового господарства стала можливою після будівництва залізниць.

У 1970 році в Ландах Гасконі був створений регіональний природний парк (206 000 гектарів).

Багато морських курортів тягнуться уздовж узбережжя.

Узбережжя і ліс привертають сюди любителів літнього туризму і рибного лову.

Vocabulaire

une lande — степ; пісчана пустеля

un sol de sable — пісчаний ґрунт

une plaine — рівнина

sablonneux, -euse — пісчаний, -а
marécageux, -euse — болотистий, -а

un assèchement — осушення

une plantation — насадження

une progression — розповсюдження, просування

sauver — рятувати

forestier, -ière — лісовий, -а

une scierie — лісопильний завод

résineux, -euse — смолистий, -а
estival, -e — літній, -я

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que les Landes?
2. Où se trouvent les Landes?
3. Comment était cette région jusqu'au 19 siècle?
4. Qui a entrepris l'assèchement des Landes?
5. Quelle industrie il y a là aujourd'hui?

● Rhône-Alpes

Rhône-Alpes c'est une région française qui comprend 8 départements.

Elle occupe 43 700 km² (12,8 % du territoire nationale).

Sa population est plus de 5 millions d'habitants (11 % de la population française).

Rhône-Alpes comprend la partie orientale du Massif Central à l'ouest, le Jura méridional et les Alpes du Nord de l'est.

● Рона-Альпи

Рона-Альпи — це французький регіон, що включає 8 департаментів.

Він займає 43 700 км² (12,8 % національної території).

Його населення понад 5 мільйонів жителів (11 % населення).

Рона-Альпи — це східна частина Центрального масиву на заході, південна частина Юра і Північні Альпи на сході.

Entre les montagnes s'ouvre un ensemble de plaines et des plateaux, arrosé par la Saône et par le Rhône.

On l'appelle le couloir rhôdanien.

L'agriculture reflète les données physiques de cette région.

Les productions animales, céréales, les vignobles, les cultures fruitières y sont développés.

Mais la région ne doit son unité ni au relief, ni au climat.

Ce sont l'existence et les activités de Lyon qui ont déterminé la formation de cette région.

D'après le nombre de ses habitants, l'agglomération lyonnaise est la deuxième agglomération de France (1,1 million d'habitants).

De nombreuses centrales électriques atomiques, fonctionnent sur le Rhône.

En hiver les Alpes offrent de vastes domaines skiables.

Mais beaucoup de touristes viennent aussi en été pour faire du ski d'été sur les glaciers.

On peut faire des promenades en montagne ou au bord des lacs; des excursions en Suisse ou en Italie.

Mais une attraction particulière: le Mont-Blanc — la montagne la plus haute d'Europe (4 807).

Між горами відкривається комплекс рівнин і плоскогір'їв, зрошуваний Соною і Роною.

Його називають ронським коридором.

Сільське господарство визначається природними особливостями цього регіону.

Тут розвинене тваринництво, вирощування зернових культур, виноградників, фруктів.

Але ні рельєф, ні клімат не стали поштовхом утворення цієї області.

Цим поштовхом є існування і діяльність міста Ліон.

За кількістю жителів Ліонський агломерат другий у Франції (1,1 мільйона жителів).

Числені атомні електростанції працюють на Роні.

Узимку Альпи пропонують великі простори для лижного спорту.

Але багато туристів приїжджають сюди влітку, щоб покататися на лижах на льодовиках.

Можна погуляти в горах чи берегами озер; здійснити екскурсії в Швейцарію або Італію.

Але особливо приваблива найвища гора в Європі — Монблан (4807 м).

Vocabulaire

comprendre — знати; включати в себе

un plateau — плоскогір'я

arroser — поливати, зрошувати

un couloir — коридор

refleter — відбивати,

зображувати, відображувати

une donnée — дані

un vignoble — виноградник

une existence —
існування

une agglomération — агломерат,
скупчення

skiable — лижний, -а

Discussion

1. Combien de département comprend la région Rhône-Alpes?
2. Quel territoire occupe-t-elle?
3. Quels massifs montagneux comprend cette région?
4. Qu'est-ce que c'est que le couloir rhodanien?
5. Quelle ville est le cœur de la région et pourquoi?

● Auvergne

L'Auvergne, c'est une région du centre du Massif Central.

C'est une terre de volcans éteints et de dépôts de lave.

L'Auvergne a un riche passé.

Au 1er siècle de notre ère le grand héros de l'histoire auvergnate fut Vercingétorix.

Le chef gaulois, il s'opposa à l'invasion des Romains.

Et l'Auvergne fut le dernier pays gaulois qui devint romain.

Le massif montagneux fut jusqu'au 19ème siècle un obstacle aux communications avec cette région.

Cette difficulté de pénétration explique en partie son histoire.

Pendant la guerre de Cent Ans, les Anglais ne purent jamais soumettre entièrement l'Auvergne.

Le massif volcanique c'est le cœur de l'Auvergne.

Il se divise en trois régions: Puy de Dôme, qui s'élève à 1465 mètres; l'immense cratère de Cantal, le plus ancien des volcans, qui atteint 1858 mètres; le massif du Mont-Dore, qui a 1886 mètres.

● Овернь

Овернь — регіон у самому центрі Центрального Масиву.

Це країна погаслих вулканів і лавових відкладень.

Овернь має багате минуле.

Відомим героєм в історії Оверні в 1 столітті був Версенжеторікс.

Вождь Галлів, він протистояв навалі римлян.

І Овернь стала останньою галльською землею, завойованою римлянами.

Гірський масив до 19 століття був перешкодою для шляхів сполучення з цим регіоном.

Цією перешкодою для проникнення і пояснюється частково історія цього краю.

Під час Столітньої війни англійці так і не змогли остаточно скорити Овернь.

Вулканічний масив — це серце Оверні.

Він поділяється на три частини: Пюї де Дом, висотою до 1465 метрів; величезний кратер Канталь, найдавніший вулкан, що досягає 1858 метрів; масив Монт-Дор — до 1886 метрів.

Le volcan de Cantal n'est plus qu'une ruine maintenant et ressemble à une sombre forteresse dont le donjon c'est écroulé.

La gueule du cratère mesure 10 kilomètres de diamètre.

Il est entouré d'autres sommets.

Le paysage de cette assemblée est magnifique.

Les montagnes sont couvertes d'une herbe et les Auvergnats les utilisent comme pâturages.

Зараз вулкан Канталь являє собою руїни і схожий на похмуру фортецю з вежею, що обвалилася.

Жерло вулкана досягає 10 кілометрів у діаметрі.

Він оточений іншими вершинами.

І вид цього гурту велетнів чудовий.

Гори вкриті травою, і жителі Оверні використовують їх як пасовиська.

Vocabulaire

éteindre — гаснути

un passé — минуле

auvergnate; un auvergnat, -e — оверньський, -а; овернець, овернійка

opposer (s') — протистояти

une difficulté — перешкода, трудність

un obstacle — перешкода

une pénétration — проникнення

soumettre — підкорити

un volcan — вулкан

une gueule — глотка, жерло, кратер

un pâturage — пасовисько

Discussion

1. Est-ce que l'Auvergne se trouve dans le centre du Massif Armoricain?
2. Qui fut le grand héros de l'histoire auvergnate au premier siècle?
3. Qu'est-ce qui est le cœur de l'Auvergne?
4. En quoi se divise le Massif volcanique?
5. Où sont des pâturages dans ce pays?

● **Clermont-Ferrand**

Clermont-Ferrand est une ville principale d'Auvergne.

Elle se trouve au croisement des routes qui réunissent à travers le Massif Central la France du nord à la France du Midi.

Son nom même indique que la ville se compose de deux parties; c'est au Moyen Age il y avait deux villes: Clermont et Ferrand.

● **Клермон-Ферран**

Клермон-Ферран — головне місто Оверні.

Воно знаходиться на перехрещенні доріг, що через Центральний Масив поєднують північну й південну Францію.

Сама назва говорить про те, що місто складається з двох частин; у Середньовіччі тут було два міста: Клермон і Ферран.

La ville fut au Moyen Age un grand centre de commerce car elle était située au carrefour des routes où circulaient les marchandises venant de Lyon, de Bordeaux, de Paris.

Mais ce n'est pas le commerce, c'est l'industrie qui a fait de Clermont-Ferrand une grande ville.

L'industrie caoutchoutière a gagné une importance inattendue au 19 siècle.

Cette industrie a vivifié un grand nombre d'autres activités: à côté d'elle se sont développés la métallurgie, le textile, l'imprimerie.

Clermont-Ferrand est un grand centre intellectuel de la France.

Son université est très connue par son activité culturelle.

Ses établissements supérieurs ont du prestige.

Et les touristes sont attirés par les curiosités de la ville qui sont nombreuses.

Les vieux quartiers sont très curieux.

Ici presque tout est construit en lave.

La lave refroidie a la couleur de l'ardoise, ce qui est sombre.

Mais la lave a une dureté et une solidité égales à celles de marbre.

On peut y voir la belle cathédrale gothique, construite en lave grise; une église de 11 siècle, qu'on considère comme le type le plus parfait du style romain.

У Середньовіччі місто було великим торговельним центром, тому що було розташоване на перехрещенні доріг, що ведуть з Ліона, Бордо і Парижа.

Але не торгівля, а промисловість зробила Клермон-Ферран великим містом.

У 19 столітті виробництво гуми несподівано набуло великого значення.

Завдяки цьому виробництву з'явилася велика кількість інших галузей промисловості: металургійна, текстильна, поліграфічна.

Клермон-Ферран — великий просвітницький центр Франції.

Його університет відомий своєю культурною діяльністю.

Престижні його вищі навчальні заклади.

А туристів приваблюють численні визначні пам'ятки міста.

Дуже цікаві старі квартали міста.

Майже усе тут побудовано з лави.

Застигла лава має колір темно-сірого шиферу; це темний колір.

Але твердість і міцність лави така ж, як і мармуру.

Тут можна побачити чудовий готичний собор, побудований із сірої лави, церкву 11 століття, що вважається найкращим зразком римського стилю.

Vocabulaire

un croisement — перехрещення
indiquer — показувати,
 указувати
le Moyen Age — середньовіччя
un carrefour — перехрещення,
 перехрестя
caoutchoutier, -ière — гумовий,
 гумова

vivifier — породжувати, дати
 народження
l'imprimerie (f) — поліграфія
une lave — лава
réfrigirer — охолоджувати
une ardoise — шифер, сланець
 для покрівлі
un marbre — мармур

Discussion

1. De quelle région de la France Clermont-Ferrand est-il le chef-lieu?
2. Pourquoi le nom de cette ville se compose de deux parties?
3. Grâce à quoi Clermont-Ferrand est-il devenu une grande ville?
4. Par quelles curiosités y sont attirés des touristes?
5. Quelle cathédrale rare on peut y voir?

● L'économie de l'Auvergne

L'Auvergne c'est une région essentiellement montagnaise.

Et la montagne ne produit que de pâturages et des bois: l'hiver y est bien long et rigoureux.

Mais il y a des terres fécondes comme la plaine de Limagne.

En général, les terrains volcaniques sont les plus fertiles.

La Limagne est arrosée, en outre, par de nombreux cours d'eau.

C'est pourquoi elle produit en abondance le blé, le seigle, l'huile, les fruits et les légumes.

Mais la Limagne n'occupe que 240 km².

Dans le Cantal on fait de bons fromages.

On peut y voir "des burons"— les petites maisons basses aux murs épais et aux toits couverts de pierres plates.

Le buron est divisé en deux parties.

● Економіка Оверні

Овернь — регіон в основному гірський.

А в горах тільки пасовиська та ліс: зима тут довга і сувора.

Але є тут і родючі землі на рівнині Лімань.

В основному вулканічні землі найплідючіші.

Крім того Лімань зрошується численними ріками.

Тому вона виробляє у достатку пшеницю, жито, олію, фрукти й овочі.

Але площа Лімані тільки 240 км².

У Канталі роблять чудовий сир.

Тут можна побачити вівчарські хатини, маленькі, низькі будинки з товстими стінами і дахом, покритим плоскими каменями.

Хатина поділяється на дві частини.

La première est l'habitation des bergers et aussi la fabrique du fromage du Cantal.

La seconde pièce du buron est une cave où le fromage mûrit au frais.

Dans le sud du pays, dans le village de Roquefort on produit le roquefort depuis huit siècles.

Pour la fabrication de roquefort on utilise le lait des brebis.

On le ramasse dans les laitières de plusieurs endroits.

On connaît le roquefort dans le monde entier.

Mais l'Auvergne c'est un pays plutôt pauvre, peu urbanisé, avec une faible production.

Перша служить житлом для пастухів і приміщенням для виробництва кантальського сиру.

Друга кімната хатини служить підвалом, де на свіжому повітрі визріває сир.

На півдні регіону в селі Рокфор уже протягом восьми століть виробляється сир рокфор.

Для виробництва рокфору використовуються молоко овець.

Його збирають в усіх околишніх молочарнях.

Сир рокфор відомий в усьому світі.

Але Овернь скоріше бідний край, що має мало міст і слабке виробництво.

Vocabulaire

essentiellement — в основному

rigoureux, -euse — суворий, -а

fécond, -e — родючий, -а

fertile — плодючий, -а

un cours d'eau — річка, водна

течія

en abondance — у достатку,

достатньо

un "buron" — колиба, вівчарська хатина

épais, -se — густий, -а; товстий, -а

mûrir — зріти; визрівати; стигнути

un endroit — місце; невелике поселення

Discussion

1. Comment est la région de l'Auvergne?
2. Comment est son climat?
3. Est-ce qu'il y a là des terres fécondes?
4. Qu'est-ce qu'on produit dans le Cantal?
5. L'Auvergne est-elle un pays riche?

● Poitou-Charentes

Poitou-Charentes c'est une région française du Centre-Ouest.

Cette région correspond au seuil qui, à l'ouest du Massif Central, assure le passage du Bassin Parisien au Bassin aquitain.

● Пуату-Шаранта

Пуату-Шаранта — центрально-західний регіон Франції.

Цей регіон у західній частині Центрального Масиву утворює прохід від Паризького басейну до Аквітанського.

C'est une région essentiellement agricole.

On y cultive le blé, l'orge, l'avoine.

Il y a beaucoup de coopératives laitières.

Mais l'atout majeur des Charentes est leur cognac, fort appréciable dans le pays et à l'étranger.

Sa production atteint plus de 100 millions bouteilles par an, dont 80 % sont exportées (pour 350 millions d'euros environs).

Ses 4 villes principales: Angoulême, Poitiers (chef-lieu), La Rochelle et Châtelleraut ont une histoire émovante.

C'est à Poitiers que Charles Martel a écrasé les Arabes en 732.

Les Arabes venaient de conquérir l'Espagne et menaçaient la civilisation chrétienne.

C'est pourquoi cette bataille était très importante pour la Gaule: elle avait décidé son sort.

Angoulême est une ville très ancienne.

Marguerite d'Angoulême reine de Navarre, sœur de François 1-er et grand-mère de Henri IV, y naquit, en 1492.

Elle connaissait 6 langues et était un écrivain de talent.

Au 15 siècle La Rochelle, le port de commerce, était prospère.

Des grandes quantités d'épices, de sucre, de café, de vanille et de bois dur précieux, venait du Canada et des Antilles.

Цей регіон переважно аграрний.

Тут вирощують пшеницю, ячмінь, овес.

Тут багато молочних кооперативів.

Але козирна карта жителів Шаранти — це коньяк, що високо цінується у країні та поза її межами.

Його виробництво досягає понад 100 мільйонів пляшок на рік, 80 % яких експортуються (на 350 млн євро приблизно).

Чотири головних міста цього регіону: Ангулем, Пуатьє (адміністративний центр), Ла Рошель і Шательро — мають захоплюючу історію розвитку.

Саме в Пуатьє Шарль Мартель розбив арабів у 732 році.

Араби тільки-но завоювали Іспанію і загрожували християнській культурі.

Тому цей бій мав дуже велике значення для Галлії: він вирішував її долю.

Ангулем — дуже стародавнє місто.

У 1492 році тут народилася Маргарита Ангулемська, королева Наварри, сестра Франціска I і бабуса Генріха IV.

Вона знала 6 мов і була талановитою письменницею.

У 15 столітті процвітав торговий порт Ла-Рошель.

Прянощі, кава, цукор, ваніль, цінні породи дерева привозилися сюди у великих кількостях з Канади й Антильських островів.

Au 17e siècle, pendant les guerres de religion La Rochelle devient la citadelle des protestants ou huguenots.

La résistance des ses habitants pendant le siège que Richelieu fait subir à ses habitants, en 1627—1628, est restée célèbre.

Aujourd'hui on peut y voir un grand nombre de touristes admirant ses vieux quartiers qui ont beaucoup de charme et d'originalité.

У 17 столітті під час релігійних воєн Ла-Рошель стала цитаделлю протестантів (чи гугенотів).

Опір жителів міста під час облоги, що організував Рішельє в 1627—1628 роках, залишився в пам'яті нащадків.

Сьогодні тут можна побачити численних туристів, що милуються старими кварталами, повними зачарування й оригінальності.

Vocabulaire

correspodre — відповідати

un seuil — поріг

un passage — перехід

laitier, -ière — молочний, -а

un atout — козир; козирна карта

atteindre — досягати

émouvant, -e — захоплюючий, -а

un sort; un destin — доля;

фортуна

Discussion

1. Pourquoi cette région correspond-elle à un seuil?
2. Est-ce une région industrielle où bien essentiellement agricole?
3. Qu'est-ce qu'on y cultive?
4. Qu'est-ce qui est l'atout majeur des Charentes?
5. Quels épisodes historiques sont les plus célèbres de ce pays?

● Poitiers

La ville de Poitiers est la capitale de la région Poitou-Charentes.

L'antique Limonum, capitale de Celtes fut à l'époque gallo-romaine l'une des plus importantes cités de la province d'Aquitaine.

Christianisée au cours du 3e siècle, la ville devint l'un des grands centres religieux de la Gaule.

Pendant la guerre de Cent Ans le plateau de Maupertuis au nord de la ville fut le théâtre de la bataille.

A l'époque de la Réforme, Poitiers fut le théâtre de sanglants combats entre les catholiques et les huguenots.

● Пуатьє

Місто Пуатьє — столиця Пуату-Шаранти.

Стародавній Лімонем, столиця кельтів, у галло-римську епоху був одним з великих міст провінції Аквітанія.

Прийнявши християнство в 3 столітті, місто стало важливим релігійним центром Галлії.

Під час Столітньої війни плато Мопертюї на півночі міста стало полем бою.

В епоху Реформації Пуатьє стало театром кровопролитних боїв між католиками та гугенотами.

En 1432 Charles VII y fonda une université dont la renommée s'étendit rapidement hors des limites de la province.

Aujourd'hui la ville compte près de 176 000 habitants.

Elle est célèbre par ses églises qui sont très belles.

La plus célèbre est, sans doute, Notre-Dame-la-Grande (12 siècle).

La richesse de ses sculptures en fait le monument le plus précieux de l'art romain et une des gloires de Poitiers.

La ville possède un des plus remarquables et, probablement, le plus ancien monument chrétien qui existe en France — le baptistère de Saint-Jean.

Il fut construit au milieu du 4 siècle.

A partir de 10 siècle, il devint église.

A présent on y a organisé un Musée lapidaire.

Poitiers c'est aussi la ville moderne.

De vastes quartiers résidentielles se développent, formant une agglomération.

У 1432 році Карл VII заснував там університет, слава якого швидко поширилася за межами провінції.

Сьогодні місто нараховує близько 176 000 жителів.

Воно славиться дуже красивими церковними спорудами.

Найвідоміша церква — це, без сумніву, церква Великої Богоматері (12 століття).

Завдяки чудовим скульптурним роботам церква стала найдорогоціннішим пам'ятником римського мистецтва і гордістю Пуатьє.

У місті розташований один із чудових і, можливо, найдавніших пам'ятників християнства, що існують у Франції, — каплиця для обряду хрещення, баптистерій Сен-Жан.

Він був побудований у середині 4 століття.

Починаючи з 10 століття він став церквою.

Зараз там музей скульптури.

Пуатьє також сучасне місто.

Великі житлові квартали розвиваються, створюючи агломерацію.

Vocabulaire

christianiser (se); être... — приймати християнство

un musée lapidaire — музей скульптури

sanglant, -e — кровавий, -а; кровопролитний, -а

un huguenot, une huguenote — гугенот, -ка

rapidement — швидко

précieux, -euse — найдорогоцінніший, -а

la gloire — слава

probablement — можливо; очевидно

un baptistère — каплиця для обряду хрещення

un lapidaire — огранювальник діамантів; ювелір

Discussion

1. Poitiers de quelle région est cette ville le chef-lieu?
2. De quoi fut cette ville à l'époque de la Réforme?
3. Qu'est-ce que Charles VII y fonda en 1432?
4. Quel ancien monument chrétien la ville possède-t-elle?
5. Quand fut construit ce baptistère?

● La Camargue

La Camargue est une région de Provence, située entre deux branches du delta du Rhône.

Son étendue est de 75 000 hectares dont 26 en marais et en étangs.

Le sol est imprégné de sel.

Peu d'arbres, sauf au bord des canaux d'irrigation, mais à perte de vue, d'immenses prairies, domaine des taureaux, des chevaux et des gardeurs.

L'eau potable est rare, mais non les moustiques.

A travers les sables mouvants, on pénètre dans le cœur de la Camargue.

Là, dans une réserve naturelle, poussent les plus beaux pins de France.

Depuis le 19e siècle le paysage s'est transformé: digues construites contre le fleuve et la mer, travaux de drainage, création de rizières.

Les estivants affluent en Camargue.

Il y a en été 35 000 habitants aux Saintes-Maries, au lieu de 2000 en hiver.

Pour les touristes on organise les promenades à cheval, on construit les maisons de gardeurs.

● Камарга

Камарга — це регіон Провансаль, розташований між двома рукавами в дельті Рони.

Його площа 75 000 гектарів, 26 з яких болота і ставки.

Ґрунт там просочений сіллю.

Там мало дерев, вони ростуть тільки по берегах іригаційних каналів, і, наскільки сягає око,— широкі простори, володіння биків, коней і пастухів.

Мало питної води, але багато комарів.

Через рухомі піски проникаємо в серце Камарги.

Там, у природному заповіднику, ростуть найкрасивіші сосни у Франції.

Починаючи з 19 століття ландшафт змінився: побудовано загороджувальні греблі уздовж ріки і моря, проведено дренажні роботи, створено рисові поля.

У Камаргу приїжджає багато відпочиваючих.

У Сент-Марі влітку проживає 35 000 чоловік, у той час як узимку їх тільки 2000.

Для туристів улаштовуються кінні прогулянки, зводяться вівчарські будинки (колиби).

A l'intérieur elles ont tout le confort moderne.

On peut se promener le long des canaux ou sur la digue à la mer.

On peut partir à la pêche.

On peut voir les chevaux blancs et les taureaux noirs, qui apparaissent au bord d'un étang.

A la tombée du soleil, les eaux prennent couleur de cuivre, et les flamants roses s'envolent par centaines pour dessiner dans le ciel des ballets géométriques.

Усередині будинки мають усі сучасні вигоди.

Можна прогулятися уздовж каналів чи греблю.

Можна поїхати на риболовлю.

Можна подивитися на білих коней і чорних биків, що з'являються на березі ставка.

Коли заходить сонце, води набувають кольору міді й сотні рожевих фламінго злітають у небо, щоб продемонструвати свій чудовий синхронний танець.

Vocabulaire

une branche — рукав; гілка

un delta — дельта (річки)

un marais — болото

un étang — ставок

une étendue — простір, відстань

imprégner — просочувати

à perte de vue — наскільки сягає око

mouvant, -e — рухливий, -а

une rizière — рисове поле

une digue — гребля

un taureau — бик

un flamant — фламінго

Discussion

1. Où est située la Camargue?
2. Par quoi est imprégné son sol?
3. Qu'est-ce qu'il y a là à perte de vue?
4. Y a-t-il beaucoup d'eau potable?
5. Qu'est-ce qu'on y fait depuis le 19-me siècle?

● La Bourgogne

La Bourgogne est une région de l'est de la France.

Trois rivières la traversent et vont se jeter dans trois mers différentes: la Loire dans l'Océan Atlantique, la Seine dans la Manche et la Saône dans la Méditerranée.

La capitale de la Bourgogne est Dijon.

C'est la plus importante ville de cette région.

● Бургундія

Бургундія — це регіон на сході Франції.

Три ріки перетинають її і впадають у три різні моря: Луара в Атлантичний океан, Сена в Ла-Манш, Сона в Середземне море.

Столиця Бургундії — Діжон.

Це найбільше місто цього регіону.

C'est une ville d'art, "ville-musée".

Dans la vieille ville, subsistent de nombreuses maisons de Renaissance, des hôtels de 17 et 18 siècles.

Aujourd'hui Dijon compte 190 000 habitants.

La Bourgogne est plus une unité historique qu'une unité géographique.

Sans défenses naturelles, elle est ouverte de tous les côtés.

Au 6 siècle, les Bourgondes ont occupé cette terre et l'ont appelée Burgondia.

Plus tard, d'autres étrangers ont voulu s'installer dans ce pays riche et agréable.

La Bourgogne est célèbre par ses cathédrales et les châteaux.

On peut y goûter les célèbres escargots de Bourgogne, ou bien la fondue bourguignonne.

Depuis le temps des Romains le paysan de la Bourgogne "soigne" sa vigne.

La région plantée en vigne n'est pas grande: 40 kilomètres de long sur 4 kilomètres de large.

Elle produit donc peu de vin, mais il est si bon qu'il est vendu partout, en France et à l'étranger.

Це місто мистецтва, місто-музей.

У стародавній частині міста ще багато будинків епохи Відродження, особняків 17 і 18 сторіч.

Зараз у Діжоні 190 000 жителів.

Бургундія — регіон більше історичний, ніж географічний.

Не маючи природного захисту, вона відкрита з усіх боків.

У 6 столітті бургундці завоювали цю територію і назвали її Бургундією.

Пізніше й інші чужоземці захотіли оселитися на цій багатій і благодатній землі.

Бургундія відома своїми соборами й замками.

Тут можна спробувати знаменитих виноградних равликів, чи фондю по-бургундському.

Ще за римлян селянин Бургундії «пестував» (обробляв) свій виноградник.

Територія, засаджена виноградниками, не дуже велика: 40 кілометрів у довжину і 4 кілометри в ширину.

Там виробляється не дуже багато вина, але воно таке смачне, що продається у Франції і поза її межами.

Vocabulaire

subsister — існувати

une unité — єдність; унія

une défense — захист; оборона

goûter — смакувати

une fondue bourguignonne —

бургундська страва — фондю

fondre — плавити, розтопити, танути

peu de — трохи; не дуже багато

vendre — продавати

Discussion

1. Quelles rivières traversent la Bourgogne?
2. Quelle ville est le chef-lieu de cette région?
3. Combien d'habitants compte Dijon?
4. Pourquoi on appelle Dijon "la ville-musée"?
5. En quoi est riche la Bourgogne?

● Les Pays de la Loire

A l'inverse de la Bretagne et de la Normandie, les pays de la Loire ont été toujours morcelés en petites provinces: Orléanais, Touraine, Anjou, Berry, Poitou, Maine.

Mais leur passé historique et leur économie étaient différents.

D'après la dernière division administrative, ces provinces sont regroupées en trois régions: Les Pays de la Loire (chef-lieu Nantes) où sont entrés le Maine et l'Anjou; Le Centre (chef-lieu Orléans) avec l'Orléanais, et la Touraine; le Poitou-Charentes (chef-lieu Poitiers).

Toutes les provinces traversées par la Loire sont des pays agricoles.

On y cultive des céréales et des cultures maraîchères.

Grâce à leur position méridionale et au voisinage de la mer, les Pays de la Loire ont un climat doux.

Les hivers sont tièdes, les étés sont chauds et ensoleillés.

On y trouve des figuiers, des citronniers, de la vigne.

Il y a beaucoup de falaises blanches de tuffeau, une belle pierre de taille, dans la vallée de la Loire.

Ceci a contribué à faire de la Loire un fleuve bordé de cathédrales et de châteaux.

● Землі (краї) Луари

На відміну від Бретані і Нормандії, регіони Луари завжди були розділені на невеликі провінції: Орлеан, Турень, Анжу, Беррі, Пуату, Мен.

Але їх минуле й економічне становище різні.

Відповідно до останнього адміністративного розподілу ці провінції об'єднані в три регіони: Регіон Луари (головне місто — Нант), куди ввійшли Мен і Анжу; Центр (головне місто — Орлеан), увійшли Орлеан і Турень; Пуату-Шаранта (головне місто — Пуатьє).

Усі провінції, якими протікає Луара, сільськогосподарські.

Там вирощують зернові і городні культури.

Завдяки південному положенню і сусідству моря регіони Луари мають м'який клімат.

Зима — тепла, літо — жарке і сонячне.

Там ростуть фігові й цитрусові дерева, виноградники.

У долині Луари багато скель з білого піщаника, чудового будівельного каменю.

Це сприяло виникненню на берегах Луари соборів і замків.

De tous les fleuves de France, c'est la Loire qui porte les premiers et les plus nombreux ponts.

Il y a peu de villes importantes dans ces régions agricoles.

Dans la région Pays de la Loire ce sont, avant tout, Nantes et Saint-Nazaire, centres industriels importants.

Le Mans, est un berceau de l'industrie automobile.

Angers est le centre et marché agricole.

Les derniers temps, grâce à l'industrialisation de ces pays et au développement du tourisme, ces régions sont aujourd'hui en pleine mutation.

З усіх рік Франції саме тут з'явилися перші й численні мости.

У цьому сільськогосподарському регіоні мало великих міст.

У регіоні Луари це, насамперед, Нант і Сен-Назер, великі промислові центри.

Ле Ман — колиска автомобільної промисловості.

Анжер — сільськогосподарський центр і ринок.

Останнім часом, завдяки розвитку промисловості й туризму, цей край переживає значні зміни.

Vocabulaire

à l'inverse de... — на відміну від...

morceler en — розділяти на шматки; шматувати

regrouper — об'єднувати; групувати

une culture maraîchère — городня культура

méridional, -e — південний, -а

un tuffeau — туф; білий піщаник

contribuer — вкладати; сприяти, вносити

être en pleine mutation — бути в розпалі змін; переживати зміни

Discussion

1. Pourquoi les pays de la Loire sont toujours à l'inverse de la Bretagne et la Normandie?
2. En quelles provinces sont morcelés les pays de la Loire?
3. En combien de régions sont regroupées ces provinces?
4. Qu'est-ce qu'on y cultive?
5. Quelles villes importantes y a-t-il dans les pays de la Loire?

● Nantes

Nantes, la capitale des Pays de la Loire, est une ville d'origine gauloise.

Les Bretons s'y font leur capitale au 4e siècle.

● Нант

Нант, столиця Регіону Луари, місто галльського походження.

Бретонці заснували там свою столицю в 4 столітті.

Vers la fin du 15 siècle, Nantes comme toute la Bretagne, est réunie à la France, après le mariage d'Anne de Bretagne et de Louis XII.

La ville est située au fond de l'estuaire à 50 kilomètres de la mer.

Avec Saint-Nazaire, située à l'ensemble portuaire Nantes-Saint-Nazaire.

C'est le quatrième port français.

Son trafic atteint aujourd'hui environ 20 millions de tonnes.

Les industries sont bien développées dans cette région.

Ce sont des raffineries de pétrole, des usines pétrochimiques, la métallurgie du cuivre, de l'aluminium, des moteurs pour la marine, d'autres.

A Saint-Nazaire, se trouvent les principaux chantiers navals français.

A Nantes dominent les industries alimentaires: raffineries de sucre, biscuiteries, conserveries, chocolateries.

Il y a beaucoup de choses, qu'on peut voir à Nantes.

Par exemple, tout un quartier du Moyen Age subsiste encore autour de l'Eglise Sainte-Croix.

La cathédrale Saint-Pierre, fondée vers le milieu du 4 siècle et reconstruite aux 15—19 siècles est très belle.

Dans ce magnifique vaisseau, le tombeau de François II de Bretagne et de sa femme constitue l'un des meilleurs monuments de la sculpture et de l'architecture.

Наприкінці 15 століття після шлюбу Анни Бретонської і Людовіка XII, Нант, як і вся Бретань, був приєднаний до Франції.

Місто розташоване в усті ріки, за 50 кілометрів від моря.

З містом Сен-Назер, розташованим ближче до моря, вони складають портовий комплекс Нант-Сен-Назер.

Це четвертий за значенням французький порт.

Його вантажообіг сягає нині 20 мільйонів тонн.

Промисловість у цьому регіоні дуже розвинена.

Це нафтопереробні, нафтохімічні заводи, металургійні заводи з виробництва міді й алюмінію, виробництва двигунів для морського флоту й інше.

У Сен-Назері знаходяться основні суднобудівні верфі Франції.

У Нанті переважає харчова промисловість: цукрорафінадні заводи, бісквітні фабрики, консервні заводи, шоколадні фабрики.

У Нанті можна багато чого подивитися.

Наприклад, цілий середньовічний квартал, що ще існує навколо Церкви Святого Хреста.

Собор Святого Петра, заснований близько середини 14 століття і реконструйований у 15—19 століттях, дуже красивий.

У цьому прекрасному нефі (споруді) одним із кращих скульптурних і архітектурних пам'яток є гробниця Франціска II Бретонського і його дружини.

Vocabulaire

être d'origine — бути за походженням

vers la fin de... — наприкінці

un mariage — весілля; шлюб; мар'яж

un estuaire — гирло; лиман

portuaire — портовий, -а

un trafic — вантажообіг; торгівля

une raffinerie (de pétrole) — нафтопереробний комплекс

un chantier naval — суднобудівельна верф, корабельна

un vaisseau — неф (церковний); корабель, човен

Discussion

1. De quelle origine est la ville de Nantes?
2. Quand elle fut réunie á la France?
3. Où est situé Nantes?
4. Quelles sont ses industries?
5. Qu'est-ce qui se trouve à Saint-Nazaire?

● **Le château de Chambord**

Le château de Chambord est un des premiers châteaux construits dans la vallée de la Loire.

Il est construit pour la chasse du roi de la France François 1-er.

Ce château magique avec ses tours bleues "ressemble à une grande ville de l'Orient".

Il est construit sur le modèle d'un château féodal proprement dit, construit en carré.

Aux quatre coins de ce carré se trouvent des tours rondes.

Le château se prolonge de deux côtés par deux ailes qui aboutissent aussi à deux tours.

Une des particularités de ce château est le toit en terrasse avec de nombreuses tourelles et cheminées, décorées de sculptures.

Les dames de la cour se promenaient sur ce toit en suivant les chasses et les tournois.

● **Замок Шамбор**

Замок Шамбор — один із перших замків, побудованих на землях Луари.

Він побудований для полювання короля Франції Франціска I.

Цей чарівний замок із синіми вежами «схожий на велике східне місто».

Він побудований, відверто кажучи, як феодальний замок у формі квадрата.

На кожному з чотирьох кутів цього квадрата знаходяться круглі вежі.

Із двох сторін замок має два бічних крила, які закінчуються також двома вежами.

Однією з особливостей цього замку є дах з терасами з численними башточками і димоходами, прикрашеними скульптурами.

Придворні дами прогулювалися на даху, спостерігаючи за полюванням і турнірами.

Dans le château il y a près de 400 salles et chambres.

On ne sait pas exactement le nom de l'architecte de cet ensemble merveilleux.

Peur-être même Léonard de Vinci qui est mort quelques mois avant la fin des travaux, au Clos-Lucé, non loin d'Amboise.

On sait seulement que 1800 ouvriers travaillaient sur le chantier de ce château pendant 15 ans, de 1519 à 1534.

A présent, le château est propriété de l'Etat.

Les touristes, venus de quatre coins du monde, y vont tous les jours.

On y donne des représentations théâtrales.

Depuis 1952, on y organise des spectacles "Son et lumières" qui font revivre la vie d'autrefois du château.

У замку близько 400 залів і кімнат.

Ім'я архітектора цього чудесного ансамблю точно не відоме.

Можливо навіть, що це Леонардо да Вінчі, який помер за кілька місяців до закінчення робіт у Кло-Люсе, недалеко від Амбуаза.

Відомо тільки, що 1800 робітників трудилися на будівництві цього замку протягом 15 років, з 1519 до 1534 року.

Тепер замок є власністю держави.

Туристи приїжджають сюди щоденно з усіх куточків світу.

Там показують театралізовані вистави.

Починаючи з 1952 там улаштовують спектаклі «Звук і світло», у яких оживає колишнє життя замку.

Vocabulaire

un château — замок

une chasse — полювання;
гонитва

magique — чарівний, -а;
магічний, -а

proprement dit — відверто
кажучи

une aile — крило, флігель;
бокова будівля

une particularité — особливість

un toit en terrasse — дах
з терасами (у вигляді терас)

en suivant qch — спостерігати
за чимось

faire revivre — дозволяє
пережити; примушує
пережити

une propriété — власність

Discussion

1. Où est construit le Château de Chambord?
2. A quoi bon fut-il construit?
3. Comment est sa construction?
4. Quelles sont la particularités de ce château?
5. Qui fut son architecte?
6. Combien d'ouvriers travaillaient sur le chantier et combien d'années?

● Château Ussé

A la lisière de la sombre et mystérieuse forêt de Chinon, dominant de sa haute silhouette blanche la vallée de l'Indre, Ussé, le Château de la Belle au Bois Dormant qui inspira à Perrault ses célèbres contes, est le symbole même du château médiéval pour hardis seigneurs et gentes dames, poètes et contes de fées.

Construit en majeure partie aux 15e et 16e siècles sur les soubassement d'une forteresse du 11e siècle, ses propriétaires successifs lui apportèrent chacun leur touche personnelle, lui conférant ainsi un charme unique: en 1521 Charles d'Espinay construisit la chapelle collégiale avec ses superbes stalles de Jean Goujon.

En 1664 le Marquis de Valentignay créa les terrasses à la "Française" dessinées par Le Nôtre, l'architecte des jardins de Versailles, richement fleuries, et ornées encore à ce jour d'orangers dont certains datent d'avant 1789, puis en 1690 construisit le pavillon constituant l'aile gauche du château.

Les châtelains n'oublièrent pas pour autant l'intérieur de leur demeure, aménageant notamment au 18e siècle des appartements royaux dont les murs et les sièges sont encore recouverts de leurs somptueuses séries d'origine et firent réaliser par les maîtres ébénistes de leur époque des meubles dont la plupart, désignés dans un inventaire de 1781, ornent encore à ce jour les mêmes pièces du château.

● Юсе, або замок «Сплячої красуні»

На межі темного й загадкового Шінонського лісу виділяється своїм високим силуетом у долині Ендри замок «Сплячої красуні», який надихнув Шарля Перро на його славнозвісні казки і який є символом середньовічного замку для сміливих вельмож і тендітних господинь, поетів і добрих казок.

Побудований у своїй більшості в 15 та 16 століттях на підґрунтях фортеці 11-го століття, він зазнав деяких змін володарів, які послідовно ним володіли, залишаючи усе ж його самобутню привабливість: у 1521 році Карл Епінейський побудував колегіальну каплицю з чудовими лавками Жана Гудона.

У 1664 році Маркіз Валентіне зробив на французький зразок тераси, що розписав Ле-Нотр, архітектор Версальських садів, пишноквітучими та ще й прикрашеними апельсиновими деревами, вік яких зчислюється до 1789 року, потім у 1690 році був побудований павільйон, що є нічим іншим, як лівим крилом замку.

Мешканці замку не забули і про оздоблення покоїв своєї домівки, спорудивши та умеблювавши у 18 столітті королівські апартаменти, застеливши їхні стіни і лоджі пишними натуральними шовковими тканинами та примусивши краснодеревців (майстрів того часу) зробити меблі, більшість із яких позначена в перепису 1781 року, які ще й досі прикрашають кімнати замку.

En 1885 la Comtesse de la Rochejacquelin, sans postérité, laissa Ussé à son petit neveu le Comte de Blacas qui l'enrichit de ses collections et souvenirs de son ancêtre le ministre de Louis XVIII.

Ussé est resté la propriété et la résidence de ses descendants et conserve ainsi le privilège et l'attrait unique de pouvoir accueillir ses visiteurs dans une grande demeure d'autrefois encore habitée à ce jour par ses propriétaires.

У 1885 році графиня де ля Рошжаклен, у якої не було нащадків, залишила Юсе своєму внучатому племіннику Графу Блака, який збагатив його потім колекціями живопису та сувенірами свого пращура-міністра Людовика XVIII.

Юсе зостається власністю й місцем проживання його нащадків, і таким чином зберігає привілей і особливу здатність принаджувати відвідувачів побувати у величезному стародавньому помешканні, що й дотепер є місцем проживання його власників.

Vocabulaire

la lisière — межа
médiéval, -e — середньовічний, -а
un soubassement — підґрунтя
un châtelain — мешканець замку, володар замку

sans postérité — не маючи нащадків
un ébéniste — майстер-краснодеревець, столяр
un attrait — принадження
un ancêtre — пращур

Discussion

1. Quel nom non-officiel port le château Ussé?
2. Où se trouve-t-il?
3. Comment est-il?
4. Est-ce qu'on peut le visiter?

● Le château de Blois

A quelques kilomètres de Chambord se trouve le château de Blois.

L'histoire de ce château se confond avec celle de la France.

Les rois de France et leurs cours aimaient y faire de longs séjours.

Mais Blois est surtout connu par l'assassinat de Henri de Guise.

● Замок Блуа

У декількох кілометрах від Шамбора знаходиться замок Блуа.

Історія цього замку пов'язана з історією Франції.

Королі Франції та їх придворні любили там бувати подовгу.

Блуа набув популярності через убивство Генріха де Гіза, що там здійснилося.

Il avait été tué d'après l'ordre du roi Henri III le 23 décembre 1588.

La reine-mère, Catherine de Médicis meurt aussi à Blois.

Trois styles sont présentés dans l'architecture du château: gothique, Renaissance et classique.

La construction du château avait été commencée au 13 siècle et continuait au 16 et 17 siècles.

La façade du château a été construite sous François 1-er dans le style Renaissance.

L'une de ses particularités est son célèbre escalier.

Cet escalier a été si habilement construit que deux personnes dont l'une descend et l'autre monte, pouvaient le prendre sans se rencontrer.

On suppose que c'est Léonard de Vinci qui a imaginé cet escalier.

François 1-er invitait dans sa résidence de Loire les célèbres savants et artistes italiens.

Parmi eux, on pouvait voir Léonard de Vinci.

Encore une curiosité du château est la fontaine dans la cour.

Cette fontaine est le témoin des tournois poétiques, qu'on organisait au 15 siècle à Blois.

Chacun pouvait participer à ces tournois depuis René d'Anjou, roi de Naples, jusqu'au pauvre écolier François Villon, le premier poète de la Renaissance.

Він був убитий за наказом короля Генріха III 23 грудня 1588 року.

Королева-мати Катерина Медічі померла також у Блуа.

В архітектурі замку представлені три стилі: готичний, ренесанс, класичний.

Будівництво замку було розпочато в 13 столітті і продовжувалося в 16 і 17 століттях.

Фасад замка був побудований при Франціску I у стилі ренесанс.

Однією з його особливостей є знамениті сходи.

Ці сходи були так мистецьки побудовані, що два чоловіки, з яких один спускається, а другий піднімається сходами, могли не зустрітись.

Припускають, що ці сходи вигадав Леонардо да Вінчі.

Франціск I запрошував у свою Луарську резиденцію відомих італійських учених і акторів.

Серед них був Леонардо да Вінчі.

Ще одна визначна пам'ятка замку — фонтан у дворі.

Цей фонтан є свідком поетичних турнірів, що проводилися в Блуа у 15 столітті.

Кожен міг взяти участь у цих турнірах — як Рене Анжуйський, король неапольський, так і бідний школяр Франсуа Війон, перший поет епохи Відродження.

Vocabulaire

confondre (se) — пов'язуватися;

змішуватися **un séjour** —
перебування

un assassinat — вбивство

tuer — вбивати

d'après l'ordre de... — за
наказом

une reine — королева

supposer — припускати

imaginer — вигадувати,
придумати; уявити

inviter — запрошувати

un témoin — свідок

Discussion

1. Non loin de quel château célèbre se trouve celui de Blois?
2. Par quoi est surtout connu ce château?
3. Quels styles sont présentés dans son architecture?
4. Est-ce que Léonard de Vinci y était?
5. Pourquoi la fontaine du château représente une curiosités?

● Le château d'Amboise

Ce château est construit dans deux styles: gothique et Renaissance.

De nos jours il n'y a que deux ailes du château ancien qui subsistent encore: "Le logis du roi" et "L'aile Louis XII".

"Le logis du roi" (1491—1495) est parallèle à la Loire.

Cette aile avait été construite par Charles VIII dans le style gothique.

"L'aile Louis XII" avait été construite sous François 1-er.

Elle marque le début du style Renaissance en France.

Au nord, au sud et à l'ouest le château est entouré par une magnifique enceinte ornée de tours.

Deux d'entre elles présentent une étonnante particularité: leurs escaliers en colimaçon permettaient jadis aux cavaliers de pénétrer dans la cour intérieure, et même jusqu'aux appartements sans descendre de cheval.

● Замок Амбуаз

Цей замок побудований у двох стилях: готичному і ренесанс.

До наших днів збереглися тільки два крила стародавнього замку: «Королівські покої» і «Крило Людовіка XII».

«Королівські покої» (1491—1495) побудовані уздовж Луари.

Це крило було побудоване Карлом VIII у готичному стилі.

«Крило Людовіка XII» було побудоване за Франціска I.

Воно представляє стиль раннього ренесансу у Франції.

З півночі, півдня і заходу замок оточений прекрасним поясом укріплень з вежами.

Дві з них мають дивну особливість: кручені сходи дозволяли колись вершникам, не злязючи з коня, проникати у внутрішній двір і навіть у приміщення.

Non loin d'Amboise se trouve le manoir Clos-Lucé, qui est surtout connu pour avoir été la demeure de Léonard de Vinci.

Il y a séjourné sur l'invitation de François 1er.

Il vivait au Clos-Lucé jusqu'à sa mort, survenue le 2 mai 1519.

Dans la chapelle du château on peut voir le tombeau du peintre.

On sait que Léonard de Vinci était non seulement peintre, mais sculpteur, architecte, écrivain, musicien, ingénieur.

Dans les salles du sous-sol du manoir de Clos-Lucé se trouve un petit musée consacré au maître italien.

On peut y voir réalisées la plupart des maquettes de ses inventions, dont le char de combat, le sous-marin, les machines volantes et même le parachute.

Недалеко від замку Амбуаз розташований невеличкий замок Кло-Люсе, відомий тим, що тут жив Леонардо да Вінчі.

Він знаходився там на запрошення Франціска I.

У Кло-Люсе він жив до дня смерті 2 травня 1519 року.

У каплиці замку можна побачити могилу художника.

Відомо, що Леонардо да Вінчі був не тільки художником, але і скульптором, архітектором, письменником, музикантом, інженером.

У підземній галереї особняка Кло-Люсе розмістився невеликий музей, присвячений італійському майстрові.

Тут можна побачити велику частину моделей, виконаних за його кресленнями: танк, підводний човен, літаючі апарати і навіть парашут.

Vocabulaire

subsister — існувати, жити

de nos jours — у наші дні, зараз

un logis — покої, ложа, житло

marquer — відзначати, вказувати на... ; бути ознакою

une enceinte — пояс, смуга

un escalier en calimaçons — кручені сходи; сходи равликом

jadis — колись; раніше

pénétrer — проникати, сягати (досягати)

un manoir — невеличкий замок; особняк

séjourner — перебувати

un sous-sol — підвалина, підґрунтя

une invention — вигадка; видумка

Discussion

1. Qu'est-ce qu'il y a de nos jours dans deux ailes du château qui subsistent encore?
2. Qu'est-ce que marque "l'aile Louis XII"?
3. Quelle particularité étonnante y a-t-il dans deux tours du château?
4. Qu'est-ce que c'est que le manoir Clos-Lucé?
5. Qu'est-ce qu'on peut voir au musée Clos-Lucé?

● Le château de Chenonceaux

Le château de Chenonceaux est le plus visité et le plus célèbre.

Chaque année plus de 900 000 touristes y viennent.

Le château de Chenonceaux est le symbole de l'amour de Henri II et de sa favorite Diane de Poitiers.

Il est le plus extraordinaire de tous les châteaux de la Loire.

Le château se trouve sur le Cher, un des affluents de la Loire.

Il est construit sur le pont qui enjambe le Cher.

Des fenêtres de ce château on peut suivre le vol des hirondelles qui disparaissent sous les arches du pont.

Le magnifique château est bâti dans le style Renaissance.

Le château est entouré de deux jardins qui portent les noms de deux femmes: Diane de Poitiers et Catherine de Médicis.

On l'avait construit entre 1513 et 1521.

On l'appelle souvent le château de six femmes parce que depuis l'époque de François 1er, il a appartenu à six grandes dames qui l'on fait construire et décorer.

Parmi ces dames les plus célèbres étaient Diane de Poitiers et Catherine de Médicis, favorite et femme de Henri II.

L'architecte qui a construit ce château-pont s'appelait Philibert Delorme.

● Замок Шенонсо

Замок Шенонсо — найвідвідуваніший і найвідоміший.

Щороку більше 900 000 туристів приїжджають туди.

Замок Шенонсо є символом любові Генріха II і його фаворитки Діани де Пуатьє.

Він надзвичайний з усіх замків Луари.

Замок розташований на річці Шер, одній із приток Луари.

Він побудований на мосту, що перетнув ріку Шер.

З вікон замку можна спостерігати за польотом ластівок, що зникають під арками моста.

Чудовий замок побудований у стилі Ренесансу.

Замок оточений двома садками, названими на честь двох жінок: Діани де Пуатьє та Катерини Медічі.

Він був побудований у 1513—1521 роках.

Часто його називають «замком шести жінок», тому що, починаючи з часу правління Франціска I, він належав шістьом знатним дамам, які перебудовували його і прикрашали.

Серед цих знатних дам найвідомішими були Діана де Пуатьє і Катерина Медічі, фаворитка і дружина Генріха II.

Архітектора, який звів цей замок-міст, звали Філібер Делорм.

Du temps de Catherine de Médicis, Ph. Delorme avait construit la célèbre galerie à deux étages, sur le pont même.

Cette galerie servait de salle pour les bals et les fêtes qu'on donnait souvent au château.

Rien en France à l'époque n'était aussi éblouissant que les fêtes de Chenonceaux.

При Катерині Медічі Ф. Делорм побудував відому двоповерхову галерею на самому мосту.

Ця галерея служила залом для балів і свят, що часто влаштовувалися в замку.

У Франції того часу не було нічого більш сліпучого, ніж свята в замку Шенонсо.

Vocabulaire

extraordinaire — незвичний;
надзвичайний

un affluent — притока

enjamber — перетинати,
охоплювати

une hirondelle — ластівка

une arche — арка, отвір мосту

porter le nom de — носити ім'я,
називатися на честь когось
небудь

depuis l'époque — з часу, відтоді

éblouir — сліпити (очі);
осліпляти

Discussion

1. Pourquoi le château de Chenonceau est le plus visité et le plus connu?
2. Combien de touristes y viennent chaque année?
3. De quel amour est-il le symbole?
4. Est-il le plus extraordinaire de tous les châteaux de la Loire?
5. Comment est celui-ci?
6. Pourquoi l'appelle-t-on souvent "le château de six femmes"?

● Le château de Chaumont

Le château de Chaumont se trouve sur la rive gauche de la Loire.

Son nom provient de "chaud-mont".

Le château date du 10 siècle.

Il est mi-féodal, mi-Renaissance.

Le château possède un pont-levis.

Ses grosses tours sont percées de fenêtres.

● Замок Шомон

Замок Шомон знаходиться на лівому березі Луари.

Його назва походить від «гора, обійнята полум'ям».

Замок побудований у 10 столітті.

Наполовину — це замок епохи Відродження, наполовину феодальний.

Замок має звідний міст.

Його товсті вежі прорізані вікнами.

Les murs sont ornés de motifs sculptés: une sorte de petite montagne d'où sortent des flammes.

Cela signifie "chaud-mont" (Chaumont).

L'histoire du château est liée au nom de Catherine de Médicis.

Elle aimait y passer le temps en compagnie de son astronome et devin, Ruggieri.

Il y avait une riche bibliothèque et une observatoire dans le château.

Une légende affirme, qu'un jour Ruggieri lui avait prédit le destin de ses fils et l'ascension au trône français de Henri de Bourbon, le futur Henri IV.

Après cela, la reine avait quitté le château pour toujours.

A présent, dans les salles du château on peut voir des gobelins qui datent du 15 siècle avec les images allégoriques des planètes et des jours de la semaine.

Chaque été à Chaumont on organise le Festival International des Jardins, connu dans le monde entier.

Його стіни прикрашені скульптурними зображеннями гори, з якої виривається полум'я.

Це значить Шомон.

Історія замку пов'язана з ім'ям Катерини Медічі.

Вона любила проводити там час у товаристві свого астронома і вичуна Руджері.

У замку була багата бібліотека й обсерваторія.

За ствердженням легенди, одного разу Руджері напророчив їй долю її синів і сходження на французький престол Генріха Бурбонського, майбутнього Генріха IV.

Після цього королева залишила замок назавжди.

Зараз у замку можна побачити gobelini 15 століття з алегоричними зображеннями планет і днів тижня.

Кожне літо в Шомоні проводять Міжнародний Фестиваль Садів, відомий у усьому світі.

Vocabulaire

provenir — походити

dater de — починатися, вважатися, брати початок

un pont-levis — звідний міст

percer — прорізати, пробурити, пробити (дірки)

une flamme — полум'я; пристрасть

un devin — віщун

prédire — пророчити

une légende — легенда; напис на монеті

une ascension au trône — сходження на трон (престол)

allégorique — перебільшений, -а; алегоричний, -а

quitter pour toujours — покинути назавжди

Discussion

1. D'où provient le nom "Chaumont"?
2. De quel siècle date-t-il?
3. Comment ses murs sont-ils ornés?

4. Au nom de qui est liée l'histoire du château?
5. Qu'est-ce qu'il y avait dans ce château jadis?
6. La légende qu'est-ce qu'elle affirme?
7. Quel festival organise-t-on chaque été à Chaumont?

● Les châteaux de la Loire

Ils sont bâtis sur les rives de la Loire et de ses affluents: le Cher, l'Indre et la Vienne.

Aujourd'hui près de 60 châteaux sont ouverts aux touristes.

Ces châteaux sont tous très différents.

Les uns sont d'anciennes forteresses du Moyen Age, les autres ont l'architecture élégante de la Renaissance.

Qui a construit ces chefs-d'œuvre?

On connaît les noms de quelques architectes.

Mais les noms des maçons ne se sont pas conservés.

Où prenait-on l'argent pour toute cette richesse?

Pour construire ces châteaux les ducs et les princes assommaient les paysans d'impôts, brigandaient, attaquaient les domaines de leurs voisins, déshéritaient leurs enfants.

Ces châteaux ont donc été les témoins de plusieurs tragédies.

Mais l'histoire de ces châteaux connaît aussi des pages claires.

Ces châteaux se dressent dans les pays où est née la Renaissance en France.

Sous François 1-er ce style s'est développé dans l'art et l'architecture.

● Замки Луари

Вони побудовані по берегах Луари і її приток: Шер, Ендр і В'енні.

Тепер близько 60 замків відкриті для туристів.

Усі ці замки дуже різні.

Одні старовинні, середньовічні фортеці, другі витончені архітектурні спорудження епохи Відродження.

Хто побудував ці шедеври?

Відомі імена декількох архітекторів.

Але імена мулярів не збереглися.

Звідки брали гроші на цю розкіш?

Щоб побудувати ці замки, герцоги і принци оподатковували селян, розбійничали, нападали на маєтки сусідів, позбавляли спадщини їхніх дітей.

Таким чином, замки були свідками безлічі трагедій.

Але в історії цих замків є і світлі сторінки.

Замки побудовані на землях, де почалася епоха Відродження у Франції.

При Франціску I цей стиль розвивався в мистецтві й архітектурі.

Pour donner à sa cour plus d'éclat, le roi s'est déclaré protecteur de l'art et de la science.

Les châteaux de la Loire ont été les témoins du séjour en France de grands humanistes, comme Léonard de Vinci.

On y organisait des tournois poétiques des poètes et des chanteurs professionnels qui étaient au service des seigneurs.

Ils exaltaient l'amour et le culte de la femme.

L'esprit de cette époque se fait sentir jusqu'à présent sur les rives de la Loire.

Щоб надати своєму двору більше блиску, король проголосив себе заступником мистецтва і науки.

Замки Луари були свідками перебування у Франції великих гуманістів, серед яких і Леонардо да Вінчі.

Там улаштовували поетичні турніри професійних поетів і співаків, котрі служили сеньйорам.

Вони оспівували кохання і культ жінки.

Дух того часу дотепер витає на берегах Луари.

Vocabulaire

bâtir — будувати
élégant, -e — витончений, -а
un maçon — муляр, будівник
une richesse — розкіш, багатство
conserver — зберігати
assommer — діставати, убивати
un impôt — податок

brigander — розбійничати
déshériter — позбавляти спадщини
un éclat — блиск; вибух
exalter — оспівувати; збуджувати
un esprit — дух; розум; мислення

Discussion

1. Où sont bâtis les châteaux de la Loire?
2. Combien sont-ils aujourd'hui?
3. Qui a construit ces chefs-d'œuvre?
4. Que faisaient les ducs et les princes pour construire ces châteaux?
5. Est-ce vrai que la Renaissance française naquit dans ces pays?
6. Est-ce que l'esprit des anciennes époques s'y fait sentir jusqu'à présent?

● **Orléans, ville-symbole**

Orléans est une très ancienne ville gauloise.

Dès l'Antiquité elle avait un pont sur la Loire et figurait sur la carte de la Gaule romaine.

● **Орлеан, місто-символ**

Орлеан — дуже стародавнє галльське місто.

Здавна він мав міст через Луару і значився на карті Римської Галлії.

A toutes les époques cette ville a joué un rôle important.

Les rois de France regardaient Orléans comme la première cité de leur royaume après Paris.

Ils y habitaient souvent et plusieurs fois ils y étaient sacrés.

Mais c'est Jeanne d'Arc qui a apporté la vraie gloire à cette ville.

Orléans c'est la ville de Jeanne, la ville-symbole de la libération de la France.

C'est Jeanne qui avait obligé les Anglais à lever le siège d'Orléans pendant la guerre de Cent Ans.

Les Anglais étaient devant Orléans.

La ville résistait avec courage mais elle manquait de nourriture.

Le 29 avril 1429, à la tombée de la nuit, Jeanne avait pénétré dans Orléans.

Elle amenait avec elle un convoi de vivres et de munitions.

Jeanne, entraînant le peuple à sa suite, était sortie de la ville pour attaquer les Anglais.

Dès le premier combat, elle était blessée.

Mais elle marchait au premier rang et enflammait ses soldats par son courage.

Toute l'armée la suivait, et les Anglais étaient chassés.

Depuis plus de cinq cents ans, chaque année, les 7 et 8 Mai, c'est la fête officielle de la délivrance de la ville par Jeanne d'Arc.

Un grand nombre de gens venus de divers coins du pays arrive à Orléans à l'occasion de ces fêtes.

В усі епохи це місто відіграло важливу роль.

Королі Франції розглядали Орлеан як перше після Парижа місто королівства.

Вони там часто жили і багато разів коронувалися.

Але саме Жанна д'Арк принесла справжню славу цьому місту.

Орлеан — це місто Жанны, місто-символ звільнення Франції.

Саме Жанна змусила англійців зняти облогу Орлеана під час Столітньої війни.

Англійці стояли під Орлеаном.

Місто мужньо чинило опір, але закінчилося продовольство.

29 квітня 1429 року, з настанням ночі, Жанна проникнула в Орлеан.

Вона везла із собою обоз із продовольством і боеприпаси.

Жанна, повівши за собою людей, вийшла з міста, щоб напасти на англійців.

У першому ж бою вона була поранена.

Але вона знаходилася в першому ряду і надихала солдатів своєю мужністю.

Вся армія йшла за нею, і англійці були вигнані.

З того часу більше п'яти сотень років, щороку 7 і 8 травня, — це офіційне свято звільнення міста Жанною д'Арк.

Багато людей з усіх куточків країни приїжджають в Орлеан з нагоди цих свят.

Vocabulaire

Antiquité, (f) — античність,
стародавні часи
être sacré (e) — коронування
la libération — визволення
obliger — заставити, змусити
le siège — облога
lever le siège — зняти облогу
résister — чинити опір
le courage — мужність

à la tombée de la nuit —
з настанням ночі
les vivres et les munitions —
продовольство і боєприпаси
un convoi — обоз
enflammer — надихати,
запалювати
une délivrance — визволення;
позбавлення

Discussion

1. Pourquoi Orléans est-il la ville-symbole?
2. Comment la classaient les rois de France?
3. Grâce à qui a été levé le siège d'Orléans?
4. Quand et comment Jeanne a réussi de pénétrer dans Orléans?
5. Les Anglais sont-ils chassés de la ville?
6. Qu'est-ce qui se passe chaque année les 7 et 8 mai à Orléans?

● Les troglodytes

Le pays d'Anjou dispose d'un des plus importants ensembles troglodytiques.

Les habitations troglodytiques ont été creusées par leurs premiers habitants dans les falaises calcaires qui bordent la Loire et ses affluents: le Cher, l'Indre et le Loir.

Tout le long de la route qui borde ces rivières on peut voir les restes des maisons, des églises et des chapelles souterraines.

C'étaient surtout les pauvres gens qui habitaient ces quartiers étranges.

Ils donnaient asile au vigneron, au paysan, à l'artisan.

Les intérieurs troglodytiques sont installés comme de véritables appartements.

Ces habitations ont une façade avec une porte et des fenêtres.

● Печерні люди

На землях Анжу знаходиться одне з найбільших печерних скупчень.

Печерні житла були видовбані їх першими мешканцями у вапнякових скелях, що знаходяться по берегах Луари та її приток: Шер, Ендр і Луар.

Уздовж усієї дороги, що проходить по берегах цих рік, можна побачити залишки житлових будинків, церков та підземних каплиць.

У цих дивних кварталах жили в основному бідні люди.

Вони служили притулком для виноградарів, селян і ремісників.

Усередині ці приміщення схожі на справжні квартири.

Житла мають фасад з дверима і вікнами.

Le plus souvent la maison a un unique rez-de-chaussée, mais quelquefois il y a des maisons à un étage, avec un escalier intérieur.

De la pièce principale, la salle commune, on passe dans d'autres pièces par des tunnels.

On peut voir aussi le puits, la grange, l'écurie, la cave à vin qui sont souterrains.

Une habitation troglodytique est parfaitement intégrée dans son milieu.

C'est un habitat écologique.

C'est que l'énergie solaire accumulée par la roche y assure une bonne stabilité thermique.

Dans les caves profondes la température est stable pendant toute l'année.

C'est pourquoi de nombreux ensembles troglodytiques sont encore utilisés industriellement comme caves à vins et à champignons.

Найчастіше будинок має тільки перший поверх, але зустрічаються іноді будинки двоповерхові з внутрішніми сходами.

З головної кімнати, загального приміщення, в інші приміщення можна пройти тунелем (отворами).

Також можна побачити тут і колодязь, і клуню, і стайню, і підземний винний льох.

Печерне житло досконало складає одне ціле з навколишнім середовищем.

Це екологічне житло.

Сонячне тепло, накопичене скелею, забезпечує постійний температурний режим.

У глибоких льохах температура залишається стабільною протягом усього року.

Тому багато печерних районів використовуються в промислових цілях як винні льохи і для вирощування грибів.

Vocabulaire

un troglodytes — печерна людина

troglodytique — печерний, -а

disposer — мати в розпорядженні

creuser — довити, шкрябати, рити, копати

une falaise calcaire — вапняна скеля

border — обрамляти, обмежувати; засаджувати рослинами

les restes (m) — залишки

donner asile — давати притулок

une grange — клуня

parfaitement — досконало

une stabilité — стабільність

Discussion

1. Lequel des pays de la France dispose d'un ensemble troglodytique?
2. Où ont été creusées des habitations troglodytiques?
3. Où se trouve l'ensemble troglodytique?
4. Comment sont ces habitations?
5. Pourquoi cet habitat est écologique?
6. Est-ce que des ensembles troglodytiques sont utilisés aujourd'hui?

● L'histoire du Maine et de l'Anjou

L'histoire du Maine et celle de l'Anjou ont beaucoup de points communs.

Ces deux pays sont devenus provinces au 10e siècle.

Ils appartenaient aux princes de la famille des Plantagenêts.

Le comte d'Anjou, Geoffroi le Bel, portait une branche de genêt sur sa casque.

C'est pourquoi il avait ce surnom: Plantagenêt.

Ce prince qui possédait déjà l'Anjou, le Maine et la Touraine avait épousé la fille du roi d'Angleterre et était devenu maître de la Normandie.

En 1151, son fils, le comte Henri Plantagenêt avait épousé Aliénor d'Aquitaine qui lui avait apporté en dot sa vaste province.

Ainsi les possessions du comte d'Anjou s'étendaient de la Manche aux Pyrénées.

En 1154 il était devenu le roi d'Angleterre Henri II.

Les rois de France qui appartenaient à la dynastie des Capétiens comprenaient quel ennemi fort et dangereux ils avaient dans la personne de Henri II.

Alors le roi Philippe Auguste avait entrepris une lutte contre le comte d'Anjou.

A partir de 1202 il avait conquis la Normandie, l'Anjou, la Touraine et le Maine.

● Історичні провінції Мен і Анжу

В історії провінцій Мен і Анжу багато спільного.

Ці землі стали провінціями в 10 столітті.

Вони належали принцам з сімейства Плантажене (Плантагенетів).

Граф Анжуйський, Жоффрау ле Бель (красень), носив гілочку дроку на своєму шоломі.

Тому він мав це прізвисько — Плантажене (Плантагенет).

Цей вельможа, що вже володіє провінціями Анжу, Мен і Турень, одружився з донькою короля Англії і став правити ще й Нормандією.

У 1151 році його син граф Генріх Плантажене одружився з Елеонорою Аквітанською, що принесла йому як придане свою велику провінцію.

Таким чином володіння графа Анжуйського простягалися від Ла-Маншу до Піренеїв.

У 1154 році він став королем Англії Генріхом II.

Королі Франції, що належали до династії Капетингів, розуміли, якого сильного і небезпечного ворога вони мали в особі Генріха II.

Тоді король Філіпп-Август починає боротися проти графа Анжуйського.

Починаючи з 1202 року він завоював Нормандію, Анжу, Турень і Мен.

L'Aquitaine et le Poitou étaient conquis plus tard par Louis VIII.

Le Maine et l'Anjou étaient devenus l'apanage de la famille royale.

Définitivement ils avaient fait partie du royaume français à la mort du dernier comte d'Anjou, le "bon" roi René, en 1480.

Аквітанія й Пуату були завойовані пізніше Людовіком VIII.

Мен і Анжу стали надбанням королівської родини.

Остаточно вони стали частиною французького королівства після смерті останнього графа Анжуйського, «доброго» короля Рене, у 1480 році.

Vocabulaire

celle — ця, тобто історія (в тексті)

appartenir — належати

une branche — гілка

un genêt — дрок

un surnom — прізвисько

épouser, marier (se) — одружитися

apporter en dot — принести придане

une possession — володіння

entreprendre — розпочинати, заходитися, здійснювати

conquérir — завойовувати, захопити, підкорити

un apanage — надбання

définitivement — остаточно

Discussion

1. Qu'est-ce qu'il y a de commun à l'Anjou et au Maine?
2. Comment Geoffroi le Bel devint Plantagenêt?
3. Quels pays possédait ce prince à l'époque?
4. Quel événement eut lieu en 1151?
5. Quelles étaient les possessions du compte d'Anjou?
6. Pourquoi le roi Philippe II Auguste entreprit la lutte contre le compte d'Anjou?

● La Normandie

La Normandie se trouve au nord-ouest de la France.

Elle s'étend de l'Île-de-France jusqu'à la Manche, de la Picardie à Bretagne.

A présent on divise la Normandie en deux régions: la Haute Normandie et la Basse Normandie.

La Haute Normandie est reliée à la région parisienne par la Seine.

● Нормандія

Нормандія знаходиться на північному заході Франції.

Вона простягається від Іль-де-Франс до Ла-Маншу, від Пікардії до Бретані.

Нині Нормандію розділяють на два регіони: Верхня Нормандія та Нижня Нормандія.

Сена зв'язує Верхню Нормандію з паризьким регіоном.

C'est pourquoi un grand complexe industriel s'est développé ici: constructions mécaniques, produits chimiques, raffineries de pétrole, chantiers navals, etc.

La région a deux grands ports d'importance internationale: Le Havre et Rouen.

La Basse Normandie est un pays d'élevage et d'agriculture.

L'industrie y est relativement peu développée.

Pourtant Caen, sa capitale régionale, est un grand centre industriel et un port actif de la Manche.

La mer joue un très grand rôle dans la vie des Normands.

La plupart des Normands deviennent marins.

Mais la mer n'est pas l'unique richesse de ce pays.

La Normandie a l'un des sols les plus fertiles de France.

L'agriculture est très variée.

On y cultive le blé, la betterave à sucre, la luzerne.

Le pommier est l'arbre le plus répandu du pays.

On en produit du calvados et du cidre.

On élève les races des chevaux et de bovins les plus réputés en France.

On fait du beurre et des fromages qu'on connaît dans le monde entier.

La fertilité de la terre, un climat humide et des paysans travailleurs font la richesse de ce pays.

Тому тут виник великий промисловий комплекс: машинобудування, хімічна промисловість, нафтопереробка, суднобудування і т. ін.

Регіон має два великих порти міжнародного значення: Гавр і Руан.

Нижня Нормандія — це край скотарства і землеробства.

Промисловість тут розвинена досить слабо.

Однак Кан, регіональна столиця, є великим промисловим центром і діючим портом на Ла-Манші.

Море відіграє величезну роль у житті нормандців.

Більшість нормандців стає моряками.

Але море не єдине багатство цієї землі.

Нормандія — одна з найродючіших земель Франції.

Сільське господарство дуже різноманітне.

Тут вирощують зернові, цукровий буряк, люцерну.

Яблуня — найпоширеніше дерево в цьому регіоні.

З яблук роблять кальвадос і сидр.

Розводять найбільш визнані у Франції породи коней і біків.

Роблять масло та сири, відомі в усьому світі.

Родючість земель, вологий клімат і працьовиті селяни складають багатство цього регіону.

Vocabulaire

étendre (s') — простягатися
une construction mécanique —
 машинобудування
une importance — значення
un élevage — скотарство
la plus part de — більшість
unique — єдиний, -а

la betterave à sucre — цукровий
 буряк
la luzerne — люцерна
une race bovine — порода биків
travailleuse, -euse —
 працьовитий, -а

Discussion

1. Quelle est l'étendue de la Normandie?
2. Comment se caractérise la Haute Normandie?
3. La Basse Normandie comment est-elle?
4. Quels ports importants il y a dans cette région?
5. Comment est son agriculture?

● **Histoire de la Normandie**

Les Vikings que l'on appelle aussi Normands font leur invasion sur le territoire de la Gaule en 911.

Ils remontent la Seine et atteignent Paris.

Le roi Charles le Simple préfère la négociation au combat.

Il signe un traité avec le chef des Normands.

Tout le territoire qui se trouve entre la Seine et la Bretagne est donné aux envahisseurs.

Le nouveau duché se nommera Normandie.

En 1066 sous le commandement de Guillaume le Conquérant les Normands envahissent l'Angleterre.

Guillaume devient en même temps roi de l'Angleterre et duc de Normandie.

Les Normands étaient de dangereux voisins pour les rois de France.

● **Історія Нормандії**

Вікінги, яких називають також нормандцями, розпочали навалу на територію Галії в 911 році.

Вони піднімаються Сеною і добираються до Парижа.

Король Карл Простодушний віддає перевагу переговорам, а не битві.

Він підписує договір із ватажком нормандців.

Уся територія, розташована між Сеною і Бретанню, віддається загарбникам.

Нове герцогство буде називатися Нормандія.

У 1066 році під керівництвом Вільгельма Завойовника нормандці завойовують Англію.

Гійом стає одночасно королем Англії і герцогом Нормандії.

Нормандці були небезпечними сусідами для королів Франції.

Voilà pourquoi Philippe II Auguste, après une courte guerre, leur reprend la Normandie qui devient province française en 1204.

Plus tard, l'histoire de cette province se confond avec l'histoire de la France.

Mais la Normandie d'aujourd'hui porte encore l'empreinte des Normands.

On la retrouve dans le patois, les noms de villes et de bourgs et surtout dans la vocation maritime des hommes de la Normandie.

Bien avant de grandes expéditions portugaises ou espagnoles, des marins de Normandie couraient les mers jusqu'à la Terre-Neuve, l'Afrique, le Brésil, Sumatra, le Canada.

On la voit aussi dans les cheveux blond roux, les yeux clairs, les silhouettes massives de ses habitants.

Тому Філіпп-Август II після короткої війни відбирає в них Нормандію, яка в 1204 році стає французькою провінцією.

Пізніше історія цієї провінції змішалася з історією Франції.

Але в сучасній Нормандії простежується слід нормандців.

Знаходимо його в місцевому діалекті, назвах міст і селищ, а особливо в морському покликанні чоловіків Нормандії.

Задовго до великих експедицій португальців чи іспанців моряки Нормандії борознили моря до берегів Нової Землі (Ньюфаундленд), Африки, Бразилії, Суматри, Канади.

Цей слід простежується також у світло-рудому волоссі, світлих очах, міцній статури її жителів.

Vocabulaire

une invasion — навала, захоплення

remonter — підніматися якимось шляхом

préférer — віддавати перевагу

négociations (pl; f) — переговори

un traité — договір; згода

un envahisseur — загарбник

un duché — герцогство

un commandement;

sous... — керівництво; під керівництвом

en même temps — одночасно

confondre; se confondre — змішувати; змішуватися

une empreinte — слід; відбиток

Discussion

1. Les Vikings qui furent-ils?
2. Quand ils firent leur invasion sur le territoire de la Gaule?
3. Qu'est-ce que fit le roi Charles le Simple?
4. Quand les Normands envahirent l'Angleterre?
5. Gillaume le Conquérant que devint-il?
6. Quelles empreintes porte la Normandie aujourd'hui?

● Rouen et ses curiosités

Rouen, la capitale régionale de la Haute Normandie, est situé sur la rive droite de la Seine.

C'est un grand port de commerce, qui est à la fois port maritime et port fluvial.

Les navires de mer peuvent remonter jusqu'à Rouen où l'on décharge le charbon, le bois, les blés, les produits pétroliers.

La plupart de ces produits ne restent pas à Rouen, ils sont dirigés vers Paris.

Port de commerce en même temps que chantier de constructions navales, Rouen est une grande ville industrielle.

Toutes sortes d'industrie métallurgique, chimique, pharmaceutique, lainière, cotonnière, y sont développées.

En même temps Rouen est une ville d'art.

Elle est très riche en édifices gothiques.

On dit que la célèbre cathédrale Notre-Dame c'est une des plus belles cathédrales gothiques de France et la plus grande de Normandie.

On peut la voir sur de magnifiques tableaux de Claude Monet.

Au centre de la ville se trouve le Musée-Bibliothèque.

Au mur de l'édifice on voit une estampe à Gustave Flaubert, en face du Musée il y a le buste de Guy de Maupassant.

● Руан і його визначні пам'ятки

Руан, регіональна столиця Верхньої Нормандії, розташований на правому березі Сени.

Це великий торговий порт, що є одночасно морським і річковим.

Морські судна можуть підніматися рікою до Руана, де вивантажують вугілля, дерево, зерно, нафтопродукти.

Велика частина цієї продукції не залишається в Руані, вона відправляється в Париж.

Торговий порт, а також суднобудівна верф, Руан є великим промисловим містом.

Тут розвинені всі галузі промисловості: металургійна, хімічна, фармацевтична, вовняна, бавовняна.

У той же час Руан — це місто мистецтв.

Він дуже багатий на готичні будівлі.

Говорять, що знаменитий собор Богоматері — це один із найкрасивіших готичних соборів Франції і найбільший у Нормандії.

Його можна побачити на чудових полотнах Клода Моне.

У центрі міста знаходиться Музей-бібліотека.

На стіні будинку — гравюра Густава Флобера, напроти Музею — погруддя Гі де Мопасана.

Ils sont originaires de Normandie.

Les quais de la Seine sont pittoresques et très animés.

Le fleuve est traversé par le beau pont Corneille, le plus ancien de Rouen.

Dans une de ses îles s'élève une statue de Pierre Corneille, grand poète, né à Rouen.

Вони родом з Нормандії.

Набережні Сени мальовничі й поживлені.

Ріку перетинає красивий міст Корнеля, найдавніший у Руані.

На одному з її островів стоїть статуя П'єра Корнеля, великого поета, що народився в Руані.

Vocabulaire

à la fois — одночасно

fluvial, -e — річковий, -а

maritime — морський, -а

décharger — вивантажувати

être riche en — бути багатим на...

originaire — родом із...,
виходець із...

pittoresque — мальовничий, -а

Discussion

1. De quelle région Rouen est-il le chef-lieu?
2. Est-il le port fluvial ou bien celui maritime?
3. Y a-t-il des industries à Rouen ou non?
4. Pourquoi dit-on que Rouen est une ville d'art?
5. Qu'est-ce qu'on peut dire sur la Notre-Dame de Rouen?
6. Qui sont originaires de Normandie?

● Le Havre

Le Havre se trouve au nord de l'estuaire de la Seine.

De tous les ports français il est un des mieux situés.

C'est le premier port transatlantique de la France.

En 1517, pour protéger la navigation maritime, le roi François 1er décide de construire un port de guerre.

D'abord Le Havre est un port militaire et un port de pêche.

Mais depuis le 19 siècle, Le Havre n'est plus qu'un port de commerce et de voyageurs.

● Гавр

Гавр знаходиться в північній частині устя ріки Сени.

Це один із найвигідніше розташованих французьких портів.

Це перший трансатлантичний порт Франції.

У 1517 році для захисту морського судноплавства король Франциск I вирішує побудувати військовий порт.

Спочатку Гавр був військовим і риболовецьким портом.

Але починаючи з 19 сторіччя, Гавр тільки торговий і туристичний порт.

Le trafic maritime du port se divise en trois parties principales: les paquebots pour l'Angleterre qui embarquent et débarquent les voyageurs; les pétroliers qui alimentent les raffineries et les navires qui déchargent les marchandises diverses.

Les industries du Havre travaillent à la construction, à la réparation et à l'équipement des navires.

Elles se servent du port pour le transport des matières premières et des produits finis.

La métallurgie, la chimie, le pétrole et le bâtiment sont les branches les plus importantes de son industrie.

La ville a deux parties.

Dans la ville basse, les quartiers du centre et du port.

Dans la ville haute, les quartiers périphériques.

Après la Seconde guerre mondiale la ville était reconstruite.

Des ensembles modernes ont pris la place des vieux immeubles.

On a restauré aussi les monuments anciens: l'église Notre-Dame, la Maison Thibaud, le Musée du Vieux-Havre et d'autres.

Морські перевезення порту поділяються на три основні групи: пасажирські судна до Англії, які приймають і висаджують туристів; танкери, що постачають нафтопереробні заводи; кораблі, що перевозять різні товари.

Промисловість Гавра працює на будівництво, ремонт і устаткування кораблів.

Порт використовують для перевезень сировини і готової продукції.

Металургійна, хімічна, нафтопереробна, будівельна — ось основні галузі його промисловості.

Місто складається з двох частин.

У нижньому місті знаходяться центральні й портові квартали.

У верхньому — периферійні квартали.

Після Другої світової війни місто було перебудовано.

Сучасні ансамблі зайняли місце старих будівель.

Були відновлені також стародавні пам'ятники: церква Богоматері, Будинок Тібо, Музей Старого Гавра й інші.

Vocabulaire

être mieux situé (e) — бути найкраще розташованим **transatlantique** —

трансатлантичний, -а

la navigation — мореплавство

un paquebot — пасажирське судно

embarquer — завантажувати; брати на борт

débarquer — розвантажувати

un pétrolier — танкер, нафтовіз

une matière première — сировина

un produit fini — готовий продукт

restaurer — відновлювати

Discussion

1. Comment est situé Le Havre?
2. Est-ce un port de guerre?
3. En combien de parties se divise le trafic maritime du Havre?
4. Quelles sont les branches les plus importantes de l'industrie du Havre?
5. Quels monuments historiques ont été restaurés après la Seconde guerre mondiale?

● La Bretagne

La Bretagne constitue la partie la plus occidentale du territoire français.

C'est une péninsule qui s'avance dans la mer entre La Manche et l'Atlantique.

L'influence de la mer est le facteur principal du climat breton.

L'hiver n'y est jamais rigoureux.

L'été n'y est jamais étouffant.

On divise la Bretagne en deux régions: l'Ar-Mor qui veut dire en breton "le pays de la mer" et l'Ar-Coat — "le pays des bois".

L'Ar-Mor, la Bretagne côtière, est un pays de marins, de pêcheurs et d'ouvriers chargés de mettre le poisson en conserve.

En français de nos jours on dit "Côtes d'Armor" et "Côtes d'Ar-goat".

Le massif montagneux de ce pays porte le nom du Massif Armoricain.

Le long de ses côtes il y a des ports de pêche (Lorient, Concarneau); des ports de commerce (Brest) et des ports de voyageurs (Saint-Malo).

Grâce à la beauté de ses sites le tourisme y est très développé.

● Бретань

Бретань є найзахіднішою частиною французької території.

Це півострів, що вдається в море між Ла-Маншем і Атлантичним океаном.

Вплив моря — головний фактор бретонського клімату.

Зима там ніколи не буває суворою.

Літо ніколи не буває задушливим.

Бретань поділяється на два регіони: Ар-Мор, що по-бретонськи означає «морська країна», і Ар-Коат — «лісова країна».

Ар-Мор, прибережна Бретань, — це земля моряків, рибалок і робітників, зайнятих виготовленням рибних консервів.

У сучасній французькій мові кажуть «береги Армору» і «береги Аркоата».

Гористий масив цього краю зветься масив Арморікен.

Уздовж її берегів тягнуться рибальські порти (Лоріан, Конкарно); торгові порти (Брест) і туристичні порти (Сен-Мало).

Завдяки красивим ландшафтам туризм там дуже розвинений.

Sur la terre fertile de la côte on cultive beaucoup de légumes: pommes de terre, oignons, artichauts, choux-fleurs, petits-pois, fraises.

Tout cela est destiné à l'exportation.

L'Ar-Coat, c'est un pays pauvre, au sol granitique.

Malgré son nom il n'a presque plus de bois.

Il y a de petites pièces de terre séparées de murs de pierres.

La Bretagne orientale est plus ouverte, plus fertile, moins humide.

Le blé est la première culture de ce pays.

La capitale de la Bretagne est Rennes.

Ce centre administratif et universitaire est devenu à présent une ville industrielle importante.

La Bretagne reste de nos jours une des régions françaises les plus originales.

Grâce à sa nature et au maintien de ses traditions, elle attire chaque année des milliers de touristes.

На родючих землях узбережжя вирощують багато овочів: картоплю, цибулю, артишок, кольорову капусту, зелений горошок, полуницю.

Усе це призначено для експорту.

Ар-Коат — це бідний край із гранітним ґрунтом.

Незважаючи на назву, тут майже немає лісів.

Невеликі ділянки землі розділені стінками з каменю.

Східна Бретань більш відкрита, більш родюча, менш волога.

Зернові — основна сільськогосподарська культура цього краю.

Столиця Бретані — Ренн.

Цей адміністративний і університетський центр став нині великим промисловим містом.

Бретань дотепер залишається одним із найоригінальніших французьких регіонів.

Завдяки її природі й підтримці традицій вона приваблює щороку тисячі туристів.

Vocabulaire

une péninsule — півострів
avancer (s') dans... — вдаватися в... ; виступати в...
une influence — вплив
étouffant, -e — задушливий, -а
un site — місцевість, ландшафт

être destiné à... — призначатися для ...
un sol granitique — ґрунт із гранітом
une petite pièce de terre — ділянка, шматок землі
le maintien — підтримка

Discussion

1. Où se trouve la Bretagne?
2. Est-ce que c'est une île ou bien une presqu'île?
3. Comment s'appelle le massif montagneux traversant la Bretagne?
4. Quelles sont les villes principales de cette région?
5. Quel est le climat de ce pays?

● Les côtes de la Bretagne

Si l'on regarde la carte, on peut y voir comment la Bretagne s'avance entre la Manche et l'Océan.

Elle ressemble à un bateau au bout de la France.

En langue celtique ce pays s'appelait "Ar-Mor" ce qui veut dire: la mer.

Et c'est bien le pays de la mer et même de l'Océan.

Même si vous vous trouvez à l'intérieur du pays, assez loin de la mer, vous sentirez le sel et le vent.

Les tempêtes y sont fréquentes et les côtes bretonnes ont vu bien des naufrages.

On voit ici beaucoup de rochers granitiques où viennent se briser les vagues.

Ils sont vraiment dangereux.

Il y a encore une particularité des côtes de la Bretagne: c'est un lieu privilégié des oiseaux de mer.

Les falaises roses, rouges et grises, qui dominent la mer de leurs 70 mètres sont couvertes de plusieurs espèces d'oiseaux.

Leur bruit couvre parfois celui des vagues.

La plupart des oiseaux viennent ici au printemps.

Mais les goélands y sont présents toute l'année.

Ces oiseaux ne craignent pas la présence de l'homme et même lui inspirent du respect.

● Узбережжя Бретані

Якщо подивитися на карту, можна побачити, як виступає вперед Бретань між Ла-Маншем і океаном.

Вона схожа на корабель на окраїні Франції.

Кельтською мовою ця країна називалася «Армор», що значить «море».

І це дійсно морська й навіть океанічна земля.

Навіть якщо ви будете знаходитися у середині країни, досить далеко від моря, ви відчуєте запах солі і вітру.

Тут часто бувають шторми, і бретонські береги були свідками багатьох аварій кораблів.

Тут багато гранітних скель, об які розбиваються хвилі.

Вони дуже небезпечні.

Є ще одна особливість узбережжя Бретані: це улюблене місце морських птахів.

Рожеві, червоні і сірі стрімчаки, що піднімаються над морем на 70 метрів, вкриті різноманітними видами птахів.

Їхній лемент перебиває іноді шум хвиль.

Більшість птахів прилітають сюди навесні.

Але чайки залишаються тут цілий рік.

Ці птахи не бояться людей і викликають до себе повагу.

A présent beaucoup de sites de nidification ont été transformés en réserve ornithologiques.

Нині багато місць гніздування стали орнітологічними заповідниками.

Vocabulaire

ressembler à — бути схожим, -ою на...

côtier, -ière — прибережний, -а

chargé (e) — зайнятий, -а; задіяний, -а

celtique — кельтський, -а

une tempête — шторм, буря

une vague — хвиля

briser (se) — розбивати (ся)

une espèce — вид, порода, гатунок

un goéland — чайка

craigner — лякатися, боятися

inspirer du respect à... — викликати повагу

une nidification — гніздування

Discussion

1. Le pays d'Armor est-ce quoi?
2. A quoi ressemble la Bretagne?
3. Y a-t-il beaucoup de naufrages dans la mer?
4. Quelles populations des oiseaux y sont nombreuses?
5. En quoi sont transformés des sites de nidification?

● Histoire de la Bretagne

Le nom de la Bretagne provient des Bretons.

Ils s'installent dans la domination romaine.

Les Bretons, c'étaient des Celtes chassés par des invasions germaniques des îles qu'on appelle encore Grande Bretagne.

Après des luttes contre les Francs, les Bretons signent un traité à Angers avec Charles le Chauve.

Dès 851 la province de la Bretagne devient indépendante.

En 1213 un prince français épouse l'héritière de la province de Bretagne, commençant ainsi la dynastie des ducs.

● Історія Бретані

Назва Бретані походить від бретонців.

Вони оселилися під час римського панування.

Бретонці були кельтами, вигнаними германськими навалами з островів, що називаються Великобританією.

Після воєн із франками, бретонці підписують договір в Анжері з Карлом Лисим.

З 851 року провінція Бретань стає незалежною.

У 1213 році французький принц одружується зі спадкоємицею провінції Бретань — у такий спосіб було покладено початок династії герцогів.

Ces ducs règnent sur la Bretagne jusqu' à 1491, l'année où Anne de Bretagne épouse Charles VIII, roi de France.

En 1532, après le mariage de François 1-er et de Claude, fille d'Anne de Bretagne, la Bretagne, devient l'une des provinces françaises.

Mais l'histoire de la Bretagne commence beaucoup plus tôt.

Sur le territoire de la Bretagne, dans le pays de Carvac, il y a des milliers de pierres levées, quelquefois, de 20 mètres de haut.

On les appelle des menhirs.

Il y a aussi des tables de pierre, qu'on appelle dolmens.

Les savants supposent que ces pierres datent de 4000 à 2000 ans avant notre ère.

Il semble qu'elles ont été plantées dans la terre par des géants.

On suppose que les dolmens servaient aux cérémonies mystérieuses des druides.

Il y a beaucoup de légendes liées à ces pierres.

Ці герцоги правлять у Бретані до 1491 року, коли Анна Бретонська виходить заміж за Карла VIII, короля Франції.

У 1532, після весілля Франціска I та Клотільди, доньки Анни Бретонської, Бретань стає однією з французьких провінцій.

Але історія Бретані починається набагато раніше.

На території Бретані, у місцевості Карвак, знаходяться тисячі каменів, піднятих колись на висоту до 20 метрів.

Їх називають менгірами.

Є також кам'яні майданчики, які називають дольменами.

Учені припускають, що вік цих каменів від 4000 до 2000 років до нашої ери.

Здається, що вони були споруджені велетнями.

Припускають, що дольмени служили для таємничих обрядів друїдів.

Існує багато легенд, пов'язаних з цими каменями.

Vocabulaire

la domination — панування

chasser — виганяти,

полювати

un (e) héritier, -ière —

спадкоємець, -ка

régner — правити (королівською владою)

tôt — рано

un menhir — менгір (бретанський камінь)

un dolmen — кам'яний майданчик, плита

un géant — велетень, гігант

un druide — друїд (жрець)

mistérieux, -euse — таємничий, -а; загадковий, -а

Discussion

1. D'où provient le nom de la Bretagne?

2. Pourquoi les Celtes vinrent-ils des îles qu'on appelle la Grande Bretagne?

3. Qu'est-ce qui se passe en 1213, 1491 et 1532?
4. Qu'est-ce qui sont des témoins de la longue histoire de la Bretagne?
5. Est-ce qu'il y avait des géants sur cette terre?

● Les curiosités de la Bretagne

Finistère c'est la pointe occidentale de la Bretagne, isolée de trois côtés de la mer, la région la plus caractéristique de la Bretagne.

Le mot Finistère, provient du latin et signifie "finis terrae" — l'endroit où finit la terre.

Le chef-lieu du Finistère est Quimper. C'est une très jolie ville.

Elle possède une des plus belles cathédrales de la Bretagne, des maisons anciennes.

Ses faïences sont très renommées. C'est un des principaux centres du folklore breton.

Là, tous les ans, se tient, en juillet, le Grand Festival de Cornouaille.

On élit une reine de Cornouaille: c'est une jeune fille qui porte la plus jolie coiffe.

Il existe quelque mille coiffes différentes en Bretagne.

On peut dire de quel coin de la région vient une étrangère, juste en jetant un coup d'œil sur sa coiffe.

La coiffe du pays de Cornouaille compte une des plus belles.

C'est un haut bonnet de dentelle blanche et légère.

Les jours de fête, les femmes sont en jupes sombres et tabliers de tafetas, un col de dentelle ou un châle sur les épaules.

● Визначні пам'ятки Бретані

Фіністер — це західний гострий кінець Бретані, ізольований з трьох сторін морем, і найхарактерніший регіон Бретані.

Слово «Фіністер» латинського походження і означає місце, де закінчується земля.

Головне місто Фіністера — Кемпер. Це дуже красиве місто.

У ньому розташований один із найкрасивіших соборів Бретані, старовинні будинки.

Його фаянсові вироби дуже відомі.

Це один з основних центрів бретонської народної творчості.

Там щороку у липні проходить Корнуальський фестиваль.

Обирається королева Корнуаля: це молода дівчина в найкрасивішому головному уборі.

У Бретані існує кілька тисяч головних уборів.

Можна сказати, з якої місцевості регіону незнайомка, тільки глянувши на її головний убір.

Корнуальський головний убір вважається одним з найкрасивіших.

Це чепчик з білих і легких мережив.

У святкові дні жінки в темних спідницях і у фартухах з тафти, мереживних комірцях чи із шалю на плечах.

Les hommes mettent leurs vestes brodées et leurs chapeaux noirs à longs rubans de velours.

Parmi les régions françaises qui ont gardé jusqu'à présent leurs habitudes, leurs fêtes, leurs costumes, leurs danses et chants très anciens, la Bretagne tient une des premières places.

Чоловіки надягають вишиті куртки і чорні капелюхи з довгими оксамитовими стрічками.

Серед французьких регіонів, котрі зберегли дотепер дуже стародавні звичаї, свята, костюми, танці і пісні, Бретань займає одне з перших місць.

Vocabulaire

une faïence — фаянс

le folklore — народна творчість, фольклор

tenir (se) — мати місце, проводити (ся)

élire — вибирати

une coiffe — головний убір

une coiffure — зачіска

un coiffeur — перукар

un bonnet — шапка, чепчик

garder — зберігати, охороняти

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que Finister?
2. Qu'est-ce que cela signifie en latin?
3. Par quoi est connu Quimper?
4. Le festival de Cornouaille qu'est-ce que c'est?
5. Comment est-on habillé aux jours de fête?

● Les villes les plus importantes de la France

Toutes les villes françaises sont dominées par Paris.

Mais "Paris — ce n'est pas la France, la France ce n'est que Paris", disent aujourd'hui les Français eux-même, c'est-à-dire l'attention des Français est attirée par la province.

C'est pourquoi les villes provinciales jouent un rôle très important dans la vie de la France d'aujourd'hui.

Rouen est situé sur la rive droite de la Seine.

● Найважливіші міста Франції

Усі французькі міста поступають за величиною й значимістю Парижу.

Але «Париж — це не Франція, Франція — це не тільки Париж», — говорять сьогодні самі французи, тобто увага французів зараз звернена до провінції.

Ось чому провінційні міста відіграють дуже важливу роль в житті сьогоднішньої Франції.

Руан розташований на правому березі Сени.

Il joue un double rôle, il est à la fois port maritime et port fluvial.

Rouen est une grande ville industrielle pleine d'usines et de travailleurs.

Rouen, un des plus importants ports de la France, est en même temps une ville d'art.

Elle est très riche en édifices gothiques.

Le Havre se trouve à l'extrême nord de l'estuaire de la Seine.

Les industries du Havre travaillent à la construction, à la réparation des navires, à leur équipement ou bien se servent du port pour le transport des matières premières ou des produits finis.

Nantes est une des villes françaises dont l'évolution moderne est la plus marquée.

Toute personne qui arrive à Nantes peut trouver là ce qui répond à son goût car outre les activités industrielles, financières et commerciales, la ville est un grand centre touristique, une ville d'art.

Nantes est un port construit sur un fleuve, la Loire.

Lyon est à 476 km au sud-est de Paris au confluent du Rhône et de la Saône.

Lyon reste toujours un grand centre commercial de la France et du monde,

Les foires internationales qui s'y tiennent chaque année en avril lui ont apporté un grand renom.

Він відіграє подвійну роль: це місто є одночасно і морським і річковим портом.

Руан — великий промисловий центр, в якому багато заводів та робітників.

Руан, один з найважливіших портів Франції, є в той же час містом мистецтва.

В ньому дуже багато готичних будівель.

Гавр розташований найдалі на північ від гирла Сени.

Промисловість Гавра представлена будівництвом та ремонтом кораблів і їх спорядження або використовує порт для транспортування сировини й кінцевого продукту.

Нант є одним із французьких міст, яких найбільше торкнувся сучасний розвиток.

Усі, хто приїздить до Нанту, можуть знайти тут все, що їм потрібно, бо крім того, що в місті широко представлена промислова, фінансова і комерційна діяльність, це ще й центр туризму та мистецтва.

Нант — порт на ріці Луарі.

Ліон розташований на відстані 476 км на південний схід від Парижа, де Рона зливається з Соною.

Ліон, як і раніше, є дуже великим комерційним центром не тільки Франції, але й усього світу.

Міжнародні ярмарки, які відбуваються там щороку у квітні, принесли йому широку відомість.

Grand centre d'affaires, Lyon est en même temps célèbre par ses activités culturelles.

Son université, ses centres de recherche scientifique qui ont noué de nombreux liens avec l'industrie jouent un grand rôle dans le développement de la science française.

Великий діловий центр, Ліон відомий і своєю культурною діяльністю.

Його університет, його науково-дослідницькі центри, які міцно пов'язані з промисловістю, відіграють важливу роль у розвитку французької науки.

Vocabulaire

une attention — увага
ce n'est que — це (не) тільки
un double rôle — подвійна роль
à l'extrême nord — найдалі на північ

outré — крім
une foire — ярмарок
un renom — відомість, слава
nouer — пов'язувати
un lien — зв'язок

Discussion

1. Pourquoi dit-on que Paris ce n'est pas la France?
2. Quel rôle jouent les villes provinciales aujourd'hui?
3. Pourquoi Rouen joue-t-il un double rôle?
4. Est-ce que les industries du Havre sont multiples?
5. Quelle ville française est la plus marquée par l'évolution moderne?
6. A quelle ville les foires internationales ont-elles apporté un grand renom?

● Marseille

Les premiers souvenirs historiques sur Marseille remontent au 11e siècle avant notre ère.

Les commerçants et navigateurs grecs fondèrent au bord de la Méditerranée une petite ville qui reçut le nom de Marseille.

La ville devint bientôt un des principaux ports de la Méditerranée.

Aujourd'hui Marseille est un grand port moderne.

C'est Marseille qui importe la houille et le pétrole et qui exporte des produits français.

● Марсель

Перші історичні згадки про Марсель ведуть свій початок з 11 сторіччя до нашої ери.

Грецькі торговці та мореплавці заснували на березі Середземного моря маленьке місто, котре отримало назву Марсель.

Скоро місто стає одним з головних портів на Середземному морі.

Сьогодні Марсель — це великий сучасний порт.

Саме Марсель ввозить вугілля та нафту й експортує французькі продукти.

Marseille est aussi un important centre industriel.

Dans cette ville sont développées l'industrie alimentaire, l'industrie chimique, les constructions mécaniques.

Depuis beaucoup d'années Marseille et Odessa sont des villes-jumelées.

Le peuple ukrainien et français veulent que l'amitié entre Odessa et Marseille se développe toujours.

La population est plus d'un million d'habitants.

L'hymne national des Français, né à Strasbourg porte le nom "Marseillaise" car les combattants de cette ville les premiers chantaient la chanson patriotique de Roger de Lisle.

Марсель — це також важливий промисловий центр.

У цьому місті розвинені такі галузі промисловості: харчова, хімічна, машинобудівна.

Протягом багатьох років Марсель та Одеса є містами-побратимами.

Український та французький народи хочуть, щоб дружба між Одесою та Марселем розвивалася завжди.

Населення Марселя понад 1 мільйон жителів.

Національний гімн французів, котрий народився в Страсбурзі, носить ім'я «Марсельєза», тому що бійці з Марселя першими співали патріотичну пісню Роже де Ліля.

Vocabulaire

un souvenir — згадка

remonter — належати, вести початок

un jumeau, une jumelle — близнюк, близнючка

les villes-jumelées — міста-побратими

la population — населення

un combattant — боєць

l'hymne (m) — гімн

un(e) habitant (e) — мешканець, -ка

Discussion

1. A quel siècle remontent les premiers souvenirs sur Marseille?
2. Est-ce une grande ville?
3. Qu'est-ce qu'elle importe et exporte?
4. Quelles industries y sont développées?
5. Avec quelle ville ukrainienne est-elle jumelée?

● Toulouse

La population est 374 mille d'habitants.

Toulouse est une ville ancienne.

● Тулуза

Населення Тулузи 374 тисячі жителів.

Тулуза — це давнє місто.

Il y a beaucoup de monuments historiques.

La basilique Saint-Sernin, la plus vaste de toutes les églises romanes, est très impressionnante.

L'église des Jacobins est un des monuments gothiques les plus remarquables du Midi de la France.

La collection de sculptures romanes du Musée des Beaux-Arts est la plus riche de France.

Avec Rome Toulouse possède un Capitole.

Le théâtre du Capitole est un lieu traditionnel de la musique à Toulouse.

Toulouse est aussi un centre industriel important, il y a là beaucoup d'usines.

L'industrie aéronautique et cosmique est aujourd'hui la principale industrie toulousaine.

Kyiv et Toulouse sont des villes-jumelées.

Ils échangent régulièrement des expositions de peinture et des groupes musicaux.

Тут є багато історичних пам'яток.

Собор Сент-Сернен, найбільший з усіх романських соборів, котрий створює сильне враження.

Церква якобинців — один із найвідоміших готичних пам'ятників півдня Франції.

Колекція романських скульптур музею образотворчих мистецтв є найбагатшою у Франції.

У Тулузі, як у Римі, є Капітолій.

Театр Капітолій — це традиційне місце для музики в Тулузі.

Тулуза також важливий промисловий центр: є багато заводів.

Авіаційна промисловість є сьогодні головною в Тулузі.

Київ і Тулуза — міста-побратими.

Вони регулярно обмінюються виставками картин і музичними групами.

Vocabulaire

une basilique — собор, базиліка, церква

un jacobin — якобинець
roman, -e — романський, -а
romain, -e — римський, -а

le Midi — південь (географічний)

un capitole — капітолій, театр просто неба

aéronautique — авіаційний, -а, повітроплавний

échanger — обмінюватися

Discussion

1. Qu'est-ce qu'on peut dire sur la basilique Saint-Sernin?
2. Quelle église est la plus remarquable du Midi de la France?
3. Quelle collection possède le Musée de Beaux-Arts de Toulouse?
4. Quelle est l'industrie principale toulousaine?
5. Quelle ville ukrainienne est la ville jumelée de Toulouse?

● **Les villes de la France:**

Lyon, Rouen, Strasbourg

a) Lyon se trouve à 476 km au sud-est de Paris au confluent du Rhône et de la Saône.

C'est la troisième grande ville après Paris et Marseille (535 000 habitants).

La ville est connue dans le monde entier comme le centre principal des industries de soie.

C'est un grand centre universitaire, commercial, industriel, textile.

b) Rouen se trouve à 123 km au nord-ouest de Paris.

C'est l'ancienne capitale de la Normandie et un grand port.

La ville est située sur la Seine.

C'est une des plus belles villes de France.

On l'appelle souvent la ville-musée.

Dans cette ville il y a beaucoup de monuments historiques et de belles maisons, des cathédrales et des palais.

C'est aussi un grand centre industriel: métallurgie, industrie chimique et textile, constructions de navires.

En 1431 sur une des places de cette ville Jeanne d'Arc a donné sa vie pour la Patrie.

c) Strasbourg se trouve à 447 km de Paris.

C'est l'ancienne capitale de l'Alsace.

● **Міста Франції: Ліон, Руан, Страсбург**

Ліон розташований за 476 км на південний схід від Парижа, де Рона зливається з Соною.

Це третє велике місто після Парижа та Марселя (535 000 жителів).

Місто відоме у всьому світі як головний центр виробництва шовку.

Це великий університетський, торговельний, промисловий, текстильний центр.

Руан знаходиться за 123 км на північний захід від Парижа.

Це старовинна столиця Нормандії та великий порт.

Місто розташоване на Сені.

Це одне з найкрасивіших міст Франції.

Часто його називають містом-музеєм.

У цьому місті є багато історичних пам'яток, красивих будинків, соборів і палаців.

Це також великий промисловий центр: тут розвинені металургійна, хімічна й текстильна промисловість, суднобудування.

У 1431 р. на одному з майданів цього міста Жанна д'Арк віддала своє життя за батьківщину.

Страсбург знаходиться за 447 км від Парижа.

Це старовинна столиця Ельзаса.

C'est aussi un des grands centres économiques, universitaires, industriels et artistiques de la France.

Le chant patriotique français, devenu l'hymne national de la France, est né dans cette ville en 1792.

Dans cette ville siège le Parlement de l'Europe.

La Notre-Dame de Strasbourg est aussi belle que celle de Paris.

Це також один із великих економічних, університетських, промислових і артистичних центрів Франції.

Французька патріотична пісня, яка стала національним гімном Франції, народилася в цьому місті в 1792 році.

У цьому місті розташований Європарламент.

Собор Богоматері у Страсбурзі такий же прекрасний, як і в Парижі.

Vocabulaire

le monde entier — весь світ

la soie — шовк

donner sa vie pour... —

віддавати життя за...

le chant — спів

naître — народжуватися

Discussion

1. Comment est la ville de Lyon?
2. Par quoi la ville est-elle connue dans le monde entier?
3. Quelle ville est l'ancienne capitale de la Normandie?
4. Où se trouve Rouen?
5. Comment l'appelle-t-on souvent?
6. Par quel événement historique tragique Rouen est-il connu?
7. Dans quelle région se trouve Strasbourg?
8. Connaissez-vous la Notre-Dame de Strasbourg?
9. Savez-vous qui est l'auteur du chant patriotique devenu l'hymne national?

● Lyon

Le berceau de la ville de Lyon est la colline de Fourvière.

Il reste là deux théâtres antiques bâtis par les Romains.

En été on y donne de grandes représentations, on y organise les concours de la musique.

La Saône et le Rhône traversent Lyon et se rejoignent à la Mulatière, faubourg de la ville.

● Ліон

Колиска міста Ліон — пагорб Фурв'єр.

Там залишилося два античних театри, побудованих римлянами.

Улітку там влаштовуються великі вистави, музичні конкурси.

Сона і Рона перетинають Ліон і з'єднуються в передмісті Мілатьєрі.

Ces deux cours d'eaux sont tout à fait opposés.

La Saône est calme, verte et navigable sans problèmes.

Le Rhône est impétueux, gris et très rapide.

De grands travaux ont été réalisés dans toute la vallée de Rhône.

De très grands barrages hydroélectriques facilitent aujourd'hui la circulation fluviale et favorisent l'installation des usines et l'irrigation des régions proches.

Lyon a treize ponts sur la Saône et dix sur le Rhône.

De la colline de Fourvière on peut voir Lyon à ses pieds.

L'aspect de la ville est magnifique et mystérieux.

Les brumes du Rhône la rendent un peu morose.

Au cœur de la ville il y a des monuments qui datent du Moyen Age et de la Renaissance.

Ce sont la basilique Saint-Martin (11 siècle), l'église (13—15 siècle).

Mais le principal chef-d'œuvre de Lyon est son Hôtel de Ville (la mairie).

Lyon est une ville d'art.

Elle possède six grands musées et beaucoup de collections spécialisées.

Parmi ses musées deux sont surtout intéressants: c'est le musée de Tissus et des Beaux-Arts.

Lyon possède un métro.

Ці дві ріки зовсім різні.

Сона спокійна, зелена і судноплавна, без перешкод.

Рона бурхлива, сіра, дуже стрімка.

У долині Рони були проведені значні роботи.

Величезні греблі електростанцій сьогодні полегшують річковий рух, сприяють будівництву заводів і зрошенню прилеглих земель.

У Ліоні тринадцять мостів на Соні та десять на Роні.

З висоти пагорба Фурв'єр можна біля свого підніжжя побачити Ліон.

У нього чудовий і таємничий вигляд.

Густі тумани над Роною надають місту трохи похмурого вигляду.

У центрі міста розташовані пам'ятники Середньовіччя й епохи Відродження.

Це собор Сен-Мартін (11 століття), церква (13—15 століть).

Але головним шедевром Ліона є Отель де Віль (мерія).

Ліон — місто мистецтв.

Тут шість великих музеїв і безліч тематичних колекцій.

Серед них два особливо цікаві: Музей тканин і Музей мистецтв.

Ліон — місто, в якому є метро.

Vocabulaire

une colline — пагорб	impétueux, -euse — бурхливий, -а
il reste là — там залишається	une vallée — долина
bâtir — будувати	un barrage — гребля
une représentation — вистава	faciliter — полегшувати
rejoindre (se) — зливатися, з'єднуватися	un aspect — вигляд
un faubourg — передмістя	une brume — густий туман
tout à fait — однак, зовсім	morose — похмурий, -а

Discussion

1. Où se rejoignent le Rhône et la Saône?
2. Comment s'appelle la colline dominant la ville de Lyon?
3. Qu'est-ce qui facilite aujourd'hui la circulation fluviale sur le Rhône?
4. Qu'est-ce qu'il y a au cœur de la ville?
5. Qu'est-ce qui est le principal chef-d'oeuvre de Lyon?

● L'histoire de la ville de Lyon

En 43 avant notre ère, après la conquête de la Gaule par César, les Romains ont fondé la Colonie de Lugdunum, origine de la ville de Lyon.

Elle se trouvait au confluent du Rhône et de la Saône.

Le carrefour des voies naturelles menait aux diverses régions de la France et aussi à la Suisse et à l'Italie.

Les empereurs romains en firent une ville magnifique qui grandit très vite et devint la capitale de la Gaule.

Centre administratif et religieux, la ville fut une des principales résidences des empereurs romains qui y élevèrent de nombreux monuments.

Mais à partir du 4e siècle, Lyon perdit sa prépondérance politique.

● Історія Ліона

У 43 році до нашої ери, після завоювання Галії Цезарем, римляни заснували Колонію Люгдунум — перша назва міста Ліон.

Вона знаходилася в місці злиття рік Рони й Сони.

Це перехрестя природних шляхів сполучення було пов'язане з усіма регіонами Франції, а також зі Швейцарією й Італією.

Римські імператори побудували чудове місто, що швидко виростало й стало столицею Галії.

Адміністративний і культурний центр, місто стало головною резиденцією римських імператорів, котрі звели там багато пам'яток.

Але в 4 столітті Ліон утратив свою політичну перевагу.

Au 15 siècle l'industrie de la soie développa et quatre foires annuelles furent créées; Lyon devint ainsi un centre européen des affaires.

Grâce à ses relations commerciales avec l'Italie, Lyon devint entrepôt des soies importées d'Italie et d'Orient.

Dès le 16 siècle, Lyon devint la ville de soie.

Une nouvelle classe, celle d'ouvriers se constitua dans la ville, qu'on appelait "les canuts".

Au 19 siècle, cette industrie se développa dans tout le sud-est de la France, tout en restant sous la direction de Lyon.

Des villages entiers lui fournissaient sa production.

Les ouvriers de la soie (canuts), soumis à des conditions de travail inhumaines, se revoltèrent en 1831 et en 1834.

Aujourd'hui l'industrie textile se modifia beaucoup.

A la soierie s'ajoutent beaucoup d'autres industries: l'industrie chimique, l'industrie métallurgique, papeterie, polygraphie, l'industrie alimentaire, d'autres.

Lyon reste toujours un grand centre commercial de la France et du monde.

У 15 столітті розвилось виробництво шовку, створюються чотири щорічні ярмарки: Ліон стає таким чином діловим європейським центром.

Завдяки торговим зв'язкам з Італією, на складах Ліона зберігалися шовки з Італії і країн Сходу.

Починаючи з 16 століття Ліон стає містом шовку.

Новий клас робітників, яких називали «ткачами», з'явився в місті.

У 19 столітті це виробництво розвилось на всьому південному сході Франції, залишаючись під управлінням Ліона.

Цілі села постачають сюди свою продукцію.

У 1831 і 1834 роках ткачі, що працювали в нелюдських умовах, повстали.

Сьогодні текстильна промисловість досить змінилася.

До виробництва шовку долучається багато інших: хімічна, металургійна, паперова, поліграфічна, харчова промисловість та ін.

Ліон залишається великим промисловим центром у Франції і у світі.

Vocabulaire

un hôtel de ville — ратуша, мерія

une conquête — захват, завоювання

un confluent — злиття

un carrefour — перехрестя

un empereur — імператор

élever — зводити

une prépondérance — перевага

un entrepôt — склад, пакгауз

un canut — ткач

fournir — постачати, забезпечувати

soumettre — підкоряти, пригноблювати

une soierie — шовковиробництво

Discussion

1. Quand les Romains fondèrent-ils la colonie Lugdunum?
2. Où se trouvait-elle?
3. Quand Lyon perdit-il sa prépondérance politique?
4. Grâce à quoi la ville devint entrepôt des soies?
5. Pourquoi “des canuts” se révoltèrent en 1831 et 1834?

● Grenoble

Grenoble, la capitale des Alpes françaises, est installé au cœur des montagnes.

Au 19e siècle, depuis la découverte d'une nouvelle source d'énergie apportée par l'eau des montagnes, Grenoble est devenu un centre industriel de grande importance.

Aux industries textiles, alimentaires et chimiques se sont ajoutées de nouvelles formes d'activité scientifiques liées à l'énergie nucléaire et à l'électronique.

L'Université, fondée au 14e siècle, a toujours connu une vie internationale.

Après de l'Université il y a un centre d'études nucléaires, des laboratoires d'études de l'hydrologique, de l'électrostatique et de la physique des métaux.

Le développement des voyages, des sports a contribué à faire de Grenoble un célèbre centre touristique qui reçoit chaque année 200 000 visiteurs.

300 000 habitants forment la population de cette métropole régionale.

Dans la ville il y a beaucoup de monuments historiques: la cathédrale Notre-Dame (12—13 siècles); l'église Saint-André du 13e siècle, l'église Saint-Laurent du 11e siècle et d'autres.

● Гренобль

Гренобль, столиця французьких Альп, розташований у серці гір.

У 19 столітті, після появи нового джерела енергії, принесеного гірськими водами, Гренобль став дуже важливим індустріальним центром.

До текстильної, харчової й хімічної промисловості додалися нові види наукової діяльності, пов'язані з ядерною енергією й електронікою.

Університет, заснований у 14 столітті, став міжнародним центром.

При університеті існують Центр ядерних досліджень, лабораторії гідравліки, електростатики і фізики металів.

Розвиток подорожей і спорту сприяли тому, що Гренобль став відомим центром, котрий приймає щороку 200 000 відвідувачів.

Населення цієї регіональної столиці складає 300 000 жителів.

У місті багато історичних пам'яток: собор Богоматері (12—13 століть); церква Андрія Первозваного (13 століття); церква Святого Лаврентія (11 століття) й інші.

Les X-èmes Jeux Olympiques d'hiver se déroulèrent à Grenoble en février 1968, et à cette occasion, la ville, qui comprenait déjà de nouveaux quartiers, se modernisa encore.

C'est le Président Charles de Gaulle qui proclama l'ouverture de ces Jeux.

У лютому 1968 року в Греноблі проходили зимові Олімпійські ігри, і з цієї нагоди місто, у якому вже були нові квартали, поновилося.

Саме Президент Шарль де Голль проголосив відкриття цих Ігор.

Vocabulaire

installer (s') — розташувати (-ся), розмістити (-ся)
une source — джерело
ajouter — додавати
nucléaire — ядерний
auprès de — при; біля; коло
une métropole — столиця; головне місто

dérouler (se) — проходити, відбуватися
à cette occasion — у зв'язку з цим; з цієї нагоди
moderniser (se) — поновити, поновитися

Discussion

1. Pourquoi appelle-t-on Grenoble la capitale des Alpes?
2. Quand et pourquoi est-il devenu un centre industriel important?
3. Qu'est-ce qu'il y a auprès de l'Université de Grenoble?
4. Qu'est-ce qui a contribué à la ville un essor économique?
5. Qui a proclamé l'ouverture des X-mes Jeux Olympiques d'hiver à Grenoble?

● La peinture française

La peinture française a subi une grande évolution.

Chaque époque avait ses talents.

La France a donné beaucoup d'artistes célèbres de tous les genres et de toutes les écoles.

Il y en avait des classiques et des romantiques, des réalistes et des paysagistes, des impressionistes.

L'art français contemporain est varié, actif, intéressant et original.

Il y a beaucoup d'écoles et de genres.

● Французський живопис

Французський живопис зазнав великих змін.

Кожна епоха мала свої таланти.

Франція дала багато відомих художників усіх жанрів і всіх шкіл.

Серед них були класики, романтики, реалісти та пейзажисти, імпресіоністи.

Французьке сучасне мистецтво різнобічне, активне, цікаве й оригінальне.

Є багато шкіл та жанрів.

Les traditions réalistes sont gardées par beaucoup d'artistes.

Les peintres réalistes nous montrent que nous vivons sur la terre, à la ville, au village, dans la maison.

Ils nous montrent des couchers de soleil, des vases, des fleurs, des enfants, des gens qui s'aiment, luttent, souffrent, travaillent.

Ces artistes considèrent leur art comme sérieux et difficile.

Ils renoncent à la mode.

Ils gardent les meilleures traditions de l'art français.

Les plus célèbres peintres français sont Pablo Picasso, Matisse, Eugène Delacroix, Paul Delaroche, Jean-Baptiste Camille, Henri-Francois Riesener et beaucoup d'autres.

Реалістичні традиції зберігаються багатьма художниками.

Художники-реалісти показують нам, що ми живемо на землі, в місті, у будинку, в селі.

Вони малюють нам захід сонця, вази, квіти, дітей, людей, які закохуються, борються, страждають, працюють.

Ці художники розглядають своє мистецтво як серйозне та важке.

Вони відмовляються від моди.

Вони зберігають кращі традиції французького мистецтва.

Найвідоміші французькі художники: Пабло Пікассо, Матіс, Ежен Делакруа, Поль Делярош, Жан-Батіст Каміль, Генрі-Франсуа Резнер та інші.

Vocabulaire

subir — зазнати; зазнавати

un genre — вид, жанр, стаття

contemporain, -e — сучасний, -а

garder — зберігати; охороняти

un coucher de soleil — захід сонця

un levé de soleil — схід сонця

considérer — розглядати; вдивлятися

renoncer à — відмовлятися; не сприймати

une tradition — традиція, передача

Discussion

1. Quels genres de l'art contemporain concernant la peinture savez-vous?
2. Qu'est-ce que nous montrent les peintres réalistes?
3. Comment ces artistes considèrent-ils leur art?
4. Gardent-ils les meilleures traditions de l'art français?
5. Quels peintres français connaissez-vous?
6. Qui a peint la "Colombe de la paix"?

● La sculpture en France

La sculpture française occupe une grande place dans les beaux-arts du monde.

● Скульптура у Франції

Французька скульптура посідає важливе місце серед образотворчих мистецтв світу.

Les monuments des meilleurs artistes décorent les parcs et les palais.

Les sculpteurs les plus célèbres du 16e siècle: Jean Goujon et Germain Pilon.

Le 17e siècle compte un bon nombre de grands sculpteurs.

Ce sont: Pierre Puget, Girardon.

Le maître de la sculpture du 18e siècle est Houdon.

Il a fait les bustes de Diderot, de Jean-Jacques Rousseau, de Napoléon.

Son chef-d'œuvre est "Voltaire assis".

A cette époque Bouchardon, Falconet et Pigalle sont très célèbres.

Le 19e siècle a donné des sculpteurs de génie.

Parmi eux est François Rude, connu par le célèbre groupe, sous le nom de la "Marseillaise" qui décore "l'Arc de Triomphe" à Paris.

La "Marseillaise" symbolise les volontaires de 1792 qui défendent leur Patrie en appelant: "Aux armes, citoyens!

Formez vos bataillons!"

Le plus célèbre sculpteur du 19e siècle est Auguste Rodin (1840—1917).

Parmi ses œuvres remarquables on trouve les statues de Balzac et de Victor Hugo ainsi que "Penseur".

Пам'ятники кращих скульпторів прикрашають парки й палаци.

Найвідоміші скульптори 16 сторіччя — Жан Гужон і Жермен Пілон.

17 сторіччя нараховує велику кількість відомих скульпторів.

Серед них П'єр Пюже, Жирардон.

Майстер скульптури 18 сторіччя — Гудон.

Він зробив погруддя Дідро, Жан-Жака Руссо, Наполеона.

Його шедевр — «Вольтер, який сидить».

У той час дуже відомими стають Бушардон, Фальконе й Пігаль.

19 сторіччя дало геніальних скульпторів.

Серед них Франсуа Рюд, славний своєю відомою групою під назвою «Марсельеза», що прикрашає Триумфальну арку в Парижі.

«Марсельеза» символізує добровольців 1792 р., котрі захищають свою батьківщину, закликаючи: «До зброї, громадяни!

Формуйте ваші батальйони!»

Найвідоміший скульптор 19 сторіччя — Огюст Роден (1840—1917).

Серед його чудових творів статуї Бальзака й Віктора Гюго, а також «Мислитель».

Vocabulaire

les beaux-arts — образотворчі мистецтва

décorer — прикрашати

un sculpteur — скульптор

une chose de génie — щось геніальне

sous le nom de — під назвою, під ім'ям

un volontaire — волонтер, доброволець

un bataillon — батальйон (200—300 вояків)

Discussion

1. Pourquoi la sculpture française occupe-t-elle une grande place dans les beaux-arts du monde?
2. Qui sont les sculpteurs les plus célèbres du XVI, du XVII et du XVIII-ième siècle?
3. Par quoi est connu François Rude?
4. Qui est le plus célèbre sculpteur du XIX-ième siècle?
5. Quelles de ses oeuvres sont les plus remarquables?

● Les magasins français

Les maisons de commerce portent souvent les noms de leurs propriétaires: “Lefranc”, “Duval”, “Sanzot” ou “Chez Paul”.

D'autres se réfèrent à leur fabrication (exemple: la boulangerie du Croissant qui fabrique des croissants — petits pains en forme du croissant) ou à leur fonction.

Enfin, les noms des restaurants dépendent de la cuisine qu'ils proposent.

Par exemple, au restaurant “La Pagode” la cuisine sera chinoise, à “La Crêpe Bretonne”, on mangera des crêpes en Bretagne; “Au Sahara” la cuisine sera algérienne et le restaurant “Méditerranée” vous proposera surtout du poisson.

La charcuterie ou l'on vend du jambon, du saucisson, etc.

La pâtisserie ou l'on vend des gâteaux.

La confiserie ou l'on vend des sucreries, bonbons, chocolats.

La mercerie ou l'on vend des accessoires des vêtements: boutons, fermetures “Eclair”, etc.

● Французські магазини

Торгові дома часто носять імена своїх володарів: «Лефранк», «Дюваль», «Санзот» або «У Поля».

Інші в назвах посилаються на свої виробы (наприклад: «Булочна» або «Випікання рогаликів» — коли печуть булочки у формі рогаликів), або на свої функції.

Нарешті, назва ресторанів залежить від кухні, яку вони пропонують.

Наприклад, у ресторані «Пагода» кухня буде китайською; у ресторані «Ла креп бретон» (перекладається як «Бретонський млинець») будуть їсти млинці, як у Бретані; у ресторані «У Сахарі» кухня буде алжирською; у ресторані «Медітеране» («Середземне море») вам запропонують рибу.

Ковбасна — де продають окіст, ковбасу та ін.

Кулінарія, де продають тістечка.

Кондитерська, де продають цукор, цукерки, шоколад.

Галантерея, де продають фурнітуру до одягу: гудзики, застібки «блискавка» та ін.

La droguerie ou l'on trouve des produits de toilettes, d'hygiène, de ménage, etc.

L'épicerie qui est le magasin ou l'on trouve toutes sortes d'alimentation et surtout les conserves.

Au café: les cafés français sont réputés.

On boit du café, du thé, aussi le jus de fruits et d'eau minérale ou gazeuse.

Аптекарьський магазин, де можна знайти туалетні, гігієнічні, господарчі засоби і т. ін.

Бакалейний магазин — це магазин, де можна знайти всі види продуктів, особливо консерви.

У кав'ярні особливо визнається французька кавуа.

П'ють каву, чай, особливо охоче — фруктовий сік і мінеральну або газовану воду.

Vocabulaire

un magasin — магазин

un magazine — ілюстрований журнал

un propriétaire — власник

référer (se) — посилати (-ся); відносити (-ся)

un croissant — круасан (рогалик у вигляді молодого місяця)

dépendre — залежати

une crêpe — млинець

un poisson — риба

vendre — продавати

un accessoire — комплектуючий товар

une drogerie — аптекарьський магазин

Discussion

1. Quels noms portent des magasins français?
2. De quoi dépendent les noms des restaurants?
3. Qu'est-ce qu'on propose "Au Sahara"?
4. Qu'est-ce qu'on peut trouver à la drogerie?
5. Que boit-on aux cafés?

● Histoire de la gastronomie

La gastronomie date en France du siècle de Louis XIV.

On note à maintes occasions dans l'histoire le rôle de la gastronomie dans la politique et la diplomatie.

Beaucoup d'affaires, de traités, de conflits se sont réglés lors d'un banquet à Paris.

Ce temps-là, la capitale est devenue une ville d'intérêt gastronomique.

● Історія гастрономії

У Франції мистецтво гастрономії зародилося в часи правління Людовіка XIV.

Роль, яку кулінарне мистецтво відіграло в політиці й дипломатії, відзначена в багатьох випадках протягом історії.

Багато справ, договорів і конфліктів було улагоджено під час банкету в Парижі.

У той час столицю охопив інтерес до кулінарії.

Les premiers restaurants se sont ouverts à la fin du 18e siècle.

La cuisine française est devenue célèbre dans le monde entier.

On vantait sa légèreté, sa finesse.

Certains disaient qu'on savait manger seulement en France.

Partout ailleurs dans le monde, on ne faisait que s'alimenter.

Sous la règne de Louis XIV un souper de la Cour se composait de plus de quarante plats, mais on ne mangeait pas tout.

Le repas était divisé en trois, quatre ou cinq services.

Le plus souvent c'étaient: les hors-d'œuvre, les entrées, les rôtis, les entremets.

On servait tout un ensemble de plats.

Parmi ces plats on choisissait ce qu'on voulait, puis on desservait et on apportait une nouvelle série de mets.

Les premiers "menus" sont apparus au milieu du 18e siècle.

Ils avaient la forme des cadrans divisés en quartiers symbolisant les différents services.

Au 19e siècle le repas pouvait être servi "à la française" et "à la russe".

Le premier signifiait plusieurs services et le repas dit "à la russe" avait un seul service avec une grande quantité de plats.

Peu à peu le menu s'imposa dans tous les restaurants.

Перші ресторани відкрилися наприкінці 18 століття.

Французька кухня стала знаменитою на весь світ.

Хвалили її легкість і вишуканість.

Деякі люди говорили, що приймати їжу вміють тільки у Франції.

У всіх інших краях світу просто харчуються.

У часи правління Людовіка XIV вечеря при дворі складалася більше ніж із 40 страв, але все не з'їдалося.

Прийом їжі складався з трьох, чотирьох чи п'яти подач страв.

Найчастіше це були закуски, перші страви, смаженина, легкі страви, що подавалися до десерту.

До столу подавався цілий набір страв.

Із цього розмаїття присутні вибирали страву за смаком, потім все інше відносили і приносили нову серію витворів кулінарного мистецтва.

Перші меню з'явилися в середині 18 століття.

Вони мали форму циферблата (диска) і були розділені на сектори, що символізують різні сервіровки.

У 19 столітті їжу можна було приймати на французьку і на російську манеру.

Перша мала на увазі кілька сервіровок, а друга означала, що буде подана велика кількість страв і буде тільки одна сервіровка.

Згодом меню прижилося в усіх ресторанах.

Aujourd'hui on le propose surtout pour indiquer la totalité des plats et des boissons proposés avec les prix.

Née en France, la vogue de menu gagna les pays limitrophes, puis le monde entier.

Сьогодні його використовують повсюдно, щоб указати всі пропонувані страви і напої разом з цінами.

Мода на меню, що зародилася у Франції, перекинулася в сусідні країни, а потім завоювала й увесь світ.

Vocabulaire

la gastronomie — мистецтво

приготування страв

noter à — відзначати

regler — улагодити; врегулювати

vanter — розхвалювати,

хвалити

la finesse — вишуканість

certain — деякий

alimenter (s') — харчувати (-ся)

un service — подавання страв

un hors-d'oeuvre — закуска,

початкова страв

une entrée — перша (головна) страв

un rôti — смажена

un entremet — легка страв (до десерту)

un mets — витвір мистецтва; страв, їжа

un cadran — диск; циферблат

la vogue de menu — мода на меню, на перелік страв і цін

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que la gastronomie?
2. Quel rôle a-t-elle joué dans la politique et la diplomatie?
3. Quand date-t-on la naissance de la gastronomie?
4. Des premiers restaurants quand sont-ils ouverts?
5. Qu'est-ce que c'est que le service "à la russe" et "à la française"?
6. Quand sont apparus les premiers "menus"?

● Comment les Français mangent-ils?

La façon de se nourrir des Français s'est modifiée à cause de la vie urbaine.

Mais ils restent, cependant attachés à la tradition de bons produits et de la bonne cuisine.

Les Français restent soucieux de gastronomie et de tradition culinaire.

● Як їдять французи?

Через життя в місті французи стали по-іншому харчуватися.

Однак вони дуже шанують свої традиції смачної кухні та гарних продуктів.

Французи приділяють багато уваги приготуванню їжі та кулінарним традиціям.

Les Français font la plupart de leurs achats dans les grandes surfaces.

Ici on peut trouver une gamme étendue des produits alimentaires.

Ce sont les plats préparés, conserves, produits laitiers, légumes prêts à l'emploi, etc.

Mais quand ils veulent acheter les produits frais, ils vont aux marchés couverts ou en plein air.

Il y en a beaucoup dans les villes et dans tous les quartiers de Paris.

Les repas continuent à être pris en famille, autour d'une table.

Ils se composent généralement d'une entrée, d'un plat principal et d'un dessert.

Le pain, le vin et le fromage sont obligatoires.

Beaucoup de Français qui sont préoccupés par leur santé, choisissent des nourritures moins énergétiques que dans le passé.

On témoigne une diminution importante de la consommation de sucre et de graisses.

Les jours ouvrables, la plupart de Français se nourrissent d'une manière plus économe et plus rapide que jadis.

Un Français sur trois déjeune près de son lieu de travail, en brasserie, en restaurant d'entreprise, souvent même d'un sandwich.

Mais quand ils reçoivent des invités ou célèbrent une fête, les Français restent fidèles à leur image de gourmets.

Більшу частину продуктів французи купують у супермаркетах.

Тут представлений великий вибір продуктів харчування.

Це готові страви, консерви, молочні продукти, готові до вживання овочі та ін.

Але коли французи хочуть купити свіжі продукти, вони йдуть на криті ринки чи на ринки просто неба.

Таких ринків дуже багато в містах і в усіх кварталах Парижа.

Жителі Франції, як і раніше, їдять у родині, збираючись за одним столом.

Звичайно обід складається з першої страви, другої та десерту.

На столі обов'язково є хліб, вино і сир.

Французи, що піклуються про стан свого здоров'я, вибирають менш калорійну їжу.

Зараз можна спостерігати значне зниження вживання цукру і жирів.

У робочі дні більшість французів харчуються швидше і витрачають менше грошей на їжу, ніж раніше.

Кожен третій француз обідає недалеко від робочого місця, у великих ресторанах із самообслуговуванням, у їдальнях на підприємствах, часто з'їдає тільки бутерброд.

Але коли у французів свято чи гості, вони цілком виправдовують свій імідж великих гурманів.

Vocabulaire**nourrir (se)** — годувати (-ся)**modifier (se)** — змінювати,
перетворювати (-ся)**une grande surface** —

супермаркет; велика площа

un marché couvert — критий
ринок**obligatoire** — обов'язковий**préoccuper** — клопотатися**une consommation** — вживання,
споживання**un sandwich** — сендвіч (*англ.*),
бутерброд**un gourmet** — гурман;
прихильник смачної їжі**Discussion**

1. Les Français restent-ils fidèles à leur image de gourmet?
2. A cause de quoi s'est modifiée la façon de se nourrir des Français?
3. Où font-ils des achats en général?
4. Qu'est-ce qu'on trouve aux supermarchés?
5. Y a-t-il beaucoup de marchés dans des villes?
6. Où mangent les Français aux jours ouvrables?

● Le menu quotidien des Français

Le petit déjeuner: café au lait, thé ou chocolat et tartines ou toastes.

Le déjeuner: d'habitude il se compose d'une entrée, d'un plat de résistance, de salade, d'un fromage ou d'un dessert et d'un café.

On se contente quelquefois d'un simple sandwich ou d'un seul plat chaud.

Le dîner: souvent une soupe pour commencer (le plus souvent en hiver, et dans les campagnes), et pour le reste, même chose que le déjeuner.

A ces repas s'ajoutent: pour les enfants — le goûter de 16 heures: des tartines de pain beurré avec de la confiture, ou un morceau de pain avec du chocolat.

● Щоденне меню французів

Сніданок: кава з молоком, чай або шоколад, бутерброди або підсмажені шматочки хліба.

Обід: звичайно він складається з гарячої страви, основної страви з м'яса та салату, сиру або десерту й кави.

Іноді обмежуються звичайним бутербродом або однією гарячою стравою.

Вечеря: (часто взимку й у селах) спочатку суп, а все інше — те саме, що і на обід.

До цієї їжі для дітей додають полуденок о 16 годині: бутерброди з хліба з маслом та з варенням або шматочок хліба з шоколадом.

Pour les paysans et parfois d'autres travailleurs manuels le repas du matin qui porte des noms divers dans les provinces différentes se compose de pain, de fromage et de saucisson.

Il y a en France des plats traditionnels connus: la soupe à l'oignon, la soupe aux haricots.

Le petit déjeuner, le goûter, le dîner se prennent normalement à la maison.

Quant au déjeuner pendant la semaine de travail, on le prend en général à la cantine de l'entreprise, au café ou au restaurant.

Для селян та іноді для інших робітників, які займаються фізичною працею, вранішня їжа, яка в різних провінціях носить різні назви, складається з хліба, сиру та ковбаси.

У Франції є відомі, традиційні страви: суп з цибулі, суп з квасолі.

Сніданок, полуденок та вечерю їдять звичайно вдома.

Стосовно обіду, то в будні дні його їдять у їдальні підприємства, кафе або ресторани.

Vocabulaire

un toast — підсмажений шматочок хліба

un plat de résistance — гаряча страва з м'яса

contenter (se) — задовольняти (-ся)

quelquefois — іноді

pour le reste — на останнє

la même chose — те саме

un goûter — полуденок

du pain beurré — хліб з маслом

un travailleur manuel — робітник фізичної праці

prendre; se prendre — брати; приймати (ся)

une cantine — їдальня

Discussion

1. De quoi se compose le petit déjeuner?
2. Qu'est-ce qu'on prend au déjeuner?
3. Qu'est-ce qui s'ajoute à ces repas pour les enfants?
4. Le dîner quand a-t-il lieu?
5. Comment varie la nourriture aux différentes provinces?
6. Quels sont les plats traditionnels connus en France?

● Les musées de la France

Toutes les grandes villes possèdent des musées, témoins de la richesse culturelle de la France.

L'entrée des musées nationaux est gratuite le premier dimanche de chaque mois.

● Музеї Франції

У всіх великих містах Франції є музеї, що свідчать про культурне багатство країни.

У першу неділю кожного місяця вхід до національних музеїв безкоштовний.

A Paris, le musée de Louvre regroupe des pièces exceptionnelles d'archéologie orientale, grecque et romaine, ainsi que des tableaux de toutes les époques.

Les plus célèbres sont "La Joconde" de Vinci, "La Dentelière" de Vermeer, "Pierrot" de Watteau, "La Mort de Sardanapale" de Delacroix et beaucoup d'autres.

Vous pouvez accéder au Louvre par la pyramide située dans une cour du palais, en face du jardin des Tuileries et l'Arc du Carousel.

Le musée d'Orsay expose une vaste collection de tableaux du 19e siècle (Courbet, Millet, mais aussi Van Gogh) et des chefs-d'œuvres de l'impressionnisme (Monet, Renoir, Manet et d'autres).

Ce musée se trouve dans l'ancienne gare d'Orsay.

A Paris il y a aussi des musées monographiques.

Le musée national Picasso expose des peintures, sculptures, dessins, estampes de l'artiste.

Il abrite également des œuvres de Rousseau, Cézanne, Matisse, Mire et d'autres.

La collection du musée des Beaux-Arts de Nantes réunit des œuvres anciennes (Georges de la Tour, Rubens, Ingres, Delacroix, Courbet), modernes (Sonya, Delaunay, Kandinski) et contemporaines (Soulages, Tinguely).

A Villeneuve d'Ascq se trouve le musée d'art moderne de Villeneuve d'Ascq.

У Парижі в музеї Лувра зібрані унікальні експонати культур давнього Сходу, Рима, Греції, а також картини всіх часів.

Найвідоміші з них «Джоконда» Леонардо да Вінчі, «Мереживниця» Вермеєра, «П'єро» Ватто, «Смерть Сарданапала» Делакруа і багато інших.

Потрапити в Лувр можна через піраміду, розташовану перед палацом, напроти саду Тюїльрі, і арку Карусель.

Музей д'Орсей пропонує велику колекцію картин 19 століття (Курбе, Мілле, також Ван Гог) та шедеври імпресіоністів (Моне, Ренуар, Мане та ін.)

Цей музей знаходиться в будинку колишнього вокзалу д'Орсей.

У Парижі є також монографічні музеї.

Національний музей Пікассо виставляє картини, скульптури, малярки, гравюри художника.

Тут також зберігаються твори Руссо, Сезана, Матісса, Міра та ін.

Колекція музею витончених мистецтв у Нанті збрала старовинні твори (Жорж де ла Тур, Рубенс, Енгр, Делакруа, Курбе), твори модерністів (Соня, Делоні, Кандінські) і твори сучасних майстрів (Сулаж, Тінгелі).

У місті Віленев д'Аск розташований музей сучасного мистецтва.

Ici vous pouvez trouver des œuvres modernes (Léger, Modigliani, Van Dongen) et contemporaines (Buren et d'autres).

Au musée Antoine Vivenel à Compiègne on découvrira la collection de ce mécène, comprenant des pièces d'archéologie grecque, romaine et gauloise, des peintures, sculptures et objets d'arts de Moyen Age, de la Renaissance et des Temps modernes.

Тут ви можете знайти твори майстрів епохи модерну (Леже, Модільяні, Ван Донген) і сьогоденних (Бюран та ін).

У музеї Антуана Вівенеля в Комп'єні знаходиться колекція цього мецената, яка включає археологічні знахідки давнього Риму, Греції та Галлії, картини, скульптури і твори мистецтва середньовіччя, епохи Відродження і сучасності.

Vocabulaire

exceptionnel, -le — унікальний, -а; вишуканий, -а

un tableau — картина; табло; класна дошка

accéder — потрапляти; дістатися

en face de — напроти

exposer — виставляти

une impression — вплив, враження

monographique — одноосібний, -а; монографічний, -а

abriter — надавати притулок, зберігати

une estampe — гравюра, естамп

découvrir — знайти

un mécène — меценат, покровитель

des temps modernes — сучасність

Discussion

1. Quels musées français connaissez-vous?
2. Quelles pièces d'art regroupe le musée de Louvre?
3. Qu'est-ce qu'on peut y voir?
4. Quel musée se trouve dans l'ancienne gare?
5. Dans quelles villes il y a les musées de Beaux-Arts?

● Les bibliothèques françaises

De nombreuses bibliothèques fonctionnent dans toutes les villes françaises.

On compte environ 2000 bibliothèques municipales gratuites et plusieurs milliers de bibliothèques privées.

6 millions de Français sont inscrits dans une bibliothèque.

● Французські бібліотеки

Безліч бібліотек відкрито для читачів у всіх містах Франції.

Нараховується близько 2000 безкоштовних муніципальних бібліотек і багато тисяч приватних.

6 мільйонів французів мають читачькі квитки.

Les étudiants ont à leur disposition des bibliothèques dans leurs établissements, leurs universités.

Il y a 84 bibliothèques universitaires ou interuniversitaires.

Quelques dizaines de bibliothèques et de centres de documentation spécialisés sont souvent couplés à des banques de données.

Fondée en 1386, la Bibliothèque nationale (la BN), installée à Paris, comporte plus de 13 millions de volumes et l'ensemble de la production presse-information-publications depuis plus de deux siècles.

La Bibliothèque nationale de France (BNF) est ouverte au public sur le site à l'Internet.

En été 1998, la bibliothèque de recherche a ouvert avec 2 000 places d'accès.

La bibliothèque publique d'information du centre Georges Pompidou est fréquentée par de nombreux étudiants.

La consultation dans cette bibliothèque ne nécessite aucune inscription.

Il existe aussi la bibliothèque et les centres documentaires de la Documentation française.

Ils mettent à la disposition du public un ensemble de plusieurs centaines d'ouvrages, rapports et études périodiques, publications officielles, dossiers documentaires, etc.

Cela concerne l'actualité politique, économique et sociale de la France et du monde depuis 1945.

Бібліотеки навчальних закладів і університетів знаходяться в розпорядженні студентів.

Нараховується 84 університетські і міжуніверситетські бібліотеки.

Кілька десятків спеціалізованих бібліотек і центрів мають подвійне накопичення банківських даних наявної документації.

Національна бібліотека, заснована в 1386 р. і розташована в Парижі, нараховує понад 13 мільйонів томів і володіє доброю пресою, документів і публікацій за більш ніж 200 років.

Національна бібліотека Франції відкрита також для доступу на сайті в Інтернеті.

Улітку 1998 року була відкрита бібліотека наукових досліджень на 2000 місць.

Суспільну інформаційну бібліотеку центру Жоржа Помпіду відвідує велика кількість студентів.

Не обов'язково записуватися в цю бібліотеку, щоб скористатися її інформацією.

Існує також французький Центр документації.

У розпорядження відвідувачів дається кілька сотень творів, наукових праць і рефератів, періодичних видань, офіційних публікацій, документів та ін.

У цих документах міститься інформація про політичне, економічне, соціальне життя Франції й світу з 1945 року.

Les bibliothèques de l'Opéra de Paris et du Conservatoire national de musique ont ramassé les informations musicales.

Environ 26 000 lecteurs par an fréquentent ces bibliothèques.

Бібліотеки Паризької опери і Національної музичної консерваторії зібрали музичну інформацію.

Близько 26 000 читачів щорічно відвідують ці бібліотеки.

Vocabulaire

plusieurs milliers — багато (декілька) тисяч

inscrire — записувати, вписувати, реєструвати

une dizaine — десяток

coupler à — зв'язувати, накопичувати подвійно

comporter — налічувати, нараховувати, досягати

un site à l'internet — сайт (англ.), місце в Інтернеті

nécessiter — вимагати, потребувати

un ouvrage — наукова праця

un dossier — зібрання, підшивка, досьє

ramasser — збирати

Discussion

1. Combien de bibliothèques fonctionnent dans les villes françaises?
2. Combien de Français sont inscrits dans une bibliothèque?
3. Y a-t-il en France les bibliothèques universitaires ou bien interuniversitaires?
4. Qu'est-ce que c'est que BNF?
5. Quel trait caractéristique a la bibliothèque du centre Georges Pompidou?
6. Les bibliothèques de l'Opéra de Paris et du Conservatoire sont-elles bien fréquentées?

● La Bibliothèque nationale de France

Cette bibliothèque — la Bibliothèque nationale de France — a l'âge considérable.

Elle a été fondée en 1836.

Elle a pour mission de collecter, cataloguer, conserver et enrichir dans tous les champs de connaissance le patrimoine national.

A ce titre, elle est chargée du dépôt légal.

● Національна бібліотека Франції

Національна французька бібліотека має поважний вік.

Вона була заснована в 1836 році.

Її завданням є збирати, заносити в каталог, зберігати і накопичувати національне надбання у всіх галузях знань.

Для цього вона має спеціальне сховище.

Dans cette bibliothèque on a rassemblé des collections françaises et étrangères d'imprimés, de manuscrits, de monnaies et médailles.

Il y en a aussi des documents inhabituels pour la bibliothèque.

On peut y trouver, par exemple, des documents audiovisuels, informatiques, des cartes, des estampes, des photographies, des documents liés à la musique et l'art de spectacle.

BNF a également pour mission d'assurer l'accès de plus grand nombre de désirants aux collections.

Pour cela elle conduit des programmes de recherche, coopère avec d'autres bibliothèques, permet la consultation à distance.

Pour faire connaître ses collections elle organise des expositions et des publications.

La Bibliothèque nationale de France est dirigée par un président et un conseil d'administration.

Ce président est assisté d'un directeur général.

Les services et départements de la Bibliothèque sont regroupés dans neuf directions.

Ce sont les directions administratives; techniques; culturelles et des directions à caractère bibliothéconomique; la direction du développement scientifique; la direction des services de la conservation, qui est chargée de la production, de la restauration des collections; les deux directions de la collection: la direction des collections spécialisées et la direction de l'Imprimé et de l'Audiovisuel.

У цій бібліотеці зібрані французькі й іноземні друковані видання, рукописи (манускрипти), монети, медалі.

Тут є також незвичайні для бібліотеки матеріали.

Наприклад, там можна знайти аудіовізуальні документи, інформацію, що зберігається на електронних носіях, карти, гравюри, фотографії, інформацію про музику і театр.

До обов'язку бібліотеки входить також забезпечення доступу до інформації найбільшому числу бажаючих.

З цією метою проводяться дослідницькі програми, бібліотека співпрацює з іншими бібліотеками, проводяться консультації на відстані.

Щоб ознайомити зі своїм зібранням, Національна французька бібліотека проводить виставки.

Національну французьку бібліотеку очолюють президент і адміністративна рада.

Помічником президента є генеральний директор.

Усі служби і відділи бібліотеки працюють за 9 основними напрямками.

Це адміністративний напрямок; технічний; культурний і бібліотеко-економічний; напрямок наукового розвитку; напрямок ощадних служб, до обов'язків якого входять передрук і реставрація видань; два напрямки бібліотечарських послуг: напрямок спеціалізованої літератури, а також напрямок друкованих і аудіовізуальних видань.

Vocabulaire

onsidérable — поважний, -а
une mission — завдання, місія,
 призначення
le patrimoine — надбання
rassembler — збирати
imprimer — друкувати
un manuscrit — рукопис,
 манускрипт

inhabituel, -le — незвичний, -а
assurer — забезпечувати
un désirant — бажуючий
à distance — на відстані
assister — знаходитися поруч,
 допомагати
une restauration —
 відновлення, реставрація

Discussion

1. Quel âge a la BNF?
2. Qu'est-ce qu'elle a pour mission?
3. Qu'est-ce qu'on y a ramassé ?
4. Qu'est-ce que la BNF organise pour faire connaître ses collections?
5. Quelles directions a la BNF?
6. Qui dirige la BNF?
7. Y a-t-il là les collections audiovisuelles?

● Les Parcs nationaux de la France

Les parcs naturels sont des sortes de musées de la nature.

C'est un abri pour les animaux et les plantes rares.

Le Parc National de la Vanoise a été créé en juillet 1963.

Il occupe 53 000 hectares, a plus de 2000 mètres d'altitude.

Des animaux de haute montagne devenus très rares, vivent en liberté à la Vanoise.

La même année, au mois de décembre, est né le Parc national de Port-Cros, qui se trouve sur l'île, entourée par la Méditerranée.

Les savants étudient les plantes et les animaux sous marins.

Le Parc national des Pyrénées occidentales (46 000 hectares) a été créé en mars 1967.

● Національні парки Франції

Природні парки — це музеї природи.

Це укриття для рідкісних тварин і рослин.

Національний парк у Вануазі був створений у липні 1963 року.

Він займає 53 000 гектарів, заввишки понад 2000 метрів.

Високогірні тварини тепер дуже рідкісні, і вони живуть на волі в Вануазі.

У тому ж році в грудні з'явився національний парк Порт-Кро, який знаходиться на острові, оточеному Середземним морем.

Учені вивчають підводні рослини та тварин.

Національний парк західних Піренеїв (46 000 гектарів) був створений у березні 1967 року.

Il longe la frontière espagnole.

150 kilomètres de petits chemins permettent de visiter le parc à pied et d'admirer de très beaux lacs, de jolies rivières et les magnifiques montagnes de Pyrénées.

Le Parc national de Cevennes a été créé en septembre 1971 (84 200 hectares).

Ici il n'y a pas de plantes et d'animaux rares.

Mais il y a aussi les parcs régionaux non créés par l'Etat, mais par les "collectivités locales", c'est-à-dire les habitants de chaque région.

Tous ces parcs existent déjà.

Tous ont le même but: conserver en France la vraie beauté.

Він тягнеться уздовж іспанського кордону.

150 кілометрів маленьких стежинок дозволяють відвідувати парк пішки й милуватися дуже красивими озерами, красивими річками, чудовими Піренейськими горами.

Національний парк Севен був створений у вересні 1971 року (84 200 гектарів).

Тут немає рідкісних рослин і тварин.

Але є також місцеві парки, створені не державою, а «місцевими колективами», тобто жителями кожної області.

Усі ці парки вже існують.

Усі вони мають одну й ту саму мету: зберегти у Франції її справжню красу.

Vocabulaire

un abri — сховище, притулок, укриття

en liberté — на волі

entourer — оточувати

un savant — вчений

une plante — рослина

une frontière — кордон

un petit chemin, un sentier — доріжка, стежина

exister — існувати

un but — мета, ціль, футбольні ворота, гол

Discussion

1. Les parcs nationaux sont-ils nécessaires?
2. La superficie du parc national de la Vanoise est-elle petite?
3. Comment vivent des animaux de haute montagne dans ce parc?
4. Quand a été créé le Parc national de Port -Cros?
5. Où se trouve-t-il?
6. Qu'est-ce qu'on peut dire sur le Parc national des Pyrénées occidentales et celui de Cevennes?
6. Comment sont créés les parcs régionaux?
7. Quel est leur but?

III. LES PAYS FRANCOPHONES (ФРАНКОМОВНІ КРАЇНИ)

● Suisse

Le territoire de la Suisse est 41 000 km².

C'est un pays agricole, mais l'industrie est bien développée dans ce pays.

En Suisse l'allemand est la langue dominante, mais la langue française est aussi très répandue.

Il y a beaucoup de francophones, près de 20 % de la population.

La nature est très belle et variée.

Il y a des montagnes couvertes de neige et des régions tropiques avec les palmiers, il y a aussi des plaines couvertes d'herbe verte et des lacs.

60 % de son territoire sont occupés par les montagnes, 30 % par le plateau et 10 % par le Jura.

La population vit en majorité sur le Plateau Suisse, là se trouvent la plupart de grandes villes: Zurich, Bâle, Genève, Berne, Lausanne.

Le tourisme est une tradition du pays.

Les alpinistes de tous les pays visitent souvent la Suisse.

La Suisse a un climat agréable et très bon du point de vue médical.

Le climat permet de faire du ski en été dans les montagnes et de se baigner dans les lacs en hiver.

Berne est la capitale de la Suisse.

La Suisse a près de 7 millions d'habitants, elle possède 4 langues: l'allemand, le français, l'italien et le romane.

● Швейцарія

Територія Швейцарії — 41 000 км².

Це сільськогосподарська країна з добре розвиненою промисловістю.

У Швейцарії домінує німецька мова, але французька мова теж дуже розповсюджена.

Близько 20 % населення говорить французькою мовою.

Природа чудова й різноманітна.

Є гори, вкриті снігом, і тропічні райони з пальмами, також є рівнини, вкриті зеленою травою та озерами.

60 % її території зайнято горами, 30 % — плоскогір'ям та 10 % — горами Жюра.

Більшість населення мешкає на плоскогір'ї Швейцарському, там знаходиться більшість великих міст: Цюріх, Базель, Женева, Берн, Лозанна.

Туризм — це традиція країни.

Альпіністи усіх країн часто відвідують Швейцарію.

У Швейцарії, з медичної точки зору, сприятливий і гарний клімат.

Клімат дозволяє ходити на лижах улітку в горах і купатися в озерах взимку.

Берн — столиця Швейцарії.

У Швейцарії близько 7 мільйонів жителів, котрі спілкуються чотирма мовами: німецькою, французькою, італійською, романською.

Vocabulaire

l'allemand — німецька мова
répandre — розповсюджувати;
 поширювати (-ся)
un palmier — пальма, пальмове
 дерево
l'herbe (f) — трава

la majorité, en majorité —
 більшість; в більшості
du point de vue — з точки зору
agréable — сприятливий, -а
le roman — романська мова

Discussion

1. La Suisse est-elle grande?
2. Comment est son territoire et sa population?
3. Combien de langues possède ce pays?
4. Quel pour cent de son territoire occupent les montagnes?
5. Quel est le climat de la Suisse?

● **Les villes de la Suisse**

La Suisse est un Etat Fédéral divisé en 26 cantons.

Chaque canton a une large autonomie.

Les plus grandes villes de la Suisse sont: Lucerne, Zurich, Berne, Fribourg, Bâle, Genève, Jura.

Lucerne est une ville ancienne qui date de 1332.

Cette ville se trouve près des Alpes.

La beauté des paysages fait cette ville un centre de tourisme international.

On admire ici le Jardin de Glaciers et les témoins des ères glacières et beaucoup d'autres curiosités.

Zurich est fondé en 1351.

Cette ville est la plus peuplée du pays.

C'est le centre économique, on l'appelle "Capitale officieuse de la Suisse".

● **Mіста Швейцарії**

Швейцарія — федеративна держава, поділена на 26 округів.

Кожен округ повністю самостійний.

Найбільші міста Швейцарії: Люцерна, Цюрих, Берн, Фрібург, Базель, Женева, Жюра.

Люцерн — це старовинне місто, засноване в 1332 році.

Це місто знаходиться поблизу Альп.

Краса пейзажів робить це місто центром міжнародного туризму.

Тут захоплюються Крижаним садом, пам'ятниками льодовикової ери та багатьма іншими визначними місцями.

Цюрих заснований у 1351 році.

Це місто найбільше в країні за кількістю жителів.

Це економічний центр, котрий називають «службовою столицею Швейцарії».

Berne (1353) est la capitale de la Suisse.

Berne est célèbre par le Palais Fédéral, siège du Gouvernement et du Parlement Suisse.

Ici il y a beaucoup de curiosités.

Fribourg (1481) est le chef-lieu du canton bilingue.

Cette ville a joué un rôle important dans les luttes religieuses.

Genève (1815) qui se trouve le plus près de la France entretient avec ses voisins des relations étroites et réciproques.

Genève ressemble à une ville française.

Ici il y a beaucoup d'organisations internationales.

Genève est liée au monde entier par l'aéroport de Cointrin.

Cette ville est très belle.

Берн (1353 р.) — столиця Швейцарії.

Берн відомий Федеральним палацом, — місцезнаходженням уряду та парламенту Швейцарії.

У ньому є багато визначних місць.

Фрібург (1481 р.) — головне місто двомовного округу.

Це місто відіграло важливу роль у релігійній боротьбі.

Женева (1815 р.), яка знаходиться поряд з Францією, підтримує взаємні та тісні відносини зі своїми сусідами.

Женева схожа на французьке місто.

Тут є багато міжнародних організацій.

Женева зв'язана з усім світом через аеропорт Квентрен.

Це місто дуже красиве.

Vocabulaire

un canton — округ, кантон

une large autonomie — повна самостійність, широка автономія

la beauté — краса

un glacier — крига, льодовик

une ère glacière — льодовикова ера, льодовиковий період

peuplé, -e — багатолюдний, -а; людний

officieux, -euse — службовий, -а; офіційний, -а

bilingue — двомовний, -а

entretenir — підтримувати

étroit, -e — тісний, -а; щільний, -а

reciproque — взаємний, -а

Discussion

1. En combien de cantons se divise la Suisse?
2. Quel de ses cantons est bilingue?
3. Quelle langue est la plus répandue dans ce pays?
4. La Suisse est-elle un Etat unitaire?
5. Dans quelle ville il y a beaucoup d'organisations internationales?
6. Toutes les quatre langues sont-elles officielles ou non?

● Les hommes illustres de la Suisse

La Suisse est la patrie de plusieurs personnages illustres dont l'œuvre et les activités appartiennent à la culture mondiale.

Le premier c'est Guillaume Tell, champion de la liberté.

Ce héros symbolise sa volonté d'indépendance.

Le nom du négociant genevois Henri Dunant (1828—1910) est connu.

Il a fondé la Croix-Rouge pour atténuer le sort et les souffrances des blessés.

Genève est la ville natale du célèbre philosophe et pédagogue Jean-Jacques Rousseau (1712—1778), physicien et professeur de l'université.

Auguste Piccard (1884—1964) qui en 1932 battit le record à bord de son ballon stratosphérique (16940 mètres).

Son fils Jacques descendit avec son bathyscaphe, en 1960, jusqu'à la profondeur de 10 893 mètres sous la mer.

Le célèbre pédagogue et éducateur Heinrich Pestalozzi (1746—1823) est né en Suisse.

Sa méthode d'éducation est actuelle aujourd'hui.

La Suisse est la patrie d'une pléiade d'écrivains, peintres, architectes, parmi lesquels on peut citer Le Corbusier (1897—1965).

● Відомі люди Швейцарії

Швейцарія є батьківщиною багатьох людей, твори й діяльність яких належать світовій культурі.

Перший — це Гійом (Вільгельм) Тель, чемпіон волі.

Цей герой символізує свою волю до незалежності.

Ім'я женевського торговця Генрі Дюно (1828—1910) відоме.

Він створив Червоний хрест, щоб полегшити долю та страждання поранених.

Женева — це рідне місто знаменитого філософа та педагога Жан-Жака Руссо (1712—1778), фізика та викладача університету.

Огюст Піккар (1884—1964) у 1932 р. побив рекорд на повітряній кулі (16940 метрів).

Його син Жак опустився у своєму батискафі на морську глибину 10 893 метри у 1960 році.

Відомий педагог і вихователь Генріх Песталоцці (1746—1823) народився в Швейцарії.

Його методика виховання актуальна і сьогодні.

Швейцарія — це батьківщина плеяди письменників, художників, архітекторів, серед яких можна навести приклад Корбузьє (1897—1965).

Les écrivains de la Suisse du 19e siècle sont souvent classés parmi les auteurs en langue allemande ou française et les lecteurs ne savent pas que ce sont les citoyens de Suisse, par exemple Charles-Ferdinand Ramuz, Denis de Rougemont et d'autres.

Письменники Швейцарії 19 століття часто поділяються на авторів німецької та французької мов, і читачі не знають, що громадянами Швейцарії є, наприклад, Шарль-Фердинанд Рамуз, Дені де Ружемон та інші.

Vocabulaire

un champion — чемпіон, переможець
la volonté — воля, бажання
un négociant — торговець, негоціант
génévois, -e — женеvський, -а
la Croix-Rouge — «Червоний Хрест»
attenuer — полегшити, притупити
une souffrance — страждання

un ballon stratosphérique — повітряна куля
un bathyscaphe — батискаф, глибоководний апарат (глибинний занурювальний пристрій)
l'éducation (f) — виховання
une pléade — плеяда, низка, численність
classer — поділяти

Discussion

1. Qu'est-ce qui symbolise Guillaume Tell?
2. Qui est le fondateur de la Croix-Rouge?
3. Jean-Jacques Rousseau est-il un Français?
4. Qui a été Auguste Piccard?
5. Pestalozzi et Le Corbusier sont-ils les Suisses?

● Belgique

Belgique, royaume de l'Europe occidentale, sur la mer du Nord, limité par les Pays-Bas au Nord, l'Allemagne et le Luxembourg à l'est et la France au sud.

Son territoire couvre 30 507 km², sa population est presque 10 millions d'habitants (Belges).

La capitale de la Belgique est Bruxelles.

Les villes principales sont Anvers, Brabant, Flandre-Occidentale, Flandre-Orientale, Hainaut, Liège, Limbourg, Luxembourg et Namur.

● Бельгія

Бельгія, королівство у Західній Європі, на Північному морі, межує з Нідерландами на півночі, Німеччиною та Люксембургом на сході й Францією на півдні.

Її територія покриває 30507 км², її населення є майже 10 млн жителів (бельгійці).

Столицею Бельгії є місто Брюссель.

Головні міста країни — це Антверпен, Брабант, Західна Фландрія, Східна Фландрія, Генот, Лієж, Лімбург, Люксембург і Намюр.

En Belgique on parle trois langues: français, néerlandais et allemand (surtout à l'est).

La Belgique est un pays au relief monotone, dont l'attitude s'élève progressivement vers le sud-est.

Aux plaines tertiaires et quaternaires de la Campine et de la Flandre (bordées par un littoral sableux et rectiligne) succèdent les plateaux du Hainaut et de la Hesbay, du Brabant dont le sous-sol sableux et crayeux, est souvent recouvert de limon.

Au sud-est du pays se dressent les Ardennes (692 mètres).

L'agriculture possède un caractère intensif imposé par l'exiguïté du territoire, mais ne peut satisfaire entièrement les besoins du pays.

Les cultures (blé, betterave à sucre, pomme de terre, lin) sont surtout répendues sur les plateaux limoneux et dans les plaines; l'élevage bovin domine dans le Sud-Est.

Le fondement de l'économie est l'industrie houillère (la Haine, la Sambre, la Meuse, la Campine).

La sidérurgie (Charleroi, Liège, Mons, Genk), le travail des métaux non-ferreux (étain, plomb et surtout cuivre), lié aux importations de minerais de l'ancien Congo belge, la métallurgie de transformation, le textile (coton à Gand, laine à Verviers) et l'industrie chimique (Anvers) sont les activités dominantes.

У Бельгії розмовляють трьома мовами: французькою, нідерландською і німецькою (особливо на сході).

Бельгія є країною з однотипним рельєфом, висота якого швидко зростає у південно-східному напрямку.

Долини третинного та четвертинного періодів регіонів Кампіні та Фландрії, що обмежені піщаним і крейдовим прямолінійним морським узбережжям, поступаються місцем плато Геноту, Гесбеї та Брабанту, з надрами піщаними й крейдовими, часто застеленими мулом.

На південному сході країни височать Арденни (692 метри).

Сільське господарство має дуже інтенсивний, поширені скудності території характер, та все ж не може задовольнити потреб країни.

Сільськогосподарські культури (пшениця, цукровий буряк, картопля, льон) поширені здебільшого на мулових (замулених) плато (плоскогір'ях) і в долинах; на південному сході в переважності розводять велику рогату худобу.

Основою економіки є вугільна промисловість (Ля Ен, Самбра, Маас, Кампіна).

Чорна металургія (Шарлеруа, Лієж, Мон, Генк), обробка кольорових металів (олово, свинець і особливо мідь), пов'язана з постачанням (імпортом) руди з колишнього Бельгійського Конго, переробна металургія, текстиль (бавовна у Генті, вовна у Верв'єрі) та хімічна промисловість (Антверпен) є переважними галузями діяльності.

La structure de l'économie explique l'importance du commerce extérieur, passant en partie par Anvers, troisième port européen.

Le bilinguisme apparu historiquement divise la Belgique en deux grands domaines — Flamands au nord et Wallons au sud et constitue le trait le plus original d'une population caractérisée encore par sa très grande densité et sa forte urbanisation (80% environ).

Cependant le français et le néerlandais sont les langues nationales et officielles.

Структура економіки пояснює значення зовнішньої торгівлі, що в більшості здійснюється через Антверпен, третій за товарообігом європейський порт.

Двомовність, що виникла історично, поділяє Бельгію на дві області (регіони) — фламандці на півночі та валлони на півдні, що розглядається як дуже незвичайна риса серед населення, яке ж до того характеризується дуже великою густотою і сильною урбанізацією (кількістю громадян, що мешкають у містах): майже 80%.

У той же час французька і нідерландська мови є національними і державними.

Vocabulaire

tertiaire — третинний період
quaternaire — четвертинний період

monotone — однотипний, -а; однаковий, -а

un littoral — узбережжя, приморська смуга

rectiligne — прямолінійний, -а
sableux, -euse — піщаний, -а

crayeux, -euse — із крейди, крейдовий, -а

un limon — мул, грязюка, твань

une exigüité — тіснота, скудність

un fondement — основа, підґрунтя

en partie — більшою частиною

Discussion

1. Où se trouve la Belgique?
2. Quel est son régime politique?
3. Pourquoi y existe le bilinguisme?
4. Quel port belge est le troisième port européen?
5. Belgique est-elle un pays industriel?
6. Quelles industries y sont développées?

● Le Canada

Le Canada est un des plus grands pays du monde.

● Канада

Канада — це одна з найбільших країн світу.

Son territoire occupe 9 960 000 km², la population est plus de 21 000 000 d'habitants.

Il se compose de 10 provinces et des Territoires du Nord-Ouest.

En 1534 le marin navigateur et explorateur français Jacques Cartier dont la ville natale fut Saint-Malo atteignit la Terre-Neuve et la côte du Labrador, déjà découverte par Jean et Sébastien Cabot en 1497.

Jacques Cartier prit possession du Canada au nom de François I, le roi de la France.

Alors ce pays s'appelait la Nouvelle-France.

Mais après la Guerre de sept ans il tomba en possession de l'Angleterre.

En 1535, 1541 et 1543 J. Cartier entreprit encore trois voyages dans ce pays.

On le nomma "un pilote courageux".

En 2002 on a célébré le 135-me anniversaire de l'Indépendance du Canada.

Ce pays est industriellement bien développé.

Ses richesses principales sont du charbon, minerai de fer, du pétrol, nickel, cuivre, zinc, gaz naturel, plomb, uranium.

Mais sa plus importante richesse est du bois et du blé.

La plus grosse province du Canada est le Québec.

Її територія — 9 960 000 км², населення — більше 21 млн осіб.

Вона складається з 10 провінцій і Північно-західних територій.

У 1534 році французький моряк, мореплавець і дослідник Жак Картьє, рідним містом якого є Сен-Мало, досягнув Землі Нової (зараз Ньюфаундленд) та берегів Лабрадору, які вже були відкриті Жаном і Себастьяном Кабо у 1497 році.

Жак Картьє від імені Франціска I, французького короля, взяв Канаду у володіння.

Тоді ця країна називалася Новою Францією.

Але після Семилітньої війни вона перейшла у володіння Англії.

У 1535, 1541 та 1543 роках Ж. Картьє знову тричі відвідав цю країну.

Його називали «відважним лоцманом».

У 2002 році відмічалась 135-та річниця Незалежності Канади.

Ця країна промислово дуже розвинена.

Її головними багатствами є вугілля, залізна руда, нафта, нікель, мідь, цинк, природний газ, свинець і уран.

Але найважливішим її багатством є ліс і збіжжя (зернові культури, насамперед пшениця).

Найбільша провінція Канади — це Квебек.

Le Québec se trouve entre l'Ontario, le Nouveau-Brunswick et la Terre-Neuve.

Le plus grand nombre des Canadiens français habitent le Québec mais sauf les Québécois il y a aussi des Canadiens français dans toutes les autres provinces, surtout en Ontario, au Nouveau-Brunswick et au Manitoba.

Québec a plus de 6 millions d'habitants.

La capitale du Québec est Montréal, une des plus belles villes du monde, deuxième ville francophone après Paris.

Квебек — розташований між Онтаріо, Новим Брунсвіком та Землею Новою (Ньюфаундлендом).

Найбільша кількість французьких канадців мешкає у Квебеку, але окрім квебекців французькі канадці є в інших провінціях, особливо в Онтаріо, Новому Брунсвіку та Манітобі.

У Квебеку нараховується 6 млн громадян.

Столицею Квебеку є Монреаль, одне з найкрасивіших міст світу, друге після Парижа франкофонне місто.

Vocabulaire

un navigateur — мореплавець

un explorateur — дослідник

un (e)Québécois(-e) — квебекець (-чка)

atteindre — досягати

une possession — володіння

au nom de... — від імені (когось)

gros, -se — здоровий, -а, величезний, -а

une découverte — відкриття

un pilote — лощман; пілот

Discussion

1. Est-ce que Jacques Cartier a découvert le Canada?
2. Qui était-il?
3. Combien de fois a-t-il visité le Canada?
4. Comment est le Canada?
5. Dans quelle province du Canada habitent la plupart de francophones?

IV. L'UKRAINE

(УКРАЇНА)

● L'Ukraine

L'Ukraine indépendante est un état relativement jeune.

Il y a quelques années elle était une des républiques de l'URSS.

Elle a déclaré son indépendance le 24 août 1991.

Aujourd'hui l'Ukraine possède sa propre Constitution, son Gouvernement et ses valeurs.

L'Ukraine est située au centre de l'Europe.

Elle occupe un territoire de 603 700 km².

Sa population compte plus de 48 millions d'habitants.

L'histoire de l'Ukraine remonte à l'Antiquité

Formellement cet état n'a que 14 ans mais il se trouve sur le territoire de l'état très ancien — l'Etat Kyïvien.

Mais après la conquête Tatar l'Etat Kyïvien n'a plus existé et trois nationalités slaves — russe, biélorusse et ukrainienne — se sont formées.

Au 14 siècle commence à se former la nation ukrainienne.

Les terres ukrainiennes s'étendent des Carpates aux plaines du Don et des régions boisées du Polessié à la côte de la mer Noire.

La flore et la faune sont très variées.

Il y a beaucoup de lacs, rivières et fleuves.

● Україна

Україна — незалежна держава, відносно молода.

Кілька років тому вона була однією з республік СРСР.

Вона проголосила свою незалежність 24 серпня 1991 року.

Сьогодні Україна має власну Конституцію, свій уряд і свою валюту.

Україна знаходиться у центрі Європи.

Вона займає територію 603 700 км².

Її населення більше 48 мільйонів чоловік.

Історія України походить із глибини віків.

Формально цій державі лише 14 років, але вона знаходиться на території дуже давньої держави — Київської Русі.

Але після татарської навали Київська держава перестала існувати і утворились три народності — російська, українська та білоруська.

У 14 столітті почала формуватися українська нація.

Українські землі простягаються від Карпат до донських степів, від лісистого Полісся до Чорноморського узбережжя.

Флора та фауна України дуже різноманітні.

У ній багато озер, маленьких та великих річок.

Les plus importants fleuves de l'Ukraine sont: le Dniépro, le Youjny Boúg, le Dnistère, le Séversky Donets.

L'Ukraine a des frontières terrestres avec la Russie, la Biélorussie, la Pologne, la Roumanie, la Moldavie, la Slovaquie et la Hongrie.

Les principales villes de l'Ukraine sont: Kyiv, Kharkiv, Lviv, Odessa, Dniépropétrovsk, Donetsk.

Le développement historique et la culture de l'Ukraine sont assez originaux.

L'Ukraine d'Est est liée avec la Russie et l'Ukraine d'Ouest touche de près à la Pologne.

Bien que l'ukrainien soit la langue officielle, en Ukraine d'Est on parle russe.

Найважливіші ріки України — Дніпро, Південний Буг, Дністер, Сіверський Дінець.

Україна межує з Росією, Білорусією, Польщею, Румунією, Молдовою, Словакією та Угорщиною.

Найважливіші міста України — Київ, Харків, Львів, Одеса, Дніпропетровськ, Донецьк.

Історичний розвиток та культура України досить своєрідні.

Східна Україна пов'язана з Росією, а Західна Україна ближче до Польщі.

Незважаючи на те, що українська мова є офіційною, у Східній Україні говорять російською.

Vocabulaire

relativement — відносно

une indépendance — незалежність

propre — свій, своя, своє; чистий, -а

formellement — формально; за формою

exister — існувати

slave — слов'янський, -а

boisé (-e) — лісистий, -а

la flore et la faune — флора і фауна; рослинний і тваринний світ

avoir des frontières

communes — мати спільні кордони

toucher de près à... —

торкатися, стикатися із...

soit-forme du subjonctif du

verbe être — «є» — форма дієслова «бути» в 3-й особі однини умовного способу

Discussion

1. L'Ukraine comment est-elle?
2. Quand a été proclamée son indépendance?
3. Où est située l'Ukraine?
4. Quel est son territoire et sa population?
5. Quand a commencé à se former la nation ukrainienne?
6. De quelle façon les terres ukrainiennes s'étendent-elles?

● La position géographique de l'Ukraine

L'Ukraine est située en Europe Centrale.

Son territoire est 603 700 km².

L'Ukraine a des frontières terrestres avec la Russie, la Biélorussie, la Pologne, la Roumanie, la Moldavie, la Slovaquie et la Hongrie.

La plupart du territoire du pays est couvert des plaines.

Aux frontières occidentales du pays, il y a des chaînes de montagnes assez hautes.

Ce sont les Carpates.

En Crimée il y a aussi des montagnes mais elles ne sont pas très hautes.

Ce sont les Monts de Crimée.

Les plus importants fleuves de l'Ukraine sont: le Dniépro, le Youjny Boug, le Dnièstère, le Séversky Donetz.

Le Dniépro est un des plus longs fleuves de l'Europe et l'une des plus principales sources de l'énergie hydraulique.

Dès l'Antiquité le Dniépro est le berceau des peuples russe, ukrainien et biélorusse.

En Ukraine il y a quelques ports maritimes: Odessa, Ilitchivsk, Herson, Mykolaïv, Izmail, Marioupol.

Le pays est baigné par deux mers: la mer Noire et la mer d'Azov.

Le climat chaud et les terres noires du pays permettent d'obtenir de riches récoltes.

● Географічне положення України

Україна розташована в Центральній Європі.

Її територія становить 603 700 км².

По суші Україна межує з Росією, Білорусією, Польщею, Румунією, Молдовою, Словачією та Угорщиною.

Більшу частину території України складає степ.

На західному кордоні підноситься досить високе пасмо гір.

Це — Карпати.

У Криму також є гори, але вони не дуже високі.

Це Кримські гори.

Найважливіші ріки — Дніпро, Дністер, Південний Буг, Сіверський Донець.

Дніпро — одна з найбільших рік Європи та одне з найбільших джерел електроенергії.

Дніпро був колискою українського, російського та білоруського народів із найдавніших часів.

В Україні досить багато морських портів, наприклад: Одеса, Іллічівськ, Херсон, Миколаїв, Ізмаїл, Маріуполь.

Країна омивається двома морями: Чорним та Азовським.

Теплий клімат та чорноземи дозволяють отримувати багаті врожаї.

On cultive dans les champs du blé, des betteraves sucrières, des pommes de terre, des légumes, des fruits, du raisin.

Le sous-sol de l'Ukraine renferme en abondance de la houille, du pétrole, du gaz naturel, du minéral de fer, du sel gemme, du soufre et d'autres minéraux.

L'Ukraine dispose de nombreuses industries bien développées.

Ses entreprises produisent des locomotives, des avions, des missiles, des appareils radioélectroniques, des turbines, etc.

В Україні вирощують пшеницю, цукровий буряк, картоплю, овочі, фрукти, виноград.

Надра України в достатку багаті на корисні копалини, як-от: чорне вугілля, нафта, природний газ, залізна руда, кам'яна сіль, сірка та інші мінерали.

Україна має багато високорозвинутих галузей промисловості.

Її підприємства виробляють локомотиви, літаки, ракети, радіоелектронні прилади, турбіни та інше.

Vocabulaire

une chaîne de montagne —

пасмо гір; гірська гряда

baigner (se) — омивати (ся)

les terres (f) noires —

чорноземні ґрунти (землі)

le sous-sol — надра

le sel gemme — кам'яна сіль

le soufre — сірка

une missile — ракета

Discussion

1. L'Ukraine se trouve en Asie?
2. Avec quels pays a-t-elle des frontières terrestres communes?
3. Quelles montagnes se trouvent à sa frontière occidentale?
4. Par quelles mers est-elle baignée?
5. Qu'est-ce que renferme le sous-sol du pays?

● Le climat de l'Ukraine

Le climat d'un pays dépend de sa position géographique.

L'Ukraine est située au centre de l'Europe.

Le centre géographique de l'Europe se trouve près de Rakhov, non loin de la frontière occidentale du pays.

La plupart du pays est une plaine.

● Клімат України

Клімат будь-якої країни залежить від її географічного положення.

Україна розташована в центрі Європи.

Географічний центр Європи знаходиться поблизу Рахова, недалеко від західного кордону країни.

Більша частина території країни — рівнина.

A l'Ouest se trouvent les Carpathes, au sud il y a aussi des montagnes mais elles ne sont pas très hautes.

Ce sont les Monts de Crimée.

La côte sud de l'Ukraine est baignée par la mer Noire et la mer d'Azov.

Tous ces facteurs influent sur le climat du pays.

Le climat de l'Ukraine est tempéré continental.

Mais il est varié à cause du grand territoire du pays.

En été il fait très chaud.

La Crimée est la région la plus chaude.

Le climat de la Crimée est subtropical.

Au Sud-Ouest la température moyenne du juillet est +18 °C, +19 °C et +23 °C, +24 °C au sud-est du pays.

L'hiver est une saison assez froide en Ukraine.

Au Nord et à l'Ouest de l'Ukraine il y a beaucoup de neige.

La température moyenne du janvier est -7 °C, -8 °C.

Aux Carpates il pleut souvent.

Au Sud et à l'Est il fait sec, surtout en été.

На заході розташовані Карпати, на півдні теж є гори, але вони не дуже високі.

Це — Кримські гори.

Південне узбережжя України омивається Чорним та Азовським морями.

Усі ці фактори впливають на клімат країни.

Клімат України помірно-континентальний.

Але він відрізняється у різних частинах країни через велику територію.

Улітку в Україні жарко.

Крим — найтепліший регіон.

У Криму субтропічний клімат.

Середня температура +18 °C, +19 °C на південному заході та +23 °C, +24 °C на південному сході країни.

Зима — досить холодна пора року в Україні.

На півночі та заході України взимку багато снігу.

Середня температура січня -7 °C, -8 °C нижче нуля.

У Карпатах часто йдуть дощі.

На півдні та сході — сухо, особливо влітку.

Vocabulaire

dependre de... — залежати від...

non loin de... — недалеко від...

la plupart de... — більшість

une côte, un bord — берег,
узбережжя

la température moyenne —
середня температура

il fait sec — сухо, суха погода

Discussion

1. De quoi dépend le climat d'un pays?
2. Où se trouve l'Ukraine?
3. Où se trouve le centre géographique de l'Europe?
4. Quels facteurs influent sur le climat de l'Ukraine?
5. Quelles sont les températures moyennes en été et en hiver dans les différentes régions du pays?
6. Quel est le climat de l'Ukraine en général?

● Les richesses de l'Ukraine

L'Ukraine est un des pays européens les plus riches en minéraux, en gisements, en terres fertiles.

Dans son sous-sol il y a de la houille, du gaz naturel, du minéral de fer, du soufre, du pétrole; beaucoup d'autres minéraux.

Le plus grand gisement du charbon c'est le bassin de Donetsk qui occupe le sud-est de l'Ukraine.

Les gisements principaux du pétrole se trouvent dans les Carpates.

Les terres fertiles de l'Ukraine, d'excellentes conditions climatiques favorisent le développement de l'agriculture.

Le blé, les betteraves à sucre, le raisin, les fruits et les légumes de l'Ukraine sont connus et vendus dans le monde entier.

La nature donne souvent de riches récoltes aux Ukrainiens.

L'élevage est aussi développé.

L'Ukraine est non seulement un pays agricole, mais aussi un pays industriel.

● Багатства України

Україна одна із найбагатших на корисні копалини, родовища мінералів і родючі землі серед країн Європи.

З-під землі видобувають кам'яне вугілля, природний газ, залізну руду, сірку, нафту; багато інших мінералів.

Донецький басейн, розташований на південному сході України, — найбільше родовище вугілля.

Основний видобуток нафти здійснюється в Карпатах.

Родючі землі України, а також чудові кліматичні умови сприяють розвитку сільського господарства.

Зернові культури, цукровий буряк, виноград, фрукти й овочі України знають і продають в усьому світі.

Природа часто дарує українцям багаті врожаї.

Також розвинена тваринницька галузь.

Україна не тільки сільськогосподарська, але й промислова країна.

Les branches de l'industrie les plus élaborées sont: la construction mécanique, l'industrie textile, la chimie, l'industrie lourde, alimentaire.

Ces branches sont concentrées dans les grandes villes.

Les villes principales ukrainiennes avec l'industrie développée sont: Kyiv, capitale de l'Etat, grand centre scientifique et culturel, Kharkiv, notre ville natale qui produit des avions, des locomotives, des appareils radioélectroniques, des turbines, des appareils de photo etc; Lviv est le centre textile et électronique, à Dniépropetrovsk on construit des missiles; Odessa — grand port sur la mer Noire; Donetsk et d'autres.

Aujourd'hui dans notre pays il y a beaucoup de problèmes économiques.

Mais tous les citoyens de l'Ukraine espèrent que tout va s'arranger.

Найрозвиненіші галузі індустрії такі: машинобудування, текстильна, хімічна, важка та харчова промисловість.

Підприємства цих галузей зосереджені у великих містах.

Серед українських центрів промисловості найбільшими є: Київ — столиця держави, великий науковий і культурний центр; Харків, у якому виробляють літаки, локомотиви, радіоелектроніку, турбіни, фотоапарати й ін.; Львів — центр текстильної й електронної промисловості; у Дніпропетровську будують ракети; Одеса — великий чорноморський порт; Донецьк та інші.

Сьогодні в нашій країні багато економічних проблем.

Але всі громадяни України сподіваються, що найближчим часом ситуація зміниться на краще.

Vocabulaire

les minéraux (pl, m) — корисні копалини

un gisement — родовище

le min rai de fer — залізна руда

le charbon, la houille — вугілля

favoriser — сприяти

une betterave à sucre — цукровий буряк

le raisin — виноград, гроно, кетяг

une récolte — врожай

une industrie lourde — важка промисловість

arranger (s') — налагодитися

Discussion

1. En quoi est riche l'Ukraine?
2. Qu'est-ce qu'il y a dans son sous-sol?
3. Où sont les gisement du charbon?
4. Par quelles conditions est favorisée son agriculture?
5. Quelles sont les branches de l'industrie les plus favorisées?
6. Qu'est-ce qu'on produit à Kyiv, Kharkiv, Lviv, Dniépropetrovsk?

● Le régime politique de l'Ukraine

En Ukraine, comme en France, existe trois formes du pouvoir: le pouvoir législatif, exécutif et judiciaire.

Le pouvoir législatif est réalisé par le parlement qui a le nom de Verkhovna Rada.

450 députés élus par le peuple travaillent dans le parlement.

Ils adoptent la Constitution et des amendements, discutent les questions des directions de la politique extérieure et intérieure, contrôle la réalisation du budget, etc.

Le Président est le chef de l'Etat.

On l'élit pour cinq ans au suffrage universel.

Il peut rester Président seulement pour deux termes.

Il doit avoir plus de 35 ans, être Ukrainien et connaître bien la langue officielle de l'Ukraine.

Le Président est à la tête du pouvoir exécutif.

Ce pouvoir est exécuté aussi par le Cabinet de ministres avec le Premier ministre, les Comités d'Etat.

Toutes ces organisations forment le gouvernement.

Celui-là est responsable devant le parlement.

Le Premier ministre fait un rapport annuel de ses actions à la Verkhovna Rada.

● Політичний устрій в Україні

В Україні, як і у Франції, існує три форми влади: законодавча, виконавча і судова.

Законодавча влада здійснюється парламентом, що називається Верховною Радою.

У парламенті працюють 450 депутатів, обраних народом.

Вони приймають Конституцію і зміни до неї, обговорюють проблеми зовнішньої та внутрішньої політики, контролюють здійснення бюджетної політики і т. п.

Президент — це глава держави.

Його обирають на п'ять років на загальних прямих виборах.

Він може залишатися на посаді президента лише два терміни.

Він повинен бути громадянином України, у віці старше 35 років і добре знати офіційну мову країни.

Президент стоїть на чолі органів виконавчої влади.

Ця влада здійснюється також прем'єр-міністром і Кабінетом міністрів, а також державними комітетами.

Усі ці організації формують уряд.

Цей орган влади звітує перед парламентом.

Прем'єр-міністр виступає з річним звітом про виконану роботу на засіданні Верховної Ради.

Le Président présente notre pays dans les relations internationales, il signe des accords avec d'autres états.

Il nomme aussi des ambassadeurs ukrainiens à l'étranger.

Le Président est aussi à la tête des Forces armées.

Le pouvoir judiciaire est indépendant d'autres branches du pouvoir.

Il se réalise par l'intermédiaire de la Cour Suprême, des tribunaux régionaux, par des cours d'assises, etc.

La justice assure la protection des droits et des libertés des citoyens de l'Ukraine.

L'Ukraine est un pays démocratique.

Il existe beaucoup de partis politiques.

Les plus connus sont: le Parti socialiste, le Parti communiste, "Roukh", le Parti des Verts, "Nacha Ukraina", le Parti social-démocrate uni et d'autres.

Президент представляє нашу країну на міжнародній арені, підписує угоди з іншими державами.

Він також призначає українських послів.

Президент також очолює збройні сили.

Судова влада є незалежною від інших гілок влади.

Вона здійснюється за допомогою Верховного Суду, обласних, карних судів та ін.

Правосуддя забезпечує захист прав і свобод громадян України.

Україна — демократична держава.

У цій країні існує багато політичних партій.

Найвідоміші з них: соціалістична і комуністична партії, «Рух», Партія зелених, «Наша Україна», «Соціал-демократична партія об'єднана» та інші.

Vocabulaire

le pouvoir — влада

législatif, -ve — законодавчий, -а

exécutif, -ve — виконавчий, -а

un terme — строк

responsable — відповідальний, -а

un accord — згода, угода

nommer — призначати

par l'intermédiaire de... — за допомогою

une cour d'assises — карний суд

les forces (pl f) armées — збройні сили

Discussion

1. Combien de formes du pouvoir il existe en Ukraine?
2. Qui réalise le pouvoir législatif en Ukraine?
3. Qui est le chef d'Etat?
4. Le cabinet des Ministres qu'est-ce qu'il fait?
5. De qui ou bien de quoi dépend le pouvoir judiciaire?

● La Constitution de l'Ukraine

La Constitution est la loi fondamentale du pays.

Le mot "la Constitution" a une longue histoire.

Pour la première fois il est apparu à Rome.

Mais la vraie constitution dont la forme nous est habituelle est née aux Etats-Unis en 1789.

La France et la Pologne étaient les premiers pays européens qui ont adopté cette loi.

En France cela s'est passé en 1791.

Après-la déclaration de son indépendance l'Ukraine a commencé à travailler sur la création de sa Constitution.

D'abord on a adopté des amendements et des compléments dans la Constitution en vigueur.

La Verkhovna Rada avec tout le peuple de l'Ukraine ont discuté le texte de la nouvelle loi.

La nouvelle Constitution de notre Etat a été adoptée le 28 juin 1996.

Elle est composée de 14 chapitres et 161 articles.

D'après la Constitution l'Ukraine est un Etat souverain, indépendant, démocratique.

Le pouvoir en Ukraine appartient au peuple.

L'Etat est proclamé garant de la liberté et des droits de ses citoyens.

L'homme est la plus grande valeur sociale.

● Конституція України

Конституція — це основний закон держави.

Саме слово «конституція» — досить давнє.

Уперше воно з'явилося в Римі.

Але сам закон у звичній для нас формі уперше з'явився в 1789 році у США.

Франція та Польща були першими європейськими державами, що прийняли конституцію.

У Франції це відбулося в 1791 році.

Після проголошення своєї незалежності Україна розпочала роботу над створенням конституції.

Спочатку були прийняті зміни і доповнення до діючого на той момент закону.

Верховна Рада і весь народ України обговорювали текст нового закону.

Конституція України була прийнята 28 червня 1996 року.

Вона складається з 14 глав (розділів) і 161 статті.

Відповідно до Конституції, Україна є суверенною, незалежною, демократичною державою.

Влада в цій країні належить народові.

Держава є гарантом волі й прав громадян.

Людина — це найбільша соціальна цінність.

Il a le droit à la vie, à la liberté, à l'inviolabilité.

Le but de l'Etat est de proposer des possibilités égales à tous les citoyens.

Les chapitres 5—8 sont consacrés aux braches fondamentales du pouvoir: le pouvoir exécutif, judiciaire et législatif.

Le pouvoir législatif est exécuté par la Verkhovna Rada, l'exécutif par le Cabinet des ministres et le judiciaire — par la Cour Constitutionnelle.

Le chef de l'Etat est le Président.

Les armoiries, l'hymne et le drapeau sont les symboles de notre pays.

Вона має право на життя, свободу й недоторканність.

Надати рівні можливості всім громадянам — мета держави.

Глави 5—8 присвячені опису основних гілок влади: виконавчої та судової, законодавчої.

Законодавча влада здійснюється Верховною Радою, виконавча — Кабінетом міністрів, а судова — Конституційним судом.

Президент — глава держави.

Герб, гімн і прапор є символами нашої країни.

Vocabulaire

une loi — закон

fondamentale — основний, -а

habituel, -le — звичний, -а

adopter — прийняти, сприйняти

une déclaration — проголошення

un amendement — зміна до закону

un complément —

доповнення

discuter — обговорювати

un chapitre — глава (розділ)

une valeur — цінність

une inviolabilité — недоторканність

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que la Constitution?
2. Où avait-elle apparue pour la première fois?
3. Où est née la constitution de nouvelle époque?
4. Quand a été adoptée la Constitution de l'Ukraine?
5. Qu'est-ce qu'elle proclame et garantit?

● La population et la langue de l'Ukraine

Actuellement la population de l'Ukraine compte plus de 48 millions, dont 73 % d'Ukrainiens, 20 % de Russes, 7 % d'autres nationalités.

● Населення і мова України

Зараз населення України складає понад 48 мільйонів чоловік, 73 % з яких — українці, 20 % — росіяни, 7 % — представники інших національностей.

Mais les Ukrainiens vivent encore hors des frontières de l'Ukraine.

Ainsi 3 millions d'Ukrainiens habitent au Canada, aux Etats-Unis, en Australie, à l'Argentine.

Il y en a beaucoup en Pologne.

Plus de 10 millions des citoyens de l'Ukraine habitent sur le territoire des républiques de l'ex-URSS.

Beaucoup de gens de notre pays y vont travailler.

L'ukrainien est la langue officielle de l'Ukraine.

Avec le biélorusse et le russe il forme le groupe des langues slaves orientales.

Mais en Ukraine beaucoup de gens parlent russe et veulent voir cette langue comme deuxième langue officielle.

Bien qu'elle n'en soit pas presque tous les écoles et les établissements d'enseignement supérieur ont le russe comme la langue d'enseignement.

70 % de livres imprimés en Ukraine aujourd'hui sont en russe.

Les gens ne veulent pas apprendre leur langue nationale.

Cela peut-être expliqué par la politique de l'URSS qui présentait les langues de républiques comme peu cultivées, "kolkhoziennes".

Ainsi soixante ans de désukrainisation signifiait la russification et la provincialisation de l'Ukraine.

Tenant compte de tous ces problèmes notre Etat doit commencer la politique de l'ukrainisation.

Але українці живуть також і за межами України.

Так, 3 мільйони українців проживають у Канаді, США, в Австралії, в Аргентині.

Їх також багато в Польщі.

Понад 10 мільйонів живуть на території республік колишнього СРСР.

Багато хто їдуть туди працювати.

Українська є офіційною мовою України.

Разом з білоруською й російською мовами вона формує групу східнослов'янських мов.

Але в Україні багато людей говорять російською мовою і хочуть, щоб ця мова стала другою державною.

Хоча російська мова не має такого статусу, майже у всіх школах і вищих навчальних закладах навчання ведеться цією мовою.

70 % книг, що видаються на сьогоднішній день в Україні, виходять російською мовою.

Люди не хочуть учити свою державну мову.

Це, мабуть, пояснюється політикою, що проводилася урядом СРСР, коли мови радянських республік вважалися недостатньо культурними, «колгоспними».

Так, шістдесят років тому дезукраїнізація призвела до русифікації України і перетворила її на провінцію.

З огляду на всі ці проблеми наша держава повинна розпочати політику українізації.

Les gens de notre pays doivent se souvenir de leur belle langue.

Les Ukrainiens peuvent se sentir fiers de la langue ukrainienne, l'une des plus mélodieuses du monde.

On dit que c'est la langue qui chante.

Tarass Chevtchenko, Lessya Oukrainka, Lina Kostenko et beaucoup d'autres chantaient la liberté et la beauté de l'Ukraine, de sa nature, le héroïsme des Ukrainiens, la longue histoire de notre pays en cette langue magnifique.

Громадяни України повинні згадати свою чудову мову.

Українці можуть пишатися українською мовою, адже це одна з наймелодійніших мов у світі.

Кажуть, що це співуча мова.

Нею Тарас Шевченко, Леся Українка, Ліна Костенко і багато інших авторів оспівували волю й красу України, її природу, героїзм українців і довгу історію нашої країни.

Vocabulaire

actuellement — закон

hors de — за; поза

une langue slave — слов'янська мова

oriental, -e — східний, -а

il (elle) n'en soit pas — він (вона) не є таким (-ою)

l'enseignement (m) — освіта

fier, fière — слава

Discussion

1. Quelle est la population de l'Ukraine de nos jours?
2. Dans quels pays vivent les Ukrainiens hors de leur Patrie?
3. Le russe est-il la langue officielle en Ukraine?
4. Comment est la langue ukrainienne?
5. Quels poètes et écrivains connus écrivaient leurs œuvres en ukrainien?

● Une scène de l'histoire de l'Ukraine

Dans la vie de chaque pays il y a des événements qui se sont gravés dans la mémoire de son peuple.

Le 24 août 1991 est un de tels événements dans l'histoire de l'Ukraine.

Ce jour-là le Soviet Suprême de l'Ukraine a adopté l'Acte de l'indépendance de l'Etat de l'Ukraine.

● Епізод з історії України

У житті кожної країни є події, викарбовані у пам'яті що залишається у віках.

Такою подією в історії України є 24 серпня 1991 року.

У цей день Верховна Рада прийняла «Акт про державну незалежність України».

Ce document a déclaré la création d'un état indépendant ukrainien.

Dès le moment de la déclaration de l'indépendance tout le territoire de l'Ukraine est obéi à ses lois.

Ainsi a commencé une nouvelle étape de l'histoire de l'Ukraine.

C'était la troisième tentative d'atteindre l'indépendance.

La première a été faite par B. Khmel'nitsky en 1648—1654.

La deuxième tentative a été la déclaration de la République populaire ukrainienne en 1917—1919.

Le jeune état a beaucoup de problèmes.

Le problème essentiel est la crise économique.

Un tiers de la population de notre pays est la jeunesse.

Beaucoup de jeunes gens sont sans-travail.

Le manque des ressources d'Etat ne permet pas de prêter l'attention au développement de la culture, de la science et de l'éducation.

Mais on croit que l'Ukraine surmontera toutes les difficultés et deviendra un état hautement développé.

Цей документ проголошував створення самостійної Української держави.

З моменту проголошення незалежності на території України почали діяти тільки її закони.

Так розпочався новий етап в історії України.

Це була третя спроба досягнути незалежності.

Перша спроба була здійснена Б. Хмельницьким у 1648—1654 роках.

Другою можна назвати проголошення Української народної республіки в 1917—1919 роках.

У молодій державі багато проблем.

Основна — економічна криза.

Близько однієї третини населення нашої країни становить молодь.

Зараз багато молодих людей безробітні.

Нестача державних коштів не дозволяє приділити належну увагу розвитку культури, науки, освіти.

Але хочеться вірити, що Україна подолає усі труднощі і з часом перетвориться на високорозвинену державу.

Vocabulaire

graver — викарбовувати

une création — створення, утворення

obéir — слухатися, підкорятися

une tentative — спроба, намагання

essentiel, -le — головний, -а

un tiers de — третина

un(e) sans-travail —

безробітний, -а

prêter l'attention — приділяти увагу

un manque — нестача, відсутність

surmonter — долати, подолати

croire — знати, вірити, сподіватися

Discussion

1. Pourquoi le jour de 24 août 1991 est-il gravé dans la mémoire des citoyens de l'Ukraine?
2. Qu'est-ce que a déclaré l'Acte de l'indépendance?
3. Quel est le problème essentiel de l'Etat ukrainien?
4. Quelles sont les causes de l'apparition du chômage?
5. Qu'est-ce qu'on croit à l'avenir de l'Ukraine?

● **Kyiv — la capitale de l'Ukraine**

Kyiv est la capitale de l'Ukraine.

C'est un centre politique, industriel et culturel de l'état.

Kyiv est une des plus belles villes du monde.

C'est la plus grande ville de l'Ukraine.

On y compte près de 3 millions d'habitants.

Kyiv est situé sur le Dniépro qui est un des plus longs fleuves de l'Europe d'Est.

Kyiv est une ancienne ville.

Il abonde en monuments historiques.

Il y a aussi beaucoup de musées, de théâtres, de cinémas; de bibliothèques, d'églises grandes et petites.

Ce n'est qu'un centre culturel mais un centre d'instruction de l'Ukraine.

Des milliers d'étudiants font leurs études à l'Académie Kyivo-Moguylanskaïa, à l'Université de Kyiv, à beaucoup d'instituts et collèges.

Kyiv est un grand nœud de transport.

Le métro de Kyiv est très beau.

● **Київ — столиця України**

Київ — столиця України.

Це політичний, індустріальний та культурний центр держави.

Київ — одне із найкрасивіших міст світу.

Це найбільше місто України.

Тут нараховується близько 3 мільйонів мешканців.

Київ розташований на річці Дніпро, одній із найбільших рік Східної Європи.

Київ — давнє місто.

Воно дуже багате на історичні пам'ятники.

У місті також багато музеїв, театрів, кінотеатрів, бібліотек та великих і маленьких церков.

Це не тільки культурний, але й освітній центр України.

Тисячі студентів навчаються в Києво-Могилянській академії, у Київському університеті, в багатьох інститутах та колежах.

Київ — це великий транспортний вузол.

Київське метро дуже гарне.

Kyiv est le siège de la Verhovna Rada, du président et du gouvernement.

Nous sommes fiers de notre capitale.

У Києві перебуває Верховна Рада, Президент та уряд.

Ми дуже пишаємося своєю столицею.

Vocabulaire

on y compte — там
нараховується

ce n'est que — це не тільки

un nœud — вузол

routier, -ière — дорожній, -а

la fierté — гордість

Discussion

1. Kyiv comment est-il?
2. Où est-il situé?
3. Quelle est son histoire?
4. Y a-t-il beaucoup d'établissements d'enseignement à Kyiv?
5. Comment est-il relié aux autres villes de l'Ukraine?

● Kyiv et ses curiosités

Kyiv est la capitale de l'Ukraine.

C'est une des plus anciennes villes de notre pays.

Elle abonde en monuments historiques dont les Portes parmi les quels, la Cathédrale Sainte-Sophie, le monument à Bogdan Khmelnitsky sont bien connus.

Sur les collines qui dominent le Dniépro sont situées la Laure Kyïvo-Petcherska, la Cathédrale Saint-Volodymir.

A Kyiv se trouve une des plus vieilles universités et la plus vieille de l'Europe d'Est l'Académie Kyivo-Moguylanska.

On peut commencer l'excursion à travers la ville à Krechtchatique, la rue principale de Kyiv.

C'est une large rue, très animée, bordée des châtaigniers.

● Київ та його визначні пам'ятки

Київ — столиця України.

Київ — одне з найстаріших міст нашої країни.

У ньому дуже багато історичних пам'ятників, серед яких Золоті ворота, Софіївський собор, пам'ятник Богданові Хмельницькому.

На схилах Дніпра розташовані Києво-Печерська лавра, Собор Святого Володимира.

У Києві знаходяться один із найстаріших університетів та найстаріша у Східній Європі Києво-Могилянська академія.

Можна розпочати нашу екскурсію по місту з Хрещатика — головної вулиці Києва.

Це широка, дуже пожвавлена вулиця, з обох боків якої ростуть каштани.

Marchant le long de la rue on peut gagner une grande place.

C'est la place de l'Indépendance.

Ici, souvent ont lieu des fêtes populaires, des meetings et des grèves.

Montant une petite rue on voit la cathédrale Sainte-Sophie.

Sur la place devant la cathédrale il y a un monument.

C'est le monument Bogdan Khmelnitsky.

Sur une colline descendant au Dniépro il y a encore un beau monument.

C'est le monument à Volodymyr le Grand qui a baptisé la Russie Kyivienne en 988.

D'ici une descende raide mène à la gare fluviale.

Sept ponts relient deux rives du Dniépro.

Le Pont Paton est le plus connu.

La curiosité la plus célèbre est la Laure Kyivo-Petcherska.

Elle se trouve sur la rive droite du Dniépro.

Йдучи вулицею, можна потрапити на великий майдан.

Це майдан Незалежності.

Тут часто проходять народні гуляння, страйки та мітинги.

Піднімаючись нагору короткою вуличкою, ми побачимо Софійський собор.

На майдані перед собором є пам'ятник.

Це пам'ятник Богданові Хмельницькому.

На схилі, що спадає до Дніпра, є ще один чудовий пам'ятник.

Це пам'ятник Володимирі Великому, який охрестив Київську Русь у 988 році.

Звідси крутий спуск веде до річкового вокзалу.

Сім мостів з'єднують береги Дніпра.

Міст імені Патона — найвідоміший.

Найвідоміше місце — Києво-Печерська лавра.

Вона знаходиться на правому березі Дніпра.

Vocabulaire

abonder en — бути багатим на...

une colline — пагорб, схил

à travers — через, крізь, по

le long de — уздовж

gagner — заробляти; дістатися

un meeting — мітинг (*англ.*)

une grève — страйк

baptiser — хрестити, охрестити

une descente — узвіз, спуск

Discussion

1. Comment s'appelle la plus ancienne artère de Kyiv?
2. Quelle plante est le symbole de la ville?
3. Quels monuments se trouvent sur la place devant la cathédrale Sainte-Sophie et sur une colline descendant vers le Dniépro?
4. Qui a baptisé la Russie Kyivienne?
5. Combien de ponts relient les deux rives du Dniépro?

● La cathédrale Sainte-Sophie de Kyiv

La cathédrale Sainte-Sophie de Kyiv a été fondée au début de 11 siècle par Yaroslav le Sage.

En grec Sophie signifie "la sagesse".

Les Kyiviens voulaient ainsi remercier les Dieux dont la sagesse avait permis d'obtenir la victoire sur les Pétchenègues.

Au 11 siècle cette cathédrale devient le centre culturel.

Dans la Sainte-Sophie se passaient toutes les cérémonies, telles que: réceptions des ambassadeurs, signature des traités, etc.

Yaroslave le Sage a ordonné de construire des écoles et des bibliothèques.

Elles étaient regroupées autour de la cathédrale.

Au 17 siècle la Sainte-Sophie a été restaurée.

On a fait le nettoyage des mosaïques.

Aujourd'hui plus d'un tiers de mosaïques datent du 11 siècle.

Elles représentent les sujets religieux.

Les touristes du monde entier viennent à Kyiv pour admirer les fresques et les mosaïques de la Sainte-Sophie dont les couleurs gardent presque 180 nuances et sont restées très vives.

Les fresques représentent les sujets religieux et laïques.

● Київський собор Святої Софії

Собор Святої Софії був заснований Ярославом Мудрим на початку 11 століття.

Грецькою мовою Софія значить «мудрість».

Кияни в такий спосіб хотіли віддячити богам, чия мудрість дозволила їм здобути перемогу над печенігами.

В 11 столітті цей собор стає культурним центром.

В соборі Святої Софії проводилися всі великі церемонії, як-от: прийом іноземних послів, підписання договорів і т. д.

Ярослав Мудрий наказав побудувати школи і бібліотеки.

Усі вони були зосереджені навколо собору.

У 17 столітті Софіївський собор був відреставрований.

Мозаїки були почищені.

На сьогоднішній день одна третина мозаїк датується 11 століттям.

На них зображені релігійні сюжети.

Туристи з усього світу приїжджають до Києва, щоб помилуватися фресками і мозаїками Софіївського собору, кольори яких зберегли майже 180 відтінків і незвичайну яскравість.

На фресках зображені релігійні сюжети і сцени світського життя.

Sur un des murs on peut voir les quatre filles de Yaroslav le Sage.

Ici se trouve aussi le sarcophage de Yaroslav.

Il est en marbre avec des images symboliques.

En 1936 la cathédrale est devenue le musée.

Mais Sainte-Sophie ce n'est pas la seule cathédrale.

C'est un ensemble de constructions.

C'est aussi un Clocher des 18—19 siècles, le Séminaire du 18 siècle et beaucoup d'autres.

На одній зі стін можна побачити зображення чотирьох дочок Ярослава Мудрого.

Тут, у соборі, стоїть саркофаг Ярослава.

Він висічений з мармуру і покритий символічними зображеннями.

У 1936 році собор став музеєм.

Але Київська Софія — це не тільки собор.

Це цілий комплекс будівель.

Це також Дзвіниця 18—19 століть чи будинок Семінарії 18 століття, а також багато інших історичних пам'яток.

Vocabulaire

sage — мудрий, -а; слухняний, -а

la sagesse — мудрість;

слухняність; покірність

remercier — віддячувати;

дякувати

passer (se) — проходити,

проводити (ся)

une réception — прийом

un ambassadeur — посол

ordonner — наказувати

autour — навколо

un nettoyage — очищення,

приведення у порядок

restaurer — відновлювати;

реставрувати

admirer — милуватися;

захоплюватися

Discussion

1. Quand a été fondée la cathédrale Sainte-Sophie?

2. Par qui a-t-elle été fondée?

3. Qu'est-ce qui signifie en grec le mot "Sophie"?

4. Qu'est-ce qui s'était passé dans la cathédrale au XI siècle?

5. Pourquoi des touristes du monde entier viennent-ils visiter la Sainte-Sophie?

● La Laure de Petchersk de Kyiv

La Laure de Petchersk est un monastère.

Elle a été fondée en 1051 au bord du fleuve.

● Києво-Печерська лавра

Печерська лавра — це монастир.

Він був заснований у 1051 році на березі ріки.

Son nom provient du nom des habitations des premiers moines.

“Petchera” signifie “caverne”.

Seuls les hommes pouvaient y habiter.

Aujourd'hui on ne peut pas dire exactement qui a fondé la Laure.

Antoine et Théodore étaient les premiers moines, alors on les a considérés comme fondateurs.

L'église les a canonisés après la mort.

Au début du 12 siècle on a nommé le monastère “La Laure”.

Ce nom est donné seulement aux plus grands et riches monastères.

Dès ce temps-là la Laure devient le plus grand centre de l'orthodoxie.

C'était aussi le centre culturel et politique.

Le monastère avait un grand pouvoir.

Il possédait des terres, il participait à la vie commerciale et politique.

Il avait ses propres papeteries, briqueteries.

La Laure d'aujourd'hui c'est tout un ensemble des bâtiments.

Il y en a plus de 80.

Ce musée occupe le territoire de 28 hectares.

Bien sûr que la Laure n'a pas été construite d'un seul coup.

Elle s'est formée durant près de 1000 ans.

Ім'я своє він одержав від назви житла перших ченців.

«Печера» походить від «пещера».

Там могли жити тільки чоловіки.

Сьогодні не можна сказати з повною впевненістю, хто заснував Лавру.

Антоній і Теодор були першими її ченцями, тому й прийнято їх вважати засновниками монастиря.

Церква зарахувала їх до лику святих після смерті.

На початку 12 століття цей монастир був названий «Лаврою».

Така назва дається тільки найбільшим і найбагатшим монастирам.

Відтоді Лавра стала найбільшим центром православного світу.

Це був також культурний і політичний центр.

Монастир мав велику владу.

У нього були земельні володіння, він брав участь у торговому і політичному житті країни.

У його розпорядженні знаходилися паперові фабрики і цегельні заводи.

Сьогодні Лавра — це цілий комплекс будівель.

Їх більше 80.

Цей музей займає площу в 28 гектарів.

Звичайно, весь комплекс не був побудований відразу.

Будівництво тривало близько 1000 років.

La Laure actuelle est divisée en trois secteurs: La Haute Laure, la Basse Laure et des cavernes éloignées.

Beaucoup de touristes et d'étrangers qui viennent à Kyiv vont obligatoirement visiter la Laure.

On se promène sur le territoire de la Laure, on admire les beaux bâtiments, on apprend l'histoire de la Russie, de Kyiv, très longue et pleine d'événements.

C'est une île calme d'ancienneté au milieu de Kyiv moderne et active.

Сучасна Лавра розділена на три сектори: Верхня Лавра, Нижня Лавра і далекі печери.

Велика кількість туристів і іноземців, що приїжджають до Києва, обов'язково відвідують Лавру.

Відвідувачі прогулюються її територією, захоплюються чудовими будинками, знайомляться з довгою, багатогою на події історією Київської Русі.

Це тихий острівець стародавності в центрі сучасного світу і динамічного Києва.

Vocabulaire

un début — початок

un moine — чернець

une caverne — печера; вертеп

exactement — точно; з повною впевненістю

canoniser — зараховувати до лику святих

l'hortodoxie (f) — православний світ

une briqueterie — цегельний завод

durant — на протязі

obligatoirement —

обов'язково

l'ancienneté — стародавність; стаж; старшинство

Discussion

1. Quand a été fondée la Laure?
2. Qui étaient ses premiers moines?
3. Pourquoi au début du XII siècle le monastère a été nommé de "Laure"?
4. Combien de temps s'est formée la Laure?
5. Comment est-elle aujourd'hui?

● Kharkiv

Kharkiv est la deuxième ville de l'Ukraine d'après sa grandeur.

Elle se trouve au confluent des rivières Lopagne, Oudy et Kharkiv.

Kharkiv est le chef-lieu historique de l'Ukraine Slobojanska.

● Харків

Харків — друге за величиною місто України.

Воно розташоване на злитті рік Лопань, Уди та Харків.

Харків — історичний, адміністративний центр Слобідської України.

C'est un centre industriel, scientifique et culturel important.

La date universellement admise de la fondation de Kharkiv est l'année 1654.

En 2004 c'est son 350-ième anniversaire.

Grâce à sa situation favorable Kharkiv a commencé à se développer vite.

Après la fondation de l'université en 1805 par Karazine la ville est devenue un centre d'instruction très important.

A des moments divers Kharkiv a été visité et habité par Kvitka-Osnovianenko, Goulak-Artemovsky, Kostomarov, Répine, Bounine, Essépine, Khlebnikov, Metchnikov.

Après la Révolution d'Octobre de 1920 à 1934 Kharkiv a été la capitale de l'Ukraine.

Pendant la Grande Guerre Nationale Kharkiv a été détruit terriblement.

Kharkiv a été libéré le 23 août 1943.

Dans la ville il y a 24 établissements supérieurs.

Aujourd'hui à Kharkiv il y a plus de 2500 rues et 26 places, beaucoup de parcs.

Les parcs les plus connus sont le parc Gorky et le jardin Chevchenko.

La rue principale et la plus belle de la ville, son centre historique est la rue Soumskaïa.

On peut admirer les anciennes curiosités de la ville: la cathédrale en pierre du monastère de l'Interces-

ce important industriel, scientifique et culturel, universitaire et culturel.

Загальновизнаною датою заснування Харкова вважається 1654 рік.

У 2004 році була його 350-та річниця.

Завдяки своєму вигідному розташуванню Харків почав швидко розвиватись.

Із заснуванням у 1805 році завдяки Каразину Харківського університету місто стало важливим освітнім центром.

У різні роки Харків відвідували і в ньому працювали Квітка-Оснoв'яненко, Гулак-Артемовський, Костомаров, Рєпін, Бунін, Єсенін, Хлебніков, Мечников.

Після Жовтневої революції з 1920 по 1934 роки Харків був столицею України.

Під час Великої Вітчизняної війни Харків був страшенно зруйнований.

Харків було визволено 23 серпня 1943 року.

У Харкові є 24 вищих навчальних закладів.

Зараз у місті більше 2500 вулиць та 26 майданів, безліч парків.

Найвідоміші з них — парк імені Горького та сад Шевченка.

Головна і найкраща вулиця міста, його історичний центр — вулиця Сумська.

Можна помилуватися стародавніми пам'ятками міста: собором із каменя Покровського монас-

sion (1689), celle de l'Assomption (1771) l'église de l'Annonciation et la Notre-Dame de Kazan (XIX siècle).

тиря (1689 р.), Успенським собором (1771 р.), Благовіщенською церквою та церквою Казанської Богоматері (19 століття).

Vocabulaire

un confluent — злиття (річок)

universellement —

загальноновизнано

terriblement — страшенно

en pierre — кам'яний

Intercession (f) — Покрова (реліг.)

Assomption (f) — Успеніє (реліг.)

Annonciation (f) —

Благовіщення (реліг.)

Transfiguration (f) —

Преображення (реліг.)

Discussion

1. Comment Kharkiv est-il placé en Ukraine?
2. De quelle région est-il le chef-lieu historique?
3. Quand et par qui a été fondée l'Université de Kharkiv?
4. Kharkiv était-il la capitale de l'Ukraine?
5. Quelles curiosités de Kharkiv connaissez-vous?

● La région de Tchernivtsy

La région de Tchernivtsy est située à l'Ouest de l'Ukraine.

Son territoire est 8,1 mille km².

Ici il y a plus de 930 000 d'habitants.

Le chef-lieu est Tchernivtsy.

La région de Tchernivtsy est située sur les chaînes nordiques des Carpates.

Près de 30 % du territoire occupent les forêts.

Les industries les plus développées sont l'industrie légère (l'industrie textile), de l'alimentation, forestière.

On cultive dans les champs du blé, du maïs, des betteraves à sucre, de l'orge, du tournesol, du tabac, du soja, la pomme de terre.

L'aviculture, l'élevage de moutons, l'apiculture, le jardinage sont les branches les plus développées.

● Чернівецька область

Чернівецька область розташована на заході України.

Її територія 8,1 тис. км².

Тут понад 930 000 жителів.

Центр — Чернівці.

Чернівецька область розташована в межах пасма Північних Карпат.

Близько 30 % території займають ліси.

Найрозвиненіші галузі промисловості — легка промисловість (текстильна), харчова, лісова.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, цукровий буряк, ячмінь, соняшник, тютюн, сою, картоплю.

Птахівництво, вівчарство, бджільництво, садівництво — найрозвиненіші галузі.

Les fleuves principaux sont le Dnister, le Proute.

Les villes principales sont Khotin, Novocelitsa, Kitsmagne.

Il y a beaucoup de curiosités: le théâtre dramatique de Kobilianska, l'église Nicolas (17 siècle), l'église Troitska à Tchernivtsy (18 siècle).

Son édifice universitaire est magnifique.

C'est l'ancien palais du métropolitaine de la Bucovine.

Tchernivtsy est connu depuis 1408; il a fait partie de la Moldavie, dès 1775 — d'Autriche, de 1918 à 1940 — de la Roumanie.

Головні річки — Дністер і Прут.

Найбільші міста — Хотин, Новоселиця, Кицмань.

У Чернівцях багато визначних місць: театр імені О. Кобилянської, Миколаївська церква (17 ст.), Троїцька церква (18 ст.).

Його університетська будівля чудова.

Це старовинний палац митрополита Буковини.

Чернівці відомі з 1408 року, входили до складу Молдови, в 1775 р. — Австрії, в 1918—1940 рр. — Румунії.

Vocabulaire

carré, -e — квадратний, -а
une chaîne — пасмо; гряда;
 ланцюг
forestier, -ière — лісовий, -а
le maïs — кукурудза

le soja, soya — соя
une aviculture — птахівництво
une apiculture — бджільництво
le jardinage — садівництво

Discussion

1. Quelle ville est le chef-lieu de cette région?
2. Où est située cette région?
3. Quelles villes principales il y a là?
4. Depuis quand Tchernivtsy est-elle connue?
5. Y a-t-il des curiosités dans la ville?
6. Qu'est-ce que vous savez de Khotin et Kitsmagne?

● La région de Tcherniguiv

La région de Tcherniguiv est située au Nord de l'Ukraine.

Son territoire est près de 31,9 mille km².

Il y a plus de 1,5 million d'habitants.

Cette région est située sur les fleuves la Desna, le Dniépro.

● Чернігівська область

Чернігівська область розташована на півночі України.

Її територія майже 31,9 тис. км².

Тут більш як 1,5 мільйона жителів.

Ця область розташована на ріках Десна та Дніпро.

Il y a des plaines.

La température moyenne en janvier est -6°C , -7°C , du juillet $+19^{\circ}\text{C}$, $+20^{\circ}\text{C}$.

Les industries les plus développées sont l'industrie légère, l'industrie chimique, la construction des machines, l'industrie forestière et d'autres.

On cultive dans les champs du blé, du seigle, du maïs, des betteraves à sucre, du tabac, du lin, la pomme de terre, des légumes.

L'aviculture, l'élevage, le jardinage sont des branches principales et importantes.

La navigation se réalise sur le Dniépro et la Desna.

Le centre est Tcherniguiv.

Tcherniguiv est le port sur la Desna.

Ici il y a des curiosités.

Ce sont la cathédrale Spasso-Préobrajinska (11 siècle), la cathédrale Borissoglebska (12 siècle), l'église Piatnitska (12—13 siècles), l'ensemble Eletsky (17 siècles), le monastère Troïtsky (17—18 siècles).

Tcherniguiv est connu dès le 9 siècle.

Ici il y a une Ecole supérieure et un théâtre.

Dés le 9 siècle il a fait partie de la Lituanie et de la Pologne.

En 1654 il a fait partie de la Russie.

Є рівнини.

Середня температура січня -6°C , -7°C , липня $+19^{\circ}\text{C}$, $+20^{\circ}\text{C}$.

Найрозвиненіші галузі промисловості такі: легка, хімічна, машинобудівна, лісова та ін.

На полях вирощують пшеницю, жито, кукурудзу, цукровий буряк, тютюн, льон, картоплю, овочі.

Птахівництво, тваринництво, садівництво — головні та найважливіші галузі.

Судноплавство здійснюється на ріках Дніпро та Десна.

Центр області — Чернігів.

Чернігів — порт на Десні.

Тут є визначні місця.

Це Спасо-Преображенський собор (11 століття.), Борисоглібський собор (12 століття.), П'ятницька церква (12—13 століття.), Єлецький ансамбль (17 століття.), Троїцький монастир (17—18 століття.)

Чернігів відомий з 9 сторіччя.

Тут є вища школа і театр.

З 9 сторіччя він входив до складу Литви та Польщі.

У 1654 р. він входить до складу Росії.

Vocabulaire

le seigle — жито

le lin — льон

dès, depuis — з, від

faire partie — входити до складу; бути часткою

la Lituanie — Литва

un éritage — спадок

Discussion

1. La région est-elle grande?
2. Quelles rivières la traversent?
3. Sont-elles navigables?
4. Quelles villes principales de cette région connaissez-vous encore?
5. Qu'est-ce qu'on cultive dans cette région?
6. Quel héritage historique est-il à Tcherniguiv?

● La région de Dniépropétrovsk

La région de Dniépropétrovsk est située au Sud-Est de l'Ukraine.

Son territoire est 31,9 mille km².

Sa population est près de 4 millions d'habitants.

Le centre est la ville de Dniépropétrovsk qui est située sur les rives du Dniépro.

Il y a des plaines.

Le principal fleuve est le Dniépro.

Le sous-sol de la région renferme en abondance du minéral de fer, du minéral de manganèse, de l'houille.

Il y a de grandes centrales électriques.

Les industries les plus développées sont l'industrie métallurgique, cosmique, chimique, légère, de l'alimentation.

On cultive dans les champs du blé, du maïs, du seigle, du tournesol, la pomme de terre, des légumes.

La navigation se réalise sur le Dniépro.

Dniépropétrovsk a été fondé en 1776.

A Dniépropétrovsk il y a 9 Ecoles supérieures, 4 théâtres.

● Дніпропетровська область

Дніпропетровська область розташована на південному сході України.

Її територія 31,9 тисячі км².

Населення близько 4 мільйонів жителів.

Центр області — Дніпропетровськ — розташований на Дніпрі.

Є рівнини.

Головна ріка — Дніпро.

Надра області багаті на корисні копалини: залізну руду, марганцеву руду, вугілля.

Є великі електростанції.

Найважливішими галузями промисловості є металургійна, космічна, хімічна, легка, харчова.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, жито, соняшник, картоплю, овочі.

Судноплавство здійснюється на Дніпрі.

Дніпропетровськ був заснований у 1776 році.

У Дніпропетровську є 9 вищих навчальних закладів, 4 театри.

Ici il y a des curiosités.

Ce sont le Palais Potemkine (maintenant le palais des étudiants), la cathédrale Préobrajenska (19 siècle).

Є визначні місця.

Це Потьомкінський палац (нині Палац студентів), Преображенський кафедральний собор (19 століття.).

Vocabulaire

le **minerai de manganèse** — марганцева руда

en abondance — вдосталь, у достатку, багато

le **minerai de fer** — залізна руда

l'**alimentation** (f) — їжа, харч, харчування

la **Transfiguration** — Преображення (*реліг.*)

Discussion

1. La région de Dniépropétrovsk est-elle industrialisée?
2. Quelles industries y sont-elles développées?
3. Comment est son territoire et sa population?
4. Qu'est-ce que renferme en abondance le sous-sol de la région?
5. Quand a été fondée la ville de Dniépropétrovsk?
6. Quel état a été fondée la ville de Dniépropétrovsk?
7. Comment s'appelait la ville au moment de sa fondation?

● La région de Zaporijé

La région de Zaporijé est située au Sud de l'Ukraine.

Son territoire est 27,2 mille km².

La population est 2 millions d'habitants.

Le centre est la ville de Zaporigié.

Sur son territoire se trouvent 14 villes.

Il y a des plaines.

Le fleuve principal est le Dniépro.

Les industries les plus développées sont la sidérurgie et la métallurgie non-ferreuse, la construction des machines, l'industrie chimique, l'industrie légère et de l'alimentation.

Le plus grand barrage sur le Dniépro se trouve à Zaporijie.

● Запорізька область

Запорізька область розташована на півдні України.

Її територія 27,2 тис. км².

Населення 2 мільйони жителів.

Центр — місто Запоріжжя.

На території Запорізької області розташовані 14 міст.

Є рівнини.

Головна ріка — Дніпро.

Найрозвиненіші галузі промисловості такі: чорна та кольорова металургія, машинобудівна, хімічна, легка та харчова.

Найбільша гребля на Дніпрі знаходиться у Запоріжжі.

Il y a deux grandes centrales électriques

On cultive dans les champs du blé, du maïs, du tournesol, du seigle.

Les cultures maraînières, le jardinage, l'élevage sont très développées.

Ici, a eu lieu l'organisation ukrainienne de cosaques qui s'appelait "Zaporijka Sitch" dans l'île de Khorotytsia.

A Zaporijjé il y a 3 Ecoles supérieures, un théâtre.

Є 2 великі електростанції.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, соняшник, жито та ін.

Овочівництво, садівництво, тваринництво — дуже розвинені галузі господарства.

Тут було створено українську організацію козаків, яка називалася «Запорізька Січ» на острові Хортиця.

У Запоріжжі є 3 вищі навчальні заклади, театр.

Vocabulaire

la **métallurgie non-ferreuse** — кольорова металурґія

la **sidérurgie** — чорна металурґія

la **maraîchère** — городниця, зеленщиця

une **culture maraîchère** — овочівництво

une **centrale électrique** — електроцентрально, електростанція

un **barrage** — гребля, запруда

Discussion

1. Quelle est l'histoire de la ville de Zaporijjé?
2. Où se trouvait la "Zaporijzka Sitch"?
3. Quels géants sidérurgiques connaissez-vous à Zaporijjé?
4. Savez-vous quand a été construit le plus grand barrage sur le Dniépro?
5. Connaissez-vous l'entreprise "ZAZ"?

● La région de Poltava

La région de Poltava est située au Nord de l'Ukraine.

Son territoire est 28,8 mille km².

La population est près de 1,75 million d'habitants.

Le centre est la ville de Poltava.

La région de Poltava se compose de 15 villes.

Le relief est en plaines.

● Полтавська область

Полтавська область розташована на півночі України.

Її територія складає 28,8 тис. км².

Її населення близько 1,75 мільйона жителів.

Центр — місто Полтава.

Полтавська область має 15 міст.

Рельєф рівнинний.

La ville de Poltava est située sur la Vorskla.

Les industries les plus développées sont l'industrie légère, l'industrie de l'alimentation, l'industrie chimique, la construction des machines.

A Krémentchouk se trouve une grande raffinerie de pétrole.

Dans cette ville il y a l'usine de construction des camions superlourds.

Il y a le gisement de pétrole et de gaz, de minérai de fer.

Ou cultive du blé, du maïs, des betteraves sucrières, du tournesol, la pomme de terre, des fruits et des légumes.

L'aviculture, l'élevage, le jardinage sont très développés.

A Poltava il y a 5 Ecoles supérieures et 2 théâtres.

La ville de Poltava est connue par la bataille Poltavaska en 1709.

L'écrivain célèbre M. Gogol est né à Veliky Sorotchintsy en 1809.

Les noms des écrivains T. Chevtchenko, I. Kotliarevsky, P. Mirny, V. Korolenko sont liés à Poltava.

Полтава розташована на річці Ворсклі.

Найрозвиненіші галузі промисловості — легка, харчова, хімічна, машинобудівна.

У Кременчуку знаходиться великий нафтопереробний завод.

У цьому місті є автобудівний завод надважких вантажівок.

Є родовище нафти й газу, залізної руди.

Вирощують на полях пшеницю, кукурудзу, цукровий буряк, соняшник, картоплю, фрукти й овочі.

Найрозвиненіші галузі сільськогосподарства — птахівництво, тваринництво, садівництво.

У Полтаві є 5 вищих навчальних закладів, 2 театри.

Місто Полтава відоме Полтавською битвою 1709 року.

Відомий письменник Микола Гоголь народився у Великих Сорочинцях у 1809 р.

Імена письменників Т. Шевченка, І. Котляревського, П. Мирного, В. Короленка пов'язані з Полтавою.

Vocabulaire

le relief — рельєф, земна поверхня

un gisement — родовище

une raffinerie de pétrole — нафтопереробний завод

un camion — вантажівка, вантажна машина

superlourd, -e — надважкий, -а

Discussion

1. Par quel événement historique la région de Poltava est-elle connue?
2. Qu'est-ce qu'on explore dans cette région?
3. Par quoi la ville de Krémentchouk est-elle connue?
4. Où et quand est né M. Gogol?
5. Est-ce que vous étiez jamais à la foire de Sorotchintsy?

● La région de Lviv

La région de Lviv est située à l'Ouest de l'Ukraine.

Le territoire est 21,8 mille km².

La population est près de 2,8 millions d'habitants.

Le centre est Lviv.

Les fleuves principaux sont le Boug, le Stryï, le Dniester.

Les Carpates s'étendent sur le territoire de cette région.

L'extraction du pétrol, de l'houille, du gaz, du sel de potassium, du soufre est développée dans la région de Lviv.

La construction de machines, l'industrie chimique, l'industrie forestière, l'industrie légère, d'alimentation sont développées sur le territoire de la région de Lviv.

On cultive dans ses champs du blé, des betteraves sucrières, du lin, la pomme de terre, des légumes.

L'aviculture, l'élevage, le jardinage sont très développés.

Il y a des stations de cure thermales: ce sont Trouskavets, Morchène.

A Lviv surtout il y a beaucoup de curiosités.

Ce sont le Théâtre d'Opéra et de ballet, le théâtre dramatique ukrainien, les cathédrales.

Il y a 10 Ecoles supérieures, 4 théâtres, 10 musées.

Lviv a été fondé en 1256.

L'Université de Lviv est une de plus anciennes en Ukraine et en Europe.

● Львівська область

Львівська область розташована на заході України.

Її територія 21,8 тис. км².

Її населення близько 2,8 мільйона жителів.

Центр — Львів.

Головні річки — Буг, Стрий, Дністер.

По її території простягаються гори Карпати.

У Львівській області розвинене видобування нафти, вугілля, газу, калійної солі, сірки.

На території Львівської області особливо розвинені хімічна, лісова, легка, харчова промисловість.

На полях вирощують пшеницю, цукровий буряк, льон, картоплю, овочі.

У сільськогосподарській галузі особливо розвинені птахівництво, тваринництво, садівництво.

Є такі курорти водолікування, як Трускавець, Моршин.

У Львові є особливо багато визначних місць.

Це театр опери та балету, український драматичний театр, собори.

Є 10 вищих навчальних закладів, 4 театри, 10 музеїв.

Львів був заснований у 1256 році.

Львівський університет — один із найстаріших в Україні і в Європі.

Vocabulaire

étendre (s') — простягатися,
простиратися

le sel de potassium — калійна
сіль

le soufre — сірка

le lin, le fiel — льон

une maison de repos — будинок
відпочинку

une station de cure — курорт,
лікувальний заклад

une cure thermale —
водолікування

Discussion

1. Quelles régions ukrainiennes sont voisines de celle de Lviv?
2. Quelles sont les rivières principales de cette région?
3. Que peut-on dire sur l'Université de Lviv?
4. Est-ce une région industrielle ou bien agricole?
5. Dans quelles villes de cette région se trouvent les stations de cure thermales?

● La région d'Ivano-Frankivsk

Cette région est située dans la partie d'ouest de l'Ukraine.

Le territoire est 13,9 mille km².

La population est près de 1,4 million d'habitants.

Le centre est Ivano-Frankivsk.

Il y a des plaines et des chaînes de montagne.

Les fleuves principaux sont le Dnistère et le Proute.

L'extraction du pétrole, du gaz naturel, du sel de potassium est développée dans la région d'Ivano-Frankivsk.

Les industries les plus développées sont l'industrie forestière, l'industrie légère, l'industrie d'alimentation.

Ici se trouve la centrale électrique Bourchtynska.

On cultive dans ses champs du blé, du maïs, des betteraves sucrières, la pomme de terre, des légumes.

● Івано-Франківська область

Ця область розташована в західній частині України.

Її територія 13,9 тис. км².

Населення близько 1,4 мільйона жителів.

Центр — Івано-Франківськ.

Є рівнини та гірські пасма.

Головні ріки — Дністер та Прут.

В Івано-Франківській області видобувають нафту, природний газ, калійну сіль.

Найрозвиненіші галузі промисловості — лісова, легка, харчова.

Тут працює велика Бурштинська електростанція.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, цукровий буряк, картоплю, овочі.

Le jardinage, l'élevage sont développés.

Les gens de tous les coins de l'Ukraine peuvent se reposer dans les maisons de repos à Jarimtcha, Vorokhta, Tatariv.

A Ivano-Frankivsk il y a beaucoup de curiosités.

Il y a 3 Ecoles supérieures, 3 théâtres.

Ivano-Frankivsk fut fondé en 1662, dès 1772 la ville appartient à l'Austro-Hongrie, dès 1919 elle appartient à la Pologne, dès 1939 elle appartient à l'Ukraine.

Розвинені садівництво, тваринництво.

Люди з усіх куточків України можуть відпочивати в таких містах відпочинку як Яремча, Ворохта, Татарів.

В Івано-Франківську є багато визначних місць.

В обласному центрі є 3 вищих навчальних заклади, 3 театри.

Івано-Франківськ був заснований у 1662 році, з 1772 року належав Австро-Угорщині, з 1919 року — Польщі, з 1939 року — Україні.

Vocabulaire

une partie d'ouest — західна частина

une chaîne de montagne — пасмо, гряда, гірський кряж

un coin — куточок

appartenir — належати

gens (pl., m) — люди

Discussion

1. La région d'Ivano-Frankivsk est-elle grande?
2. Sa population est nombreuse?
3. Qu'est-ce qu'on cultive dans ses champs?
4. Quand a été fondé Ivano-Frankivsk?
5. Avez-vous entendu dire le nom Stanislav?
6. Depuis quand la ville appartient à l'Ukraine?

● La région d'Odessa

Cette région est située au Sud de l'Ukraine.

Son territoire est 33,3 mille km².

La population est près de 2,6 millions d'habitants.

Il y a là 17 villes.

Le centre est Odessa-un grand port maritime.

● Одеська область

Ця область розташована на півдні України.

Її територія 33,3 тис. км².

Населення близько 2,6 мільйона жителів.

В області 17 міст.

Центр — Одеса, великий морський порт.

Sur le territoire les plaines s'étendent.

Les fleuves principaux sont le Danube, le Dnistère, le Pivdenny Boug.

La végétation des steppes et des forêts-steppes se trouvent dans la région d'Odessa.

Les industries les plus développées sont: la construction des machines, l'industrie légère, chimique, de l'alimentation, l'industrie forestière et d'autres.

Ou cultive du blé, du maïs, de l'orge, du riz, du tournesol, des betteraves sucrières, des légumes.

L'aviculture, l'élevage, le jardinage, la viticulture, la pêche sont les plus développés.

Il y a des ports maritimes: Odessa, Illitchivsk et Ismaïl.

Des gens se reposent dans les maisons de repos et dans des stations de cure thermales.

La région d'Odessa se trouve près de la mer Noire.

A Odessa il y a 6 théâtres, 14 Ecoles supérieures.

Odessa est une ville-héros.

Odessa a été fondée en 1795 à la place de la forteresse des turcs du 15-me siècle.

La navigation se réalise sur la mer Noire, le Danube et le Dnistère.

Територія рівнинна.

Головні річки — Дунай, Дністер, Південний Буг.

В Одеській області степова та лісостепова рослинність.

Найрозвиненіші галузі промисловості — машинобудування, легка, хімічна, харчова, лісова та інші.

Вирощують пшеницю, кукурудзу, ячмінь, рис, соняшник, цукровий буряк, овочі.

Найбільш розвинені галузі господарства — птахівництво, тваринництво, садівництво, виноградарство, риболовство.

Є такі морські порти як Одеса, Іллічівськ та Ізмаїл.

Люди відпочивають у будинках відпочинку та на курортах.

Одеська область знаходиться біля Чорного моря.

В Одесі є 6 театрів, 14 вищих навчальних закладів.

Одеса — місто-герой.

Одеса була заснована в 1795 році на місці турецької фортеці 15 сторіччя.

Судноплавство здійснюється на Чорному морі, Дунаї та Дністрі.

Vocabulaire

la végétation — рослинність

l'orge (m) — ячмінь

la viticulture — виноградарство

la navigation — судноплавство

une steppe — степ

méridional, -e — південний

septentrional, -e — північний

Discussion

1. La région d'Odessa est-ce celle méridionale ou bien septentrionale?
2. Par quelle mer est-elle baignée?
3. Quand et où a été fondée Odessa?
4. Quelles sont ses industries les plus développées?
5. Comment se présente l'agriculture de la région?
6. Est-ce que vous savez que l'édifice de l'Opéra d'Odessa est un de plus beau en Europe?

● La région de Kharkiv

La région de Kharkiv est située à l'Est de l'Ukraine.

Son territoire est 31,4 mille km².

Sa population est près de 3 millions d'habitants.

Sur son territoire il y a 16 villes.

Le centre est Kharkiv.

Les rivières du bassin du Don et du Dniépro arrosent son territoire.

Les rivières sont le Kharkiv, l'Oudy, la Lopagne, la Merla, la Mja, le Sary Oskol, le Séversky Donets.

Les industries les plus développées sont la construction des machines, l'industrie chimique, légère, forestière, de l'alimentation, optique.

On extrait du gaz naturel.

La centrale électrique Zmiïvska travaille sur son territoire.

On cultive dans ses champs du blé, du maïs, de l'orge, du tournesol, les betteraves sucrières, la pomme de terre et des légumes.

L'aviculture, l'élevage, le jardinage se développent le plus.

A Kharkiv il y a beaucoup de curiosités: les cathédrales Ouspenska et Pokrovska (17 et 18 siècles), le monument T. Chevtchenko.

● Харківська область

Харківська область розташована на сході України.

Її територія 31,4 тис. км².

Населення більше 3 мільйонів жителів.

На її території є 16 міст.

Центр — місто Харків.

По її території протікають річки басейну Дону та Дніпра.

Це такі як Харків, Уди, Лопань, Мерла, Мжа, Старий Оскіл, Сіверський Донець.

Найрозвиненіші галузі промисловості — машинобудування, хімічна, легка, лісова, харчова, оптична.

Тут добувають природний газ.

На її території працює велика електростанція — Зміївська.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, ячмінь, соняшник, цукровий буряк, картоплю, овочі.

Дуже розвинені птахівництво, скотарство, садівництво.

У Харкові багато визначних місць: Успенський та Покровський собори (17—18 століття), пам'ятник Т. Шевченку.

La place de la Liberté est la plus grande en Europe.

Il y a 24 Ecoles supérieures et 6 théâtres.

La nature est pittoresque.

Nous aimons la région de Kharkiv.

Площа Свободи найбільша у Європі.

У Харкові є 24 вищі навчальні заклади і 6 театрів.

Природа дуже мальовнича.

Ми любимо Харківську область.

Vocabulaire

se composer de — утворюватися

un bassin — басейн (*геогр. поняття*)

arroser — зрошувати

un légume — овоч

l'élevage de gros bétail — розведення великої рогатої худоби

l'aviculture — птахівництво

Discussion

1. La région de Kharkiv est-elle occidentale ou bien orientale?
2. Quelle ville est le centre d'optique de la région?
3. Dans quelle ville est né Illia Répine?
4. Est-ce qu'il y a dans la région des centrales électriques hydroliques?
5. Y a-t-il là des stations de cure thermales?

● La région de Kyiv

La région est située au nord de l'Ukraine.

La population est 5 millions d'habitants (y compris Kyiv).

Le territoire est 28,9 mille km².

Le centre est Kyiv.

Le fleuve principal est le Dniépro.

Les industries les plus importantes sont la construction de machines, l'industrie chimique, légère, de l'alimentation.

Ici travaillent les centrales électriques Kyivska, de Tripol, de Tchernobyl.

On cultive dans ses champs du blé, du seigle, de l'orge, du lin, du tournesol, la pomme de terre, des légumes.

Le jardinage, l'élevage, l'aviculture se développent le plus.

● Київська область

Область розташована на півночі України.

Її населення 5 мільйонів жителів (у тому числі Києва).

Територія — 28,9 тис. км².

Центр — місто Київ.

Головна ріка — Дніпро.

Найважливіші галузі промисловості — машинобудівна, хімічна, легка, харчова.

Тут працюють великі електростанції: Київська, Трипільська, Чорнобильська.

На полях вирощують пшеницю, жито, ячмінь, льон, соняшник, картоплю, овочі.

Найрозвиненіші галузі сільського господарства — садівництво, тваринництво, птахівництво.

La navigation se réalise sur le Dniépro, la Desna, le Pripiate.

Kyiv est une ville-héros.

Il y a beaucoup de curiosités: La Laure Kyivo-Petcherska, l'église d'André, la cathédrale Sainte-Sophie, la cathédrale de Volodymyr et d'autres.

Il y a à Kyiv 18 Ecoles supérieures, 12 théâtres.

La rue principale de Kyiv est Krechtchatique.

Kyiv est la capitale de l'Ukraine.

Судноплавство здійснюється на Дніпрі, Десні, Прип'яті.

Київ — місто-герой.

Тут є багато визначних місць: Києво-Печерська лавра, Андріївська церква, собор Святої Софії, Володимирський собор та ін.

У Києві є 18 вищих навчальних закладів, 12 театрів.

Головна вулиця Києва — Хрещатик.

Київ — столиця України.

Vocabulaire

la construction de machines — машинобудування

l'avoine (f) — овес

réaliser (se) — здійснювати (ся)

une ville-héros — місто-герой

le lin; le fiel (apx.) — льон

у compris — включно

une explosion — вибух

Discussion

1. Quelle est la population de la région de Kyiv?
2. Quelles centrales électriques se trouvent sur son territoire?
3. Qu'est-ce qui s'est passé le 26 avril 1986 à Tchernobyl?
4. Sur quelles rivières se réalise la navigation?
5. Quelles curiosités de la région connaissez-vous?

● La région de Jitomir

Cette région est située au Nord de l'Ukraine.

Son territoire est 29,9 mille km².

Sa population est près de 1,6 million d'habitants.

La région de Jitomir réunit 9 villes.

Le centre est Jitomir.

Il a été fondée au 9 siècle.

Il y a des rivières du bassin du Dniépro.

Ce sont le Slutch, l'Ouje, l'Ouborte.

La plupart du territoire est occupée par des marécages.

● Житомирська область

Ця область розташована на півночі України.

Її територія 29,9 тис. км².

Населення близько 1,6 мільйона жителів.

У Житомирській області 9 міст.

Обласний центр — Житомир.

Він був заснований у 9 сторіччі.

Тут протікають річки басейну Дніпра.

Це Случ, Уж, Уборть.

Значна площа зайнята болотами.

Dans la région de Jitomir se réalise l'assèchement des terres.

Les industries les plus développées sont l'industrie chimique, légère, de l'alimentation, de construction de machines.

On cultive dans les champs du blé, du seigle, de l'orge, des betteraves sucrières, du lin, la pomme de terre, des légumes.

Le jardinage, l'élevage, l'aviiculture sont des branches qui se développent le plus.

A Jitomir il y a 2 Ecoles supérieures, 2 théâtres.

Le grand constructeur des missiles cosmiques Serge Koroliov est né à Jitomir.

У Житомирській області здійснюють осушення земель.

Найрозвиненіші галузі промисловості — хімічна, легка, харчова, машинобудівна.

На полях вирощують пшеницю, ячмінь, жито, цукровий буряк, льон, картоплю, овочі.

Найбільш розвиненими галузями сільського господарства є садівництво, тваринництво, птахівництво.

У Житомирі є 2 вищих навчальних заклади, 2 театри.

У Житомирі народився великий конструктор космічних ракет Сергій Корольов.

Vocabulaire

réunir — об'єднувати,
поєднувати

la plupart de — більшість

un assèchement — осушення

une branche — галузь; гілка

un domaine — галузь;
хозяйство

Discussion

1. Où se trouve la région de Jitomir?
2. D'où provient le nom de la ville Jitomir en ukrainien?
3. Combien de villes réunit cette région?
4. Quelle grande personnalité est née dans la ville de Jitomir?
5. Qu'est-ce que c'est que la Polissia?
6. Quand a été fondée la ville de Jitomir?

● La ville de Simféropol

Simféropol est la capitale de la République autonome de Crimée.

Elle est située sur les rives de la rivière Salguire.

Sa population est près de 340 mille habitants.

● Місто Сімферополь

Сімферополь — столиця Автономної Республіки Крим.

Він розташований на берегах річки Салгир.

Його населення близько 340 тисяч жителів.

Les industries les plus développées sont l'industrie chimique, légère, l'industrie de l'alimentation, l'industrie pharmaceutique et d'autres.

A Simféropol il y a 3 Ecoles supérieures, 3 établissement de recherches scientifiques et 3 théâtres.

C'est une ville universitaire.

Il y a une centrale électrique et le réservoir d'eau.

Les trolleybus relient la ville avec le bord sud de la Crimée.

Cette ville est une grande région du jardinage, de la viticulture.

Dès 3 siècle avant notre ère jusqu'au 4 siècle notre ère à sa place était la capitale d'Etat des Skythes, ensuite c'était la forteresse tartare Kremintchique.

Au 15 siècle ce fut la colonie de tartares Ak-Metchete.

Simféropol a été fondé en 1784.

La République est baignée par deux mers: la mer Noire et celle d'Azov.

La Crimée est riche en curiosités et stations de cure balnéaires.

Найрозвиненіші галузі промисловості — хімічна, легка, харчова, фармацевтична та інші.

У Сімферополі є три вищих навчальних заклади, три науково-дослідних інститути, три театри.

Це університетське місто.

Є електростанція та водосховище.

Тролейбуси з'єднують місто з південним берегом Криму.

Це місто — великий регіон садівництва, виноградарства.

З 3 сторіччя до н. е. до 4 сторіччя н. е. на цьому місці була столиця Скіфської держави, потім це була татарська фортеця Кременчик.

У 15 сторіччі це було поселення татар Ак-Мечеть.

Сімферополь був заснований у 1784 р.

Республіка омивається двома морями: Чорним та Азовським.

Крим багатий на історичні пам'ятки і морські курорти.

Vocabulaire

pharmaceutique —

фармацевтичний, -а

relier — зв'язувати, з'єднувати

un réservoir d'eau —

водосховище

le bord sud — південний берег

un gros bétail — велика рогата худоба

tartare, tatare — татарський, -а

avant notre ère — до нашої ери

autonome — автономний, -а

Discussion

1. Comment s'appelle la république dont Simféropol est la capitale?
2. Est-ce une grande ville?
3. Comment est-elle reliée avec le bord sud de la Crimée?
4. Par quelles mers la République est-elle baignée?

5. En quoi est riche la Crimée?
 6. Qu'est-ce qu'il y avait sur la place de Simféropol actuel depuis III siècle avant notre ère?

● La ville de Sébastopol

Sébastopol est une ville-héros de la RA de Crimée.

C'est le port qui est situé sur la mer Noire.

Sa population est près de 350 mille habitants.

Les industries les plus principales sont la construction navale, la construction des appareils, l'industrie de l'alimentation, l'industrie légère et d'autres.

A Sébastopol il y a 2 Ecoles supérieures et 2 théâtres.

Autrefois c'était la ville antique Kherssonèce.

Sébastopol a été fondé en 1783 comme port et forteresse.

Elle est célèbre par les combats en 1854—1855 pendant la guerre de la Crimée et pendant la Grande guerre Nationale en 1941—1945.

Sébastopol est connu par le panorama "La défense de Sébastopol en 1854—1855", le diorama "L'assaut de Mont de Sapoune le 7 mai 1944".

Sébastopol est la ville industrielle dans la Crimée.

C'est la base principale de la Marine de guerre de l'Ukraine et de la Marine de mer Noire de la Russie.

● Місто Севастополь

Місто Севастополь у АР Крим — місто-герой.

Це порт, розташований на Чорному морі.

Його населення близько 350 тисяч жителів.

Найрозвиненіші галузі промисловості — суднобудування, приладобудування, харчова, легка промисловість та ін.

У Севастополі є 2 вищих навчальних заклади, 2 театри.

У давні часи це було античне місто Херсонес.

Севастополь був заснований у 1783 році як порт і фортеця.

Він прославився героїчною боротьбою 1854—1855 років у ході Кримської війни і під час Великої Вітчизняної війни в 1941—1945 рр.

Севастополь відомий своєю панорамою «Оборона Севастополя в 1854—1855 рр.», діарамою «Штурм Сапун-гори 7 травня 1944 р.».

Севастополь — це промислове місто в Криму.

Це головна база військово-морського флоту України та Чорноморського флоту Росії.

Vocabulaire

une construction navale — суднобудування

autrefois — у давні часи; колись; у минулому

un combat — боротьба, битва

un assaut — штурм, озброєний захват

une défense — захист, оборона

Discussion

1. Pourquoi Sébastopol est une ville-héros?
2. Par quels combats est-il célèbre?
3. Qu'est-ce qui y trouvait autrefois?
4. Quels chefs-d'oeuvre d'art sont-ils présentés au public?
5. La Marine militaire nationale disloque-t-elle dans cette ville?

● La région de Lougansk

La région de Lougansk est située au Sud-Est de l'Ukraine.

Son territoire est 26,7 mille km².

Sa population est près de 2 millions 850 milles d'habitants.

Cette région contient 37 villes.

Le centre est Lougansk.

Son territoire se trouve sur les rives de Seversky Donets, au Sud — sur les chaînes de Donetsk et le Bassin d'houille de Donetsk.

Les industries les plus développées sont l'industrie houillère, chimique et la sidérurgie.

Ici fonctionnent de grandes centrales électriques: Louganska, Chterivska.

On cultive dans les champs du blé, du maïs, du tournesol et d'autres.

Les cultures maraîchères, le jardinage se développent le plus.

A Lougansk il y a 4 Ecoles supérieures et 3 théâtres.

Lougansk a été fondé en 1795.

Quelque temps il fut nommé Vorochilovgrad.

● Луганська область

Луганська область розташована на південному сході України.

Її територія 26,7 тис. км².

Населення близько 2 мільйонів 850 тисяч жителів.

В області 37 міст.

Центр — Луганськ.

Територія області розташована на берегах Сіверського Дінця, на півдні — Донецький кряж і Донецький вугільний басейн.

Найрозвиненіші галузі промисловості — вугільна, металургійна, хімічна.

Тут працюють великі електростанції — Луганська та Штерівська.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, соняшник тощо.

Найбільш розвинені галузі сільського господарства — овочівництво та садівництво.

У Луганську є 4 вищих навчальних заклади, 3 театри.

Луганськ був заснований у 1795 році.

Якийсь час він називався Ворошиловград.

Vocabulaire

contenir — охоплювати,
утримувати в собі

houillier, -ière — вугільний

un bassin d'houille — вугільний
басейн

quelque temps — якийсь час

être nommé(e) — бути
названим, -ою; називатися

fonctionner — працювати;
функціонувати

Discussion

1. Dans quelle partie de l'Ukraine se trouve Lougansk?
2. La région de Lougansk est-elle bien peuplée?
3. Quelles industries sont les plus développées dans cette région?
4. Quelles centrales électriques y fonctionnent?
5. Quand a été fondée la ville de Lougansk?

● La région de Soumy

La région de Soumy est située au Nord-Est de l'Ukraine.

Son territoire est 23,8 mille km².

Sa population est 1,5 millions d'habitants.

La température moyenne en janvier est -7°C , -8°C , en juillet $+18^{\circ}\text{C}$, $+20^{\circ}\text{C}$.

Ici les rivières du bassin de Dniépro arrosent le territoire de la région de Soumy.

Ce sont la Vorskla, la Soula, la Desna, le Seime, le Psiol.

Les industries les plus développées sont l'industrie de l'alimentation, la construction de machines, l'industrie chimique, l'industrie légère et pétrolière.

On cultive dans les champs du blé, du maïs, des betteraves sucrières, du tournésol, du chanvre.

Le jardinage, l'élevage se développent le plus.

Soumy est le centre de la région de Soumy.

La ville de Soumy a été fondée en 1652.

A Soumy il y a une Ecole pédagogique, quatre Ecoles supérieures, le théâtre, la philharmonie.

● Сумська область

Сумська область розташована на північному сході України.

Її територія 23,8 тис. км².

Населення 1,5 мільйона жителів.

Середня температура січня -7°C , -8°C , липня $+18^{\circ}\text{C}$, $+20^{\circ}\text{C}$.

По території Сумської області протікають річки Дніпровського басейну.

Це Ворскла і Сула, Десна, Сейм, Псьол.

Найрозвиненіші галузі промисловості — харчова, машинобудівна, хімічна, легка, нафтодобувна.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, цукровий буряк, соняшник, коноплі.

Найрозвиненіші галузі сільського господарства — садівництво, тваринництво.

Суми — центр області.

Місто Суми було засноване в 1652 році.

Тут є педагогічний університет, чотири вищі навчальні заклади, театр, філармонія.

Il y a des curiosités: l'église "Voskressinia" (1703), l'église Iliinska (1838), la cathédrale Spasso-Priobrajenska (1776).

La région de Soumy contient 15 villes.

Є такі визначні місця, такі як церква Воскресіння (1703), Ільїнська церква (1838), Спасо-Преображенський собор (1776).

У Сумській області 15 міст.

Vocabulaire

le nord-est — північний схід
pédagogique — педагогічний, -а
le chanvre — коноплі,
 коноплина
une philharmonie — філармонія

la Résurrection (rélig.) —
 Воскресіння (*реліг.*)
la Transfiguration (rélig.) —
 Преображення (*реліг.*)

Discussion

1. Cette région est-elle industrielle?
2. Comment est son agriculture?
3. Par quelles rivières est arrosé son territoire?
4. Quand a été fondée la ville de Soumy?
5. Combien de villes contient cette région?
6. Quelles curiosités historiques y a-t-il à Soumy?

● La région de Vinnitsa

La région de Vinnitsa est située à l'Ouest de l'Ukraine.

Son territoire est 26,5 mille km².

Sa population est près de 2,3 millions d'habitants.

Cette région comprend 11 villes.

Le centre de cette région est Vinnitsa.

La température moyenne de janvier est -6 °C, de juillet est +19 °C.

Les fleuves principaux sont le Pivdenny Boug et le Dnistère.

Les industries principales sont l'industrie de l'alimentation (du sucre surtout), l'industrie chimique, l'industrie légère, la construction de machines et d'autres.

Ici fonctionne la centrale électrique Ladejinska.

● Вінницька область

Вінницька область розташована на заході України.

Її територія 26,5 тис. км².

Населення близько 2,3 мільйона жителів.

В області 11 міст.

Центр області — Вінниця.

Середня температура січня -6 °C, липня +19 °C.

Головні річки — Південний Буг і Дністер.

Найважливіші галузі промисловості харчова (особливо цукор), хімічна, легка, машинобудівна та інші.

Тут працює електростанція Ладжінська.

On cultive du blé, du maïs, les betteraves sucrières, du tournesol et d'autres.

Le jardinage, l'élevage, l'aviculture se développent le plus.

La ville de Vinnitsa est située sur le Pivdenny Boug.

Sa population est 350 mille habitants.

Dans cette ville il y a 3 Ecoles supérieures, 2 théâtres, la philharmonie, le musée Kotsioubinsky, le musée-propriété de N. I. Pirogove.

Cette ville est connue comme la forteresse lithuanienne (1363).

Cette ville est connue par les églises de bois Yourievaska et Mycolaiivska, les couvents: Jésuites, Dominicains et des Capucins (17—18 siècles).

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, цукровий буряк, соняшник та ін.

Найбільш розвинені галузі сільського господарства — садівництво, тваринництво, птахівництво.

Місто Вінниця розташоване на річці Південний Буг.

Його населення — 350 тисяч жителів.

У цьому місті є 3 вищих навчальних заклади, 2 театри, філармонія, музей М. Коцюбинського, музей-садиба М. І. Пирогова.

Місто відоме як литовська фортеця (1363).

Це місто відоме дерев'яними церквами — Юріївською та Миколаївською, 3 монастирями — Іезуїтським, Домініканським, Капуцинським (17—18 століття).

Vocabulaire

un couvent — монастир

des Jésuites — іезуїти;
релігійний орден

des Capucins — капуцини,
братство ченців

des Dominicains — домініканці,
братство ченців жебраків

lituanien, -ne — литовський, -а
de bois; en bois — дерев'яний, -а; із дерева

Discussion

1. Combien de villes comprend la région de Vinnitsa?
2. Quels sont ses fleuves principaux?
3. Sur lequel d'eux est située la ville de Vinnitsa?
4. Les noms desquelles personnalités connues sont liées à Vinnitsa?
5. Qu'est-ce qui a été cette ville en 1363?

● La République autonome de Crimée

La République autonome de Crimée est située au Sud de l'Ukraine sur la presqu'île de Crimée qui se trouve sur la mer Noire.

● Автономна Республіка Крим

Автономна Республіка Крим розташована на півдні України, на півострові Крим, який розташований в Чорному морі.

Elle a été créée en 1994.
Le territoire est 27 mille km².
Sa population est 2,4 millions d'habitants.
Cette république contient 15 villes.
La capitale est Simféropol.

Les industries les plus principales sont l'industrie minière (l'usine minière Kamyche-Bouransky), l'industrie chimique, l'industrie légère, la construction de machines, l'industrie de l'alimentation (la viticulture, le jardinage), l'industrie pharmaceutique, l'industrie poissonnière (la pêche).

On cultive dans les champs du blé, du maïs, de l'orge, du seigle, du tournesol, du tabac, et d'autres.

C'est une grande région de la viticulture et du jardinage.

Ici se réalise l'irrigation des terres.

Dans cette région se développent l'élevage de gros bétail, l'élevage de moutons, l'aviculture, l'élevage de porcs.

La presqu'île de la Crimée est un grand sanatorium (sanatoria).

Il y a beaucoup de villes d'eaux.

Ce sont Yalta, Miskhor, Aloupka, Gourzoupe, Alouchta, Féodossia, Eupatoria.

Il y a des ports maritimes: Kertch, Féodossia, Yalta, Sébastopol, Eupatoria.

Вона була утворена в 1994 р.
Її територія 27 тис. км².
Населення — 2,4 мільйона жителів.
У республіці 15 міст.
Столиця — Сімферополь.

Найголовніші галузі промисловості: залізорудна (Камиш-Бурунський залізорудний завод), хімічна, легка, машинобудівна, харчова (виноградарство, садівництво), фармацевтична, рибна (риболовство).

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, ячмінь, жито, соняшник, тютюн та інші.

Це регіон виноградарства й садівництва.

Тут здійснюється зрошення земель.

У цьому регіоні розвинене розведення великої рогатої худоби, вівчарство, птахівництво, свинарство.

Півострів Крим — це велика здравниця.

Багато міст-курортів.

Це Ялта, Місхор, Алупка, Гурзуф, Алушта, Феодосія, Євпаторія.

Є морські порти: Керч, Феодосія, Ялта, Севастополь, Євпаторія.

Vocabulaire

autonome — автономний, -а
une presqu'île, une péninsule —
півострів
minier, -ière — рудний, -а
l'industrie minière —
залізорудна промисловість

la viticulture — виноробство,
виноградарство
poissonnier, -ière — рибний, -а
la pêche — рибальство

Discussion

1. Quand a-t-elle été créée la République autonome de Crimée?
2. Quelle ville est sa capitale?
3. Quelle est la population de RAC?
4. Quelles sont ses villes d'eaux?
5. Quels sont ses ports maritimes?
6. Les lois de l'Ukraine sont-elles respectées en RAC?

● La région de Donetsk

La région de Donetsk est située à l'Est de l'Ukraine.

Son territoire est 26,5 mille km².

Le relief est plat.

Sa population est près de 5,3 millions d'habitants.

Au Nord-Est se trouvent les chaînes de Donetsk, le Sud de la région de Donetsk est baignée par la mer d'Azov.

La température moyenne du janvier est $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$, $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$; du juillet $+20\text{ }^{\circ}\text{C}$, $+22\text{ }^{\circ}\text{C}$.

La principale branche de l'industrie est l'industrie houillère.

La région de Donetsk disposent de nombreuses industries bien développées.

Ce sont la sidérurgie, la métallurgie non-ferreuse, l'industrie chimique, la construction de machines, l'industrie légère, l'industrie de l'alimentation.

L'aviculture, l'élevage, le jardinage sont les branches qui se développent le plus.

On cultive dans ses champs du blé, du maïs, des betteraves sucrières, la pomme de terre, du tournesol et d'autres.

Il y a beaucoup de centrales électriques.

● Донецька область

Донецька область розташована на сході України.

Її територія 26,5 тис. км².

Рельєф рівнинний.

Її населення близько 5,3 мільйона жителів.

На північному сході знаходиться Донецький кряж, а південь Донецької області омивається Азовським морем.

Середня температура січня $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$, $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$, липня $+20\text{ }^{\circ}\text{C}$, $+22\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Головна галузь промисловості вугільна.

У Донецькій області багато добре розвинених галузей промисловості.

Це чорна та кольорова металургія, хімічна промисловість, машинобудівна, легка, харчова.

Найбільш розвинені галузі сільського господарства — птахівництво, тваринництво, садівництво.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, цукровий буряк, картоплю, соняшник та ін.

Є багато електростанцій.

Ce sont Ouglegorska, Slovianska, Starobechevska, Kourakhovska et d'autres.

Les grandes villes sont Gorlivka, Makéevka, Marioupol, Kramatorsk, Sloviansk.

Marioupol est un port maritime.

Le Séversky Donets arrose le territoire de la région de Donetsk.

Donetsk est la ville principale de la région.

A Donetsk il y a 5 Ecoles supérieures et 3 théâtres.

La population de Donetsk est 1 million 200 mille d'habitants.

Donetsk a été fondé en 1869 comme la colonie de mineurs.

A l'époque il s'appelait Yousivka.

Це Вуглегорська, Слов'янська, Старобешевська, Курахівська та ін.

Великі міста — Горлівка, Макіївка, Маріуполь, Краматорськ, Слов'янськ.

Маріуполь — морський порт.

По території Донецької області протікає Сіверський Донець.

Донецьк — центр області.

У Донецьку є 5 вищих навчальних закладів і 3 театри.

Населення Донецька 1,2 мільйона жителів.

Донецьк був заснований у 1869 році як поселення шахтарів.

Тоді він називався Юзівка.

Vocabulaire

plat, -e — плоский, -а; рівний, -а
une chaîne — пасмо, кряж, гряда
une branche — галузь; гілка;
 гілка (влади)

disposer qch — бути багатим
 на... ; мати

la sidérurgie — чорна металургія
la métallurgie non-ferreuse —
 кольорова металургія
à l'époque — тоді, у ті часи

Discussion

1. La région de Donetsk se trouve-t-elle à l'est du pays?
2. Par quelle mer est-elle baignée?
3. Quel est son relief?
4. Quelles sont des industries principales de cette région?
5. En quelle année a été fondée la ville de Donetsk?
6. Comment s'appelait-elle à l'époque

● La région de Khmel'nitsky

La région de Khmel'nitsky est située à l'Ouest de l'Ukraine.

Son territoire est 20,6 mille km².

Sa population est près de 1,65 millions d'habitants.

Cette région comprend 13 villes.

● Хмельницька область

Хмельницька область розташована на заході України.

Її територія 20,6 тис. км².

Її населення 1,65 мільйона жителів.

У цій області 13 міст.

La ville principale est Khmel'nitsky (ancien Proskouriv).

La température moyenne de janvier est -5 °C, du juillet +19 °C.

Les fleuves principaux sont le Dnistère et le Pivdenny Boug.

Les branches les plus importantes de l'industrie sont l'industrie de l'alimentation, la construction des machines, l'industrie légère et d'autres.

On cultive dans ses champs du blé, du seigle, du maïs, du lin, la betterave sucrière, du tabac, la pomme de terre, des légumes.

Le jardinage, l'élevage, l'aviculture sont les branches importantes.

Des grandes villes sont Kaménets-Podil'sky, Chépétivka.

Khmel'nitsky a été fondé en 1493.

Dès 1493 cette ville appartenait à la Pologne.

Dès 1793 il appartenait à la Russie.

A Khmel'nitsky il y a un théâtre, l'université technologique.

Dans la région fonctionne une centrale atomique.

Центр — Хмельницький (стара назва Проскурів).

Середня температура січня – 5 °C, липня +19 °C.

Головні ріки — Дністер, Південний Буг.

Найважливіші галузі промисловості — харчова, машинобудівна, легка та інші.

В області вирощують пшеницю, жито, кукурудзу, льон, цукровий буряк, тютюн, картоплю, інші овочі.

Важливі галузі сільського господарства — садівництво, тваринництво, птахівництво.

Великі міста — Кам'янець-Подільський, Шепетівка.

Хмельницький був заснований у 1493 р.

Це місто належало Польщі з 1493 р.

З 1793 р. воно належало Росії.

У Хмельницькому є театр і технологічний університет.

В області працює атомна електростанція.

Vocabulaire

important, -e — важливий, -а; який має значення

comprendre — розуміти; мати в собі

l'aviculture (f) — птахівництво
une centrale atomique — атомна електростанція

Discussion

1. Le territoire de la région est-il grand?
2. Combien de villes comprend cette région?
3. Qu'est-ce qu'on cultive dans la région?
4. Quelles sont les plus grandes villes de cette région?
5. Quand a été fondée la ville de Khmel'nitsky?
6. A qui appartenait-elle dès 1493 et dès 1793?

● La ville de Kaménets-Podilsky

Kaménets-Podilsky est une ville de la région de Khmel'nitsky.

La population est près de 90 mille habitants.

La ville de Kaménets-Podilsky est située sur les rives de Smotritch, à l'Ouest de l'Ukraine.

Les industries les plus développées sont la construction des machines, l'industrie de l'alimentation, l'industrie légère.

A Kaménets-Podilsky il y a 2 Ecoles supérieures.

La ville a été fondée au 11 siècle.

Dès le 14 siècle la ville appartenait à la Lituanie et à la Pologne, mais dès 1793 — à la Russie.

Il y a beaucoup de curiosités.

Il y a le château fort turc construit au 14—16 siècles et reconstruit aux 17—18 siècles, une église catholique, l'église de Pierre et de Saint Paul (16 siècle), le Pont turc.

La ville de Kaménets-Podilsky est très pittoresque en toutes saisons.

● Кам'янець-Подільський

Кам'янець-Подільський — місто в Хмельницькій області.

Населення близько 90 тисяч жителів.

Місто Кам'янець-Подільський розташоване на берегах Смотрича на заході України.

Найрозвиненіші галузі промисловості — машинобудування, харчова, легка.

У Кам'янець-Подільському є 2 вищих навчальних заклади.

Місто було засноване в 11 сторіччі.

З 14 сторіччя місто належало Литві та Польщі, з 1793 р. — Росії.

Тут є багато визначних місць.

Серед визначних місць назвемо укріплений турецький замок, побудований в 14—16 сторіччях і реконструйований в 17—18 сторіччях, костьоль, церква Петра та Павла (16 століття.), Турецький міст.

Місто Кам'янець-Подільський дуже мальовниче у всі пори року.

Vocabulaire

Lituanie — Литва

Pologne — Польща

construire — будувати

reconstruire — відбудувати

une église catholique — католицька церква

un château fort — укріплений замок

Discussion

1. La ville de Kaménets est-elle grande?
2. Est-ce une ville provinciale ou bien un chef-lieu?
3. Pourquoi l'appelle-t-on Kaménets-Podilsky?
4. A quel siècle a-t-elle été fondée?
5. Laquelle de ses curiosités est bien connue?

● La région de Kherson

La région de Kherson est située au Sud de l'Ukraine.

Son territoire est 28,5 mille km².

Sa population est près de 1,2 millions d'habitants.

Cette région comprend 8 villes.

Le centre est la ville de Kherson.

La région de Kherson est baignée au Sud par la mer Noire et la mer d'Azov.

Le fleuve principal est le Dniépro.

La température moyenne du janvier -3°C , et du juillet $+23^{\circ}\text{C}$, $+24^{\circ}\text{C}$.

Il y a le réservoir d'eau de Kakhovka.

Les branches importantes de l'industrie sont la construction des machines et des navires, l'industrie pétrolière, l'industrie de l'alimentation, l'industrie légère.

Il y a une centrale électrique.

On cultive dans les champs du blé, du maïs, du riz, du tournesol.

Le jardinage, la viticulture, l'élevage de porcs, l'aviiculture sont les branches importantes de l'agriculture de la région de Kherson.

On réalise l'irrigation des terres.

Les villes d'eaux sont Skadovsk, Guénitchesk, Gopri.

● Херсонська область

Херсонська область розташована на півдні України.

Її територія 28,5 тис. км².

Населення близько 1,2 мільйона жителів.

В області 8 міст.

Центр — місто Херсон.

Херсонська область омивається на півдні Чорним і Азовським морями.

Головна ріка — Дніпро.

Середня температура січня -3°C , липня $+23^{\circ}\text{C}$, $+24^{\circ}\text{C}$.

Є Каховське водосховище.

Важливі галузі промисловості — машинобудування та суднобудування, нафтова, харчова, легка.

Є велика електростанція.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, рис, соняшник.

Важливі галузі сільського господарства Херсонської області — садівництво, виноградарство, свинарство, птахівництво.

Проводиться зрошення земель.

Курорти: Скадовськ, Генічеськ, Гопрі.

Des réserves nationales sont Askaniia-Nova et Tchernomorsky.

La ville de Kherson a été fondée en 1778.

A Kherson il y a 3 Ecoles supérieures et 2 théâtres.

A Kherson il y a la cathédrale Spassky.

Заповідники: Асканія-Нова та Чорноморський.

Місто Херсон було засноване в 1778 році.

У Херсоні є 3 вищих навчальних заклади та 2 театри.

Є Спаський собор.

Vocabulaire

un porc — кнур, свиня
une irrigation — зрошення,
иригація

les réserves nationales
(pl; f) — заповідник
porcin, -e — свинячий, -а

Discussion

1. Est-ce que la région de Kherson est septentrionale?
2. Est-elle baignée par la Méditerranée?
3. Sur quel fleuve se trouve la ville de Kherson?
4. Quelle est ici la température moyenne en janvier et en juillet?
5. La ville de Kherson est-elle un port maritime ou bien fluvial?
6. Quelles réserves nationales y a-t-il dans cette région?

● La région de Tcherkassy

La région de Tcherkassy est située au centre de l'Ukraine.

Son territoire est 20,9 mille km².

Sa population est 1,6 million d'habitants.

Dans cette région il y a 15 villes.

Le centre est la ville de Tcherkassy.

Le fleuve principal est le Dniépro.

La température moyenne en janvier est -5 °C, en juillet +19 °C.

Ici on réalise l'extraction du lignite.

Ici il y a une station électrique.

Les industries principales sont l'industrie de l'alimentation, l'industrie chimique, la construction des machines, l'industrie légère, l'industrie forestière.

● Черкаська область

Черкаська область розташована в центрі України.

Її територія 20,9 тис. км².

Населення 1,6 мільйона жителів.

В області 15 міст.

Центр — місто Черкаси.

Головна ріка — Дніпро.

Середня температура січня -5 °C, липня +19 °C.

В області проводиться видобуток бурого вугілля.

Є електростанція.

Головні галузі промисловості — харчова, хімічна, машинобудівна, легка, лісова.

On cultive dans ses champs du blé, du maïs, du seigle, des betteraves sucrières, du tournesol, la pomme de terre.

Le jardinage, l'élevage, l'aviiculture sont les branches importantes dans cette région.

Dans la région de Tcherkassy on réalise la navigation sur le Dniépro.

Tcherkassy est connu depuis 1394.

Dès 1569 il appartenait à la Pologne, dès 1793 — à la Russie.

A Tcherkassy il y a l'université pédagogique, 2 théâtres.

Tcherkassy c'est le port sur le réservoir d'eau de Kremenchouque.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, жито, цукровий буряк, соняшник, картоплю.

Важливі галузі в області — садівництво, тваринництво, птахівництво.

У Черкаській області Дніпро судноплавний.

Місто Черкаси відоме з 1394 року.

З 1569 року воно належало Польщі, а з 1793 року — Росії.

У Черкасах є педагогічний університет, 2 театри.

Черкаси — порт на Кременчуцькому водосховищі.

Vocabulaire

réaliser — виконувати

depuis — від, з того часу

la navigation — судноплавство

un réservoir d'eau — водосховище

Discussion

1. Quel réservoir d'eau y a-t-il dans la région de Tcherkassy?
2. Quelle est la population de cette région?
3. Depuis quand la ville de Tcherkassy est-elle connue?
4. Est-ce une ville universitaire?
5. Est-ce qu'on construit des navires dans cette ville?
6. Où est située la région de Tcherkassy?

● La région de Rivné

La région de Rivné est située à l'Ouest de l'Ukraine.

Son territoire est 20,1 mille km².

La population est près de 1,2 million d'habitants.

Cette région comprend 9 villes.

Le centre est la ville de Rivné.

La superficie est plate.

Il y a des vallées.

● Рівненська область

Рівненська область розташована на заході України.

Її територія 20,1 тис. км².

Населення близько 1,2 мільйона жителів.

В області 9 міст.

Центр області — місто Рівне.

Поверхня області рівнинна.

Є низини.

La température moyenne en janvier est -4°C , en juillet $+19^{\circ}\text{C}$.

Le Sloutch et le Styr sont les rivières du bassin du Dniépro.

Les branches les plus importantes sont l'industrie de l'alimentation, l'industrie légère, forestière, la construction des machines, l'industrie chimique.

On cultive dans les champs du blé, du seigle, des betteraves sucrières, la pomme de terre, des légumes, du lin.

Le jardinage, l'élevage sont des branches importantes et principales de l'agriculture.

La ville de Rivné est connue depuis 1282.

Dès la seconde moitié du 14 siècle elle appartenait à la Lituanie et à la Pologne, dès 1939 — à la Russie.

Dans la ville de Rivné il y a 3 Ecoles supérieures et un théâtre, le musée de M. I. Kouznetsov — héros de la Grande guerre patriotique.

A Rivné il y a des curiosités.

Ce sont l'église Ousspinska, le monument aux victimes du fascisme (1968), le mémorial à la gloire militaire (1975).

Dans la région fonctionne une centrale atomique.

Середня температура січня -4°C , липня $+19^{\circ}\text{C}$.

Ріки басейну Дніпра — Случ, Стир.

Найважливіші галузі промисловості: харчова, легка, лісова, машинобудівна, хімічна.

На полях вирощують пшеницю, жито, цукровий буряк, картоплю, овочі, льон.

Важливі і головні галузі сільсько-го господарства — садівництво, тваринництво.

Місто Рівне відоме з 1282 року.

З другої половини 14 сторіччя воно належало Литві та Польщі, з 1939 — Росії.

У Рівному є 3 вищих навчальних заклади і театр, музей М. І. Кузнецова, героя Великої Вітчизняної війни.

Є визначні місця.

Це такі: Успенська церква, пам'ятник жертвам фашизму (1968 р.), меморіал воїнської слави (1975 р.).

В області працює атомна електростанція.

Vocabulaire

une superficie — площа
(поверхня)

la guerre patriotique —
Вітчизняна війна

une vallée — низина, долина

la seconde moitié — друга
половина

Discussion

1. Comment est la superficie de cette région?
2. Le Sloutch et le Styr sont-ils des lacs?

3. Y a-t-il là des vallées?
4. Y a-t-il des montagnes?
5. Dans quel fleuve se jettent le Sloutch et le Styr?
6. Avez-vous jamais vu le mémorial à la gloire militaire à Rivné?
7. Avez-vous visité le parc centrale de cette ville?

● **La région de Volhynie**

La région de Volhynie est située au Nord-Ouest de l'Ukraine.

Son territoire est 20,2 mille km².

Sa population est près de 1,05 million d'habitants.

Elle comprend 10 villes.

Le centre est Loutsk.

La température moyenne en janvier est -5 °C, en juillet +19 °C.

Les fleuves principaux sont le Pripiate et le Boug.

Là on peut admirer un très beau lac d'eau douce Svytiáz.

Il y a la plaine Polisska.

Les branches les plus importantes de l'industrie sont l'industrie de l'alimentation, la construction des machines, l'industrie forestière et légère.

On réalise l'extraction de l'houille.

On cultive dans ses champs du blé, du seigle, du fief, la pomme de terre, des légumes.

Le jardinage, l'élevage sont des branches principales.

On réalise l'assèchement des terres.

La ville de Loutsk a été fondée en 1085, dès 14 siècle elle appartenait à la Lituanie et à la Pologne, dès 1795 — à la Russie, dès 1921 — à la Pologne, dès 1939 — à la Russie.

● **Волинська область**

Волинська область розташована на північному заході України.

Її територія 20,2 тис. км².

Населення близько 1,05 мільйона жителів.

В області 10 міст.

Центр — Луцьк.

Середня температура січня -5 °C, липня +19 °C.

Головні ріки — Прип'ять і Буг.

Тут можна помилуватися гарним прісноводним озером Світязь.

Тут є Поліська рівнина.

Найважливіші галузі промисловості: харчова, машинобудівна, лісова, легка.

Видобувається кам'яне вугілля.

На полях вирощують пшеницю, жито, льон, картоплю та овочі.

Головні галузі сільського господарства — садівництво, тваринництво.

Проводиться осушення земель.

Місто Луцьк засноване в 1085 році, з 14 сторіччя воно належало Литві та Польщі, з 1795 р. — Росії, з 1921 р. — Польщі та з 1939 р. — Росії.

A Loutsk il y a l'université pédagogique et un théâtre, la réserve historique qui se compose de deux châteaux (13–17 siècle), l'église catholique (17 siècle) et d'autres.

У Луцьку є педагогічний університет, театр, історичний заповідник, який складається з 2 замків (13–17 ст.), костьолю (17 ст.) та інші.

Vocabulaire

un assèchement — осушення
une plaine — рівнина
l'eau (f) douce — прісна вода

composer (se) — сполучати (ся)
confiner — межувати
admirer — милуватися

Discussion

1. Avec quels pays confine la région de Volignie?
2. Quelle ville est le chef-lieu de cette région?
3. Comment s'appelle la grande plaine de cette région?
4. Qu'est-ce qu'on y extrait?
5. Quel beau lac peut-on admirer là-bas?

● La région de Kirovograd

La région de Kirovograd est située dans la partie centrale de l'Ukraine.

Son territoire est 24,6 mille km².

Sa population est 1,25 million d'habitants.

Cette région comprend 12 villes.

Le centre est la ville de Kirovograd.

On réalise la production du lignite, du graphite dans cette région.

On y a trouvé un gisement de l'or.

Ici fonctionne une centrale électrique.

Les branches de l'industrie les plus importantes sont: la construction des machines, l'industrie chimique, de l'alimentation, l'industrie légère, la métallurgie non-ferreuse.

On cultive dans les champs du blé, du maïs, de l'orge, des betteraves à sucre, du tournesol.

● Кіровоградська область

Кіровоградська область розташована в центральній частині України.

Її територія 24,6 тис. км².

Населення 1,25 мільйона жителів.

В області 12 міст.

Центр — місто Кіровоград.

В області видобувається буре вугілля, графіт (модифікація вуглецю).

Там знайдено золото.

У цій області працює електростанція.

Найважливіші галузі промисловості — машинобудівна, хімічна, харчова, легка, кольорова металургія.

На полях вирощують пшеницю, кукурудзу, жито, цукровий буряк, соняшник.

L'élevage est la branche principale de l'agriculture de cette région.

Le Dniépro est navigable dans cette région.

Le centre Kirovograd est situé sur la rivière Ingoul.

A Kirovograd il y a 3 Ecoles supérieures, 2 théâtres.

La ville de Kirovograd a été fondée en 1754 comme la forteresse de Sainte-Elisabeth.

C'est-à-dire Elisabethgrad.

Головна галузь сільського господарства в цій області — тваринництво.

Дніпро в цьому районі судноплавний.

Центр області — місто Кіровоград — розташований на річці Інгул.

У Кіровограді є 3 вищих навчальних заклади та 2 театри.

Кіровоград був заснований у 1754 році як фортеця Святої Єлисавети.

Тобто Єлизаветград.

Vocabulaire

le lignite — буре вугілля

le graphite — графіт-модифікація вуглецю

navigable — судноплавний, -а

non-ferreux, -euse —

кольоровий, -а (металургія)

renfermer — приховувати; тримати в собі

Discussion

1. Qu'est-ce que renferme le sous-sol de la région?
2. Sur quelle rivière se trouve Kirovograd?
3. Comment s'appelait-il auparavant?
4. Est-ce une ville universitaire?
5. Quelle est la branche principale de l'agriculture de la région?

● La région de Mycolaïv

La région de Micolaïv est située au Sud de l'Ukraine.

Son territoire est 24,6 mille km².

La population est 1,3 million d'habitants.

Cette région comprend 9 villes.

Le centre est Micolaïv.

Micolaïv est un port à l'estuaire du Pivdenny Boug.

La plupart du territoire est plat.

● МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Миколаївська область розташована на півдні України.

Її територія 24,6 тис. км².

Населення 1,3 мільйона жителів.

В області 9 міст.

Центр — Миколаїв.

Миколаїв — це порт у гирлі Південного Бугу.

Більша частина території — рівнина.

La température moyenne en janvier est $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$ et en juillet $+27\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Le fleuve principal de cette région est le Pivdenny Boug.

Les principales branches de l'industrie sont la construction navale, la construction des machines, l'industrie de l'alimentation, l'industrie légère.

On cultive dans les champs du blé, des betteraves sucrières, du tournesol, les légumes.

Le jardinage, la viticulture, l'élevage du gros bétails, l'élevage de porcs, l'élevage ovin, l'aviciculture sont les branches principales de l'agriculture.

Le Pivdenny Boug est navigable dans cette région.

A Mikolaïv il y a 2 Ecoles supérieures et 2 théâtres.

Середня температура січня $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$, а липня $+27\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Головна ріка цієї області — Південний Буг.

Головні галузі промисловості — суднобудівна, машинобудівна, харчова, легка.

На полях вирощують пшеницю, цукровий буряк, соняшник, овочі.

Головні галузі сільського господарства — садівництво, виноградарство, розведення великої рогатої худоби, свиней, овець, птахівництво.

Південний Буг суднохідний у цій області.

У Миколаєві є 2 вищих навчальних заклади та 2 театри.

Vocabulaire

être navigué (-e), navigable —
бути судноплавним, -ою
un mouton — баран
la plupart de... — більшість

une race ovine — овеча порода,
вівці
l'élevage ovin — вівчарство

Discussion

1. Quelles industries sont développées dans cette région?
2. Est-elle baignée par une mer?
3. Mikolaïv est-il un port maritime?
4. Quelles branches importantes de l'agriculture y a-t-il dans cette région?
5. Quel fleuve la traverse?

● La région subcarpatique

Cette région dont le chef-lieu est la ville d'Oujgorod est située à l'extrémité occidentale de l'Ukraine.

● Закарпатська область

Ця область, адміністративним центром якої є місто Ужгород, розташована на самому Заході України.

Oujgorod se trouve à 262 km de Lviv, sur les rives pittoresques de l'Ouj, au pied des Carpates dont les versants sont recouverts de forêts, de vergers, de vignes.

C'est ici que débute l'itinéraire pour ceux qui viennent en Ukraine par la Slovaquie.

La frontière ukraïno-slovaque passe non loin de la ville.

Le poste frontière est installé près d'une petite localité, Vychnie Nemetske, sur la grande route internationale qui relie Kosice (Slovaquie) à Oujgorod (93 km).

Oujgorod, cette vieille ville slave du 11-e siècle, a été séparée de la Russie kiévienne et s'est trouvée sous domination étrangère (autrichienne, hongroise) pendant plusieurs siècles.

Le peuple de Transcarpatie son nom aux anciennes époques s'est souvent levé contre ses oppresseurs, mais toutes les révoltes ont été cruellement réprimées.

En 1919 La Transcarpatie fut incluse dans la Tchécoslovaquie, (à l'époque elle s'appelait la Ruthénie) puis, reprise par le gouvernement Horthy (partiellement en 1938, intégralement en 1939).

Après la Seconde Guerre mondiale, à la fin de juin 1945, l'Ukraine subcarpatique fut réunie au peuple ukrainien par un accord entre l'U. R.S.S. et la République tchécoslovaque.

Ужгород розташований за 262 кілометри від Львова на мальовничих берегах річки Уж, біля підніжжя Карпат, схили яких вкриті лісами, садами та виноградниками.

Саме тут починається маршрут для тих, хто прибуває в Україну зі Словачії.

Кордон України і Словачії проходить недалеко від міста.

А прикордонна застава розташована біля селища Вишне Німецьке на міжнародній автомагістралі, яка зв'язує Кошице (Словачія) з Ужгородом (93 км).

Ужгород, це стародавнє слов'янське місто, що виникло в 11 столітті, було відірване від Київської Русі й перебувало під залежністю іноземців (австрійських, угорських), протягом багатьох століть.

Народ Транскарпатії (назва у попередні часи) часто піднімався проти гнобителів, але всі повстання були жорстоко придушені.

У 1919 році Транскарпатія була приєднана до Чехословачії, тоді вона називалася Рутенією (Рус'ю), потім (частково у 1938, повністю у 1939) знову приєднана до Угорщини фашистським урядом Хорті.

Після Другої світової війни, наприкінці червня 1945 року, Закарпатська Україна була возз'єднана з українським народом за згодою урядів Радянського Союзу і Чехословаччини.

Ainsi se forma la région subcarpatique d'Ukraine dont le chef-lieu devint Oujgorod.

A une vingtaine de kilomètres d'Oujgorod se trouve une petite ville Tchop qu'elle est la porte de l'Ukraine vers l'Europe du sud-est.

Cette ville est située dans une plaine au pied des Carpates à la frontière commune de l'Ukraine, de la Hongrie et la Slovaquie.

C'est un important nœud ferroviaire et routier.

La principale richesse de la région subcarpatique est la forêt qui couvre près de la moitié de son territoire.

C'est pourquoi les industries du meuble et du bois, qui trouvent leur matière première sur place, jouent un grand rôle dans l'économie d'Oujgorod.

Les vignes de la région sont réputées depuis fort longtemps.

Elles fournissent un quart de la production ukrainienne de la viticulture et de la vinification.

Oujgorod est non seulement un centre administratif mais aussi un important centre culturel de l'Ukraine subcarpatique.

L'Université d'Oujgorod, fondée en 1945, regroupe aujourd'hui six facultés que fréquentent 4 000 étudiants.

Outre des écoles d'enseignement général, la ville possède plusieurs établissements d'enseignement spécialisé dont une école de musique et une école d'arts appliqués.

Так утворилася Закарпатська область України, і її обласним центром став Ужгород.

Приблизно за двадцять кілометрів від Ужгорода розташоване невеличке місто Чоп, яке є двома Україною у південно-східну Європу.

Це місто розташоване в долині біля підніжжя Карпат на спільному кордоні України, Угорщини та Словаччини.

Це важливий залізничний і автодорожній вузол.

Головне багатство Закарпатської області — це ліс, який покриває майже половину її території.

Ось чому меблева та деревообробна промисловість, сировина яких розташована поруч, відіграють велику роль в економіці Ужгорода.

Із давніх-давен славнозвісні виноградники області.

Вони постачають чверть українського виноробства та виноградарства.

Ужгород — не тільки адміністративний центр, але також важливий культурний центр Закарпатської області.

Ужгородський університет, заснований у 1945 році, має зараз 6 факультетів, на яких навчається 4000 студентів.

Окрім загальноосвітніх шкіл, у місті багато спеціалізованих навчальних закладів, таких як музична школа, школа прикладного мистецтва.

Parmi les monuments d'architecture d'Oujgorod, signalons le vieux château dont l'imposante bâtisse grise surplombe la ville.

C'était, il y a plus de mille ans, la demeure du prince russe Laborts.

Par la suite, il a été plusieurs fois remanié, rénové.

En 1842, une statue originale en fonte a été érigée dans la cour du château.

Elle représente Héraclès tuant l'Hydre de Lerne.

Il y a également une copie en fonte de l'Hermès de Lysippe.

Les restes d'une église catholique sont visibles dans le parc.

Le bâtiment principal du château est un édifice massif en forme de tétragone avec quatre grosses tours carrés.

Bâti au 10-e siècle, il a été reconstruit en 1598.

Le château d'Oujgorod abrite aujourd'hui l'exposition du musée régional qui présente plus de 30 000 pièces et une galerie de peinture riche de plus de 2000 tableaux, dessins, sculptures d'artistes russes, ukrainiens et étrangers.

L'architecture du bâtiment de la bibliothèque universitaire présente elle aussi un intérêt.

Construit en 1644 pour un monastère de l'ordre des Jésuites, il devint après la dissolution de cet ordre en 1775 la résidence de l'évêque uniaste.

Sеред архітектурних пам'яток Ужгорода слід відзначити старий замок, велична сіра будівля якого навісає над містом.

Більше тисячі років тому це була домівка руського князя Лаборця.

А далі він нечисленну кількість разів перебудовувався, оновлювався.

У 1842 році у дворі замку була встановлена оригінальна статуя із чавуну.

Вона відтворює Геракла, який вбиває Лернську Гідру.

Там також є чавунна скульптура Гермеса роботи Лізіпа.

У парку теж можна побачити рештки костюлу.

Головна будівля замку — це величезний чотирикутник з чотирма товстими квадратними вежами.

Збудований у 10 столітті, він був перебудований у 1598.

Сьогодні в Ужгородському замку розташована експозиція обласного музею, який виставив більш як 30 000 експонатів, і галерея живопису з більш ніж 2000 картин, малюнків, скульптур українських, російських та зарубіжних авторів.

Архітектура будівлі університетської бібліотеки теж викликає зацікавленість.

Побудована в 1644 році як монастир ордену іезуїтів, вона після зникнення цього ордену в 1775 році стала резиденцією (місцезнаходженням) уніатського єпископа.

Le fond de la bibliothèque renferme 600 000 volumes, plus de 70 manuscrits vieux-russes, une belle collection d'incunables du 16-e du 17-e siècle et de nombreux livres imprimés aux 18-e et 19-e siècles.

Sur la colline du château, on aperçoit près du bâtiment de la bibliothèque un édifice de la même époque: la cathédrale construite d'abord en tant qu'église catholique du monastère des Jésuites, puis transformée en cathédrale.

La philharmonie d'Oujgorod et d'autres bâtiments de la vieille ville ont une architecture intéressante.

On peut également voir à Oujgorod le "Mont de la Gloire", mémorial aux soldats soviétiques libérateurs, le musée zoologique, le jardin botanique qui comporte 3000 variétés de plantes, un parc de culture et de repos.

Dans la région subcarpatique, on estime à plus de 300 le nombre des sources d'eaux minérales, notamment carboniques, chlorurées sodiques, sulfureuses et riches en carbure d'hydrogène.

Ces eaux ont des propriétés hautement curatives.

L'eau minérale la plus réputée est celle de la source "Naftoussia".

Elle est utilisée pour soigner les maladies rénales, hépatiques et gastriques à la station thermale Trousskavetz.

Фонди цієї бібліотеки налічують 600 000 примірників (томів), більше ніж 70 староруських рукописів, чудову колекцію першодрукованих книжок 16 і 17 століть та численні книги, надруковані у 18 і 19 століттях.

На замковому пагорбі біля бібліотеки помітна будівля тих же часів: собор, котрий був спочатку костельом Іезуїтського монастиря, а потім перебудований у собор.

Ужгородська філармонія та інші будинки старого міста мають цікаву архітектуру.

Водночас в Ужгороді можна побачити «Гору слави» радянським солдатам-визволителям, зоологічний музей, ботанічний сад із його 3000 різновидами рослин, парк культури і відпочинку.

У Закарпатській області налічується понад 300 джерел мінеральної води, а саме вуглецевої, хлористо-натрієвої, сірчаної та багатой на вуглець-кисневі сполуки.

Ці води мають високі лікувальні властивості.

Найбільш відомою із мінеральних вод є «Нафтуса».

Її використовують для лікування нирок, гепатитів та гастритів на водному курорті «Трускавець».

Les sources minérales, le climat doux, l'air des montagnes, toutes ces conditions sont réunies pour faire de cette région une zone de repos et développer le réseau des maisons de cure.

Au kilomètre 22 de la route Oujgorod-Lviv, on peut voir au village de Srednéié des ruines d'un vieux château du XVI-e siècle.

A 42 km d'Oujgorod, nous découvrons le panorama de la ville Moukatchévo, entourée d'un grand amphithéâtre construit des cimes effilées de la chaîne des Carpates, et située à l'endroit où la rapide Latoritsa débouche dans la basse plaine subcarpatique.

Мінеральні джерела, м'який клімат, гірське повітря — усі ці умови поєднані з тим, щоб зробити цей регіон зоною відпочинку й розвитку курортних установ.

На 22-му кілометрі шляху Ужгород — Львів можна побачити в селі Середне залишки старого замку 16 століття.

За 42 кілометри від Ужгорода відкривається панорама Мукачєво, оточеного амфітеатром гострих вершин Карпатського пасма, розташованого в тому місці, де швидка Латориця виривається в Закарпатську низину.

Vocabulaire

une insurrection — повстання
à l'extrémité sud — на південній околиці
imprenable — неприступний, -а

in insurgé — повсталий
une conception — задумка, світогляд
une entreprise — установа, виробництво

Discussion

1. Quelle grande ville se trouve non loin d'Oujgorod?
2. Comment est Moukathévo?
3. Comment est Svaliava?
4. Quelles curiosités sont dans ces villes?

● Moukatchévo

Fondée aux 10-e—11-e siècles, Moukatchévo est l'une des principales villes de l'Ukraine subcarpatique.

Elle fut souvent le centre des insurrections antiféodales, surtout dans la seconde moitié du 17-e et au début du 18-e siècles.

● Мукачєво

Місто Мукачєво було засноване в 10—11 століттях, воно є одним із головних міст Закарпаття.

Часто воно було місцем збройних антифеодальних повстань, особливо у другій половині 17 і на початку 18 століття.

Le monument historique le plus ancien de Moukatchévo est le château "Palanok", bâti au sommet d'un mont escarpé à l'extrémité sud de la ville.

Construit au 14-e siècle, il fut à une certaine époque une forteresse imprenable.

Les visiteurs pourront également visiter la "Maison blanche", un palais du 18-e siècle; une chapelle gothique construite en souvenir des insurgés de Sorotchia Gora (Montagne aux pies) en 1849; un monument aux partisans de la Grande Guerre nationale et d'autres curiosités.

La petite église de bois construite au 18-e siècle est un spécimen original de l'architecture populaire ukrainienne.

En 1927, elle a été transférée ici du village voisin, Chélestovo.

Le parc de la ville, situé sur la rive gauche de la Latoritsa, se distingue par sa conception originale.

Après Moukatchévo, la route monte en serpentant dans les Carpates boisées.

Des paysages de montagne, d'une beauté rare, flattent le regard.

A droite de la route, dans la vallée de la Latorista, s'étend, entourée de hautes montagnes, Svaliava, la ville de l'industrie forestière de la région subcarpatique.

Le cirque de Svaliava est riche, lui aussi, en sources minérales qui donnent une eau excellente du type "Borjomi".

Замок «Паланок», що побудований на вершині крутої гори на південній околиці міста, є найстарішим історичним пам'ятником Мукачєвого.

Побудований у 14 сторіччі, він був деякий час неприступною фортецею.

Відвідувачі зможуть також побачити «Білий дім», палац 18 століття; готичну каплицю, побудовану в пам'ять повсталіх Сорочої гори у 1849 році; пам'ятник партизанам Вітчизняної війни.

Зразком незвичайної народної української архітектури є невеличка дерев'яна церква, побудована у 18 ст.

Її перевезли сюди із сусіднього села Шелестове у 1927 році.

Дивною задумкою відрізняється міський парк, розташований на лівому березі Латориці.

Після Мукачєвого серпантинний шлях піднімається у лісисті Карпати.

Гірські пейзажі, рідкої краси, приваблюють погляд.

З правого боку дороги в долині річки Латориці простирається оточена високими горами Свалява, місто лісової промисловості Закарпатської області.

Свалявська округа теж багата на цілющі мінеральні води типу «Боржомі».

Il y a plusieurs usines d'eau minérales dans la ville et la région.

Dans les entreprises de pisciculture on élève les truites afin d'en repeupler les cours d'eau de la Transcarpatie.

Les environs de Svaliava constituent une zone de cure réputée pour son excellent climat, des sources thermales, la beauté de son paysage.

C'est ici que se trouvent les maisons de cure: "Carpatés", aménagée dans l'ancienne résidence de chasse du comte de Schöborn; "Siniak", construite sur le modèle des chalets suisses, etc.

Тут є багато заводів мінеральної води.

На підприємствах водогосподарства вирощують устриці з метою їх розповсюдження в річках Закарпаття.

Округа Сваляви утворює відому своїм прекрасним кліматом, термальними джерелами та красою пейзажу курортну зону.

Тут розташований курорт «Карпати» — колишнє мисливське помешкання графа Шенборна, і «Сіняк», побудований на зразок швейцарського будиночка.

Vocabulaire

pittoresque — мальовничий, -а

un versant — схил

un itinéraire — маршрут

un poste frontière —

прикордонна застава

une localité — помешкання, містечко

séparer — відділяти, розлучати

un oppresseur — гнобитель

intégralement — повністю

surplomber — нависати

remanier — перебудовувати

la fonte — чавун

une chapelle — каплиця

Discussion

1. Quelle localité se trouve près de trois frontières?
2. La ville d'Oujgorod, quand a-t-elle été fondée?
3. Qu'est-ce qu'il y a d'intéressant dans cette ville?
4. Quelles richesses sont dans la Subcarpatie?
5. Oujgorod est-ce une ville universitaire?
6. Qu'est-ce qu'on peut dire sur Moukatchévo?

● Anne, fille de Yaroslav

Depuis le 9-e siècle le territoire de l'ancienne Gaule s'appelle déjà la France.

Pendant les 10-e et 11-e siècles le pays devient entièrement féodal.

● Анна, донька Ярослава

Починаючи з 9-го століття територія стародавньої Галії вже називається Францією.

Протягом 10 та 11 століть країна повністю стає феодальною.

Les rois de la dynastie des Capétiens sont bien plus forts que les rois qui étaient au pouvoir après la mort de Charlemagne.

Le roi de France, Henri I-er (il a été au pouvoir de 1031 jusqu'à 1060), après la mort de sa femme Mathilde, qui ne lui a pas donné d'héritier, cherche une autre jeune femme pour se remarier.

A cette époque on parle beaucoup de la beauté de la jeune princesse Anne, fille de Jaroslav, grand prince de Russie.

Au début de l'année 1048 le roi Henri I-er envoie ses ambassadeurs à Kyïv pour demander la main de la fille de Jaroslav Anne, qui avait alors vingt-quatre ans.

Les ambassadeurs reviennent avec la princesse en 1049 et le mariage a lieu à Reims, le 14 mai.

Anne a eu trois fils.

Après la mort de Henri I-er en 1060 le fils aîné d'Anne devient roi de France.

Philippe I-er (c'est son nom), le nouveau roi, avait à cette époque dix ans.

Anne aide son fils à gouverner.

Il regna pendant 48 ans.

Tout de même il fut excommunié pour avoir répudié sa femme Berth de Hollande.

Avec ses enfants elle (Anne) va vivre au château de Senlis, vieille ville royale, non loin de Paris.

Королі династії Капетингів були незрівняно сильнішими, аніж ті, що були при владі після смерті Карла Великого.

Король Франції Генріх I (він був при владі з 1031 до 1060 року) після смерті його дружини Матільди, яка не народила йому спадкоємця, шукає іншу жінку, щоб одружитися.

У ці часи йде дуже багато розмов про красу молодої князівни Анни, дочки Ярослава, великого князя Русі.

На початку 1048 року король Генріх I відправляє послів у Київ просити руки дочки Ярослава Анни, котрій тоді було 24 роки.

Посли повернулися з князівною у 1049 році, і одруження відбулося у Реймсі 14 травня.

У Анни було троє синів.

Після смерті Генріха I у 1060 році старший син Анни стає королем Франції.

Філіпу I (це його ім'я), новому королю, було тоді 10 років.

Анна допомагає сину правити.

Філіп I був при владі 48 років.

Але в той же час він був відлучений від церкви за небажання і відмову від подружнього співіснування зі своєю дружиною, нідерландською князівною Бертою.

Зі своїми дітьми Анна Руська перебирається у замок Санліс, старе королівське містечко, поблизу Парижа.

Là, Anne de Russie fonde l'abbaye de Saint-Vincent.

Aujourd'hui on peut y admirer une belle église.

On ne connaît pas la date exacte de la mort d'Anne de Russie.

On dit que sa tombe se trouve dans l'abbaye de Senlis.

Там Анна Руська засновує абатство (католицький монастир) Сен-Венсан.

Сьогодні там можна побачити й помилуватися красивою церквою.

Ніхто не знає точної дати смерті Анни Руської.

Кажуть, що її могила знаходиться саме в католицькому монастирі (абатстві) Санліс.

Vocabulaire

la dynastie des Capétiens — династія Капетингів, французьких королів у 987—1328. Засновник цієї династії — Гуго Капет (Huges Capet)

Charlemagne (ou Charle I-er le Grand) — Карл Великий (742—814), французький король із династії Каролінгів

Yaroslav, grand prince de Russie — Ярослав Мудрий (бл. 978—1054), великий князь київський

Philippe I-er — Філіп I, син Генріха I і Анни Руської, король Франції (1060—1108)
l'abbaye [abei] — абатство (католицький монастир)

Discussion

1. Pourquoi Henri I voulut se remarier?
2. Pourquoi choisit-il Anne de Russie?
3. Quand et où eut lieu leur mariage?
4. Combien d'années Philippe I-er fut-il au pouvoir?

● La coopération ukraino-française

La France et l'Ukraine entretiennent les relations d'amitié et de compréhension mutuelle.

La coopération ukraino-française se développe dans tous les domaines: scientifique, commercial, artistique et culturel.

● Українсько-французьке співробітництво

Франція та Україна підтримують відносини, засновані на дружбі та взаєморозумінні.

В усіх напрямках — науковому, торговому, художньому та культурному — розвивається співробітництво між Україною та Францією.

La coopération dans le domaine de l'industrie lourde est une nouvelle forme des relations économiques ukraino-françaises.

Cela concerne aussi l'énergie électrique, les constructions mécaniques, les industries pétrolières, la métallurgie, l'industrie chimique, la parfumerie, etc.

Le peuple ukrainien s'intéresse à la vie culturelle et artistique de la France.

Dans de différentes villes de notre pays, on organise des expositions consacrées à l'œuvre de célèbres peintres et écrivains français.

Les établissements d'études secondaires et supérieurs, les écoles, les bibliothèques organisent des soirées consacrées à la littérature et aux beaux-arts français.

Souvent, ont lieu des rencontres des écrivains, peintres et artistes de l'Ukraine et de la France.

Une nouvelle forme de relations culturelles c'est "Le printemps français en Ukraine".

Il existe un échange régulier des délégations de la jeunesse de notre pays et de la France.

Les jeunes Français, venus dans notre pays, font la connaissance de jeunes Ukrainiens qui étudient et qui travaillent.

La jeunesse de notre pays et de la France discute des problèmes actuels et se lie souvent d'une grande amitié.

Співробітництво у галузі важкої промисловості — це нова форма українсько-французьких економічних відносин.

Це також стосується електроенергетики, машинобудування, газової промисловості, металургії, хімічної промисловості, парфумерії тощо.

Український народ цікавиться культурним та художнім життям Франції.

У різних містах нашої країни організуються виставки, присвячені творчості відомих французьких художників та письменників.

Середні та вищі навчальні заклади, школи, бібліотеки організують вечори, присвячені літературі та образотворчому мистецтву Франції.

Часто проводяться зустрічі письменників, художників та артистів України і Франції.

Новою формою культурних відносин є «Французька весна в Україні».

Існує постійний обмін молодіжними організаціями між нашою країною та Францією.

Молоді французи, які приїхали до нашої країни, знайомляться з молоддю України, що вчиться та працює.

Українська та французька молодь обговорює проблеми сьогодення й часто зав'язує узи тісної дружби.

Vocabulaire

entretenir — підтримувати

une relation — відносина

une compréhension —
розуміння

mutuel, -le — взаємний, -а

un domaine — галузь,
напрямок, гілка
промисловості

concerner — торкатися,
стосуватися

consacrer — присвячувати

un établissement — установа,
заклад

il existe — існує

lier de qch; (se) — пов'язувати
чимось; поєднуватися

Discussion

1. Dans quels domaines se développe la coopération ukraino-française?
2. Quelle est la nouvelle forme de cette coopération?
3. Qu'est-ce qu'on organise dans de différentes villes de notre pays?
4. Est-ce qu'il existe des échanges des délégations de jeunesse?
5. Les jeunes que discutent-ils?

V. L'INSTRUCTION PUBLIQUE

(ОСВІТА)

● L'enseignement en Ukraine

Chacun dans notre pays a le droit à l'instruction.

Cela est dit dans notre Constitution.

Mais ce n'est que le droit mais c'est le devoir.

Chaque garçon et chaque fillette doit aller à l'école c'est-à-dire ils doivent obtenir l'instruction secondaire générale.

A l'âge de 6 ou 7 ans ils vont à l'école.

Il y a des milliers d'écoles en Ukraine .

Il y a des écoles d'enseignement général où les élèves étudient leur langue maternelle, la littérature, les mathématiques, l'histoire, la biologie, la géographie, la musique, les langues étrangères.

Il y a encore de nombreuses écoles spécialisées où les élèves obtiennent des connaissances profondes de langues étrangères, des mathématiques ou de physique.

Après 9 ans d'enseignement les jeunes gens peuvent continuer leur instruction dans des écoles techniques professionnelles, écoles techniques ou collèges.

Là, ils étudient non seulement les disciplines générales mais reçoivent une spécialité.

● Освіта в Україні

У нашій країні кожний має право на освіту.

Про це говориться в нашій Конституції.

Але це не лише право, але й обов'язок.

Кожен хлопчик і кожна дівчинка повинні ходити до школи, тобто вони повинні отримати середню освіту.

Коли їм виповнюється 6 або 7 років, вони йдуть до школи.

В Україні тисячі шкіл.

У загальноосвітніх школах учні вивчають рідну мову, літературу, математику, історію, біологію, географію, музику, іноземні мови.

Є багато спеціалізованих шкіл, де учні отримують поглиблені знання з іноземних мов, математики або фізики.

Після 9 років навчання молоді люди можуть продовжити навчання в профтехучилищах, технікумах, коледжах.

Там вони не лише вивчають загальні дисципліни, але й отримують спеціальність.

Après avoir terminé une école secondaire ou une école professionnelle on peut entrer à une université ou bien à l'Institut.

A propos, certains croient qu'une bonne préparation professionnelle aide à obtenir une instruction supérieure.

Quant aux établissements supérieurs, il y en a beaucoup dans notre pays.

Ils préparent des professeurs, des médecins, des ingénieurs, des architectes, etc.

Beaucoup d'instituts ont des facultés du soir et des facultés par correspondance.

Cela donne aux étudiants la possibilité de faire leurs études et de travailler en même temps.

Закінчивши середню школу або профтехучилище, молоді люди можуть вступити до інституту чи університету.

Між іншим, деякі вважають, що професійна підготовка допомагає отримати вищу освіту.

Щодо вищих навчальних закладів, то їх дуже багато в нашій країні.

Вони готують вчителів, лікарів, інженерів, архітекторів тощо.

У багатьох інститутах є вечірні та заочні відділення.

Це дає студентам змогу вчитися та працювати одночасно.

Vocabulaire

une instruction — освіта, виховання

un enseignement — навчання, викладання

devoir — бути повинним, -ою
c'est-à-dire — тобто

une langue maternelle — рідна мова

une maison paternelle — рідна оселя, рідний дім

une ville natale — рідне місто
obtenir — отримувати

une connaissance — знання; знайомство

certain, -e — деякий, -а

par correspondance — заочно; за допомогою листування

une possibilité — можливість

Discussion

1. Est-ce que l'instruction en Ukraine est obligatoire?
2. Qu'est-ce qui garantit aux citoyens ukrainiens le droit à l'instruction?
3. Quels établissements d'enseignement publique existent-ils dans le pays?
4. L'instruction est-elle payée ou bien gratuite?
5. Qu'est-ce que c'est que l'enseignement par correspondance?

● Le système d'enseignement en Ukraine

Dans notre pays l'enseignement à tous les niveaux est gratuit mais il existe aussi les écoles privées où l'enseignement est payé.

A partir de l'âge d'un an jusqu'à trois ans les enfants peuvent fréquenter la crèche.

A partir de 3 ans jusqu'à 6 ans ils vont aux jardins d'enfants.

Leur fréquentation est facultative.

L'éducation des enfants dans les jardins d'enfants a pour tâche le développement physique et psychique général de l'enfant.

On travaille sur le développement de la parole, sur la formation mathématique.

La scolarité obligatoire commence à l'âge de 6 ans et dure douze ans.

A 6 ans les enfants fréquentent les cours préparatoires.

A l'âge de 7 ans, ils entrent à l'école primaire où l'institutrice donne presque toutes les matières.

Après trois années de l'école primaire les élèves passent à l'école secondaire.

Là chaque discipline est enseignée par un spécialiste.

Après la 9ème classe les enfants passent les examens et reçoivent le brevet d'études de deuxième degré ou cycle qui donne le droit de continuer les études dans les écoles professionnelles, les technicums, les écoles d'enseignement secondaire général.

● Система освіти в Україні

У нашій країні освіта на всіх рівнях безкоштовна, але існують також і приватні школи, де освіта платна.

У віці від одного до трьох років діти можуть відвідувати ясла.

Із 3 років до 6 вони ходять у дитячі садки.

Відвідування їх необов'язкове.

Виховання дітей у дитячих садках спрямоване на розвиток загального фізичного і морального рівня дитини.

Багато працюють над її мовою і математичною підготовкою.

Шкільна освіта починається з 6 років і триває 12 років.

У віці шести років діти відвідують підготовчі заняття.

У віці 7 років вони вступають до початкової школи, де одна вчителька викладає їм майже всі предмети.

Після трьох років початкової школи учні переходять до середньої школи.

Там кожен предмет викладається учителем-предметником.

Після дев'ятого класу діти складають іспити й одержують посвідчення про неповну середню освіту, що дає їм право навчатися в професійних училищах (ПТУ), технікумах, загальноосвітніх середніх школах.

Dans les écoles professionnelles les études durent deux ou trois années et mènent au brevet d'études secondaires professionnelles.

Tous les établissements d'enseignement secondaire ouvrent l'accès à l'enseignement supérieur.

Parmi les établissements du dernier aspect il y a des universités, des écoles supérieures (des instituts) et des académies.

Pour y entrer les gens doivent réussir aux examens.

Tous les établissements d'enseignement supérieur donnent les diplômes d'études supérieures ce qui permet de travailler comme spécialiste de haute qualification.

Навчання в ПТУ триває два-три роки, після чого видається диплом про присвоєння кваліфікації за фахом і середню освіту.

Усі навчальні загальноосвітні установи дають доступ до вищої освіти.

Серед навчальних установ останнього типу є університети, вищі школи (інститути) й академії.

Для того щоб вступити туди, слід успішно витримати іспити.

Усі вищі навчальні заклади дають дипломи про вищу освіту, що дозволяє працювати як фахівцеві вищої кваліфікації.

Vocabulaire

un niveau — рівень

à partir de — починаючи з...

une fréquentation —

відвідування

facultatif, -ve — необов'язковий,

-а; за вибором

préparatoire — підготовчий, -а

un brevet — свідоцтво,

посвідчення

réussir — досягти успіху

Discussion

1. A partir de quel âge les enfants peuvent-ils fréquenter une crèche?
2. Quand ils vont aux jardins d'enfants?
3. Combien d'années durent leurs études à l'école primaire?
4. Qu'est-ce que reçoivent les élèves après la neuvième année d'études?
5. Passent-ils des examens?

● L'enseignement en France

En France le système scolaire est bien plus compliqué que chez nous.

En France il y a beaucoup de genres d'écoles: des écoles d'Etat et des écoles privées, des écoles de garçons et des filles, des écoles mixtes.

● Освіта у Франції

У Франції шкільна система набагато складніша, ніж у нас.

У Франції є багато видів шкіл: державні школи, приватні школи, школи для хлопчиків і дівчаток, змішані школи.

Il y a aussi des écoles religieuses.

En France les enfants de 2 à 6 ans vont à l'école maternelle.

Cet enseignement s'appelle préscolaire.

L'école maternelle ressemble un peu à notre jardin d'enfants.

Tous les petits enfants français de 6 ans vont à l'école.

A partir de 1972 l'enseignement est obligatoire jusqu'à 16 ans.

Les enfants de 6 ans vont à l'école primaire qui commence par la 11e classe.

Ensuite les écoliers passent en 10e et en 9e (cours élémentaire) puis en 8 et en 7e (cours moyen).

La meilleure note en France est 20.

Les élèves de 11 à 16 ans vont au premier cycle de l'école secondaire (de la 6e à la 3e classe).

L'enseignement secondaire est donné dans les lycées et dans les collèges.

Après la 3e les élèves qui ne veulent pas ou bien ne peuvent pas continuer leurs études passent des examens et reçoivent un brevet d'études du premier cycle (B.E.P.C.).

Les autres entrent au deuxième cycle de l'enseignement secondaire, qui n'est pas obligatoire.

La classe finale dans l'école française est la terminale.

Також є релігійні школи.

У Франції діти з 2 до 6 років ходять до дитячого садку (мамина школа).

Ця освіта називається дошкільною.

«Мамина школа» трохи схожа на наш дитсадок.

Усі маленькі французькі шестирічні діти ходять до школи.

З 1972 року освіта є обов'язковою до 16 років.

Діти 6 років ходять у початкову школу, яка починається з 11 класу.

Потім школярі переходять в 10 і 9 класи (початковий курс), потім 8 і 7 класи (середній курс).

Краща оцінка у Франції — 20.

Учні з 11 до 16 років ходять у перший цикл середньої школи (з 6 до 3 класу).

Середня освіта дається в ліцеях та колежах.

Після 3 класу учні, які не хочуть або не можуть продовжувати своє навчання, складають іспити та отримують свідоцтво про закінчення неповної середньої школи першого циклу.

Інші вступають до другого циклу середньої освіти, який не є обов'язковим.

Останнім класом у французькій школі є випускний (терміналь).

Vocabulaire

scolaire — шкільний, -а
compliqué, -e — складний, -а
un genre — вид, рід
mixte — змішаний, -а
ressembler à — бути схожим,
 походити на...
obligatoire — обов'язковий, -а

un cours élémentaire —
 початковий курс
un cycle — цикл, стадія
le meilleur, la meilleure —
 найкращий, -а
la terminale — випускний клас

Discussion

1. Comment est le système scolaire en France par rapport au nôtre?
2. Quels genres d'écoles françaises connaissez-vous?
3. Qu'est-ce que c'est que l'enseignement préscolaire?
4. Comment apprécie-t-on des connaissances des élèves français?
5. Quelle est l'énumération de classes à l'école française?

● **L'école française**

Les enfants doivent obligatoirement aller à l'école de 6 à 16 ans au moins.

Ce sont leurs parents qui choisissent l'établissement scolaire.

L'enfant peut fréquenter l'école publique ou privée.

A l'école comme au collège ou au lycée, l'enfant apprend les matières fondamentales: français, mathématiques, physique, chimie, les sciences naturelles, histoire, géographie, langues étrangères.

Il y pratique aussi les sports collectifs ou individuels.

Les élèves apprennent à vivre en collectivité.

Les établissements scolaires se divisent en écoles primaires: de la maternelle à la septième; collège, de la classe de sixième à celle de troisième; lycée, de la classe de deuxième au baccalauréat.

● **Французька школа**

Діти у віці від 6 і щонайменше до 16 років повинні обов'язково ходити до школи.

Батьки обирають для них навчальний заклад.

Дитина може відвідувати як державну, так і приватну школу.

У школі, а також у коледжі та ліцеї дитина вивчає і основні предмети: французьку мову, математику, фізику, хімію, природничі науки, історію, географію, іноземні мови.

Вона також займається спортом у спільних та індивідуальних групах.

Учні вчаться жити в колективі.

Навчальні заклади розподіляються на початкову школу (від дитячого садка до сьомого класу), коледж (з шостого класу по третій) і ліцей (з другого класу до одержання ступеня бакалавра).

L'élève doit respecter les règlements de son école.

Il doit obéir aux professeurs, mais ceux-ci sont également astreints à certaines obligations: respect des horaires et des programmes, interdiction des châtimens corporels.

En France les établissements d'enseignement comprennent un personnel nombreux.

Il y a un directeur, un censeur, des surveillants, un économiste, des secrétaires, des psychologues, des infirmières, des inspecteurs etc.

Ils sont, comme les professeurs, indispensables au bon fonctionnement d'un établissement.

Dans l'enseignement primaire il y a, en générale, un seul maître par classe.

Les professeurs au collège enseignent deux ou une seule matière.

Durant les deux premières années, les élèves apprennent une langue étrangère.

En classe de quatrième ils choisissent deuxième langue.

La rentrée aux écoles françaises a lieu le 15 septembre, la fin d'études le 15 juillet.

Учень повинен поважати порядок, установлений у його школі.

Він повинен слухатися викладачів, що мають деякі зобов'язання: не порушувати графік занять, викладати програму, не вдаватися до тілесних покарань.

У Франції в навчальних закладах працює численний персонал.

Це директор, вихователь, чергові, економіст, секретарі, психологи, медсестри, інспектори та ін.

Від діяльності цих людей, як і від викладачів, залежить ефективна робота навчального закладу.

У класах початкової школи звичайно працює один учитель.

Викладач колежу викладає дві або одну дисципліну.

Протягом перших двох років учні вивчають одну іноземну мову.

У четвертому класі вони обирають для вивчення другу іноземну мову.

Початок навчального року у французьких школах припадає на 15 вересня, а закінчення — 15 липня.

Vocabulaire

une énumération — відлік, позначення, нумерація

inverse — протилежний, -а

choisir — вибирати

une matière — навчальний предмет

fondamental, -e — основний, -а; фундаментальний, -а

respecter qch — поважати,
додержуватися
un châtement — покарання

indispensable — відповідальний,
-а
durant — на протязі, протягом

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que l'école primaire?
2. Combien d'années dure l'instruction à ce cycle?
3. Quel est le personnel d'une école française?
4. Quelles sont des obligations des élèves?
5. Existe-t-il le châtement à l'école?

● Le système de l'enseignement préscolaire et primaire en France

L'enseignement en France est obligatoire, gratuit pour les enfants de 6 à 16 ans.

Mais il y a aussi des établissements privés.

Le système éducatif relève principalement de l'Etat et donc du ministère de l'Education Nationale.

Le premier cycle — l'enseignement préscolaire.

Les enfants de 2 à 6 ans fréquentent les écoles maternelles.

L'enseignement y est assuré en majorité par des institutrices ainsi que par un petit nombre d'instituteurs.

La scolarisation en maternelle n'est pas obligatoire mais elle fait l'objet d'une forte demande.

Elle permet aux enfants de faire l'apprentissage de la vie en société, de former leur personnalité et de développer la pratique du langage.

● Система дошкільної та початкової освіти у Франції

У Франції освіта для дітей від 6 до 16 років є обов'язковою і безкоштовною.

Але є також приватні навчальні заклади.

Система освіти перебуває під опікою держави, а точніше — Міністерства національної освіти.

Перший цикл — це дошкільна освіта.

Діти від 2 до 6 років відвідують дитячі садки.

Їх виховують вихователі-жінки, рідше — чоловіки.

Відвідування дитячого садка не є обов'язковим, проте дитсадок користується великим попитом.

Дітей там навчають поводитися в суспільстві, відбувається формування їхньої особистості, розвиваються навички мовлення.

Les plus grands enfants peuvent y commencer l'apprentissage de la lecture.

Le deuxième cycle — c'est l'enseignement primaire qui est obligatoire et gratuit pour les enfants de 6 à 11 ans.

La durée normale de la scolarité est cinq ans.

Ce sont: les trois premières années, celles du cours préparatoire et du cours élémentaire, sont regroupées avec la dernière année de maternelle en un cycle des apprentissages fondamentaux.

Le cycle d'approfondissement couvre le reste de la scolarité.

Pendant ces cinq années les élèves apprennent la lecture, l'écriture et le calcul.

Les enfants fréquentent d'abord la classe de onzième puis passent à la dixième, neuvième, huitième, et septième.

Les enseignants de l'écoles primaires sont les instituteurs et les institutrices.

Найдоросліші діти можуть там навчитися читати.

Другий цикл — початкова освіта — обов'язковий і безкоштовний для дітей від 6 до 11 років.

Звичайно навчання тут триває п'ять років.

З них перші три роки — підготовче і початкове навчання; останній рік дитячого садка утворює цикл базового навчання.

Цикл поглибленого навчання — це наступні роки.

Протягом цих п'яти років учні вивчають читання, письмо й лічбу.

Діти спочатку відвідують одинадцятий клас, потім переходять у десятий, дев'ятий, восьмий і сьомий.

Викладачі початкової школи — учителі і вчительки.

Vocabulaire

éducatif, -ve — виховний, -а;
навчальний, -а

assurer — забезпечувати,
виконувати

une scolarisation — відвідування навчального закладу

un apprentissage — практичне навчання, стажування

une personnalité — особистість
un approfondissement — поглиблення

un enseignant — викладач,
вихователь

Discussion

1. Des enfants de quel âge fréquentent-ils les écoles maternelles?
2. Pour les enfants de quel âge l'enseignement en France est obligatoire et gratuit?

3. Qu'est-ce qui permet aux enfants la scolarisation en maternelle?
4. Qu'est-ce que c'est que le deuxième cycle?
5. Ce cycle est-il obligatoire et gratuit?

● L'enseignement secondaire en France

L'enseignement secondaire se subdivise en deux cycles: l'enseignement donné dans le collège et dans le lycée.

La scolarisation en collège est obligatoire et gratuite.

Les classes vont de sixième à la troisième.

L'âge des enfants — de 11 à 15 ans.

Huit disciplines sont obligatoires: les mathématiques, le français, une langue étrangère, l'histoire, la géographie, les sciences expérimentales (biologie, chimie et physique).

En France 80 % environ des élèves fréquentent des collèges publics.

Actuellement, chaque établissement scolaire doit se doter de son propre projet pédagogique.

Les élèves qui atteignent l'âge de 16 ans peuvent arrêter leurs études.

Mais aujourd'hui 94 % d'une classe entre en classe de seconde, c'est-à-dire au lycée.

Les élèves qui poursuivent leurs études peuvent choisir un des trois types d'établissements scolaires:

1. Les lycées professionnels qui préparent les élèves aux métiers de l'industrie et des services.

● Середня освіта у Франції

Середня освіта поділяється на два цикли: навчання в коледжі й у ліцеї.

Відвідування коледжу є обов'язковим і безкоштовним.

Це класи з шостого по третій.

Вік дітей від 11 до 15 років.

Вісім дисциплін є обов'язковими для вивчення: математика, французька мова, іноземна мова, історія, географія, експериментальні науки (біологія, хімія та фізика).

У Франції близько 80 % учнів відвідують державні коледжі.

На сьогодні кожен навчальний заклад повинен мати власний педагогічний проект (навчальну програму).

Учні, що досягли віку 16 років, можуть завершити своє навчання.

Але зараз 94 % учнів переходять у другий клас, тобто продовжують своє навчання в ліцеї.

Школярі можуть вибрати один із трьох типів навчальних закладів:

1. Професійні ліцеї, що навчають учнів професій промислової сфери та сфери послуг.

2. Les lycées techniques qui assurent la formation des techniciens diplômés.

3. Les lycées des études générales qui préparent les futurs étudiants à entrer aux Universités ou bien aux Ecoles supérieures.

Les élèves appellent "les études longues".

L'examen final de lycée c'est le baccalauréat (le bac).

Pour passer le bac il faut bien savoir les lettres, les sciences et l'économie.

Le baccalauréat permet aux élèves de devenir étudiants de l'université et l'Ecole supérieure.

2. Технічні ліцеї, що готують дипломованих інженерів-техніків.

3. Загальноосвітні ліцеї готують учнів до вступу в університети або у вищі школи.

Учні називають навчання в цих ліцеях «тривалим навчанням».

Останній іспит у ліцеї — це іспит на ступінь бакалавра.

Щоб його скласти, слід добре знати літературу, природничі науки, економіку та ін.

Цей іспит дає можливість учням стати студентами університету і вищої школи.

Vocabulaire

subdiviser (se) — поділятися

actuellement — зараз, на сьогодні, у наш час

doter (se) — забезпечувати (ся)

atteindre — досягати

poursuivre — продовжувати; наслідувати

un métier — ремесло; фах, спеціальність

lettres (pl., f) — мовознавство та література

sciences (pl., f) — природничі науки

Discussion

1. Quelles sont les subdivisions de l'enseignement secondaire français?
2. Quelles disciplines sont obligatoires à étudier aux collèges?
3. Combien d'élèves fréquentent-ils des collèges en France?
4. Est-ce que les élèves français vont aux lycées?
5. Quels types de lycées existent-ils en France?

● L'enseignement supérieur en France

Les enseignements supérieurs sont tous ceux qui se situent après la fin des études secondaires sanctionnées par l'obtention du baccalauréat.

● Вища освіта у Франції

Вищою називається освіта, отримана після закінчення середніх навчальних закладів і одержання ступеня бакалавра.

Une partie de ces enseignements, c'est-à-dire les formations en deux ans après le baccalauréat (le bac), est donnée dans les lycées.

Il s'agit des brevets des techniciens supérieurs (BTS).

D'autres établissements d'enseignement supérieur sont grandes écoles et universités.

Les premières sont apparues au 18e siècle.

Les élèves des classes préparatoires en lycées préparent le concours d'accès aux grandes écoles artistiques, littéraires et scientifiques.

Il existe encore les écoles juridiques, administratives, les écoles de commerce et de gestion.

Les plus célèbres sont les Hautes études commerciales (HEC), l'École supérieure de sciences économiques et commerciales (ESSEC).

La plupart de ces écoles sont publiques.

Le diplôme de sortie conclut quatre ou cinq ans d'études après baccalauréat.

La grande majorité des étudiants fréquente les universités.

L'accès en est ouvert à tout titulaire du baccalauréat ou d'un diplôme équivalent.

Les étudiants apprennent le droit, les sciences économiques, les lettres, les sciences humaines, la médecine, la pharmacie, etc.

Так, дворічне навчання після іспиту на ступінь бакалавра входить в освітню програму ліцеїв.

Мова йде про одержання диплома про вищу підготовку технічного працівника.

Інші вищі навчальні заклади — це вищі школи й університети.

Перші вищі школи з'явилися у 18 столітті.

У підготовчих класах ліцею учнів готують до вступу до вищих артистичних шкіл, гуманітарних, наукових.

Існують також вищі юридичні школи, вищі школи адміністрації, вищі комерційні і бізнес-школи.

Найвідоміші — це Вища комерційна школа, Вища школа економічних і комерційних наук.

Більша частина цих шкіл державні.

Диплом видається по закінченні чотирьох– чи п'ятирічного навчання, після одержання ступеня бакалавра.

Більшість студентів відвідують університети.

Вступити туди може будь-який бакалавр чи власник рівноцінного диплома.

Студенти вивчають право, економічні науки, філологію, гуманітарні науки, медицину, фармацевтику та ін.

Les études sont organisées en trois cycles.

Le premier cycle qui dure deux ans est sanctionné en général par un diplôme d'études universitaires générales (DEUG).

A la fin du second cycle on donne la licence, puis la maîtrise.

Le troisième accessible sur sélection conduit à tous les diplômes d'études supérieures spécialisées (DESS) ou à des diplômes d'études approfondies (DEA).

A l'administration de l'université participent des conseils élus par l'ensemble des personnels et les étudiants.

Освіта розбита на три цикли.

Перший цикл, що триває два роки, завершується видачею диплома про загальну університетську освіту.

По закінченні другого циклу видають диплом ліцензіата, потім студенти одержують ступінь магістра.

Третій, відбірковий цикл веде до одержання диплома про спеціалізовану вищу освіту й диплома про закінчення курсу удосконалення.

В управлінні університетом бере участь рада, куди входять працівники університету та студенти.

Vocabulaire

sont tous ceux qui... — це всі ті, які (що)...

situer (se) — знаходитися; мати місце

une obtention — одержання, отримання

sanctionner — ухвалювати; стверджувати

un brevet — диплом; сертифікат, атестат

préparatoire — підготовчий, -а
une sortie — випуск; закінчення навчання

conclure — включати в себе, заключати

équivalent, -e — рівноцінний, -а; рівнозначний, -а

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que l'enseignement supérieur?
2. Où est-ce qu'on donne l'enseignement supérieur?
3. Qu'est-ce que c'est que BTS?
4. Quand sont apparues des grandes écoles?
5. A qui est ouvert l'accès aux universités?

● Les universités françaises

L'Université offre un choix très diversifié de formation.

● Французькі університети

Університет надає широкий вибір форм освіти.

A côté de formation classique qui permet de former enseignants et chercheurs, l'université a beaucoup de filières professionnelles et spécialisées.

Les universités sont des établissements à caractère scientifique, culturel et professionnel.

Actuellement il existe 85 universités en France.

Ce sont généralement de grandes structures implantées sur des campus.

Les universités peuvent regrouper des instituts, des laboratoires et centres de recherches.

En entrant à l'université, l'étudiant doit choisir une filière disciplinaire: arts, lettres, sciences, langues, droit, etc.

Les études universitaires peuvent durer de deux à neuf ans après baccalauréat.

En deux ans on obtient le DEUG (Diplôme d'études universitaires générales).

Les deux premières années permettent d'acquérir les connaissances de base.

Puis on obtient la licence et la maîtrise.

Chaque année d'études est organisé en semestre.

Les matières sont regroupées en UE (unité d'enseignement).

Поряд із класичною освітою, що готує викладачів і дослідників, університет пропонує також широкий спектр професійної та спеціалізованої освіти.

Університети можуть бути як науковими, так і культурними, і професійними вищими навчальними закладами.

Зараз у Франції існує 85 університетів.

В основному це великі будівлі, розташовані в межах університетського містечка.

Університет може включати в себе інститути, лабораторії, дослідницькі центри.

Вступивши до університету, студент повинен вибрати галузь вивчення: мистецтво, філологія, природознавчі науки, мови, право та ін.

Навчання в університеті може тривати від двох до дев'яти років після одержання ступеня бакалавра.

Після двох років навчання студенти одержують диплом про загальну університетську освіту.

Перші два роки дозволяють опанувати базові знання.

Потім одержують ступінь ліцензіата і магістра.

Кожен навчальний рік поділяється на семестри.

Дисципліни об'єднуються в так звані спеціалізації.

Ces UE regroupent les différents cours à suivre et les travaux dirigés obligatoires.

Deux modes de contrôle sont possibles: contrôle continu et examen final.

Le troisième — cycle de formation à la recherche est ouvert aux titulaires de la maîtrise de manière sélective.

La première année du troisième cycle est consacrée à la préparation d'un DEA (Diplôme d'études approfondies).

Son obtention est indispensable pour s'inscrire en thèse et préparer un doctorat.

Спеціалізація чи факультет являється собою спектр різних курсів і спеціалізованих практичних занять.

Можливі два види контролю: постійний контроль і підсумковий іспит.

Третій цикл освіти — науково-дослідна діяльність — доступний магістрам, які пройшли відбір.

Перший рік навчання третього циклу присвячений підготовці до складання іспиту на диплом про закінчення курсу удосконалення.

Одержання цього диплома необхідне для написання дисертації й одержання докторського ступеня.

Vocabulaire

une formation — освіта, формація

un chercheur — пошуковець, дослідник

être à caractère — за відзнакою (напрямоком) бути...

implanter — вміщувати; розмістити, вживити

une recherche — пошук, дослідження

une filière — напрямок, галузь; стежинка, волосинка

la maîtrise — ступінь магістра

un travail dirigé — практичне заняття

un titulaire — власник, володар (звання, ступеня)

un thèse — дисертація

Discussion

1. Quel choix de formation offre l'Université?
2. A quel caractère sont les universités?
3. En combien de temps obtient-on le DEUG?
4. De quelle façon les matières sont-elles regroupées?
5. A quoi bon est nécessaire le DEA?

● Une leçon de français

Je suis élève à l'école secondaire № 90.

Je suis en onzième.

J'apprends le français.

● Урок французької мови

Я навчаюсь у середній школі № 90.

Я навчаюся в одинадцятому класі.

Я вивчаю французьку мову.

Chaque lundi nous avons une leçon de français.

Quelques minutes avant l'heure tous les élèves sont en classe.

On sonne.

Le professeur de français entre dans la classe, pose sa serviette sur la table et regarde les élèves qui rangent leurs livres et ouvrent leurs cahiers.

Il fait l'appel et indique les absences dans le registre.

La leçon commence.

Le professeur rend aux élèves les devoirs corrigés et leur explique les fautes.

Puis il passe à l'interrogation.

Le professeur fait venir un élève au tableau et lui donne une phrase à écrire.

Ensuite le professeur explique une nouvelle règle de grammaire: il parle de l'emploi du subjonctif et donne beaucoup d'exemples.

Les élèves les écrivent dans leurs cahiers.

Puis on lit la deuxième partie du texte.

Le professeur demande à l'élève Anatole de traduire une expression idiomatique.

La traduction n'est pas correcte: Anatole ne l'a pas comprise et a voulu la traduire littéralement.

On lui a conseillé de consulter le dictionnaire et de ne plus faire le mot-à-mot

Кожного понеділка у нас урок французької мови.

За кілька хвилин до початку уроку усі учні заходять до класу.

Лунає дзвоник.

Викладач французької мови входить до класу, кладе свій портфель на стіл і дивиться на учнів, які розкладають свої книги та відкривають зошити.

Він проводить перекличку і відмічає у журналі відсутніх.

Урок розпочинається.

Викладач роздає учням перевірені письмові роботи і пояснює їм їхні помилки.

Потім він переходить до усного опитування.

Викладач викликає одного учня до дошки й диктує йому речення, яке той повинен писати.

Потім викладач пояснює нове граматичне правило: він говорить про вживання умовного способу й наводить багато прикладів.

Учні пишуть їх у своїх зошитах.

Потім читають другу частину тексту.

Викладач просить Анатолія перекласти ідіоматичний вираз.

Але переклад неточний: Анатолій його не зрозумів і переклав його буквально.

Йому порадили перевірити за словником і не перекладати подібні вирази дослівно.

Dix minutes avant la sonnerie les élèves commencent à travailler avec un magnétophone.

Ils écoutent l'enregistrement de la nouvelle leçon et répètent pendant les pauses les mots et les phrases qu'ils viennent d'entendre.

Tous aiment travailler au cabinet de la langue française.

Quelques minutes avant la pause, le professeur dit aux élèves de noter le devoir.

За десять хвилин до дзвоника учні починають працювати з магнітофоном.

Вони слухають запис нового уроку й повторюють під час пауз тільки що почуті слова та речення.

Усі люблять працювати у кабінеті французької мови.

За кілька хвилин до перерви викладач просить учнів записати домашнє завдання.

Vocabulaire

avant l'heure — до початку

ranger — розміщувати, розставляти

un appel — перекличка

un registre — журнал (класу, групи)

une absence, un absent, -e — відсутність, відсутній, -я

une interrogation — опитування

faire venir à — викликати до...

une expression — вираз

littéralement — буквально

un enregistrement — запис (аудіо)

venir de + Inf. — тільки що..., нещодавно (venir у Présent або Imparfait)

Discussion

1. Combien de fois par semaine a-t-on la leçon de français?
2. Quand les élèves sont-ils en classe?
3. Qu'est-ce qu'ils font avant la sonnerie?
4. Que fait le professeur avant, pendant dix minutes avant la sonnerie?

● **Mon professeur de français**

Nous avons deux professeurs de français: Grigory Volodymirovitch et Alexei Vassilievitch.

Grigory Volodymirovitch connaît sa matière à fond.

Il a terminé l'institut des langues étrangères de Moscou.

● **Мій учитель французької мови**

У нас два вчителі французької мови: Григорій Володимирович і Олексій Васильович.

Григорій Володимирович ґрунтовно знає свій предмет.

Він закінчив Московський інститут іноземних мов.

Il parle français couramment.

Grigory Volodymirovitch est un méthodiste expérimenté.

Il a déjà publié beaucoup d'articles sur des questions actuelles de la méthode de l'enseignement des langues étrangères.

Il jouit d'une grande considération des professeurs de notre ville.

Il aime sa matière et la sait sur le bout du doigt.

Il est toujours de son temps.

Pour les élèves des classes supérieures il a organisé un cercle de l'activité artistique d'amateurs et un cercle de la pratique parlée en français.

Chaque classe a son journal mural français.

Chaque année on met au concours la meilleure version et le meilleur thème d'une poésie et d'un extrait de prose.

A la fin de chaque trimestre on organise des matinées ou des soirées en français.

Il a réussi à inculquer le goût de la lecture à domicile à ses élèves.

Він досить вільно говорить французькою мовою.

Григорій Володимирович — досвідчений методист.

Він уже опублікував численні статті з актуальних питань методики викладання іноземних мов.

Він користується великою повагою серед учителів нашого міста.

Він любить свій предмет і знає його досконало.

Він завжди йде в ногу з часом.

Для учнів старших класів він організував гурток художньої самодіяльності та гурток розмовної практики з французької мови.

Кожен клас має свою французьку стіннівку.

Кожного року проводиться конкурс на кращий переклад вірша або прозового фрагмента з французької мови рідною.

У кінці кожної чверті (третини року) влаштовуються ранки або вечори французької мови.

Йому вдалося також прищепити учням смак до позакласного (домашнього) читання французькою мовою.

Vocabulaire

un maître, une maîtresse — учитель, учителька

un enseignant, un professeur — викладач

connaître à fond — знати ґрунтовно, досконально

couramment — швидко (дуже)

expérimenté, -e — досвідчений, -а; обізнаний, -а

jouir d'une considération — користуватися повагою

sur le bout du doigt — досконало

inculquer le goût à... — прищепити смак до...

Discussion

1. Lequel des professeurs est bien expérimenté dans sa matière?
2. Comment parle-t-il français?
3. Est-il occupé d'un travail méthodique?
4. Quel est son travail méthodique?
5. Qu'est-ce qu'il a organisé à l'école?
6. Et l'autre professeur est-ce qu'il ne fait rien?

● J'étudie la biologie

Je me passionne pour la biologie.

La biologie est la science de la vie, de ses formes et de ses lois.

Elle étudie tous les êtres vivants depuis les microbes jusqu'à l'homme.

La biologie traite de l'origine et de l'évolution de la vie sur Terre, des plantes et des animaux actuels, comme leurs ancêtres.

Elle étudie également l'hérédité, la vie embryonnaire.

Elle s'intéresse aux causes de vieillissement, de la mort, aux possibilités de prolonger la vie humaine.

De nos jours la biologie est la base de toute science s'attachant à l'étude de la vie.

Certaines disciplines biologiques (physiologie, parasitologie, microbiologie) sont d'une importance majeure pour la médecine.

Pasteur, Metchnikov abordèrent l'étude des maladies infectieuses et parasitaires par les expériences biologiques.

● Я вивчаю біологію

Я дуже захоплююся біологією.

Біологія — це наука про життя, його форми і закони.

Вона вивчає всі живі істоти — від мікроба до людини.

Біологія вивчає виникнення й розвиток життя на Землі, сучасні, а також давні види рослин і тварин.

Вона також вивчає спадковість і ембріональне життя.

Вона цікавиться причинами старіння, смерті і можливістю продовжити людське життя.

У наші дні біологія є основною серед наук, які вивчають життя.

Деякі біологічні науки (фізіологія, паразитологія, мікробіологія) мають винятково важливе значення для медицини.

Пастер, Мечников, проводячи біологічні дослідження, розпочали вивчення інфекційних і заразних хвороб.

Aucun produit pharmaceutique ne peut être commercialisé sans test préalable sur les animaux de laboratoire.

Le traitement d'un malade sous-entend la connaissance de particularités biologiques.

Les biologistes de toutes spécialités participent à l'étude du problème des rythmes biologiques.

Les biologistes accomplissent un grand travail apportant une grande aide à l'agriculture.

Ils luttent contre les parasites des champs, les transportateurs et les excitateurs des maladies des plantes agricoles.

Les progrès de biologie sont déterminants pour protéger la nature, conserver et améliorer le milieu où habite l'homme.

Жоден фармацевтичний препарат не може надійти в продаж без попередніх випробувань на піддослідних тваринах.

Лікування хворого передбачає знання біологічних особливостей його організму.

Усі біологи вивчають проблему біологічних ритмів.

Біологи виконують велику роботу по наданню допомоги сільському господарству.

Вони борються з паразитами полів, з переносниками і збудниками хвороб рослин.

Досягнення біології є визначальними для захисту, підтримки і поліпшення середовища проживання людини.

Vocabulaire

passionner (se) pour — захоплюватися чим-небудь

une loi — закон

traiter de — вивчати, обговорювати, обробляти, лікувати

ancêtres (pl., m) — пращури

l'hérédité (f) — спадковість

embryonnaire — ембріональний, -а

aborder — починати, чіпати, торкатися

une particularité — особливість

accomplir — виконувати

apporter une aide — надати допомогу; принести користь

un transportateur — переносник

un excitateur — збудник

Discussion

1. Qu'est-ce que étudie la biologie?
2. Quelles disciplines sont liées à la biologie?
3. Qui étaient les biologistes mondialement connus?
4. A quoi s'intéresse cette science ?
5. Quel est son rôle dans l'évolution de la vie sur la Terre?

● Ma discipline préférée c'est la géographie

Je m'intéresse beaucoup à la géographie.

Dès mon enfance je lisais beaucoup de livres sur les voyages et les voyageurs, sur les pays et les continents.

A la leçon de géographie nous apprenons comment vivent et de quoi s'occupent les hommes de différentes régions du globe terrestre.

Quels sont les pays les plus vastes, où se trouvent-ils?

On étudie les particularités de la nature de chaque pays et de chaque partie du monde.

On se renseigne sur le relief et les phénomènes de la nature.

Nous apprenons aussi la population de chaque pays, les phénomènes de la croissance et de sa répartition, les mouvements migratoires et les problèmes qu'ils provoquent.

On reçoit des notions générales sur la géographie physique, humaine et économique.

La géographie physique étudie l'aspect actuel de la surface du globe.

La géographie humaine étudie tous les faits terrestres résultant de l'activité de l'homme.

La géographie économique étudie les ressources du sol et du sous-sol, leur production, leur distribution, leur consommation.

A l'école nous apprenons beaucoup de choses utiles et intéressantes.

Mais je voudrais élargir et approfondir le champ de mes connaissances.

● Мій улюблений предмет — географія

Я дуже цікавлюся географією.

З дитинства я читав багато книг про подорожі і мандрівників, про країни і континенти.

На уроці географії ми довідуємося, як живуть і чим займаються люди різних регіонів земної кулі.

Які і де знаходяться найбільші країни світу?

Вивчаємо особливості флори і фауни кожної країни і кожного континенту.

Дізнаємося про рельєф і явища природи.

А також населення кожної країни, явища його росту і розподілу, міграційні процеси і проблеми, які вони породжують.

Вивчаємо загальні поняття про фізичну, політичну й економічну географію.

Фізична географія вивчає сучасний вигляд земної кулі.

Політична географія вивчає явища, що є результатом діяльності людини.

Економічна географія вивчає ресурси землі і надр, їх виробництво, розподіл і споживання.

У школі ми вивчаємо багато корисних і цікавих речей.

Але я б хотів розширити і поглибити свої знання.

C'est pourquoi je veux entrer à l'Université à la faculté de géographie.

Il existe encore beaucoup de "tâches blanches" en géographie.

Je rêve de découvrir quelque chose de nouveau et faire mon apport à cette science.

Тому я хочу вступити до університету на факультет географії.

У географії ще багато «білих плям».

Я мрію відкрити щось нове і зробити свій внесок у цю науку.

Vocabulaire

occuper (s') de... — займатися чим-небудь

renseigner (se) — дізнаватися

une notion — поняття

un aspect — вигляд

un fait — явище, справа, діло

une consommation — споживання

élargir — розширити, розширювати

une "tache blanche" — «біла пляма» (щось невідоме, небачене)

Discussion

1. Pourquoi t'intéresses-tu à la géographie?
2. Qu'est-ce qu'elle étudie?
3. Quelles subdivisions de géographie étudie-t-on à l'école?
4. Qu'est-ce que la géographie humaine étudie-t-elle?
5. Pourquoi veux-tu entrer à la faculté de géographie?

● La chimie

La chimie étudie la matière et ses transformations.

Le mot "chimie" vient du mot arabe "al Kimiya".

La chimie occupe une grande place parmi les autres sciences.

Elle joue un rôle très important dans la vie de notre société.

La plupart des objets usuels de notre vie quotidienne ne sont pas constitués de substances naturelles.

Ils sont fabriqués à partir de produits de synthèse obtenus par de nombreuses réactions chimiques.

● Хімія

Хімія вивчає речовину і її перетворення.

Слово «хімія» арабського походження.

Хімія займає значне місце серед інших наук.

Вона відіграє важливу роль у житті нашого суспільства.

Більшість предметів, якими ми користуємося в нашому повсякденному житті, складаються з не-природних матеріалів.

Вони виготовлені із синтетичних матеріалів, отриманих шляхом численних хімічних реакцій.

Les produits de la chimie sont très variés: détergents, verres, peintures, colles, parfums, produits cosmétiques, etc.

Il ne faut pas oublier aussi la pharmacie.

La chimie met à notre disposition d'immenses ressources d'énergie.

On peut dire que la chimie a produit une véritable révolution dans notre vie.

La chimie est étroitement liée aux autres sciences naturelles.

La biochimie étudie les processus chimiques qui se passent dans des êtres vivants.

La chimie physique étudie des phénomènes qui peuvent appartenir à ces deux sciences.

La géochimie étudie les phénomènes chimiques dans l'écorce terrestre.

La chimie agricole joue un très grand rôle dans l'augmentation du rendement de l'agriculture.

Le développement de toutes les branches de la science chimique et de la technique a mené au développement considérable de l'industrie chimique dans le monde entier et dans notre pays.

Продукція хімії дуже різноманітна: миючі засоби, скло, фарби, клей, парфумерія, косметична продукція і т. ін.

Не треба забувати також фармацевтичну промисловість.

Хімія віддає у наше розпорядження величезні джерела енергії.

Можна сказати, що хімія здійснила справжню революцію в нашому житті.

Хімія тісно пов'язана з іншими природничими науками.

Біохімія вивчає процеси, які відбуваються в живих істотах.

Фізична хімія вивчає явища, які можуть належати цим двом наукам.

Геохімія вивчає хімічні процеси, що відбуваються в земній корі.

Хімія сільського господарства відіграє величезну роль у підвищенні врожайності.

Розвиток усіх наукових напрямків хімії та техніки призвів до значного розвитку хімічної промисловості в усьому світі й у нашій країні.

Vocabulaire

une transformation —

перетворення, перевтілення

parmi — серед

une société — суспільство,

громада

un détergent — миючий засіб

un objet usuel — предмет, яким користуються

la synthèse — синтез, сполука

les peintures (f) — фарби

un processus — процес

étroitement — тісно, щільно

un être — істота

un phénomène — явище, феномен

une augmentation —

підвищення, зростання

Discussion

1. Quel rôle joue la chimie dans notre vie?
2. Pourquoi son rôle est très important?
3. Qu'est-ce que c'est qu'une synthèse?
4. Comment la chimie met-elle à notre disposition d'immenses ressources d'énergie?
5. Quelles sont les branches de la chimie?

● Notre école

Je fais mes études à l'école № 302.
C'est une école secondaire.
Le bâtiment de l'école a deux étages.

Au rez-de-chaussée se trouvent le vestiaire et la cantine scolaire, des ateliers.

Sur les murs du hall sont affichés l'emploi du temps et le règlement intérieur.

Un large escalier mène au premier étage.

Ici se trouvent le bureau du directeur d'école, la bibliothèque, les petites classes, deux vastes cabinets de physique et de chimie, la salle des fêtes.

Les grandes classes, la salle de gymnastique, le centre de radiodiffusion et la salle des professeurs se trouvent au deuxième étage.

Les classes sont claires et propres, leurs fenêtres sont larges et donnent sur la cour.

Il y a des pupitres, un tableau noir dans chaque classe.

Nous pouvons voir des fleurs sur les fenêtres et des portraits aux murs.

Pendant les grandes récréations les élèves se détendent dans la cour d'école.

● Наша школа

Я навчаюсь у школі № 302.
Це середня школа.
Будівля має три поверхи.

На першому знаходяться гардероб та шкільна їдальня, майстерні.

На стінах у холі вивішено розклад занять та внутрішній розпорядок.

Широкі сходи ведуть на другий поверх.

Тут розташовані кабінет директора, бібліотека, молодші класи, два просторих кабінети фізики та хімії, актовий зал.

Старші класи, гімнастичний зал, радіовузол та вчительська знаходяться на третьому поверсі.

Класи чисті та світлі, вікна широкі й виходять у двір.

У кожному кабінеті є парти й чорна дошка.

Ми можемо бачити квіти на вікнах та портрети на стінах.

Під час великих перерв учні відпочивають у шкільному дворі.

Les petits jouent à cache-cache et à d'autres jeux.

Les grands aiment mieux le basket-ball, le volley-ball, le handball.

Nos élèves aiment beaucoup notre école.

Les jeunes filles et garçons qui l'ont terminée en gardent à jamais un tendre souvenir.

Малята грають у піжмурки та в інші ігри.

Старшокласники віддають перевагу баскетболу, волейболу та гандболу.

Наші учні дуже люблять свою школу.

У юнаків та дівчаток, які її закінчили, назавжди залишаться теплі спогади.

Vocabulaire

un bâtiment — будівля

un hall — хол

le rez-de-chaussée — 1-й поверх

un bureau du directeur —
кабінет директора

une salle de fête — актовий зал

les grandes classes — старші
класи

une radiodiffusion —
радіорозповсюдження,
трансляція

le cache-cache — піжмурки

Discussion

1. Dans quelle école fais-tu tes études?
2. Comment est ton école?
3. Où se trouvent les petites classes?
4. Qu'est-ce qu'il y a dans chaque classe?
5. Qu'est-ce que font les élèves pendant les grandes récréations?

VI. EN VILLE

(У МІСТІ)

● La poste

Dans la vie quotidienne les gens ne peuvent pas se passer de la poste.

Grâce à ce service on peut expédier et recevoir des lettres, des mandats, des paquets, des colis.

On peut aussi téléphoner n'importe où, télégraphier, consulter les annuaires.

Dans chaque ville et village il y a des bureaux de poste.

Ils sont ouverts tous les jours de la semaine.

Dans chaque bureau de poste il y a beaucoup de guichets où on peut lire: Télégraphe, Lettres Recommandées, Mandats, etc.

Il y a aussi des cabines téléphoniques.

A la poste on vend des cartes postales, des timbres, des enveloppes, du papier.

Derrière les guichets se trouvent des guichetiers qui font toutes les opérations.

A la poste on téléphone dans les cabines téléphoniques.

On y entre, on introduit la télécarte à puce dans la fente, décroche le combiné, compose le numéro sur le cadran et on parle à son correspondant.

Pour envoyer un colis ou un paquet l'expéditeur doit remplir un formulaire, puis on pèse le colis.

● Пошта

У повсякденному житті люди не можуть обійтися без пошти.

Завдяки цій службі можна відправити й одержати листи, грошові перекази, бандеролі, посилки.

Можна також зателефонувати в будь-яке місце, відправити телеграму, подивитися необхідну інформацію в довідниках.

У будь-якому місті й селі є поштове відділення зв'язку.

Вони працюють щодня (без вихідних).

У кожному відділенні зв'язку багато віконць, де можна прочитати: Телеграф, Рекомендовані листи, Грошові перекази та ін.

Там є також телефонні кабінки.

На пошті продають листівки, марки, конверти, папір.

За склом віконць знаходяться службовці пошти, що виконують усі операції.

Телефонувати на пошті можна в телефонних кабінках.

Люди туди входять, вставляють чіп-карту в щілину, знімають трубку, набирають на циферблаті номер і говорять зі своїм абонентом.

Щоб відправити посилку чи пакет, відправник повинен заповнити формуляр, потім посилку зв'язують.

L'expéditeur reçoit un reçu.

De la poste on peut envoyer des télégrammes ordinaires, des télégrammes-express ou phototélégrammes.

Si une société n'a pas la possibilité d'expédier la télécopie, les employés de cette société peuvent le faire à la poste.

Les lettres recommandées ne doivent pas être jetées dans une boîte aux lettres.

Il faut les enregistrer à la poste.

Grâce à la poste on peut aussi envoyer et recevoir des mandats.

Відправник одержує квитанцію.

З пошти можна послати звичайну чи експрес-телеграму, фототелеграму.

Якщо підприємство не має можливості відправити факс, службовці цього підприємства можуть зробити таку операцію на пошті.

Рекомендовані листи не кидають у поштову скриньку.

Їх потрібно зареєструвати на пошті.

Завдяки пошті можна відправити й одержати грошовий переказ.

Vocabulaire

quotidien, -ne — щоденний, -а
passer (se) — проходити;

обходитися

grâce à... — завдяки

un bureau de poste —

відділення зв'язку

un guichet — віконце

recommandé, -e — рекомендований, -а

un mandat — грошовий переказ

une télécarte à puce — чіп-картка (чіп — це сленг, що означає «мікросхема»)

expédier — відправляти

enregistrer — зареєструвати

Discussion

1. Quels services nous propose la Poste?
2. Vous adressez-vous souvent à un bureau de poste?
3. Qu'est-ce que vous y faites?
4. Qui vous apporte le courrier?
5. Voulez-vous être un facteur?

● Je vais à la poste

Mon ami André et moi nous allons aujourd'hui à la poste.

André doit envoyer des télégrammes et une lettre à ses parents et parentés mais il n'a pas de papier à lettres.

● Я йду на пошту

Ми з другом Андрієм ідемо сьогодні на пошту.

Андрій повинен надіслати телеграми і листа своїм батькам і родичам, але в нього немає паперу для листів.

Je dois téléphoner à mon ami de Lviv.

Nous arrivons au bureau de poste.

Quelques personnes rédigent le texte des télégrammes.

Il y a quelques guichets avec les écriveaux: Mandats, Timbres, Colis, Lettres Recommandées, Poste restante etc.

Les gens font la queue devant ces guichets.

Nous nous dirigeons vers le guichet "Timbres".

Là on vend des cartes postales, des timbres, des stylos, des enveloppes.

André achète du papier à lettres, des enveloppes, des timbres.

Puis il prend une feuille de papier et écrit sa lettre.

Ensuite il la met dans l'enveloppe sur laquelle il écrit l'adresse de ses parents et colle deux timbres.

Puis nous prenons des formulaires dans le guichet "Télégrammes" et nous écrivons le texte.

Pendant que la télégraphiste compte les mots des télégrammes, j'achète une télécarte à puce dans le guichet "Ukrtélécom".

J'entre dans une cabine téléphonique, je décroche le combiné et compose le numéro de mon ami.

Je suis content: la liaison est par-faite!

Nous parlons beaucoup et je promets de téléphoner encore une fois la semaine suivante.

André m'attend déjà près de la cabine.

А я повинен зателефонувати своєму львівському другові.

Ми приходимо на пошту.

Кілька людей пишуть тексти телеграм.

На пошті кілька віконць з написами: Грошові перекази, Марки, Посилки, Рекомендовані листи, Листи до запитання та ін.

Люди стоять у черзі біля віконць.

Ми направляємося до віконця з написом «Марки».

Там продають листівки, марки, ручки, конверти.

Андрій купує папір, конверти й марки.

Потім він бере аркуш паперу й пише свого листа.

Він кладе його в конверт, на якому зазначає адресу своїх батьків і приклеює дві марки.

Потім ми беремо формуляри у віконці «Телеграми» і пишемо текст.

Поки телеграфістка рахує слова, я купую телефонну чіп-картку у віконці з написом «Укртелеком».

Я заходжу до телефонної кабінки, знімаю трубку, набираю номер мого друга.

Я задоволений: зв'язок чудовий!

Ми довго говоримо, і я обіцяю зателефонувати ще раз наступного тижня.

Андрій уже очікує на мене біля кабінки.

Nous sortons ensemble.

André jette sa lettre dans la boîte aux lettres qui est sur le mur du bureau de poste.

Ми разом виходимо.

Андрій вкидає свого листа у поштову скриньку, що висить на стіні пошти.

Vocabulaire

envoyer, expédier — надіслати, надсилати

un courrier — поштове відправлення, кореспонденція

un facteur — листоноша

une enveloppe — конверт

décrocher — знімати (те що висить)

un combiné — телефонна трубка з набором цифр

une boîte aux lettres — поштова скринька

Discussion

1. A quoi bon êtes-vous allé(e)s au bureau de poste?
2. De différents guichets qu'est-ce qu'ils annoncent?
3. Pourquoi des gens font-ils la queue devant des guichets?
4. Votre ami(e) qu'est-ce qu'il (elle) veut?

● Les médecins

Les médecins traitent les malades.

Les malades viennent chez eux pour consulter quand ils se sentent mal.

Toute personne peut choisir son médecin.

Mais en général, d'abord, on va chez un généraliste.

Ce docteur interroge les malades, les ausculte, ordonne des analyses.

Si c'est une maladie légère, le généraliste prescrit des médicaments et le régime.

Quand la personne guérit, le docteur signe le bulletin (de maladie).

Mais parfois la maladie est grave et le généraliste envoie le malade chez des spécialistes qui font des examens médicaux.

L'oculiste c'est celui qui s'occupe des maladies des yeux.

● Лікарі

Лікарі лікують хворих.

Хворі приходять до них, щоб одержати консультацію, коли вони погано себе почувають.

Кожна людина може вибрати свого лікуючого доктора.

Але, звичайно, спочатку слід звернутися до терапевта.

Цей лікар розпитує хворих, прослуховує, призначає аналізи.

Якщо хвороба легка, прописує ліки й режим.

Коли людина видужує, лікар підписує (закриває) лікарняний лист.

Але іноді, коли хвороба важка, терапевт посилає хворого до фахівців, що проводять обстеження.

Окуліст — це лікар, що займається хворобами очей.

Le chirurgien fait des opérations.

Le médecin spécialiste des maladies des oreilles, du nez, de la gorge c'est tout court un otorhino.

Le pédiatre soigne les enfants.

Le médecin qui traite des maladies nerveuses est un neurologue ou neurologue.

Un dentiste soigne les dents et est le médecin le plus effrayant pour les enfants.

L'infirmière fait des pansements, vaccine les malades.

Si la personne ne peut pas quitter la maison, elle peut faire venir le médecin chez elle.

L'hospitalisation se fait à l'hôpital public, mais aussi il existe des cliniques privées.

Les médecins arrivent très souvent à l'école pour faire des vaccinations aux enfants.

Un élève doit être vacciné plusieurs fois.

Хірург проводить операції.

Лікар-фахівець із хвороб вуха, носа й горла — це отоларинголог.

Педіатр лікує дітей.

Лікар, що займається нервовими захворюваннями,— це невропатолог.

Дантист лікує зуби; це найстрашніший лікар для дітей.

Медсестра робить перев'язки й уколи хворим.

Якщо людина не виходить з будинку, вона може викликати лікаря додому.

Госпіталізують взагалі в державні лікарні, але існують і приватні клініки.

Лікарі дуже часто приходять у школу, щоб зробити щеплення дітям.

Учень повинен бути щеплений кілька разів.

Vocabulaire

traiter des malades — лікувати хворих, піклуватися

d'abord — спочатку

un généraliste — терапевт

guérir — одужувати

un bulletin de maladie — лікарняний лист

grave — небезпечний, -а; важкий, -а

un neurologue, un

neurologue — невропатолог

une infirmière — медична сестра

une vaccination — щеплення, вакцинація

une piqure — укол, щеплення (мед.)

Discussion

1. Qu'est-ce que font des médecins?
2. A quel docteur faut-il vous adresser si vous avez mal au coeur?
3. Si votre coeur vous fait mal, vous vous adressez à un dentiste?
4. Une infirmière qu'est-ce qu'elle fait?
5. Vous adressez-vous souvent à des médecins?

● Assistance médicale domicile

Un jour j'ai reçu la pluie.

Je suis revenu à la maison tout mouillé car je n'avais pas mon parapluie.

Le lendemain je me suis senti malade.

Je toussais, j'étais enrhumé.

J'ai pris la température: j'avais 38 °C de fièvre.

J'ai téléphoné à la clinique et j'ai demandé de faire venir un médecin chez moi.

Quand le médecin est venu, le thermomètre montrait déjà 38,5 °C.

Le médecin m'a demandé ce qui s'était passé.

C'était un jeune homme très aimable.

Il a commencé à travailler comme généraliste il y a seulement deux années mais il est devenu un bon spécialiste.

Le médecin a tâté mon pouls, a pris la tension, a regardé la gorge.

Enfin il a dit que la maladie était légère, il n'y avait rien de dangereux.

Il a rédigé une ordonnance, a prescrit un médicament très efficace.

Je devais garder le lit pour ne pas avoir des complications.

Pendant quatre jours j'ai gardé ma chambre, je me suis rincé la gorge.

Ma mère a acheté le médicament pour moi dans la pharmacie.

● Відвідування лікаря

Одного разу я потрапив під дощ.

Я повернувся додому наскрізь промоклим, тому що в мене не було парасольки.

Наступного дня я відчув, що занедужав.

Я кашляв, з'явилася нежить.

Моя температура піднялася до 38 °C.

Я зателефонував у поліклініку і викликав лікаря додому.

Коли лікар прийшов, термометр показував уже 38,5 °C.

Лікар запитав мене, що сталося.

Це був дуже приємний молодий чоловік.

Він почав працювати терапевтом усього два роки тому, але вже став гарним фахівцем.

Лікар пощупав мій пульс, зміряв тиск, подивився горло.

Нарешті, він сказав, що хвороба легка і немає нічого небезпечного.

Він виписав рецепт, прописав дуже ефективні ліки.

Я повинен був дотримуватися постільного режиму, щоб уникнути ускладнень.

Чотири дні я залишався у своїй кімнаті, полоскав горло.

Мама купила мені ліки в аптеці.

Quatre jours après je n'avais plus de fièvre et je suis allé à la polyclinique pour faire signer mon bulletin de maladie.

A la polyclinique il y avait beaucoup de malades et chacun recevait un secours médical.

Mon docteur m'a demandé comment je me sentais.

J'ai répondu que je me portais très bien, que je me suis tout à fait rétabli.

Через чотири дні в мене вже не було температури, і я пішов у поліклініку, щоб закрити лікарняний лист.

У поліклініці було багато хворих і кожному надавали медичну допомогу.

Мій лікар запитав мене, як я себе почуваю.

Я відповів, що добре і що я цілком видужав.

Vocabulaire

tâter, osculer — щупати,
торкатися пальцями, мацати

dangereux, -euse —
небезпечний, -а

rincer — полоскати

rétablir (se), guérir —
видужувати

une assistance médicale —
медична допомога

recevoir une pluie — потрапити
під дощ

tousser — кашляти

être enrhumé (e) — мати
(отримати) нежить

faire venir — викликати
(лікаря, наприклад)

Discussion

1. Pourquoi avez-vous fait venir le médecin?
2. Qu'est-ce qu'il a fait tout d'abord?
3. Qu'est-ce qu'il a constaté?
4. Quel médicament vous a-t-il prescrit?
5. Combien de jours avez-vous gardé le lit?

● La pharmacie

La pharmacie c'est un magasin où l'on vend des remèdes et des médicaments.

De grandes pharmacies préparent les remèdes d'après des ordonnances prescrites par le médecin.

La forme des médicaments peut être différente: des comprimés, des potions, des pilules, des capsules.

● Аптека

Аптека — це магазин, де продаються ліки й медикаменти.

У великих аптеках готують ліки за рецептом, виписаним лікарем.

Медикаменти можуть бути представлені в різній формі: таблетки, мікстури і пігулки, капсули.

Les pharmaciens travaillent dans des laboratoires.

Des vendeurs et des vendeuses vendent les médicaments aux clients.

Il y a des pharmacies spécialisées: les pharmacies où on vend des herbes officinales (pharmacies homéopatiques) ou des lunettes.

Les gens presbytes et myopes viennent aux pharmacies optiques pour acheter des lunettes.

Des opticiens expérimentés aident les gens.

Il y a aussi des magasins où on peut choisir des montures pour des lunettes ou des lunettes protectrices.

Maintenant dans de nombreuses pharmacies on peut acheter aussi des soins de beauté.

Les pharmaciens savent non seulement vendre des médicaments mais aussi donner des consultations, conseiller des remèdes à prendre.

Chaque famille doit avoir une petite pharmacie familiale.

Elle se compose des médicaments suivants: teinture d'iode, acide borique, ammoniacque, sinapismes, bandes, ouate, etc.

Il y a de pharmacies de poche dans chaque voiture, bus, train, etc.

Dans la ville il y a des pharmacies de garde qui sont ouvertes 24 heures sur 24 et 7 jours sur 7.

Фармацевти працюють у лабораторіях.

Продавці продають ліки клієнтам.

Є спеціалізовані аптеки — аптеки, де продають лікувальні трави, оптики.

Далекозорі й короткозорі люди приходять в оптики, щоб купити окуляри.

Досвідчені лікарі-оптики допомагають людям.

Існують також магазини, де можна вибрати оправу для окулярів і сонцезахисні окуляри.

Зараз у багатьох аптеках можна купити також косметику по догляду за шкірою і волоссям.

Фармацевти можуть не тільки продавати ліки, але також надавати консультації, радити, які брати ліки.

У кожній родині повинна бути сімейна аптечка.

Вона складається з таких медикаментів: йод, борна кислота, нашатирний спирт, гірчичники, бинти, вата й ін.

Аптечки є в кожному автомобілі, автобусі, потязі і т. п.

У місті є чергові аптеки, які відкриті цілодобово і працюють без вихідних.

Vocabulaire

un remède — ліки

une ordonnance, une recette — рецепт

prescrire — прописувати, виписувати

un comprimé — таблетка

une potion — мікстура

une pilule — пігулка

une capsule — капсула

protecteur, -trice — захисний, -а

lunettes (pl., f) — окуляри

un sinapisme — гірчичник

Discussion

1. Est-ce qu'on vend des médicaments sans ordonnance d'un médecin?
2. En quelle forme existent des médicaments?
3. Des médicaments sont-ils toujours utiles?
4. Où vend-on des lunettes?

● L'hôtel

Dans toutes les villes, surtout les capitales et même dans les villages il y a des hôtels: des chaînes d'hôtels, de petites auberges et pensions de famille.

Il existe des hôtels chers, luxueux et des établissements propres, calmes, bien tenus et bon marché.

Les hôtels familiaux sont très nombreux.

Les dimensions sont modestes — 20 ou 30 chambres.

Ils sont tenus par une famille.

L'hôtelier remplit toutes les fonctions tout seul: il accueille les clients à la réception, prépare les repas, surveille la propreté des chambres.

Parfois il embauche quelques personnes.

Dans de grands hôtels, en revanche, il y a beaucoup de personnel.

Ce sont les hôteliers, les directeurs, les réceptionnistes, les portiers, les voituriers, les liftiers, les femmes de chambre, etc.

Un directeur d'hôtel est un véritable chef d'entreprise.

Il doit connaître tous les métiers: accueil, cuisine, service, gestion, etc.

Les réceptionnistes sont "le visage" de l'hôtel.

● Готель

У кожному місті, особливо столиці, і навіть у селах є готелі: цілі готельні комплекси чи готелі з рестораном і маленькі сімейні пансіони.

Є дорогі, розкішні заклади, а є чисті, спокійні готелі з гарним обслуговуванням і низькими цінами.

Існує багато сімейних готелів.

Їхні розміри скромні — 20 чи 30 кімнат.

Утримуються членами однієї родини.

Хазяїн готелю сам виконує всі обов'язки: приймає клієнтів, готує їжу, стежить за чистотою кімнат.

Іноді він наймає на роботу кількох людей.

У великих готелях, навпаки, персонал численний.

Це власник готелю, директор, адміністратори, портьє, транспортні службовці, ліфтери, покоївки та ін.

Директор готелю — начальник закладу.

Він повинен бути фахівцем у всьому: у прийомі людей, кухні, обслуговуванні, керуванні і т. п.

Адміністратори — це «обличчя» готелю.

Ils enregistrent les réservations, accueillent et informent la clientèle.

La propreté sur les étages et dans les chambres — c'est la tâche des femmes de chambre et des gouvernantes.

Les portiers, les bagagistes, les voituriers, les liftiers travaillent dans le hall.

Il ne faut pas oublier qu'il existe un grand personnel expérimenté de la cuisine!

Tous les employés de l'hôtel doivent connaître plusieurs langues étrangères, avoir une bonne formation générale et savoir écouter et informer les clients.

Вони реєструють заброньовані місця, приймають та інформують клієнтів.

Чистота на поверхах і в кімнатах — це задача покоївок і гувернанток.

Порт'є, носії, транспортні службовці, ліфтери працюють у холі.

Не слід забувати, що існує також досвідчений і великий персонал кухні!

Усі службовці готелю повинні знати кілька іноземних мов, мати хорошу загальну освіту, уміти слухати та інформувати відвідувачів.

Vocabulaire

une auberge — невеликий готель з рестораном

luxueux, -euse — розкішний, -а

bon marché — дешевий, недорогий, -а

un hôtelier — власник (хазяїн) готелю

un réceptionniste — черговий адміністратор

une femme de chambre — покоївка

une gestion — керування

un accueil — прийом

une gouvernante — гувернантка, чергова на поверсі

une clientèle — клієнтура, користувач

Discussion

1. Etes-vous descendus un jour dans un hôtel?
2. C'était un hôtel luxueux?
3. Combien y coûte une chambre?
4. Avez-vous réservé une place bien avant?
5. Des bagagistes vous ont-ils proposé leur service?
6. Votre séjour à l'hôtel était-il bon?

● Notre hôtel

Le taxi passe par les rues et les places de la ville et s'arrête devant l'hôtel "National".

● Наш готель

Таксі їде вулицями і площами міста і зупиняється перед готелем «Національ».

Mon ami Ivan et moi nous emportons les valises dans le hall de l'hôtel.

Le hall est bien plein de voyageurs.

Nous nous adressons au chef de réceptionniste.

Ivan lui dit qu'une chambre devait être retenue au nom de Krivenko.

Le réceptionniste ouvre le gros cahier.

Il dit qu'une chambre à deux lits avec la salle de bains est vraiment retenue pour nous.

Il nous donne notre clé et demande sur notre séjour.

C'est le numéro 32.

L'ascenseur est là, à gauche.

Le réceptionniste nous demande aussi de remplir des fiches.

Nom, prénom, nationalité, lieu de naissance, date de naissancen, adresse habituelle, signature — tous les renseignements sont écrits.

Nous donnons nos passeports au réceptionniste et nous montons dans notre chambre.

Une gouvernante nous ouvre la porte du numéro 32.

Elle nous dit qu'une femme de chambe vient deux fois par jour pour faire la chambre.

Notre chambre est assez petite mais très confortable.

Un grand tapis vert couvre tout le plancher.

Ми з моїм другом Іваном заносимо валізи в хол готелю.

Зал повний відвідувачів.

Ми звертаємося до головного адміністратора.

Іван говорить йому, що на ім'я Кривенка повинна була бути заброньована кімната.

Адміністратор відкриває великий журнал.

Він говорить, що дійсно для нас на двох заброньований номер з ванною.

Він дає нам ключ і питає про термін нашого перебування.

Це номер 32.

Ліфт знаходиться у вестибюлі, ліворуч.

Головний адміністратор просить нас також заповнити реєстраційні картки.

Прізвище, ім'я, національність, місце і дата народження, постійна адреса, підпис — усі ці відомості записані.

Ми віддаємо паспорти адміністраторові і піднімаємося в номер.

Чергова на поверсі відкриває нам двері 32 номера.

Вона говорить, що два рази на день прибирає кімнату покоївка.

Наша кімната досить маленька, але дуже затишна.

Великий зелений килим покриває всю підлогу.

Il y a deux lits et deux tables de nuit, un poste de télévision.

Nous voyons une porte — c'est la porte de la salle de bains et du cabinet de toilette.

Nous sommes très contents de notre hôtel et de notre chambre.

C'est une bonne place pour le repos.

Там знаходяться два ліжка, два нічних столики і телевізор.

Ми бачимо двері — це двері у ванну кімнату і туалет.

Ми дуже задоволені нашим готелем і кімнатою.

Це гарне місце для відпочинку.

Vocabulaire

emporter — заносити

un chef de réception — адміністратор

être retenu (e) — бути заброньованою, замовити заздалегідь

un réceptionniste — черговий адміністратор

un(e) gouvernant(e) — черговий (а) на поверсі готелю

une femme de chambre — покоївка

confortable — комфортний, -а, затишний, -а, зручний, -а

Discussion

1. Dans quel hôtel êtes-vous descendus?
2. Avez-vous fait retenir une chambre?
3. Comment est-elle?
4. Quelles formalités avez-vous passé?
5. Combien avez-vous payé par jour?

● A la bibliothèque

Aujourd'hui mon ami Victor et moi nous avons décidé d'aller à la bibliothèque.

Elle est située non loin de notre maison.

Nous y entrons.

La bibliothèque comprend deux grandes pièces hautes et claires.

Dans la première pièce quelques bibliothécaires distribuent les livres.

C'est la salle de prêt.

Il y a une petite queue devant le bureau de la bibliothécaire.

● У бібліотеці

Сьогодні ми з другом Віктором вирішили піти в бібліотеку.

Вона знаходиться недалеко від нашого будинку.

Ми входимо туди.

Бібліотека розташовується у двох великих, високих і світлих кімнатах.

У першому залі кілька бібліотекарів видають книги.

Це абонентський зал.

Біля стола бібліотекарки стоїть невелика черга.

La seconde salle c'est la salle de lecture.

Victor consulte le fichier — catalogue.

Il veut prendre le premier volume du roman de Victor Hugo "Notre-Dame de Paris".

Il s'adresse à une des bibliothécaires.

Elle va dans la pièce voisine où se trouvent les casiers de la bibliothèque.

Quelques minutes après elle revient et dit que, malheureusement, ce livre est en lecture.

En attendant, elle nous recommande de lire "Les nouvelles" de Mérimée.

Elles sont très intéressantes.

Victor prend le livre.

La bibliothécaire inscrit le numéro du livre dans le carnet du lecteur de Victor.

Il doit le rendre dans deux semaines.

Puis nous allons dans une salle voisine.

Là, il y a beaucoup de tables avec des lampes.

Quelques personnes lisent des livres, des journaux et des revues dans cette salle de lecture.

Je demande le numéro 7 de la revue "Le sport".

Nous nous installons devant une table et lisons des informations sur notre équipe préférée de football "Dynamo".

Une heure après nous quittons la bibliothèque.

Друга кімната — це читальний зал.

Віктор переглядає каталог.

Він хоче взяти першу частину роману Віктора Гюґо «Собор Паризької Богоматері».

Він звертається до однієї з бібліотекарів.

Вона йде в сусідню кімнату, де розташовані стелажі бібліотеки.

Через кілька хвилин вона повертається і говорить, що, на жаль, ця книга «на руках».

А поки вона нам радить прочитати «Новели» Меріме.

Вони дуже цікаві.

Віктор бере книгу.

Бібліотекар записує номер книги до читацького абонементу Віктора.

Він повинен повернути її за два тижні.

Потім ми йдемо до сусіднього залу.

Там стоїть багато столів з настільними лампами.

Кілька людей читають книги, газети і журнали в цьому читальному залі.

Я прошу 7-й номер журналу «Спорт».

Ми сідаємо за стіл і читаємо інформацію про нашу улюблену футбольну команду «Динамо».

За годину ми йдемо з бібліотеки.

Vocabulaire

décider — вирішити

distribuer — видавати; розподіляти

une salle de prêt —

абонентський зал

abonner (s') — стати абонентом;

читачем, користувачем

бібліотеки; газети

un fichier-catalogue — каталог,
картотека

un casier — стелаж

installer (s') — улаштуватися

quitter — залишати

Discussion

1. Où se trouve votre bibliothèque?
2. Comment est-elle?
3. Y vous êtes-vous abonné(e)s?
4. Quel livre voulait prendre votre ami?
5. Quel livre a-t-il pris?

● A la librairie

Voici une grande librairie.

C'est un bâtiment haut et moderne.

Une grande porte s'ouvre et j'y entre.

Je me trouve dans une très grande salle haute.

Les rayons, les bibliothèques avec des livres couvrent tous les murs du plafond jusqu'au plancher.

Je crois qu'ici on peut trouver n'importe quoi.

Il y a des œuvres des auteurs classiques du 19 et du 20 siècles, de nouvelles éditions les livres qui viennent de paraître.

Toutes les éditions sont bonnes.

Je m'adresse au libraire.

Je demande "Madame Bovary" de Flaubert.

Il consulte l'écran de son ordinateur et dit que malheureusement ils ont des œuvres complètes de Flaubert et il n'y a pas de "Madame Bovary" à part.

● У книгарні

Ось велика книгарня.

Це високий і сучасний будинок.

Відкриваються великі двері, і я входжу.

Я знаходжуся в дуже великому і високому залі.

Полиці з книгами і книжкові шафи покривають усі стіни від стелі до підлоги.

Я думаю, що тут можна знайти що завгодно.

Є твори класиків 19 і 20 століть, є нові книги і книги, що тільки-но з'явилися.

Усі видання дуже гарні.

Я звертаюся до продавця.

Прошу роман Флобера «Мадам Боварі».

Продавець дивиться на монітор свого комп'ютера і говорить, що, на жаль, у них є тільки повне зібрання творів Флобера і немає окремо цього роману.

Dans ce magasin il y a un grand choix de romans, de nouvelles et de recueils de poésies en français.

Mon rêve, c'est de lire "Le Rouge et le Noir" de Stendhal dans le texte.

Le libraire me donne deux volumes en reliures brunes.

J'admire les illustrations et apprécie la qualité du papier et la beauté des caractères d'impression.

Je prends ces livres.

Je vais payer à la caisse.

On me donne deux tickets.

Le libraire me remet les livres achetés.

Je quitte la librairie.

У цьому магазині великий вибір романів, новел, збірників віршів французькою мовою.

Моя мрія — прочитати «Червоне і чорне» Стендаля мовою оригіналу.

Продавець дає мені два томи в коричневому плетінні.

Я захоплююся ілюстраціями, оцінюю якість паперу і красу друкованого шрифту.

Я беру ці книги.

Йду платити в касу.

Мені дають два чеки.

Продавець віддає мені куплені книги.

Я залишаю магазин.

Vocabulaire

un recueil — збірник

un rêve — мрія; сон

en reliure — плетіння (книги)

caractères (pl., m)

d'impression — друкований шрифт

n'importe quoi — що завгодно

paraître — з'являтися

un libraire — продавець книжок

un ordinateur — комп'ютер

être à part — бути окремо

Discussion

1. Qu'est-ce qu'on peut trouver dans une librairie?
2. Les livres de quels auteurs y peut-on trouver?
3. Les livres coûtent-ils cher?
4. Pourquoi vous n'avez pas acheté le "Madame Bovary"?
5. Comment est "le Rouge et le Noir"?

● Au grand magasin

Nous allons fêter le Nouvel An.

A la veille il faut acheter les étrennes pour tout le monde.

Je veux faire des cadeaux à mes parents et à ma sœur.

Je vais au grand magasin.

● В універмазі

Незабаром Новий рік.

Напередодні треба купити новорічні подарунки для всіх.

Я хочу зробити подарунки батькам і сестрі.

Я йду в універмаг.

Tout d'abord je fais le tour du magasin en examinant des articles.

Les rayons sont bien garnis avant la fête.

Le rez-de-chaussée est occupé par des rayons de vaisselle, de jouets, d'articles de sport, d'appareils électroménagers.

Par l'escalier roulant je monte au premier étage.

Ici il y a des rayons de la confection, des tissus, de la lingerie, de la ganterie, de la chapellerie, des chaussures, des fourrures, de la parfumerie.

Au rayon de la lingerie la vendeuse m'a montré une chemise de couleur bleue au col 41.

Elle a dit que c'était une nouveauté de la saison.

Je l'ai prise pour mon père.

Au rayon de parfumerie j'ai acheté des parfums pour ma mère.

Au rayon de ganterie il y a un grand choix de gants pour les femmes et les hommes.

J'ai choisi une paire de gants de peau pour ma sœur.

Au rayon de chaussures il y a un grand choix de chaussures en cuir, en daim, en étoffe, en vernis.

J'ai essayé une paire de souliers en cuir et je les ai achetés pour la fête.

Très content je suis rentré à la maison avec mes cadeaux pour toute la famille.

Спочатку я обходжу весь магазин, вивчаючи товари.

Прилавки гарно прикрашені до свята.

На першому поверсі знаходяться відділи посуду, іграшок, спортивних товарів, електроприладів.

Ескалатором я піднімаюся на другий поверх.

Тут знаходяться відділи готового плаття, тканин, білизни, рукавичок, головних уборів, взуття, хутра, парфумерії.

У відділі білизни продавщиця мені показала сорочку блакитного кольору, комір 41.

Вона сказала, що це новинка сезону.

Я її взяв для мого батька.

У відділі парфумерії я купив парфуми для мами.

У відділі рукавичок великий вибір рукавичок для жінок і чоловіків.

Я вибрав пару шкіряних рукавичок для моєї сестри.

У відділі взуття великий вибір шкіряного, замшевого, текстильного, лакованого взуття.

Я приміряв пару шкіряних туфель і купив їх на свято.

Дуже задоволеним я повернувся додому з подарунками для всієї родини.

Vocabulaire

à la veille — напередодні
garnir — постачати;
прикрашати

une vaisselle — посуд
un escalier roulant — ескалатор

une nouveauté — новинка
en daim — із замші
en vernis — лакований, -а

essayer — приміряти;
 намагатися

Discussion

1. Pourquoi êtes-vous allé (e)s au grand magasin?
2. Qu'est-ce qu'on a exposé sur des rayons?
3. De quelle façon êtes-vous monté (e)s au premier étage?
4. Qu'est-ce qu'il y a là?
5. Qu'avez-vous acheté?

● Au magasin d'alimentation

Aujourd'hui nous avons invité nos amis pour le dîner.

Nous allons faire des achats dans notre magasin d'alimentation qui se trouve en face de notre maison.

Dans ce magasin il y a beaucoup de sections.

Le choix des provisions est très grand.

D'abord nous nous arrêtons devant l'étalage de charcuterie.

Nous prenons un peu de jambon et de saucisson fumé.

A la crèmerie nous prenons du beurre, du fromage et des œufs.

Voici la boucherie.

Sur l'étalage il y a du porc, du bœuf, du mouton, du veau.

Nous achetons deux kilos et demi de porc maigre et de veau pour des côtelettes et une dinde.

A la poissonnerie il y a de différentes sortes de poisson frais, congelé, salé, fumé: colin, morue, perche, etc.

Nous achetons de l'esturgeon pour la gelée et un demi kilo de hareng.

● У продовольчому магазині

Сьогодні ми запросили друзів на обід.

Ми йдемо робити покупки в наш продовольчий магазин, що розташований напроти нашого будинку.

У цьому магазині багато відділів.

Вибір продуктів дуже великий.

Спочатку ми зупиняємося перед прилавком з ковбасними виробами.

Ми беремо небагато шинки і копченої ковбаси.

У молочному відділі ми беремо масло, сир, яйця.

Ось м'ясний відділ.

На вітрині свинина, яловичина, баранина, телятина.

Ми купуємо два з половиною кілограми нежирної свинини й телятини для котлет та індичку.

У рибному відділі різноманітні сорти риби — свіжої, мороженої, солоної, копченої: судак, тріска, окунь та ін.

Ми купуємо осетрину для холодцю й півкілограма оселедців.

A la boulangerie il y a plusieurs acheteurs, hommes et femmes qui font la queue.

Nous y achetons du pain et quelques baguettes.

A la confiserie nous prenons une tarte, dix gâteaux et deux kilos de bonbons au chocolat.

Avant d'aller à la maison nous achetons un peu de poires, de raisin, de pommes.

Nos sacs et nos filets sont pleins de provisions et nous rentrons chez nous.

У хлібному відділі багато покупців, чоловіків і жінок, що стоять у черзі.

Там ми купуємо хліб і кілька батонів.

У кондитерському відділі ми беремо торт, десять тістечок і два кілограми шоколадних цукерок.

Перш ніж піти додому, ми купуємо небагато груш, винограду, яблук.

Наші сумки й сітки повні продуктів, і ми повертаємося додому.

Vocabulaire

en face de — напроти, навпроти
une provision — харчовий

продукт

un étalage — прилавок

une charcuterie — ковбасні вироби

un porc maigre — нежирна свинина

un esturgeon; un esturgeon étoilé — осетр; севрюга

un hareng — оселедець

une baguette — батон; палиця, багет

Discussion

1. A quoi bon avez-vous visité ce magasin?
2. Comment y est le choix des provisions?
3. Qu'avez-vous pris à la charcuterie?
4. Est-ce que vous avez acheté du caviar?
5. Qu'avez vous-fait avant d'aller chez vous?

● **Au magasin de légumes**

J'aime beaucoup les plats aux légumes.

Pour le dîner j'ai décidé de préparer le borchtch et la salade.

On peut acheter tous les légumes au marché mais il est loin de notre maison.

C'est pourquoi je vais au magasin de légumes qui est à quelques mètres de notre maison.

Quatre personnes font la queue.

● **В овочевому магазині**

Я дуже люблю овочеві страви.

На обід я вирішила приготувати борщ і салат.

Можна купити всі овочі на ринку, але він далеко від нашого будинку.

Тому я йду в овочевий магазин, що знаходиться в декількох метрах від нашого будинку.

Чотири чоловіки стоять у черзі.

Je prends la queue et dans cinq minutes je suis devant le comptoir.

Je demande la vendeuse de me peser un kilo de pommes de terre, un chou blanc, un demi-kilo de carottes et de betteraves, un kilo d'oignons et de tomates, un peu de céleri et de persil.

Ce sont des légumes nécessaires pour préparer le borchtch.

Pour la salade je prends un kilo de concombres, des choux-fleurs, un demi-kilo de petits pois, un peu de fenouil et de radis.

J'ai mis toute ma provision dans mon sac.

J'ai payé mes achats.

A la section de fruits il y a un grand choix: bananes, oranges, pommes, mandarines, poires, raisins, grenades, citrons.

En été dans ce magasin il y a des abricots, des fraises, des cerises, des prunes, des pêches, des framboises.

J'achète un kilo de fraises et deux citrons pour ma mère.

Elle aime beaucoup prendre du thé avec du citron.

Tous mes achats sont faits et je reviens à la maison.

Я займаю чергу, і за п'ять хвилин я біля прилавку.

Я прошу продавщицю зважити мені кілограм картоплі, білу капусту, півкілограма моркви і буряку, кілограм цибулі та помідорів, небагато селери й петрушки.

Це овочі, необхідні для приготування борщу.

На салат я беру кілограм огірків, кольорову капусту, півкілограма зеленого горошку, небагато кропу і редиски.

Я склала усі продукти в сумку.

Я заплатила за покупки.

У відділі фруктів великий вибір: банани, апельсини, яблука, мандарини, груші, виноград, гранати, лимони.

Улітку в цьому магазині є абрикоси, полуниця, вишні, сливи, персики, малина.

Я купую кілограм полуниць й два лимони для мами.

Вона дуже любить пити чай з лимоном.

Усі покупки зроблені, і я повертаюся додому.

Vocabulaire

un marché — ринок
prendre (faire) la queue — займати чергу; (стояти) в черзі
peser — зважувати

un concombre, un cornichon — огірок
un fenouil — кріп
un oignon — цибулина

Discussion

1. Qu'est-ce qui est nécessaire pour préparer un borchtch?
2. Où peut-on trouver tout nécessaire?
3. Est-ce que vous avez acheté de la semoule?
4. Avez-vous pris du chou-fleur ou celui blanc?
5. Pourquoi avez-vous acheté des petits poids?

VII. DISTRACTION

(РОЗВАГИ)

● Le théâtre

Je m'intéresse beaucoup au théâtre.

Si j'apprends que quelqu'un a un billet de trop je ne renonce jamais à en profiter.

C'est plus fort que moi.

Je ne peux manquer aucun spectacle intéressant.

J'aime l'atmosphère du théâtre, surtout les premières représentations.

Il y a un mois j'ai visité Moscou.

Un de mes amis m'a invité au Bolchoï.

Depuis longtemps il m'avait promis de me procurer un billet.

Hélas, ce n'est pas toujours facile!

Il ne restait qu'une place libre.

Il fallait saisir l'occasion.

Nous avons été accompagnés d'un de nos amis français.

Lui aussi, il a un faible pour la danse.

Il avait beaucoup entendu parler des ballets russes.

Nous avons vu "Le Lac des Cygnes".

Le spectacle m'a beaucoup impressionné.

La mise en scène est réussie, la musique de Tchaïkovsky est formidable, les danseurs sont très doués, les décors sont merveilleux.

● Театр

Я дуже цікавлюсь театром.

Якщо я дізнаюсь, що у когось є зайвий квиток, я ніколи не втрачаю можливості цим скористатися.

Це сильніше за мене.

Я не можу пропустити жодної цікавої вистави.

Я люблю атмосферу театру, а особливо прем'єри.

Місяць тому я побував у Москві.

Один з моїх друзів запросив мене до Большого театру.

Уже давно він обіцяв дістати мені квиток.

На жаль, це не завжди легко!

Залишався лише один зайвий квиток.

Не можна було втратити таку нагоду.

Нас супроводжував один із французьких друзів.

Він також любить танцювальне мистецтво.

Він багато чув про російський балет.

Ми дивились «Лебедине озеро».

Вистава справила на мене велике враження.

Постановка була дуже вдалою, музика Чайковського просто чудовою, танцівники талановитими, декорації — чудовими.

Tout était impeccable dans ce spectacle.

C'est une chose qui mérite d'être vue au moins une fois dans la vie.

Et nos places étaient très bonnes: des fauteuils d'orchestre, au troisième rang.

Après le spectacle les danseurs ont été rappelés plusieurs fois.

On les a applaudis debout quelques minutes.

La représentation a eu un grand succès.

Усе було бездоганне у цій виставі.

Це те, що треба побачити хоча б раз у житті.

І місця були прекрасні: третій ряд партеру.

Після вистави виконавців викликали на поклон кілька разів.

Їм аплодували кілька хвилин стоячи.

Вистава мала великий успіх.

Vocabulaire

renoncer — відмовлятися

profiter de... — скористатися

manquer — пропустити

procurer (se) — дістати, скористатися нагодою

impressionner — вражати, справляти враження

entendre beaucoup parler

de... — (почути багато розмов про...

doué (e) — талановитий, -а; даровитий, -а

impeccable — бездоганний, -а

mériter — заслужувати

Discussion

1. Lequel des genres d'art théâtral est de votre préférence?
2. Pourquoi aimez-vous le théâtre?
3. Quels sont les théâtres de votre ville?
4. Est-ce difficile de se procurer un coupon de théâtre?
5. Est-ce que les pièces font les salles combles?

● La chanson française

En France la musique est née à l'époque du Moyen Age au 12 siècle.

A cette époque-là les Trouvères les Ménestrels et les Troubadours étaient très populaires dans le pays.

Leur musique était très mélodique.

On chantait des chansons satyriques, politiques et des chansons d'amour.

● Французька пісня

У Франції музика народилася в епоху середньовіччя, у 12 сторіччі.

У цю епоху трувери, менестрелі й трубадури були дуже популярними в країні.

Їхня музика була дуже мелодійною.

Співали сатиричні, політичні та любовні пісні.

La musique instrumentale est née au 16e siècle.

A cette époque-là il existait déjà en France beaucoup d'instruments musicaux: flûte, clavecin, violon, violoncelle.

C'était une base solide pour la naissance de l'opéra.

L'opéra est né au 16e siècle.

Le père de l'opéra français est Jean-Baptiste Lully.

Il était un excellent danseur, chorégraphe, compositeur, impressario.

Et connaître la chanson d'un pays, la comprendre, c'est connaître et mieux comprendre ce pays.

La chanson française a toujours eu une résonance énorme dans le cœur du peuple.

La chanson appartient au peuple.

La chanson est devenue une arme: les gens quand ils ne pouvaient plus supporter leur vie dure le disaient dans leur chanson.

"La Marseillaise" ou "La Carmagnole" en sont des exemples:

"Allons, enfants de la patrie,
Le jour de gloire est arrivé".

Les chanteurs français les plus connus sont:

Edith Piaf, reine de la chanson parisienne du 20e siècle, G. Brassens, compositeur et interprète célèbre.

Son talent a été couronné par le Grand Prix de la Poésie de l'Académie française.

Інструментальна музика народилась у 16 сторіччі.

В цю епоху у Франції вже існувало багато музичних інструментів: флейта, клавесин, скрипка, віолончель.

Була солідна база для народження опери.

Опера народилась у 16 сторіччі.

Батько французької опери — Жан-Батіст Люлі.

Він був чудовим танцівником, хореографом, композитором, імпресаріо.

Знати пісню країни, розуміти її — значить краще знати й розуміти цю країну.

Французька пісня мала завжди величезний відгук у серці народу.

Пісня належить народові.

Пісня стала зброєю: люди, коли не могли виносити більше важкого життя, про це говорили у своїй пісні.

«Марсельєза» або «Карманоль» цьому приклад:

Ходімо, діти батьківщини,
День слави настав.

Найвідоміші співаки:

Едіт Піаф, королева сучасної паризької пісні, Брасанс, композитор і відомий виконавець.

Його талант відзначений Гран-прі Французької Академії поезії.

Les chanteurs les plus connus et aimés à présent sont: Maurice Chevalier, Charles Trenet, Yves Montand, Jacques Brel, Léo Ferré, Charles Aznavour, Mireille Mathieu, Patricia Kaas, Joe Dassin.

On écoute la chanson française dans les rues, sur les places et dans le métro.

Найвідоміші та найулюбленіші співаки сьогодні: Моріс Шевальє, Шарль Трене, Ів Монтан, Жак Брель, Лео Фере, Шарль Азнавур, Мірей Матьє, Патрісія Каас, Джо Дасен.

Французьку пісню слухають на вулицях, на площах, у метро.

Vocabulaire

un trovère — трувер

un troubadour — трубадур

un ménestrel — менестрель

un impresario — підрядчик,
хазяїн, підприємець

une résonance — відгук

supporter — виносити,
переносити

un interprète — перекладач,
виконавець

couronner — відзначати,
нагороджувати, коронувати

Discussion

1. Qui étaient les premiers musiciens, acteurs et chanteurs au Moyen Age?
2. Quels instruments musicaux existaient déjà à l'époque?
3. Qui est le père de l'opéra français?
4. Un exemple de quoi est la "Marseillaise"?
5. Quels chanteurs et chansonniers français sont connus et aimés à présent?

● Le cinéma

Le cinéma nous offre un très grand choix de films: de grands films psychologiques, historiques, des films d'aventures, policiers, comiques, des films documentaires, court métrage et des dessins animés.

Bien qu'il y ait la télévision à la maison beaucoup d'hommes aiment aller au cinéma.

Et on doit faire beaucoup pour attirer l'attention des spectateurs.

Il existe des écrans panoramiques et stéréoscopiques, un cirorama.

● Кіно

Кінематограф пропонує нам широкий вибір фільмів: психологічні, історичні, пригодницькі, детективні, комедійні стрічки, документальні, короткометражні, мультфільми.

Незважаючи на те, що зараз у будинках є телевізори, багато хто полюбить ходити у кіно.

І треба докласти безліч зусиль, щоб привабити глядачів у кінотеатри.

Існують панорамні та стереоскопічні екрани, циркорама.

Chaque année les dizaines des Festivals internationaux du film ont lieu dans beaucoup de pays du monde où les meilleurs acteurs et les meilleurs films remportent les prix.

On connaît et on aime les acteurs et les réalisateurs célèbres.

Il y a des instituts d'art cinématographique qui forment des cinéastes de nombreuses spécialités.

Mais on peut être vedette sans cette éducation supérieure.

En outre les acteurs, des chanteurs et danseurs célèbres tournent dans des films.

Chacun a son goût.

Cela veut dire que les gens aiment les films différents.

Certains préfèrent les films qui parlent de la vie quotidienne de leurs contemporains, d'autres aiment les adaptations pour l'écran des œuvres littéraires.

Le choix du film dépend aussi de l'humeur: quand on est de bonne humeur on aime voir les films comiques, quand on est de mauvaise humeur c'est plutôt un film d'aventures qu'on voudrait voir, par exemple.

Je ne sais pas si vous êtes comme moi: quand je vais au cinéma, c'est pour voir des choses amusantes.

Dans les films policiers, il y a toujours des gens qui sont tués.

Dans les histoires d'amour, les artistes me font pleurer.

Et les films faits pour instruire me font dormir.

C'est pourquoi je préfère les films comiques.

Kожного року в багатьох країнах світу проводяться міжнародні кінофестивалі, де кращі актори та кращі фільми отримують призи.

Відомих акторів та режисерів добре знають та люблять.

Існують інститути кінематографії, що готують працівників кіно різних спеціальностей.

Але можна стати зіркою, не маючи цієї вищої освіти.

Окрім акторів, у фільмах знімаються й відомі співаки та танцюристи.

У кожного свій смак.

Це означає, що люди люблять різні фільми.

Деякі полюбляють фільми, що розповідають про повсякденне життя їхніх сучасників, інші віддають перевагу екранізації літературних творів.

Вибір фільму залежить і від настрою; у доброму гуморі люди полюбляють дивитись комедії, у поганому настрої скоріше віддають перевагу, наприклад пригодницьким фільмам.

Не знаю, чи поділяєте ви мої смаки: якщо я йду в кіно, то для того, щоб подивитись що-небудь розважальне.

У детективних фільмах завжди кого-небудь вбивають.

У любовних історіях актори примушують мене плакати.

Освітні фільми мене присипляють.

Ось чому я віддаю перевагу комедійним фільмам.

Vocabulaire

le cinéma — кінематограф
un film d'aventures —
 пригодницький фільм
un film policier — детектив
un film des dessins animés —
 мультиплікаційний фільм
attirer l'attention — приваб-
 лювати, привертати увагу
remporter un prix — отримати
 нагороду

un réalisateur — режисер
une vedette — «зірка» кіно,
 відомий, -а актор (ка)
tourner dans un film —
 зніматися в фільмі
tourner un film — знімати
 фільм
une adaption — екранізація
dépendre — залежати

Discussion

1. Qui a inventé le cinématographe?
2. Le cinématographe a-t-il des concurrents?
3. Quels genres de films connaissez-vous?
4. Comment propage-t-on un film?
5. Préférez-vous des films de court métrage?

● **La musique dans notre vie**

L'homme ne peut pas vivre sans musique.

La musique est une langue que tout le monde peut comprendre.

La musique retentit partout, même dans la forêt on peut entendre le ramage des oiseaux.

On distingue la musique classique et légère.

Il est mieux d'écouter la musique classique à la salle de concert où joue l'orchestre symphonique.

Il y a beaucoup de compositeurs connus dont la musique retentira toujours.

Ce sont les œuvres de Beethoven, de Mozart, de Bach, de Haydn, de Tchaïkovsky, de Verdi, de Strauss.

La plupart des gens préfèrent la musique légère.

● **Музика в нашому житті**

Людина не може жити без музики.

Музика — мова, яку розуміє кожен.

Музика звучить усюди, навіть у лісі можна почути спів птахів.

Музика буває класичною та легкою.

Класичну музику найкраще слухати у залі, де грає симфонічний оркестр.

Є багато знаменитих композиторів, чия музика буде звучати вічно.

Це твори Людвіга ван Бетховена, Вольфганга Амадея Моцарта, Баха, Гайдна, Чайковського, Верді, Штрауса.

Більшість людей віддає перевагу легкій музиці.

On peut l'entendre à la radio et à la télé.

Elle se divise en pop, rock, disco, rap et d'autres.

Les grandes personnes aiment le jazz, le rock et la pop-musique.

Tout le monde connaît les fondateurs de la rock-musique, se sont "Beatles" et Elvis Presley.

Les jeunes gens vont volontiers à la discothèque et écoutent techno et disco-musique et dansent aux sons de cette musique.

De l'humeur dépend quelle musique on préfère.

La musique a la propriété de consoler au malheur et d'agrandir la joie.

Її можна почути по радіо та телевізору.

Вона ділиться на поп, рок, диско, реп тощо.

Дорослі люди полюбляють джаз, рок і поп-музику.

Усі знають засновників рок-музики, це «Бітлз» та Елвіс Преслі.

Молоді люди охоче ходять на дискотеки і слухають техно- та диско- музику і танцюють під неї.

Від настрою залежить, якій музиці ми віддаємо перевагу.

Музика може втішати людей у горі й збільшувати їх радість.

Vocabulaire

retentir — звучати

le ramage — спів, щебет (птахів)

distinguer — відрізняти

tout le monde — усі

volontiers — охоче

une humeur — настрій, гумор

consoler à — втішати

Discussion

1. Comment peut-on qualifier la musique comme un phénomène?
2. De quelle façon peut-on distinguer la musique?
3. Qui sont vos compositeurs préférés?
4. Connaissez-vous des œuvres de compositeurs de la musique classique?
5. Qui étaient les fondateurs de la rock-musique?
6. Est-ce que la musique dépend de l'humeur?

● **Nous faisons du camping**

Notre voiture roule par une grande route.

Nous faisons du camping avec nos parents.

On arrive dans un petit village avec son église, son école, son auberge.

● **Ми займаємося туризмом**

Наш автомобіль їде по автошляху.

Ми з нашими батьками займаємося туризмом.

Приїжджаємо в маленьке село, де є своя церква, школа, готель.

Un vieux monsieur nous indique la route juste derrière la ferme blanche.

Un chemin poussiéreux, un pont de bois qui craque et l'on est arrivé.

Le papa range l'auto sous les arbres.

On décharge les bagages, on dresse la tente, on ouvre le parasol.

Pour dormir nous avons nos matelas pneumatiques.

Les enfants de la ferme sont venus pour jouer un peu avec nous.

On fait marcher le récepteur radio.

Dans le petit bois tous les oiseaux se taisent et écoutent la musique.

Ici on peut faire de la gymnastique à son aise.

Par exemple, jouer à la saute-mouton, marcher à quatre pattes ou bien faire la culbute.

Quel plaisir de se rouler dans l'herbe!

On peut courir après les papillons à l'entrée du champs de blé.

Il est temps de préparer le dîner.

Je vais chercher de l'eau, papa allume le réchaud, maman étale une jolie nappe rouge, prépare les assiettes.

Le dîner est excellent, et l'on mange de bon appétit.

Après le dîner nous allons pêcher à la rivière, nous nageons, nous nous bronzons.

Après avoir passé la nuit sous la tente nous faisons notre toilette au bord de la rivière.

Старий пан показує нам дорогу відразу за білою фермою.

Курна дорога, дерев'яний тріскучий місток, і ми прибули.

Тато ставить автомобіль під деревами.

Вивантажуємо речі, ставимо намет, розкриваємо парасольку від сонця.

Для того щоб спати, у нас є надувні матраци.

Діти з ферми прийшли трохи пограти з нами.

Включаємо радіоприймач.

У маленькому ліску всі птахи замовкають і слухають музику.

Тут можна займатися гімнастикою у своє задоволення.

Наприклад, грати в чехарду, лазити на карачках чи перекидатися.

Яке задоволення покачатися в траві!

Можна побігати за метеликами біля пшеничного поля.

Настав час готувати обід.

Я йду по воду, тато запалює плитку, мама застеляє красиву червону скатертину, готує тарілки.

Обід чудовий, їмо з прекрасним апетитом.

Після обіду ми йдемо вудити рибу на річку, плаваємо і загоряємо.

Після того як ми провели ніч у наметі, ми умиваємося на березі ріки.

C'est tellement amusant de pique-niquer!

Як чудово провести час на природі!

Vocabulaire

jouer à la saute-mouton — грати в чехарду

une culbute — перекид

un réchaud à gaz — газова плитка (туристична)

un pique-nique — позаміська прогулянка

piquéniquer — прогулюватися, відпочивати на природі

le long de — уздовж

indiquer — показувати, вказувати

craquer — тріщати, потріскувати

poussiéreux, -euse — курний, -а

dresser une tente —

встановлювати, ставити намет
taire (se) — мовчати, замовкнути

Discussion

1. Où faites-vous du camping?
2. Où êtes-vous venus un jour?
3. C'était un site intéressant?
4. Qui sont venus jouer avec vous?
5. Qu'est-ce que faisait chacun de vous?
6. Etes-vous pleins d'émotions?

VIII. LES FÊTES ET LES COUTUMES

(СВЯТА ТА ЗВИЧАЇ)

● Les fêtes françaises

Il y a beaucoup de fêtes en France.

Les principales fêtes sont: le 14 Juillet, fête nationale, anniversaire de la prise de la Bastille, le 1 mai (fête du Travail), le jour de l'An (le premier janvier), le 1 novembre (Toussaint — la fête en l'honneur de tous les saints), le 25 décembre (Noël).

Le 14 juillet est le jour de la fête nationale du peuple français.

Le matin, des soldats de différents armes défilent en musique sur les Champs-Élysées à Paris et dans les grandes villes de la France.

Le soir, on danse sur les places dans les différents quartiers des villes.

La dernière fête de l'année est Noël, le 25 décembre.

Le matin après Noël, les petits enfants vont chercher dans leurs souliers qu'ils ont déposés devant la cheminée ou au pied de l'arbre de Noël (un sapin), les cadeaux apportés par le Père Noël.

Le 1 mai est la fête du travail.

Les travailleurs manifestent dans les rues et écoutent des discours.

L'après-midi, les gens des villes vont dans les bois pour ramasser du muguet (petite fleur qui porte bonheur).

● Свята у Франції

У Франції багато свят.

Найголовніші свята: 14 липня — національне свято, річниця взяття Бастилії, 1 травня — День Праці, Новий рік, 1 листопада — День усіх святих, 25 грудня — Різдво.

14 липня — національне свято французького народу.

У цей день ранком солдати, що представляють різні роди військ, під музику проходять маршем по Єлісейських полях у Парижі та в інших великих містах Франції.

А увечері в усіх кварталах міст народ танцює на майданах.

Останнє свято року — це Різдво, яке відзначається 25 грудня.

Наступного ранку діти біжать, щоб знайти у своїх черевичках, залишених напередодні біля каміна або біля святково прикрашеної різдвяної ялинки, подарунки, які їм приніс Дід Мороз.

Перше травня — це свято Праці.

Трудащі проходять колонами по вулицях і слухають виступи ораторів.

У другій половині дня городяни вирушають до лісу, щоб зібрати букетики конвалій (квітів, що приносять щастя).

Vocabulaire

de différents armes — різні
роди військ

défiler en musique — проходити
святковим маршем під
музику

en l'honneur de — на честь

un anniversaire — річниця

un quartier — квартал
(житловий)

une cheminée — камін

manifester — маніфестувати,
проходити колонами

un muguet — конвалія

Discussion

1. Quand on célèbre en France le Noël?
2. Quelles fêtes sont les plus aimées des enfants?
3. Quelle fête française est la plus grandiose?
4. Qu'est-ce qu'on fête le Premier mai?
5. Est-ce que vous savez qu'il existe en France le Jour des mères et celui des pères?
6. Êtes-vous jamais en France aux jours de fêtes?

● **Mes vacances d'été**

L'été est pour les élèves la plus longue période de temps libre.

Les vacances d'été durent près de 3 mois.

Les élèves aiment beaucoup leurs grandes vacances parce qu'ils n'ont plus de devoirs à domicile.

Moi aussi, j'aime beaucoup les vacances d'été.

Comme je suis très dynamique, je ne reste jamais longtemps au lit le matin.

Parfois je vais au cinéma ou au concert.

Mais pour la plupart du temps on passe les journées au terrain de football ou au court.

Chaque été je vais à la campagne chez ma grand-mère.

La famille de mon oncle y habite aussi.

● **Мої літні канікули**

Літо для школярів — найдовший період вільного часу.

Літні канікули тривають майже 3 місяці.

Школярі дуже люблять літні канікули, тому що їм не потрібно більше виконувати домашні завдання.

Я теж дуже люблю літні канікули.

Тому що я дуже люблю рухатися, я ніколи вранці не залишаюся довго у ліжку.

Іноколи я ходжу в кіно або на концерт.

Але більшу частину часу ми проводимо на футбольному майданчику або на корті.

Кожного літа я їду за місто до бабусі.

Там також мешкає сім'я мого дядька.

Mes cousins et moi, on aide les parents et la grand-mère à la cueillette des fruits de la saison.

Mais quand même nous avons beaucoup de temps libre.

Parfois je peux simplement m'étendre sur le sable pour me bronzer un peu.

J'aime aller au bord des cours d'eau le matin quand il ne fait pas très chaud.

De temps en temps mes cousins me proposent de prendre une barque pour faire une promenade.

Nous avons déjà effectué quelques expéditions très intéressantes à travers la campagne.

Si mon oncle n'est pas très occupé il nous accompagne.

J'aime beaucoup la nature et les voyages.

Je voudrais une fois passer mes vacances d'été dans un camp de toile.

Les grandes vacances ne sont jamais très longues pour moi.

Ми з моїми двоюрідними братами допомагаємо їхнім батькам та бабусі збирати фрукти.

Однак у нас лишається багато вільного часу.

Інколи я можу просто розтягнути-ся на піску й загоряти.

Я люблю ходити на берег річки вранці, коли не дуже спекотно.

Час від часу мої кузени пропонують здійснити прогулянку човном.

Ми вже здійснили кілька цікавих подорожей по їхній місцевості.

Якщо мій дядько не дуже зайнятий, то він нас супроводжує.

Я дуже люблю природу та подорожі.

Мені б хотілося коли-небудь провести канікули у наметовому таборі.

Літні канікули ніколи не бувають дуже довгими для мене.

Vocabulaire

les vacances d'été; les grandes vacances — літні канікули

longtemps — довго

parfois — інколи

un court — корти

la cueillette des fruits — збирання фруктів

étendre (s') — простягувати, розтягувати, розстилати

un cours d'eau — річка

une barque — човен

une expédition — мандрівка

Discussion

1. Pourquoi des enfants aiment-ils les grandes vacances?
2. Où peut-on les passer?
3. De quelle façon peut-on les passer?
4. Qu'est-ce que nous propose la nature en été?
5. Comment passez-vous vos vacances d'été?

● Mes vacances d'hiver

Les vacances d'hiver sont plus courtes que celles d'été.

Elles commencent en décembre et durent près d'un mois.

Pendant ces vacances on célèbre les fêtes de Nouvel An et de Noël.

J'aime beaucoup ces fêtes-là.

Je prépare toujours de petits cadeaux pour mes parents et mon frère cadet.

D'habitude il fait très froid en hiver.

Mais la neige m'attire toujours.

J'adore faire du ski.

Parfois mon frère m'accompagne pendant mes promenades.

Je lui apprends à faire du ski.

Mais mon frère préfère le hockey sur glace.

Il passe beaucoup d'heures en jouant au hockey avec ses copains.

C'est pourquoi il attend avec impatience la première neige et la première gelée.

Il est un bon joueur et il veut devenir membre d'une équipe sportive.

Mon rêve est d'aller faire du ski dans les Alpes et les Pyrénées où on peut passer les vacances "à la neige" même en été.

Mais quand il gèle à pierre fendre je reste à la maison ou je vais chez mes amis.

On parle de nos problèmes et de nos projets, on regarde la télé et on écoute la musique.

● Мої зимові канікули

Зимові канікули коротші за літні.

Вони починаються у грудні й тривають близько місяця.

Під час цих канікул ми зустрічаємо Новий рік та святкуємо Різдво.

Я дуже люблю ці свята.

Я завжди готую маленькі подарунки для своїх батьків та молодшого брата.

Зазвичай узимку дуже холодно.

Але мене завжди приваблює сніг.

Я із задоволенням катаюсь на лижах.

Інколи мій брат супроводжує мене під час лижних прогулянок.

Я вчу його кататись на лижах.

Але мій брат віддає перевагу хокею на льоду.

Він по багато годин грає в хокей зі своїми друзями.

Ось чому він з таким нетерпінням чекає першого снігу й першого морозу.

Він хороший гравець і хоче грати у справжній спортивній команді.

Моя велика мрія — покататись на лижах в Альпах та Піренеях, де навіть улітку можна займатись зимовими видами спорту.

Але коли на вулиці лютий мороз, я залишаюсь удома або ходжу в гості до своїх друзів.

Ми говоримо про наші проблеми й плани, дивимось телевізор і слухаємо музику.

J'aime beaucoup la musique et je possède une collection riche de disques compacts.

Malheureusement ces vacances passent vite et bientôt on doit aller à l'école.

Mais j'ai réussi à accumuler en moi beaucoup d'énergie et je suis prêt à recommencer mes études.

Я дуже люблю музику, і в мене велика колекція компакт-дисків.

На жаль, ці канікули проходять швидко, і скоро потрібно йти до школи.

Але мені вдалося зарядитися енергією й підготуватися до початку занять.

Vocabulaire

d'habitude — зазвичай

adorer — обожнювати

apprendre à qn; à qch — вчити когось; чогось

avec impatience — з нетерпінням

une gelée — мороз

il gèle à pierre fendre — лютий мороз

Discussion

1. Aimez-vous les vacances d'hiver?
2. L'hiver est-il une belle saison?
3. Aimez-vous faire du ski?
4. Etes-vous un (e) bon (ne) skieur (euse)?
5. Faites-vous du ski dans les Alpes, dans les Pyrénées ou bien aux alentours de votre ville?
6. Que faites-vous quand il gèle à pierre fendre?
7. Qu'est-ce que vous avez réussi pendant ces vacances?

● Les fêtes de l'Ukraine

La fête la plus importante de notre pays est la Journée de l'indépendance qui est célébrée le 24 août.

Ce Jour-là en 1991 on a déclaré l'indépendance de l'Ukraine et le peuple ukrainien a commencé à construire une nouvelle société.

On célèbre toujours cette date.

Chaque année on célèbre aussi la libération de l'Ukraine et la Journée de la Victoire, le 9 Mai.

En Ukraine on célèbre aussi le Nouvel An, le Noël, les Pâques, la Pentecôte.

● Свята в Україні

Найважливіше свято нашої країни — це День незалежності, який відзначається 24 серпня.

У цей день у 1991 році було проголошено незалежність України й український народ розпочав будувати нове суспільство.

Ми завжди святкуємо цю дату.

Ми також кожного року святкуємо визволення України та День Перемоги 9 травня.

В Україні завжди відзначаються Новий рік, Різдво, Великдень, Трійця.

Tout le monde aime la fête de
Nouvel An.

On achète un arbre de Noël,
décore sa maison de guirlandes,
écrit des lettres de félicitation,
souhaite du bonheur et de
la santé.

Noël est la fête de la Nativité de
Jésus Christ.

Pâques est la fête de la
Résurrection de Jésus Christ.

Ce jour-là on cuit des coulitchs et
on teint des œufs.

Le 1 Mai est la Journée de la soli-
darité des travailleurs du monde.

Le 8 Mars on célèbre la Journée
internationale des Femmes.

Nous fêtons, félicitons nos mères,
sœurs, amies, institutrices.

En Ukraine nous invitons nos amis
ou nous allons en visite ou célé-
brons les fêtes dans le cercle de la
famille.

On couvre la table de fête, on dan-
se et on se réjouit ces jours-là.

Усі люблять свято Нового року.

Ми купуємо новорічну ялинку,
прикрашаємо оселю гірляндами,
пишемо вітальні листи, бажаємо
щастя та здоров'я.

Різдво — це свято народження
Христа.

Великдень — свято Воскресіння
Ісуса Христа.

У цей день ми печемо паски та
фарбуємо яйця.

Перше травня — це День солі-
дарності трудящих усього світу.

8 березня ми святкуємо
Міжнародний жіночий день.

Ми вшановуємо та вітаємо на-
ших матерів, сестер, подруг, вчи-
тельок.

В Україні ми запрошуємо друзів,
або ходимо в гості, або зустрічає-
мо свято у колі сім'ї.

У ці дні накривають святковий
стіл, танцюють, веселяться.

Vocabulaire

une indépendance —
незалежність

déclarer — об'являти,
проголошувати

construire — будувати

une libération — визволення

une victoire — перемога

souhaiter — бажати

la Résurrection — Воскресіння
(*relig.*)

la Nativité — Народження
(*relig.*)

coïncider — збігатися

Discussion

1. Quelle fête est la plus importante en Ukraine?
2. Qu'est-ce que c'est que le Noël?
3. Les fêtes du Noël coïncident-elles en France et en Ukraine?
4. Célébre-t-on dans notre pays le Jour des mères?
5. Quelles coutumes ukrainiennes connaissez-vous?

● Les Jeux Olympiques

Ce sont les Grecs qui ont organisé, il y a très longtemps, ces jeux sportifs qui avaient lieu tous les quatre ans dans la ville d'Olympie.

Avant la fête, "des cavaliers" allaient l'annoncer dans toutes les provinces.

Les compétitions sportives avaient lieu pendant cinq jours devant plus de quarante mille spectateurs.

Le premier jour, les délégués de toutes les villes défilaient dans de belles robes de cérémonie.

Il y avait d'abord des compétitions de course de vitesse, puis c'étaient les sauteurs, les lanceurs de disque et de javelot qui disputaient la première place.

Ensuite, c'était le tour des lutteurs.

Puis venait la boxe, un sport très dur.

Les Jeux se terminaient par les courses de chevaux et de chars.

On mettait sur la tête des vainqueurs une couronne d'olivier ou de laurier.

Pendant ces jeux les guerres ont cessé.

C'est l'essentiel de ces jeux.

Le baron de Coubertin (un Français), en 1892, a eu l'idée d'organiser les Jeux Olympiques modernes inspirés par les Jeux des Grecs.

Depuis ce temps-là les Jeux Olympiques ont lieu tous les quatre ans.

● Олімпійські ігри

Дуже давно греки організували ці спортивні ігри, які проводились кожні чотири роки у місті Олімпія.

Перед святом «вершники» оголошували про нього у всіх провінціях.

Спортивні змагання тривали 5 днів за участю сорока тисяч глядачів.

У перший день представники всіх міст проходили маршем у красивому церемоніальному одязі.

Спочатку проходили змагання з бігу на швидкість, потім змагались стрибуні й металники диска та списа, які виборювали перше місце

Потім наставала черга борців.

Потому слідували змагання з боксу, дуже жорстокого виду спорту.

Ігри закінчувались перегонами на конях та колісницях.

На голови переможців надівали маслинові вінки або лаврові.

Під час цих ігор вщухали війни.

Це головне у цих іграх.

Барон де Кубертен (за походженням француз) 1892 року вирішив організувати сучасні Олімпійські ігри, побудовані за принципом ігор давніх греків.

З цього часу Олімпійські ігри проводяться кожні чотири роки.

Les sportifs prennent part aux compétitions de basket-ball, de volley-ball, de football, de gymnastique, d'athlétisme et d'autres.

Les sportifs nagent, sautent en hauteur et en longuer, font du canotage et du cyclisme.

L'Ukraine prend toujours part aux Jeux Olympiques et elle reçoit beaucoup de médailles olympiques.

La flamme olympique venue de la Grèce symbolise les Jeux Olympiques.

Спортсмени беруть участь у змаганнях з баскетболу, волейболу, футболу, гімнастики, атлетики тощо.

Спортсмени плавають, стрибають у висоту та довжину, беруть участь у змаганнях з греблі та велосипедних перегонях.

Україна завжди бере участь в Олімпійських іграх і отримує багато олімпійських медалей.

Олімпійський вогонь, що прийшов з Греції, символізує Олімпійські ігри.

Vocabulaire

une compétition — змагання

un délégué — представник

une course de vitesse — біг на швидкість

un char — колісниця; танк

un lutteur — борець

un olivier — маслинове дерево

un laurier — лавр

inspirer — надихати

l'essentiel (m) — головне

Discussion

1. Qui et quand avait organisé les premiers Jeux Olympiques?
2. Combien de jours dureraient-ils?
3. Quelles compétitions sportives avaient-elles lieu?
4. Qu'est-ce qui était l'essentiel de ces jeux?
5. Qui a été l'initiateur de nouveaux Jeux Olympiques?

● Le sport dans ma vie

Le sport n'est pas un divertissement, mais un domaine important de la vie sociale.

Il est indispensable, il est curatif.

Notre famille est très sportive.

Chaque matin nous faisons de la gymnastique.

Dix minutes de gymnastique matinale à la radio et la télévision ne sont qu'une invitation à se tenir droit, à respicer profondément, à redresser les épaules et à accumuler en soi cette invisible énergie de la vie.

● Спорт у моєму житті

Спорт — це не розвага, а важлива галузь суспільного життя.

Він необхідний, він лікувальний.

Наша сім'я дуже спортивна.

Кожного ранку ми робимо гімнастику.

Десять хвилин ранкової гімнастики по радіо або телебаченню — це лише запрошення випрямитись, глибоко вдихнути, розправити плечі та акумулювати в собі цю невидиму енергію життя.

C'est pourquoi, outre cette gymnastique, nous faisons du sport.

Je fais du ski et je patine.

Je fais de la course de fond et je m'entraîne actuellement pour les 5000 mètres.

Mon frère aîné patine très bien.

Il prend part à tous les concours de patinage.

Mon frère cadet adore le football.

Il fait partie d'une équipe, il est gardien de but.

Il fait aussi de la natation.

Le sport préféré de mon père est l'alpinisme.

Dans 15 jours il partira pour une station de sports en montagnes.

Encore il pratique l'automobilisme.

Ma mère préfère jouer au volley-ball et au tennis.

Nous participons souvent aux compétitions sportives de notre ville.

Les compétitions c'est toujours une grande fête pour notre famille.

Тому, окрім цієї гімнастики, ми займаємося спортом.

Я катаюся на лижах та ковзанах.

Також займаюся загальноозміцнюючим бігом і зараз тренуюсь для дистанції 5000 метрів.

Мій старший брат дуже добре катається на ковзанах.

Він бере участь у всіх змаганнях з конькобіжного спорту.

Мій молодший брат дуже любить футбол.

Він грає в одній команді як воротар.

Також він займається плаванням.

Улюблений спорт мого батька — альпінізм.

Через 2 тижні він їде у гірський спортивний табір.

Він також займається автомобільним спортом.

Мама віддає перевагу волейболу та тенісу.

Ми часто беремо участь у міських змаганнях.

Змагання — це завжди велике свято для нашої сім'ї.

Vocabulaire

un divertissement — розвага
un domaine — галузь; приватне господарство, гілка (влади)
matinal, -e — ранковий, -а
une invitation — запрошення
se tenir droit — випрямитися; випрямлятися
redresser les épaules — розправити плечі

accumuler — накопичувати
outre — окрім
une course de fond — загальноозміцнюючий біг
faire partie de... — бути часткою; входити до складу
pratiquer le sport, faire du sport — займатися спортом

Discussion

1. Le sport est-il nécessaire?
2. Quels sports existent-ils?
3. Le sport est-il un divertissement?
4. Qu'est-ce que le sport donne-t-il à l'homme?
5. Quel sport pratiquez-vous?
6. Prenez-vous part aux compétitions sportives?

● Les sports en France

Les Français pratiquent presque tous les sports: le cyclisme, les courses automobiles, le football, le basketball, le volley-ball, le rugby, l'athlétisme, le tennis, la boxe, l'es-crime, le ski, la natation, le cano-tage.

Le cyclisme est le sport préféré des Français.

Chaque année, au mois de juillet, ont lieu des compétitions de vélo qui s'appellent "Tour de France".

Beaucoup de sportifs prennent toujours part à ces compétitions.

On aime aussi les courses de chevaux, qui ont lieu sur les hippodromes de Paris et d'autres villes de France.

C'est le sport hippique.

Le football est le sport le plus populaire.

Les Français ont commencé à jouer au football en 1890.

Chaque année, on organise un championnat de France.

La finale a lieu au "Stade de France" à Paris en présence du Président de la République.

On pratique le rugby dans le Midi de la France.

Surtout le rugby à quinze.

● Спорт у Франції

Французи займаються майже всіма видами спорту: велоспортом, автогонками, футболом, баскетболом, регбі, легкою атлетикою, тенісом, боксом, фехтуванням, лижами, плаванням, веслуванням.

Велоспорт — улюблений вид спорту французів.

Щороку у липні проводяться велогонки, які називаються «Тур де Франс».

Завжди в цих змаганнях беруть участь багато спортсменів.

Також вони люблять кінні скачки на іподромі Парижа та інших міст Франції.

Це — кінний спорт.

Футбол — найпопулярніший вид спорту.

Французи почали грати в футбол у 1890 році.

Щороку організовуються чемпіонати Франції.

Фінал відбувається на «Стад де Франс» у Парижі за присутності президента республіки.

Регбі займаються на півдні Франції.

Особливо регбі з 15-ма гравцями.

Les jeunes aiment beaucoup le basquet-ball et le volley-ball.

On pratique aussi l'athlétisme et la natation mais il n'y a pas assez de stades et de piscines.

On pratique le ski alpin dans la montagne.

On ne pratique presque pas le patinage en France parce que le climat y est assez doux, mais il est pratiqué aux patinoires sous le toit.

Молодь дуже любить баскетбол і волейбол.

Також займаються легкою атлетикою, плаванням, але при цьому недостатньо стадіонів і басейнів.

На гірських лижах катаються тільки в горах.

Катанням на ковзанах у Франції майже не займаються через теплий клімат, але ним займаються на штучному льоду в закритих приміщеннях.

Vocabulaire

les sports — види спорту

le cyclisme — велоспорт

l'escrime (f) — фехтування

le canotage — веслування

le sport hippique — кінний спорт

en présence de — за присутності

le rugby — регбі

assez de qch — достатньо (чого-небудь)

un patinoire — ковзанка; каток ковзанярський

Discussion

1. Quels sports sont pratiqués en France?
2. Qu'est-ce que c'est que le "Tour de France"?
3. Depuis quand les Français jouent-ils au football?
4. Quel rugby préfèrent-ils?
5. Est-ce qu'on pratique le patinage en France?

● Les repas

La plupart des gens prennent trois repas par jour.

Ce sont: le petit déjeuner, le déjeuner et le dîner.

Le petit déjeuner est le plus léger repas.

On le prend le matin.

D'habitude on prend du café noir ou du café au lait ou du thé avec du sucre.

● Їжа

Більшість людей їдять тричі на день.

Це сніданок, обід і вечеря.

Сніданок — це найлегше приймання їжі.

Снідають уранці.

Звичайно це чорна кава, кава з молоком чи чай з цукром.

On mange de petits pains, des tartines beurrées et des brioches avec du beurre, du fromage ou du saucisson.

Parfois on mange des œufs à la coque ou bien durs ou une omelette.

On déjeune entre midi et deux heures.

Les élèves prennent le déjeuner dans les cantines et les cafés d'école et leurs parents — aux restaurants bistros et cafés près du lieu de travail.

On mange de la viande ou des plats de poisson avec des légumes.

Parfois on prend du bouillon ou de la soupe ce qui est très bien pour la santé.

Ensuite on prend une tasse de thé avec du dessert: de la glace, des gâteaux, des gaufres ou de la tarte.

Le dîner se prend entre six et huit heures du soir quand toute la famille est déjà à la maison.

On mange des légumes, de la viande, du fromage, des fruits.

On ne soupe que très rarement: après la soirée ou le théâtre.

Des petits enfants prennent aussi très souvent le goûter.

Ils mangent du fromage blanc, des plats de semoule.

Quand ils sont déjà assez grands on leur donne du chocolat et un peu de confiture.

Їдять різні булочки з маслом, бутерброди з сиром чи ковбасою.

Іноді на сніданок їдять круті чи напівкруті яйця або омлет.

Обідають між дванадцятою і другою годинами дня.

Учні їдять удень у шкільних їдальнях і кафе, а їхні батьки — у ресторанах, кафе і бістро недалеко від місця роботи.

На обід замовляють м'ясо чи рибні страви з овочами.

Це може також бути бульйон чи суп; ця страва дуже корисна для здоров'я.

Закінчується обід чашкою чаю з десертом: морозивом, тістечками чи вафлями, пирогом.

Коли вся родина вже вдома, між шостою і восьмою годинами, сідають вечеряти.

Їдять овочі, м'ясо, сир, фрукти.

Пізня вечеря — рідкість; тільки після вечірки чи відвідування театру.

Дуже часто маленьким дітям дають також полуденок.

Вони їдять сир, страви з манної крупи.

Коли діти вже досить дорослі, їм дають шоколад і небагато варення.

Vocabulaire

prendre le repas, manger —
їсти

une tartine beurrée —
бутерброд

le saucisson — ковбаса
 un œuf à la coque — некруте
 яйце
 un œuf dur — круте яйце
 une cantine — їдальня

la viande — м'ясо
 une gaufre — вафля
 rarement — рідко
 la semoule — крупа манна

Discussion

1. Combien de fois par jour mangent en général les Français?
2. Qu'est-ce qu'ils prennent le matin?
3. Où mange-t-on à midi?
4. Quand se prend le dîner?
5. A qui est destiné le goûter?

● Que faut-il manger?

Pour être en bonne santé il ne suffit pas de manger à sa faim.

Il faut tenir compte de ce qu'on mange.

Faire du sport — c'est très bien pour la santé.

Mais il ne faut pas oublier que pour avoir des forces on doit manger davantage.

Le menu d'une personne sportive et active doit comprendre de la viande, sans oublier les légumes et les fruits.

Il faut boire beaucoup de lait et de jus de fruits.

Si la personne mène une vie moins active, on lui conseille de prendre des repas légers.

Il faut manger beaucoup de légumes, de salades, de fruits et aussi du fromage.

A ne pas oublier: le poisson et le poulet.

Il faut éviter les gâteaux, les glaces et le chocolat.

● Що слід вживати в їжу?

Щоб мати гарне здоров'я, не достатньо просто втамувати голод.

Слід звертати увагу на продукти, які людина їсть.

Займатися спортом дуже корисно для здоров'я.

Але не слід забувати, що для того, щоб мати сили, треба їсти більше.

До меню спортивної й активної людини повинно входити м'ясо, а також овочі й фрукти.

Треба пити багато молока і фруктових соків.

Якщо людина веде менш активний спосіб життя, їй можна порадити приймати легку їжу.

Потрібно їсти багато овочів, салатів, фруктів, а також сир.

Не варто забувати про рибу й курку.

Слід уникати тістечок, морозива й шоколаду.

Les enfants doivent manger du riz, des pâtés, des légumes et des fruits, riche de vitamines, aussi des œufs et du fromage — c'est très nourrissant.

A tout le monde on peut conseiller moins de café, ou mieux encore, du thé.

Il faut manger trois ou quatre fois par jour.

Il est très dangereux de manger à la va-vite.

Les potages, les soupes, les bouillons, les pots-au-feu doivent figurer obligatoirement dans le menu d'une personne.

Si on a faim on peut casser une croûte avec des laitages, des légumes ou des fruits.

Maintenant beaucoup de gens sont végétariens mais avant de refuser de manger de la viande il faut consulter le médecin.

Діти повинні їсти рис, паштети, овочі, фрукти, багаті вітамінами, а також яйця, сир — це дуже поживно.

Усім можна порадити вживати менше кави, краще взагалі відмовитися від неї й пити чай.

Їсти слід три чи чотири рази на день.

Дуже небезпечно їсти похапцем.

Супи, бульйони, печеня повинні обов'язково бути в меню кожної людини.

Якщо хочеться їсти, можна заморити черв'ячка за допомогою молочних продуктів, овочів чи фруктів.

У наш час багато хто став вегетаріанцем, але перш ніж відмовлятися від м'яса, треба порадитися з лікарем.

Vocabulaire

nourissant, -e — поживний, -а
conseiller — радити, порадити
à la va-vite — поспіхом, на ходу, йдучи
un pot-au-feu — м'ясний бульйон, печеня
un potage — овочевий суп

la santé — здоров'я
il suffit — достатньо
oublier — забувати
boire — пити
davantage — більше
mener — вести

Discussion

1. Est-ce qu'il suffit de manger à sa faim?
2. Qu'est-ce que doit comprendre le menu d'une personne active?
3. Qu'est-ce que celui doit comprendre pour un individu moins actif?
4. Est-ce utile de manger à la va-vite?
5. Etes-vous un(e) végétarien (ne)?

● **Au restaurant**

André et Marie font une longue promenade.

Ils ont faim.

Ils entrent dans un petit restaurant où la cuisine est très bonne.

Dans une grande salle éclairée il y a de petites tables couvertes de nappes multicolores.

André prend la carte et lit.

André et Marie ne comprennent pas tous les noms des plats.

Ils appellent la serveuse et demandent des explications.

La serveuse explique très vite.

Ils commandent le dîner.

André prend du bifteck et de la salade aux tomates et concombres et une glace comme dessert.

Marie commande du poisson aux pommes de terre frites, de la choucroute et du borchtch.

Pour le dessert elle prend aussi une glace et de la crème au chocolat.

Comme hors d'œuvres ils demandent du pâté de foie gras.

Ils commandent aussi de la bière.

La serveuse sert le dîner.

André et Marie mangent de bon appétit.

Puis on leur apporte le dessert.

On prend du café au lait.

Le repas est fini.

André demande de leur apporter l'addition.

● **У ресторани**

Андрій і Марія довго гуляють.

Вони зголодніли.

Вони заходять у маленький ресторан з гарною кухнею.

У великому освітленому залі стоять столики, покриті строкатими скатерттинами.

Андрій бере меню і читає.

Андрій і Марійка не розуміють назв усіх страв.

Вони кличуть офіціантку і просять їм пояснити.

Офіціантка швидко пояснює.

Вони замовляють вечерю.

Андрій замовляє біфштекс, салат з помідорів і огірків, а також морозиво на десерт.

Марія замовляє рибу зі смаженою картоплею, квашену капусту і борщ.

На десерт вона просить морозиво із шоколадним кремом.

Як закуски вони взяли паштет з гусячої печінки.

Замовляють також пиво.

Офіціантка приносить замовлення.

Андрій і Марійка їдять з апетитом.

Потім їм приносять десерт.

Вони замовляють ще каву з молоком.

Вечерю закінчено.

Андрій просить принести їм рахунок.

La serveuse l'apporte.
 Le dîner ne coûte pas très cher.
 André règle l'addition.
 La serveuse lui rend la monnaie.
 André et Marie partent.
 Marie se retourne et voit que la serveuse dessert la table.
 Elle emporte des assiettes et elle apporte d'autres couverts pour de nouveaux clients.

Офіціантка його приносить.
 Вечеря коштує не дуже дорого.
 Андрій оплачує рахунок.
 Офіціантка дає здачу.
 Андрій і Марійка виходять.
 Марійка обертається і бачить, що офіціантка прибирає зі столу.
 Вона відносить тарілки і приносить інші для нових клієнтів.

Vocabulaire

avoir faim — зголодніти
une cuisine — кухня; страви, які готують
une nappe — скатертина
une serveuse — офіціантка
un garçon — хлопчик; офіціант
commander — замовляти
une choucroute — квашена капуста

du paté de fois gras — паштет з гусячої печінки
une addition — рахунок; додавання
desservir (la table) — прибирати (зі столу)
un pourboire — чайові, невеличка сума особисто офіціанту за послуги

Discussion

1. Pourquoi les jeunes gents sont entrés au restaurant?
2. Comment est la cuisine de ce restaurant?
3. Comprenaient Marie et André tous les noms des plats?
4. Qui les a aidés?
5. Qu'est-ce qu'ils ont commandé?

IX. PERSONNES ILLUSTRÉS DE LA FRANCE

(ВИДАТНІ ЛЮДИ ФРАНЦІЇ)

● Anatole France

Le grand écrivain français Anatole France (de son vrai nom Anatole Thibault) est né à Paris en 1844.

Son père était libraire.

Dans la boutique de son père, le futur écrivain reçoit sa première éducation, puis il fait ses études au collège Stanislas.

Il était un élève intelligent mais distrait.

Il aimait lire et apprenait beaucoup de choses grâce aux livres.

A. France débute dans la littérature avec un livre de poésies en 1873.

Il publie ensuite une série d'articles littéraires.

En 1881 il écrit "Crime de Sylvestre Bonnard".

C'est un beau livre poétique et ironique à la fois.

Puis il publie "Thaïs", le "Lys Ronde", le "Livre de mon ami", "Pierre Nozière", la "Vie en fleur" et d'autres romans.

Anatole France a lutté toute sa vie pour la vérité, pour la liberté, contre la tyrannie, pour le travail libre, la démocratie et le progrès.

En 1908, il écrit "L'Île des Pingouins".

Dans ce livre il montre l'histoire de la France d'une façon satirique.

C'est un de ses meilleurs livres.

● Анатоль Франс

Видатний французький письменник Анатоль Франс (справжнє ім'я — Анатоль Тібо) народився в Парижі у 1844 році.

Його батько був продавцем книг.

У крамниці свого батька майбутній письменник отримує початкову освіту, яку він продовжує в коледжі Станіслаас.

Він був здібним учнем, але неуважним.

Він полюбляв читати і дуже багато дізнавався з книг.

Його дебютом у літературі була книга віршів, яка була видана в 1873 році.

Потім він публікує серію літературних статей.

У 1881 році він пише «Злочин Сільвестра Бонара».

Це чудова книга, поетична та іронічна одночасно.

Потім він публікує романи «Таїс», «Округла лілія», «Книга мого друга», «П'єр Нозьєр», «Життя квітуче», та інші.

Усе своє життя Анатоль Франс боровся за правду, свободу, проти тиранії, за вільний труд, демократію та прогрес.

У 1908 році він пише «Острів Пінгвінів».

У цій книзі він у сатиричній манері викладає історію Франції.

Це одна з найкращих його книг.

Anatole France a été membre de l'Académie Française et il a reçu le prix Nobel de littérature en 1921.

La langue d'Anatole France est simple, élégante et claire.

Elle paraît facile mais elle est pleine de belles images, elle est harmonieuse et douce.

Anatole France est mort à Paris en 1924.

Il est un grand maître de la littérature française.

Анатоль Франс був членом Французької Академії і в 1921 році отримав Нобелівську премію в галузі літератури.

Мова Анатоля Франса проста, елегантна і зрозуміла.

Вона здається простою, але вона сповнена прекрасних образів, гармонійна та м'яка.

Анатоль Франс помер у Парижі в 1924.

Він є великим майстром французької літератури.

Vocabulaire

son vrai nom — його (її)

справжнє ім'я

un libraire — продавець книг

une éducation — виховання, освіта

débiter — дебютувати, починати, розпочинати

grâce à... — завдяки

un article — стаття

être distrait, -e — бути неуважним, -ою

à la fois — одночасно, водночас

harmonieux, -euse — гармонійний, -а

Discussion

1. Quel est le vrai nom d'Anatole France?
2. Où et quand est-il né?
3. Qui était son père?
4. Quand Anatole France a-t-il débuté dans la littérature?

● Antoine de Saint-Exupéry

Antoine de Saint-Exupéry est un des plus remarquables écrivains de son époque.

Sa carrière d'aviateur et d'écrivain lui a apporté une gloire.

Il est né en 1900 à Lyon.

Son père était inspecteur d'assurance.

En 1921 A. de Saint-Exupéry interromp ses études pour faire son service militaire.

Il voulait être pilote.

● Антуан де Сент-Екзюпері

Антуан де Сент-Екзюпері — один із визначних письменників свого часу.

Його кар'єра льотчика та письменника принесла йому славу.

Він народився в 1900 році в Ліоні.

Його батько був інспектором по страхуванню.

У 1921 році Сент-Екзюпері перервав своє навчання, щоб зайнятися військовою службою.

Він хотів бути пілотом.

C'est alors que commence sa carrière d'aviateur.

C'est à cette époque que se déploie son activité d'écrivain.

Antoine de Saint-Exupéry est connu par ses œuvres: "Courrier Sud" (1928), "Vol de Nuit" (1931), "Terre des Hommes" (1939), "Pilote de guerre" (1942).

Ces romans et nouvelles se présentent comme des reportages sur un métier dangereux.

Dans la "Terre des Hommes" l'auteur chante la fraternité des hommes qui travaillent: pilotes, paysans.

"Citadelle" est son dernier ouvrage inachevé.

Il sera édité à titre posthume.

C'est l'auteur le plus lu par la jeunesse d'aujourd'hui.

Son "Petit Prince" (1943) est un conte pour les grands et pour les petits.

A. de Saint-Exupéry périt lors d'une mission de guerre le 31 juillet 1944.

Sa mort a été une grande perte pour tous les gens.

Cette année nous célébrons son cent cinquième anniversaire.

Le 31 juillet 2004 c'est le soixantième anniversaire de sa mort.

J'aime beaucoup cet écrivain.

Так розпочалася його кар'єра льотчика.

У цей час активно розгорнулася його письменницька діяльність.

Антуан де Сент-Екзюпері відомий своїми творами «Південний кур'єр» (1928), «Нічний польот» (1931), «Земля людей» (1939), «Військовий пілот» (1942).

Ці романи та новели подані як репортажі про небезпечну професію.

У «Землі людей» автор оспівує дружбу людей, котрі працюють: пілотів, селян і т. ін.

«Цитадель» — це передсмертний незакінчений твір.

Його видання було посмертним.

Цей автор такий, що найбільше читається сучасною молоддю.

Його «Маленький принц» (1943) — казка для дорослих і дітей.

Сент-Екзюпері загинув, виконуючи військову місію, 31 липня 1944 р.

Його смерть була великою втраченою для всіх людей.

У цьому році ми відзначаємо його стоп'яту річницю від дня його народження.

31 липня 2004 р. — шістдесятя річниця його загибелі.

Я дуже люблю цього письменника.

Vocabulaire

débuter — дебютувати,
починати, розпочинати

un article — стаття

à la fois — одночасно, водночас

être distrait, -e — бути
неуважним, -ною

harmonieux, -euse —
гармонійний, -а

Discussion

1. Pourquoi Saint-Exupéry a-t-il commencé son service militaire?
2. Quand a-t-il déployé son activité littéraire?
3. Quel était son premier livre?
4. De quoi s'agit-il dans ce livre?
5. Qu'est-ce qui s'est passé le 31 juillet 1944?

● **Alphonse Daudet**

Le grand écrivain français Alphonse Daudet est né à Nîmes en 1840.

Il a fait ses études dans un lycée à Lyon.

Ensuite il travaille pendant deux ans dans un collège d'une petite ville dans le Midi de la France.

En 1865 A. Daudet fait un voyage en Algérie, en Corse, et en Espagne.

Trois ans après A. Daudet publie le roman "Le petit Chose" où il parle de son enfance et de l'école.

Il devient célèbre grâce à son livre "Lettres de mon moulin" qui est une série de nouvelles avec beaucoup de poésie et d'humour de la vie des simples gens du Midi de la France.

Daudet a survécu à de grands événements de son époque: la guerre franco-prussienne, la fin de l'empire de Napoléon III, le siège de Paris.

De 1872 à 1890, A. Daudet publie trois romans, qui le rendent très célèbre, ce sont: "Tartarin de Tarascon", "Tartarin dans les Alpes", "Port Tarascon".

● **Альфонс Доде**

Великий французський письменник Альфонс Доде народився в Німі 1840 року.

Він навчався в ліцеї в Ліоні.

Потім він працює два роки в коледжі в маленькому місті на півдні Франції.

У 1865 році А. Доде подорожує в Алжир, Корсику та Іспанію.

Три роки по тому А. Доде публікує роман «Малюк», де він розповідає про своє дитинство та школу.

Він стає відомим завдяки своїй книзі «Листи з мого млина», яка є серією новел, написаних з великою поетичністю та гумором про життя простих людей на півдні Франції.

Доде пережив великі події своєї епохи: франко-пруську війну, кінець правління імператора Наполеона III, облогу Парижа.

З 1872 до 1890 рр. Доде публікує 3 романи, котрі роблять його дуже відомим: «Тартарен із Тараскона», «Тартарен в Альпах», «Порт Тараскон».

Dans son roman “Jack” Daudet parle des problèmes de la famille et de l'éducation dans la société bourgeoise.

A. Daudet a un style très élégant.

C'est un grand classique de la littérature française.

Il est un grand maître du roman réaliste.

A. Daudet est mort à Paris en 1897.

У своєму романі «Джек» Доде розповідає про проблеми сім'ї та виховання в буржуазному суспільстві.

У Доде витончений стиль.

Це видатний класик французької літератури.

Він великий майстер реалістичного роману.

A. Доде помер в Парижі в 1897 році.

Vocabulaire

ensuite — після того

le Midi — Південь (територія)

un moulin — млин

une nouvelle — новина; новела (літер)

survivre — пережити

un événement — подія

un siège — облога

rendre, rendre célèbre —

віддавати; повертати; робити відомим

un maître — вчитель, майстер, метр (своїї справи)

Discussion

1. Où a fait ses études A. Daudet?
2. Quels voyages a-t-il effectué?
3. Quels événements historiques a-t-il survécu?
4. Quels romans l'ont rendu célèbre?
5. De quoi parle-t-il dans son roman “Jack”?
6. Quand il est mort?

● **Guy de Maupassant**

Guy de Maupassant est né au château de Miromesnie, non loin de Dieppe en 1850.

Il appartenait à une famille aristocratique qui pourtant n'était pas riche.

En 1867, il est entré dans un lycée de Rouen.

Il a pris part à la guerre franco-prussienne (1870—1871).

Après la guerre, il est employé dans un ministère.

● **Гі де Мопассан**

Гі де Мопассан народився в замку Міромесніль недалеко від Дьєппа в 1850 році.

Він належав до аристократичної родини, котра однак не була багатою.

У 1867 році він вступив до лицю в Руані.

Він брав участь у франко-пруській війні (1870—1871).

Після війни він службовець у міністерстві.

En 1873, Maupassant fait la connaissance du grand écrivain français Gustave Flaubert.

Flaubert l'a aidé à devenir écrivain.

En 1880, il publie sa nouvelle "Boule-de-Suif".

Ce livre a un grand succès.

Ses romans les plus connus sont "Une vie", "Bel-Ami".

Le style de Guy de Maupassant est clair, précis et naturel.

Il était l'ami de Tourguéniev.

Maupassant est un des plus brillants écrivains réalistes du 19e siècle.

La fin de sa vie était malheureuse.

Gravement malade depuis 1890, il est mort en 1893.

У 1873 році Мопассан знайомиться з великим французьким письменником Гюставом Флобером.

Флобер допоміг йому стати письменником.

У 1880 році він опублікував свою новелу «Пампушка».

Ця книжка має великий успіх.

Його найвідоміші романи — «Історія одного життя», «Милий друг».

Стиль Гі де Мопассана зрозумілий, точний і природний.

Він був другом Тургенєва.

Мопасан — один з найблисकुчіших реалістичних письменників 19 сторіччя.

Кінець його життя був нещасливим.

Тяжко хворий з 1890 року, він помирає в 1893 році.

Vocabulaire

appartenir — належати

pourtant — однак

un employé, -e — службовець, -ка

faire la connaissance de qn — знайомитися з ким-небудь

aider qn — допомагати,

допомогти кому-небудь

précis, -e — точний, -а

brillant, -e — блискучий, -а

Discussion

1. A quelle famille appartenait Guy de Maupassant?
2. Qui l'a aidé à devenir écrivain?
3. Qu'est-ce qu'il a publié en 1880?
4. Quel écrivain russe était son ami?
5. Pourquoi Guy de Maupassant est-il mort si tôt?

● **Guy de Maupassant — mon écrivain préféré**

Guy de Maupassant est né au château de Miromesnil, non loin de Dieppe en 1850.

● **Гі де Мопассан — мій улюблений письменник**

Гі де Мопассан народився в замку Міромесніль, недалеко від Дьєппа, у 1850 році.

Il aimait les plages de Normandie et partait souvent en mer avec les pêcheurs.

Ses premiers vers étaient écrits au séminaire d'Yvetot.

A Rouen il continuait ses études avant de partir pour Paris.

Fonctionnaire au Ministère de la Marine, puis à celui de l'Instruction publique, il apprit son métier d'écrivain sous la direction de Flaubert.

A Paris, Guy de Maupassant entre dans les milieux littéraires parisiens.

Son premier livre était publié en 1880.

Après la publication de sa nouvelle "Boule-de-Suif", l'auteur put quitter son ministère pour se consacrer entièrement à la littérature.

De 1880 à 1890, il écrivit six romans et seize recueils de nouvelles.

Parmi les plus célèbres on peut citer: "Bel-Ami", "Une vie", "Clair de Lune", "La Maison Tellier", "Contes de la bécasse".

Dans les romans et dans les contes de Maupassant figurent les personnages les plus divers: paysans, employés, petit bourgeois, gens de monde, journalistes, artistes.

L'écrivain ne cherche pas à les idéaliser.

Il les montre avarés, ignorants, mais parfois d'une véritable grandeur d'âme.

Dans ses contes lyriques il chante l'amour comme le sentiment le plus poétique.

Він любив пляжі Нормандії і часто виходив у море з рибалками.

Перші вірші були написані в духовній семінарії Івето.

Перш ніж виїхати до Парижа, він навчався в Руані.

Працюючи чиновником Морського міністерства, потім Міністерства народної освіти, він навчається письменницькій майстерності під керівництвом Флобера.

У Парижі Мопассан входить у паризькі літературні кола.

Його перша книга вийшла в 1880 році.

Після публікації оповідання «Пампушка» автор зміг піти з Міністерства і цілком присвятити себе літературі.

З 1880 до 1890 року він написав шість романів і шістнадцять збірників оповідань.

Серед найвідоміших можна назвати: «Любий друг», «Життя», «Місячне світло», «Заклад Тельє», «Розповіді вальдшнепа».

У романах і оповіданнях Мопассана зустрічаються різні персонажі: селяни, службовці, представники буржуазії і вищого суспільства, журналісти, артисти.

Письменник не намагається їх ідеалізувати.

Він описує їх скупими і неосвіченими, але іноді вони виявляють справжню велич душі.

У ліричних розповідях він оспівує любов як найпоетичніше почуття.

Maupassant est le maître de la nouvelle et du roman.

Il donne de la vie une "vision plus complète, plus saisissante que la réalité même".

Мопассан — майстер оповідання й роману.

Він надає життю «бачення більш повне і більш захоплююче, ніж сама реальність».

Vocabulaire

non loin de... — недалеко від
partir en mer — виходити

в море

un pêcheur — рибалка

avant de... — до того як, перш ніж

la Marine — Військово-морський флот

un milieu littéraire —

літературне коло, середовище

entièrement — цілком

consacrer (se) — присвятити (себе)

divers, -e — різний, -а

une grandeur — велич

saisissant, -e — захоплюючий, -а

Discussion

1. Où est né Guy de Maupassant?
2. Est-ce qu'il n'écrivait que la prose?
3. Lesquelles de ses œuvres avez-vous lu?
4. De quoi s'agit-il dans son roman "Une vie"?
5. Combien d'œuvres a-t-il écrit pendant dix ans?

● Romain Rolland — un grand écrivain français

Nourri de Goëthe, de Schiller, de Hugo, de Michelet, sans oublier les grands musiciens du 19 siècle — et d'abord Beethoven — Romain Rolland a toujours cru au devenir universel.

Fortement marqué par Spinoza et Tolstoï, il voit le monde réel comme un être océanique, chaque individu est une parcelle.

Il est né à Clamécy, le 29 janvier 1866.

Clamécy est une petite ville de la Bourgogne qui se trouve au cœur de la vieille France.

Après les études au lycée il est entré à l'École Normale supérieure.

● Ромен Роллан — великий французський письменник

Вихований на творчості Гете, Шіллера, Гюго, де Мішеле, а також великих композиторів 19 століття, і насамперед Бетховена, Ромен Роллан завжди думав про упорядкування світу.

Знаходячись під враженням від творів Спінози й Толстого, він порівнює реальний світ з живим океаном, а кожна людина уявляється йому його часточкою.

Він народився в Кламесі 29 січня 1866 року.

Кламесі — маленьке бургундське містечко, розташоване в самому центрі старої Франції.

Після навчання в лицей він вступив до педагогічного інституту.

Il s'intéressait à la musique, il lisait beaucoup.

Sa vie à l'époque était pleine de connaissance et d'art.

Pendant quelques années il a enseigné l'histoire de l'art à l'École Normale et la musicologie à la Sorbonne.

Les pièces de théâtre étaient son début en lettres.

Il a écrit des drames historiques ("Théâtre de la Révolution").

Il a rédigé "Vie des hommes illustres", "Jean-Cristophe" (1904—1912) biographie fictive d'un compositeur génial.

C'était le premier des "romans-fleuves", — l'expression est de Romain Rolland lui-même.

Pendant la Première guerre mondiale il est resté en Suisse pour garder sa pensée libre "au-dessus de la mêlée".

Pour son roman "Colas Breugnon" (1919) il a obtenu le Prix Nobel.

Ce livre avait des tirages énormes à l'époque de cinquante mille.

"L'âme enchantée", l'un des chefs-d'œuvre de cet écrivain, est composé de 4 volumes.

Ce roman reflète l'évolution de son auteur à cette période de sa vie, sa vision philosophique et religieuse.

Pour Romain Rolland les héros ne sont pas ceux qui ont triomphé par la pensée où par la force, mais "ceux qui furent grands par le cœur".

Він цікавився музикою, багато читав.

У той час знання і мистецтво були пріоритетами його життя.

Кілька років він викладав історію мистецтва в педагогічному інституті та музикознавство в Сорбонні.

Його літературним дебютом були театральні п'єси.

Він написав історичну драму («Театр Революції»).

У період з 1904 по 1912 він написав «Життя великих людей» і «Жан-Крістоф» — вигадану біографію геніального композитора.

Це був його перший багатотомний роман чи, як його назвав сам Ромен Роллан, «роман-ріка».

Під час Першої світової війни письменник їде до Швейцарії, щоб мати можливість правильно оцінювати обставини, які склалися, глянути «зверху на це звалище».

За свій роман «Кола Брюньон» у 1919 році він одержав Нобелівську премію.

Книга мала величезний для тих часів тираж у 50 000 екземплярів.

«Зачарована душа» — один із шедеврів письменника, складається з 4 томів.

Цей роман відбиває еволюцію поглядів автора в той час, його філософське та релігійне бачення життя.

Для Ромена Роллана герої не ті люди, що здобули перемогу завдяки своїй мудрості чи силі, а ті, «у яких велике серце».

Vocabulaire

nourrir — годувати, випестити

oublier — забувати

sans — без

un devenir — становище, стан;
те, що збудеться

universel, -le — загальний, -а;
всесвітній, -я

un individu — людина,
індивидуум, окрема особа

une parcelle — частка, часточка

enseigner — викладати

les lettres — література

fictif, -ve — вигаданий, -а

une mêlée — звалище, бійка

Discussion

1. De qui a été nourri Romain Rolland?
2. Par qui a-t-il été marqué?
3. A quoi s'intéressait-il?
4. Par quoi a-t-il débuté en lettres?
5. Qu'est-ce que lui a rendu "Colas Breugnon"?
6. Qui étaient les héros pour R. Rolland?

● **Honoré de Balzac, un grand écrivain français**

Honoré de Balzac est parmi les plus grands écrivains de la littérature française.

Etant jeune homme, Balzac était passionné par le théâtre.

Il a commencé à écrire pour le théâtre.

Pour cela il abandonne en 1819 ses études de droit.

Sa famille estimait son choix et il s'installe dans une mansarde de Paris.

Là il écrit une tragédie en vers "Cromwell".

C'était un échec mais Balzac continuait son travail littéraire.

● **Оноре де Бальзак — великий французский писменник**

Оноре де Бальзака відносять до найвидатніших письменників Франції.

Ще молодим Бальзак захоплювався театром.

Писати він почав теж для театру.

Щоб мати цю можливість, він у 1819 році припиняє своє навчання на юридичному факультеті.

Його родина поважає цей вибір, і Бальзак поселяється на одній із мансард Парижа.

Там він написав трагедію у віршах «Кромвель».

Це був провал, але Бальзак продовжив свою літературну діяльність.

Entre 1821 et 1826 il a beaucoup publié, il a écrit une série de romans historiques.

En 1825 il a acheté une imprimerie.

En 1829 il a publié son roman historique "le Dernier Chouan ou la Bretagne en 1800".

Ce livre lui a apporté le premier succès.

Dès le commencement des années 30 Balzac a créé une série de romans dont plusieurs sont de vrais chefs-d'œuvre de la littérature mondiale.

En 1833 Balzac a publié "Eugénie Grandet".

Deux années plus tard il a écrit son célèbre roman "Le père Goriot".

Le style des romans de Balzac demande à l'auteur un travail et une attention plus sérieux que le simple respect de la grammaire.

Balzac pouvait écrire une phrase plus de 20 fois pour voir les mots bien choisis, les termes précis, la texture des phrases nette.

Il disait: "Ce n'est plus ni les idées, ni le langage, mais les choses qui parlent".

En 1837—1843 l'écrivain a publié trois parties du roman "Les illusions perdues" qui était une des œuvres les plus vastes et les plus chargées de sens de sa "Comédie humaine".

Balzac est mort le 18 août 1850.

У період з 1821 по 1826 роки він друкує багато своїх здобутків, пише серію історичних романів.

У 1825 році він купує видавництво.

У 1829 році опублікований його історичний роман: «Останній шуан чи Бретань у 1800».

Ця книга стала його першим успіхом.

На початку 30 років Бальзак створює серії романів, багато з яких є шедеврами французької та світової літератури.

У 1833 році Бальзак опублікував «Євгенію Гранде».

Два роки по тому він написав свій знаменитий роман «Батько Горіо».

Стиль романів Бальзака вимагає від автора більш ретельної праці та серйозної уваги, ніж просте урахування правил граматики.

Бальзак міг одну фразу переписувати більше 20 разів, результатом чого були добре підібрані слова, точні вирази, чітка текстура фраз.

Він говорив: «Красномовними стали речі, а не думки і не мова».

У 1837—1843 роках письменник опублікував три частини роману «Втрачені ілюзії», що є одним з найбільших і навантажених змістом творів його «Людської комедії».

Бальзак помер 18 серпня 1850 року.

Vocabulaire

parmi — серед

passionner — захоплюватися

abandonner — залишати, кидати

estimer — поважати, схвалювати

plus tard — пізніше, по тому

un respect — повага

charger — навантажувати,
наповнювати

un échec — провал, поразка

Discussion

1. Par quoi a été passionné le jeune Balzac?
2. Où faisait-il ses études?
3. En quelle année a-t-il acheté une imprimerie?
4. Quel livre lui a apporté le premier succès?
5. Sous quel nom sont réunis toutes ses œuvres?
6. Combien d'œuvres a-t-il écrit?

● Victor Hugo, mon écrivain préféré

Victor Hugo est né en 1802 à Besançon dans la famille d'un officier — général de l'empire.

Il était faible, chétif.

Quand Victor était tout jeune, sa famille est allée en Espagne suivant le père.

A partir de 1816 Victor suivait les cours du collège Louis le Grand où il composait ses premiers poèmes.

Le père de Victor voulait qu'il entrât à l'École Polytechnique.

Mais le jeune écrivain a décidé de se consacrer à la vocation littéraire.

En 1822 Hugo a fait paraître son premier recueil de poèmes "Les Odes et les poésies diverses".

En 1826 il a publié son roman "Bug Jargual".

Dans ce roman il s'agit de la lutte tragique des esclaves contre les planteurs.

A cette époque Hugo était le chef de la jeune génération.

Des écrivains Dumas, Mérimée, Balzac, Musset et beaucoup d'autres se réunissent chez lui.

● Віктор Гюго, мій улюблений письменник

Віктор Гюго народився у 1802 році в Безансоні у родині офіцера — генерала імперії.

Він був слабкою й щуплою дитиною.

Коли Віктор був ще маленьким, його батька відправили до Іспанії, і родина поїхала за ним.

Починаючи з 1816 року Віктор відвідував коледж Луї ле Гран (Людовика Великого), де він склав свої перші поеми.

Батько Віктора хотів, щоб його син вступив до Вищої політехнічної школи.

Але молодий письменник вирішив присвятити себе літературі.

У 1822 році з-під пера Гюго виходить його перший збірник поем «Оди й різні вірші».

У 1826 році він опублікував свій роман «Бюг Жаргаль».

У цьому романі розповідається про трагічну боротьбу рабів проти плантаторів.

У той час Гюго був натхненником молодого покоління письменників.

Дюма, Меріме, Бальзак, Мюссе і багато інших авторів збиралися в нього.

A ce temps-là Hugo a écrit ses chefs-d'œuvre.

En 1831 a paru "Notre-Dame de Paris".

Puis il a publié ses recueils lyriques.

Hugo est devenu célèbre.

En 1841 il a été élu à l'Académie française.

En 1845 on l'a nommé pair de France.

En 1851 tous les gens qui ont lutté contre le régime bonapartiste sont exilés de France.

Victor Hugo est parti avec sa famille pour Guernsey (les Iles-Anglo-Normandes).

C'était là qu'il a créé "Les Misérables", "Les travailleurs de la mer", "L'homme qui rit" et les recueils de poésies.

A 80 ans il continuait à travailler comme autrefois.

Il écrivait et participait aux mouvements politiques jusqu'à sa mort, le 22 mai 1885.

Un beau monument à V. Hugo en marbre blanc se trouve à Besançon.

Pendant toute sa vie il a lutté pour la liberté et la justice.

A sa mort ses cendres ont été transférées au Panthéon.

У цей період були написані шедеври Гюго.

У 1831 році з'явився «Собор Паризької Богоматері».

Потім письменник опублікував збірники своїх ліричних віршів.

Гюго став знаменитим.

У 1841 році його обрали членом Французької Академії.

У 1845 році йому присвоїли титул пера Франції.

У 1851 році з Франції депортували всіх борців проти бонапартистського режиму.

Гюго виїхав з родиною в Гернсі на англо-нормандські острови.

Там він написав «Знедолені», «Трудівники моря», «Людина, що сміється» і збірники віршів.

У 80 років він працював так, як і раніше.

До самої смерті, яка наступила 22 травня 1885 року, він писав, брав участь у політичних рухах.

Красивий пам'ятник В. Гюго з білого мармуру знаходиться в Бесансоні.

Усе своє життя він боровся за свободу і справедливість.

Після смерті його прах був перенесений у Пантеон.

Vocabulaire

être élu; -e — бути обраним, -ою
 exiler — виганяти, висилати,
 депортувати
 continuer — продовжувати
 un mouvement — рух
 chétif, -ve — щуплий, -а

à partir de... — починаючи з...
 une vocation — покликання
 un recueil — збірник
 un esclave — раб
 élir — вибирати, обирати

Discussion

1. Comment était Victor à l'enfance?
2. Qui a été son père?
3. Où Victor faisait-il ses études à partir de 1816?
4. Où a-t-il écrit ses premiers poèmes?
5. Comment s'appelait son premier recueil de poèmes?
6. En quelle année est-il devenu membre de l'Académie française?

● Emile Zola

Emile Zola est né le 2 avril 1840 à Paris.

Son père était militaire puis il est devenu ingénieur civil.

En 1847 il est mort.

Le futur écrivain s'est installé chez ses grands-parents.

Après un échec au baccalauréat Emile est entré à la librairie Hachette.

C'était en 1862.

Il clouait des caisses, ficelait des paquets pour cent francs par mois.

On l'a remarqué quelque temps après par son intelligence et on lui a confié le service de la publicité.

En octobre 1864 il a publié ses "Contes à Ninon".

La critique a accueilli favorablement ce début.

Après "La confession de Claude" la critique officielle a crié au scandale.

L'auteur était poursuivi par la police.

Quatre ans plus tard l'auteur a commencé à créer son œuvre capitale "Les Rougon-Macquart".

Il a tracé le plan de cycle et à partir de 1871 il a commencé à publier

● Еміль Золя

Еміль Золя народився 2 квітня 1840 року в Парижі.

Його батько був військовослужбовцем, який потім став інженером.

У 1847 він помер.

Майбутній письменник оселився у своїх бабусі й дідуся.

Після провалу на іспиті на ступінь бакалавра Еміль улаштовується на роботу у видавництво «Ашет».

Це було в 1862 році.

Він збиває цвяхами шухляди, перев'язує мотузкою пакети за сто франків на місяць.

Але незабаром керівництво відзначило розум молодого Золя, і йому довірили відділ реклами.

У жовтні 1864 року він опублікував «Казки Нінон».

Критика прихильно оцінила його дебют.

Однак після виходу книги «Сповідь Клода» офіційна критика підняла галас.

За автором почала стежити поліція.

Через чотири роки Золя почав роботу над своїм основним твором «Ругон-Маккари».

Він накидав план циклу й у 1871 році почав публікувати 19 томів цієї кни-

les 19 livres de cette histoire d'une famille sous le Second Empire.

A partir de septième volume le succès l'a rendu célèbre.

Autour de Zola se groupaient les écrivains de l'école naturaliste.

Le réalisme social de cet auteur, si nouveau à l'époque d'individualisme extrême, l'a opposé beaucoup de ses contemporains qui isolaient leurs personnages de la société.

Les romans de Zola sont traduits dans toutes les langues, parmi eux ses célèbres romans "Germinal", "Guet-apens".

Ces livres ont vu le jour en 1885.

"Germinal" décrit les conditions de la vie des mineurs et de leur travail dangeureux, mortel.

Zola est un incomparable évocateur des foules, surtout des foules en mouvement, avec la diversité des vêtements, des attitudes, des visages.

ги, у якій описувалося життя родини в часи Другої імперії.

Після виходу в світ сьомого тому автор став відомим.

Еміля Золя оточують письменники-натуралісти.

Соціальний реалізм Золя став новим віянням в епоху надмірного індивідуалізму і протиставив творчість письменника творчості багатьох його сучасників, що розглядали своїх персонажів окремо від суспільства.

Романи Золя перекладені всіма мовами; серед інших і його знаменитий роман «Жерміналь», «Пастка».

Ці книги вийшли в світ у 1885.

«Жерміналь» описує умови життя шахтарів та їх смертельно небезпечну роботу.

Золя — автор, що створює яскраві, неповторні образи натовпу, особливо виразно автор описує натовп, який рухається, у всій розмаїтості його одягу, стосунків, облич.

Vocabulaire

un militaire —

військовослужбовець

civil, -e — громадянський, -а

clouer — збивати цвяхами

ficeler — перев'язувати

confier — довіряти

favorablement — прихильно

une confession — сповідь

crier au scandale — піднімати галас

un contemporain, -ne — сучасник, -ця

le germinal — жерміналь (7-й місяць республіканського календаря) в 1789—1793 рр.

Discussion

1. Qui a éduqué le futur écrivain?
2. Est-ce que Emile a passé son bac?
3. Où et en qualité de qui travaillait-il?
4. Quand il a publié ses "Contes à Ninon"?
5. Comment est nommé son oeuvre capitale?

● Albert Camus

L'auteur de "l'Étranger" avait emprunté aux romanciers américains de l'entre-deux-guerres (en particulier à Hemingway) la technique de "décrire un homme sans conscience apparente".

Fils d'un ouvrier agricole, Albert Camus est né en Algérie en 1913.

Son père a été tué pendant la guerre de 1914.

Albert est resté avec sa mère dans un pauvre appartement d'Alger.

Il a commencé à travailler très tôt.

Malgré la pauvreté il a réussi à faire ses études de philosophie qui n'étaient interrompues que par le tuberculose.

Passionné par le théâtre Camus a fondé le Théâtre de Travail.

Ce théâtre est devenu plus tard Théâtre de l'Équipe.

Pendant plusieurs années il a travaillé comme journaliste, d'abord à Alger, puis à Paris.

En 1940 il a voulu s'engager dans l'armée, mais il n'a pas réussi à cause de santé.

Il ne pouvait pas rester passif.

Camus tenait une place importante dans la Résistance.

Ses premières œuvres n'ont pas connus de succès.

La gloire est venue à Camus après avoir publié "L'Étranger", "La Peste".

● Альбер Камю

Автор книги «Сторонній» запозичив техніку «неусвідомленого опису людини» в американських романістів міжвоєнного періоду (зокрема в Хемінгуей).

Альбер Камю, син селянина, народився в Алжирі в 1913 році.

Його батько був убитий на війні 1914 року.

Альбер залишився вдвох з матір'ю, вони жили в бідній квартирі в місті Алжирі.

Він рано почав працювати.

Незважаючи на бідність, йому вдалося вивчати філософію, але туберкульоз перервав його заняття.

Камю, захоплений театральним мистецтвом, створив Робітничий театр.

Пізніше він став Театром одностудійців.

Кілька років він працював журналістом, спочатку в Алжирі, потім у Парижі.

У 1940 році він хотів записатися добровольцем в армію, але не пройшов за станом здоров'я.

Він не міг залишатися байдужим.

Камю брав активну участь у діяльності Опору.

Перші твори не принесли письменникові популярності.

Слава прийшла до Камю після того, як були опубліковані «Сторонній» і «Чума».

Dans "La Peste" Camus imagine qu'une épidémie de peste s'est abbatue sur la ville d'Oran.

La peste est le personnage qui symbolise l'occupation allemande et le combat de l'homme contre un mal réel.

En 1957 il a obtenu le prix Nobel.

L'idée générale des livres de Camus c'est une absurde née de la confrontation de l'homme et du monde.

Dans ses essais il oppose souvent l'art à la vie réelle.

У «Чумі» фантазія Камю описує епідемію цієї страшної хвороби, що звалилася на місто Оран.

«Чума» — це алегорія, який нагадує про німецьку окупацію і боротьбу людини з реальним злом.

У 1957 році письменник одержав Нобелівську премію.

Основна думка творів Камю — це абсурд, що впливає із протиставленням людини і світу.

У своїх есе він часто протиставляє мистецтво і реальне життя.

Vocabulaire

emprunter — запозичувати
un entre-deux guerres — міжвоєнний період
un ouvrier agricole — сільський робітник; селянин
rester — зостатися
malgré — незважаючи
une équipe — команда, зміна, бригада, однодумці

engager (s') — вступити, пристати, приєднатися
la Résistance — рух Опору фашистам (у Франції)
abbatre (s') — звалитися
la peste — чума
une absurde — дурість

Discussion

1. Qu'est-ce que Camus a emprunté à Hemingway?
2. Qu'est-ce qu'il faisait en Algérie?
3. De quoi s'agit-il dans la "Peste"?
4. En quelle année a-t-il obtenu le Prix Nobel?
5. Quelle était l'idée générale de ses oeuvres?

● La vie et les œuvres de Gustave Flaubert

Gustave Flaubert est né en 1821 à Rouen dans la famille du docteur Achille Flaubert.

Son père était chirurgien.

● Життя і творчість Гюстава Флобера

Гюстав Флобер народився в 1821 році в Руані у родині доктора Ахілла Флобера.

Його батько був хірургом.

Dès son enfance Gustave s'intéressait au métier de son père.

Il gardait un grand respect pour son père pendant toute sa vie.

Flaubert a commencé à écrire très tôt.

A neuf ans il composait déjà des proverbes.

Il écrivait tout le temps.

Mais selon la volonté de son père, il a dû commencer ses études de droit.

A la fin de l'année 1843 il est tombé gravement malade.

Sa maladie et puis la mort de son père l'ont fait rentrer à la maison.

Il a beaucoup voyagé et après l'un de ses voyages est apparu le roman "Madame Bovary".

Sa publication en 1856 était un grand succès.

Puis l'écrivain a commencé le travail sur "Salammbô".

Après l'avoir terminé il ébauche le plan de nouveau roman "l'Education sentimentale".

Il ne l'a pas terminé qu'en 1869.

Ce roman est devenu très célèbre.

Flaubert essayait toujours d'écrire une œuvre parfaitement impersonnelle.

Pour l'écrivain l'unique mission de l'artiste est de créer de la beauté.

Il disait: "Il faut partir du réalisme pour aller jusqu'à la beauté".

З дитячих років Гюстав цікавився роботою свого батька.

Через усе життя він проніс почуття глибокої поваги до нього.

Флобер рано почав писати.

У дев'ять років він уже складав прислів'я.

Він писав завжди.

Але Гюстав повинен був підкоритися волі батька і піти навчатися на юридичний факультет.

Наприкінці 1843 року він серйозно занедужав.

Його хвороба, а потім і смерть батька змусили його повернутися додому.

Він багато подорожував, і після однієї з подорожей з'явився роман «Мадам Боварі».

Його публікація в 1856 році була великим успіхом.

Потім він почав роботу над «Саламбо».

Закінчивши твір, він у загальних рисах накреслив план нового роману «Виховання почуттів».

Закінчив він його тільки в 1869 році.

Цей роман став дуже відомим.

Флобер завжди намагався писати в цілком знеособленій формі.

На думку письменника, єдиним завданням творчого генія є створення краси.

Він говорив: «Слід відштовхнутися від реалізму, щоб прийти до краси».

Après la mort de Flaubert en 1880 on a publié ses œuvres inédites et son énorme correspondance.

Ses lettres à George Sand, à Tourguéniev et plusieurs autres sont de petites chefs-d'œuvre de pensée et de style.

Після смерті Флобера в 1880 році були опубліковані його незавершені твори і величезне листування.

Його листи до Жорж Санд, Тургенєва та багатьох інших є шедеврами думки й стилю.

Vocabulaire

un proverbe — прислів'я
selon — згідно
tomber — впасти
tomber malade — захворіти
gravement — серйозно
faire rentrer — змусити повернутися

ébaucher — накидати;
 накреслити, позначити
impersonnel, -le —
 знеособлений, -а
inédit, -e — недрукований, -а

Discussion

1. Quand et où est né Gustave Flaubert?
2. A quel âge a-t-il commencé à écrire des proverbes?
3. Pourquoi Flaubert a dû faire les études de droit?
4. Quand a apparu son premier roman?
5. Comment était sa correspondance?

● George Sand — femme-écrivain

Le vrai nom de George Sand était Aurore Dupin.

Elle est née à Paris en 1804.

Son père était l'officier de l'armée de Napoléon et sa mère était danseuse.

En 1808 le père d'Aurore est mort.

La mère et Aurore se sont installées à Paris.

Jusqu'à 1820 la petite fille est restée dans le couvent où elle a reçu une formation sommaire.

En 1831 elle a décidé de s'installer à Paris.

● Жорж Санд — жінка-письменник

Справжнє ім'я Жорж Санд — Аврора Дюпен.

Вона народилася в Парижі у 1804 році.

Її батько був офіцером армії Наполеона, а мати — танцівницею.

У 1808 році батько Аврори помер.

Мати з донькою оселилися в Парижі.

До 1820 року дівчинка перебувала в монастирі, де вона отримала загальну освіту.

У 1831 році вона вирішила знову оселитися в Парижі.

Aurore travaillait pour des journaux et des revues.

Ce temps-là elle a publié ses premières nouvelles.

Elle a fait paraître le roman “le Rose et la Blanche” qui était signé par le nom Jules Sand.

En 1832 elle a signé le roman “Indiana” par son pseudonyme George Sand.

“Indiana” avait un très grand succès.

George Sand devenait de plus en plus célèbre d'une année à l'autre.

“Valentine” a été écrit en 1832, “Lélia” — en 1833, “Jacques” en 1834 et encore beaucoup d'autres.

Les conflits de ses héros se déroulent dans la sphère morale et psychologique.

Dans son roman “Compagnon du tour de France” qui a vu le grand jour en 1840 George Sand décrit le travail manuel, la vie d'un homme du peuple qui malgré son existence dure s'élève à la vie de l'esprit.

A la fin des années 30, George Sand a activement aidé les écrivains prolétaires.

Les années 40—50 étaient riches en publications.

Le roman “La Mare au diable” a été publié en 1846.

En 1848 “François le Champi”, en 1849 “la Petite Fadette” est apparu et en 1853 “Les Maîtres-sonneurs”.

Аврора працює журналістом газет і журналів.

У цей період побачили світ її перші новели.

Вона написала роман «Роз і Бланш», який підписала ім'ям Жюль Санд.

У 1832 році під її новим псевдонімом Жорж Санд виходить роман «Індіана».

Він став дуже популярним.

Щорічно росте слава Жорж Санд.

Книга «Валентина» була написана в 1832 році, «Лелія» — у 1833, «Жак» у 1834, було написано також багато інших книг.

Автор розглядає конфлікт героїв у моральній і психологічній сфері життя.

У своєму романі «Попутник у подорожі Францією», що вийшов в 1840 році, Жорж Санд описує ручну працю, життя простої людини, яка незважаючи на тяжкі умови існування, розвивається духовно.

Наприкінці 30 років Жорж Санд активно допомагала письменникам—пролетарям.

40—50-ті роки були багаті на публікації.

Роман «Чортове болото» був опублікований у 1846 році.

У 1848 з'явився роман «Франсуа—знайда», у 1849 з-під пера письменниці вийшла «Маленька Фадетта», а в 1853 році «Хазяї—дзвонарі».

Les principaux personnages de ces romans sont purs, courageux, sages, généreux.

Ils traversent toute sorte d'épreuves, et les lecteurs suivent leurs aventures avec sympathie.

Головні герої цих романів — чисті, відважні, мудрі, великодушні люди.

Вони зазнають всіляких випробувань, а читачі з великою симпатією стежать за їхніми пригодами.

Vocabulaire

jusqu'à — до

décider — вирішувати

de plus en plus — все більше і більше

un conflit — конфлікт, сварка, незгода, протиріччя

la vie de l'esprit — духовне життя

un sonneur — дзвонар

généreux, -euse — великодушний, -а

une sympathie — симпатія, прихильність

Discussion

1. Quel est le vrai nom de George Sand?
2. Où a-t-elle passé son enfance?
3. Quel était son premier roman?
4. Dans quelle sphère se déroulent des conflits de ses héros?
5. Qui étaient les principaux personnages de ses romans?

● André Maurois (Emile Herzog)

André Maurois (1885—1967) est l'un des écrivains les plus lus et les plus connus en France et par le monde.

Il est né en 1885.

Pendant la Première Guerre mondiale Maurois est agent de liaison auprès de l'armée anglaise.

Ce sont ses contacts avec les officiers britanniques qui lui fourniront l'idée de son premier livre.

“Les Silences du colonel Bramble” (1918), est d'un humour fin et d'une langue parfaite.

● Андре Моруа (Еміль Ерзог)

Андре Моруа (1885—1967) є одним із письменників, що найбільше читаються, та найвідоміший письменник Франції та світу.

Він народився в 1885 році.

Під час Першої світової війни Моруа — зв'язковий в англійській армії.

Його відносини з британськими офіцерами дадуть ідею виникненню його першої книжки.

«Мовчазний полковник Брамбл» (1918) являє собою тонкий гумор і чудову мову.

Le succès de ce livre va décider la carrière de son auteur: Maurois se fait écrivain, et à partir de 1919 il publie plusieurs romans: "Les discours du docteur O'Grandy" (1922), "Bernard Quesnay" (1926), "Climats" (1928), "Le cercle de la famille" (1932), "La Terre promise" (1945).

A côté de sa production romanesque Maurois a écrit plusieurs nouvelles, des essais, l'histoire de l'Angleterre (1930) et des Etats-Unis (1943), l'histoire de la France (1952).

Mais parmi tous ses ouvrages la gloire et la valeur sont attachées à ses romans biographiques: "Byron" (1930), "Tourguéniev" (1931), "Lilia ou la vie de George Sand" (1952), "Olympio ou la vie de V. Hugo" (1954), "Les trois Dumas" (1957) et d'autres.

André Maurois a été élu à l'Académie française en 1938.

Pendant la Seconde Guerre mondiale il est attaché à l'armée française.

A. Maurois est un grand psychologue et fin observateur.

Успіх цієї книжки вирішить подальшу кар'єру її автора: Моруа стає письменником, і починаючи з 1919 року він публікує багато романів: «Балакучий доктор О'Гренді» (1922), «Бернар Кесне» (1926), «Мінливості кохання» (1928), «Сімейне коло» (1932), «Обітована земля» (1945).

Поряд з романтичними творами Моруа написав багато новел, нарисів, історію Англії (1930) та Сполучених Штатів Америки (1943), Історію Франції (1952).

Але серед усіх його творів слава й значення належать його біографічним романам: «Байрон» (1930), «Тургенєв» (1931), «Лілія, або життя Жорж Санд» (1952), «Олімпіо, або життя В. Гюго» (1954), «Три Дюма» (1958) та інші.

В 1938 р. Андре Моруа був обраний до Французької академії.

Під час Другої світової війни він призивається до Французької армії.

Андре Моруа — великий психолог і тонкий спостерігач.

Vocabulaire

un agent de liaison — зв'язковий

un contact — відносина

fournir qch — надати, надихнути

se faire — ставати, зробитися

être attaché — входити до складу

un fin observateur — тонкий спостерігач

Discussion

1. Quel est le vrai nom d'André Maurois?
2. Qu'est-ce qu'il faisait pendant la Première guerre mondiale?
3. Comment se présente "Les silences du colonel Bramble"?
4. Avez-vous lu des nouvelles d'André Maurois?
5. Est-ce qu'elles ressemblent à celles d'O'Henry?
6. Auxquelles de ses œuvres sont attachées la gloire et la valeur?

● **Stendhal**

Stendhal (son vrai nom était Henri Beyle) est né en 1783 à Grenoble.

Sa mère était morte quand il était très jeune.

Son enfance était malheureuse.

En 1794 son père a été emprisonné, Henri est venu chez son oncle.

Il était attiré par la philosophie du 18 siècle.

Son auteur préféré était Voltaire.

Il a commencé à étudier les mathématiques et se préparer à l'Ecole Polytechnique.

Il est venu à Paris pour y entrer mais ses projets ont changé et il s'est engagé dans l'armée de Napoléon.

Quand il était en Italie il a compris que l'armée n'était pas sa vocation.

Henri l'a quittée en 1802.

Puis en 1806 il a voulu reprendre son service militaire pour participer à la campagne et il est devenu le témoin de la défaite de Napoléon en Russie.

Après la chute de Napoléon Stendhal est allé en Italie.

A Milan il a écrit les travaux sur la musique et la peinture.

Il a beaucoup voyagé.

En 1817 il a donné sa première œuvre "Rome, Naples et Florence" qu'il a signé du nom de Stendhal.

● **Стендаль**

Стендаль (справжнє ім'я якого Анрі Марі Бейль) народився в 1783 році в Греноблі.

Його мати померла, коли він був ще зовсім малий.

Дитинство хлопчика було нещасливим.

У 1794 році його батька заточили у в'язницю, а Анрі переїхав жити до свого дядька.

Йому дуже подобалася філософія 18 століття.

Улюбленим автором був Вольтер.

Анрі почав вивчати математику і готуватися до навчання у Вищій політехнічній школі.

Він приїхав у Париж, щоб туди вступити, але його плани змінилися, і він пішов добровольцем в армію Наполеона.

Коли Анрі був в Італії, то зрозумів, що армія не його покликання.

Він пішов з неї в 1802 році.

Потім у 1806 році він знову захопився військовою справою і брав участь у походах Наполеона, і став свідком його поразки в Росії.

Після скинення Наполеона Стендаль їде до Італії.

У Мілані він пише роботи про музику й живопис.

Він багато подорожує.

У 1817 році народилася його перша книга «Рим, Неаполь і Флоренція», яку він підписує ім'ям Стендаль.

En 1830 il est revenu à Paris et a publié son premier chef-d'œuvre "Le Rouge et le Noir".

Ce roman est une critique de la société française, de sa laideur, de ses ambitions.

Les œuvres les plus connues de Stendhal sont: "Le Rouge et le Noir" et "Chartreuse de Parme".

Ce dernier a été publié en 1839.

C'est l'histoire de la vie du futur pape italien.

Mort en 1842, Stendhal a laissé de nombreuses œuvres inachevées qui ont été publiées après sa mort.

On disait de Stendhal: "...le mélange de dandy, d'officier, d'artiste, d'homme de monde, de penseur original, d'humoriste, de touriste, d'excentrique, d'ironique".

У 1830 році він повернувся до Парижа й опублікував свій перший шедевр «Червоне і чорне».

Цей роман містить критику французького суспільства, його неподобства й амбіції.

Найвідоміші твори Стендаля це: «Червоне і чорне», «Пармський монастир».

Останній роман був опублікований у 1839 році.

Це історія життя майбутнього італійського папи.

Стендаль залишив багато незакінчених творів, що були опубліковані вже після його смерті в 1842 році.

Про Стендаля говорили: «...суміш денді, офіцера, художника, світської людини, оригінального мислителя, гумориста, туриста, дивака і насмішника».

Vocabulaire

emprisonner — заточити
у в'язницю

attirer — притягати,
приваблювати

engager (s') — вступити,
приєднатися

une campagne — похід
(військовий)

une défaite — поразка

une chute — падіння

signer — підписувати

une laideur — неподобство

Discussion

1. Est-ce que Stendhal était orphélin?
2. Où voulait-il entrer?
3. Où s'est-il engagé?
4. Qu'est-ce qu'il faisait en Italie?
5. En quelle année a-t-il pris le pseudonyme Stendhal?
6. Quel est son vrai nom?

● **Marcel Aymé**

Romancier, nouvelliste, dramaturge, journaliste, Marcel Aymé (1902—1967) est un écrivain extraordinaire.

● **Марсель Еме**

Романіст, новеліст, драматург, журналіст Марсель Еме (1902—1967) — незвичайний письменник.

A la suite d'une grave maladie, le jeune homme a dû commencer la carrière d'un ingénieur.

Quand il avait vingt ans il est entré dans une agence de presse.

En 1925 il a fait ses débuts de romancier avec "Brûlebois".

Depuis ce temps-là il s'est consacré entièrement aux activités littéraires.

Mais le vrai succès est venu après la publication de la "Jument verte".

Il pourra entièrement vivre de sa plume jusqu'à sa mort.

Il a écrit 2 essais, 17 romans, plusieurs dizaines de nouvelles, une dizaine de pièces de théâtre et plus de 160 articles.

Les romans et les nouvelles de Marcel Aymé offrent une image des mœurs assez complète de la France.

Il n'est pas théoricien.

Il connaît mal la vie des ouvriers mais ses talents d'auteur s'exercent en revanche pour décrire les paysans.

Ce romancier rend à travers le mot juste l'atmosphère propre à chacune des couches de la bourgeoisie de son époque.

Mais au cœur de ce réalisme naît parfois une forme personnelle de fantastique, l'écrivain adapte des légendes.

Через серйозну хворобу молодда людина була змушена почати кар'єру інженера.

У віці двадцяти років він улаштувався на роботу у видавниче агентство.

У 1925 році відбувся його дебют як романіста з книгою «Дрова що згоріли».

З того часу він цілком присвятив себе літературній діяльності.

Але справжній успіх прийшов до нього після публікації «Зеленої кобили».

До самої смерті він жив на гонорари від своїх книг.

Він написав 2 есе, 17 романів, кілька десятків новел, десяток театральних п'єс і понад 160 статей.

Романи і новели Марселя Еме пропонують читачам досить повний опис звичаїв Франції.

Письменника не можна назвати теоретиком.

Він погано знав життя робітників, зате вся глибина його письменницького таланту виявлялася в описі життя селян.

Цей романіст зміг через точно підібране слово передати атмосферу, характерну для того чи іншого прошарку буржуазного суспільства того часу.

Але іноді крізь цей реалізм простежується авторська лінія фантастичного сюжету, в основу якого були покладені легенди.

Parfois son imagination crée ses propres histoires (“Les contes de chat perché”, “Le passe-muraille”, “Derrière chez Martin”).

L'imagination, les rêves apparaissent comme une issue dans ce monde trop oppressant.

Marcel Aymé est d'abord un remarquable conteur d'histoires.

Il pratique l'humour sous des formes très diverses.

Sa plume acide et ironique lutte contre l'égoïsme, le snobisme, la bêtise des gens.

Іноді його уява створює свої власні історії («Розповіді kota на дереві», «Той, що проходить крізь стіну», «За будинком Мартенів»).

Уява, фантазії, мрії виникають у автора як втеча від пригніченості цього світу.

Насамперед Марсель Еме — видатний оповідач історій.

Його твори насичені гумором у різній формі.

Його уїдливе й іронічне перо бореться з егоїзмом, снобізмом і людською дурістю.

Vocabulaire

extraordinaire — незвичайний, -а

entièrement — цілком

offrir — пропонувати; дарувати

exercer (s') — виявлятися

en revanche — зате, натомість

une couche — прошарок

à travers — через

une imagination — уява, фантазія

une issue — вихід (із якогось становища)

acide — уїдливий, -а

Discussion

1. Pourquoi peut-on dire que Marcel Aymé est un écrivain extraordinaire?
2. Comment a-t-il débuté en lettres?
3. Combien d'œuvres a-t-il écrit?
4. Qu'est-ce que ses oeuvres offrent aux lecteurs?
5. Contre quoi lutte sa plume acide?

● **Léonard de Vinci**

Léonard est né en 1452 à Vinci, une bourgade de la région de Florence.

Fils de notaire, il ne reçoit pas une formation intellectuelle très poussée.

Mais dès l'âge de quatorze ans, il apprend la peinture auprès d'un maître florentin, Verrochio, puis il est appelé à Milan par le duc Ludovic le More.

● **Леонардо да Вінчі**

Леонардо народився в 1452 році в містечку Вінчі біля Флоренції.

Син нотаріуса, він не одержав досить високої освіти.

Але з чотирнадцяти років він навчається живопису у флорентійського майстра Верроккйо, потім їде до Мілана на запрошення герцога Людовіка Лемора.

Pendant dix-sept ans, il sert tour à tour de peintre, d'architecte, d'organisateur de fêtes, d'ingénieur.

Il poursuit des recherches en anatomie, en géologie, en mathématiques.

Car pour lui, l'art n'est que le couronnement de la science et de la technique.

Connu désormais dans toute l'Italie, il travaille aussi à Florence et à Rome.

Léonard a exposé une véritable théorie de la peinture.

Il a imaginé des fortifications, des systèmes hydroliques.

Ses carnets, publiés longtemps après sa mort nous conservent ses projets de scaphandre, de parachute, de char, de machine à voler.

En 1516, François 1-er invite Léonard de Vinci en France.

Il apporte trois tableaux dont un est "La Joconde".

Ce petit tableau (0,77 m de hauteur sur 0,53 m de largeur) représente Mona Lisa, "madame" (en florentin) Lisa, épouse du riche florentin Francesco Del Giocondo.

L'artiste n'a pas livré le tableau peint vers 1506 (on ignore pourquoi) et François 1-er l'achète.

Le portrait a été exposé à Fontainebleau, Paris, Versailles, il est désormais au musée du Louvre, protégé par une vitre à l'épreuve de balles.

Протягом сімнадцяти років він працює то художником, то архітектором, то організатором святкувань, то інженером.

І продовжує дослідження в галузі анатомії, геології, математики.

Оскільки для нього мистецтво було тільки вінцем науки і техніки.

Відтепер він стає відомим у всій Італії, працює у Флоренції й у Римі.

Леонардо створив наукову теорію живопису.

Він винайшов оборонні спорудження, гідравлічну систему.

Його записники, опубліковані набагато пізніше після його смерті, зберегли для нас креслення скафандра, парашута, танка, літального апарата.

У 1516 році Франциск I запрошує Леонардо да Вінчі у Францію.

Він привіз три картини, однією з яких була «Джоконда».

На цьому невеликому полотні (0,77 м заввишки і 0,53 м завширшки) зображена Мона Ліза, «Мадам» (флорентійською мовою), дружина багатого флорентійця Франческо дель Джокондо.

Майстер не віддав картину, написану в 1506 році (невідомо чому), і Франциск I її купив.

Портрет виставлявся у Фонтенебло, Парижі, Версалі; відтепер він розташований в музеї Лувра під захистом куленепробивного скла.

Chaque année, des millions d'admirateurs viennent méditer devant le sourire énigmatique et le regard mystérieux de la jeune femme.

Léonard de Vinci est mort en France en 1519.

Sa tombe se trouve dans son mausolée de Saint-Martin-l'Église.

Щороку мільйони шанувальників приходять помилуватися загадковою посмішкою і таємничим поглядом молодої жінки.

Помер Леонардо да Вінчі у Франції в 1519 році.

Його могила розташована в його невеличкому маєтку Кйо-Люсе.

Vocabulaire

une bourgade — містечко

un notaire — нотаріус

pousser — штовхати; лізти вгору, зростати

auprès de — біля

servir à tour de — працювати то (тим), то (іншим)

poursuivre — продовжувати

car — оскільки

désormais — відтепер

une épouse — дружина

exposer — виставляти

livrer — видавати

on ignore pourquoi — невідомо чому

Discussion

1. Quand et où est né Léonard de Vinci?
2. Auprès de qui apprenait-il l'art de peinture?
3. De qui servait-il pendant dix-sept ans?
4. Pourquoi est-il venu en France?
5. Où se trouve la tombe de Léonard de Vinci?

● Eugène Delacroix — peintre français du romantisme

Delacroix est né en 1798 dans une famille aisée.

Son père était haut fonctionnaire de l'Empire.

Pourtant, à peine ses études terminées, il se trouve orphelin de père et de mère.

Il doit alors songer à travailler pour vivre.

Il dessine des caricatures pour des périodiques.

Son premier tableau était "Dante et Virgile aux Enfers" qu'il exposa au Salon en 1822.

● Ежен Делакруа — французський художник романтизму

Делакруа народився в 1798 році в заможній родині.

Його батько був високим чиновником імперії.

Однак, ледве закінчивши навчання, він стає сиротою, цілковитим сиротою.

Тоді він повинен був думати про роботу, щоб жити.

Він малює карикатури для періодичних видань.

Його перша картина була «Данте та Вергілій у пеклі», яку він виставив у Салоні живопису в 1822 році.

Quel succès!

C'est à partir de ce jour-là que son nom fut connu.

En 1830 il est devenu chef de file de la jeune génération de peintres.

Delacroix est en peinture ce qu'est Victor Hugo en littérature.

Ce coloriste mena la lutte de la couleur contre le noir, et du volume contre la ligne, liait aussi cette lutte à celle de la liberté contre l'autocrate arbitraire.

Ses œuvres connues sont "Le massacre de Scio", "La Grèce expire à Missolongi", "La liberté guidant le peuple", "Les femmes d'Algero dans leur appartement", "La chasse au lion" et d'autres.

A présent nous admirons ces tableaux.

Outre son énorme talent de peintre il était encore doué pour la musique et la littérature.

C'est un penseur profond, un peintre admirable.

Il était membre de la Commune de Paris.

Який успіх!

Починаючи з цього дня його ім'я стало відомим.

У 1830 році він став ватажком молодого покоління художників.

Делакруа в живопису те саме, що й Віктор Гюго в літературі.

Цей колорист вів боротьбу кольору з чорнотою, об'єму проти лінії, об'єднував також цю боротьбу з боротьбою за свободу проти позазаконного самодержавства.

Його відомі твори: «Різанина на Хіосі», «Греція помирає в Міссолоні», «Свобода, що веде народ», «Алжирські жінки вдома», «Охота на левів» та ін.

Зараз ми захоплюємося цими картинами.

Крім того, що він мав величезний талант художника, він був обдарованим і схильним до музики та літератури.

Це глибокий мислитель, чудовий художник.

Він був учасником Паризької Комуні.

Vocabulaire

aisé, -e — заможний, -а; зручний, -а

pourtant — однак

à peine — ледве

songer — думати; роздумувати

un périodique — періодичне видання

une génération — покоління

arbitraire — позазаконний, -а

un massacre — різанина

doué, -e — обдарований, -а

Discussion

1. Dans quelle famille Eugène est-il né?
2. Qu'est-ce qui s'est passé dans son adolescence?
3. Comment s'appelait son premier tableau?
4. Comment compare-t-on Delacroix et Hugo?
5. Quelles sont ses œuvres connues?

● **Gustave Courbet —
peintre français du
réalisme**

Gustave Courbet (1819—1877) est né à Ornans.

Il était le petit-fils d'un révolutionnaire de 1793.

Sa jeunesse s'écoulait sous Louis-Philippe, pendant le développement de la classe bourgeoise.

Se heurtant à des difficultés il devait lutter pour gagner sa vie.

A l'âge de vingt ans il a décidé d'apprendre à peindre lui-même en copiant Rembrandt, Van Dyck et Vélasquez, sans entrer dans un atelier.

Il disait: "Pour bien faire de l'art vivant il ne faut pas seulement être un peintre, mais encore un homme".

Il écrivait sa vie dans les magnifiques autoportraits tels que "Courbet au chien noir", "L'homme blessé", "L'homme à la ceinture de cuir", "L'homme à la pipe".

Courbet ressemble à ses "Lutteurs".

Quelques amis le soutenaient car ils comprenaient et savaient que Courbet était en train de purifier l'art de son temps de tous les mensonges de l'académisme.

Fils d'un paysan, il devient membre de la Commune de Paris.

Les tableaux connus sont: "La Fileuse", "Les casseurs de pierre", "L'enterrement d'Ornans", "La Remise des chevreuils".

Il était un artiste libre.

● **Гюстав Курбе —
французський художник
реалізму**

Гюстав Курбе (1819—1877) народився в Орнані.

Він був онуком революціонера 1793 року.

Його юність проходила в часи правління короля Луї-Філіппа та розвитку буржуазного класу.

Він повинен був боротися, заробляючи собі на життя, стикаючись із труднощами.

У віці 20 років він вирішив навчитися малювати самостійно, без майстерні, змальовуючи Рембрандта, Ван Дейка та Веласкеса.

Він казав: «Щоб добре займатися живим мистецтвом, треба бути не тільки художником, але ще й людиною».

Він описав своє життя у чудових автопортретах, таких як «Курбе з чорним собакою», «Поранена людина», «Людина зі шкіряним паском», «Людина з люлькою».

Курбе схожий на своїх «Борців».

Деякі друзі його підтримували, оскільки розуміли й знали, що Курбе був готовий очистити мистецтво свого часу від усієї брехні академізму.

Син селянина, він стає учасником Паризької Комуни.

Відомі картини: «Прядильниця», «Дробильники каміння», «Похорон в Орнані», «Хашчі косуль».

Він був вільним художником.

Il voulait faire de l'art vivant.

Він хотів займатися живим мистецтвом.

Courbet a passé ses dernières années de la vie en Suisse.

Курбе провів свої останні роки в Швейцарії.

Il était vraiment un grand peintre.

Він був справді великим художником.

Vocabulaire

un petit-fils — онук

écouler (s') — проходити

heurter (se) à — стикатися з...

gagner la vie — заробляти на життя

une pipe — люлька (для тютюну)

être en train de — бути якраз до...

purifier — очищати

un mensonge — брехня

Discussion

1. A quelle époque vivait Gustave Courbet?
2. Qui était-il d'origine?
3. Comment a-t-il appris à peindre?
4. Au quel courant de l'art appartenait-il?
5. Dans quels travaux a-t-il dessiné sa vie?

● Jean-François Millet — peintre français du réalisme

Millet est né en 1814 à Gréville près de Cherbourg.

A partir de 1837 il habitait Paris.

Il était l'apprenti de Delaroche — auteur des tableaux religieux et de compositions d'histoire.

J.-Fr. Millet un des plus grands peintres français de la vie paysanne.

La grandeur de Millet est dans l'ampleur noble de ses personnages dans l'austère tendresse de son style.

Sa jeunesse s'écoule sous Louis-Philippe, le roi bourgeois, pendant le développement de la classe.

● Жан-Франсуа Мілле — французський художник реалізму

Мілле народився в 1814 році в Гревелі поблизу Шербурга.

З 1837 року він жив у Парижі.

Він був учнем Делароша — автора релігійних картин та історичних композицій.

Ж.-Ф. Мілле був одним із найвідоміших французьких художників, котрий описував селянське життя.

Величність Мілле у благородній широті його персонажів, у суворій ніжності його стилю.

Його юність проходила в часи правління короля Луї-Філіппа та розвитку буржуазії.

A Paris il cherche sa vraie vocation.

Sur son tableau "Les Glaneuses" il peint les scènes champêtres d'une émotion et d'une sincérité.

C'est le moment où il s'installe à Barbizon.

Il sacrifiait ses intérêts matériels à ses convictions.

Ses œuvres célèbres sont "Glaneuses", "Angelus", "Les charbonnières", "Les meules", d'autres.

J.-F. Millet peint les scènes de la vie paysanne, les paysages et les portraits.

Ses œuvres lui ont apporté un grand succès.

Il est mort en 1875 à Barbizon dans la pauvreté.

У Парижі він шукає справжнього покликання.

У своїй картині «Збиральниці колосся» він змальовує сільські сцени з хвилюванням та щирістю.

У цей час він оселяється в Барбізоні.

Він жертвував своїми матеріальними інтересами своїм переконанням.

Його знамениті твори: «Збиральниці колосся», «Анжелюс», «Вугільщики», «Скирди» та інші.

Ж.-Ф. Мілле змальовує сцени селянського життя, пейзажі та портрети.

Його твори принесли йому величезний успіх.

Він помер у 1875 році в бідності в Барбізоні.

Vocabulaire

un apprenti — учень (у майстра)

une grandeur — велич,
величність

une ampleur — широта

noble — шляхетний, -а;
благородний, -а

austère — суворий, -а

une tendresse — ніжність

sacrifier — жертвувати

une conviction — переконання

une pauvreté — бідність

Discussion

1. L'apprenti de quel peintre connu a été J.-F. Millet?
2. Sur quoi se base la grandeur de Millet?
3. Quelles scènes peignait J-F Millet?
4. C'était un homme avare?
5. Est-il mort très riche?

● Paul Cézanne

Paul Cézanne est né en 1839, en Aix-en-Provence.

De 1852 à 1858 Paul reçoit une solide formation humaniste au collège de Bourbon d'Aix.

● Поль Сезанн

Поль Сезанн народився в 1839 році в місті Екс-ан-Прованс.

У 1852—1858 роках Поль одержує добру гуманітарну освіту в коледжі Бурбон у Ексе.

Emile Zola y devient son ami.

Ensemble ils font de longues promenades agitées de rêves et de discussions.

En 1858, Cézanne entre à la faculté de droit.

Son père, banquier, voudrait assurer à son fils un avenir dénué de préoccupations financières.

Mais Paul s'intéresse à la peinture.

En 1861, Cézanne rencontre Pissarro qui jouera plus tard un rôle déterminant dans son évolution.

En 1872 il vient travailler à Pontoise auprès de Pissarro et s'engage dans une voie toute nouvelle.

Peu à peu il commence à être connu.

Ambroise Vollard, marchand de tableaux, fait une grande exposition de Cézanne.

Il est reconnu comme un grand peintre.

Mais le 22 octobre 1906, il meurt.

Aujourd'hui, tous les musées du monde cherchent à avoir des tableaux de Cézanne.

Il est un des peintres les plus "chers" du monde.

Ses œuvres coûtent des millions d'euros.

Il appartenait à l'école impressionniste.

Citons son "Estaque"-tableau impressionniste.

Там він подружився з Емілем Золя.

Мріючи і сперечаючись, вони подовгу гуляють разом.

У 1858 році Сезанн вступає на юридичний факультет.

Його батько, банкір, мріє про те, щоб його син не зазнавав у майбутньому фінансових проблем.

Але Поль цікавиться живописом.

У 1861 році Сезанн зустрічає Піссарро, який відіграє пізніше визначальну роль у його розвитку.

У 1872 році він їде працювати в Понтуаз до Піссарро, де починається новий для нього шлях.

Поступово він стає відомим.

Амбруаз Воллар, торговець картинами, організував велику виставку картин Сезанна.

Він був визнаний великим художником.

Але 22 жовтня 1906 року він помер.

Сьогодні всі музеї світу намагаються придбати картини Сезанна.

Він один із найбільш «дорогих» художників світу.

Його картини коштують мільйони євро.

Він належав до імпресіоністської школи.

Назвемо його «Естак» — вражаючу картину.

Vocabulaire

devenir — стати; ставати
une formation humaniste —
 гуманітарна освіта

agiter — хвилювати; бентежити

assurer — забезпечувати

dénuer — позбавляти

une préoccupation — турбота,
 клопіт

une voie — шлях, путь

une impression — враження

Discussion

1. A quelle école de beaux-arts appartient Paul Cézanne?
2. Quelle formation a reçu Paul?
3. Qui est devenu son ami au collège?
4. Avec qui travaillait Paul depuis 1872?
5. Combien coûtent les œuvres de Paul Cézanne aujourd'hui?

● **L'impressionnisme**

La première des huit expositions des impressionnistes a eu lieu le 15 avril 1874, boulevard des Capucins, à Paris.

Y présentaient des œuvres: Claude Monet, Auguste Renoir, Camille Pissarro, Edgar Degas, Alfred Sisley, Berthe Morizot, Armand Guillaumin, Paul Cézanne.

Tous ces peintres appartenaient à la même génération.

Monet avait vu le jour en 1840, Pissarro en 1830, Degas en 1834, Sisley et Cézanne en 1839.

On pouvait y voir la toile de Claude Monet "Impression, soleil levant".

Il y eu un scandale.

Avec sarcasme le journaliste Leroy a qualifié ces peintres comme des impressionnistes.

Ce qualificatif était accepté par les peintres.

Parmi les tableaux réunis figuraient des œuvres qui, aujourd'hui, sont considérées comme émerveillantes.

● **Імпресіонізм**

Перша з восьми виставок імпресіоністів відбулася 15 квітня 1874 року на бульварі Капуцинів у Парижі.

Там свої твори представили Клод Моне, Огюст Ренуар, Каміль Піссарро, Едгар Дега, Альфред Сіслей, Берта Морізо, Арманд Гійомен, Поль Сезанн.

Усі ці художники належали до одного покоління.

Моне народився в 1840 році, Піссарро в 1830, Дега в 1834, Сіслей і Сезанн у 1839 році.

На виставці була картина Клода Моне «Враження, схід сонця».

Мало місце обурення.

Уїдливо журналіст Лерой назвав художників імпресіоністами.

Це визначення було прийняте художниками.

Серед виставлених картин були полотна, що сьогодні вважаються чудовими.

Pour traduire les reflets de la lumière dans l'eau, les feuillages bruissants, les toilettes féminines, les peintres adoptent la division du ton.

Les grises et les brunes nuances de transition sont remplacé par des tons purs contrastés.

Les peintres travaillent en plein air. Ils appliquent la division du ton aux paysages, aux arbres, aux maisons.

L'influence de l'impressionisme était considérable.

Il avait libéré la peinture de l'académisme vielli et avait permis à ses successeurs toutes libertés.

Щоб передати відблиски світла у воді, шелест листя, жіночі туалети, художники застосували техніку розподілу тону.

Сірі й коричневі перехідні тони були замінені чистими контрастними тонами.

Художники працюють на природі. Вони застосовують цю техніку для зображення пейзажів, дерев і будинків.

Вплив імпресіонізму був значним.

Він звільнив живопис від застарілого академізму і надав своїм послідовникам повну волю.

Vocabulaire

présenter — представити, виставити

appartenir — належати

avoir vu le jour en... — народитися

une toile — полотно, картина

un scandale — обурення

considérer — розглядати

émerveillant, -e — чудовий, -а

une transition — перехід

une influence — вплив

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que l'impressionisme?
2. Quels peintres appartiennent à cette école?
3. Quelle technique de peinture adoptent ces peintres?
4. De quelle façon travaillent-ils?
5. Pourquoi l'influence de l'impressionnisme est-elle considérable?

● **Aristide Maillol — sculpteur français (1861—1944)**

Venu à Paris de son Roussillon natal, Maillol commença par être peintre.

Il dessina des cartons de tapisserie, exécuta des céramiques.

Il garda toute sa vie l'amour du métier artisanal.

● **Арістід Майоль — французький скульптор (1861—1944)**

Приїхавши до Парижа з рідного Руссіюна, Майоль розгортає свою творчу діяльність художника.

Він малював ескізи килимів, робив кераміку.

Він все своє життя зберігав любов до ремісничої професії.

La sculpture fut d'abord pour lui une occupation accessoire.

Il tailla dans le bois avec son couteau des têtes de bergers, exécuta une statue de femme.

Puis il alla en Grèce.

Toute la vie il n'a pas cessé de célébrer la femme.

Les statues connues sont "Pomone", "Vénus au collier", "La Pensée latine", "Ceux qui vinrent".

Ce sont des femmes nues qu'il représente et c'est par leur noblesse que ces femmes deviennent des symboles.

Comme les classiques il aimait le calme, la stabilité, l'équilibre.

Il cherchait une construction solide, enfermait des formes dans des schémas simples.

Maillol insiste sur les contours, stylise les volumes.

Il unit les plans, donne à la pierre le poli de la chair.

On a comparé ses œuvres aux œuvres grecques.

Ses statues furent placées en 1965 dans le Jardin des Tuilleries.

Спочатку скульптура була для нього додатковим заняттям.

Він вирізав у дереві ножом голови пастухів, створив жіночу статую.

Потім він поїхав до Греції.

Все своє життя він не припиняв оспівувати жінку.

Його відомі статуї «Помона», «Венера з намистом», «Латинська думка», «Ті, що прийшли».

Він представляє оголених жінок, які стають символами благородства.

Як усі класики, він любив спокій, стабільність, рівновагу.

Він шукав солідні конструкції й замикав форми у прості схеми.

Майоль наполягав на контури, стилізував об'єми.

Він об'єднує риси, надає каменю гладкості плоті.

Його твори порівнювали з грецькими.

Його скульптури були поставлені в 1965 році в саду Тюїльрі.

Vocabulaire

un carton — ескіз, модель, лекало

une tapisserie — килимарство

accessoire — додатковий, -а

tailler — вирізати, обточувати

exécuter — виконати, зробити

cesser — припиняти

une noblesse — шляхетність, благородство

le calme — тиша, спокій

enfermer — замикати; заточити

une chair — шкіра, плоть, тіло

Discussion

1. Où naquit Aristide Maillol?
2. Quel art pratiquait-t-il d'abord?

3. Que lui donna son voyage en Grèce?
4. Quelle manière de tailler est-elle propre à lui?
5. A quoi compare-t-on ses œuvres?

● **Jean-Antoine Houdon**
(1741–1828)

C'est un sculpteur français, qui naquit en 1741 à Versailles.

Cet amateur de visages eut une vocation forcée.

Il naquit sur les marches de l'Académie, puisque son père était concierge à l'Ecole des Elèves Protégés.

A Rome, où il fut envoyé en fin d'études, il passa les quatre années les plus laborieuses et plus fécondes de sa vie.

Il s'y consacra à l'étude de l'anatomie.

Comme résultat de cela son ouvrage "Ecorché" fut placé dans toutes les académies et écoles.

Revenu à Paris, il fut obligé de donner les leçons à des amateurs français et étrangers.

La manière de Houdon est difficile à définir comme la nature elle-même.

Ce réaliste n'est pas un psychologue.

Il n'interprète rien.

Il conservait la vérité des formes.

Il trouva ses triomphes dans les bustes d'intellectuels et d'artistes.

D'abord le trio illustre: "Diderot", "Voltaire" et "Rousseau".

"Rousseau" surtout constitue son plus extraordinaire chef-d'œuvre.

● **Жан Антуан Гудон**
(1741–1828)

Цей французський скульптор народився в 1741 році у Версалі.

Цей аматор обличчя мав вимушене покликання.

Він народився на сходинах академії, оскільки його батько був швейцаром у школі для учнів, які користуються заступництвом.

У Римі, куди він був посланий після закінчення навчання, він провів чотири найважчих та плідних роки свого життя.

Він там присвячує себе вивченню анатомії.

Завдяки цьому його твір «Оголений» був представлений у всіх академіях та школах.

Повернувшись до Парижа, він повинен був давати приватні уроки французьким та іноземним аматорам.

Важко визначити манеру Гудона, як саму природу.

Цей реаліст не психолог.

Він не витлумачує нічого.

Він зберіг правдивість форм.

Він знайшов свою славу в погрудях інтелектуалів і артистів.

Тріо великих людей: «Дідро», «Вольтер», «Руссо».

Скульптура «Руссо» являє собою надзвичайний шедевр.

Rousseau avait de très petits yeux perçants qui semblaient pénétrer et lire au fond de l'âme.

Quant au "Voltaire", il (Houdon) l'avait saisi à Paris même, la veille de sa mort.

C'était un sculpteur connu dans le monde entier.

Руссо мав маленькі пронизливі очі, котрі, здається, проймають і читають у глибині душі.

Щодо скульптури «Вольтер», то він (Гудон) його відрізб'явив з натури в Парижі перед його смертю.

Це був відомий усьому світу скульптор.

Vocabulaire

un amateur — аматор,
любитель

un concierge — швейцар

une marche — сходинка

laborieux, -euse — плідний, -а

obliger — зобов'язувати,
примушувати

définir — визначати

interpréter — тлумачити,
перекладати

extraordinaire — надзвичайний,
-а

pénétrer — просякати, проймаєти

Discussion

1. Pourquoi Jean-Antoine eut-il une vocation forcée?
2. Qu'est-ce qu'il étudia à Rome?
3. De quoi s'occupait-il après son retour à Paris?
4. Dans quoi trouva-t-il ses triomphes?
5. Veuillez-vous nous présenter son trio illustre?

● Claude-Achille Debussy — compositeur français

Claude Debussy est né le 22 août 1862 à Saint-Germain-en-Laye dans la famille du petit employé où la musique n'était pas cultivée.

Dans cette famille il y avait quatre enfants: une fille et trois garçons.

En 1865 la famille habitait Paris.

En 1871 Claude se trouvait à Cannes chez une sœur de sa mère qui lui fit donner les premières leçons de piano par un vieux professeur italien.

● Клод-Ашіль Дебюссі — французський композитор

Клод Дебюссі народився 22 серпня 1862 року в Сент-Жермен-ан-Ле у родині дрібного службовця, де не визнавалася музика.

У цій родині було четверо дітей — дівчинка та троє хлопчиків.

У 1865 р. родина жила в Парижі.

У 1871 р. Клод знаходився в Каннах у сестри своєї матері, котра примусила старого італійського вчителя дати йому перші уроки на піаніно.

Le deuxième professeur Mme Mauté de Fleurville, élève de Chopin, transmit à Claude les meilleures traditions de la technique de Chopin.

A dix ans il put se présenter au concours d'entrée du Conservatoire de Paris et fut admis dans la classe de solfège.

Il obtint beaucoup de prix.

Il a voyagé en Suisse, en Italie, à Vienne et à Moscou.

Deux influences extra-musicales contribuèrent à orienter Debussy: celle de la poésie symboliste et celle de la peinture impressioniste.

Auteur des "Cinq poèmes de Baudelaire", l'œuvre de l'esprit fin, Debussy se tourne vers le piano et écrit diverses pièces: "Deux Arabesques", "Petite Suite", "Danse", "Ballade", "Valse romantique", "Nocturne".

A cause de la misère, il était obligé de donner des leçons de piano, faire le travail de simple accompagnateur.

Il écrivit "Prélude de l'Après-midi d'un Faune", "Les proses lyriques" et d'autres.

C'était un génie!

Il enrichit les accords.

Il mourut à Paris le 2 mars 1918.

Другий учитель, мадам Моте де Флервіль, учениця Шопена, передала Клоду кращі традиції техніки Шопена.

У десять років він з'явився на вступному конкурсі в Паризькій консерваторії та був прийнятий до класу з сольфеджіо.

Він отримав багато премій.

Він подорожував до Швейцарії, Італії, Відня та до Москви.

Два позамузичних впливи сприяли орієнтації Дебюссі: перший — символічна поезія, другий — імпресіоністський живопис.

Автор «П'яти поем Бодлера» (романсів на вірші Бодлера), твору витонченого розуму, Дебюссі повертається до піаніно й пише різноманітні п'єси: «Дві арабески», «Маленьку сюїту», «Танок», «Баладу», «Романтичний вальс», «Ноктюрн».

Через бідність він повинен був давати уроки піаніно й виконувати роботу простого акомпаніатора.

Він створив «Прелюдію після півдня Фауни», «Ліричні прози» та інші твори.

Він був генієм!

Він збагатив акорди.

Він помер у Парижі 2 березня 1918 року.

Vocabulaire

cultiver — розвивати,

підтримувати, визнати

transmettre — передавати

le solfège — сольфеджіо (муз)

obtenir — отримати

une influence — вплив

tourner (se) — повертатися

à cause de — через, з причини...

enrichir — збагачувати

Discussion

1. Est-ce qu'on cultivait la musique dans la famille de Claude?
2. Cette famille était-elle nombreuse?
3. Qui lui a donné les premières leçons de musique?
4. A quel âge fut-il admis au Conservatoire?
5. Quelles influences contribuèrent à orienter Debussy?

● Francis Poulenc est mon compositeur préféré (1899–1963)

Francis Poulenc est né le 7 janvier 1899 dans une famille musicale.

Dès l'âge de cinq ans le petit Francis apprend le piano.

Il s'intéresse à la musique de Debussy, Schubert, Stravinsky, Ricardo Vines.

C'est l'enseignement de Vines qui a fait de Poulenc le remarquable pianiste.

Deux musiciens eurent une grande influence sur son œuvre et son développement: Eric Santie et Georges Auric.

L'année 1917 va lui apporter le succès: il a fait "la Rhapsodie nègre" sur les paroles d'un nègre de Libéria.

Il compose "les Mouvements perpétuels", la sonate à quatre mains.

Encore il compose la musique "Le Dromadaire", "La Chèvre du Tibet", "La Sauterelle", "Le Dauphin", "L'Ecrevisse" et "La Carpe", "La voix humaine".

Ces courtes mélodies ont acquis une célébrité.

Ce sont des œuvres graves.

● Франціс Пуленк – мій улюблений композитор (1899–1963)

Франціс Пуленк народився 7 січня 1899 року в родині музикантів.

У віці п'яти років маленький Франціс навчається гри на піаніно.

Він цікавиться музикою Дебюссі, Шуберта, Стравінського, Рікардо В'єнса.

Школа В'єнса зробила з Пуленка чудового піаніста.

Два музиканти мали великий вплив на його твори і розвиток: Ерік Санті та Жорж Орік.

1917 рік принесе йому успіх: він створив «Негритянську рапсодію» на слова негра з Ліберії.

Він створив «Вічний рух», сонату на чотири руки.

Ще він створив музичні композиції «Одногорбий верблюд», «Тібетська коза», «Коник», «Дельфін», «Рак» та «Короп», «Людський голос».

Ці короткі мелодії стали відомими.

Це серйозні твори.

J'aime ses œuvres parce qu'elles sont pleines de lyrisme intime et amoureux, de moquerie, de goût de la ligne musicale claire et simple.

A 47 ans Francis Poulenc est un maître français.

Mais le 30 janvier 1963, Poulenc est brusquement emporté par une crise cardiaque.

Мені подобаються його твори, оскільки вони повні інтимного й любовного ліризму, посмішок, почуття музичної, світлої, простої лінії.

У 47 років Франсіс Пуленк — французький маестро.

Але 30 січня 1963 року він раптово помирає від перенесеного серцевого нападу.

Vocabulaire

un succès — успіх

une parole — слово, мова

perpétuel, -le — вічний, -а

une célébrité — відомість

grave — серйозний, -а;
суворий, -а

un maître — метр, учитель,
маестро

brusquement — зненацька,
раптово

être emporté, -e — померти

Discussion

1. Dans quelle famille est né Francis?
2. A la musique desquels compositeurs s'intéressait-il?
3. Quelle année lui a apporté le succès?
4. Quelles œuvres a composées Francis?
5. Pourquoi les aimez-vous?
6. Quand et pourquoi Francis Poulenc est-il mort?

● **André-Marie Ampère est le savant français (1775—1836)**

André-Marie Ampère, célèbre physicien et mathématicien français, naquit à Lyon le 21 janvier 1775.

Son père était négociant à Lyon.

Son père a prêté une grande attention à l'éducation de son fils.

Le jeune Ampère sut bientôt lire et dévora tous les livres qui lui tombaient sous les mains.

● **Андре-Мари Ампер — французський учений (1775—1836)**

Андре-Мари Ампер — відомий французький фізик та математик, народився в Ліоні 21 січня 1775 року.

Його батько був торговцем у Ліоні.

Його батько приділяв багато уваги вихованню сина.

Молодий Ампер скоро навчився читати й поглинав усі книжки, що попадали йому до рук.

La principale lecture d'Ampère fut l'Encyclopédie par ordre alphabétique.

En 1793, à l'âge de 18 ans il était en mesure d'étudier "La Mécanique analytique" de Lagrange.

Ampère l'étudie à fond et en refit presque tous les calculs.

En 1799 il se maria à Julie Carron.

Ensuite il devint professeur à l'École centrale à Bourg.

Il écrivit beaucoup de livres scientifiques (Ce sont "Considérations mathématiques sur la théorie du jeu", "Recherches sur quelques points de la théorie des fonctions dérivées", plusieurs "Mémoires" et d'autres).

En 1808 Ampère devint inspecteur général de l'Université qu'il devait occuper jusqu'à la fin de sa vie.

Il inventa l'instrument auquel on donna le nom "ampèremètre".

Il fit beaucoup d'expériences.

Ampère mourut le 10 juin 1836.

Головним чином він читав енциклопедію від "А" до "Z".

У 1793 році у віці 18 років він був спроможний вивчити «Аналітичну механіку» Лагранжа.

Ампер глибоко вивчив її і в ній переробив майже усі підрахунки.

У 1799 році він одружився з Жюлі Каррон.

Потім він стає викладачем у центральній школі в Бурзі.

Він написав багато наукових книжок («Математичні роздуми з теорії ігор», «Дослідження деяких меж теорії похідних функцій», багато спогадів та інше).

У 1808 р. Ампер стає генеральним інспектором університету і на цій посаді перебуває до кінця свого життя.

Він винайшов прилад, який назвав «амперметр».

Він зробив багато досліджень.

Ампер помер 10 червня 1836 року.

Vocabulaire

un physicien — фізик

un négociant — торговець

une attention — увага

dévorer — поглинати,
пожирати

être en mesure — бути
спроможним, -ою

prêter qch — приділяти;
позичити, дати

par ordre alphabétique — в алфавітному порядку;
від А до Я

une fonction dérivée — похідна
функція

une expérience — дослідження

Discussion

1. Quand et où est né André-Marie Ampère?
2. Est-ce que son père fut-il indifférent à l'éducation du fils?
3. Qu'est-ce qui était la principale lecture d'André?

4. Comment fut-il à l'âge de dix-huit ans?
5. Quels livres scientifiques écrivit-il?
6. Quel instrument inventa-t-il?

● **Louis Pasteur — savant français (1822–1895)**

Sa vie est remarquable à la fois par sa grandeur et sa simplicité.

Pasteur naquit à Dôle, dans le Jura, le 27 décembre 1822.

Il passa son baccalauréat ès sciences au collège de Besançon, puis il était admis à l'École Normale de Paris, fut nommé professeur suppléant de chimie à la faculté des sciences de Strasbourg et ensuite il devint doyen de la faculté des sciences de Lille.

C'est dans cette ville qu'il va commencer ses recherches.

Pasteur découvrit le vaccin contre la rage.

Il découvrit le moyen sûr contre les épidémies.

Ce moyen fut appelé "vaccination".

Il est utilisé dans le monde entier jusqu'à nos jours.

Louis Pasteur fit beaucoup d'autres découvertes importantes aussi dans le domaine de la chimie et de la biologie.

Il découvrit, par exemple, que la fermentation du vin était produite par des microbes, et que si l'on chauffait le vin à une certaine température, les microbes seraient tués sans changer le vin.

● **Луї Пастер — французський учений (1822–1895)**

Його життя чудове величністю та простотою одночасно.

Пастер народився в Долі, що у горах, Жюра 27 грудня 1822 року.

Він склав іспит на науковий ступінь бакалавра в коледжі Бесансона, потім він був прийнятий до педагогічного інституту Парижа, був заступником викладача хімії на факультеті природознавчих наук у Страсбурзі, а потім — деканом факультету природознавчих наук у місті Лілль.

У цьому місті він розпочне свої дослідження.

Він відкрив вакцину проти сказу.

Він відкрив надійний спосіб проти епідемії.

Цей спосіб був названий «вакцинація».

Він використовується у всьому світі до наших днів.

Луї Пастер зробив також багато інших відкриттів у галузі хімії та біології.

Він, наприклад, відкрив, що бродіння вина викликається мікробами, і якщо його підігріти до відповідної температури, мікроби загинуть, не змінюючи вина.

Nous devons à ce savant génial la “pasteurisation” du lait qui a les microbes et l'arrêt de la propagation des maladies.

Des milliers de gens de tous les pays du monde honorent le nom de Louis Pasteur qui a fait tant pour le bonheur de l'humanité.

C'est un des plus célèbres savant de la France.

Цьому геніальному вченому ми зобов'язані пастеризацією молока, яке має мікроби, та зупиненням розповсюдження хвороб.

Тисячі людей усіх країн шанують ім'я Луї Пастера, який стільки зробив для щастя людства.

Це один із найвідоміших учених Франції.

Vocabulaire

une simplicité — простота

un professeur suppléant — заступник викладача, помічник викладача

le vaccin — вакцина

la rage — сказ

une découverte — відкриття

une fermentation du vin —

бродіння вина

chauffer — нагрівати

une propagation —

розповсюдження

honorer — шанувати;

вшановувати

Discussion

1. Où passa son baccalauréat Louis Pasteur?
2. Où enseigna-t-il?
3. Fut-il un chimiste ou bien un biologiste?
4. Qu'est-ce qu'il découvrit?
5. Comment s'appelle le moyen sûr contre les épidémies?
6. Le vaccin contre la rage est-il effectif?
7. Qu'est-ce que c'est que la “pasteurisation”?

● L'acteur français Gérard Philipe

Gérard Philipe est né le 4 décembre 1922 à Cannes.

Quand il était petit, il voulait déjà être acteur.

La mère, qui était son amie l'aidait beaucoup.

En 1942, à Nice, il a joué pour la première fois dans une pièce de théâtre.

On l'a applaudit.

● Французський актор Жерар Філіп

Жерар Філіп народився 4 грудня 1922 р. у Каннах.

Коли він був маленьким, він вже хотів стати актором.

Мама, яка була його другом, дуже допомагала синові.

У 1942 р. в Ницці він уперше грав у театральній постановці.

Йому аплодували.

Il aimait beaucoup le théâtre et il a beaucoup travaillé pour devenir acteur.

Les spectateurs l'aimaient aussi.

Il est devenu acteur du Théâtre National Populaire.

Son rôle préféré était le rôle de Cid.

Le théâtre était sa vie.

Gérard Philipe était aussi un acteur de cinéma.

Il a joué dans beaucoup de films: "La chartreuse de Parme", "Le Rouge et le Noir", "Fanfan la Tulipe" et d'autres.

"Le vrai théâtre,— disait Gérard Philipe,— c'est le théâtre pour tout le peuple".

Il a visité beaucoup de pays.

Dans les rues on l'appelait Fanfan.

Il aspirait toujours pour la paix.

Il aimait beaucoup les gens surtout les jeunes.

Sa femme Anne Philipe, l'aidait beaucoup dans son travail.

Gérard Philipe est mort très jeune, le 25 novembre 1953 à Paris.

Il avait 30 ans.

On l'a enterré dans un cimetière non loin de la mer dans le costume du Cid qui était son meilleur rôle.

C'était un des plus grands comédien de notre époque.

Він дуже любив театр і багато працював, щоб стати актором.

Глядачі його також любили.

Він став актором Національного Народного театру.

Його улюбленою роллю була роль Сіда.

Театр був його життям.

Жерар Філіп був також актором кіно.

Він грав у багатьох фільмах («Пармський монастир», «Червоне й чорне», «Фанфан Тюльпан» та ін.).

«Справжній театр,— казав Жерар Філіп,— це театр для всього народу».

Він відвідав багато країн.

На вулицях його називали Фанфаном.

Він був завжди за мир.

Він дуже любив людей, особливо молодь.

Його дружина, Анна Філіп, багато допомагала йому в роботі.

Жерар Філіп помер дуже молодим 25 листопада 1953 року в Парижі.

Йому було 30 років.

Його поховали на кладовищі недалеко від моря в костюмі Сіда, який був його кращою роллю.

Це був один з найвидатніших комедійних акторів нашої епохи.

Vocabulaire

aider qn (vt) — допомагати
(перехідне дієсл. у фр. мові)

applaudir qn (vt) — аплодувати
(перехідне дієсл. у фр. мові)

aspirer à — дихати; пориватися;
намагатися, линути, прагнути

enterrer — поховати

non loin de — недалеко; поблизу

un comédien — комедійний
актор

Discussion

1. Quand et où Gérard a-t-il joué son premier rôle?
2. Dans quel théâtre travaillait-il?
3. Quel était son rôle préféré?
4. Dans quels films a-t-il joué?
5. En quelle année est-il mort?
6. Où est-il enterré?

● **Edith Piaf (Edith Giovanna Gassion)**

La chanson française en 1945 c'est tout d'abord Edith Piaf (1915—1963), née dans une famille très pauvre, elle avait une vie très difficile.

Elle commence à chanter avant la guerre et en 1938 elle est déjà connue et aimée pour ses chansons.

Voilà pourquoi après la guerre commence sa grande carrière.

Toujours habillée d'une robe noire, Piaf arrive sur la scène, toute petite, et elle commence à chanter d'une voix forte, profonde, d'une voix qui vient du cœur.

Elle chante l'amour, la vie, la mort, la pauvreté ou la gaieté.

Sa voix devient très vite très connue, très aimée du public.

Edith Piaf fait aussi du théâtre et du cinéma, mais c'est la chanson qui sera toute sa vie.

Elle chante souvent comme on parle, avec des mots de tous les jours.

Mais sa voix est un cri, et on dit que c'est le cri du peuple.

● **Едіт Піаф (Едіт Жіованна Гасьон)**

Французька пісня в 1945 році — це перш за все Едіт Піаф (1915—1963), яка народилася в дуже бідній родині, мала дуже важке життя.

Вона розпочала співати перед війною і в 1938 році уже була відомою та любимою завдяки своїм пісням.

Ось чому після війни розпочинається її велика кар'єра.

Завжди одягнена в чорну сукню, зовсім маленька, Піаф виходить на сцену і починає співати сильним глибоким голосом, що йде від серця.

Вона оспівує кохання, життя, смерть, бідність або радість.

Її голос дуже швидко стає відомим та улюбленим для публіки.

Едіт Піаф виступала також у театрі і в кіно, але пісня стане всім її життям.

Вона часто співає, нібито розмовляє повсякденними словами.

Але її голос — це крик, і кажуть, що це крик народу.

Edith Piaf est en effet une chanteuse populaire.

Elle n'avait pas de public particulier.

Elle chantait pour tous.

Son amour pour la chanson l'a poussée à aider les jeunes chanteurs.

Ainsi, en 1945 et 1950 elle fera connaître Yves Montand, Charles Aznavour, Gilbert Beccaud.

Едіт Піаф дійсно народна співачка.

У неї не було особистої публіки.

Вона співала для всіх.

Любов до пісні штовхнула її на допомогу молодим співакам.

Отже, в 1945 та 1950 р. вона познайомить публіку з Івом Монтаном, Шарлем Азнавуром, Жільбером Беко.

Vocabulaire

tout d'abord — перш за все

être habillé (e) — бути одягненим, -ою

venir du cœur — йти від серця

la gaieté — радість

faire du théâtre et du cinéma — виступати (грати) в театрі і кіно

de tous les jours — повсякденний, -на, -ні

un cri — крик

en effet — дійсно

pousser — штовхати, підштовхувати

particulier, -ière — особливий, -а; особистий, -а

ainsi — отже, таким чином

Discussion

1. Comment est le vrai nom d'Edith Piaf?
2. Qu'est-ce que signifie le mot "piaf" dans le langage parisien?
3. Comment était Edith Piaf?
4. Comment était sa voix?
5. Etait-elle aimée de son peuple?
6. Quels acteurs et chansonniers a-t-elle fait connaître?

● **Mon personnage préféré**

Jean Anouilh est un des meilleurs acteurs dramatiques français du 20 siècle.

Jean Anouilh est né à Bordeaux en 1910.

Etudiant à la Faculté de Droit, il s'intéresse beaucoup à l'art dramatique et à la littérature.

● **Мій улюблений персонаж**

Жан Ануй — один з кращих драматургів 20 сторіччя.

Він народився в Бордо у 1910 році.

Будучи студентом на факультеті права, він дуже цікавиться драматичним мистецтвом і літературою.

Les œuvres les plus connues de Jean Anouilh sont: “Le voyageur sans bagage”, “Le Bal des voleurs”, “Antigone”, “Il y avait un prisonnier” et d’autres.

Le héros principal de sa pièce “Il y avait un prisonnier” est Ludovic, un homme intelligent, qui a passé 15 ans en prison à cause des machinations de ses concurrents.

Quand Ludovic sort de prison, sa femme, son père, ses enfants, tous enfin veulent qu’il s’occupe du commerce, qu’il recommence à courir après l’argent.

Ludovic décide de quitter sa famille, mais avant de partir il écrit à son ancien ami Marcelin qu’il n’avait pas vu depuis plusieurs années, de venir le voir.

Au cours de cette rencontre Ludovic apprend que son ancien ami n’avait rien fait de bon au cours de 15 ans qu’ils ne s’étaient pas vus, qu’il avait employé sa vie à gagner de l’argent.

Il n’avait pas voyagé, il ne s’était pas marié, il n’avait pas eu de grandes joies.

Ludovic a pitié de Marcelin qui est prêt à tout pour gagner de l’argent.

Ludovic ne veut pas perdre sa vie pour la deuxième fois, il choisit un autre chemin.

Ce personnage me plaît par sa simplicité et pureté.

Найвідоміші твори Жана Ануя — «Подорожувач без багажу», «Примха злодіїв», «Антигона», «Історія одного ув’язненого» та інші.

Головний герой його п’єси «Історія одного ув’язненого» — Людовік, розумна людина, яка провела 15 років у в’язниці через махінації своїх конкурентів.

Коли Людовік виходить із в’язниці, його дружина, батько, діти, нарешті всі хочуть, щоб він зайнявся торгівлею та знов почав добувати гроші.

Людовік вирішує залишити свою родину, але перед тим як піти, він пише листа своєму давньому другу Марселену, якого багато років не бачив, і просить його про зустріч.

Під час цієї зустрічі Людовік узнає, що його старий друг нічого доброго не зробив за 15 років, протягом яких вони не бачились, що він змарнував своє життя на заробляння грошей.

Він не подорожував, не одружився, він не мав великих радощів.

Людовік співчуває Марселену, котрий готовий на все, щоб заробити гроші.

Людовік не хоче втрачати своє життя вдруге, він обирає інший шлях.

Цей персонаж подобається мені своєю простотою та чистотою.

Vocabulaire

un balde — примха
un prisonnier — ув’язнений,
в’язень

une machination —
махінація; нечесна
справа

un concurrent — конкурент;
суперник

s'occuper du commerce —
займатися торгівлею

courir après l'argent —
добувати гроші

faire de bon — робити добро
employer la vie — марнувати
життя

avoir pitié de — співчувати;
мати жалобу до...

Discussion

1. Qui est l'auteur de la pièce "Il y avait un prisonnier"?
2. Connaissez-vous Jean Anouilh?
3. Qui est le héros principal de la pièce sus-mentionnée?
4. De quoi s'agit-il dans cette pièce?
5. Pourquoi Ludovic vous a-t-il plu?

● Jeanne d'Arc

Dans la mémoire de Rouen et de toute la France brûle la flamme sinistre du bûcher de Jeanne d'Arc.

C'est sur la place du Vieux Marché qu'elle fut brûlée vive, le 30 mai 1431.

C'est une des scènes les plus dramatiques de l'histoire de la France.

Jeanne d'Arc obligea les Anglais à lever le siège d'Orléans en 1429 pendant la guerre de Cent Ans.

Après Orléans, Jeanne se dirigea vers Reims où elle voulait faire sacrer le roi.

D'Orléans à Reims la route était longue, couverte d'ennemis.

Jeanne les battit à chaque rencontre, et son armée entra victorieuse à Reims.

Mais le roi la retint à Reims en lui laissant le commandement de l'armée.

Le reste de son histoire n'est plus que souffrance et humiliation.

● Жанна д'Арк

У пам'яті народу Руана і всієї Франції горить зловісне полум'я багаття Жанни д'Арк.

Саме на площі Старого ринку Жанну було спалено живою 30 травня 1431 року.

Це одна з найдраматичніших сторінок історії Франції.

Жанна примусила англійців зняти облогу Орлеана у 1429 році під час Столітньої війни.

Після Орлеана Жанна попрямувала до Реймса, де вона хотіла примусити короля коронуватися.

Дорога з Орлеана до Реймса була довгою, її перегороджували вороги.

Жанна розправилась зі своїми ворогами, і її армія переможно увійшла до міста.

Але король затримав її в Реймсі, залишивши при цьому командувати армією.

Все, що трапилось з Жанною після, було сповнене страждань та принижень.

L'attaque de Paris par les troupes de Jeanne n'a pas réussi, car le roi ne lui avait pas donné suffisamment de renforts.

Jeanne tombe entre les mains des ennemis (seigneurs français) qui la vendent aux Anglais pour dix mille livres.

Sur l'ordre des Anglais, le tribunal religieux de Rouen entame un procès contre Jeanne l'accusant d'hérésie.

Le roi Charles VII ne fait pas la moindre tentative pour la sauver.

Les juges font tout pour embarrasser Jeanne, pour la faire se contredire et se condamner elle-même.

Mais les réponses de cette jeune paysanne analphabète aux juges instruits sont admirables.

Après un long procès et outrages de toute sorte, elle est condamnée à être brûlée vive.

On connaît la conclusion du drame: les restes de Jeanne ont été jetés à la Seine, et le courant les a emportés vers la mer.

Mais cette simple paysanne française est restée toujours une des gloires du pays.

Атака Парижа армією Жанни була невдалою, тому що король не дав їй достатнього підкріплення.

Жанна потрапила до рук ворогів (французьких аристократів), які продали її англійцям за 10 тисяч літрів.

За наказом англійців релігійний трибунал Руана збудив процес проти Жанни, звинувачуючи її в ересі.

Король Карл VII не зробив жодної спроби, щоб врятувати її.

Судді робили все, щоб знітити Жанну, змусити її протирічити самій собі й звести наклеп на себе.

Але відповіді цієї неписьменної селянки освіченим суддям були просто чудовими.

Після довгого процесу і безлічі звинувачень вона була приречена до спалення живою.

Кінець цієї драми відомий: попіл Жанни був кинутий до Сени й знесений потоком у море.

Але ця проста французька селянка лишилась назавжди гордістю країни.

Vocabulaire

brûler — горіти

une flamme sinistre — зловісне полум'я

vif, vive — живий, жива

sacrer — коронувати, освятити

le siège — облога

lever — зняти, підняти

battre — бити, побити

une humiliation — страждання

suffisamment — достатньо

entamer — збудити, збуджувати

tomber entre les mains —

потрапити до рук

embarrasser — знітити

condamner — приречити

Discussion

1. Est-ce que Jeanne fut-elle une reine?

2. Quand naquit-elle?

3. Quand mourut-elle?
4. Comment mourut-elle?
5. Pourquoi mourut-elle?
6. Le peuple français l'oublia-t-il?

● **Jeanne d'Arc, personnage historique**

Jeanne la Pucelle naquit à Domremy, de Jacques d'Arc et d'Isabelle, honnêtes laboureurs.

Jeanne était bonne, simple et douce fille.

Elle allait volontiers à l'église, faisait les travaux de la maison, filait et gardait les troupeaux de son père.

A l'âge de seize ans, Jeanne se sent appelée par des voix célestes pour "bouter" les Anglais hors de France.

Elle veut rencontrer le dauphin Charles.

Le seigneur de Vaucouleurs, une localité voisine, lui fournit un cheval, des armes et une petite escorte pour gagner Chignon.

Là, elle parvient à obtenir du souverain une petite armée, rejoint la ville d'Orléans assiégé par les Anglais.

Jeanne délivre Orléans et reprend quelques villes.

Elle parvient alors à entraîner le roi dans une chevauchée hardie vers Reims où il est sacré comme véritable roi de France en juillet.

Ce coup d'audace rallie bien des Français nobles.

Elle continue à se battre autour de Paris, mais, capturée par les Bourguignons à Compiègne (mai 1430), Jeanne est vendue aux Anglais.

● **Жанна д'Арк, історичний персонаж**

Жанна Діва народилася в Домремі в родині Жака та Ізабель д'Арк, чесних землеробів.

Жанна була доброю, простою, спокійною дівчинкою.

Вона охоче ходила до церкви, виконувала домашню роботу, пряла і пасла батьківську череду.

У віці шістнадцяти років Жанна була покликана небесними голосами вигнати англійців із Франції.

Вона вирішила зустрітися зі спадкоємцем престолу Карлом.

Сеньйор з Вокулера, сусіднього містечка, дав їй коня, зброю і великий ескорт, щоб дістатися Шиньона.

Там їй вдається отримати в государя невелику армію; вона відправляється в Орлеан, що знаходиться в облозі англійців.

Вона звільняє Орлеан і ще кілька міст.

Тоді вона спромоглася почати дуже сміливий похід з королем у Реймс, де він і був коронований як дійсний король Франції в липні місяці.

Ці сміливі дії дуже принизили багатьох шляхетних французів.

Жанна продовжує боротися під Парижем, але в травні 1430 року в Комп'єні вона була схоплена Бургіньонами і продана англійцям.

Ceux-ci veulent effacer la valeur du sacre: ils font la passer pour une sorcière.

Jugée par un tribunal d'évêques français, Jeanne est condamnée.

Jeanne d'Arc est alors brûlée vive à Rouen en mai 1431.

Maintenant son village natal s'appelle Domremy-la-Pucelle.

Вони хочуть спотворити її священну місію і видають її за відьму.

Вона була засуджена церковним судом, що складався з французьких єпископів.

Жанна була спалена живою в Руані у травні 1431 року.

Зараз її рідне село називається Домремі-Діва.

Vocabulaire

une pucelle — діва, незаймана дівчина

honnête — чесний, -а

céleste — небесний, -а

“bouter” — вигнати, виштовхати

une escorte — ескорт, охорона, оточення (дружнє)

un souverain — самодержець

délivrer — звільнити

un coup d'audace — смілива дія

capturer — схопити

effacer la valeur du sacre — спотворити священну місію

faire passer pour une

sorcière — видати за відьму

Discussion

1. Dans quelle localité naquit Jeanne d'Arc?
2. Qu'est-ce qui l'initia de “bouter” les Anglais hors de France?
3. Chez qui se dirigea Jeanne?
4. Qu'est-ce qu'elle voulait de la part du roi?
5. Pourquoi fut-elle capturée et vendue par les Bourguignons?
6. Quel fut le verdict du tribunal?

● Georges Simenon

Georges Simenon est né à Liège en 1903, dans une famille d'origine bretonne (en Belgique).

Amené de bonne heure à gagner sa vie, il se trouve mêlé fort jeune à des milieux très divers.

A 16 ans il est journaliste à “la Gazette de Liège”.

En 1921 il publie dans cette ville son premier roman “Au pont des Arches” sous le pseudonyme de Georges Sim.

● Жорж Сіменон

Жорж Сіменон народився у Льєжі (Бельгія) 1903 року, у сім'ї бретонського походження.

Змушений з раннього віку заробляти собі на життя, він з юних років був залучений до життя різних верств.

У 16 років він стає журналістом у «Льєжській газеті».

У 19 років саме у цьому місті він публікує свій перший роман «Біля Арочного мосту» під псевдонімом Жорж Сім.

A la fin de 1922 il s'installe à Paris, débute dans le roman populaire, sous de multiples pseudonymes, mais c'est en 1929—1930 que commencera sa carrière extraordinaire et Simenon va vraiment devenir lui-même.

Depuis 1952 il appartient à l'Académie Royale de Belgique.

Simenon a écrit 197 romans et nouvelles.

Son œuvre, traduite dans toutes les langues ou presque, a fourni ample matière aux transpositions cinématographiques.

L'œuvre de Simenon se dégage dans une sorte de poésie des rues et des brumes, un sentiment d'amour et de compréhension pour l'amour incarné dans le commissaire Maigret.

Et surtout ce qui lui donne sa plus haute dimension, c'est le sens de la solitude humaine.

Dans les meilleurs romans de Simenon chaque instant est d'une densité extrême, et la tension croît jusqu'à la rupture.

Ses personnages sont les héros d'une crise, le plus souvent liée à la découverte d'une vérité capitale, inattendue qui change le sens d'une vie, faisant de cette vie un destin.

Le romancier dit de lui-même qu'il est un "raccomodeur de destinées".

У кінці 1922 року він оселяється в Парижі, дебютує у популярному романі під численими псевдонімами, але саме у 1929—1930 роках почалась його незвичайна кар'єра, і Сіменон став тим, ким ми знаємо його зараз.

З 1952 року він є членом Королівської академії Бельгії.

Сіменон написав 197 романів та оповідань.

Його твори, перекладені майже всіма мовами світу, послужили багатим матеріалом для численних екранізацій.

Твори Сіменона відзначаються особливою поезією вулиць і туманів, почуттям любові та розуміння, втіленому у комісарі Мегре.

І що особливо надає його творам значущості, так це яскраво виражене почуття людської самотності.

У кращих романах Сіменона кожна хвилинка дії дуже насичена, і тиск зростає аж до розв'язки.

Його персонажі опиняються у критичній ситуації, частіше за все пов'язаній з розкриттям якоїсь важливої таємниці, неочікуваної правди, яка змінює увесь зміст життя, перетворюючи їх життя на долю.

Письменник говорить про себе, що він «полагоджувач долі».

Vocabulaire

d'origine — за походженням

une origine — походження

amener — змушувати, заставляти

de bonne heure — з раннього віку; з ранньої пори

mêler — залучати

multiple — числений, -а

extraordinaire — незвичайний, -а
fournir ample matière à — по-
 служити багатим матеріалом
 для

une dimension — розмір
une densité — тиск

Discussion

1. Simenon est-ce le pseudonyme de Georges?
2. Qu'est-ce qu'il a publié en 1921?
3. Quand a commencé sa carrière extraordinaire?
4. Combien de romans et nouvelles a écrit Georges Siménon?
5. Qui est son héros principal dans les films policiers?

● Deux couples de chercheurs célèbres

Tout le monde connaît les savants Marie et Pierre Curie, à qui nous devons la découverte de la radioactivité.

Pierre Curie est né le 15 mai 1859, il fait à 19 ans ses premières recherches scientifiques.

Il a découvert la piézo-électricité et a étudié la symétries en physique.

En 1894, Pierre rencontre Marie Sklodovska.

Il est séduit par son intelligence, sa beauté et sa passion pour les problèmes scientifiques.

Les jeunes gens se marient le 25 juillet 1896.

La vie du jeune ménage est consacrée à la recherche scientifique.

En 1903, ils reçoivent le Prix Nobel de physique.

En 1906, Pierre Curie meurt tragiquement, écrasé par une voiture.

Marie Curie se trouve seule avec ses deux filles: Eve et Irène.

● Дві відомі сімейні пари дослідників

Всі знають вчених Марі і П'єра Кюрі, яким ми зобов'язані відкриттям радіоактивності.

П'єр Кюрі народився 15 травня 1859 р., а в 19 років уже займався науковими пошуками.

Він відкрив п'єзоелектричний струм і вивчив симетрії у фізиці.

У 1894 р. П'єр зустрівся з Марією Склодовською.

Він був принаджений її розумом, красою та пристрасним захопленням вирішення наукових проблем.

Молоді люди одружились 25 липня 1896 р.

Усе життя молоді сім'ї було присвячене науковим досліддам.

У 1903 році вони отримали Нобелівську премію у галузі фізики.

У 1906 р. П'єр трагічно загинув під колесами автомобіля.

Марі лишається одна з двома доньками — Євою та Ірен.

Elle remplace son mari dans la chaire de physique à la Sorbonne.

Marie continuait l'œuvre inachevée de son mari qui lui vaut le Prix Nobel en 1911.

Frédéric Joliot, âgé de 23 ans, commence à travailler comme préparateur dans le laboratoire de Marie Curie.

Là, il rencontre la fille de Marie Curie — Irène Curie qui travaille comme assistante.

Les jeunes gens ont les mêmes goûts.

Ils s'intéressent aux sports, à la lecture et naturellement à la science.

Le 4 octobre 1926, Frédéric se marie avec Irène.

Il prend pour deuxième nom le nom de Curie et devient Joliot-Curie.

En 1935 Irène et Frédéric reçoivent le Prix Nobel, de même qu'il y a trente-deux ans Marie et Pierre Curie.

A partir de 1937, les deux savants commencent un grand cycle de découvertes dans le domaine de l'énergie atomique.

Вона замінює свого чоловіка на кафедрі фізики в Сорбонні.

Марі продовжувала незакінчену справу чоловіка, що їй принесла Нобелівську премію у 1911 році.

Фредерік Жоліо, у віці 23 років, стає препаратором на кафедрі Марі Кюрі.

Там він зустрічається з донькою Марі Кюрі — Ірен Кюрі, яка працює на кафедрі асистентом.

У молодих людей схожі смаки.

Вони захоплюються спортом, читанням та, звичайно, наукою.

4 жовтня 1926 року Фредерік одружився з Ірен.

Він бере як друге ім'я Кюрі й стає Фредеріком Жоліо-Кюрі.

У 1935 році Фредерік та Ірен отримують Нобелівську премію у тій же галузі, що і Марі та П'єр за 32 роки до цього.

З 1937 року вони починають великий цикл досліджень у галузі атомної фізики.

Vocabulaire

à qui nous devons — якому (якій, яким) ми зобов'язані
séduir — зачаровувати
une passion — пристрасть
un ménage — господарство; сім'я
consacrer — присвящати, присвятити

écraser — розбити, розчавити
remplacer — замінювати
une chaire — кафедра
naturellement — звичайно
un domaine — галузь

Discussion

1. A qui nous devons la découverte de la radioactivité?
2. Qui a été d'origine Marie Sklodovska?
3. Qu'est-ce que a découvert et a étudié Pierre Curie?
4. Avec qui s'est mariée Irène Curie?
5. Combien de Prix Nobel ont reçu ces deux couples?

● Grands hommes de la France

Son prestige, son renom dans le monde, la France doit à ses explorateurs, ses savants, ses philosophes, ses ingénieurs, ses écrivains, ses artistes.

Il n'y a pas de domaine de l'activité humaine où la France n'ait apporté une large contribution.

Ils sont des centaines et des milliers, les hommes remarquables dont la France peut inscrire les noms sur les murailles de son Panthéon, monument de Paris, construit de 1754 à 1780 par l'architecte Soufflot.

François-Marie Arouet, dit Voltaire, est un écrivain et philosophe français dont l'influence littéraire et sociale a été immense.

Ses idées progressistes ont préparé la Grande Révolution bourgeoise française.

Antoine-Laurent de Lavoisier est un chimiste français, l'un des créateurs de la chimie moderne.

Baron de Montesquieu est un écrivain français.

Ses idées sur la séparation des pouvoirs ont inspiré les réformes au régime politique pendant la Révolution française.

Pierre Corneille est un poète dramatique français, le père de la tragédie française.

Blaise Pascal est un mathématicien, physicien, philosophe et écrivain français.

● Відомі люди Франції

Престижем та визнанням у світі Франція зобов'язана своїм дослідникам, вченим, філософам, винахідникам, письменникам, художникам.

Немає такої галузі людської діяльності, до якої Франція не зробила б вагомому внеску.

Їх сотні й тисячі, видатних людей, чиї імена Франція може записати на стінах свого Пантеону, пам'ятника, побудованого у Парижі з 1754 по 1780 рік архітектором Суффло.

Франсуа-Марі Аруе, відомий під іменем Вольтер,— французький письменник і філософ, чий вплив на літературу та громадське життя був величезним.

Його прогресивні ідеї підготували Велику французьку буржуазну революцію.

Антуан-Лоран де Лавуазьє — французький хімік, один із творців сучасної хімії.

Барон де Монтеск'є — французький письменник.

Його ідеї про розподіл влади послужили основою змін політичного режиму під час французької революції.

П'єр Корнель — французький поет-драматург, «батько» французької трагедії.

Блез Паскаль — французький математик, фізик, філософ, письменник.

Il a formulé les lois de la pression atmosphérique et de l'équilibre des liquides, a écrit des ouvrages sur l'arithmétique, l'algèbre, le calcul des probabilités, la pression hydraulique, etc.

Jean de La Fontaine est un poète et fabuliste français.

On pourrait prolonger cette liste sur longues pages encore...

Він сформулював закони атмосферного тиску та рівноваги рідин, написав роботи з арифметики, алгебри, теорії ймовірності, гідравлічного тиску і т. ін.

Жан де Лафонтен — французький поет і байкар.

Цей список можна було б продовжувати ще на багатьох сторінках...

Vocabulaire

un renom — відомість, визнання

un explorateur — дослідник

un chercheur — пошуковець, дослідник

une contribution — внесок

inscrire — вписати, записати

immense — величезний, -а

un créateur — творець

une créatrice — творець-жінка

la séparation — поділ, розподіл

un pouvoir — влада

une probabilité — ймовірність

prolonger — продовжувати, продовжити

Discussion

1. Quels explorateurs et chercheurs français connaissez-vous?
2. Qui a été le créateur de la chimie moderne?
3. Est-ce qu'on connaît François-Marie Arouet?
4. A qui nous devons la découverte de la Terre-Neuve, le détroit La Pérouse, la création du scaphandre?
5. Qui a inventé un ampèremètre?

● Les frères Lumière

Auguste Lumière (1862—1954),
Louis Lumière (1864—1948)

Les deux frères Lumière sont nés à Besançon, à deux ans d'intervalle, Auguste le 20 octobre 1862, et Louis le 5 octobre 1864.

Leur père fut photographe à Besançon puis à Lyon.

L'enfance et la jeunesse d'Auguste et de Louis se sont déroulées dans une atmosphère de rêve, au milieu de grands mystères de la technique photographique.

● Брати Люм'єр

Огюст Люм'єр (1862—1954 рр.) та Луї Люм'єр (1864—1948 рр.)

Два брати Люм'єр народилися в Безансоні з різницею в 2 роки, Огюст — 20 жовтня 1862 року, Луї — 5 жовтня 1864 року.

Їхній батько був фотографом у Безансоні, а потім у Ліоні.

Дитинство та юність Огюста й Луї проходили в атмосфері мрії серед великих чудес фототехніки.

Ils assistaient aux travaux paternels dans l'atelier.

Les deux frères ont fait des études à l'école industrielle et commerciale de la Martinière à Lyon.

Souvent les frères se passionnaient à la chimie, restaient au laboratoire de l'école, poursuivant de mystérieuses recherches.

Louis travaillait, mais pas de résultats.

Le père fut au bord de la ruine.

Durant dix ans, le photographe et ses fils menèrent une vie pleine d'espoirs et de craintes.

On parla bientôt des frères Lumière.

Le père acheta un kinéscope qui permit de voir défiler très rapidement plusieurs centaines d'images photographiques.

Louis découvrit enfin la bonne formule.

A Noël 1894, le cinéma était né.

La première séance eut lieu le 22 mars 1895.

Une affiche donnait le programme de la séance.

Une dizaine de films de 16 à 17 mètres de long dont la projection durait 20 minutes, parurent à l'écran.

C'étaient "Sortie de l'usine", "Lumière à Lyon", "Querelles de bébés", "Poissons rouges", "L'arrivée d'un train", "La mer" et d'autres.

Auguste et Louis devinrent connus dans le monde entier.

Вони були присутніми під час роботи батька в майстерні.

Обидва брати навчалися в промисловому торговельному інституті Мартін'єр у Ліоні.

Часто брати захоплювалися хімією, залишалися в лабораторії інституту, продовжували таємничі дослідження.

Луї працював, але безрезультатно.

Батько був на межі банкрутства.

Протягом 10 років фотограф і його сини вели життя, повне надій і страхів.

Скоро заговорили про «Братів Люм'єр».

Батько купив кінескоп, який дозволяв бачити фотографічні картинки, які швидко рухалися.

Луї, нарешті, відкрив правильну формулу.

На Різдво 1894 р. народилося кіно.

Перший сеанс відбувся 22 березня 1895 року.

Афіша відбивала програму сеансу.

Десяток фільмів 16–17 метрів довжиною, які тривали 20 хвилин, з'явилися на екрані.

Це були такі фільми: «Вихід із заводу», «Люм'єр у Ліоні», «Свари малюків», «Червоні риби», «Прибуття поїзда», «Море» та інші.

Брати Люм'єр стали відомими усьому світу.

Vocabulaire

à deux ans d'intervalle —
з різницею в 2 роки

dérouler — проходити;
розгортати

au milieu de — серед

un mystère — чудо, загадка,
таємниця

poursuivre — продовжувати

une ruine — банкрутство,
загибель

un espoir — надія

une crainte — страх

enfin — нарешті

une projection — проекція,
показ фільму

Discussion

1. Qui a été le père des frères Lumière?
2. Où faisaient les frères leurs études?
3. Combien d'année durait la recherche du cinématographe?
4. Quand le cinéma est-il né?
5. Quand a eu lieu la première séance?
6. Qu'est-ce qu'on a projeté?

● Les frères Montgolfier

Joseph-Michel Montgolfier est né
en 1740.

Il était un enfant capricieux, il désolait
ses parents par son indocilité.

A seize ans il s'est évadé de la
maison.

On le cherchait partout mais tout
était vain.

Mais beaucoup plus tard Joseph-
Michel est revenu à Paris.

Etienne Montgolfier, né en
1745 a été mis au collège Sainte-
Barbe à Paris.

Il était un brillant élève et avait une
vocation — les sciences.

Grâce à son père il a reçu une très
bonne éducation.

Des professeurs illustres, des sa-
vants, des ingénieurs lui ensei-
gnaient des matières différentes.

● Брати Монгольф'є

Жозеф-Мішель Монгольф'є наро-
дився в 1740 році.

Він був примхливою дитиною
і доводив до відчаю батьків сво-
єю неслухняністю.

У шістнадцять років він утік
з дому.

Його шукали всюди, але без-
успішно.

Усе ж значно пізніше Жозеф-
Мішель повернувся в Париж.

Етьєн Монгольф'є народився
в 1745 році й навчався в коледжі
Сент-Барб у Парижі.

Він був блискучим учнем і поба-
чив своє покликання в природни-
чих науках.

Завдяки своєму батькові він
одержав дуже гарну освіту.

Знамениті викладачі, вчені й ін-
женери читали йому різні дисци-
пліни.

Leur père était fabricant de papier à Vidalon.

Il était riche.

Mais devenant vieux il a appelé ses fils à aider avec la manufacture de papier.

Alors, Etienne et Joseph sont venus à Vidalon.

Ils utilisaient leurs connaissances scientifiques dans le processus de la fabrication du papier vélin.

Joseph a réussi à la simplifier.

Etienne a trouvé le secret du papier vélin.

Ils ont travaillé ensemble et la science les a unis.

Il est impossible aujourd'hui de dire à qui appartient l'idée de l'air chaud dans une sphère légère pour monter dans le ciel.

Cette idée est devenue base de leur invention de la montgolfière.

Etant fabricants de papier, ils ont décidé de construire une sphère de papier.

Au mois de mai 1783 la grande sphère s'est étalée sur les piquants.

On a allumé un feu de paille, la sphère a commencé à s'emplier.

Quand la première montgolfière a été parfaitement gonflée, Joseph lui-même a donné le signal.

La machine est restée en l'air 10 minutes.

Батько хлопчиків був власником паперової фабрики у Відалоні.

Він був багатий.

Але коли до нього прийшла старість, він покликав своїх синів допомогти йому вести справи паперової мануфактури.

І тоді Жозеф і Етьєн приїхали у Відалон.

Вони застосували свої наукові знання в процесі виготовлення веленевого паперу.

Жозефу вдалося його спростити.

Етьєн розгадав секрет виготовлення веленевого паперу.

Вони працювали разом, наука їх зблизила.

Сьогодні неможливо сказати, кому належить ідея наповнити легку сферу теплим повітрям, щоб піднятися в небо.

Ця ідея лягла в основу їхнього винаходу повітряної кулі.

Працюючи над виготовленням паперу, вони вирішили з цього матеріалу побудувати свою кулю.

У травні 1783 року велику повітряну кулю було розтягнуто на розпірки.

За допомогою соломи розпалили вогонь, і куля почала надуватися.

Коли перша повітряна куля була повністю надута, Жозеф особисто подав сигнал.

Машина пробула в повітрі 10 хвилин.

*Vocabulaire***capricieux, -euse** —

примхливий, -а

une indocilité — неслухняність**désoler** — доводити до відчаю,

розчаровувати

évader (s') — втекти**en vain** — безуспішно**un fabricant** — власник

фабрики, фабрикант

un papier vélin — веленевий

папір

simplifier — спростити**une montgolfière** — повітряна

куля

étaler — розтягувати, розіп'яти**emplir (s')** — наповнюватися,

надуватися

gonfler — надувати*Discussion*

1. Dans quelle famille sont nés les frères Montgolfier?
2. Est-ce qu'ils ressemblaient l'un à l'autre?
3. Qui étaient leurs enseignants?
4. A quoi s'occupaient les frères et leur père?
5. A qui est venue l'idée de monter dans le ciel à l'aide d'une sphère?
6. Quand ils sont montés au ciel?

● **Pierre et Marie Curie**

En 1859 un petit garçon est né, un garçon comme tous les autres: Pierre Curie.

Il n'a pas encore terminé ses études et on le connaissait déjà comme un des plus grands savants.

Il était passionné par la science et par la recherche.

Il pensait que son travail serait son seul amour dans la vie, mais il s'est trompé.

Un jour il a rencontré chez ses amis une jeune fille Marie Sklodowska.

Refugiée de Pologne, cette étudiante se donnait entièrement à ses recherches.

Les jeunes gens avaient beaucoup de commun.

Ils ont parlé de leurs travaux, de la science.

● **П'єр і Марія Кюрі**

У 1859 році народився звичайний маленький хлопчик — П'єр Кюрі.

Він ще не закінчив навчання, а його вже знали як одного з найвидатніших учених.

Він був захоплений наукою і дослідницькою діяльністю.

Він думав, що робота буде його єдиною любов'ю в житті, але помилився.

Одного разу в своїх друзів він зустрів дівчину Марію Склодовську.

Ця студентка була біженкою з Польщі і віддавала всю себе своїм науковим дослідженням.

У молодих людей було багато спільного.

Вони говорили про свою роботу, про науку.

Du travail adoré par tous les deux est né l'amour.

Les deux jeunes gens se sont unis en 1896.

En 1897 Marie a mis au monde son premier enfant: Irène.

La mère n'a pas voulu abandonner le travail scientifique.

Alors les deux époux commentent leurs premiers travaux sur les rayons de nature inconnue, émis par l'uranium.

Ils ont appelé cette substance radioactive "le radium".

Leur vie n'était pas facile.

Ils n'avaient pas d'économies, les possibilités de leur laboratoire étaient insuffisantes.

Pour gagner de l'argent Pierre donnait des cours et Marie des conférences de physique à l'Ecole Normale supérieure des jeunes filles.

Ils ont fait une découverte extraordinaire — la radioactivité naturelle.

Ils refusaient toujours de faire des démarches nécessaires pour obtenir des prix et des nominations universitaires.

Heureusement leurs travaux leur ont valu le Prix Nobel en 1903.

En 1906 un accident de voiture a arraché Pierre Curie à la vie.

D'abord Marie perd tout son courage et le désir de vivre mais puis elle a trouvé des forces pour continuer l'œuvre inachevée de son mari.

Із захоплення наукою народилася любов.

Молоді люди одружилися в 1896 році.

У 1897 Марія народила першу дитину — Ірен.

Мати не хотіла припиняти наукову діяльність.

Подружжя почало досліджувати промені невідомого походження, що випромінювалися з урану.

Вони назвали цю радіоактивну матерію «радієм».

Життя подружжя було нелегким.

У них не було заощаджень, можливості їх лабораторії були обмежені.

Щоб заробити на життя, П'єр веде практичні заняття, а Марія читає лекції з фізики в жіночому педагогічному інституті.

Вони зробили незвичайне відкриття — природну радіоактивність.

Але вони відмовлялися вжити необхідних заходів, щоб одержати премії та місце роботи в університеті.

На щастя в 1903 році вони отримують за свої роботи Нобелівську премію.

У 1906 році автокатастрофа виврвала П'єра Кюрі з життя.

Спочатку Марію залишили сили і бажання жити, але згодом вона знайшла їх і продовжила незакінчену роботу свого чоловіка.

Ses travaux lui valent le Prix Nobel en 1911.

Її праці були визнані гідними Нобелівської премії в 1911 році.

Vocabulaire

terminer — закінчувати

une recherche — дослідництво, пошук

tromper (se) — помилятися

un (une) réfugié (e) — біженець, -нка

donner (se) — віддавати всього себе

commun, -e — спільний, -а

adorer — захоплюватися

mettre au monde — народити

abandonner — покидати, залишати

un rayon — промінь

émettre — випромінювати

une démarche — захід, спроба

Discussion

1. Où ont fait leur connaissance Marie Sklodovska et Pierre Curie?
2. Est-ce qu'ils avaient des passions communes?
3. En quelle année les jeunes gens se sont-ils unis?
4. Combien d'enfants a mis au monde Marie?
5. La famille Curie était-elle riche?

● Frédéric et Irène Joliot-Curie

Irène Curie — la fille des savants célèbres Pierre et Marie Curie — continuait les recherches commencées par ses parents.

Au laboratoire de sa mère elle a rencontré le préparateur de Marie: Frédéric Joliot.

L'histoire de Pierre et Marie Curie s'est répétée.

En 1926 les jeunes gens ont commencé à travailler ensemble sur de grands travaux scientifiques et l'amour est né entre eux.

En 1926 ils se sont mariés.

Frédéric et Irène travaillaient ensemble et une nouvelle découverte est née en 1934.

Pierre et Marie Curie avaient découvert la radioactivité naturelle, leurs enfants la radioactivité artificielle.

● Фредерік та Ірен Жоліо-Кюрі

Ірен Кюрі — донька знаменитих учених П'єра та Марії Кюрі — продовжила дослідження, розпочаті її батьками.

У лабораторії своєї матері вона познайомилася з лаборантом Фредеріком Жоліо.

Історія П'єра і Марії Кюрі повторилася.

У 1926 році молоді люди починають працювати разом; вони ведуть наукові дослідження й закохуються один в одного.

У 1926 році вони одружилися.

Працюючи разом, Фредерік та Ірен зробили відкриття в 1934 році.

П'єр і Марія відкрили природну радіоактивність, а їхні діти відкрили штучну.

Mais cette année n'était pas heureuse pour la famille Joliot-Curie.

Marie est morte.

Les médecins ont déclaré qu'elle aurait pu vivre encore, si elle n'avait pas été victime du radium, sa propre découverte.

Mais malgré tout les jeunes gens continuaient leur travail.

En 1935 ils ont reçu le prix Nobel.

En 1936 Irène est devenue sous-secrétaire d'Etat à la recherche scientifique.

Mais elle n'a pas pu rester longtemps à ce poste, éloignée de son laboratoire.

Irène et son mari travaillaient même pendant la guerre.

Ils poursuivaient leurs recherches sur l'atome.

Après la guerre ils luttèrent contre l'utilisation de leur découverte pour la ruine du monde.

Un jour, en 1952, une ampoule contenant polonium concentré s'est brisée dans le laboratoire.

L'assistante, Mme Cottel et Irène ont épongé le liquide.

Depuis cet accident Irène se savait condamnée.

Mais jusqu'au jour de sa mort, le 17 mars 1956, elle n'a pas arrêté ses recherches.

Son mari est mort en 1958.

Ces gens sont un exemple de courage, de dévouement et de force.

Але для родини Жоліо-Кюрі цей рік не був щасливим.

Померла Марія.

Лікарі сказали, що вона могла б прожити довше, якби не стала жертвою радію, свого власного відкриття.

Але незважаючи ні на що, молоді люди продовжують роботу.

У 1935 році вони отримують Нобелівську премію.

У 1936 році Ірен стає помічником держсекретаря з наукових досліджень.

Але вона не змогла довго обіймати цю посаду, знаходиться далеко від своєї лабораторії.

Ірен та її чоловік працювали навіть під час війни.

Вони продовжували досліджувати атом.

Після війни вони ведуть боротьбу проти використання їхнього відкриття з метою руйнування світу.

Одного разу в 1952 році у лабораторії розбилася колба з концентрованим полонієм.

Асистентка пані Коттель та Ірен витерли рідину губкою.

Ірен знала, що після цього нещасного випадку вона приречена.

Але до самої смерті, яка наступила 17 березня 1956 року, вона не переривала дослідницьку діяльність.

Її чоловік помер у 1958 році.

Ці люди є прикладом мужності, самовідданості й сили.

Vocabulaire

un préparateur — лаборант;
препаратор (мед)
naturel, -le — природний, -а;
звичайний, -а
artificiel, -le — штучний, -а;
неприродний, -а

déclarer — заявити, сказати
une victime — жертва
une utilisation — використання
contenir — містити в собі
un accident — нещасний
випадок
un dévouement — відданість

Discussion

1. Où se sont rencontrés Irène et Frédéric?
2. Qu'est-ce qui les a liés?
3. Qu'est-ce qu'ils ont découvert?
4. A cause de quoi sont mortes Marie et Irène?
5. Irène et Frédéric ont-ils reçu le Prix Nobel?

● **Gabrielle Chanel**

Gabrielle Chanel est née en 1883.

Elle a eu une enfance et une jeunesse difficiles.

Elle est devenue orpheline quand elle était très jeune.

Gabrielle a passé de nombreuses années dans un couvent à Moulins, une petite ville du centre de France.

En 1908 à l'âge de 25 ans elle a quitté Moulins et est arrivée à Paris.

A partir de 1911 elle a commencé à créer des chapeaux pour les vendre à des amies.

En 1912 "Mademoiselle Chanel" a ouvert sa première maison de couture à Deauville.

Mais la guerre de 1914 a vite arrêté ses activités.

C'est en 1919 qu'elle a pu enfin ouvrir une maison de couture à Paris, rue Cambon.

● **Габріель Шанель**

Габріель Шанель народилася в 1883 році.

У неї були важкі дитинство та юність.

У дуже ранньому віці вона залишилася сиротою.

Багато років Габріель провела в монастирі у Мулені, маленькому містечку в центрі Франції.

У 1908 році, коли їй було 25 років, вона переїхала з Мулена до Парижа.

З 1911 року вона створює колекції капелюхів, які продає своїм подругам.

У 1912 році «Мадмуазель Шанель» відкриває своє перше ательє мод у Довіллі.

Але його діяльність припинилася через війну 1914 року.

І тільки в 1919 році вона змогла відкрити ательє в Парижі на вулиці Камбон.

Gabrielle est devenue célèbre.

“Coco” Chanel a créé un style nouveau pour les femmes.

C’était un style inspiré des vêtements d’homme.

En 1939, au début de la Seconde Guerre mondiale, elle est partie pour la Suisse.

Elle y est restée pendant 15 ans, jusqu’à 1954.

Quand elle avait 71 ans elle est revenue à Paris.

C’était le temps de ses fameux tailleurs en tweed, longs colliers de fausses perles, chaînes dorées, souliers de deux couleurs, beige et noir.

Coco Chanel a créé tout un nouveau style qui est devenu classique.

Aujourd’hui il reste celui de simplicité dans le luxe.

Beaucoup de femmes et jeunes filles veulent encore maintenant porter un “chanel”.

Son célèbre parfum “№ 5”, créé en 1921 est devenue populaire dans le monde entier.

Coco Chanel est morte en 1971.

Mais elle reste toujours la première dans la haute couture.

Габріель стала знаменитою.

«Коко» Шанель створила новий жіночий стиль в одязі.

На створення цього стилю її наштовхнув чоловічий одяг.

У 1939 році, коли почалася Друга світова війна, Коко Шанель виїхала до Швейцарії.

Там вона прожила 15 років, до 1954 року.

У віці 71 року вона повернулася в Париж.

У цей час з’явилися її знамениті жіночі костюми з твіду, довгі намиста з штучних перлів, позолочені ланцюжки, двокольорові бежево-чорні туфлі.

Коко Шанель створила новий стиль, котрий став класичним.

І сьогодні він залишається стилем вишуканої простоти.

Багато жінок та дівчат і в наш час хочуть носити «шанель».

Її знамениті парфуми «№ 5», створені в 1921 році, стали популярні в усьому світі.

Коко Шанель померла в 1971 році.

Але вона назавжди залишиться першою дамою високої моди.

Vocabulaire

un couvent — монастир
à partir de... — починаючи з...; із

créer — створювати

vendre — продавати

une couture — шиття

vite — швидко

une maison de couture — ательє одягу

un vêtement — одяг

fameux, -fameuse — знаменитий, -а

une fausse perle — штучна перлина

une haute couture — висока мода

Discussion

1. Comment ont été l'enfance et la jeunesse de Gabrielle Chanel?
2. A quel âge est-elle arrivée à Paris?
3. Comment a-t-elle commencé son activité?
4. Combien d'années est-elle restée en Suisse?
5. Par quoi est célèbre Gabrielle Chanel?

● **Le savant français Paul Langevin (1872—1946)**

Paul Langevin est né le 23 janvier 1872 à Paris, à Montmartre.

Son père et son grand-père étaient des artisans parisiens.

Ils ont appris au jeune Paul à aimer le travail.

Paul a fait ses études au collège Lavoisier.

Il était un très bon élève.

Paul a terminé "l'Ecole de physique et de chimie" et "l'Ecole Normale supérieure".

Ainsi a commencé sa carrière de savant.

Déjà à "l'Ecole de physique et de chimie" Langevin avait été l'élève et l'assistant de Pierre Curie.

A l'Ecole Normale il avait comme maîtres de célèbres savants.

En 1902, à la Sorbonne, il a soutenu sa thèse sur l'ionisation des gaz.

Il est devenu professeur au "Collège de France" puis à "l'Ecole de physique et de chimie".

Pierre et Marie Curie étaient de grands amis de Paul.

Paul Langevin continuait ses recherches sur le magnétisme et la relativité.

● **Французський учений Поль Ланжевен (1872—1946)**

Поль Ланжевен народився 23 січня 1872 року в Парижі на Монмартрі.

Його батько й дідусь були паризькими ремісничими-кустарями.

Вони навчили Поля любити працю.

Поль навчався в коледжі Лавуазьєр.

Він був дуже гарним учнем.

Поль закінчив фізико-хімічну школу та педінститут.

Після цього розпочалася його кар'єра вченого.

Ще у фізико-хімічній школі Ланжевен був учнем і асистентом П'єра Кюрі.

У педінституті він мав учителів — великих учених.

У 1902 році в Сорбонні він захистив дисертацію про іонізацію газів.

Він став учителем у Французькому коледжі, потім у "фізико-хімічній школі".

П'єр і Марі Кюрі були великими друзями Поля.

Поль Ланжевен продовжував дослідження щодо магнетизму і відносності.

En 1920, il a écrit des travaux sur les problèmes du travail de l'homme dans l'espace cosmique.

Paul Langevin a fait beaucoup de découvertes qui ont fait une révolution dans la physique.

Frédéric Joliot-Curie est son élève.

У 1920 році він написав роботи про проблеми діяльності людини в космічному просторі.

Поль Ланжевен здійснив багато відкриттів, котрі зробили революцію у фізиці.

Фредерік Жоліо-Кюрі — його учень.

Vocabulaire

un artisan — ремісничий-кустар
soutenir une thèse — захистити дисертацію
la relativité — відносність

l'espace (f) cosmique — космічний простір
supérieure — вищий, -а

Discussion

1. Paul Langevin qui a-t-il été?
2. Où a-t-il fait ses études?
3. Quel était le thème de sa thèse?
4. L'élève et l'assistant de qui a été Paul Langevin?
5. Où a-t-il enseigné?
6. Qui était l'élève de Paul Langevin?

● Jacques Cartier

La Bretagne a donné beaucoup de grands marins à la France.

Le plus glorieux de tous est Jacques Cartier, premier explorateur du Canada.

Il avait découvert Terre-Neuve.

En remontant un des bras du Saint-Laurent il avait exploré pour la première fois le Canada.

En 1532, alors que François 1-er se trouve en Bretagne, on lui présente Jacques Cartier.

C'était un homme capable de conduire les navires dans des endroits dangereux.

François 1-er sait que l'Angleterre, le Portugal et l'Espagne commencent à s'intéresser à l'Amérique du Nord.

● Жак Картьє

Бретань дала Франції багато видатних моряків.

Найбільш ушавлений із них — Жак Картьє, перший дослідник Канади.

Він відкрив Тер-Ньюв (Ньюфаундленд).

Піднімаючись одним із рукавів затоки Святого Лавренія, він уперше дослідив Канаду.

У 1532 році, коли Франціск I перебував в Бретані, йому представили Жака Картьє.

Це була людина, здатна провести кораблі найнебезпечнішими місцями.

Франціск I знав, що Англія, Португалія й Іспанія починають цікавитися Північною Америкою.

Il veut s'emparer des terres nouvelles avant les autres pays européens.

C'est pourquoi le roi charge Jacques Cartier d'organiser cette expédition.

Il lui donne de l'argent et deux navires.

L'expédition était partie de Saint-Malo le 20 avril 1534.

Après une traversée heureuse, voici Terre-Neuve enfin.

Jacques Cartier explore aussi toutes les îles voisines.

Arrivé à Gasné il y dresse une croix immense.

Cette croix est le point de départ de la colonisation française du Canada.

Après la première expédition vient la deuxième et la troisième.

Les découvertes de Jacques Cartier lui ont permis de rester dans l'histoire des explorations du monde "l'un des plus fameux et des plus renommés pilotes de son temps".

Він хотів заволодіти новими землями раніше за інші європейські країни.

Тому король доручив Жаку Картьє організувати цю експедицію.

Він дає йому грошей і два кораблі.

Експедиція вийшла із Сен-Мало 20 квітня 1534 року.

Після вдалого переходу, він нарешті дістався Тер-Ньюву (Землі Нової).

Жак Картьє дослідив також і всі сусідні острови.

Прибувши в Гасне, він там установлює величезний хрест.

Цей хрест став початком французької колонізації Канади.

Після першої експедиції були друга і третя.

Відкриття Жака Картьє дозволили йому залишитися в історії світових досліджень «одним з найбільш знаменитих і найбільш шанованих лоцманів свого часу».

Vocabulaire

glorieux, -euse — ушлюблений, -а

un explorateur — дослідник

un bras — рукав (річки); рука

capable — здатний, здатна

emparer (s') — заволодіти

charger — доручати;

навантажувати

une traversée — перехід

enfin — нарешті

dresser — встановити

un point de départ — відправна точка; початок

un pilote — пілот; лоцман

Discussion

1. Où est né Jacques Cartier?
2. Pourquoi dit-on qu'il était le premier explorateur du Canada?
3. Qu'est-ce qu'il a découvert?
4. Combien de fois a-t-il visité le Canada?
5. Pourquoi était-il parti pour l'Amérique du Nord?

X. PERSONNES ILLUSTRÉS DE L'UKRAÏNE

(ВИДАТНІ ЛЮДИ УКРАЇНИ)

● Tarass Chevtchenko

Tarass Chevtchenko est de droit nommé le génie du peuple ukrainien.

Il est né le 9 mars 1814 dans la famille d'un paysan serf au village Morintsy.

Dès la première enfance la lourde besogne lui est devenue vite connue parce qu'il a perdu sa mère à l'âge de 9 ans et son père à l'âge de 12 ans.

Il a appris le dessin du peintre d'icônes du pays.

Par les caprices du sort le jeune Chevtchenko est entré à l'Académie des Beaux-Arts de S.-Pétersbourg.

Là, il a pris connaissance des œuvres de la littérature russe et étrangère de son temps et des maîtres de la peinture.

A S.-Pétersbourg il a fait la connaissance de V. A. Joukovsky qui a aidé à l'affranchir.

A l'âge de 26 ans Chevtchenko a publié son "Kobzar" — l'œuvre remarquable de la littérature ukrainienne.

Alors Tarass Chevtchenko a reçu son second nom populaire — Kobzar.

Toute sa vie Chevtchenko a lutté pour la liberté et l'indépendance de son peuple.

Pour ça le gouvernement tsariste a arrêté le poète et l'a exilé aux steppes d'Orenbourg.

On lui a sévèrement défendu de lire et de dessiner.

● Тарас Шевченко

Тараса Григоровича Шевченка по праву названо генієм українського народу.

Він народився 9 березня 1814 року в родині бідного кріпосного селянина у селі Моринці.

Уже з малих літ він зазнав важкої праці, тому що у 9 років втратив матір, а в 12 років — батька.

Він навчався малюванню у місцевого іконописця.

Чудовий витвір долі — і молодий Шевченко потрапляє до Петербурзької Академії мистецтв.

Тут він познайомився з творами російської та зарубіжної літератури того часу і з майстрами живопису.

У Петербурзі він зустрів В. А. Жуковського, який сприяв його звільненню з кріпацтва.

У 26 років Шевченко публікує свій «Кобзар» — видатну збірку поезій української літератури.

Тоді Тарас Шевченко і отримав у народі своє друге ім'я — Кобзар.

Усе своє життя Шевченко боровся за волю і незалежність свого народу.

За це царський уряд заарештував поета, заслав його в Оренбурзькі степи.

Йому було суворо заборонено читати та малювати.

L'exil, l'éloignement de sa terre natale, l'interdiction d'écrire et de dessiner l'ont mené à la mort précoce.

Tarass Chevtchenko est mort le 10 mars 1861 à l'âge de 47 ans.

Le peuple n'oublie pas et respecte son poète.

Beaucoup de ses vers sont devenus chansons.

Non loin de Kanev, au kourgane il y a un monument majestueux au poète.

Les gens de tous les pays du monde y viennent pour honorer la mémoire du poète.

Dans beaucoup de maisons en Ukraine à la place honoraire on peut voir un portrait de Tarass comme on l'appelle avec tendresse.

Заслання, відірваність від рідної землі, заборона писати та малювати призвели до його передчасної смерті.

Тарас Шевченко помер 10 березня 1861 року у 47 років.

Народ пам'ятає та шанує свого поета.

Багато його віршів стали піснями.

Неподалеку від Канева на могилі стоїть величний пам'ятник поетові.

Сюди приїзять люди з усього світу вшанувати пам'ять поета.

У багатьох оселях України на почесному місці знаходиться портрет Тараса — так любовно називають Шевченка у народі.

Vocabulaire

un serf — раб

un paysan serf — кріпак

une besogne — тяжка праця

un caprice — вітвір, каприз,
примха

un sort, un destin — доля

affranchir — звільнити

exiler — засилати, висилати

défendre — забороняти

sévèrement — суворо

un éloignement — відірваність

une interdiction — заборона

majestueux, -euse — велич-
ний, -а

Discussion

1. Dans quelle famille est né Tarass?
2. Qui lui a donné les premières leçons de peinture?
3. Qui a aidé Tarass à s'affranchir?
4. Est-ce que le gouvernement tsariste aimait Tarass?

● **Mon écrivain préféré**

La littérature occupe une grande place dans notre vie.

On ne peut pas imaginer notre vie sans livres.

● **Мій улюблений письменник**

Література посідає важливе місце в нашому житті.

Неможливо уявити наше життя без книг.

La littérature ukrainienne est une des plus riches dans le monde.

Les livres nous donnent beaucoup de choses intéressantes.

Nous connaissons beaucoup d'écrivains ukrainiens: P. Koulich, M. Vovtchok, T. Chevtchenko, I. Kotliarevsky, O. Kobylanska, I. Franco, L. Oukraïinka, H. Skovoroda, E. Grébinka, I. Netchouille-Lévytski, P. Myrni, I. Karpenko-Kary, V. Sossiura, P. Tytchina, M. Gogol, M. Léontovitch.

Je voudrais parler de Maxime Rylsky.

M. Rylsky est né le 19 mars 1895 à Kyïv.

Son père était un homme célèbre.

Sa mère était une simple paysanne du village Romanivka.

Maxime Rylsky a passé son enfance à Romanivka.

Ensuite Maxime a fait ses études à Kyïv.

Ce temps-là il vivait dans la famille du grand compositeur ukrainien Lyssenko.

Le garçon a aimé la musique mais quand même la poésie était encore plus importante pour lui.

Il a commencé à faire des vers.

Après avoir terminé ses études au gymnase il est entré à l'Université de Kyïv.

Puis à cette université il a travaillé comme professeur de la langue ukrainienne.

Українська література — одна з найбагатших у світі.

Книги дають нам багато цікавого.

Ми знаємо багато українських письменників: П. Куліша, М. Вовчка, Т. Шевченка, І. Котляревського, О. Кобилянську, І. Франка, Л. Українку, Г. Сковороду, Е. Гребінку, І. Нечуй-Левицького, П. Мирного, І. Карпенко-Карого, В. Сосюру, Т. Тичину, М. Гоголя, М. Леонтовича.

Я хочу розповісти про Максима Рильського.

М. Рильський народився 19 березня 1895 року в Києві.

Його батько був відомою людиною.

Його мати була простою селянкою з села Романівка.

М. Рильський провів своє дитинство в Романівці.

Потім Максим навчався у Києві.

У цей час він жив у родині знаменитого українського композитора Лисенка.

Хлопчик полюбляв музику, але все ж поезія була ще більш важливою для нього.

Він почав писати вірші.

Закінчивши навчання в гімназії, він вступив до Київського університету.

Потім у цьому університеті він працював викладачем української мови.

Dans ses poésies il chante l'amour pour son pays et son peuple.

Le poète a travaillé jusqu'à sa mort.

У своїх віршах він оспівує любов до своєї батьківщини та свого народу.

Поет працював до самої своєї смерті.

Vocabulaire

imaginer — уявляти

quand même — все ж

faire des vers — писати вірші

chanter l'amour pour... —

оспівувати любов до...

jusqu'à... — до...

Discussion

1. Est-ce que la littérature ukrainienne est-elle célèbre en ses écrivains et poètes?
2. Qui étaient les parents de Maxime Rylsky?
3. Dans quelle période vivait-il chez Lyssenko?
4. La musique s'intéressait-elle Maxime?
5. Quand il a commencé à écrire les vers?

● Académicien Eugène Paton

Eugène Paton est né le 4 mars 1870 à Nice, une ville française.

Il était un savant et constructeur célèbre, membre de l'Académie des Sciences de l'Ukraine.

En 1894 il a terminé l'Ecole Polytechnique à Dresde et en 1896 l'Ecole des Ingénieurs civils à S.-Pétersbourg.

Il a été professeur à l'Ecole Polytechnique de Kyïv.

Paton était à la tête d'un laboratoire et a formulé les principes généraux de la construction des ponts et a découvert la technologie scientifique des épreuves des ponts.

Il a construit 35 ponts y compris le pont qui traverse le Dniépro à Kyïv.

● Академік Євген Патон

Патон народився 4 березня 1870 року у французькому місті Ніцца.

Патон був знаменитим конструктором та вченим, членом Академії наук України.

Він закінчив Дрезденський політехнічний інститут в 1894 році та Санкт-Петербурзький інститут цивільних інженерів 1896 року.

Патон був професором Київського політехнічного інституту.

Очолюючи лабораторію з випробування мостів, Патон сформулював основні принципи конструювання мостів та відкрив наукову технологію випробування мостів.

Він сконструював 35 мостів, у тому числі й головний міст через Дніпро у Києві.

On lui a donné le nom de Paton.
En 1929 le savant a créé le laboratoire de soudure électrique qui est devenu l'Institut de soudure électrique en 1934.

Il a été à la tête du laboratoire et de l'institut jusqu'à sa mort.

Aujourd'hui l'institut porte son nom.

De 1945 à 1952 Paton a été le vice-président de l'Académie des sciences de l'Ukraine.

Eugène Paton est mort le 1 août 1953 à Kyïv.

Son fils Boris Paton est de nos jours le Président de l'Accadémie des sciences de l'Ukraine.

Тепер цей міст носить його ім'я.
1929 року Патон організував лабораторію електрозварювання, яка у 1934 році стала інститутом.

Він очолював лабораторію та інститут до своєї смерті.

Зараз інститут носить його ім'я.

Патон був віце-президентом АН УРСР з 1945 по 1952 роки.

Помер Євген Патон 1 серпня 1953 року у Києві.

Його син Борис Патон у наші дні є президентом Академії наук України.

Vocabulaire

civil, -e — цивільний, -а;
громадянський, -а

être à la tête — керувати,
очолювати

une épreuve — випробування;
іспит

у **compris** — у тому числі

la soudure — зварювання

un vice-président — віце-президент; заступник президента

de nos jours — у наші дні;
зараз; сьогодні

Discussion

1. Où et quand est né Eugène Paton?
2. Où a-t-il fait ses études?
3. Quelle direction de son activité a-t-il choisie?
4. Quels principes généraux a-t-il formulé?
5. Quel laboratoire et institut a-t-il créé?

● Le grand savant

S. P. Koroliov

Sergiï Pavlovitch Koroliov, constructeur des premiers vaisseaux cosmiques est né le 30 décembre 1906 à Jitomir dans la famille d'un instituteur.

En 1922 il est entré à l'Ecole technique à Odessa.

● Видатний учений

С. П. Корольов

Сергій Павлович Корольов, конструктор перших космічних кораблів, народився 30 жовтня 1906 року в Житомирі у сім'ї вчителя.

У 1922 році він вступив до технічного училища в Одесі.

Il avait de bons professeurs de mathématiques et de physique.

Serguyi lisait beaucoup de livres.

Là, il a commencé à s'intéresser aux vols.

En 1923 il est entré à l'Ecole de planeur où il étudiait la construction des planeurs.

En 1925 il est entré à l'Institut Polytechnique de Kyiv.

Il devait travailler le soir pour gagner sa vie.

Il était un bon étudiant.

A partir de 1927, Koroliov a travaillé dans l'industrie aéronautique.

En 1930, il a terminé ses études à l'Ecole supérieure technique Bauman de Moscou.

Il a pris connaissance des œuvres de Tsiolkovsky et a étudié ses idées.

Il s'est passionné beaucoup pour la technique des fusées cosmiques dont il est devenu un des fondateurs.

Sous la direction de S. P. Koroliov, les savants soviétiques ont créé des vaisseaux cosmiques pilotés, à bord desquels l'homme a réalisé le premier vol dans le cosmos et est sorti dans l'espace cosmique.

S. P. Koroliov est mort à l'âge de 59 ans.

Une urne contenant ses cendres a été scellée dans les murs du Kremlin.

У нього були добрі викладачі математики й фізики.

Сергій читав багато книг.

Там він почав цікавитися польотами.

У 1923 році він вступив до планерної школи, де вивчав конструювання планерів.

У 1925 році він вступив до Київського політехнічного інституту.

Він був вимушений працювати увечері, щоб заробити на життя.

Він був встигаючим студентом.

З 1927 року Корольов працював в авіаційній промисловості.

У 1930 році він закінчив МВТУ ім. Баумана.

Він познайомився з працями Ціолковського й вивчав його ідеї.

Він був пристрасно захоплений космічними ракетами, одним із творців яких він і став.

Під керівництвом С. П. Корольова радянські вчені створили пілотовані космічні кораблі, на борту яких людина здійснила перший політ у космос і вийшла у відкритий космічний простір.

С. П. Корольов помер у віці 59 років.

Урну з його прахом було замуровано у Кремлівській стіні.

Vocabulaire

un vaisseau cosmique —
космічний корабель

un vol — політ

un planeur — планер,
бездвигуновий літак

aéronautique — авіаційний, -а

une fusée — ракета
à bord desquels — на борту
яких

sceller — замурувати

contenir — тримати в собі,
утримувати

Discussion

1. Qui était S. P. Koroliou?
2. Où est-il né?
3. A quoi s'intéressait-il en jeunesse?
4. Pour quel problème s'est-il passionné?
5. Qu'est-ce qu'on a créé sous sa direction?
6. Qui était le premier cosmonaute du monde?

● Bogdan Khmelnitsky

Bogdan Khmelnitsky est né en 1595 dans la famille d'un sotnik (centurion).

Il a reçu une éducation brillante pour son temps, il connaissait quelques langues.

Très jeune, il s'est fait remarqué pendant quelques campagnes de l'armée de cosaques.

Il a bien senti l'oppression de la noblesse polonaise.

On a pris ses patrimoines et abbatu à mort son fils de 10 ans.

Khmelnitsky s'est rendu à la Sytch des Cosaques zaporogues et a proposé de se préparer à la guerre nationale de libération.

Les cosaques et les simples gens l'ont soutenu.

Il s'est mis à la tête de l'armée de cosaques et a remporté quelques victoires.

C'était la première tentative d'atteindre l'indépendance.

En 1648 les cosaques lui ont remis leur lettre pour dignité d'hetman et la masse.

Pour assurer ses victoires l'hetman Bogdan Khmelnitsky a cherché l'appui à Moscou.

● Богдан Хмельницький

Богдан Хмельницький народився у сім'ї сотника 1595 року.

Він отримав блискучу як на той час освіту, знав кілька мов.

Замолоду відзначився у кількох походах козацького війська.

Гніт польської шляхти Хмельницький відчув на собі.

У нього забрали його землю і до смерті забили 10-річного сина.

Хмельницький вирушив до запорізьких козаків і запропонував готуватися до національно-визвольної війни.

Його підтримали козаки і простий народ.

Він став на чолі козаків і отримав кілька перемог над поляками.

Це була перша спроба досягнути незалежності.

У 1648 році козаки передали йому грамоту на гетьманство та булаву.

Бажаючи закріпити свої перемоги, гетьман Богдан Хмельницький шукає підтримки в Москві.

Le traité de Péréiaslav de 1654 a déclaré la réunification de l'Ukraine à la Russie.

Cependant, le tsar n'a pas justifié l'attente de Khmelnitsky.

Bogdan le comprenait très bien mais il n'a pas manqué à sa parole.

Cet homme éminent et l'homme politique distingué est mort en 1657.

Khmelnitsky a laissé un bon souvenir en mémoire du peuple ukrainien et jusqu'à présent son prénom Bogdan est populaire en Ukraine.

A Kyïv il y a un monument à Bogdan Khmelnitsky.

Пряяславська рада 1654 року оголосила про приєднання України до Росії.

Однак цар не виправдав сподівань Хмельницького.

Богдан розумів це, але свого слова не порушував.

Померла ця видатна людина і політичний діяч 1657 року.

Добра пам'ять про Хмельницького збереглась серед українського народу й до цього часу його ім'я — Богдан — популярне в Україні.

У Києві є пам'ятник Богдану Хмельницькому.

Vocabulaire

sotnik (centurion) — сотник, командувач сотнею вояків

remarquer (se) — відзначитися

une oppression — гніт, гноблення

une campagne — поле, рівнина, село, військовий похід

un patrimoine — спадщина, володіння, майно

rendre (se) — відправитися, вирушити

se mettre à la tête — стати на чолі

remporter une victoire — одержати перемогу

une tentative — спроба

une masse — булава

la réunification — приєднання, воз'єднання

justifier l'attente — виправдати сподівання

Discussion

1. Qui était le père de Bogdan?
2. Etait Bogdan un homme lettré?
3. Quel second nom avait-il?
4. Où s'est-il fait remarqué?
5. Pourquoi a-t-il commencé la guerre de libération?
6. La réunification à la Russi était-elle bonne pour le peuple ukrainien?

XI. LES MASS-MÈDIA

(ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ)

● Les magazines français

Une extraordinaire floraison de magazines thématiques a vu le jour en France ces dernières années.

Plusieurs de dizaines de titres apparaissent chaque année.

La presse enfantine et la presse des loisirs sont particulièrement dynamiques.

La presse économique est très populaire en France.

Les crises économiques, les problèmes de l'économie internationale ont stimulé ce secteur.

“Capital” est le plus important succès de ces dernières années.

Il attire chaque mois 440 000 acheteurs.

Parmi d'autres on peut nommer “Challenges”, “Le Revenu français”, “L'Expansion”, etc.

La presse scientifique connaît un succès croissant avec des titres comme “Science et Vie” (320 000 exemplaires), “Ça m'intéresse”, “Sciences et Avenir” et beaucoup d'autres.

Leurs publications de haut niveau atteignent de bons tirages.

Les hebdomadaires de radio-télévision figurent parmi les plus forts tirages de la presse française.

● Французькі ілюстровані журнали

В останні роки у Франції спостерігається надзвичайний розквіт спеціалізованих журналів.

Щорічно з'являються десятки нових назв.

Особливо динамічні видання для дітей і преса, присвячена дозвіллю.

Економічна преса дуже популярна у Франції.

Економічні кризи, проблеми міжнародної економіки стимулювали активність у даному секторі.

Журнал “Capital” («Капітал») домігся найбільшого успіху за останні роки.

Він щомісяця розкуповується в кількості 440 000 екземплярів.

Серед інших можна назвати “Challenges” («Змагання»), “Le Revenu français” («Прибуток французів»), “L'Expansion” («Експансія») та ін.

Усе більш успішно розвивається наукова преса завдяки таким виданням, як “Science et Vie” («Наука і життя») (320 000 екземплярів), “Ça m'intéresse” («Це мене цікавить»), “Science et Avenir” («Наука і майбутнє») і багатьом іншим.

Журнали високого наукового рівня виходять великими тиражами.

До числа найбільш тиражованих видань французької преси належать радіотелевізійні щотижневики.

En 1997, ils représentaient une diffusion de 20 millions d'exemplaires chaque semaine.

En tête "TV magazine", attirait 13,5 millions de lecteurs.

Il y a aussi "Télé 7 jours", "Télé Star", "Télé Z", etc.

Chacun peut choisir la presse selon son goût.

Il y a des magazines de mode, de sport, de culture, d'art, etc.

Plus d'une quinzaine de magazines sont consacrés à la voiture, six à la moto.

Il y a des éditions où on peut lire des articles sur la photographie, le cinéma, la gastronomie, le tourisme, les voyages, la musique, etc.

Il y a beaucoup de magazines destinés à la jeunesse.

De la naissance d'un enfant ("Famille magazine", "Enfant magazine") à la retraite ("Notre Temps") — chaque âge a son magazine.

У 1997 році обсяг їхнього щотижневого розповсюдження складав 20 мільйонів екземплярів.

Попереду був "TV magazine" («ТВ журнал»), що мав 13,5 мільйона читачів.

Є також «Теле 7 жур» («Теле 7 днів»), «Теле Стар» («Теле Зірка»), «Теле Z» («Теле Зона») та інші.

Кожен може вибрати собі пресу за смаком.

Є журнали про моду, спорт, культуру, мистецтво і т. ін.

Більш ніж 15 журналів присвячені автомобілям, 6 — мотоциклам.

Є також видання, де можна прочитати статті про фотографію, кіно, гастрономію, туризм, подорожі, музику і т. ін.

Виходить багато журналів для молоді.

Від народження дитини ("Famille magazine" («Сімейний журнал»), "Enfant magazine" («Дитячий журнал») до виходу на пенсію "Notre Temps" («Наш час») — для кожної вікової категорії є свій журнал.

Vocabulaire

un magazine — ілюстрований журнал

enfantin, -e — дитячий, -а

un loisir — дозвілля

particulièrement — особливо

stimuler — стимулювати, надавати можливість

attirer — приваблювати

une expansion — поширення

un niveau — рівень

un hebdomadaire — щотижневик

en tête — на чолі, попереду

une quinzaine — півтора десятка

la naissance — народження

Discussion

1. Qu'est-ce que c'est que les mass-média?

2. Une floraison extraordinaire de quoi a-t-elle vu le jour en France?

3. Quel magazine français populaire peut-on citer?
4. Quelles publications figurent parmi les plus forts tirages?
5. Qu'est-ce qu'on peut lire dans les éditions françaises?

● La radio française

Le succès de la télévision n'a pas entraînée de repli de la radio, bien au contraire.

La multiplication des radios et leur diversité croissante, ont redonné un nouvel élan à ce support de communication.

La radio constitue le media préféré des Français, sauf en soirée où la télévision arrive en tête.

En moyenne, tous âges confondus, les Français écoutent la radio plus de deux heures par jour.

Le secteur radiophonique public est regroupé au sein de la société nationale de radiodiffusion "Radio France".

Elle conçoit des programmes des émissions diffusées sur un réseau de 53 radios.

Elles diffusent 24 heures sur 24 des informations, des messages de service (météo, spectacles, circulation routière, programmes de télévision et de radio) sur un fond musical ininterrompu.

"Radio France" emploie plus de 3000 personnes.

Elle s'appuie aussi sur deux orchestres: l'Orchestre national de France et l'Orchestre philharmonique.

Au total, Radio France assure un volume d'émissions de près de 500 000 heures par an.

● Французьке радіо

Незважаючи на успіхи телебачення інтерес до радіо не знизився, скоріше, навпаки.

Збільшення числа радіостанцій та їхня зростаюча розманітність дали новий імпульс цій основі спілкування.

Радіо дотепер залишається засобом масової інформації, якому французи віддають перевагу, за винятком вечірнього часу, коли на перший план виходить телебачення.

У середньому французи, незалежно від їхнього віку, слухають радіо більше двох годин на день.

Державний сектор радіомовлення був об'єднаний у рамках Національної компанії радіомовлення «Радіо Франс».

Вона розробляє і складає програми віщання для мережі, яка складається з 53 радіостанцій.

Вони віщають цілодобово, передаючи останні новини і допоміжну інформацію (прогноз погоди, репертуар театрів і кінотеатрів, ситуація на дорогах, програми телебачення і радіо) з безперервним музичним супроводом.

На «Радіо Франс» зайняті 3000 осіб.

У нього два оркестри: Національний оркестр Франції та Філармонічний оркестр.

У цілому «Радіо Франс» забезпечує обсяг віщання близько 500 000 годин на рік.

La publicité est strictement limitée.

Parmi les cinq radios nationales figure France Inter, créée en 1947.

“France Culture” présente des programmes très variés, associant des émissions musicales, des entretiens, de grands reportages et des débats.

“France musique” diffuse plus de mille de concerts par an.

“Radio Bleue” privilégie les auditeurs de plus de 50 ans.

“Radio France Internationale” (RFI) est diffusée en France et sur les cinq continents.

Elle est l'une des pièces-maîtresses de l'action audiovisuelle extérieure du pays.

Les radios privées proposent un très grand choix.

Durant les dernières années, elles ont constaté une augmentation importante de leur audience.

une multiplication — збільшення, поширення кількості
une diversité — різноманітність, розмаїтість
un support — основа, підґрунтя
constituer — являє з себе
sauf — за винятком
tous âges confondus — незалежно від (їхнього) віку
au sein de — в середині, в рамках

Реклама на ньому суворо обмежена.

До числа п'яти національних радіостанцій входить «Франс інтер» («Франція міжнародна»), створена в 1947 році.

Станція «Франс кюльтюр» («Франція культурна») представляє найрізноманітніші програми, включаючи музичні передачі, бесіди, великі репортажі, дискусії.

«Франс мюзік» («Франція музикальна») розповсюджує в ефірі понад тисячу концертів на рік.

Передачі «Радіо бле» («Блакитне радіо») розраховані на слухачів, яким більше 50 років.

«Радіо Франс інтернасьональ» (RFI) віщає як на Францію, так і на всі п'ять континентів.

Воно є одним з головних засобів аудіовізуального віщання країни на закордонну аудиторію.

Приватні радіостанції пропонують дуже великий вибір.

За останні роки спостерігається велике збільшення числа їхніх слухачів.

Vocabulaire

concevoir — розробляти, складати, роздивлятися
un message — послання, звернення
appuyer (s') — опиратися, підтримуватися
diffuser — передавати в ефір, розповсюджувати

Discussion

1. Quelle place parmi les mass-média occupe la radio française?
2. La “Radio France” pour quel réseau de radios conçoit-elle ses programmes?
3. Quel volume d'émissions assure-t-elle?
4. Combien de personnes emploie cette société?
5. Quelles sociétés de radio française connaissez-vous encore?

● La télévision française

En France il existe actuellement environ 300 chaînes de télévision.

Toutes chaînes confondues, les téléspectateurs français aiment avant tout les films, la fiction télévisuelle, les émissions de divertissement et l'information (journaux, magazines, documentaires).

Les journaux de 20 heures de TF 1 et de France-2 notamment, sont de grands rendez-vous nationaux.

Cependant, on voit fleurir, à côté d'un nombre limité de chaînes généralistes, des chaînes de plus en plus spécialisées et payantes.

Elles visent un public intéressé.

Ici il s'agit de sport, de musique, de concerts, de films, etc.

Les principales chaînes thématiques françaises sont aujourd'hui “Canal J” (programmes destinés à la jeunesse), “Canal Jimmy” (ses émissions principales sont destinées aux nostalgiques des années soixante et soixante-dix).

C'est aussi “Planète” qui montre des documentaires et des reportages d'actualité.

● Французьке телебачення

На даний момент у Франції існує близько 300 телевізійних каналів.

З усього розмаїття програм французькі телеглядачі віддають перевагу насамперед кінофільмам, телевізійній фантастиці, розважальним та інформаційним випускам (телевізійні новини, тележурнали, документальні фільми).

Телевізійні новини о 20 годині по TF-1 і «Франс-2» є саме тими програмами, які дивиться вся країна.

При цьому на фоні невеликого числа програм загального віщання з'являється усе більше спеціалізованих і платних програм.

Вони призначені для зацікавленої публіки.

Ідеться про передачі, присвячені спорту, музиці, концертам, кінофільмам і т. ін.

У цей час основними тематичними французькими програмами є: «Канал Ж» (передачі, призначені для молоді), «Канал Джиммі» (його основні передачі призначені для тих, хто відчуває ностальгію за шістдесятими і сімдесятими роками).

Це також канал «Планета», що показує документальні фільми й актуальні репортажі.

LCI, La Chaîne Info, née en juin 1994 est la première chaîne d'information continue d'être française.

(LCI — long cours inter).

Etant la filiale de TF 1, elle diffuse le journal complet toutes les demi-heures ainsi que des journaux en continu lorsque l'actualité l'exige.

Elle propose aussi les débats et les interviews.

Il existe aussi des chaînes sportives, comme, par exemple, "Eurosport", musicales — MCM.

Deux chaînes de cinéma, les plus populaires, "Ciné-Cinéma" et "Ciné-Cinéfil", sont accessibles sur le réseau câblé moyennant un abonnement supplémentaire.

Née en 1984, "Canal +" est la plus ancienne des chaînes privées.

Elle est payante et cryptée.

Il est nécessaire de louer un décodeur pour regarder ses émissions.

Cette chaîne est la plus belle réussite de l'audiovisuel français et a exporté son succès vers certains pays européens.

Ses points forts sont le cinéma et le sport.

Les Français aiment beaucoup leur télévision diversifié et intéressante.

LCI, Інформаційний канал, створений у червні 1994 року,— це перша французька безперервна інформаційна програма.

(LCI — довге міжнародне плавання).

Як філія ТФ-1 цей канал дає в ефір кожні півгодини докладні випуски новин і безупинно повідомляє останні новини.

Передаються також дискусії й інтерв'ю.

Існують також спортивні канали, як, наприклад, «Євроспорт», музичні — МСМ.

Два найпопулярніших кіноканали «Сіне-сінема» і «Сіне-сінефіль», що здійснюють передачі через кабельну мережу, доступні за додаткову абонементну плату.

Програма «Канал плюс», яка народилася в 1984 році,— найстаріша з приватних програм.

Вона є платною й кодовою.

Щоб дивитися передачі, необхідно орендувати декодер.

Цей канал став найяскравішою удачею французького телебачення й експортує свою продукцію в ряд європейських країн.

Його сильні сторони — кінофільми та спортивні передачі.

Французи дуже люблять своє цікаве і різноманітне телебачення.

Vocabulaire

une chaîne de TV — телеканал;
ланцюг

un téléspectateur, -trice —
телеглядач, -ка

toutes chaînes confondues —
усе розмаїття

une fiction télévisuelle —
телефантастика; комп'ютерні
вигадки

notamment — а саме, саме те,
(ті, той, та)

un grand rendez-vous —
широке побачення з великою
аудиторією, зустріч
fleurir — квітнути, розквітнути
une actualité — остання новина
généraliste — загальний, -а

un généraliste — лікар-терапевт
un nostalgique — той, що сумує
за минулим
un interview (anglais) —
інтерв'ю, опитування (*англ.*)
accessible — доступний, -а

Discussion

1. Combien de chaînes de télévision existent actuellement en France?
2. Quels programmes aiment les téléspectateurs?
3. Quelles sont les principales chaînes thématiques?
4. Quand a été née LCI?
5. Qu'est-ce que proposent MCM, "Cinéfil" et le "Canal+"?

● RFI, la radio mondiale

"Radio France Internationale" (RFI) présente aux auditeurs du monde entier l'actualité française et internationale.

RFI se fait entendre depuis 1931.

Aujourd'hui c'est une radio aux programmes multiples.

Elle utilise tous les moyens de diffusion et ses journalistes savent faire preuve de leur professionnalisme.

Cette radio a 45 millions d'auditeurs réguliers en français et en 18 langues étrangères.

Depuis l'automne 1996, RFI a lancé un programme d'information en continu 24 heures sur 24 en français.

Il y a des bulletins d'information de 10 minutes toutes les demi-heures.

Les programmes présentent tous les aspects de la vie culturelle, économique et sociale française.

La construction européenne, les relations économiques occupent également une place importante.

● RFI — світове радіо

Радіо «Франс інтернасьональ» (RFI) знайомить слухачів усього світу з подіями у Франції, міжнародними подіями.

RFI вийшло в ефір у 1931 році.

На сьогоднішній день це багато-програманне радіо.

Воно використовує всі засоби віщання, а його журналісти на ділі доводять свій високий професіоналізм.

Радіо має 45 мільйонів постійних слухачів програм французькою мовою і 18 іноземними мовами.

З осені 1996 року RFI почало передавати безперервну інформаційну програму французькою мовою.

Десятихвилинні випуски новин виходять раз на півгодини.

Програми відбивають усі аспекти культурного, економічного і громадського життя Франції.

Важливе місце займають також питання європейського будівництва, міжнародних економічних відносин.

Ces programmes existent aussi sur des durées plus courtes en 18 langues étrangères.

RFI diffuse aussi un programme spécifique dédié à la chanson francophone.

Elle dispose de deux sites à Internet.

L'un est consacré à l'actualité et l'autre à la chanson.

S'appuyant sur une couverture satellitaire de qualité numérique, RFI a constitué un réseau de relais.

Ce réseau fonctionne 24 heures sur 24 dans plus de 140 villes du monde.

Parmi elles figure la quasi-totalité des capitales de l'Afrique francophone et de l'Europe centrale et orientale.

Elle est aussi présentée à New-York, à Amman, etc.

Ці ж програми передаються в скороченому вигляді 18 іноземними мовами.

РФІ передає також спеціалізовану програму, присвячену французькій пісні.

У нього два сайти в Інтернеті.

Один присвячений поточним подіям, а другий — пісні.

Спираючись на високу якість цифрового супутникового покриття простору РФІ створило мережу ретрансляторів.

Ця мережа працює цілодобово в більш ніж 140 містах світу.

Серед них майже всі столиці франкомовних країн Африки, а також країн Центральної та Східної Європи.

РФІ працює також у Нью-Йорку, Аммані та інших столицях світу.

Vocabulaire

un (e) auditeur, -trice — слухач, -ка

se faire entendre depuis... — виходити в ефір з...

faire preuve de... — доводити на ділі

lancer — запускати, починати, засилати

toutes les demi-heures — кожні півгодини

une durée plus courte — у скороченому вигляді

dédier — присвячувати

une couverture satellitaire — супутникове покриття простору

un réseau — мережа

une quasi-totalité — майже (вся) сукупність

Discussion

1. Depuis quand se fait entendre la RFI?
2. Combien d'auditoires a-t-elle aujourd'hui?
3. Quels programmes présente RFI?
4. Est-ce qu'elle dispose des sites à l'Internet?
5. Grâce à quoi RFI a créé un réseau de relais?

● L'histoire de la télévision

Maintenant la télévision, présentée dans tous les foyers, est devenue un des passe-temps les plus populaires.

Le mot "télévision" apparaît en 1907 dans une revue scientifique américaine.

En 1935, la France compte 500 postes.

Il y en aura 260 000 vingt ans plus tard.

En 1995, le téléviseur fait partie des meubles dans 95 % des foyers.

Aujourd'hui le petit écran est devenu la première occupation des gens après le travail.

Un chercheur écossais John Berd a fait une caméra très simple.

Depuis des mois il a essayé de "filmer" la poupée.

Et enfin en 1925 il a vu sur l'écran les traits de la poupée.

Depuis 70 ans cette invention a été améliorée.

La synchronisation du son et de l'image intervient à la fin des années 20, la couleur apparaît sur l'écran après la guerre en 1951.

La transmission des images par satellite et par câble se développe à partir des années 60.

Maintenant la télévision ne cesse pas d'évoluer.

Les dernières années — c'est le temps de la télévision numérique.

● Історія телебачення

Телебачення увійшло в кожную домівку і в наші дні стало одним із досить популярних видів проведення часу.

Слово «телебачення» уперше з'явилося в 1907 році в американському науковому журналі.

У 1935 році у Франції було вже 500 телевізорів.

Через двадцять років їх стало 260 000.

У 1995 році телевізор став частиною інтер'єру 95 % осель.

У наші дні маленький екран — це основне заняття людей після роботи.

Шотландський дослідник Джон Берд сконструював примітивну камеру.

Кілька місяців він намагався цією камерою зняти ляльку.

І, нарешті, у 1925 році він побачив на екрані обрис цієї ляльки.

Протягом 70 років цей винахід удосконалився.

Синхронізація звуку і зображення відбулася наприкінці 20 років, кольори з'явилися на екрані після війни в 1951 році.

Передача зображення за допомогою супутника і кабелю почала розвиватися з 1960-х років.

У наші дні телебачення постійно удосконалюється.

Останні роки — епоха цифрового телебачення.

La numérisation consiste à coder les données sous forme de 0 et 1.

Cela a permis la modernisation spectaculaire de la transmission des images.

La télévision numérique c'est la télévision qui transporte ces images numérisées.

Elle permet de transmettre plus d'images.

Процес оцифрування базується на кодуванні даних у формі 0 і 1.

Застосування цього процесу дозволило значно удосконалити передачу зображення.

Цифрове телебачення — це телебачення, що передає оцифроване зображення.

З його допомогою передача відбувається швидше.

Vocabulaire

un foyer — домівка, гуртожиток, оселя

un passe-temps — проведення часу

une occupation — заняття

écossais, -e — шотландський, -а

améliorer — удосконалювати, покращувати

un trait — риса, обрис

une synchronisation — збіг, синхронізація

intervenir — втручатися

consister — складатися

spectaculaire — значний, -а

Discussion

1. Quand et où a apparu le mot "télévision"?
2. Combien de postes TV il y avait en France en 1935 et vingt ans plus tard?
3. Qui a fait un caméra et essayait de filmer une poupée?
4. Depuis combien d'années a été améliorée cette invention?
5. Sur quoi consiste la numérisation?

● La télévision d'aujourd'hui

L'apparition de la télévision numérique mène à la multiplication des chaînes.

Le câble a permis la réception TV dans les grandes villes.

Le satellite n'est pas arrêté par les montagnes et les zones d'ombres.

Il a aidé les habitants des petites villes et des campagnes à regarder la télévision dans leurs foyers.

● Сучасне телебачення

Поява цифрового телебачення приводить до збільшення числа каналів.

Кабель дозволив приймати теле-сигнал у великих містах.

Гори і зони поганої видимості не зупиняють супутник.

Завдяки йому жителі маленьких міст і сіл можуть дивитися телевізор у своїх домівках.

Le téléspectateur français a aujourd'hui une centaine de chaînes à disposition.

Aux Etats-Unis il existe beaucoup de chaînes thématiques.

Dans certaines de pays les téléspectateurs ont la possibilité, à partir d'une même chaîne, de varier leurs choix.

Pour leurs films, par exemple, choisir entre version originale (VO) et version française (VF), choisir l'horaire des informations, etc.

Mais la télévision, ce n'est plus seulement l'information, le divertissement et des films.

C'est aussi le service.

Au Québec, les 250 000 abonnés de Videoway ont la possibilité, lors d'une publicité, de "cliquer" avec leur télécommande sur le produit.

On leur diffuse un programme publicitaire spécial.

Ce programme présente la liste des magasins de leur quartier vendant ce produit.

Pendant un match de hockey, on peut faire un plan rapproché d'une action ou d'un joueur, obtenir des informations sur une équipe.

Certaines chaînes présentent la possibilité de choisir son film à une heure donnée sur son téléviseur.

Evidemment ces chaînes font payer chaque séance.

On paye un abonnement et puis encore une certaine somme pour chaque demande.

У розпорядженні французького телеглядача сьогодні близько 100 каналів.

У США багато тематичних телеканалів.

У сотнях країн один канал надає глядачам можливість вибору програм.

Наприклад, можна вибрати версію перегляду фільму мовою оригіналу або рідною мовою; час показу новин та ін.

Але зараз телебачення це не тільки показ новин, розважальних передач і фільмів.

Воно надає також послуги.

У Квебеку в 250 000 абонентів каналу "Videoway" є можливість під час реклами «клацати» пультом дистанційного керування на товарі, що сподобався.

Рекламна програма, що транслюється,— спеціальна.

Вона подає список найближчих магазинів, що продають цей товар.

Під час хокейного матчу на екран можна вивести ближній план дії чи гравця, одержати інформацію про команду.

Деякі канали надають можливість вибору часу показу фільму по телевізору.

Але, зрозуміло, слід оплатити каналу кожен сеанс.

Крім абонплати, вноситься ще деяка сума за кожне замовлення.

Vocabulaire

un câble — кабель
une réception — приймання;
отримання
une zone d'ombres — зона
поганої видимості
une disposition —
розпорядження
un choix — вибір

à partir d'une même chaîne —
на одному і тому ж каналі
un divertissement — розвага
cliquer — клацати
une télécommande — пульт
дистанційного керування
rapprocher — приблизити,
наблизити

Discussion

1. A quoi mène l'apparition de la télévision numérique?
2. Quel rôle joue un satellite dans l'évolution de la télévision?
3. Combien de chaînes ont dans leur disposition les Français?
4. Quelle possibilité ont les abonnés de la TV québécoise?
5. Aimez-vous la TV?

● **L'histoire de l'Internet**

Dans le mot anglais Internet il y a 2 mots: "inter" — international et "net" qui signifie "réseau".

Internet — c'est un superréseau informatique qui relie entre eux des dizaines de millions d'ordinateurs.

Internet et à la fois une librairie, une photothèque, une vidéothèque, une audiothèque et un immense musée.

C'est aussi une poste mondiale grâce au courrier électronique.

On appelle parfois ce réseau "une immense toile d'araignée".

En 1969, le Pentagone a créé un réseau expérimental, qui s'appelait Arpanet.

C'était le réseau des sites militaires.

Puis d'autres réseaux, scientifiques ou industriels, ont été créés et se sont connectés entre eux.

● **Історія Інтернету**

Англійське слово «Internet» складається з двох слів: «inter» — означає «міжнародний» і «net» — «мережа».

Інтернет — це інформаційна супермережа, що з'єднує між собою десятки мільйонів комп'ютерів.

Інтернет — це водночас і бібліотека, і фототека, і відеотека, і аудіотека, і величезний музей.

Електронна пошта Інтернету перетворилася на світову пошту.

Іноді цю мережу називають «величезною павутиною».

У 1969 році Пентагон створив експериментальну мережу, названу Арпанет.

Це була мережа військових сайтів.

Потім були створені і з'єднані між собою інші наукові і промислові мережі.

En 1986 l'Internet a pris sa forme actuelle.

Au début des années 90 Internet commence à toucher des utilisateurs individuels.

D'abord c'étaient des étudiants, puis des employés de grandes entreprises.

Aujourd'hui l'âge moyen des utilisateurs est d'environ 35 ans.

Le réseau est plutôt masculin: seulement 15 % de femmes le fréquentent.

La plupart de temps passé dans l'Internet les gens le passent à une simple "flânerie" sur les différents sites.

Ils jouent, ils travaillent, ils font du shopping.

Tous les micro-ordinateurs peuvent se connecter au Web.

Il suffit de se doter d'un modem et des logiciels spécifiques.

У 1986 році Інтернет став таким, яким ми його бачимо сьогодні.

На початку 90 років мережа торкнулася індивідуальних (окремих) користувачів.

Спочатку це були студенти, потім службовці великих підприємств.

Сьогодні середній вік користувачів Інтернету — близько 35 років.

Мережу можна назвати здебільшого чоловічою: тільки 15 % жінок її відвідують.

Велику частку часу, проведеного в Інтернеті, люди витрачають на те, щоб просто «походити» по різних сайтах.

Вони там грають, працюють, роблять покупки.

Будь-який комп'ютер може приєднатися до світової мережі.

Досить придбати модем і спеціальне програмне забезпечення.

Vocabulaire

relier — з'єднувати, поєднувати

un ordinateur — комп'ютер

une araignée — павук

une toile d'araignée — павутина

un pentagone — п'ятикутник

Pentagone — Пентагон

(Військове міністерство США)

un site — місцевість, ландшафт, сайт

connecter — сполучати, з'єднати

toucher — торкатися

un utilisateur — користувач

plutôt — скоріше, здебільшого

une flânerie — бродіння, вештання

il suffit de... — досить, достатньо

Discussion

1. Qu'est-ce que signifie le mot "internet"?
2. Quand et où été créé un réseau expérimental?
3. En quelle année l'Internet a pris sa forme actuelle?
4. Qu'est-ce qu'on fait à l'Internet?
5. Comment peut-on se connecter à l'Internet ayant un micro-ordinateur?

● Internet

Comment ça fonctionne?

La notion de base de l'Internet, de World Wide Web (3W) est la page.

Quand on se connecte, on accède à une page d'accueil Web.

Mais on ne tourne les pages comme dans un livre, on se sert du pointeur de sa souris et on clique sur certains mots mis en valeur.

Ces mots ou ça peut être aussi les images s'appellent des ancres.

On clique sur ce mot ou sur cette image et on accède à une autre page.

Cette page s'ouvre proposant d'autres choix.

On "flâne" sur le Net (court de l'Internet) et chaque clic de "souris" fait accéder à un nouveau domaine.

Pour accéder à l'Internet on doit s'abonner à un fournisseur d'accès.

Il donne un code d'accès et un mot de passe et ... on peut rester connecté 24 sur 24.

On peut faire n'importe quoi: se servir de courrier électronique (e-mail en anglais; mél en français) qui permet d'échanger des messages d'ordinateur à ordinateur.

On peut recevoir et envoyer des fichiers, dialoguer avec autres internautes: pour cela il existe de forums de Discussion.

● Інтернет

Як він працює?

Базове поняття Інтернету, WWW (три W), світової мережі — це сторінка.

Користувачі, що приєдналися, попадають на першу сторінку Веба.

Але сторінки не перегортаються, як у книзі, для цього використовують курсор "мишки" і натискають ним на деяких виділених словах.

Ці слова, або ж виділені картинки (графічні зображення) називаються посиланнями.

Клацнувши на цьому слові чи зображенні, можна потрапити на іншу сторінку.

Ця сторінка відкривається, пропонує новий вибір.

Таким чином користувачі «ходять» в Інтернеті (коротко — Неті), і кожне клацання «мишки» дає доступ до нових сфер інформації.

Щоб приєднатися до Інтернету, потрібно укласти договір із провайдером.

Він забезпечує кодом доступу і паролем, і... можна залишатися підключеним до світової мережі безперервно.

Можна робити все що завгодно: користуватися електронною поштою (e-mail — англійською; mél — французькою), що дозволяє обмінюватися повідомленнями з одного комп'ютера на інший.

Можна одержувати й надсилати файли, спілкуватися з іншими інтернетниками: для цього існують форуми по обговоренню.

On peut “aller” à n'importe qu'elle site, lire des livres, regarder des films, acheter des articles, travailler et beaucoup d'autres choses intéressantes.

Pour trouver ce que l'on cherche sur Internet il faut utiliser des sites de recherche.

Ce sont des sites gratuits qui permettent de trouver d'autres sites web.

Можна «піти» на будь-який сайт, читати книги, дивитися фільми, купувати товари, працювати і ще багато цікавого.

Щоб знайти те, що шукаєш в Інтернеті, слід використовувати пошукові сайти.

Це безкоштовні сайти, які зможуть знайти будь-який інший сайт у світовій мережі.

Vocabulaire

une notion — поняття
accéder — потрапити, мати доступ
un pointeur (de sa souris) — курсор (своєї мишки)
cliquer — натискати, клацати
mettre en valeur — зробити значущим
une ancre — посилання; якорь
abonner (s') — укласти договір
un(e) internaute — користувач інтернету

un fournisseur d'accès — провайдер; оператор; хто надає послуги
un mot de passe (d'ordre) — пароль
un mél — електронна пошта (аббревіатура message électronique), послання електронне
un fichier — файл

Discussion

1. Etes-vous un internaute?
2. Si non, voulez-vous en être?
3. Comprenez-vous comment fonctionne ce réseau?
4. Qu'est-ce qu'il faut faire pour y connecter?
5. Que peut-on faire à l'Internet?

● Multimédia

Le mot “multimédia” est devenu populaire au milieu des années 80.

Au sens large on peut dire que c'est un univers qui réunit les technologies de l'écrit, de l'image et du son.

Depuis les années 60 ce mot désigne les industries de communica-

● Мультимедіа (засоби інформації)

Слово «мультимедіа» стало популярним у середині 80 років.

Загальне поняття цього слова означає світ, що об'єднав технології написання, зображення й звуку.

Починаючи з 60-х років це слово позначає виробництва засобів

tion qui sont liées à l'information et aux loisirs: presse, radio, cinéma, télévision.

On parle aussi de "produits multimédias".

Le premier de ces produits est le CD-Rom, lancé en 1985 par Philips et Sony.

Son principe s'appuie sur le laser et le codage numérique.

L'application de ces techniques a commencé à toucher le public.

Et les gens ont fini par donner au mot "multimédia" un sens très élargi.

Désormais, toutes les innovations liées à la communication, du téléphone mobile à la télévision interactive, sont nommées "multimédia".

Un nouvel univers est né.

Aujourd'hui on parle de "société de multimédia" comme autrefois de la "société de loisirs".

Les applications du multimédia dans la vie et le travail de tous les jours sont multiples: loisirs, jeux, santé, recherches, etc.

Les jeux vidéo ont été le produit en vogue dans les années 80.

Grâce au multimédia et à la télé-médecine, le médecin peut vérifier qu'une femme enceinte est en bonne santé sans se déplacer.

Plus généralement, la médecine sera un des grands bénéficiaires du multimédia.

коммунікації, пов'язаних з інформацією і розвагами: преса, кіно, радіо, телебачення.

Говорять також про «продукти мультимедіа».

Першим із цих «продуктів» став CD-Rom (компакт-диск), випущений у 1985 році фірмами Philips і Sony.

Принцип його роботи ґрунтується на використанні лазера і цифрового кодування.

Застосування цих технологій стало доступним для широкого загалу.

У результаті слову «мультимедіа» надали більш широкого значення.

Відтепер будь-який винахід, пов'язаний із середовищем комунікації, від мобільного телефону до інтерактивного телебачення, одержує назву мультимедійного.

Виник новий світ.

Зараз говорять про «індустрію мультимедіа», як раніше говорили про «індустрію розваг».

Застосування мультимедіа в житті та повсякденній роботі широке: відпочинок (розваги), ігри, медицина, дослідження і т. ін.

Відеоігри були найпопулярнішою продукцією у 80 роки.

Завдяки мультимедіа та телемедицині лікар може перевірити стан вагітної жінки, не зустрічаючись з нею віч-на-віч.

Загалом медицина одержить максимальну вигоду від розвитку мультимедіа.

La consultation à distance, le dialogue directe entre les médecins du monde entier, le paiement des actes médicaux par écran télématique — c'est déjà la réalité de nos jours.

Консультації на відстані, прямий діалог між лікарями усього світу, оплата медичних послуг за допомогою комп'ютера — у наші дні це вже реальність.

Vocabulaire

un sens — поняття, глузд, розуміння, значення, напрямок
un univers — всесвіт
un écrit (une écriture) — писання, написання, письмо
CD-ROM — компакт-диск
appuyer (s') — базуватися, опиратися
un codage numérique — цифрове кодування

une application — застосування
désormais — відтепер
être en vogue — бути найпопулярнішим, -ою
enceinte — вагітна
un bénéficiaire — той, що отримує вигоду

Discussion

1. Qu'est-ce que signifie le mot "multimédia" au sens large?
2. Que désigne-t-il depuis des années soixante?
3. Sur quel principe s'appuie la fabrication de CD-ROM?
4. Qu'est-ce que englobe aujourd'hui le multimédia?
5. Qu'est-ce qui est un de plus grands bénéficiaires de multimédia?

● **Presse en Ukraine**

Dans le monde actuel les mass-média jouent le rôle de premier plan.

Les mass-média est un ensemble de moyens de diffusion massive de l'information.

Ce sont la presse, la télévision, la radio.

La presse informe sur l'actualité politique, économique, sociale, sportive, culturelle, sur les grands faits divers.

La presse périodique est présentée par les journaux, les revues, les magazines.

● **Преса в Україні**

Засоби масової інформації відіграють провідну роль у сучасному світі.

Засоби масової інформації — це комплекс засобів масового поширення інформації.

До них належать преса, телебачення, радіо.

Преса інформує про останні політичні, економічні, громадські, спортивні, культурні та інші значні події.

Періодичні видання представлені газетами, журналами та ілюстрованими виданнями.

Les journaux paraissent tous les jours, ils parlent de tout.

Les revues sortent toutes les semaines, elles sont spécialisées.

Quant aux magazines, ce sont des revues avec un grand nombre de photos de reproductions qui illustrent les textes.

Aujourd'hui l'Ukraine peut être fière de la variété de tous ces périodiques.

Si vous voulez vous tenir informés vous avez le choix, car la presse est multiple.

On peut trouver des journaux de toutes sortes: nationaux, régionaux, officiels et privés, sérieux et feuilles de chou, féminins et masculins, pour les jeunes et leurs parents.

Aujourd'hui la liberté de la presse est devenue la réalité.

La plupart de journaux sont indépendants, ils ont leur style individuel et leurs particularités.

D'habitude il y a 4 ou 8 pages dans un journal, mais certains journaux ont 12 ou 16 pages.

Mais ce n'est pas obligatoire de lire tous les articles.

On peut parcourir les journaux et choisir quelques articles intéressants.

Chaque journal a ses lecteurs.

Je préfère lire "Télésemaine" et "Nouvelles de Kyïv".

Les revues et magazines les plus populaires parmi les jeunes sont "Natalie", "TV Parc" et d'autres.

Газети виходять щодня, вони розповідають про все.

Журнали виходять щотижня, вони спеціалізуються на чомусь окремому.

Щодо ілюстрованих видань, то вони являють собою журнали з великою кількістю ілюстрацій до текстів.

Сьогодні Україна може пишатися розмаїттям періодичних видань.

Якщо ви хочете бути інформованим, то у вас багатий вибір, тому що преса різноманітна.

Можна знайти газети усіх видів: центральні, місцеві, офіційні й приватні, серйозні і бульварні, жіночі й чоловічі, для молоді та її батьків.

Сьогодні вільна преса стала дійсністю.

Велика частина газет незалежна, має індивідуальний стиль та особливості.

Звичайно у газеті 4 або 8 сторінок, але у деяких газет — 12 або 16 сторінок.

Але не обов'язково читати все підряд.

Можна переглянути газети й вибрати кілька цікавих статей.

У кожної газети є свої читачі.

Я віддаю перевагу «Телетижню» та «Київським відомостям».

Найпопулярніші журнали серед молоді — «Наталі», «ТВ Парк» та інші.

Vocabulaire

actuel, -le — сучасний, -а;
актуальний, -а
un moyen — засіб
être fier, fière — пишатися
se tenir informé — бути
інформованим; знати, що
діється

une “feuille de chou” — бульвар-
на (скандальна) преса (сленг)
certain, -e — деякий, деяка
parcourir un journal —
переглянути газету
obligatoire (ment) —
обов'язковий, -а; обов'язково

Discussion

1. Quel rôle jouent les mass-média dans le monde actuel?
2. Les mass-média qu'est-ce que c'est?
3. Est-ce qu'il existe en Ukraine la liberté de la presse?
4. Quelles sortes de journaux peut-on trouver?
5. De quel journal êtes-vous un lecteur?

● **La presse française**

La presse française a changé.

Depuis la fin de la guerre, elle a perdu la moitié de ses quotidiens, mais a donné naissance à une foule de magazines aussi séduisants que divers.

Face à la concurrence de la radio et de la télévision, la presse écrite a dû opérer une importante reconversion.

Longtemps axée sur des quotidiens nationaux et régionaux d'information générale, elle s'est progressivement spécialisée en créant des magazines destinés à des publics spécifiques.

Cette reconversion cependant n'a pu s'opérer que dans le cadre de puissants groupes de presse.

● **Французька преса**

Французька преса зазнала змін.

З часу закінчення війни кількість щоденних газет зменшилася наполовину, але з'явилась маса ілюстрованих журналів, настільки привабливих для публіки, наскільки різноманітних за змістом.

Перед лицем конкуренції з боку радіо й телебачення, преса була змушена перевести свою діяльність на нові рейки.

Зосереджуючи тривалий час свою увагу на щоденних загальнонаціональних та регіональних виданнях широкого профілю, французька преса останнім часом змістила свої акценти у бік журналів, розрахованих на специфічну публіку.

Ця зміна усе ж могла відбутися лише за наявності потужних видавничих груп.

Deux groupes sont particulièrement "dominant": le groupe de M. Robert Hersant et le groupe Hachette.

Aujourd'hui on ne compte plus que 10 quotidiens nationaux et 70 quotidiens régionaux.

Ces chiffres situent la France dans le bas de l'échelle en Europe, notamment quant au nombre d'exemplaires de quotidiens nationaux pour 1000 habitants.

Tous les quotidiens ont été affectés par la chute d'audience, mais à des degrés divers.

"Le Figaro" et "Le Monde", après avoir vu, comme leurs confrères, leur diffusion diminuer très sensiblement, ont su réagir et remonter la pente.

"Le Figaro" d'abord grâce à une politique de luxueux supplémentaires hebdomadaires, "Le Figaro-Magazine", puis "Madame Figaro" et, depuis 1987, "Le FigaroTV Magazine", mais aussi grâce à une amélioration constante de son contenu.

A Paris, les grands quotidiens nationaux ont leur "coloration" et leurs engagements propres, mais aucun, à l'exception de "L'Humanité" n'est le journal d'un parti politique.

A l'atonie de la presse quotidienne répond le dynamisme général de la presse magazine.

Tous les domaines ont leurs magazines.

Особливо виділяються групи: видавницький дім Робера Ерсана та видавницький дім Ашет.

Сьогодні виходить не більше 10 загальнонаціональних та 70 регіональних видань.

За цими показниками Франція знаходиться внизу драбини загальноєвропейських відомостей за кількістю примірників подібних видань на 1000 чол. населення.

Всі щоденні видання загубили частину аудиторії своїх читачів, але в різних масштабах.

«Фігаро» і «Монд», спостерігаючи за тим, як їх брати по перу значною мірою зменшили сферу розповсюдження своїх видань, змогли вчасно зреагувати та зупинити своє падіння.

«Фігаро» перш за все зайнявся створенням розкішних щотижневих додатків — «Фігаро Магазин», потім «Мадам Фігаро» й з 1987 року — «Фігаро ТВ Магазин», не забуваючи при цьому про постійне поліпшення свого внутрішнього змісту.

У Парижі великі національні щотижневики мають своє «забарвлення» і свої зобов'язання перед певними колами, але жоден, за винятком «Юманіте», не є власністю певної політичної партії.

«Завмирання» щоденної преси супроводжується динамічним розвитком ілюстрованих журналів.

Кожна сфера знань представлена своїм журналом.

Selon leurs goûts, leurs intérêts, leurs besoins, les Français peuvent trouver des magazines qui traitent de politique, d'économie, de littérature, etc.

Hebdomadaires d'actualité, certains sont déjà anciens (Le Nouvel Observateur, l'Express, Paris-Match) ou fort connus (Le Point, Le Figaro-Magazine), d'autres plus récents (V. S. D., l'Événements du jeudi).

У відповідності до своїх смаків, інтересів французи можуть знайти журнали, які пишуть про політику, економіку, літературу тощо.

Сотні із сучасних щотижневиків мають вже довгу історію («Нувель Обсерватор», «Експрес», «Парі матч») або дуже відомі («Пуен», «Фігаро Магазін»), інші з'явилися нещодавно («В. С. Д.», «Події четверга», «Евенман дю жеді»).

Vocabulaire

une moitié de — половина
quotidien, -ne — щоденний, -а
séduisant, -e — привабливий, -а;
 спокусливий, -а
une reconversion —
 переведення в іншу площину
cependant — однак; лише
dans le cadre de... — в межах
 (корпорації, товариства)

une échelle — щабель, масштаб
un confrère — співбрат
un hebdomadaire —
 щотижневик
un contenu — зміст
une coloration — забарвлення

Discussion

1. Comment a changé la presse française depuis la fin de la guerre?
2. Comment a-t-elle fait sa reconversion?
3. Combien de quotidiens français compte-t-on aujourd'hui?
4. Quelle place occupe la France à l'échelle européenne avec ces chiffres?
5. Quels hebdomadaires français sont bien connus?

XII. LA PROTECTION DE L'ENVIRONNEMENT (ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА)

● La protection de l'environnement

Durant de longs siècles, on ne s'est pas inquiété des conséquences de l'action de l'homme sur la nature.

Cependant, aujourd'hui il n'existe certainement pas de pays où il n'y a pas de problèmes écologiques.

Dans notre pays les problèmes de l'environnement se posent d'une façon particulièrement aiguë.

Le manque des ressources ne permet pas de remplacer l'installation mécanique usée.

Certaines entreprises rejettent des déchets toxiques de leurs productions dans les bassins voisins ou tout simplement sur le sol.

Pour augmenter le rendement les kolkhozes empoisonnaient les champs par des engrais de qualité inférieure.

Il est dangereux de manger tout ce qui nous arrive de ces champs.

Des changements irréversibles se sont passés dans le climat de l'Ukraine à cause de la création de la chaîne des réservoirs d'eau sur le Dniépro.

L'attention qu'on accorde à ces problèmes n'est pas suffisante pour les résoudre.

Mais le malheur le plus terrible pour l'Ukraine est l'explosion de Tchernobyl le 26 avril 1986.

● Захист навколишнього середовища

Протягом багатьох століть ніхто не турбувався про наслідки дії людини на навколишнє середовище.

Однак зараз не існує країни, де не було б екологічних проблем.

У нашій країні проблеми навколишнього середовища стоять особливо гостро.

Нестача коштів не дозволяє замінити зношене промислове обладнання.

Деякі підприємства скидають отруйні відходи свого виробництва у водоймища, що знаходяться поблизу, або просто на ґрунт.

Щоб підвищити врожайність, колгоспи отруювали поля хімічними добривами низької якості.

Усе, що приходить до нашого столу з таких полів, вживати в їжу небезпечно.

Незворотні зміни сталися у кліматі України через створення мережі водосховищ на Дніпрі.

Уваги, що приділяється цим проблемам, не досить для їх вирішення.

Але найстрашніша біда для України — вибух 26 квітня 1986 року в Чорнобилі.

Cette explosion a provoqué de grandes conséquences écologiques.

La pollution des rivières et du sol provoque des mutations de la faune et de la flore.

La radiation provoque la mort des milliers d'individus, un accroissement des maladies cancéreuses, des anomalies génétiques.

Selon les calculs des savants, plusieurs générations souffriront à cause de cette explosion et ses conséquences.

Cette catastrophe a exercé une influence nuisible sur l'environnement presque de tous les pays du monde.

Він призвів до величезних екологічних наслідків.

Забруднення рік та ґрунту призводить до змін у фауні та флорі.

Радіація викликає смерть тисяч людей, збільшення випадків ракових захворювань, генетичних аномалій.

За розрахунками вчених, ще багато поколінь будуть страждати від наслідків цього вибуху.

Ця катастрофа вплинула на стан навколишнього середовища майже у всіх країнах світу.

Vocabulaire

inquiéter (s') — турбуватися
une conséquence — наслідок
aigu, -ë — гострий, гостра
une installation — обладнання
user — зношувати
un déchet — відходи
un rendement — прибуток, прибутковість, врожайність

empoisonner — отруювати
irréversible — незворотний, -я
une explosion — вибух
un cancer; maladie cancéreuse — рак; хвороба на рак, онкологічна
une anomalie — відхилення від норми, ненормальність

Discussion

1. A cause de quoi les gens ont commencé à s'inquiéter des problèmes d'environnement?
2. Pourquoi les problèmes écologiques se posent d'une façon aiguë?
3. Quel problème particulièrement aigu se pose en Ukraine?
4. Comment faut-il sauver la nature?

● Les curiosités du monde animal

La vie des animaux est si intéressante.

Quand on est très attentif on peut remarquer les détails incroyables.

Voilà quelques faits qui frappent l'imagination.

● Цікаві факти зі світу тварин

Життя тварин таке цікаве.

Уважна людина може помітити неймовірні деталі.

Ось кілька фактів, що вражають уяву.

Devinette: "C'est aussi gros qu'une noix de coco et sa coquille est épaisse comme une assiette.

Qu'est-ce que c'est?"

Un œuf d'autruche.

Pour briser la coquille l'autruche prend un caillou dans son bec et frappe.

Le chimpanzé est un excellent gardien.

Dès qu'un étranger entre sur son territoire, il s'arme d'un bâton pour le menacer et passer à l'attaque.

En Asie on appelle l'orang-outan "l'homme de la forêt".

Et c'est normal parce qu'il nous ressemble un peu.

Le chimpanzé est bien élevé.

Il ne mange pas avec ses mains.

Il choisit une longue brindille sans feuilles.

Puis il plonge cette petite canne à pêche là où il y a beaucoup de termites.

Quand la canne est couverte d'insectes, il la retire, la porte à sa bouche et mange les termites.

Depuis longtemps, les gorilles sont traqués pour être vendus aux zoos.

Aujourd'hui ils ne sont plus que 300.

En l'an 2000 il reste seulement 350 rhinocéros.

Et en 1970 leur nombre était environ 20 000.

Загадка: «Такий же великий, як кокосовий горіх, шкаралупа завтовшки як тарілка.

Що це?»

Яйце страуса.

Щоб розбити шкаралупу, страус бере дзьобом камінь і б'є по яйцю.

Шимпанзе — відмінний сторож.

Тільки-но чужий заходить на його територію, він озброюється палицею, загрожує, а іноді і в атаку переходить.

В Азії орангутанга називають «лісовою людиною».

І це нормально, тому що він трохи схожий на нас.

Шимпанзе — добре вихована тварина.

Вона не їсть руками.

Вона вибирає довгу гілку без листя.

Потім занурює цю маленьку вудку в скупчення термітів.

Коли вудка вкривається комахами, шимпанзе її дістає, підносить до рота і їсть термітів.

Уже давно люди почали переслідувати горил, щоб продавати їх у зоопарки.

Сьогодні цих тварин залишилося тільки 300.

До 2000 року залишилося тільки 350 носорогів.

А в 1970 році їхня кількість складала близько 20 000.

Son pire ennemi c'est sa corne: elle est vendue jusqu'à 100 euros le kilo pour la fabrication de manches de poignards et d'autres choses.

Le sommeil des girafes ne dépasse pas quatre minutes par jour.

Найгірший ворог цієї тварини — її ріг: він продається за 100 євро за кілограм і використовується для виробництва руків'я мисливських ножів та інших речей.

Жирафи сплять не більше чотирьох хвилин на добу.

Vocabulaire

remarquer — помічати
incroyable — неймовірний, -а
un fait — факт
frapper — вдаряти, вражати
une coquille — шкарлупа
une noix — горіх
une autruche — страус

être bien élevé, -e — бути добре вихованим, -ою
une brindille — гілка (без листя)
une canne — вудка
un insecte — комаха
traquer — переслідувати
un poignard — мисливський ніж

Discussion

1. Etes-vous attentif (-ve) visitant un zoo?
2. Quel animal vous a-t-il plu le plus?
3. Est-ce qu'il y a des autruches dans notre pays?
4. Qu'est-ce qui est le pire ennemi d'un rhinocéros?
5. Combien de temps dorment des girafes?

● Les animaux-géants

Les zoologistes disent qu'il y a plus d'un million de différentes espèces d'animaux.

Parlons des plus grands parmi eux.

Le plus grand animal qui vit dans l'eau c'est la baleine.

Un jour on a pêché une baleine qui avait 33 mètres de longueur.

On l'a pesé et son poids était 150 tonnes!

C'est le poids de 30 éléphants et de 150 vaches!

Sa langue pesait 2 tonnes et son cœur — comme un gros cheval — environ 700 kilogrammes.

● Тварини-велетні

Зоологи стверджують, що існує більш як мільйон різновидів тварин.

Поговоримо про найбільших із них.

Найбільша тварина, що живе у воді — це кит.

Один раз піймали кита, довжина якого була 33 метри.

Його зважили, і виявилось, що його маса — 150 тонн!

Це маса 30 слонів і 150 корів!

Його язик важив дві тонни, а серце — як великий кінь — близько 700 кілограмів.

Le petit baleineau pèse près de 6 tonnes et chaque jour de sa vie il prend 100 kilogrammes de poids.

Le plus grand animal qui vit sur terre c'est l'éléphant d'Afrique.

Cet animal a plus de 3 mètres de la hauteur et plus de 4 mètres en longueur.

Il pèse environ 6 tonnes comme le petit baleineau.

Malgré son poids l'éléphant est vif et actif.

Il nage très bien et peut se cacher sous l'eau pour quelques minutes.

Il aime se baigner à l'aide de sa trompe.

Il peut aussi courir assez vite et à une longue distance.

Les éléphants d'Asie sont moins grands que leurs parentés d'Afrique.

Les gens ne peuvent pas se passer de ces animaux sages et forts.

Ils font de différents travaux agricoles et fonctionnent parfois comme le transport vivant.

Parmi les animaux terrestres, les rhinocéros et les hippopotames sont les plus grands après les éléphants.

Дитинча кита важить близько 6 тонн, і щодня його маса збільшується на 100 кілограмів.

Найбільша тварина, що мешкає на суші,— це африканський слон.

Розміри цієї тварини у висоту досягають більше 3 метрів, а в довжину — більше 4.

Він важить близько 6 тонн, як дитинча кита.

Незважаючи на свою вагу, слон активний і рухливий.

Він дуже добре плаває і може пробути під водою кілька хвилин.

Він любить купатися за допомогою свого хобота.

Він також може швидко бігати і на великі відстані.

Слони, що живуть в Азії, не такі великі, як їхні родичі з Африки.

Люди не можуть обходитися без цих мудрих і сильних тварин.

Вони виконують різні сільськогосподарські роботи, а також виступають у якості живого транспорту.

Після слонів найбільшими тваринами, що живуть на суші, є носороги та гіпопотами.

Vocabulaire

une espèce — різновид, порода

une baleine — кит

un baleineau — дитина кита

une trompe — хобот

des parentés — родичі

un hippopotame — гіпопотам

Discussion

1. Quel animal est le plus grand sur la Terre?
2. Comment est la baleine?
3. Combien pèse un petit baleineau?
4. Quel animal est le plus grand qui vit sur terre?
5. Des hippopotames et rhinocéros sont-ils petits et légers?

XIII. LES LANGUES ÉTRANGÈRES DANS NOTRE VIE

(ІНОЗЕМНІ МОВИ В НАШОМУ ЖИТТІ)

● Le rôle des langues étrangères dans notre vie

L'étude des langues étrangères n'est pas une chose facile.

C'est un procès long et difficile qui exige beaucoup de temps et d'efforts.

Aujourd'hui c'est encore plus important de connaître des langues étrangères.

Certains apprennent des langues parce qu'ils en ont besoin pour leur travail, les autres voyagent à l'étranger.

Tout le monde qui connaît des langues étrangères peut parler aux étrangers, lire des œuvres des auteurs étrangers dans le texte.

Et ce n'est pas surprenant que beaucoup d'intellectuels et de gens bien instruits sont polyglottes.

J'apprends le français.

Le français se situe au deuxième rang dans le classement des principales langues internationales enseignées comme langues étrangères.

Certes, depuis le siècle dernier, la langue française a vu sa primauté supplantée par celle de l'anglais, aujourd'hui parlé par 250 millions de personnes.

Pourtant plus de 70 millions d'habitants du globe, répartis sur tous les continents ont aujourd'hui pour langue maternelle le français, qui sert également de langue auxiliaire dans de nombreux pays d'Afrique.

Le français est une langue admirable. C'est la langue de la grande littérature.

● Роль іноземних мов у нашому житті

Вивчення іноземних мов — не проста річ.

Це довгий і важкий процес, який потребує багато часу та зусиль.

Сьогодні стає ще більш важливим знати іноземні мови.

Дехто вивчає мови, тому що вони їм потрібні для роботи, інші подорожують за кордоном.

Усі, хто знає іноземні мови, можуть розмовляти з іноземцями, читати в оригіналі твори зарубіжних авторів.

Не дивно, що багато мислячих і глибокоосвічених людей — поліглоти.

Я вивчаю французьку мову.

Французька знаходиться на другому місці серед найважливіших мов світу, що викладаються як іноземні.

Звичайно, починаючи з минулого століття, французька мова поступилася англійській, якою зараз говорять 250 млн чоловік.

Але більш ніж для 70 млн жителів землі французька мова — рідна, а для жителів багатьох країн Африки це допоміжна мова.

Французька — чудова мова.

Це мова великої літератури.

C'est la langue de Rabelais, Stendhal, Anatole France, Rimbaud, Simenon.

Le grand poète allemand Goethe a dit, "celui qui ne connaît pas de langues étrangères ne connaît pas la sienne".

C'est pourquoi pour mieux comprendre soi-même et l'environnement il faut apprendre des langues étrangères.

Це мова Рабле, Стендаля, Анатолія Франса, Рембо, Сіменона.

Великий німецький поет Гете казав: «Той, хто не знає іноземної мови, не знає своєї власної».

Ось чому, щоб краще зрозуміти себе й оточуючий світ, треба вивчати іноземні мови.

Vocabulaire

exiger — вимагати

un effort — напруга, зусилля

avoir besoin de... — мати
необхідність, потрібно

lire dans le texte — читати
в оригіналі; мовою автора

un intellectuel — мисляча
людина, освічена людина

surprenant, -e — дивний, -а

instruit, -e — освічений, -а

un polyglotte — багатомовний;
що знає багато мов

une primauté — перевага,
привілей

supplanter — витіснити,
виживати

Discussion

1. Pourquoi est-ce nécessaire d'apprendre des langues étrangères?
2. Est-ce qu'il y a parmi vos ami(e)s des polyglottes?
3. Quelle place occupe le français dans le classement de principales langues enseignées comme étrangères?
4. Combien de personnes du monde entier parlent français?
5. Qu'est-ce que a dit Goethe sur la connaissance des langues étrangères?

● La francophonie

Le géographe français Elisée Reclus (1837—1916) était le premier qui a employé le mot "francophonie".

C'était en 1880.

Mais seulement en 1968 ce mot est apparu dans le dictionnaire.

Le dictionnaire "Petit Robert" donne la définition suivante: la francophonie c'est l'ensemble des peuples francophones: France, Belgique, Canada (Québec, Nouveau-Brunswick, Ontario), Suisse, Afrique, Antilles, Levant.

● Франкофонія

Французький географ Єлісей Реклю (1837—1916) першим ужив слово «Франкофонія».

Це було в 1880 році.

Але в словнику це слово з'явилося тільки в 1968 році.

Словник «Petit Robert» («Малий Роберт») дає таке визначення: франкофонія — це сукупність народів, що говорять французькою: Франція, Бельгія, Канада (Квебек, Нью-Брансуїк, Онтаріо), Швейцарія, Африка, Антильські острови, країни Близького Сходу.

La personne francophone est la personne qui parle français comme langue maternelle ou comme langue étrangère.

Dans le monde il y a environ 124 500 000 francophones.

Le nombre d'élèves qui apprennent le français est 80 millions.

Un demi-million de professeurs les aident à le faire.

Le français est au deuxième rang parmi les langues internationales.

Il est derrière l'anglais mais devant l'allemand et l'espagnol.

Le français est la langue officielle de l'ONU.

En France le français est une langue officielle et nationale.

Dans certains pays il est l'une des langues officielles.

Le français conserve un rôle très important comme langue de culture, d'enseignement, d'art, de communication.

Il est très souvent utilisé aussi comme langue de commerce international.

Les Français sont très fiers de leur langue.

Et tous les francophones du monde croient que le français est aujourd'hui et restera toujours une des langues les plus mélodiques, magnifiques et fascinantes.

Франкофон (франкомовний, що говорить французькою) — це людина, що використовує французьку як другу іноземну мову, або людина, для якої ця мова рідна.

У світі близько 124 500 000 франкофонів.

Число учнів, що вивчають французьку, — 80 мільйонів.

Близько 500 000 викладачів допомагають їм у цьому.

Французька — на другому місці серед міжнародних мов.

Вона поступається англійській мові, але йде перед німецькою та іспанською.

Французька є офіційною мовою ООН.

У Франції французька — офіційна й національна мова.

У деяких країнах вона є однією з офіційних мов.

Французька, як і раніше, залишається однією з найуживаніших мов у сфері культури, освіти, мистецтва, зв'язку.

Її часто використовують також як мову міжнародної торгівлі.

Французи дуже пишаються своєю мовою.

А франкофони усього світу вважають, що це одна з наймелодійніших, чудових і чарівних сучасних мов, і вірять, що вона залишиться такою назавжди.

Vocabulaire

employer — вживати
une définition — визначення

conserver — зберігати
fascinant, -e — чарівний, -а

Discussion

1. Qui a utilisé le premier le mot “francophonie”?
2. Qu'est-ce que c'est que la “francophonie”?
3. Combien de francophones y a-t-il dans le monde entier?
4. Quels pays sont francophones?
5. Etes-vous un francophone?

● La langue française dans le monde

Une langue est un être vivant.

Elle se développe avec la société.

On peut dire que c'est le reflet, le miroir de la communauté.

Le français est utilisé dans une trentaine de pays.

En France, cette langue est officielle et nationale.

Dans certains pays elle est seulement la langue officielle.

Ces pays sont le Mali, la République Centrafricaine, le Tchad, le Bénin, la Côte-d'Ivoire, le Sénégal, le Congo, le Zaïre et d'autres.

La Mauritanie, le Tchad, les Comores ont deux langues officielles: l'arabe et le français.

En Belgique le français coexiste avec le flamand et l'allemand.

En Suisse avec l'allemand, l'italien et roman.

Mais il y a aussi des pays où le français n'est ni langue nationale, ni langue officielle, pourtant il est employé dans la vie quotidienne.

Ce sont d'anciennes colonies de la France comme l'Algérie, Madagascar et d'autres.

● Французька мова у світі

Мова — це жива істота.

Вона розвивається разом із суспільством.

Можна сказати, що вона є відображенням, дзеркалом спільноти.

Французьку мову використовують у тридцятьох країнах.

У Франції це офіційна і національна мова.

Але в деяких країнах вона є тільки офіційною мовою.

Це такі країни, як Малі, Центральноафриканська республіка (ЦАР), Чад, Бенін, Берег Слонової Кістки (Кот-д'Івуар), Сенегал, Конго, Заїр та ін.

У Мавританії, у державі Чад, на Коморських островах — дві офіційні мови: арабська й французька.

У Бельгії французька мова співіснує разом із фламандською та німецькою.

У Швейцарії — з німецькою, італійською та романською.

Але є також країни, де французька не є ні офіційною, ні національною мовою, однак вживається в повсякденному житті.

Це колишні колонії Франції: Алжир, Мадагаскар та інші.

La langue française est la langue d'enseignement dans beaucoup de pays.

Le français est une langue de communication internationale (PTT).

C'est l'une des langues officielles de l'ONU, l'UNESCO, la Cour internationale de justice.

Beaucoup d'écolier, d'étudiants apprennent le français comme la première, la deuxième ou la troisième langue étrangère.

Au 20 siècle la langue française a perdu sa position de la première langue internationale qu'elle avait au 19 siècle.

L'anglais est venu à sa place.

Mais malgré tout on continue d'apprendre cette langue magnifique, de l'employer dans les affaires, d'admirer sa beauté, son charme, sa mélodie.

Les gens sont fascinés par la poésie de Voltaire, Delille et Florian, par la prose littéraire de Rabelais et Beaumarchais, par les chansons de Joe Dassin, Edith Piaf et Milène Farmer.

Французька мова — це мова навчання в багатьох країнах.

Вона також є мовою міжнародного спілкування (пошта, телеграф, телефон).

Це одна з офіційних мов ООН і Юнеско, а також Міжнародного Правового Суду.

Багато школярів і студентів вивчають французьку як першу, другу чи третю іноземну мову.

У 20 столітті ця мова вже не була найуживанішою міжнародною мовою, якою вона була в 19 столітті.

На її місце прийшла англійська.

Але, незважаючи ні на що, цю чудову мову продовжують вивчати, використовувати в діловій сфері, захоплюватися її красою, чарівністю і мелодійністю.

Люди зачаровані поезією Вольтера, Делілля і Флоріана, прозою Рабле і Бомарше, піснями Джо Дассена, Едіт Піаф, Мілен Фармер.

Vocabulaire

un être — істота

un reflet — відображення

une communauté — спільнота

coexister — співіснувати

pourtant — однак, все ж

un charme — шарм, ніжність, чарівність

perdre — загубити

fasciner — зачаровувати

Discussion

1. Est ce que vous aimez le français?
2. Qu'est-ce que vous savez sur lui?
3. Dans quels pays parle-t-on français?
4. Dans quelles organisations internationales est-il une langue officielle?
5. Quelle position avait la langue française au 19 siècle?

XIV. LES SAISONS DE L'ANNÉE

(ПОРИ РОКУ)

● Les saisons de l'année

L'année se divise en quatre saisons: le printemps, l'été, l'automne et l'hiver.

Le printemps est la meilleure saison de l'année.

Le printemps apporte la bonne humeur.

La nature s'éveille.

La neige fond et des ruisseaux coulent dans les rues.

Les oiseaux reviennent des pays lointains.

Les champs, les forêts, les parcs reverdissent.

Le soleil nous rend visite de plus en plus souvent.

L'été vient au mois de juin.

L'été est aussi une belle saison.

Il fait chaud.

Les jours sont plus longs et les nuits plus courtes.

On peut aller dans la forêt, se baigner, se bronzer au soleil sur la plage.

C'est le temps des grandes vacances et des voyages.

Après l'été vient l'automne.

Les jours diminuent et les nuits deviennent longues.

C'est la saison de la récolte.

Les fruits mûrissent, les feuilles jaunissent et tombent des arbres.

Souvent il pleut, il fait du vent.

En hiver il fait froid, il gèle.

● Пори року

Рік ділиться на чотири сезони: весну, літо, осінь та зиму.

Весна — найкраща пора року.

Весна приносить добрий настрій.

Природа пробуджується.

Сніг тане, й вулицями течуть струмки.

Птахи повертаються з далеких країн.

Зеленіють поля, ліси, парки.

Сонце з'являється усе частіше.

Літо приходить у червні.

Літо теж прекрасна пора.

Спекотно.

Дні довгі, а ночі короткі.

Можна піти до лісу, поплавати, позагоряти на сонечку на пляжі.

Це час літніх канікул та подорожей.

Після літа приходить осінь.

Дні зменшуються, й ночі стають довгими.

Це час збору врожаю.

Зріють фрукти, жовтіє та опадає листя.

Часто йде дощ, дме вітер.

Узимку холодно, морозно.

La neige tombe et recouvre la terre, les toits des maisons.

On s'habille chaudement.

On peut faire du ski, patiner, faire de belles promenades dans la forêt.

Bref, toutes les saisons apportent de la joie aux hommes.

Падає сніг та покриває землю, дахи будинків.

Люди тепло одягаються.

Можна кататись на лижах, на ковзанах, робити чудові прогулянки до лісу.

Коротше, усі пори року приносять радість людям.

Vocabulaire

diviser (se) en — поділятися, ділитися

éveiller (s') — прокидатися, пробуджуватися

fondre — танути

reverdir — зеленіти, зазеленіти

rendre visite — відвідувати, з'являтися, нанести візит

une récolte — врожай

mûrir — зріти, визрівати

chaudement — тепло

Discussion

1. Combien de saisons y a-t-il dans une année?
2. Quelle saison est-elle la plus belle?
3. Quand la neige fond et les ruisseaux coulent?
4. Qu'est-ce que les élèves font-ils en été?
5. Quelle saison est celle de la récolte?

● L'été

Après le printemps vient l'été.

Cette saison dure trois mois: juin, juillet, août.

C'est la saison la plus chaude de l'année.

Il fait du soleil.

Les jours sont très longs et les nuits sont courtes.

Parfois la température monte jusqu'à 30 degrés à l'ombre.

Que de fleurs, de champignons, de soleil, de joie!

En été beaucoup de fruits mûrissent.

On peut manger les fraises, les cerises.

● Літо

Літо настає за весною.

Воно триває три місяці: червень, липень і серпень.

Це найтепліша пора року.

Сонячно.

Дні довгі, а ночі короткі.

Іноді температура досягає 30 градусів у тіні.

Скільки квітів, грибів, сонця і радості!

Улітку визріває багато фруктів.

Можна поїсти полуниці, вишні.

Les pommes, les poires, les prunes apparaissent plus tard, vers la fin de l'été.

Au sud, où il fait très chaud il y a des oranges, des pêches.

L'été est la saison des vacances.

On quitte la ville, on va à la campagne, dans les montagnes ou au bord de la mer.

On peut aller se promener dans la forêt, y ramasser des champignons, des baies.

Quand il fait très chaud les gens vont se baigner et se bronzer sur les plages au bord de la mer ou de la rivière.

On nage, on fait des promenades en bateau.

En été beaucoup de gens pratiquent les sports d'été: natation, tennis, volley-ball, course, etc.

Et quand on est fatigué, on se promène, on respire l'air frais, on cueille des fleurs, on fait du vélo.

C'est la saison la plus gaie et la plus magnifique de l'année.

Яблука, груші і сливи з'являються пізніше, наприкінці літа.

На півдні, де дуже тепло, визрівають апельсини і персики.

Літо — це пора канікул.

Люди залишають місто, їдуть у село, у гори чи на море.

Можна поїхати погуляти в лісі, збирати там гриби і ягоди.

Коли на вулиці спекотно, люди купаються і загоряють на пляжах, на березі моря чи ріки.

Плавають, катаються на човні.

Улітку багато хто займається спортом: плаванням, тенісом, волейболом, бігом і т. ін.

А стомившись, можна погуляти, подихати свіжим повітрям, зібрати букет квітів, покататися на велосипеді.

Це найвеселіша і найчудовіша пора року.

Vocabulaire

il fait du soleil; le soleil

brille — сонячно; світить сонце

un degré — градус

une ombre — тінь

il fait très chaud — дуже тепло, спекотно, спека

quitter — залишати

ramasser, cueillir — збирати (овочі, фрукти)

gai, -e — веселий, -а

Discussion

1. Quelle saison est la plus chaude?
2. Comment sont les jours et les nuits en été?
3. De quels mois se compose l'été?
4. Où peut-on aller pour se baigner?
5. Etes-vous attentif (ve) sur les eaux?

● Le printemps

Le printemps commence au mois de mars.

Il dure trois mois: mars, avril, mai.

C'est une belle saison.

La neige fond au soleil.

Il dégèle.

Les jours deviennent plus longs et les nuits plus courtes.

On dit que la nature se réveille après un long sommeil d'hiver.

Les arbres se couvrent de feuilles vertes et de fleurs.

Les oiseaux reviennent des pays chauds et chantent joyeusement.

Les gens quittent leurs vêtements chauds d'hiver.

Ils s'habillent moins chaudement qu'en hiver.

Au printemps il fait beau, le ciel est bleu.

Il ne fait pas encore très chaud, il fait plutôt frais, surtout le matin.

Mais malheureusement parfois il pleut, le ciel se couvre de nuages, le soleil ne brille pas.

Les gens se promènent beaucoup dans la rue, dans la forêt.

Dans la forêt on cueille de premières fleurs, on respire l'air frais.

Au printemps tout le monde est beau et joyeux.

Les poètes disent que c'est une saison des amoureux.

On admire la nature qui renaît et les gens qui sourient.

● Весна

Весна починається в березні.

Вона триває три місяці: березень, квітень і травень.

Це чудова пора року.

Сніг тане на сонці.

Відлига.

Дні стають довшими, а ночі коротшими.

Кажуть, що природа пробуджується від довгого зимового сну.

На деревах з'являються зелене листя і квіти.

Птахи повертаються з вирію і весело співають.

Люди знімають свій теплий зимовий одяг.

Вони вдягаються не так тепло, як узимку.

Навесні гарна погода, небо блакитне.

Ще не дуже жарко, скоріш свіжо, особливо ранками.

Але, на жаль, іноді йде дощ, небо вкривається хмарами, сонце не світить.

Люди часто гуляють на вулиці й у лісі.

У лісі можна зібрати перші квіти і подихати свіжим повітрям.

Навесні всі люди веселі й красиві.

Поети стверджують, що це пора закоханих.

Відроджена природа й усміхнені люди просто захоплюють.

Vocabulaire

il dégèle — відлига
réveiller (se) — пробуджува-
ти (ся)
couvrir (se) — покриватися
un oiseau — птах
il fait frais — свіжо

parfois — іноді
respirer — дихати
un amoureux, une amoureuse —
закоханий, -а
renaître — відроджуватися

Discussion

1. Avez-vous remarqué quand les oiseaux reviennent des pays chauds?
2. Quel temps fait-il au printemps?
3. Est-ce que les gens s'habillent chaudement qu'en hiver?
4. Quels sports pratique-t-on au printemps?
5. Quelles fleurs apparaissent-elles au printemps?

● **L'automne**

Après l'été vient l'automne.
Cette saison dure trois mois: septembre, octobre, novembre.
Le temps a brusquement changé.
Il ne fait plus chaud.
Adieu, les beaux jours!
Adieu, les grandes vacances!
Il commence à faire plus froid.
Il pleut souvent.
Les jours deviennent plus courts, les nuits plus longues.
Il n'est pas possible de se promener le soir sans vêtements chauds.
Les gens mettent des vestes, des imperméables.
Dans les rues il fait humide.
Les flaques couvrent les trottoirs.
Il fait souvent du vent.
Mais parfois il fait beau.
Il fait du soleil.
Les gens se promènent et admirent les changements de la nature.

● **Осінь**

Після літа настає осінь.
Ця пора року триває три місяці: вересень, жовтень, листопад.
Погода різко змінилася.
На вулиці вже не так тепло.
Прощайте, чудові дні!
Прощайте, канікули!
Стає прохолодніше.
Часто йде дощ.
Дні стають коротшими, ночі довшими.
Увечері вже неможливо вийти на прогулянку без теплового одягу.
Люди вдягають куртки і плащі.
На вулиці вогко.
Тротуари вкриваються калюжами.
Часто вітряно.
Але іноді буває гарна погода.
Сонячно.
Люди гуляють і захоплюються змінами в природі.

C'est si beau: marcher sur un tapis de feuilles rouges, jaunes et brunes!

On peut composer de beaux bouquets avec ces feuilles et l'offrir à maman.

L'automne est aussi la saison de l'abondance.

On récolte les fruits et les légumes.

Les poètes étaient nombreux à décrire avec admiration les beautés et le charme de cette belle saison.

Так чудово йти по килиму з червоного, жовтого та коричневого листя!

Можна з нього зібрати букет і подарувати його мамі.

Осінь — це також пора родючості (достатку).

Збирають урожай фруктів і овочів.

Ця пора року оспівується багатьма поетами; вони із замилюванням описують красу і зачарування цієї прекрасної пори.

Vocabulaire

brusquement — різко

changer — змінювати, -ся

il n'est pas possible de —
неможливо

un imperméable — плащ

il fait humide — вогко

une flaque — калюжа

il fait du vent — вітряно

offrir — дарувати, обіцяти,
вручати

une abondance — достаток,
радючість

Discussion

1. Le temps en automne change-t-il souvent?
2. Comment deviennent les jours et les nuits?
3. Fait-il très sec à cette saison?
4. Comment est la nature en automne?
5. Quand on a la rentrée?

● L'hiver

L'hiver vient après l'automne.

C'est la plus courte saison de l'année: elle commence au mois de décembre et finit au mois de février.

Celui-ci est le plus court mois de l'année.

Sepandant il semble parfois que l'hiver soit infini.

Bien sûr chaque saison a ses avantages et l'hiver, lui, a les siens.

● Зима

Зима приходить після осені.

Це найкоротша пора року: вона починається у грудні місяці і закінчується у лютому.

Лютий найкоротший місяць року.

Однак іноді здається, що зима нескінчена.

Певна річ кожна пора року має свої переваги і зима теж має свої.

En hiver l'air est frais, une petite gélée et le soleil, le craquement de la glace sous les pieds, des traîneaux, des luges, des patins, des skis.

Que c'est beau!

C'est en hiver que commence chaque nouvelle année.

Et aussi c'est à cette saison qu'il y a quelques fêtes nationales et religieuses.

Au mois de janvier on fête le Jour de l'an, le Noël orthodoxe, la Christianisation de la Russie, le Jour des défenseurs de Patrie, la Journée de Saint-Valentin au mois de février.

Il ne faut pas oublier les vacances d'hiver qui commencent au décembre et finissent au janvier.

Tous les quatre ans ont lieu les Jeux Olympiques d'hiver.

Les sportifs-participants des Jeux battent des records, montrent des résultats extraordinaires.

Tout cela est inoubliable!

Et nous autres, nous pratiquons les sports d'hiver.

Nous faisons du ski, patinons aux patinoires, rivières, lacs, faisons de longues randonnées aux environs des villes et des villages.

Plusieurs personnes se rendent dans la montagne, à la pêche d'hiver, à la chasse sous glace, prennent part aux cross, jouent au hockey.

Mais très souvent l'hiver est très froid, surtout dans des régions septentrionales.

Il gèle, il fait du vent qui accumule la neige en congères, il fait sombre, les jours sont courts et les nuits longues.

Взимку свіже повітря, трохи морозно, хруст криги під ногами, санки, санчата, ковзани, лижі.

Як це гарно!

Саме взимку починається кожен новий рік.

У цю пору також є національні та релігійні свята.

У січні місяці святкують Новий рік, православне Різдво, Хрещення Русі, День захисників Вітчизни, день Святого Валентина — у лютому.

Не слід забувати про зимові канікули, які починаються у грудні й закінчуються у січні.

Кожні чотири роки мають місце зимові Олімпійські ігри.

Спортсмени-учасники Ігор б'ють рекорди, показують дивовижні результати.

Все це незабутнє!

Ми ж займаємося зимовими видами спорту.

Ми катаємося на лижах, ковзанах на ковзанках, річках, озерах, виходимо на довгі прогулянки на околиці міст і сіл.

Багато людей їде у гори, на зимову рибалку, підльодний лов, беруть участь в кросах, грають у хокей.

Але досить часто зима буває холодною, особливо у північних регіонах.

Буває морозно, дує вітер, який збиває сніг у кучугури, на дворі похмуро, дні короткі, а ночі довгі.

Au mois de février l'hiver devient ennuyeux.

On attend impatiemment l'arrivée du printemps, mais il est tardif bien souvent et froid.

Mais tout de même le mois de février finit et l'hiver avec lui.

Aux années vices on ajoute un jour au mois de février, mais cela n'arrive qu'une fois tous les quatre ans.

Et voilà le printemps!

У лютому зима набридає.

З нетерпінням очікується весна, але вона буває пізньою і часто холодною.

Однак місяць лютий закінчується, а з ним закінчується і зима.

У високосні роки до місяця лютого додають один день, але це відбувається один раз на чотири роки.

А ось і весна!

Vocabulaire

cependant — все ж, однак

un craquement — хрустіння

orthodoxe — православний

Christinisation — хрещення

un défenseur — захисник

battre un record — побити рекорд

une randonnée — довга прогулянка, похід

septentrional, -e — північний, -а

une congère — намет, кучугура

cela n'arrive que... — це трапляється тільки...

ennuyeux, -euse — нудний, набридлий, -а

Discussion

1. Est-ce que l'hiver est long?
2. Combien de jours dure-t-il?
3. Quels avantages a l'hiver?
4. Quels sports pratique-t-on en hiver?
5. L'hiver est-il votre saison préférée?
6. Pourquoi le préférez-vous?

TEXTES POUR LE RÉCUEIL DES THÈMES

---

1. LA FRANCE

A la clinique

Dès son arrivée à Paris, M. Vincent s'est rendu à la clinique où l'on transporté sa femme. Une infirmière le rassure aussitôt: "Pourquoi vous inquiétez-vous? L'état de Mme Vincent est excellent. Le médecin va vous le dire... Le voici justement. — Bonjour, docteur, dit M. Vincent. Ma femme a-t-elle beaucoup souffert? Se sent-elle vraiment bien? — Tranquillisez-vous. Maintenant, elle ne court aucun danger. Mais elle vient d'avoir une crise d'appendicite aiguë. Hier déjà, elle s'était sentie lasse. Et ce matin, quand elle s'est réveillée, elle avait de la fièvre et souffrait de douleurs au côté droit du ventre; elle s'est mise à vomir. Le diagnostic était facile; j'ai téléphoné immédiatement à un chirurgien de mes amis. Nous nous sommes dit qu'il fallait opérer d'urgence la malade, sans attendre votre retour. L'opération s'est fort bien passée; pas de complications à craindre. Bientôt Mme Vincent sera sur pied... — Je vous remercie, docteur, du dévouement avec lequel vous l'avez soignée. — Vous pouvez voir Mme Vincent dès maintenant. Elle est encore sous l'effet de l'anesthésie. Mais elle va bien. Elle restera encore une semaine à la clinique: le chirurgien viendra tous les jours examiner son pansement. Puis, elle rentrera chez vous; je lui ordonnerai quelques médicaments qui lui donneront des forces. Sa convalescence sera courte, et dans trois semaines, elle sera complètement rétablie.

Vocabulaire

se rendre — податися

transporter — відвозити

couriz danger — наражатися на
небезпеку

immédiatement — щойно

une complication — ускладнення

Une consultation chez un médecin de campagne

Knock: Ah! voici les consultants (...) C'est vous qui êtes la première, madame? (Il fait entrer la dame en noir et referme la porte.) Vous êtes bien du canton?

La Dame en noir: Je suis de la commune.

Knock: De Saint-Maurice même

La Dame en noir: J'habite la grande ferme qui est sur la route de Luchère.

Knock: Elle vous appartient?

La Dame en noir: Oui, à mon mari, et à moi.

Knock: Si vous l'exploitez vous-mêmes, vous devez avoir beaucoup de travail?

La Dame en noir: Pensez! monsieur, dix-huit vaches, deux bœufs, deux taureaux, la jument et le poulain, six chèvres, une bonne douzaine de cochons, sans compter la basse-cour.

Knock: Diable! Vous n'avez pas de domestiques?

La Dame en noir: Dame si. Trois valets, une servante et les journaliers dans la belle saison.

Knock: Je vous plains. Il ne doit guère vous rester de temps pour vous soigner.

La Dame en noir: Oh! non.

Knock: Et pourtant vous souffrez.

La Dame en noir: Ce n'est pas le mot. J'ai plutôt de la fatigue.

Knock: Oui, vous appelez ça de la fatigue (il s'approche d'elle.) Tirez la langue. Vous ne devez pas avoir beaucoup d'appétit.

La Dame en noir: Non.

Knock: Vous êtes constipée.

La Dame en noir: Oui, assez.

Knock (Il ausculte): Baissez la tête. Respirez. Toussez. Vous n'êtes jamais tombée d'une échelle, étant petite?

La Dame en noir: Je ne me souviens pas.

Knock (il lui palpe et lui percute le dos, lui presse brusquement les reins): Vous n'avez jamais mal ici, ce soir, en vous couchant? Une espèce de courbature?

La Dame en noir: Oui, de fois.

Knock (il continue de l'ausculter): Essayez de vous rappeler. Ça devait être une grande échelle.

La Dame en noir: Ça se peut bien.

Knock (très affirmatif): C'était une échelle d'environ trois mètres cinquante, posée contre un mur. Vous êtes tombée à la renverse. C'est la fesse gauche, heureusement, qui a porté.

La Dame en noir: Ah! oui!

Knock: Vous aviez déjà consulté le docteur Parpalaid?

La Dame en noir: Non, jamais.

Knock: Pourquoi?

La Dame en noir: Il ne donnait pas de consultations gratuites.

Un silence.

Knock (il la fait asseoir). —Vous vous rendez compte de votre état?

La Dame en noir: Non.

Knock (il s'assied en face d'elle): Tant mieux. Vous avez envie de guérir, ou vous n'avez pas envie?

La Dame en noir: J'ai envie.

Knock: J'aime mieux vous prévenir tout de suite que ce sera très long et très coûteux.

La Dame en noir: Ah! Mon Dieu! Et pourquoi ça?

Knock: Parce qu'on ne guérit pas en cinq minutes un mal qu'on traîne depuis quarante ans!

La Dame en noir: Depuis quarante ans?

Knock: Oui, depuis que vous êtes tombée de votre échelle.

La Dame en noir: Et combien est-ce que ça me coûterait?

Knock: Qu'est-ce que valent les veaux, actuellement?

La Dame en noir: Ça dépend des marchés et de la grosseur. Mais on ne peut guère en avoir de propres à moins de quatre ou cinq cents francs.

Knock: Et les cochons gras?

La Dame en noir: Il y en a qui font plus de mille.

Knock: Eh bien! ça vous coûtera à peu près deux cochons et deux veaux.

Vocabulaire

ausculter — мацати

souffrir — страждати

un rein — нирка

d'environ — приблизно

une courbature — пухлина

La Marseillaise sur les Champs-Élysées

Le 14 Juillet 1989 le peuple français a célébré le bicentenaire de la Révolution française. C'était une grande fête non seulement pour France, mais aussi pour les hommes progressistes du monde entier. Les délégations des pays différents sont venues à Paris pour prendre part à cette fête grandiose. 8 mille participants dont 2 500 étrangers, 2 500 musiciens, 1500 000 spectateurs sur les Champs-Élysées ont pris part à la fête. C'était la plus grande fête du monde pour commémorer la révolution la plus célèbre.

Pendant la fête l'actrice américaine Jessy Normann a chanté la Marseillaise, l'Hymne national français. Le célèbre acteur français Jean-Paul Goude illustre la chanson. C'était un spectacle magnifique plein d'idées, d'humour et d'images. Jean-Paul Goude travaillé depuis neuf mois pour réaliser son idée.

Le spectacle a eu lieu les Champs-Élysées entre la place de la Concorde et l'Arc de Triomphe. L'acteur français Jean-Paul Goude a utilisé cet espace comme une scène théâtrale qui avait 72 000 m².

Avec le dessin, la photographie, le collage, le film, la vidéo il a montré aux spectateurs toute une époque. C'était un spectacle inoubliable. L'actrice américaine Jessy Normann a dit: "Je suis profondément honorée de participer à cette célébration car elle est dans le prolongement de la lutte pour les Droits de l'Homme".

Vocabulaire

célébrer — святкувати
un spectateur — глядач
commémorer — вшановувати

magnifique — дивовижний
profondement — глибоко

Festival d'Avignon

Jean Vilar (1912—1974), grand artiste français, a fait une révolution dans la vie de France. Il a créé le théâtre démocratique et a réalisé les rêves des dramaturges et acteurs du pays. Nommé en 1951 directeur du Théâtre national populaire (T. N. P.) il a élaboré des principes nouveaux du théâtre. Les voici:

— supprimer la discrimination entre spectateurs riches et pauvres;

— établir un prix unique des places sans loges ni fauteuils d'orchestre;

— faire une scène sans rideaux ni décor compliqué;

— intégrer le jeu d'acteurs, leurs costumes, musique, éclairage;

— rapprocher l'acteur au public, organiser le dialogue théâtre-public.

Ces principes étaient mis au fond du festival d'Avignon créé par Jean Vilar en 1947. C'est le plus populaire festival artistique. Des dizaines de troupes théâtrales françaises et étrangères prennent part à ce festival. On organise des spectacles-rencontres où poètes, musiciens, cinéastes, acteurs dialoguent avec le public. Ce festival dure pendant un mois, on peut y voir près de 150 représentations théâtrales, musicales, chorégraphiques, de cirque. On projette beaucoup de films. On organise des expositions.

Le festival d'Avignon est devenu, grâce à Jean Vilar, le plus populaire, le plus aimé non seulement en France, mais dans le monde entier. C'est une grandiose manifestation culturelle. C'est une grande fête collective, une fête pour tous. C'est un phénomène socio-culturel non seulement dans le cadre national, mais dans la vie théâtrale du monde.

Les meilleures compagnies théâtrales du monde viennent concourir au Festival d'Avignon. Grâce à Jean Vilar, un nouveau type d'acteur est né. Jean Vilar a créé le théâtre populaire, mis au service du peuple.

Vocabulaire

réaliser — втілити в життя

une manifestation —

демонстрація

un phénomène — явище

concourir — змагатися

En Corse

En trois quarts d'heure l'avion fait le trajet de Nice à Ajaccio: les côtes de Provence sont encore visibles dans le lointain et déjà le quadrimoteur vole au-dessus de l'île, couchée dans la mer violette. La Corse mérite bien d'être appelée l'"Ile de Beauté". La baie d'Ajaccio est une des plus belles du monde, avec celles de Rio et de Naples. Des rochers rouges et roses dominent la mer. Mais

à l'intérieur, les paysages ne sont pas moins grandioses: sur les premières pentes, le "maquis" étend son épaisse végétation d'arbustes et de buissons, que traversent d'étroits sentiers. Plus haut, vous trouverez de grandes forêts, riches en châtaigniers et en chênes; plus haut encore, des pics de deux mille mètres. Vous rencontrerez, sur votre route, des villages de montagnards et leurs vieilles maisons en pierres sèches, où vous serez reçu à bras ouverts. Car en Corse les gens ont conservé les traditions de l'hospitalité. Ils vous offriront le lait de leurs chèvres et le vin de leur vigne.

Autrefois, le maquis était l'asile des "bandits d'honneur"... Ces bandits n'étaient pas des criminels ordinaires, mais des garçons que la colère avait poussés à la "vedetta". Rarement les gendarmes se sont donné la peine de les poursuivre, car toute la population les protégeait dans leur retraite. -Aujourd'hui il n'y a plus de "bandits"... Faut-il le regretter?... En revanche, un fidèle souvenir vit encore dans l'île: celui de l'empereur Napoléon qui naquit là, il y a plus de deux cents ans.

Vocabulaire

visible — видимий, -а

faire le trajet — здійснити
перехід, переїзд, переліт

un rocher — скеля

un sentier — стежина

une hospitalité — люб'язність,
гостинність

un maguis — макі (партизан)

La Provence

Quand vous voyagerez dans le Midi de la France, n'oubliez pas d'aller en Provence. Commencez à descendre la large vallée que bordent les montagnes. Un chaud soleil brille dans le ciel bleu; vous êtes accompagné par la musique des cigales cachées dans les pins et dans les pâles oliviers; des mas blancs se montrent partout, avec leurs toits de tuiles rose clair; des lignes de cyprès noirs les protègent contre le mistral. Le mistral est le vent puissant qui souffle le long du Rhône pendant de jours entiers, sans arrêt (sans s'arrêter); il est assez fort, dit-on, pour retarder les trains.

La Provence est aussi la terre des souvenirs anciens: Orange a gardé son arc de triomphe usé par le temps, son théâtre antique assez grand pour contenir ses remparts, le château des papes, le vieux pont qui refuse aujourd'hui de franchir le Rhône car il ne reste plus que la moitié de ses arches!

“Sur le Pont d’Avignon, l’on y danse, l’on y danse, Sur le Pont d’Avignon, l’on y danse tout en rond”, disait la vieille chanson française.

La Provence, c’est aussi la Camargue, où vivent les chevaux et les taureaux sauvages; c’est Arles, ses arènes et son théâtre antique...

Mais il faut cesser de vous parler de la Provence. J’y connais trop de merveilles pour pouvoir vous les nommer toutes...

Vocabulaire

une vallée — долина

border — оточити

entier -iere — повний, -а;
цілий, -а

une eigale — коник

retarder — спізнювати

à l’anglaise — за англійським
зразком

Volcans d’Auvergne

“Ainsi, toutes ces montagnes, le puy de Sancy, le puy de Dôme, sont des volcans? Cela m’intéresse; est-ce que j’assisterai bientôt à une éruption? -Vous arrivez un peu tard! Voilà bien des années que ces volcans sont éteints. Vous n’avez guère de chances de voir des flammes et de la fumée s’élever de leurs sommets; au contraires; vous trouverez au fond de leurs cratères des lacs circulaires, aux eaux claires et fraîches. -Mais n’y a-t-il pas au moins des tremblements de terre, comme cela se produit souvent dans d’autres régions volcaniques du globe terrestre? -Non, nous sommes heureusement à l’abri de ces catastrophes et vous ne serez jamais réveillé par des secousse désagréables. Mais l’origine volcanique de nos montagnes explique la fertilité de notre sol: la lave, jadis répandue sur les flancs de la montagne jusque dans la plaine, s’est transformée en une terre riche qui donne une herbe très nourrissante; voilà pourquoi nos vaches sont si grasses et donnent tant de lait. Et nos sources thermales, qui sortent toutes chaudes du sol, nous rappellent aussi que le centre de notre globe est toujours en feu”.

Vocabulaire

une éruption — виверження

éteindre — затухати, згаснути

un puy — гора, височина

circulaire — круговий

une secousse — дрижання

Sud-Ouest

J'aime, paresseusement amarrées aux quais de l'Adour, ces pé-niches effilées (...). Un équipage indolent, coiffé de bérêts basques, décharge de leurs flancs un sable irréel et doré. Le commerce doit se faire ainsi aux pays de légende.

Sur les prairies inondées qui bordent l'Adour, trois canards semblent nager dans du ciel, traçant derrière eux comme sillage trois angles d'argent.

Quand vient le soir, les oies qui traversent la rivière pour regagner leur ferme encadrent d'un cercle entièrement fermé les oisons, si tendres et jeunes dans leur duvet neuf, pour les protéger du courant, qui autrement les entraînerait.

Au printemps, dans les prairies d'un vert émeraude, si fraîche au milieu des pins, les poulains violets, grêles, empruntés et charmants, s'ébattent auprès des juments: ils appartiennent à la jeunesse de l'année.

Les fermes lointaines, maisons landaises blanches ou roses, sont entourées d'ajoncs dorés et de chênes verts. Sur un fond de fumier somptueux, les cochons d'une rose adorable trottaient sur des jambes indécises et flasques (...) au milieu du jeune blé, vert et frais comme une herbe nouvelle, des coqs éclatants évoluent comme des flammes. Le tout est encadré de prairies, de bois et de ciel.

Vocabulaire

paresseusement — ліниво
irréel (-le) — незвичайний
encadrer — оточувати

une chaîne — ланцюг, пасмо
un fumier — гній

Vers le Sud de Paris

Le quartier de Vaugirard est coupé en deux par la rue du même nom qui, dans son parcours du XV arrondissement, ne présente pas d'autre originalité que de constituer une des plus longues rues de Paris. Elle mène au sud de Paris, vers les anciens boulevards extérieurs. Le principal point d'attraction du quartier se situe à la porte de Versailles où aboutit la rue de Vaugirard, avec les parcs des Expositions. C'est là que chaque année, en mai-juin, se déroulent les manifestations commerciales de la Foire de Paris,

peu à peu devenue la plus importante d'Europe. Elle couvre cent trente mille mètres carrés.

Par le boulevard Lefèvre nous faisons route vers la porte de Vanves (où se trouve un grand marché aux puces) et le boulevard Brune, où commence le XIV arrondissement. Les immeubles modernes se suivent et se ressemblent. L'avenue du Général Leclerc (très commerciale, avec un grand nombre de magasins, de supermarchés et de boutiques) nous mène tout droit vers la place Denfert-Rochereau, où l'on voit la statue d'un lion, hommage "à la gloire des défenseurs de la ville et de leur chef, le colonel Denfert-Rochereau". C'était autrefois la place d'Enfer (c'est-à-dire "rue d'en bas", par opposition à la rue Saint-Jacques qui grimpe vers la montagne Sainte-Geneviève, près du Panthéon). Ici sont situées les Catacombes, anciennes carrières de pierre, d'une superficie de près de onze mille mètres carrés, où furent transférés, en 1786, les ossements de cimetières désaffectés. C'est l'ossuaire le plus important du monde.

Au sud de Paris se trouve le parc Montsouris. De nombreux peintres, sculpteurs et architectes ont vécu jadis dans les rues voisines. Le parc Montsouris se distingue des autres parcs de Paris par un charme fait de la mélancolie, qui rappelle certains jardins de Londres. C'est un parc anglais, "sauvage". Il comporte des rochers, une cascade, un lac, des ponts pittoresques. La ligne du chemin de fer le sépare en deux.

En sortant du parc Montsouris par le boulevard Jourdan, on découvre les bâtiments de la Cité Universitaire, fondée en 1920 pour abriter les étudiantes venant des provinces françaises et du monde entier. Elle s'étend sur plus d'un kilomètre au long du boulevard Jourdan. C'est un grand parc où sont situées les "maisons" étrangères (d'Italie, d'Allemagne, de Norvège et beaucoup d'autres). La cité possède sa bibliothèque centrale, son théâtre, son église. Les conditions sont très favorables pour le travail et le repos. Les bâtiments sont entourés de verdure et de fleurs.

Vocabulaire:

marché (m) aux puces —

блошиний ринок

supermarché (m) — супермаркет

ossements (m. pl) — кістки

désaffecté — скасований,

покинутий

ossuaire (m) — кладовище кісток

Le bois de Boulogne

Le bois de Boulogne, situé à l'ouest de Paris, est de caractère varié. Il y a des coins de forêt presque sauvage. Au printemps les fleurs tâpissent la terre. Mais ses rivières et ses lacs sont artificiels. Les ponts qui les traversent ont un air irréel et romantique. Les canards et les cygnes du Bois ont l'air d'être des fonctionnaires. Ils ont même des vacances pendant lesquelles ils disparaissent: il faut nettoyer le fond bétonné des étangs et l'eau est asséchée. Puis l'eau revient, et avec elle les canards et les cygnes. Le Bois a ses sentiers secrets, mais il a aussi ses grandes routes, ses allées, ses promenades publiques, ses restaurants, son cimetière. Ainsi cette forêt est une ville sans cesser d'être une forêt.

Elle a commencé par n'être que forêt. En 1256 Isabelle de France, sœur de Saint Louis, construisit ici l'abbaye de Longchamps, qui n'existe plus. Le nom de Boulogne n'entre en scène qu'en 1319, quand un groupe de personnes dévotes, qui avaient été en pèlerinage à Notre-Dame de Boulogne-sur-Mer (sur La Manche), demandèrent à bâtir une église copiée sur celle qu'ils venaient de voir et à nommer région Boulogne-sur-Seine.

La mode s'était établie, au XVIIe siècle, pendant la Semaine Sainte d'aller à l'abbaye de Longchamps écouter l'office. Le Bois vit s'élever de nombreux châteaux et maison de campagne. Mais à côté de ces belles demeures privées le Bois était riche en lieux publics de rencontres et d'amusement. Il garde ses restaurants très anciens.

Napoléon III, qui avait vécu à Londres au temps de son exil et qui aimait les parcs à l'anglaise, a beaucoup contribué à donner au Bois son présent aspect. On lui doit le labyrinthe d'allées et la Cascade.

Vocabulaire:

tâpisser — застилати килимом
la Semaine Sainte — страсний
 тиждень
une abbaye — абатство, монастир
un amusement — забава

Napoléon III (1808—1873) — пле-
 мінник Наполеона, імпера-
 тор французів (1808—1873).
 Приречений до довічного
 ув'язнення в 1846 р., утік
 до Лондона, де перебував до
 1848 р.

La conciergerie

Au début de la révolution tout le rez-de-chaussée de l'ancien Palais royal, appelé Conciergerie et situé sur l'île de la Cité, fut occupé par la prison. Le premier épisode révolutionnaire qui s'est déroulé ici-le massacre des premiers jours de septembre 1792. Après les défaites de l'armée révolutionnaire la peur des complots s'empare de Paris. On craint que les hommes et les femmes, enfermés dans les prisons, ne sortent de leurs cellules après le départ des patriotes à la guerre. Comme dans les autres prisons les tueurs envahirent les couloirs et les cachots de la Conciergerie, poursuivant les détenus et mêlant les cris de haine aux hurlements de leurs victimes. Dans la partie réservée aux femmes, au contraire, ils libérèrent presque toutes les détenues.

Plus tard la Conciergerie devint "l'antichambre de la mort" où l'on emmenait les prisonniers pour les faire comparaître devant le Tribunal révolutionnaire. Durant leur captivité, en général brève, les prisonniers pouvaient se promener dans la cour. Chaque soir était lue la liste des détenus appelés à comparaître le lendemain matin devant le Tribunal. Le jugement rendu, généralement vers l'après-midi, les condamnés étaient ramenés à la Conciergerie, mais non dans leur ancien cachot. Ils y attendaient l'heure d'aller au supplice. L'heure venue, ils montaient sur les charrettes et poursuivaient dans le soleil couchant un long chemin de la mort.

C'est sur ce chemin que se passa, le 9 thermidor, le jour de la chute de Robespierre et de la fin de la Terreur, une scène souvent contée. Les charettes étaient en route vers l'emplacement de la guillotine, alors que déjà se répandait une rumeur indistincte: des changements se préparaient qui devaient mettre fin à la Terreur. Dans la rue Saint-Antoine la foule, lasse de sang, arrêta le convoi, demandant la grâce et détela même les chevaux. On criait aux condamnés de s'enfuir. Ils hésitèrent, résignés à mourir. Une troupe armée survint et rétablit l'ordre. Les quarante-six condamnés, les derniers, repartirent vers la guillotine.

Vocabulaire:

détenu — в'язень	captivité (f) — ув'язнення
antichambre de la mort — передня смерті, передпокійна вітальня смерті	rendre le jugement — оголосити вирок
comparaître devant le Tribunal révolutionnaire — постати перед революційним судом	supplice (m) — страта, страждання

La Gaule

La prospérité de la Gaule, au début de la conquête, avait été grande. Alors se développa le goût de l'agriculture, l'amour de la terre, que les Gallo-Romains devaient léguer aux Français. Le pays avait des routes, des frontières, une police militaire. Partout, le long des voies romaines, s'élevaient des maisons neuves de type méditerranéen, villas ornées de colonnes et de portiques, de statues de marbre ou de terre cuite.

Après la conquête et pendant trois siècles, Rome avait assuré la sécurité des Gaules. Le long du Danube et du Rhin, les marches, ou territoires démilitarisés, tenaient à distance les Barbares. Une flottille patrouillait le Rhin et des colonies de vétérans avaient été installées à Colonia (Cologne) et à Augusti Burgus (Augsbourg). Vers 275, la garde du Rhin cessa d'être romaine. L'Empire souffrait d'une crise d'effectifs. Le métier de soldat déplaisait aux citoyens qui préféraient payer une taxe pour s'acheter un remplaçant. Les empereurs enrôlèrent alors des barbares et les installèrent aux frontières en leur donnant des terres, en vertu du règlement sur "l'hospitalité militaire". Ce sera l'origine des royaumes barbares. Mais cette nouvelle armée n'a aucun patriotisme. De temps à autre elle fait un empereur, pour toucher la prime de joyeux avènement. Les troubles politiques engendrent l'anarchie militaire. Des raids de Germains ravagent la Gaule. Des villes aussi lointaines que Bordeaux et Périgieux démolissent des temples pour élever des murailles de défense. Non seulement la Gaule est mise à feu et à sang par les Barbares, mais elle est ruinée par les exactions d'une bureaucratie romaine folle de fiscalité. Les impôts sont si lourds que les petits propriétaires vendent leurs terres pour échapper aux curiales.

Cependant, et même après la fin de toute administration impériale, la Gaule demeure un îlot de latinité. Contrairement aux populations germaniques ou balkaniques, les Gallo-Romains ont été vraiment assimilés par Rome. C'est elle qui la première leur a donné un mot pour exprimer leur unité et a nommé leur pays Gallia; c'est elle qui leur a ouvert la culture du monde antique; c'est à elle qu'ils doivent le respect du droit et de la loi.

D'après A. Maurois, Histoire de La France, 1947.

Vocabulaire:

La prospérité de la Gaule —

процвітання Галлії

léguer aux Français —

передавати французам

terre cuite — теракота, обпалена

глина

Rome avait assuré la

sécurité des Gaules — Рим

забезпечував безпеку галлів

Le long du Danube et du

Rhin — уздовж Дунаю та

Рейну

Barbares — варвари

La France à vol d'oiseau

Le voyageur qui venu de l'autre bout du monde par la voie des airs, se trouve soudainement survoler la France, cesse de lire ou de sommeiller. Le paysage qu'il aperçoit va se dérouler en peu d'heures et paraîtra remarquablement ordonné: quelques fleuves bien tracés et toujours pourvus d'eau (ces fleuves sont reliés entre eux, par-dessus les collines, grâce à un ingénieux système de canaux que règlent des écluses)... au centre du pays, un massif montagneux, qui n'est point un obstacle à la vie et au trafic, car d'innombrables chemins le traversent; aux frontières du pays, sauf vers le nord, des chaînes parfois non médiocres, puisqu'une d'entre elles comporte le plus haut sommet de l'Europe (...). La vie humaine, dès que l'on s'éloigne des sommets, est partout sensible. Arrive-t-on sur les plateaux fertiles et dans les plaines verdoyantes, cette vie s'ordonne en hameaux, en villages, en bourgs, en villes. Chaque village est toujours marqué par l'église, et souvent par quelque demeure seigneuriale. Depuis un siècle, la vie social s'est profondément transformée, les châteaux ont changé de maîtres: ils servent aujourd'hui, souvent, d'écoles, de préventoriums, de sanatoriums,

---

d'hôpitaux et de maisons de retraite. Certains d'entre eux sont devenus des musées.

D'un village à l'autre, d'une ville à l'autre, de belles routes bien dessinées, bien entretenues, se déroulent, chargées de voitures, d'animaux et de passants. Le long des vallons courent les voies ferrées. On aperçoit partout des ouvrages d'art, des ponts, des viaducs. S'il prend la peine de consulter les livres propres à l'instruire de ce qu'il voit, le promeneur du ciel apprend que presque tous ces villages, ces cités, ces châteaux, ces palais, portent des noms sonores, plaisants, harmonieux, mêlés à l'histoire, à la légende, à la fable (...).

Mais ce qui frappe le voyageur dès qu'il arrive au-dessus des régions cultivées c'est le caractère parcellaire de la campagne française. Les champs sont certes petits la plupart, et voués à des cultures différentes en sorte qu'ils présentent une grande variété de couleurs. Les parcelles, souvent, sont closes de haies. Elles alternent avec les jardins, les vergers. Dès ce premier regard, le voyageur comprend que la France est une des parties de l'individualisme (...)

Plus tard, quand le voyageur aérien aura pris contact avec le sol, il fera la France, d'abord entrevue, une connaissance plus intime et le plus révélatre encore (...). Il apprendra, s'il ne le sait pas encore, que la France est vraiment le pays de la variété.

La France, depuis mille ans, n'a cessé de jouer un rôle capital dans toutes les aventures de l'esprit. Elle a donné des saints, des maîtres, des chefs et des héros. Ses philosophes ont tenu le gouvernail de la pensée humaine à travers maintes querelles et maintes bourrasques. Elle a, dans l'architecture et la peinture, manifesté l'une des plus rares vertus: la continuité. Elle vient d'offrir au monde une pléiade de sculpteurs qui ne sont point indignes de figurer à côté des Gothiques, des Grecs archaïques classiques, et des Égyptiens. Elle fait entendre sa voix quand les autres peuples musiciens semblent soudain à bout de souffle. Sa littérature est, avec la littérature anglaise, l'une des plus riches du monde. Tel est le fruit d'une lente et raisonnable appropriation d'un peuple à une terre et à un climat.

*Georges DUHAMEL, de l'Académie française
dans la France, géographie, tourisme.*

---

*Vocabulaire***un vallon** — валун**soudainement** — зненацька**marquer** — позначати**un préventorium** — лікувальний
заклад**une maison de retraite** —будинок для людей похилого
віку**fertile** — родючий**Les premiers aéronautes français**

Au début de l'année 1778, Mme Armand qui habitait près de La Rochelle, attendait un enfant. Un jour qu'elle se promenait, un jeune homme de vingt-cinq ans, un voyageur sans doute, s'approcha d'elle et lui dit:

— Ecrivez-moi quand votre enfant sera né. Si c'est une fille, elle sera ma femme.

Ce fut une fille qu'on appela Sophie.

Vingt ans après, Sophie Armand devint Mme Blanchard, la femme du jeune homme qui avait parlé à sa mère.

Jean-Pierre Blanchard était le fils d'un ouvrier. Très jeune, il s'intéressait à la mécanique. La mode était alors aux automates, mais il cherchait autre chose. Depuis le début du siècle on essayait de réaliser le plus vieux rêve de l'homme: voler.

L'année suivante, un autre Français construisit un ballon qui monta dans le ciel. Il s'appelait Montgolfier.

Blanchard décida alors de faire des exploits sportifs à bord du ballon.

Le 2 mars 1784, sur le Champ-de-Mars, il y avait beaucoup de monde qui était venu voir son vol.

Le ballon quitta donc la terre au milieu des applaudissements, passa au-dessus de la Seine et se posa plusieurs minutes plus tard à Sèvres.

Le nom de Blanchard était maintenant connu à tout le monde.

L'année suivante, il alla en Angleterre et réalisa la première traversée de la Manche, en compagnie du docteur américain Jeffries. Le roi Louis XVI lui donna une pension de douze cents livres par an.

Quand Sophie devint sa femme, une dizaine d'années plus tard, Jean-Pierre Blanchard était un héros. L'année de sa traversée triomphale, il avait inventé un appareil qui devait aider l'aéronaute à quitter son ballon et à descendre à terre. Il expérimenta son

système avec des animaux et n'alla pas jusqu'à en faire l'essai lui-même, si bien qu'un autre pionnier de l'aviation, Garnerin, fut considéré à la fin du siècle comme le véritable inventeur du parachute.

Commentaires:

Blanchard, Jean-Pierre —

Бланшар, Жан-П'єр
(1753—1809); французський
повітроплавець, перший
перетнув Ла-Манш на
повітряній кулі у 1781 р.
ballon (m) — *тут*: повітряна
куля

Montgolfier — Монгольф'є (брати
Жозеф і Ет'єн; винахідники
повітряної кулі-аеростата,
наповненого гарячим повітрям)

Sèvres — Севр (місто у Франції,
передмістя Парижа)

livre (f) — *тут*: лівр (старовинна
французька монета)

quitter son ballon — залишив
свою повітряну кулю

... en faire l'essai lui même —
досліджував на собі

Garnerin — Гарнерен,
французський аеронавт

Vocabulaire:

au début de — напочатку

essayer — намагатися

un exploit — подвиг

une traversée — перехід, переліт

en compagnie de ... — разом

un essai — іспит

Le Champ-de-Mars

Jean-Paul est retraité. Il habite dans le VII arrondissement. A dix minutes du Champ-de-Mars. Il a maintes fois parcouru ce jardin implanté entre la Seine et l'Ecole Militaire. Quand il en parle, il ne tarit pas d'éloges à son sujet. "C'est à mon avis le meilleur endroit à Paris pour respirer l'air pur"-dit-il. Comme Jean-Paul, de nombreux habitants du VII ont ce goût romantique. Deux ou trois fois par semaine ils viennent pour se détendre. Mais on peut rencontrer dans ce jardin public non seulement les habitants d'un seul arrondissement. "C'est un coin idéale où les Parisiens viennent promener leurs enfants", dit cette dame du XIV en tenant d'une main sa fille de cinq ans et de l'autre Milou, son petit chien. "C'est près du métro et des autobus", -ajoute sa voisine. "Les mercredis après-midi, on dirait une invasion. Mais c'est surtout les samedis et les dimanches qu'il y a le plus de monde. Tous âges et nationalités confondus". Qui fait un tour à cheval, qui est plongé dans un univers de rêve, qui lit un journal ou fait un devoir d'école, qui prend des photos souvenirs...

Mais comment se présente cet espace vert? Le Champ-de-Mars est un jardin de 25 hectares, long d'un kilomètre. Entre le pont de Chaillot et l'École Militaire s'étend un jardin français, c'est-à-dire un jardin régulier, géométrique. L'autre partie est un jardin anglais qui représente la nature "à l'état sauvage". On y trouve cascades, un petit lac, une grotte.

Le Champ-de-Mars n'a pas toujours eu la physionomie que nous lui connaissons aujourd'hui. Aménagé entre 1765 et 1767 pour servir de champ de manœuvre pour les élèves de l'École Militaire qui venait d'être créée, c'est en 1780 qu'il sera ouvert au public. Dès la fin du XVIII siècle, le Champ-de-Mars deviendra un lieu privilégié de manifestations populaires. C'est là qu'ont été célébrées les fêtes révolutionnaires, qu'a eu lieu la distribution des aigles à l'armée impériale.

En 1860 le Champ-de-Mars subit d'importantes transformations. La nouvelle esplanade servira de cadre aux expositions universelles.

En 1889 l'armée cède le Champ-de-Mars en échange d'un terrain dans la banlieue de Paris. Les travaux d'aménagement dureront vingt ans et donneront au Champ-de-Mars son aspect actuel.

Vocabulaire:

étendre (s') — простягатися

une physionomie — вигляд

un(e) aigle — орел, орлиця,
знамено (*іст.*)

céder — поступатися

servir de cadre (f) — служити
рамкою для...

2. L'UKRAINE

Institut de la soudure électrique E. O. Paton

L'institut de la soudure électrique E. O. Paton est le plus grand établissement scientifique du monde s'occupant de la recherche dans le domaine du soudage et de l'électrometallurgie spéciale.

La création et la mise sur pied de l'Institut sont liées au nom de l'éminent savant et ingénieur Evguéni Paton. En 1928, l'Académie des Sciences de la R. S. S. d'Ukraine installa à Kyïv un laboratoire de soudage électrique qui fut, avec le Comité de soudage électrique, la base de l'Institut de la soudure électrique fondé en 1934. L'institut bâtit ses activités sur le principe de combinaison de problèmes scientifiques théoriques et appliqués ce qui le rend capable de résoudre en des délais brefs les tâches portant sur le large emploi de la soudure dans l'économie nationale. Vers 1940, Evguéni Paton et ses collaborateurs mirent au point les principes théoriques, la technique et les appareils pour le soudage automatiques sous flux qui servirent de base à l'automatisation et la mécanisation des travaux de soudage en Union Soviétique. Durant la période de la Grande Guerre nationale de 1941—1945, l'Institut de la soudure électrique déploya ses travaux dans des usines de l'Oural. C'est ici que furent étudiés la technique de soudure d'aciers blindés et les processus de l'arc à souder. C'est ici également que fut largement appliqué le soudage sous flux à grandes vitesses pour la fabrication des chars "T-34" et d'autre matériel. En 1945, le 75-e anniversaire de la naissance de Evguéni Paton fut commémoré par l'attribution de son nom à l'Institut de la soudure. Depuis 1953, l'Institut est dirigé par l'académicien Boris Paton.

Poursuivant les études du soudage à l'arc, les chercheurs de l'Institut donnèrent naissance, en fin des années 40, au soudage semi-automatique et au soudage rapide utilisant plusieurs électrodes à l'arc submergé.

Il est à classer parmi les réalisations particulièrement importantes de l'Institut datant du début des années 50 la création d'une nouvelle méthode de jonction de métaux, le soudage sous laitier électroconducteur, procédé qui permit de résoudre le problème de construction de grosses machines à parois épaisses (presses puissantes, turbines hydrauliques, etc.)

Un peu plus tard, en coopération avec l'Institut de constructions mécaniques lourdes et d'autres bureaux, fut créée la technique de soudage sous gaz carbonique qui trouva un emploi extrêmement large dans l'industrie. Les recherches ayant pour objet l'arc rétréci débouchèrent sur la mise au point d'une sé-

rie de processus technologiques de soudage, de rechargement et de coupe, y compris les procédés économiques et hautement productifs de coupe à l'arc plasma sous l'influence de l'air, de microsoudage par plasma, de rechargement par soudage "plasma et poudre", etc. On élaborera le procédé de soudage par impulsion à l'électrode fusible ainsi que des procédés de soudage sous gaz mixtes.

Vocabulaire

la soudure — зварювання
un électrometallurgie

spéciale — спеціальна
електрометалургія

un soudage à l'arc —
електрозварювання
(електродом)

la mise sur pied — зведення (на
ноги)

appliqué, -e — прикладний, -а;
практичний, -а

en des délais brefs — у най-
коротший час

le principe de combinaison
de... — принцип поєднання...

le soudage sous flux — зварю-
вання способом плавлення

l'arc rétréci — скорочена дуга
(електрична)

déployer — розгорнути
(виробництво)

l'acier (m) blindé — броньована
сталь, панцир

commémorer — відмічати,
згадувати, позначати,
ознаменувати

submerger — наводнювати,
потопляти, заливати

une paroi — стінка

épais, -se — товстий, -а

il est à + inf — треба...

le soudage sous laitier

électroconducteur — зва-
рювання під електропровідним
шлаком

le plasma — плазма, 4-й стан
речовини

3. L'INSTRUCTION PUBLIQUE

Ma première journée au lycée

Aux sons du tambour tout le monde s'aligna en colonne de deux rangs devant notre maître. Il fit un pas vers nous, puis d'une voix de commandement il dit:

— Les demi-pensionnaires de sixième et cinquième A et B, entrez!

Nous entrâmes.

Les élèves se jetèrent vers les places les plus éloignées de la chaire.

J'eus tout juste le temps de m'asseoir au premier pupitre...

Le maître regarda bien en face toute la compagnie, puis il dit d'un ton catégorique:

— Messieurs! Comme je ne connais encore aucun d'entre vous, je vous ai laissé la liberté de choisir vos places. Ainsi ceux qui ont occupé les derniers rangs, ont l'intention de mal se conduire. Les élèves du dernier rang, debout!

Ils se levèrent, surpris.

— Prenez vos affaires et changez de places avec les élèves du premier rang.

J'allai m'installer au tout dernier pupitre.

Dans un grand silence notre maître monta à la chaire, s'y installa et je crus qu'il allait commencer à nous faire la classe, je me trompais.

— Messieurs, dit-il, nous allons passer ensemble toute une année scolaire et j'espère, que vous m'épargnerez la peine de vous distribuer des zéros de conduite, des retenues ou des consignes. Vous n'êtes plus des enfants. Donc, vous devez comprendre la nécessité du travail, de l'ordre et de la discipline. Maintenant je vais vous distribuer vos emplois du temps.

D'après Marcel Pagnol, "Le temps des secrets".

Commentaires

demi-pensionnaire (m) —

учень ліцею, котрий тільки наполовину користується інтернатом, який є в навчальному закладі

de sixième et cinquième — від 6-го до 5-го (у французькому ліцеї найстаршим класом є перший, а найменшим десятий)

un pupitre — парта

j'espère, que vous m'épargnerez la peine de vous distribuer des zéros de conduite, des retenues ou des consignes — сподіваюсь, що ви мене позба-

вите від тягаря ставити вам нулі за поведінку, залишати на додаткові заняття й позбавляти вас вихідного дня

demi-consigne (f) — покарання, що складається з того, що учень залишається в інтернаті половину відпочинку

consigne (f) entière — покарання, що складається з того, що учня залишають на увесь день відпочинку

nécessité — необхідність

distribuer — роздавати

Le maître d'école

Jamais Simon Sermet n'oublierait ce jour de juin 1905. Il était debout, près de son père, dans la foule des parents et des élèves qui attendaient la proclamation des résultats. On attendait Monsieur l'Inspecteur. Tout à coup M. l'Inspecteur apparut.

L'Inspecteur prit le papier et proclama: "Procès-verbal de la Commission d'examen des épreuves du Certificat d'Etudes Primaires du canton de Saint-Ely pour la session du... "

— Sermet, Simon, premier du canton..., annonça l'Inspecteur d'une voix forte.

La main de Simon se mit à trembler follement. Mais la peur s'était effacée. La joie venait. Il lui semblait que son cœur grossissait, montait dans sa poitrine. Tout était beau: les briques roses de l'école, les petits arbres, le ciel bleu.

Le père se pencha vers son fils.

— Ça y est, tu es passé, mon fils, dit-il à voix basse. Premier du canton! Tu es passé le premier de tous!

Simon vit deux larmes qui brillaient de chaque côté du gros nez de son père. Les larmes glissèrent brusquement vers la moustache. De la main droite il tenait toujours son fils, son Simon, celui qui était passé avant tous les autres.

M. Bertrandou, le maître, s'approcha de Simon. Simon lui sourit. Le maître lui posa une main sur l'épaule et murmura gravement:

— C'est bien, Simon, tu nous fais honneur.

— Que je suis content, M. Bertrandou! s'écria Sermet. Premier du canton!

Ah! ils vous doivent beaucoup, ces enfants! ...

— Viens maintenant, Simon, dit le maître, M. l'Inspecteur veut te serrer la main.

D'après P. Gamarra, Le maître d'école.

Vocabulaire:

la foule — натовп

la proclamation des résultats — оголошення результатів

Procès-verbal de la Commission d'examen — протокол екзаменаційної комісії

la peur s'était effacée — страх розвіявся

le Certificat d'Etudes

Primaires — свідоцтво про закінчення початкової школи

une brique — цегла

ils vous doivent beaucoup, ces enfants — ці діти вам багато чим зобов'язані

Claudine passe ses examens

Je me lave à l'eau froide pour ne pas avoir mal à la tête.

Mes camarades ne parlent que des examens et des examinateurs. Anaïs a copié sur son mouchoir toutes les dates d'histoire. Marie tient à la main un tout petit atlas.

Dans une demi-heure, nous arrivons devant une vieille maison où nous allons passer nos examens de fin d'études.

Nous montons l'escalier avec un bruit d'escadron, et nous entrons enfin dans une salle d'études.

Les examinateurs y sont déjà. Ils mêlent toutes les écoles, séparent le plus possible les élèves d'une même ville, d'un même village. Je me trouve à un bout de table, près d'une jeune fille qui a de grands yeux bleus. Un des examinateurs distribue de grandes feuilles blanches. Il faut écrire au coin son nom, avec celui de l'école où nous avons fait nos études.

Le premier examen est celui d'orthographe.

“Mesdemoiselles, écrivez. Je ne répète qu'une seule fois la phrase que je dicte”, dit notre examinateur. Il commence la dictée en se promenant.

Nous avons cinq minutes pour relire. Je ne relis pas.

Enfin, la dictée est finie. Mademoiselle Sergent nous reconduit à un restaurant proche, puisque notre hôtel est trop loin. Marie pleure et ne mange pas, à cause de trois fautes qu'elle a faites. En attendant l'heure de la composition française, nous nous reposons enfin.

— Allons, il est temps, dit Mlle Sergent. Essayez de ne pas vous montrer trop bêtes tout à l'heure. Et vous, Claudine, si vous n'étiez pas première pour la composition française, je vous jetterais dans la rivière.

— J'y serais plus fraîche, au moins!

Dix minutes après, nous montons l'escalier et nous entrons dans la salle d'études.

Je regarde le tableau: “Commentez ces paroles de Molière: “Il faut manger pour vivre et non pas vivre pour manger”.

J'entends autour de moi des soupirs, car plusieurs jeunes filles n'ont pas lu les comédies de Molière.

Je termine vite et je sors dans la cour. Je suis toujours première en composition.

— Ah, vous voilà enfin! Votre brouillon, Claudine!

— Je n'en ai pas fait.

Pas de brouillon! C'est un crime. Avez-vous bien écrit, au moins, votre composition?

— Qui sait, Mademoiselle, on ne sait jamais d'avance. Pourtant, j'aurai une bonne note, au fond, j'en suis sûre.

D'après Sidonie-Gabrielle Colette, "Claudine à l'école".

Vocabulaire:

pour ne pas avoir mal à la

tête — щоб не боліла голова

elle tient à la main — вона

тримає у руках

Ils mêlent toutes les écoles —

вони змішують всі школи

à un bout de table — на краю

столу

à un restaurant proche —

у найближчий ресторан

Essayez de ne pas vous montrer

trop bêtes — Постарайтесь не

показувати себе надто дурними

des soupirs — зітхання

Votre brouillon! — Ваша

чернетка!

La carrière scientifique

Le doctorat est ouvert aux titulaires d'un DEA qui présentent un projet de recherche exceptionnel.

La préparation d'une thèse de doctorat, sous l'autorité d'un directeur de recherche, dure entre deux et quatre ans. Le diplôme est délivré après soutenance d'une thèse ou d'un ensemble de travaux de recherche.

Le doctorat permet d'accéder au poste de maître de conférence à l'universités.

Après le doctorat il existe une dernière étape de formation possible, l'habilitation à diriger des travaux de recherche doctorale dans les universités.

L'habilitation est délivrée après une épreuve orale où le docteur expose ses travaux personnels de recherche devant un jury.

Ce diplôme permet d'accéder au poste de professeur, grade le plus élevé d'enseignant dans une université.

Le titre du docteur (ès lettres, ès sciences économiques et juridiques, etc.) conserve son prestige même s'il n'est pas d'usage en

France-contrairement à l'Allemagne ou l'Italie-de le faire figurer sur sa carte de visite ou sur son papier à lettre.

Pour les étudiants la thèse de doctorat est le couronnement des études; pour les enseignants chercheurs elle est la fin d'une étape et le début d'une autre.

Celui qui prépare une thèse est encore "étudiant": il est inscrit à l'université, il suit des cours, des séminaires, il travaille avec un directeur de recherches. Mais il est déjà chercheur, souvent enseignant, parfois engagé dans une autre activité professionnelle, très souvent chargé de famille.

La thèse est une preuve écrite, avec parfois le support d'autres matériaux, compositions graphiques, peintures, que l'on est, dans un domaine, capable de mener à bien une recherche.

La thèse consacre l'aptitude à la recherche, à ce travail "d'artisan intellectuel" qui, à partir d'écrits, d'archives, de livres, mais aussi de statistiques, de travail sur le terrain, d'observations sociales, de relevés géographiques ou cartographiques, produit une oeuvre.

La thèse est un travail long, exigeant et qui pèse pendant plusieurs années sur la vie personnelle, familiale.

La soutenance a lieu devant un jury constitué de 5 membres. Il faut préparer la présentation que l'auteur doit faire au début de la soutenance: environ 12 à 15 minutes d'une présentation sobre, claire, formulée d'une manière calme et convaincante.

Il faut être capable de défendre avec assurance et courtoisie ses positions face aux critiques des membres du jury: reconnaître les faiblesses ou erreurs évidentes, faire apprécier les points forts, soutenir d'une manière argumentée et intelligente les positions personnelles exprimées dans la thèse.

Vocabulaire:

habilitation (f) — здібність

relevé (m) — вимір, зйомка місцевості

soutenance (f) — захист дисертації

une assurance — впевненість

une courtoisie — шляхетність, ввічливість

4. EN VILLE

Les grands eaux de Versailles

La renommée mondiale des Grandes Eaux de Versailles est justifiée par leur aspect féerique dans un cadre unique. Versailles était, d'après Saint-Simon, le plus triste et plus ingrat de tous les lieux. De cette terre, Le Nôtre va tirer une merveille d'ordre et de proportion.

Vocabulaire:

une renommée — відомість,
реноме

justifier — доказувати,
виправдовувати

ingrat, -e — невдячний, -а

une merveille — розкішність,
пишність

Les grands travaux de Le Nôtre

Le Nôtre demande aux ingénieurs des inventions nouvelles, des machines d'une puissance inconnue pour amener l'eau sur les terrasses et la faire jaillir dans le Parc. De gigantesques travaux d'adduction se succèdent: d'abord à partir de l'Etang de Clagny (1663-1672) sous la direction de Le Vau, puis de La Bièvre (1668), des Etangs de Trappes et de Bois d'Arcy (1675-1678) selon l'idée de Colbert et encore des Etangs de Saclay, d'Orsigny, de Rambouillet (1684-1685) sur les plaines de Louvois et Lahire. Enfin, la célèbre Machine de Marly sera construite entre 1670 et 1685 pour refouler l'eau de la Seine jusqu'à Versailles.

Vocabulaire:

une invention — винахід

faire jaillir — вклинити

une adduction — перепланування

selon l'idée — за задумом

refouler — відтягнути

Les eaux du Grand Canal

Ce magnifique ouvrage construit entre 1668 et 1672, couvre près de 24 ha et tient en réserve 295. 000 m³ pour un tirant d'eau de 1, 66 m et dans un périmètre de 5. 570 m. Il reçoit les eaux de ruissellement de ses abords et de quelques sources.

Les Grands Eaux des Parcs de Versailles et de Trianon, les Fêtes de Nuit au Bassin de Neptune ainsi que les réseaux d'arrosage du Domaine sont alimentés par les eaux pompées dans le Grand Canal et réparties en trois réservoirs. Elles sont dirigées ensuite vers les 32 bassins du Parc à travers 20 km de canalisations pour retourner enfin au Grand Canal par les aqueducs souterrains. La création des Ingénieurs du XVIIe siècle où chaque effet d'eau est situé dans un ensemble hydraulique judicieux a été respectée par la nouvelle station de pompage absolument distincte et séparée des Fontaines. Installée en 1982 à la Petite Venise, entièrement immergée, elle assure un débit de 360 m³/h sous une pression de 40 à 80 m selon les réservoirs qu'elle dessert.

Pour Trianon, l'eau du Grand Canal est de même refoulée grâce à une autre station de pompage dans le Réservoir du Trèfle (capacité 12. 267 m³ à l'altitude 128, 30) pour être dirigée par 10 km de canalisations vers les 20 bassins en service.

Les Grandes Eaux dans le Parc de Versailles consomment actuellement 3. 600 m³ en 1 heure; celles de Trianon 1. 100 m³.

Les générations successives d'Ingénieurs et Fontainiers se sont transmises connaissances et tours de main pour rénover et animer tous ces ensembles hydrauliques et maintenir trois siècles de tradition.

Vocabulaire:

un ouvrage — краєвид, робота,
здійснення

alimenter — забезпечувати

distincte — роздільний

immerger — занурювати у воду

Le chemin de fer

L'apparition des chemins de fer est due à deux inventions: premièrement, celle de la machine à vapeur; ensuite, celle des chemins dits "à ornières". Ces chemins "à ornières", utilisés dès le XVIe siècle étaient constitués par des poutres de bois posées à bout et dans lesquelles on creusait des ornières qui servaient à guider les roues des véhicules faisant, dans les mines, le transport de la houille. On remplaça peu après les ornières par des barres saillantes en fonte, en donnant au pourtour des roues la forme d'une gorge de poulie. Puis on remplaça la fonte par l'acier et substitua

à la gorge des roues un simple bourrelet dépassant légèrement la circonférence intérieure des roues.

Pour construire une ligne de chemin de fer, une fois son projet définitif établi, il est avant tout nécessaire de créer la plate-forme de la voie en exécutant l'ensemble des travaux d'art: ponts, viaducs, tunnels etc. et aussi l'installation de passages à niveau.

Sur cette plate-forme on pose une couche de ballast composé de pierres concassées, d'environ 0, 50 m d'épaisseur. Dans ce ballast se placent les traverses sur lesquelles reposent les rails. Des plaques de fer ou d'acier, dites éclisses, servent à réunir et à maintenir l'un près de l'autre deux rails placés bout à bout.

Lorsque la voie suit rigoureusement la ligne droite, le plan de la voie est horizontal; il n'en est plus ainsi dans les tournants; il est dans ce cas nécessaire, pour éviter l'effet de la force centrifuge s'exerçant sur les roues des voitures et tendant à les faire sortir de la voie en suivant la tangente, de donner une certaine inclinaison à cette voie.

Outre la voie proprement dite, il existe sur toutes les lignes des accessoires de cette voie, qui ont une importance extrême; tels sont les aiguillages, croisements de voies, ponts tournants, signaux etc.

En même temps, les voies se divisent en voies principales, sur lesquelles circulent couramment les trains; en voies de garage, qui permettent de placer sur une voie secondaire le matériel de réserve; en voies d'évitement, donnant la possibilité à deux trains circulant en sens inverse sur une voie simple de s'éviter.

Lorsque sur une ligne de chemin de fer une voie simple ou double se sépare de la direction générale, diverge, il faut pour obtenir ce résultat avoir recours à un appareil spécial: l'aiguillage.

Les signaux destinés à diriger et régler le mouvement des trains se classent en signaux à la main et signaux mécaniques à grande distance.

En matière d'exploitation des chemins de fer, le mouvement est la partie de l'exploitation ayant pour objet l'organisation de la marche des trains, leur classement, leur formation, leur circulation, leur espacement et enfin leur vitesse. L'organisation de la marche des trains s'obtient à l'aide de tableaux spéciaux appelés graphiques. Le classement des trains divise ceux-ci en plusieurs catégories dont les principales sont les trains réguliers, les trains

facultatifs et les trains spéciaux. Ces catégories comprennent des trains de voyageurs et des trains de marchandises.

La circulation des trains diffère suivant que la voie est simple ou double. Il en est de même en ce qui concerne l'espacement des trains. Leur vitesse varie suivant la catégorie à laquelle ils appartiennent.

D'après Le Larousse Universel.

Vocabulaire:

une ornière — вибоїна, колія

une mine — шахта

un passage (à) — перехід

concasser — розбивати, дробити

obtenir(s') — відштовхуватися

Sans billet dans le métro

Gureau pénétra distraitement dans le métro, et se trouva dans un wagon de première classe. Le contrôleur était devant lui. Gureau chercha son billet, ne le rencontra pas à la place habituelle qui était la poche inférieure droite du gilet, ni ailleurs. Le contrôleur attendait, son appareil de poinçonnage à la main. Il affectait une patience déjà un peu narquoise. Il dit:

— Je vais revenir... D'ici là, vous le trouverez peut-être.

Il avait eu un ton de dérision polie, un coup d'œil aux autres voyageurs qui voulait dire:

— On les connaît ces cocos-là!

Il circula dans le wagon, l'espace de deux stations, faisant sa besogne de contrôle. Bientôt il revint et se planta devant Gureau.

— Je ne le retrouve pas. Je l'ai perdu. Voilà tout...

— Vous n'avez même pas un billet de seconde?

— Il n'est pas question de billet de seconde, j'avais un billet de première, provenant d'un carnet de première; j'ai dû le jeter distraitement. Il n'y a pas de quoi faire tant d'histoire!

— Vous pouvez me montrer votre carnet de première?

— Mais... non... Je me souviens que c'était le dernier ticket. Je n'ai donc pas de carnet à vous montrer. J'ai dû tout jeter à la fois.

— A quelle station descendez-vous?

— A Quatre-Septembre.

— Bien.

A la station Quatre-Septembre, le contrôleur remit Gureau au chef de station:

— Monsieur a été trouvé sans billet, en première classe

Gureau s'adressa au chef de station.

— Je ne comprends pas du tout l'attitude de votre employé...

Cet incident est tout à fait ridicule. Ce n'est pas un crime que de perdre son billet. Je lui ai offert aussitôt le paiement de la place. Pourquoi a-t-il refusé? Pourquoi m'obliger à comparaître ici, et à perdre mon temps?

— Il faut pourtant que je prenne votre nom et votre adresse.

D'après Jules Romains, Les Hommes de Bonne Volonté.

Vocabulaire:

une espace — простір

une besogne — важка робота

provenir — походити

ridicule — дивний

comparaître — порівнювати

un coco — ну й зух (що за зух)

La circulation

(Quelques règles essentielles du Code de la Route)

Première règle de la circulation: se tenir le plus près possible du bord droit de la chaussée lorsque la chaussée est divisée en quatre bandes de circulation, la circulation en files parallèles est admise (deux files dans chaque sens). Dans ce cas, si vous avez l'intention de tourner à gauche ou de faire demi-tour, vous devez vous tenir dans la file de gauche; pour tourner à droite, vous devez vous tenir dans la file de droite. Ne jamais être à cheval sur les deux bandes!

Seconde règle de base: avant d'exécuter une manœuvre pouvant empêcher ou entraver la marche normale des autres véhicules, il faut leur céder le passage. Par exemple, lorsque vous changez de file, vous devez vous assurer que votre manœuvre ne gênera aucun conducteur. Pour faire marche arrière, demi-tour, sortir d'un garage, d'une station d'essence etc. , ou y entrer, vous devez attendre que la chaussée soit libre.

Pour tourner à droite (à un carrefour), tournez aussi court que possible afin de rester du côté droit de la voie dans laquelle vous vous engagez. Pour tourner à gauche, il faut au préalable annoncer

vosre intention de tourner (clignoteur, geste de la main); appuyez à gauche pour permettre aux véhicules qui vous suivent de vous dépasser par la droite; laissez passer les véhicules venant en sens inverse: ils ont la priorité de passage et votre manoeuvre ne doit en aucun cas leur barrer la route. Ne pas tourner trop court: abordez par la droite la voie dans laquelle vous vous engagez.

Avant de dépasser (par la gauche) une voiture qui vous précède, assurez-vous que la voie est libre devant vous sur une étendue suffisante pour qu'il n'existe aucun risque de collision avec un véhicule venant en sens inverse. Pour dépasser, votre vitesse doit être nettement supérieure à celle du véhicule qui vous précède, sans quoi vous vous éternisez au milieu de la route. Si l'on vous dépasse, appuyez à droite et abstenez-vous d'accélérer.

Il est défendu de dépasser dans un virage et au sommet d'une côte car vous ne pouvez apercevoir les véhicules venant en sens inverse à une distance suffisante. Il est également défendu de dépasser aux passages à niveau et aux carrefours (sauf aux carrefours où la circulation est réglée par un agent ou des signaux lumineux de circulation), et aux endroits pourvus du signal "Dépassement interdit".

Le principe général en ce qui concerne la priorité de passage (aux carrefours) est le suivant: tout conducteur est tenu de céder le passage à celui qui vient à sa droite. Mais aux carrefours où se rencontrent deux voies d'importance inégale, la priorité est à la voie principale. Par exemple au carrefour "voie ordinaire-voie avec 2 ou 3 chaussées séparées par des terre-pleins": priorité à la voie avec chaussées; "voie ordinaire-voie avec rails; (de tramway) priorité à la voie avec rails; "voie ordinaire-chemin de terre": priorité à la voie ordinaire.

En plus, le signal "triangle renversé" vous oblige à céder le passage aux véhicules circulant sur la voie qui croise la vôtre. Le signal "Stop" vous oblige à vous arrêter avant d'aborder le carrefour. D'autre part le "triangle à flèche verticale" indique que vous avez la priorité sur toutes les autres voies qui croisent la vôtre.

N'oubliez pas que ces règles de la circulation sont les mêmes en rase campagne qu'à l'intérieur des agglomérations.

D'après le Code de la route publié par Touring-Secours.

*Vocabulaire:***une circulation** — рух**faire demitour** — розвернутися**admettre** — прийняти**tenir (se)** — триматися**une bande** — слуга, стрічка**éterniser** — довго тривати**Disneyland Paris**

Disneyland Paris, c'est un Royaume Magique... Petits et grands s'y font des souvenirs inoubliables et sont sûrs d'y trouver des frissons et des émotions à leur taille. Et comme ici le temps paraît toujours trop court à tout le monde, la meilleure façon de profiter pleinement des univers imaginés par Disney, c'est d'y séjourner.

Le Parc Disneyland Paris s'étend sur cinq "pays" représentant cinq univers surprenants et uniques qui vous propulseront du monde des visionnaires du future au royaume des contes de fées en passant par le pays des pionniers de la ruée vers l'or. Vous y trouverez 40 attractions ou spectacles pour rire, sourire, frissonner, vous retrouver dans le passé ou franchir les limites de l'avenir.

Au Newport Bay Club, goûtez au charme balnéaire de la Nouvelle-Angleterre. A l'Hotel Cheyenne, faites-vous votre western.

Au Disneyland Hotel, à l'Hotel New York, au Sequoia Lodge, à l'Hotel Santa Fé, ou au Davy Crockett Ranch, vous passerez des nuits enchantées.

*Vocabulaire:***un royaume** — королівство**magique** — магичний, -а**un univers** — всесвіт**un conte de fées** — казка**franchir** — подолати (кордони)**5. LES FÊTES ET LES COUTUMES****Mariage normand vers 1870**

La procession se déroulait dans le chemin creux ombragé par les grands arbres poussés sur les talus des fermes. Les jeunes maîtres venaient d'abord, puis les parents, puis les invités, puis

les pauvres du pays, et les gamins qui tournaient autour du défilé, comme des mouches, passaient entre les rangs, grimpaient aux branches pour mieux voir.

Le marié était un beau gars, Jean Patu, le plus riche fermier du pays (...).

La mariée, Rosalie Roussel, avait été fort courtisée par tous les partis des environs, car on la trouvait avenante, et on la savait bien dotée; mais elle avait choisi Patu, peut-être parce qu'il lui plaisait mieux que les autres, mais plutôt encore, en Normandie réfléchi, parce qu'il avait plus d'écus.

Lorsqu'ils tournèrent la grande barrière de la ferme maritale, quarante coups de fusil éclatèrent sans qu'on vît les tireurs cachés dans les fossés. A ce bruit, une grosse gaieté saisit les hommes qui gigotaient lourdement en leurs habits de fête; et Patu, quittant sa femme, sauta sur un valet qu'il apercevait derrière un arbre, empoigna son arme, il lâcha lui-même un coup de feu en gambade comme un poulain.

Puis on se mit en route sous les pommiers déjà lourds de fruits, à travers herbe haute, au milieu des veaux qui regardaient de leurs gros yeux, se levaient lentement et restaient debout, le muflle tendu vers la noce.

Les hommes redevenaient graves en approchant du repas. Les uns, les riches, étaient coiffés de hauts chapeaux de soie luisants, qui semblaient dépaysés en ce lieu; les autres portaient d'anciens couvre-chefs à poils longs, qu'on aurait dits en peau de taupe; les plus humbles étaient couronnés de casquettes.

Toutes les femmes avaient des châles lâchés dans le dos et dont elles tenaient les bouts sur leurs bras avec cérémonie. Ils étaient rouges, bigarrés, flamboyants, ces châles, et leur éclat semblait étonner les poules noires sur le fumier, les canards au bord de la mare, et les pigeons sur les toits de chaume.

Guy de Maupassant, Contes de la Bécasse, (Albin Michel.)

Vocabulaire:

dérrouler(se) — розгортатися
d'abord — спочатку
un gamin — хлопчисько
une mariée — наречена
un toit de chaume — солом'яний дах

lourdement — важко
un éclat — відблиск
une mare — болото
un veau — телятко

La fête nationale au village

Il y a d'abord les courses, que nous regardons de la petite grille, puisqu'elles partent du café Daniel et s'arrêtent au pont de la Surprise.

La course en sac: sept ou huit "engagés de gamins", dit papa, en manches de chemise et enfournés jusqu'à la taille dans un sac à pommes de terre, suants, essoufflés, gigotant comme des diables, avancent par petits bonds ridicules sous le soleil torride, au milieu d'un nuage de poussière blanche.

C'est le cadet des Roy, muet, noir, ruisselant, farouche, gros comme une allumette et acharné comme un taon, qui reçoit son prix et, après quoi, tombe en faiblesse...

Puis la course aux grenouilles: les concurrents voiturent chacun devant soi, sur une brouette dont les côtés sont enlevés, une grenouille. Tous les deux tours de roue, la misérable bestiole affolée se lance à bas de son char; conducteur bondit, la ramasse à pleine main; elle échappe, saute à nouveau; il trébuche, tombe sur elle, reconquiert, la rejette sur sa planche, poussière asphyxiée, les yeux plus que jamais hors de la tête, repart à toute vitesse pour recommencer trois pas loin. La course ne vaut que si la grenouille arrive au vivante...

Cette fois, c'est Louis Tourneau qui triomphe: cliente s'étant tenue étrangement tranquille tout le long du parcours.

Une voix grincheuse s'élèvera bien pour prêter que le malin garçon... avait eu la précaution de faire absorber, avant la course, à ladite cliente "un bon demi-verre de jus de tabac", mais les membres du jury négligent cette accusation qui se perd dans le rire et les bravos.

L'affluence remonte ensuite vers le bourg pour les jeux sur la place de l'église...

Après la revue des pompiers, de grands gars farauds essaient en vain, tour à tour, d'atteindre le sommet du mât de cognac où pendent un canard, un paquet de café, une bouteille de rhum. Le fût, dûment savonné, les voit reglisser l'un après l'autre, jusqu'au sol, à toute allure, écarlates et dépités; à peine ont-ils vaincu laborieusement le premier tiers.

Il n'y aura encore que ce singe de petit Roy, plus acharné que jamais, pour se hisser par trois fois victorieusement jusqu'à ces trésors alimentaires, et les rapporter un à un entre les dents.

*Vocabulaire:***une course** — бір**enfourner** — *тут*: сховатися,
натягнути**un jus** — сік**le premier tiers** — перша
третина**un rhum** — ром**un gars** — хлопчина**un taon** [tā:] — сліпень (зоол.)**un mât de cocagne** — *тут*:
рівень достатку**La vie quotidienne**

Savoir vivre

Tout le monde doit s'initier à des règles de la conduite, fondés sur des sentiments de haute valeur: respect d'autrui, souci de l'ordre et de la dignité personnelle. La politesse est l'indice de la vraie distinction: celle de l'âme.

Dîner prié

Le choix des invités au dîner se fait parmi les personnes avec qui on est en relations habituelles: parents, amis, collègues, connaissances mondaines. Mieux vaut faire ses invitations dans le milieu auquel on appartient. Le choix des convives est très important: il s'agit de grouper des personnes pouvant avoir plaisir à se rencontrer et engager des conversations intéressantes.

Bien entendu, ne réunissez jamais des gens brouillés, un mari et une femme séparés. Evitez d'être treize à table: c'est une superstition dénuée de tout fondement, mais vous risquez de causer une impression pénible à quelqu'un de vos invités.

Il faut venir à l'heure indiquée, et même quelques minutes en avance. Mais pas trop tôt, car la maîtresse de la maison ne serait peut-être pas prête. Arrivés au salon les invités se font présenter par le maître de la maison. On nomme en premier lieu, pour la présenter à l'autre, la personne la moins considérable par l'âge ou par la situation. C'est pourquoi on présente: un homme à une femme, un jeune homme à un homme d'âge mûr, une jeune fille à une femme mariée. On peut ajouter quelques mots qui renseignent d'une manière agréable et utile: "Monsieur Georges Perret, dont nous avons tous lu le dernier roman". Les femmes se saluent; la poignée de mains n'est pas obligatoire, mais mieux vaut donner cette marque de sympathie. Un homme doit se lever quand on lui

présente une femme et s'incliner. Jamais il ne donne le premier la main à une femme. On ne dit pas "enchanté" au moment de la présentation. Si, pour quelque motif, les maîtres de maison n'ont pas présenté l'une à l'autre deux personnes en visite, elles peuvent prendre l'initiative de se présenter elles-mêmes. "Permettez-moi de me présenter à vous: Marie Delaporte".

A l'arrivée de chacun il faut manifester le plaisir et la gratitude, poser quelques questions montrant que vous vous intéressez à tout ce qui touche votre visiteur: sa famille, ses occupations. Ensuite les maîtres de la maison doivent s'efforcer d'établir un courant de conversation générale et de rapprocher les gens qui peuvent sympathiser. Enfin, si nombreux que soient les visiteurs, il faut adresser quelques paroles à chacun.

Il est d'usage d'offrir quelque chose à boire avant le repas aux invités. On attend qu'ils soient tous là. Le maître de maison va de l'un à l'autre et demande à chacun: "Vous acceptez bien un peu de "porto" ? ... Vous prendrez bien quelque chose? "Suivant le choix, il apporte le petit verre plein, posé sur un petit plateau. Le convive n'y porte pas les lèvres tout de suite, mais il le pose auprès de lui sur une table. Généralement, le maître de maison donne le signal pour boire en levant son verre à la santé de ses hôtes. Ceux-ci lèvent aussi leur verre, et commencent à boire, mais ils le font par petites quantités, sans vider leur verre et en le posant de nouveau à côté d'eux après chaque gorgée. On passe en même temps des petits biscuits salés, des amandes grillées.

Le règlement des places à table est très délicat et doit être préparé avec le plus grand soin en tenant compte de la situation, de l'âge, des sympathies. Le mari et la femme, maîtres de maison, sont assis l'un en face de l'autre, au milieu de la table. Les invités s'assoient à place désignée par la maîtresse de maison. Les places d'honneur sont celles qui se trouvent aux côtés des maîtres de maison. Elles sont donc au nombre de quatre: deux pour les messieurs aux côtés de Madame, deux pour les dames aux côtés de Monsieur. Les places de droite comportent une honneur plus grande que les places de gauche. Les autres places comportent d'autant moins d'honneur qu'elles sont plus éloignées de Monsieur et de Madame. Les places extrêmes sont données aux jeunes ou aux invités qui ont le moins d'importance.

Le rôle des maîtres de la maison consiste à faire parler leurs hôtes et à mettre en valeur l'esprit de chacun de telle sorte que, suivant le mot de La Bruyère: "Chacun se retire content de soi-même et des autres".

Evitez les sujets qui peuvent amener des conflits d'opinion, les controverses politiques ou religieuses: sachez détourner la conversation. Et les visiteurs doués de tact doivent savoir, de leur côté, conserver une attitude calme et courtoise.

La femme bien élevée ne fait point parade de sa fortune; elle traite en égales les personnes de rang moins élevé qu'elle reçoit ou qu'elle rencontre. Une personne de condition modeste évite de se plaindre des difficultés qu'elle subit. N'encouragez ni les médisances, ni moqueries, ni des plaisanteries équivoques. Et apprenez l'art d'aborder beaucoup de sujets variés avec cette bonne grâce, ce tact qui permet à la conversation de garder son élégance, son charme sans tourner ni à la conférence, ni à la discussion.

Il faut éviter les éclats de voix trop bruyants, la voix basse et lourde qui témoigne de la timidité et de manque d'aisance. Il est peu poli de chuchoter, de prendre un ton dogmatique, d'accaparer, l'attention, d'interrompre une personne qui parle. Un mot très simple, prononcé avec l'accentuation qui convient, peut toucher bien plus qu'un long discours prononcé avec froideur.

Quand l'un des convives prend congé de la maîtresse de maison, celle-ci doit se lever, l'accompagner jusqu'à la porte du salon et jusque dans l'antichambre. Elle reconduira elle même jusqu'à la porte de sortie le dernier de ses visiteurs. Un mot de remerciement convient: "Merci de votre visite". Pour une personne âgée accentuez l'expression de votre gratitude: "Chère Madame, vous êtes bien bonne d'être venue". Ajoutez quelques paroles aimables pour la famille de vos visiteurs: "Mes respects à votre mère. Mon bon souvenir à ton mari".

Revenue à votre place, empêchez qu'on critique celui qui s'en va: c'est une forme du devoir d'hospitalité, c'est une preuve de savoir-vivre mondain. Au lieu de critiquer, louez. On vous en saura gré. Et vous éprouverez l'agréable sentiment d'avoir rempli jusqu'au bout votre tâche de maîtresse de maison.

*Vocabulaire:***dîner prié** — звана вечеря**convive (m)** — співтрапезник**porto (m)** — вино «портвейн»**amande (m)** — мигдаль**mettre en valeur** — підкреслити,
дозволити дати оцінку**controverse (f)** — сварка**faire parade de qch** —
вихвалитися, виставляти на
загальні оглядини**accaparer** — захоплювати**Recettes de cuisine française**

Soupe à l'oignon. —Eplucher quelques oignons, les couper en rondelles, les faire revenir dans le beurre jusqu'à ce qu'ils aient pris une belle couleur dorée. Tourner dans ce beurre une petite cuillère de farine, faire un roux légèrement brun, verser de l'eau bouillante, saler, poivrer, laisser bouillir quelques minutes.

Brioche. —Délayer la levure avec un peu d'eau et de farine. Faire bouillir de l'eau dans une casserole, y jeter le levain, puis retirer du feu. Quand le levain se retourne seul dans la casserole, le retirer, le pétrir avec le reste de la farine, les œufs, le beurre, un peu d'eau et de sel. Soulever la pâte dans la main en la travaillant, il ne faut pas qu'elle soit trop épaisse. Mettre la pâte dans une terrine sur un peu de farine, le laisser lever pendant 6 heures. Remettre ensuite la pâte sur la table saupoudrée de farine et la travailler de nouveau. Pour faire des brioches rondes, on prend de la pâte que l'on forme en boule et que l'on aplatit un peu, on pose dessus une autre boule plus petite. Faire cuire à four.

Blanquette de veau. —Faire dégorger les morceaux de veau dans l'eau froide pendant 1/4 d'heure, les mettre dans une casserole avec de l'eau fraîche additionnée d'un verre de vin blanc par kilo de viande, carottes, oignons, une gousse d'ail, poivre, sel. Le veau doit être couvert par la sauce.

Faire cuire doucement environ une heure. Préparer un roux blanc, mouiller le bouillon dans lequel a cuit le veau, y ajouter des champignons entiers et des petits oignons cuits préalablement et à part au beurre dans une casserole, poivrer, saler, mettre les morceaux de veau dans cette sauce. Laisser cuire une demi-heure. Au moment de servir, faire une liaison avec 1 ou 2 jaunes d'œufs, un petit morceau de bon beurre frais et ajouter du jus de citron.

Vocabulaire:

faire revenir — підсмажити
roux (m) — соус із борошна,
 підсмаженого в маслі
délayer — розбавляти
levure (f) — дріжджі
levain (m) — закваска
travailler la pâte — замішувати
 тісто

terrine (f) — миска
saupoudrer de farine —
 посипати борошном
blanquette (f) — рагу
dégorger — вимочувати
gousse (f) d'ail — зубок часнику
un veau — телятко, телятина

Vins fins

Presque toute la France est couverte de vignobles. Il y a des régions qui sont surtout célèbres par la production du vin: la Champagne, la Bourgogne, la région de Bordeaux, la Provence.

Le vignoble champenois couvre 27000 hectares au nord-est de la France. La vigne, cultivée déjà par les Gaulois, produit un vin pétillant. Cette particularité donna, au XVIIe siècle, l'idée de faire mousser le vin par le procédé de la double fermentation. Aujourd'hui la production atteint près de 200 millions de bouteilles, qui sont dégustées dans leur troisième ou quatrième année. Le vin de Champagne est conservé dans les caves qui s'étendent sur 10 km.

La ville d'Épernay est située au cœur du vignoble champenois. Elle est entourée de trois grandes régions vinicoles.

Vocabulaire:

une coutume — звичай
un vignoble — виноградник
une fermentation — витримка
 (вина)

atteindre — досягати
vinicole — виноробний, -а
champenois, -e —
 шампанський, -а

Les bonnes manières et vous

A table il est impoli de refuser un plat. La maîtresse de maison a fait ce plat en pensant vous faire plaisir. Il faut aussi lui faire plaisir, en prenant un peu de son plat. Et surtout, ne dites pas: "Je n'ai plus faim". Si on peut dire ça à des amis en effet, on ne le dit pas à des gens qu'on ne connaît pas très bien.

Si le plat n'est pas assez salé, ne dites rien. Attendez un peu et la maîtresse de la maison dira probablement d'elle-même: "Oh,

ce plat n'est pas assez salé. Ajoutez un peu de sel". En France il est impoli de couper la salade avec son couteau. En principe, c'est la maîtresse de maison qui la coupe elle-même avant de la servir. Aussi, si les feuilles de salade sont trop grosses, roulez-les autour de votre fourchette avant de les porter à votre bouche.

Si le maître de la maison va chercher une bouteille de vin, c'est pour vous faire plaisir. Aussi, prenez un peu de vin, même si vous n'en buvez pas d'habitude. Buvez votre vin lentement et ne videz jamais tout à fait votre verre. Un bon maître de maison remplit les verres de ses invités chaque fois qu'ils sont vides. Aussi... attention!

Si vous ne savez pas comment il faut manger un plat, regardez les autres.

La plus importante des règles de politesse est celle-ci: on doit toujours attendre que la maîtresse de la maison commence à manger, avant de commencer soi-même. Si la maîtresse de maison ne peut pas commencer avec vous, elle vous dira: "Ne m'attendez pas, commencez sans moi". Mais si elle ne dit rien, il faut l'attendre. Cette règle de politesse est toujours vraie, même dans une famille très simple ou chez des amis. Aussi, ne l'oubliez pas.

Vocabulaire:

impoli, -e — зневажливий, -а
refuser — відмовлятися
une maîtresse — *тут:*
 господарка

bover — пити
une politesse — ввічливість
d'habitude — зазвичай

6. PERSONES ILLUSTRÉS DE LA FRANCE

François Rabelais

Vous savez, bien sûr, de votre cours d'histoire que le XVI e siècle en France est appelé Siècle de la Renaissance.

Parmi les auteurs de cette époque François Rabelais est surtout connu des enfants comme l'auteur des merveilleux héros: Gargantua, Pantagruel, Panugre. La vie de Rabelais est bien active:

moine jusqu'en 1528, il s'intéresse à la langue grecque. Il devient ensuite étudiant, voyage beaucoup, passe d'une faculté à l'autre. A Montpellier, Rabelais étudie la médecine. Il est un très bon étudiant; sa connaissance de la langue grecque lui permet de lire les œuvres d'Hippocrate, le grand médecin de l'Antiquité, dans le texte. Il devient professeur à la faculté où il a été étudiant. Devenu médecin, Rabelais commence à écrire: en 1532 "Pantagruel", en 1534 "Gargantua". Ses personnages sont des géants. Les livres de François Rabelais ont eu un grand succès. Il a fait entrer dans ces œuvres bouffonnes, mille détails tirés de la vie réelle. Le lecteur y trouve des chapitres, qui expriment idéal humanistes, critiquent la routine des sciences juridiques. Dans ses livres Rabelais raille les méthodes d'éducation du Moyen Age, il chante la nature, se prononce contre les guerres.

Vocabulaire:

merveilleux,-euse — чудовий, -а,
розкішний, -а

un moine — ченець

lire dans le texte — читати
в оригіналі; мовою автора

un géant — велетень

bouffon, -ne — перебільшений, -а

la routine — заскорузлість

prononcer (se) contre —
виступати проти (чогось)...

Tout le monde le connaît bien

En 1936 le lieutenant-colonel Charles de Gaulle acheta une petite maison à Colombey-les-Deux-Eglises au nord-est de la France. Ce fut un lieu magnifique qu'il aimait beaucoup. La modestie de cette maison souligne celle de son propriétaire. C'est juste-là à Colombey que Grand homme de France fut enterré en 1970. Bien qu'il ait été né à Lille, Charles de Gaulle légua de l'enterrer au cimetière de Colombey. C'est une fois de plus nous montre qu'il n'était pas pompeux.

La vie de Charles de Gaulle fut longue et bien variée. A la veille de la Seconde guerre mondiale il fut commandant de la division cuirassée. En 1940 il pris à Londres la tête de Résistance française à l'Allemagne nazie. Il faut dire qu'il fut un bon père de famille: même la guerre et la menace d'une invasion fasciste ne purent détruire en Angleterre la tradition des week-ends. Malgré ses responsabilités écrasantes, Charles de Gaulle s'en allait donc

chaque semaine rejoindre sa femme et ses filles Anne et Elisabeth dans un cottage de Berkhamstead à 40 kilomètres de Londres. A Berkhamstead la vie de la famille était des plus simples. Le général prenait l'autobus pour se rendre à son quartier général. Yvonne de Gaulle s'occupait elle-même de son intérieur. Leur fils Philippe, élève à l'École navale en 1940 s'engagea dans la Marine des Forces françaises libres. Pour de Gaulle cette vie de famille hebdomadaire était un apaisement nécessaire, car "à Londres en ce début d'hiver, la brume enveloppait les âmes".

A Londres, le général de Gaulle présidait le Comité français de la Libération. C'est là que Charles de Gaulle, chef de la France libre, définit son double objectif: "Faire la guerre afin de rendre la parole au peuple de France" et "Il s'agissait de savoir si la voix de la France allait entièrement s'éteindre... Il n'y a plus maintenant pour nous d'autre raison, d'autre intérêt, d'autre honneur que de rester jusqu'au bout des Français dignes de la France".

Alors il visitait des hôpitaux où se trouvaient les blessés des Forces françaises, des usines où l'on fabriquait des chars et des avions. En 1944-1946 Charles de Gaulle fut le chef du gouvernement provisoire à Alger, puis à Paris. Il fut le fondateur du Rassemblement du peuple français et en 1958 Charles de Gaulle fit approuver par référendum une nouvelle Constitution. Une année après il devint Président de la République et au suffrage universel en 1965 il fut réélu à la présidence. Le général de Gaulle est l'auteur de "Mémoires" et "Mémoires d'espoir".

Dans la lumière de l'automne 1970 ce fut le dernier salut des Saint-Cyriens, des élèves gendarmes de Chaumont, des soldats du 501-er Régiment de chars de Rambouillet, des fusiliers marins et de tous les Français qui firent le pèlerinage de Colombey.

Quand on sonnait le glas, dans les lointains 50 000 cloches de villes et villages de France répondaient en écho. Le cercueil fut porté vers la tombe familiale suivi par le curé de Colombey, François de Gaulle, neveu du Général, Mme de Gaulle, Philippe de Gaulle, Mme Philippe de Gaulle et les petits-enfants du libérateur de la France.

De nos jours la maison achetée en 1936 devint le musée de Charles de Gaulle. Dans la cour du musée se trouve une petite colonne dont le dessus est en forme de boussole les flèches de laquelle

indiquent “direction Lille” sa ville natale. En mémoire de Charles de Gaulle ses amis et compagnons de lutte élevèrent aux approches de Colombey une croix De Lorraine 70 mètres de hauteur.

A Paris un aéroport et l'ancienne place de l'Etoile portent aujourd'hui le nom de Charles de Gaulle.

Vocabulaire:

un lieutenant-colonel —

підполковник

une modestie — скромність

enterer — поховати

à la veille — перед, на початку,

в останній час, переддень

une division cuirassée —

бронетанкова дивізія

écraser — знищувати

réjoindre — з'єднувати

un cottage — котедж

un quartier général —

генеральний штаб

un objectif — мета

sonner le glas — похоронний

дзвін

Urbain Le Verrier

Urbain Le Verrier est né en Normandie en 1811 dans la famille d'un petit fonctionnaire. Il faisait ses études à l'École polytechnique. C'était un homme qui aimait beaucoup les mathématiques et la mécanique céleste. Il calculait avec plaisir le mouvement des comètes et des planètes, surtout de la planète Mercure. Il est devenu académicien à l'âge de 34 ans.

A cette époque, les astronomes discutaient un secret de la planète Uranus. La position dans le ciel ne correspondait jamais aux calculs des savants.

Le Verrier a voulu expliquer ce phénomène. Après de longues réflexions il a formulé une hypothèse curieuse: Uranus ne respecte pas les calculs des astronomes parce qu'il y a une planète encore inconnue qui agit sur le mouvement de celle-ci. Et Le Verrier s'est mis au travail dans son cabinet, sans regarder le ciel. Le savant est resté deux semaines sans se lever de sa table. Il écrivait sur les feuilles des formules longues d'un kilomètre. Et en voilà le résultat: il a découvert une nouvelle planète inconnue. Il ne pouvait pas la voir parce que les télescopes de l'observatoire de Paris n'étaient pas très puissants. Alors il s'est adressé à l'astronome Galle de l'observatoire de Berlin. L'astronome allemand a dirigé son télescope sur le secteur du ciel indiqué par Le Verrier et a vu cette nouvelle planète.

Elle a été nommée Neptune. Le Verrier a reçu le titre de professeur à la Sorbonne.

En 1853, Napoléon III l'a fait directeur de l'observatoire de Paris, celui qui n'a jamais mis l'œil au télescope.

D'après le Monde merveilleux de la science

Vocabulaire:

un fonctionnaire — службовець

céleste — небесний, -а

un mouvement — рух

discuter — сперечатися

une réflexion — роздуми

une hypothèse — припущення

sans regarder le ciel — не

спостерігаючи за небом

indiquer — вказати, показати

ne mettre jamais l'œil à... —

ніколи не дивитися на...,

зазирати

un titre — призначення, звання

Un avare

M. Grandet n'achetait jamais ni viande ni pain. Ses fermiers lui apportaient par semaine une provision suffisante de chapons, de poulets, d'œufs, de beurre et de blé. Il possédait un moulin, dont le locataire devait, en sus du bail, venir chercher une certaine quantité de grains et lui en rapporter le son et la farine. La grande Nanon, son unique servante boulangeait elle-même, tous les samedis, le pain de la maison. M. Grandet s'était arrangé avec les maraîchers, ses locataires, pour qu'ils le fournissent de légumes. Quant aux fruits, il en récoltait une telle quantité qu'il en faisait vendre une grande partie au marché. Son bois de chauffage était coupé dans ses haies et ses fermiers le lui charroyaient en ville tout débité, le rangeaient par complaisance dans son bûcher et recevaient ses remerciements. Les seules dépenses connues étaient le pain bénit, la toilette de sa femme, celle de sa fille et le payement de leurs chaise à l'église, la lumière, les gages de la grande Nanon, l'étamage de ses casseroles; l'acquittement des impositions, les réparations de ses bâtiments et les frais de ses exploitations. Il avait six cents arpents de bois récemment achetés, qu'il faisait surveiller par le garde d'un voisin, auquel il promettait une indemnité. Depuis cette acquisition seulement, il mangeait du gibier.

Balzac, Eugénie Grandet.

Vocabulaire:

un avare — скупий
suffisant, e — достатній, -я
arranger — улагодити
le pain bénit — хліб насущний

une casserole — каструля,
казанок
une réparation — ремонт
le son — січка, висівки

Avec ton parapluie

Avec ton parapluie bleu et tes brebis sales,
Avec tes vêtements qui sentent de fromage,
Tu t'en vas vers le ciel du coteau, appuyé
Sur ton bâton de choux, de chêne ou de néflier.
Tu suis le chien au poil dur et l'âne portant
Les bidons ternes sur son dos saillant.
Tu passeras devant les forgerons des villages,
Puis tu regagneras la balsamique montagne
Où ton troupeau paîtra comme des buissons blancs.
Là, des vapeurs cachent les pics en se traînant.
Là, volent des vautours au col pelé et s'allument
Des fumées rouges dans les brumes nocturnes.
Là, tu regarderas avec tranquillité
L'esprit de Dieu planer sur cette immensité.

Francis Jammes, De l'Angéelus de l'aube à l'Angéelus du soir.

Vocabulaire:

un parapluie — парасолька
sentir — пахнути
un forgeron — коваль

un bâton — палиця
traîner (se) — волочитися
paître — пасти, пастися

Terre des hommes

Et nous marchons droit devant nous vers le Nord-Est... Nous nous enfonçons à chaque pas plus profondément dans le désert d'Arabie.

Au coucher du soleil, nous nous décidons à nous reposer. Mais à l'instant de faire halte.

— Je vous jure que c'est un lac, me dit Prévôt.

— Vous êtes fou!

— A cette heure-ci, au crépuscule, cela peut-il être un mirage?

Je ne réponds rien. Prévôt continue:

— C'est à vingt minutes, je vais aller voir...

Prévôt s'éloigne déjà.

Il fait nuit. Prévôt ne revient pas.

Ah! A cinq cents mètres de moi, le voilà qui agite sa lampe. Il ne retrouve plus son chemin. Je n'ai pas de lampe pour lui répondre, je me lève, je crie, il ne m'entend pas.

Une seconde lampe s'allume à deux cents mètres de la sienne, une troisième lampe... Je crie: Ohé!

Mais on ne m'entend pas.

Les trois lampes poursuivent leurs signaux d'appel. Je ne suis pas fou ce soir. Je me sens bien. Je regarde avec attention. Il y a bien trois lampes à cinq cents mètres.

— Ohé!

Ils m'ont entendu. Je suffoque, mais je cours encore. Je cours dans la direction de la voix "Ohé", j'aperçois Prévôt et je tombe.

— Ah! André! Quand j'ai aperçu toutes ces lampes...

— Quelles lampes? C'est exact. Il est seul.

— Et votre lac?

— J'avancais, lui s'éloignait. Et j'ai marché vers lui pendant une demi-heure. Il était trop loin. Je suis revenu... Mais je suis sûr maintenant qu'il existe...

— Vous êtes fou, absolument fou.

Ma colère tombe. Je passe la main sur mon front, comme si je me réveillais et je me sens triste. Et je raconte doucement:

— J'ai vu, comme je vous vois, j'ai vu clairement trois lumières... Je vous dis que je les ai vues, Prévôt.

Prévôt se tait.

D'après Saint-Exupéry, "Terre des hommes".

Vocabulaire:

s'enfoncer — заглиблюватися

faire halte — зробити привал

au crépuscule — в сутінки

qui agite sa lampe — котрий

качає своєю лампою

signal (m) d'appel — сигнал

лиха, нещастя

suffoquer — задихатися

Jacques-Yves Cousteau

Jacques-Yves Cousteau, le célèbre explorateur de la mer, est né en 1910 à Saint-André de Cubzac (Gironde). Il a terminé l'école

navale et a consacré toute sa vie à l'exploration de la mer. Dans les années trente Cousteau a expérimenté plusieurs prototypes d'appareils respiratoires. En 1943 il a réalisé avec l'ingénieur Emile Gagnan, le scaphandre autonome à air comprimé. En 1950 Jacques-Yves Cousteau a transformé en navire de recherches océanographiques un ancien bateau. C'était la Calypso. Cousteau a accompli à bord de la Calypso de nombreuses expéditions. Au cours de ces expéditions, auxquelles ont participé les savants du monde entier, Cousteau a tourné des films sous-marins, comme "Le monde en silence". Il a fait encore une série de 60 films diffusés par la télévision.

Jacques-Yves Cousteau a construit beaucoup d'engins d'exploration sous-marine. En 1957 Cousteau est élu directeur du Musée Océanographique de Monaco. Il a écrit beaucoup de livres connus et aimés dans plusieurs pays du monde. Ce sont: Le monde en silence, La vie et la mort des cauraux, Nos amis les baleines, La surprise de la mer et d'autres.

Jacques-Yves Cousteau est un savant célèbre dont les découvertes ont une importance pour le développement de l'océanologie mondiale.

D'après Cousteau, Paccalet, Cap Horn à la turbovoile.

Vocabulaire:

un explorateur — дослідник
navale — морський, -а
consacrer — присвячувати

comprimer — здавлювати
un corail — корал
un savant — вчений

Les premiers aéronautes français

On invitait Blanchard aux différentes fêtes. Toutes les capitales d'Europe les unes après les autres l'invitèrent à leurs différents spectacles qu'on admirait. Il en donna aussi dans le ciel américain.

Sa jeune femme l'accompagnait et bientôt elle commença à prendre part aux spectacles que donnait son mari.

Mais le temps de ces triomphes ne fut pas long. D'abord, avec ses sauts en parachute Garnerin fut aussi très célèbre. Et il était plus jeune...

Ensuite, en 1809, Garnerin alla en Russie.

Pendant ce temps, Blanchard avait été invité en Hollande. Le 7 mars, il devait s'envoler au-dessus de La Haye: par bonheur, So-

phie ne prit pas part ce jour-là au vol. Quand il se trouvait entre ciel et terre, Blanchard fut frappé d'une attaque d'apoplexie. Il ne pouvait pas faire un seul geste. Le ballon se dégonfla peu à peu: et, sous les yeux des spectateurs, appareil tomba par terre.

L'aéronaute ne fut pas tué tout de suite. Blessé, il vécut encore six mois. Il comprenait sa situation. Quand il vit la fin qui approchait, il pensa à sa mauvaise situation financière et dit à sa femme:

— Que feras-tu, ma pauvre amie, quand je ne serai pas là?

Mais Sophie Blanchard avait aussi beaucoup de courage.

Ce fut elle qui prit part aux plus grandes fêtes officielles. Elle n'alla pas jusqu'en Amérique, mais à Turin, à Rome, à Naples.

Le 21 septembre 1817, à Nantes, Sophie s'éleva très haut, alla à une grande distance de la ville et voulut se poser dans un champ, mais c'était en réalité un marais.

Elle ne put pas manœuvrer et faillit s'enliser. Par bonheur, de braves paysans accoururent et la sauvèrent.

Le 6 juillet 1819, une grande fête avait été organisée à Paris, rue Saint-Lazare, dans les jardins du Tivoli. Pour terminer cette journée, Sophie Blanchard devait s'envoler à la nuit dans sa montgolfière illuminée de feux d'artifice et de feux de Bengale.

Vers dix heures du soir, l'envol eut lieu. Quelques secondes après, tout le monde applaudit. Le ballon prit de la hauteur... Tout à coup on cria:

— Regardez! Regardez! Le ballon brûle! Le ballon descendait tout en flammes. Il disparut derrière les maisons. Sophie tomba sur un toit. Elle était morte.

D'après C. Borga 1, 15 femmes célèbres.

Vocabulaire:

Garnerin — Гарнерен,
Андре-Жан, французський
аеронавт; у 1797 р. здійснив у
Парижі спуск на парашуті з
повітряної кулі з висоти 1000
метрів.

La Haye — Гаага (місто
у Нідерландах)

... **fut frappé d'une attaque
d'apoplexie** —... у нього
стався аполексичний удар
(крововилив у мозок)

Turin, Rome, Naples — Турин,
Рим, Неаполь (міста в Італії)

... **(elle) faillit s'enliser** —... її
мало не затягнуло (у болото)

... **(ils) accoururent et la
sauvèrent** —... прибігли та
врятували її

... **illuminée de feux
d'artifice** — освітлена
феєрверком

Le ballon prit de la hauteur —
Повітряна куля набрала висоту

Jean Mermoz

L'enfance de Jean Mermoz, célèbre pilote français a passé à la campagne. Il grandissait dans l'atmosphère doux et chaud autour de sa mère et des ses grands-parents qui étaient assez sévères. Mermoz était un enfant sérieux. Il était sage, fort, dur avec lui-même. Il aimait lire, il avait surtout dessiner. Il ne pensait pas encore à l'aviation. Seul avec sa mère libre, il pouvait employer sa liberté comme il le voulait. Et il voulait partager cette liberté avec sa mère, l'aider, la faire sourire.

Jean, qui aimait lire, s'endormait en lisant des poésies de Verlaine et de Bodelaire.

Dans les années 1920-1924 Jean Mermoz apprend à piloter, à aimer l'aviation. A la fin de l'année 1924 il part pour Toulouse. A Toulouse il connaissait un seul homme-le célèbre aviateur Didier Durat. Didier Durat connaissait bien Mermoz mais il ne pouvait pas supposer que Mermoz devienne un jour un héros connu de tous. Didier Durat aide Mermoz à devenir un vrai pilote. En 1926 Mermoz travaillant comme pilote transportait le courrier de Casablanca à Dakar, de Dakar à Casablanca . Ses camarades l'aimaient beaucoup: il était simple, gai, fraternel, prêt à tout pour sauver la vie d'un camarade. Il savait beaucoup de chose: il parlait espagnol, anglais, français. Il était un pilote excellent. Vivre pour lui, c'était piloter.

Dans les années trente Mermoz travaille en Amérique du Sud. Il devient pionnier de la ligne Rio de Janeiro-Santiago du Chili par-dessus les Andes. A cette époque-là, il a essayé de faire un vol de nuit. C'était une vraie folie. Mais Mermoz a réussi. Il a atterri en pleine nuit à Montévideo. Tout le monde en parlait longtemps. Ainsi Mermoz a effectué la première liaison postale aérienne directe France-Amérique du Sud. C'était le 12 mai 1930.

Mermoz luttait pendant toute sa vie: contre la bêtise, l'injustice, le mensonge, la peur du risque. Il luttait pour l'aviation, pour le progrès, pour la France.

Jean Mermoz est mort le 7 décembre 1936 à bord de l'hydravion "Croix-du-Sud" pendant sa 24-e traversée de l'Atlantique. Il avait alors 35 ans.

D'après J. Ancy, Jean Mermoz

*Vocabulaire:***doux, douce** — ніжний**sévère** — суворий, -а**employer** — використовувати**réussir** — вдаватися, досягти**une folie** — нестяма**un courrier** — пошта**fraternel (-te)** — братерський, -а**un mensonge** — брехня

7. LES PERSONNES ILLUSTRÉS DE L'UKRAINE

L'un des “pères” de la bombe “H”

En 1926 dans la ville de Pskov est né un garçon. Ce garçon était comme tous les garçons de son âge. Cependant dès l'enfance il se distinguait des autres par sa curiosité, sa pensée pratique, son intérêt à tout ce qui l'entourait et par son désir de connaître des choses inconnues. Une fois cela lui faillit coûter la vie. Il voulait savoir qu'est-ce que c'est que l'électricité, comment le courant électrique se déplace-t-il par le fil et arrive à une prise, de quelle couleur est ce courant, quel est son aspect et comment est sa puissance.

A l'âge de quatorze ans (quand il était en septième) après avoir lu “L'introduction dans la physique nucléaire” il s'est enflamé d'un rêve. Celui-ci était de travailler dans le domaine de l'énergie atomique.

Mais la Seconde guerre mondiale a éclaté, sa ville natale a été occupée par les fascistes et il ne s'agissait d'aucune étude à l'école. Les fascistes chassés, Pskov libéré, le jeune homme se présente comme volontaire aux Forces armées. Pour le jeune soldat la guerre s'est terminée dans la Région balte, mais il n'était pas démobilisé. Il continuait à faire son service militaire dans une petite ville Poronaïsk dans l'île de Sakhaline. Là-bas il est revenu à la physique nucléaire. Dans son unité militaire il y avait une très bonne bibliothèque. Devenu sergent il s'est abonné au magazine “Les succès des sciences physiques”. L'idée de création d'une bombe à hydrogène (bombe “H”) et de la synthèse thermonucléaire guidée s'est emparé de lui en 1948. Son intelligence a été remarquée et

les chefs de son unité militaire l'ont chargé de présenter au personnel un rapport sur le problème atomique actuel. Le jeune militaire qui s'appelle Oleg Lavréntiev voulait devenir chercheur dans la physique nucléaire. Il s'est posé trois buts dans sa vie: terminer l'école secondaire, entrer à l'Université Lomonossov de Moscou et trouver sa place dans la physique nucléaire. Mais avant tout il devait résoudre quelques problèmes, par exemple, celui d'études à l'école secondaire.

En 1949 Oleg termine ses études dans une école de jeunesse ouvrière par externat, c'est-à-dire s'étant assimilé le programme des études secondaires en une année.

Au mois de janvier 1950 le président des Etats-Unis a rappelé des savants américains à forcer des travaux sur la bombe "H". Celle-ci a été créée en octobre 1952 mais elle n'était pas transportable par un avion: son poids était 82 tonnes. Au contraire Oleg connaissait le principe de la création de la bombe "H" aux proportions optimales en utilisant comme combustible la deutéride solide de lithium. Il était sûr qu'elle pourrait s'explorer. Il s'est adressé aux dirigeants du pays proposant cette invention. Et voilà le résultat: les conditions favorables pour ses recherches ont été faites.

Ses premiers articles scientifiques Oleg envoie à Moscou. Il a subdivisé ses recherches en deux parties: l'une d'elle était militaire, l'autre pacifique. Dans la première partie Oleg a décrit le principe d'action de la bombe "H", dans la seconde il a proposé d'utiliser la synthèse thermonucléaire guidée pour produire l'énergie électrique. Dans ce cas la réaction en chaîne de la synthèse d'éléments légers doit être réalisée par degrés, tandis qu'en bombe celle-ci doit être explosive. Oleg a devancé des savants nationaux et étrangers ayant résolu le problème principal-l'isolation du plasma ("soleil artificiel") chauffé jusqu'aux dizaines de millions de degrés contre les parois du réacteur (de la pile atomique). Pour la résolution de ce problème il a proposé d'utiliser le champ de forces. A. D. Sakharov a proposé d'utiliser le champ électromagnétique.

Oleg ne savait pas que ses propositions sont analysées par le futur académicien, trois fois Héros du Travail A. D. Sakharov qui a constaté l'importance et réalité de ce problème. A. D. Sakharov a souligné "l'initiative créatrice de l'auteur".

Après la démobilisation en 1950 Oleg arrive à Moscou et entre avec succès à l'Université Lomonossov.

Ansi la deuxième étape de ses projets d'avenir a été réalisée. Il ne restait que "faire connaître ses idées aux spécialistes".

Vers la fin de cette année l'étudiant de première année de la faculté de physique comme il était a présenté aux autorités du pays des calculs supplémentaires. Et les calculs, et les recherches concernant ces problèmes étaient alors très confidentiels, c'est-à-dire ils avaient le degré du secret d'Etat. Le jeune chercheur fait sa connaissance des Hautes Personnalités d'Etat-ministres, généraux, grands savants-L. Béria, B. Vannikov, M. Pavlov, A. Sakharov, I. Kourtchatov, V. Makhnev, I. Tamm, A. Samarsky.

Tout allait bien: Oleg a reçu une chambre dans un nouvel édifice, il ne payait pas ses études à l'Université, on lui a prêté une bourse particulière, il faisait simultanément ses études à deux facultés, il continuait les recherches sur la synthèse thermonucléaire guidée dans un Institut de recherches scientifiques. Ces travaux importants pour le pays étaient dirigés par Lavrenty Béria qui favorisait le jeune chercheur.

Mais un jour la fortune a tourné le dos à Oleg. Bien que le 12 août 1953 en URSS on ait fait exploser une bombe "H", créée d'après le principe proposé et calculé par Oleg Lavrentiev il est tombé à l'oubli pour longtemps, son nom du premier inventeur de cet engin restait inconnu au grand publique. En même temps surtout après la mort spectaculaire de L. Béria Oleg est tombé aussi en disgrâce de ses chefs de l'Institut où il travaillait. Ne sachant pas les causes de ces ennuis il ne pouvait plus rester à Moscou et s'occuper de son œuvre préférée. Ansi Oleg a décidé de quitter Moscou.

Et par la proposition d'un conseiller scientifique de Nikita Khrouchtchev il est parti pour Kharkiv à l'Institut de recherches physiques et techniques. On y formait le secteur des recherches sur le plasma.

Le jeune spécialiste au destin extraordinaire est venu à Kharkiv au printemps 1956. Il voulait présenter au directeur de cet Institut K. Sinelnikov son contrendu sur la théorie des pièges électromagnétiques. Malgré des insinuations indignes et avertissements malveillants de collègues moscovites ci-devant les savants Kharkiwiens A. Akhiézer, K. Stépanov, V. Alexine et B. Routkévitich ont estimé son travail à sa juste valeur.

En 1968 Oleg Lavrèntiev a trouvé par hasard dans une publication consacrée aux mémoires d'Igor Tamm la confirmation de sa priorité dans l'étude de la synthèse thermonucléaire notamment sa méthode d'utilisation du champ de forces pour la stabilisation du plasma dans une pile atomique.

Son nom s'est fait largement connu dans les milieux scientifiques cette année-ci grâce à sa participation à la conférence internationale à Novossibirsk.

En 1969 d'après l'initiative du chef des recherches thermonucléaire de l'Institut sus-mentionné VolodymirTolok a été sanctionné le programme "Jupiter" dont le but final était la création d'un réacteur thermonucléaire à la base d'un piège électromagnétique.

Enfin en 2001 sont apparues les publications dans le magazine "Les succès des sciences physiques" dans lesquelles sont publiés les documents confidentiels perdus sa valeur secrète et une photo du "Dossier personnel" d'Oleg Lavrèntiev datés de 1950. La verité finit toujours pour percer au dehors.

Aujourd'hui le docteur ès sciences, chef du laboratoire de recherches scientifiques sur la synthèse thermonucléaire guidée; l'auteur de quelques projets dans le programme "Jupiter", inventeur du réacteur thermonucléaire officiellement reconnu et un des créateurs de la bombe "H" vit dans la ville de Kharkiv et travaille au Centre nationale d'études nucléaires.

Et enfin de compte il est un homme heureux parce qu'il a réalisé ses rêves et projets.

Vocabulaire:

une invention — винахід
une pensée pratique — дотепність, здібність
une curiosité — цікавість
cela lui faillit coûter la vie — це ледве йому не коштувало життя
une introduction — введення, вступ
un rêve — мрія
enflamer (s') d'un rêve — загорітися мрією
Forces (f. pl.) armées — збройні сили

Région (f) balte — Прибалтика
une bombe à hydrogène — воднева бомба
la physique nucléaire — ядерна фізика
la synthèse thermonucléaire — термоядерний синтез, температурно-ядерне сполучення
guidé, -e — керований, -а
un but — мета
exploser (s') — вибухати
par externat — екстерном, забігаючи вперед, передувати

une unité militaire — військова частина

la réaction en chaîne — ланцюгова реакція

par degrés — неспішно

un degré — градус, ступінь

trois fois Héros — тричі герой

être tombé (e) à l'oubli — потрапити у небуття

être tombé (e) en disgrâce — потрапити у немилість

estimer à sa juste valeur — схвально оцінити

la vérité finit toujours pour

percer au dehors — шило у торбі не сховаєш

8. LES MASS-MÉDIA

L'ordinateur corrige les fautes et redige le texte

Imaginez une situation: une secrétaire travaille dans un bureau. Le directeur lui a dicté une lettre qu'elle a tapé à la machine. Dès qu'elle eut présenté la lettre à la signature au directeur, il lut la lettre. Dès qu'il eut lu la lettre, il devint mécontent. La lettre ne lui plaît pas. Il a mal dicté.

Auparavant la lettre allait au panier et la secrétaire commencerait de nouveau à taper une autre variante. Mais si la machine est informatique, le texte entre dans la mémoire de la machine. Il suffit de faire de petites corrections, puis d'ordonner au microordinateur d'éditer la lettre. La lettre est maintenant sans fautes. C'est rapide. C'est économique. Cette possibilité de l'ordinateur de rédiger les textes est très importante.

Vocabulaire:

taper — друкувати

une signature — підпис

mécontent, -e — незадоволений, -а

il suffit de — достатньо

un ordinateur — ЕОМ

rapide — швидко

Logique binaire

Ecrire un programme.

Ecrire un programme pour l'ordinateur, c'est décomposer le travail qu'il aura à effectuer en une suite d'instructions élémentaires

très simples. La machine exécute ces opérations automatiquement, les unes à la suite des autres. Parfois il y a une alternative: situation A ou situation B? La réponse à cette question doit être inscrite dans la mémoire de la machine, qui lit cette réponse pour savoir ce qu'elle doit faire.

Un exemple: Jérôme veut aller au cinéma

Pour bien comprendre comment fonctionne la machine, prenons l'exemple d'un jeune garçon, Jérôme, qui veut aller au cinéma. Il n'a que trois francs et la place de cinéma coûte quinze francs. Jérôme a le choix entre: demander de l'argent à son père ou à sa mère, ou à sa grand-mère; ou bien ne pas aller au cinéma. Écrit en logique binaire, cela se présente ainsi:

— Jérôme demande de l'argent à sa mère.

— Si elle lui donne 12 F ou plus, il va au cinéma; sinon, il demande à son père.

— Si ce que lui donne son père est suffisant, il va au cinéma; sinon, il court chez sa grand-mère.

— S'il obtient suffisamment d'argent pour compléter ce qu'il possède déjà, il va au cinéma, sinon, il reste chez lui.

Vocabulaire:

décomposer — розділити,
розкласти

parfois — іноді, інколи

sinon — або ж, одначе

une logique binaire — двійкова
система

posséder suffisamment —
достатньо

Presentation d'un programme

Pour faciliter la lecture de l'organigramme on introduit quelques conventions dans sa représentation graphique. Par exemple, on inscrit dans une bulle le point de départ de l'exécution du programme; on encadre dans des rectangles toutes les instructions de traitement; les instructions concernant l'entrée de données ou la sortie de résultats sont inscrites dans des parallélogrammes. Lorsqu'on est confronté à un choix (par exemple: ou Jérôme a 15 francs ou il a moins de 15 francs), on inscrit l'alternative dans un losange. Dans certains cas, on doit refaire plusieurs fois les mêmes gestes. Dans le cas de Jérôme par exemple, il doit chercher quelqu'un à qui demander de l'argent, lui en demander, faire ses

comptes et regarder s'il possède une somme suffisante. Suivant la réponse, la suite des opérations à effectuer placée sur l'une ou l'autre branche de l'organigramme. On dit que le programme comporte une boucle que l'on parcourt tant que l'on n'a pas obtenu le résultat cherché. On sort de cette boucle lorsqu'il n'est pas possible d'aller plus loin. Pour terminer une boucle, et se brancher sur une autre séquence, on utilisera généralement un test, représenté par un losange. Enfin on indique souvent par des flèches l'ordre des instructions à effectuer.

Répondez au questions:

Comment on écrit des programmes pour l'ordinateur? Est-ce que la machine peut exécuter des opérations nécessaires? Comment exécute-t-elle ces opérations? Comment fonctionne-t-elle? Savez-vous écrire des programmes? Travaillez-vous souvent avec l'ordinateur? Quels exercices faites-vous en travaillant avec l'ordinateur?

Programmer, cela consiste à fournir à l'ordinateur des ordres dans un code qu'il comprend. Savoir programmer aujourd'hui, c'est nécessaire pour la culture générale de l'homme.

Il y a plusieurs langages de programmation. A présent presque tous les langages sont en anglais. Le Basic est le langage le plus répandu en micro-informatique. C'est un code d'instructions symboliques pour débutants parce qu'il fait appel à un petit nombre de mots. Mais comme le langage est d'origine américaine, ces mots sont anglais. Ainsi PRINT "afficher", IF est un "si" conditionnel...

Il y a d'autres langages de programmation. C'est, par exemple, le Fortran. Le Fortran est un langage pour scientifiques. Le Cobol sert à gestion, aux affaires. Le Pascal est langage universel et répandu.

Aujourd'hui il existe des centaines de langages de programmation. Ces langages sont différents et ne peuvent pas communiquer entre eux. Un programme rédigé en Cobol ne tournera pas sur une machine qui parle le Basic.

Vocabulaire:

un organigramme —
організаційна діаграма
un losange — ромб

une boucle — петля
une flèche — стрілка

9. LA PROTECTION DE L'ENVIRONNEMENT

Phénomènes terrestres

Il existe sur notre planète des phénomènes extraordinaires tels que l'incendie, l'inondation, le tremblement de terre, la trombe, la tempête, le tsunami. De temps en temps on devient un témoin ou bien un participant de ces phénomènes. Ceux-ci emportent des milliers de vies. Outre cela ils causent de grands dommages. Tous ces phénomènes font trembler. C'est justement la peur et l'effroi qui causent des pertes humaines énormes. A vrai dire la peur grossit les objets. Assez souvent dans la situation extraordinaire des gens deviennent fous, ce que augmente le nombre de victimes. Mais bien sûr, il y a ceux qui aident et sauvent des autres, qui gardent leur sang-froid. Ceux-ci sont des modèles à des autres.

Vocabulaire:

un phénomène

extraordinaire —

надзвичайне, незвичне явище

une incendie — пожежа

une inondation — повінь

un tremblement de terre —

землетрус

une trombe — смерч

une tempête — ураган, шторм

un tsunami — цунамі

causer de grands dommages —

завдавати великої шкоди

faire trembler — наводити жах

la peur et l'effroi — страх і жах

devenir fou — втрачати розум

la peur grossit les objets —

страх має великі очі

à vrai dire — правду кажучи

garder son sang-froid —

зберігати витримку

un modèle — зразок для

наслідування

une perte — втрата

Face aux requins

Nous venons de plonger quand nous voyons un grand requin gris. Nous nageons vers lui. Nous approchons, jusqu'à nous trouver à trois mètres de lui. C'est fantastique!

Le beau requin gris ne semble pas avoir peur. Je suis content de pouvoir le filmer. Mon camarade Dumas suit l'animal, il l'approche, il le prend par la queue. Moi, je commence à sentir le danger. La bête n'a pas l'air de s'intéresser à nous, mais son petit œil nous regarde.

Tout à coup Dumas montre de la main quelque chose en bas. Deux autres requins montent lentement vers nous. Ils sont beaucoup plus grands. Ils sont plus bleus aussi et semblent plus sauvages.

Notre vieil ami, le requin gris, s'approche de nous. Nous essayons de lui faire peur: nous faisons de grands gestes; nous crions de toutes forces; le requin semble ne pas entendre nos voix. Son œil nous regarde toujours.

Dumas est très ému et s'approche de moi. Sa main cherche son couteau à la ceinture. Le requin gris s'éloigne un peu de nous. Puis il se retourne et vient droit sur nous. Nous n'avons que le couteau et la caméra pour nous défendre. Sans penser, je filme la bête qui vient vers moi. De toutes mes forces, je pousse la caméra en avant et je frappe sur la tête du requin. Son corps lourd passe tout près de moi et se retrouve à quatre mètres. Il recommence à tourner autour de nous.

Il est temps de remonter sur le bateau. Nous sortons nos têtes de l'eau. Le bateau est à trois cents mètres de nous! Nous faisons des gestes avec les bras, mais le bateau ne répond pas. Je regarde: les trois requins se dirigent vers nous.

D'après Jacques-Yves Cousteau, "Le monde du silence".

Vocabulaire:

Nous venons de plonger — Ми тільки-но пірнули (занурились)
queue (f) — хвіст
nous n'avons que — у нас є тільки..., ми маємо тільки...
il est temps de — час

Nous sortons nos têtes de l'eau — Ми висуваємо наші голови з води
les trois requins se dirigent vers nous — три акули прямують у наш бік

L'oiseau, ami de l'équipage

Christian Zuber, explorateur et écrivain, photographe et journaliste a beaucoup voyagé. Il a fait plusieurs expéditions aux Galapagos, au Panama, en Corse. Dans son livre "Retour aux Galapagos", il parle de la beauté de la nature de cette île exotique et des aventures qui ont lieu pendant son voyage. Voici quelques épisodes tirés de son livre.

Un jour, quand nous étions en plein mer, l'un des pêcheurs jeta une ligne. En quelques instants trois gros poissons sont attrapés. Le plus grand pesait plus de 20 kilos. Une douzaine d'oiseaux nous survolait en criant. Les oiseaux, intéressés par la ligne sont descendus vers l'eau.

Tout à coup, l'un d'eux s'est jeté sur l'appât et... il est pris. Nous l'avons vite ramené sur le pont. L'oiseau était blessé à l'aile. Michel a commencé à caresser l'oiseau malade. Quelques minutes après, l'oiseau a ouvert ses yeux. Il était bien étonné de se trouver près de nous. Ses yeux bleus nous regardaient avec un grand intérêt. Nous lui avons donné un morceau de poisson. Il l'a mangé. L'oiseau est resté avec nous.

Pendant quelques jours, l'oiseau n'a pas volé, son aile lui faisait mal. Nous l'avons nourri chaque jour de poisson et de restes de notre cuisine. Cet oiseau a très bien compris qu'il était beaucoup plus simple pour lui de rester avec nous, plutôt que de partir chaque matin avec les autres pêcher en pleine mer.

Notre ami avait pourtant une mauvaise habitude. Il aimait s'asseoir sur le couvercle des casseroles posées sur le feu. Comme nos casseroles étaient placées en équilibre sur deux pierres, il les renversait. Pas de nourriture. Pas de feu.

L'oiseau est devenu membre de notre équipage. Il a vite compris que les hommes qui l'avaient sauvé et qui lui donnaient à manger étaient ses vrais amis.

Vocabulaire:

en pleine mer — у відкритому

морі

appât (m) — приманка

il est pris — його (птаха)

спіймали

Rencontre avec un requin-marteau blanc

Un jour, j'ai décidé de faire une plongée pour trouver quelques étoiles de mer.

J'étais seul. On m'avait beaucoup parlé des requins qu'on pouvait rencontrer à une profondeur de 5 à 9 mètres. Plusieurs fois nous les avons rencontrés, Michel et moi. C'étaient des requins

“simples”. Ils avaient peur de notre caméra et s’en allaient tranquillement.

Mais, il y a des requins qui sont très dangereux pour un plongeur. Ce sont le requin-marteau et le requin blanc. Le requin-marteau est un animal-monstre avec d’énormes yeux. Ses dents sont placées sur cinq rangées plantées dans tous les sens. L’animal rappelle un monstre préhistorique. Il attaque toujours l’homme.

Ce jour-là, je nageais lentement en surface en tâchant de mieux observer le fond de sable sous 8 mètres d’eau. Peu de poissons et peu d’étoiles de mer. Je veux attraper une étoile, j’ai déjà quatre étoiles dans une main et une dans l’autre. Je tourne la tête et je reste paralysé de peur, un requin-marteau est tout près de moi, à moins de 2 mètres, couché sur le fond, immobile. C’est un vrai sous-marin. Quelle est sa longueur: 3, 5,4 mètres? Il n’est pas seul: un peu plus loin, à gauche, une autre silhouette. L’eau troublée cache sa tête.

Je n’ai ni fusil, ni couteau, ni caméra. Je ne bouge pas.

Ce qui m’étonne, c’est sa couleur. Il est très clair, presque blanc. L’animal tourne lentement la tête. Il me regarde. J’ai peur de faire un geste. J’attends l’attaque. Il n’y a aucun espoir. Je suis seul, sans fusil...

Même, si Michel venait, deux hommes contre un requin de 4 mètres, cela ne dure pas très longtemps... Les secondes passent. J’ai dépassé le stade de la peur. Je suis très calme. Je me rappelle une phrase de Michel: “On n’a aucune chance de vivre si rencontre un requin blanc ou requin-marteau”. Tout est fini. Le requin fait un mouvement. Il me tourne le dos. Il ne va pas m’attaquer. Je suis sauvé. Je nage le plus vite possible vers la côte.

Michel arrive. Il me trouve vert de peur.

—Un requin-marteau, ça va encore! Un requin blanc, c’est déjà plus grave! Mais, un requin-marteau blanc! C’est pour la première fois que j’entends parler de ces animaux! Tu as eu beaucoup de chance.

Vocabulaire:

requin-marteau (m) — акула-
молот

étoiles (f, pl) de mer — морські
зірки

J’ai dépassé le stade de la peur —
тут: Заціпеніння пройшло

le plus vite possible — якомога
швидше

---

10. LES LANGUES ÉTRANGÈRES DANS NOTRE VIE

Le français, langue étrangère

Une bonne connaissance de la langue française est l'une des conditions de la réussite d'un séjour en France.

Il importe de pouvoir prendre des notes, faire des exposés, rédiger des travaux, lire de la documentation et passer des contrôles et des examens. Les besoins seront différents selon qu'il s'agira d'études en sciences humaines (lettres, histoire, géographie, psychologie, sociologie, économie, démographie), d'études en sciences de la matière (mathématiques, physique, chimie, etc.) ou en sciences de la vie (médecine, pharmacie, biologie, etc.).

Selon les secteurs d'activité, les besoins professionnels exigent des capacités, soit orales, soit écrites, dans des domaines spécialisés. Maîtriser la langue, c'est, enfin, comprendre les modes de pensée, la vision du monde des Français, s'intégrer dans leur vie quotidienne.

Pour atteindre un niveau souhaitable, il faut suivre au moins une année complète de cours réguliers, participer à des conversations en français, écouter des émissions de radio, lire des journaux et des livres.

Les diplômes nationaux DELF et DALF, réservés à des personnes de nationalité étrangère, certifient d'une manière officielle des niveaux de connaissance, de pratique et de maîtrise de la langue française.

Le diplôme d'études en langue française (DELF) se subdivise en deux certifications distinctes donnant lieu chacune à la délivrance d'un diplôme propre. Le DELF, premier degré, est délivré après obtention de quatre unités de contrôle. Le DELF, second degré, est délivré après obtention de deux unités de contrôle. L'inscription au DELF, second degré, n'est ouverte qu'aux titulaires du premier degré.

Le diplôme approfondi de langue française (DALF) se compose de quatre unités de contrôle. L'inscription à ce diplôme est ouverte aux titulaires du DELF second degré ou aux personnes ayant réussi un examen dit d'accès au DALF.

Le DALF correspond à un niveau qui permet de suivre dans de bonnes conditions des études supérieures en France et il dispense de tout autre examen de langue française pour l'entrée dans les universités françaises.

Vocabulaire:

une condition — умова
un exposé — доповідь
les lettres — література

rédiger — скласти (текст)
une capacité — хист
une unité — одиниця, єдність

Pourquoi apprend-on une langue étrangère

“Une langue de plus, une vie de plus”. Ces paroles déterminent très nettement toute l'importance de l'étude d'une langue étrangère, y compris, sans aucun doute, le français. Du point de vue de la communication, la connaissance d'une langue étrangère a une importance toute particulière. Le français est très répandu dans le monde. Le nombre de francophones dans le monde entier dépasse 120 millions de personnes. Le français est employé par les habitants d'une trentaine de pays. Le français est utilisé en tant que langue officielle dans la République d'Haïti, la République Populaire du Bénin, la République de Côte d'Ivoire et dans beaucoup d'autres pays. Parfois cette langue coexiste avec une ou d'autres langues officielles. Tel est le cas en Belgique, au Luxembourg, en Suisse, au Canada. Le français est une langue de communication internationale. Elle est l'une des langues officielles de l'ONU (Organisation des Nations Unies), de l'UNESCO, de la Cour Internationale de Justice, etc. C'est une des langues de travail dans plusieurs organisations internationales comme le Comité international olympique, ou le Conseil Mondial de la Paix. Le français est utilisé lors des Congrès scientifiques et des Symposiums.

A l'heure actuelle, l'Ukraine élargit ses relations avec tous les pays du monde et elle a besoin de gens qui connaissent les langues pour établir les contacts d'affaire avec différents pays.

En apprenant le français on développe son esprit, on approfondit ses connaissances de la langue maternelle, on améliore sa mémoire.

L'étude du français permet de mieux connaître la grande culture française, l'histoire du pays et ses traditions, de mieux comprendre

les événements qui ont lieu en France, d'enrichir des connaissances dans les domaines les plus divers de l'activité humaine.

Vocabulaire:

nettement — чітко

importance (f) — значення

у compris — у тому числі

du point de vue — з точки зору

particulier — особливий

répandre — розширювати,
розповсюджувати

dépasser — перевершувати

employer — вживати

utiliser — використовувати

coexister — співіснувати

élargir — розширювати,
поширювати

relation (f) — зв'язок, відношення

avoir besoin — мати необхідність

établir — встановлювати

esprit (m) — інтелект, розумність

approfondir — поглиблювати

améliorer — покращити, робити
кращим

événement (m) — подія

domaine (m) — галузь, напрямок

activité (f) — діяльність

NOMS GÉOGRAPHIQUES

(ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ)

A

Aisne (f) — Ен (притока Рони)
Ajaccio (m) — Ажаксіо (адм. центр Корсики — 20-го департаменту Франції)
Alberta (m) — Альберта (канадська провінція)
Albi — Альбі (адм. центр деп-ту Тарн)
Alpes (f pl) — Альпи
Alsace (f) (m) — Ельзас
Amiens (m) — Ам'єн (адм. центр Пікардії)
Angers — Анжер (місто в регіоні Луари)
Anjou — Анжу (провінція Франції)
Anvers — Антверпен (бельгійське місто-порт)
Aquitaine (f) — Аквітанія (край на південному заході Франції)
Argovie — Арговія (швейц. кантон)
Armor (m) — Армор (частина Нормандії)
Atlantique (f) (m) — Атлантичний океан
Auvergne — Овернь (регіон у Центральному масиві)
Avignon — Авіньон (адм. центр деп-ту Воклюда, місто в провінції Прованс)

B

Bâle (f) — Базель (швейцарське місто)
Bassin (m) armoricain — Арморський басейн
Bassin (m) parisien — Паризький басейн (економічний)
Belgique — Бельгія
Berne — Берн (столиця Швейцарії) і кантон
Besançon (m) — Безансон (адм. центр Франш-Конте)
Bordeaux (pl. m) — Бордо (адм. центр Аквітанії)
Bourgogne (f) — Бургундія (регіон на сході Франції)
Brest — Брест (військовий порт у Франції)
Brest — Брест-місто-герой у Білорусії
Bretagne (f) — Бретань (західна частина Франції)
Bruges — Брюгге (бельгійське місто)
Brunswick (Nouveau) — Новий Брюнсвік (Канадська провінція)

C

- Caen** — Кан (адм. центр Нормандії)
Calais (m) — Кале (франц. порт)
Camargue (f) — Камарга (частина Провансу)
Cannes — Канни (місто на Лазурному узбережжі)
Carpates (m, pl) — Карпати
Chalon-sur-Marne — Шалон-на-Марні (адм. центр Шампані)
Champagne — Шампань (фр. провінція)
Charente (f) — Шаранта (частина провінції Пуату-Шаранта)
Clermont-Ferrand — Клермон-Ферран (адм. центр Оверні)
Colombie (f) britannique — Британська Колумбія (канадська провінція)
Corse (f) — Корсика (острів) — 20-й департамент Франції
Côte (f) d'Azur — Лазурний берег (південне узбережжя Франції)
Crimée (f) — Крим

D

- Dieppe (f)** — Д'єп (місто у Франції)
Dijon (f) — Діжон (адм. центр Бургундії)
Dniépro — Дніпро
Doubs (m) — Ду (річка в провінції Франш-Конте)
Dunkerque — Дюнкерк (місто-порт, адм. центр Північного округу)

E

- Ecosse (Nouvelle)** — Шотландія; Нова Шотландія (канад. провінція)

- Edmonton** — Едмонтон (адм. центр Альберти, Канада)
Eric (lac) — Ерік (озеро в Канаді)
Eure — Їор (27-й департамент Франції)
Europe (f) occidentale — Західна Європа
Europe de l'est — те саме
Europe de l'ouest — те саме
Europe orientale — Східна Європа
Extrême-Orient (m) — Далекий схід

F

- Flandre** — Фландрія (Західна і Східна, пров. Бельгії)
Fontainebleau — Фонтенебло (історичне містечко біля Парижа)
Fougères — Фужер (місто у Франції)
Franche-Comté — Франш-Конте (франц. провінція)
Fribourg — Фрібург (місто і кантон у Швейцарії)

G

- Gall (Saint-Gall)** — Сен-Галл (кантон у Швейцарії)
Gand (Gant) — Гент (бельгійське місто, адм. центр провінц. Ізер)
Garonne (f) — Гаронна (ріка у Франції)
Gascogne (f) — Гасконія (старовинна фр. провінція)
Gaule (la) — Галлія (стародавня назва Франції)
Gèneve — Женева (місто і кантон у Швейцарії)

Gironde (f) — Жіронда (франц. місто)
Glaris — Гларис (кантон у Швейцарії)
Grande-Bretagne — Великобританія
Grenoble — Гренобль (місто біля пдніжжя Альп)
Grisons — Грізон (кантон у Швейцарії)
Guadeloupe — Гваделупа (97-й департамент, або заморська терит. Франції)

Н

Hamilton — Гамільтон (місто в пров-ції Онтаріо)
Haute-Normandie — Верхня Нормандія (фр. провінція)
Havre (Le) — Гавр (морський порт у Верхній Нормандії)
Haye (La) — Гаага (Нідерланди)
Hérault — Еро (34-й департамент Франції)
Hispanique (la péninsule) — Піренейський півострів
Hollande (f) — Нідерланди
Hongrie (f) — Угорщина
Huron (lac) — Х'юрон (озеро в Канаді)

I

Pe-de-France (f) — Французький острів (істор. провінція Франції, центром якої є Париж)
She-et-Vilaine — Ілевілен (35-й департамент Франції)
Indre (f) — Ендра (притока Луари)
Isère — Ізер (38-й департамент Франції)

J

Jupille — Юпій (район у департаменті Ль'єж, Бельгія)
Jura (m) — Жюра (гірський масив на сході Франції)
Jura — Жюра (39-й департамент Франції і кантон Швейцарії)

K

Kharkiv — Харків
Kherson — Херсон
Khmelnitsky — Хмельницький
Kirovograd — Кіровоград
Krémentchouk — Кременчук
Kyiv — Київ

L

Landes (pl; f) — Ланди (частина Аквітанії)
Languédoc (m) — Лангедок (південна частина Франції)
Lausanne — Лозанна (адм. центр кантону Во)
Le Havre — Гавр (морск. порт Нижньої Нормандії)
Le Mans — Ле Ман (місто-коліска автопромисливості Франції у регіоні Луари)
Lille (m) — Ліль
Limoges (m) — Лімож (адм. центр провінції Лімузен)
Limousin (m) — Лімузен (провінція Франції)
Loire (la) — Луара (річка)
Lorraine (f) — Лотарингія (північно-східна частина Франції)
Louvain (m) — Лувен (місто в Бельгії)
Lucerne — Люцерна (місто і кантон Швейцарії)

Luxembourg — Люксембург
(країна)
Lviv — Львів
Lyon — Ліон (місто у Франції,
адм. центр провінції Рона-
Альпи)

M

Maine (m) — Мен (департамент)
Mans (Le) — Ле Ман (місто в ре-
гіоні Луари)
Marseille — порт на Середземному
морі, адміністративний центр
департаменту Буш дю Рон
Massif (m) central —
Центральний масив
Massif armoricain —
Арморіканський масив
Mediterranée (f) — Середземне
море
Mer (f) du Nord — Північне море
Mer d'Azov — Азовське море
Mer Noire — Чорне море
Midi-Pyrénées — Південні
Пиреней — регіон півдня
Франції
Monaco (m) — Монако (князівство
на узбережжі Середземного
моря)
Montpellier — Монпельє (адм.
центр департаменту Ер)
Montréal — Монреаль (місто
в канад. провінції Квебек)

N

Namur — Намюр (порт у Бельгії)
Nantes — Нант (адм. центр
регіону Луари)
Nice — Ніцца
Nîmes — Нім (адм. центр
департаменту Гар)

Nivernais — Ніверне (стародавня
провінція Франції)
Nord-Pas-de-Calais — Нор-па-де-
Кале (провінція, адм. центр
якої місто Ліль)
Normandie (f) — Нормандія
(північно-західна частина
Франції)

O

Océan (m) Atlantique —
Атлантичний океан
Océan Glacial — Льодовитий
океан
Océan Indien — Індійський океан
Oise (f) — Уаза (притока Сени)
Ontario (m) — Онтаріо (канадська
провінція)
Orléans — Орлеан (адм. центр
центральної частини країв
Луари)
Ottawa (m) — Оттава — столиця
Канади

P

Pacifique (m) — Тихий океан
Pays de la Loire — краї (землі
Луари) — регіон на захід від
Парижа
Pays-Bas — Нідерланди
Picardie — Пікардія (стародавня
провінція Франції)
Poitier (m) — Пуатьє — адм.
центр Пуату-Шаранти і де-
партаменту В'єназ
Poitou (m) — Пуату (частина
центрально-західного регіону)
Poitou-Charantes — Пуату-
Шаранта (край на
центральному заході)
Pologne (f) — Польща

Provence (f) — Прованс (провінція Франції, Прованс — Лазурне узбережжя)
Pyrenées (pl. f) — Піренеї (гори на півдні Франції)

Q

Québec — Квебек (французькомовна провінція Канади і місто Квебек)
Quimper — Кемпер (місто на р. Оде, Франція)
Quintin — Кентен (містечко на північному березі Франції)

R

Reims — Реймс (місто в провінції Шампань)
Rennes (m) — Ренн (адм. центр департаменту Ілевілен)
Rhénanie (f) — Прирейнський край
Rhin (m) — Рейн (річка)
Rhône (m) — Рона (річка)
Rhône-Alpes — Рона-Альпи (регіон на південному сході Франції, до якого входять 8 департаментів)
Rochelle (La) — Ларошель (порт на Атлантичному узбережжі Франції)
Rome — Рим
Rouen (m) — Руан — адм. центр Верхньої Нормандії
Russie (f) — Росія

S

Saint-Etienne — Сент-Етьєн (промисл. центр Франції)

Saint-Gall (m) — Сен-Галл (швейцарський кантон)
Saint-Malo — Сен-Мало (порт, рідне місто Жака Картьє, дослідника Канади)
Saint-Nazaire — Сен-Назер (місто в регіоні Луари)
Saône — Сона (притока Рони)
Saskatchewan — Саскечеван (канадська провінція)
Savoie — Савоя (73-й департамент Франції)
Strasbourg — Страсбург (адм. центр Ельзасу)
Suisse (f) — Швейцарія
Supérieur (lac) — Верхнє озеро (провінція Онтаріо)

T

Tarn — Тарн (81-й департамент Франції)
Terre-Neuve (f) — Ньюфаундленд (англ.) канадська провінція
Territoires du nord-ouest — Північно-західні території (канадська провінція)
Tessin — Тесен (швейцарський кантон)
Thurgovie — Турговія (швейцарський кантон)
Toulon — Тулон (місто на Лазурному березі, адміністративний центр округу Вар)
Toulouse — Тулуза (адм. центр провінції Південні Піренеї)
Touraine — Турень (провінція, яка входить до центру країв Луари)

U

Ugine — Южін (місто у Савойї, Франція)

Ukraine — Україна
Uri — Юрі (Урі)-швейцарський кантон

V

Valais — Вале (швейц. кантон)
Vancouver — Ванкувер (адм. центр канадської провінції Британська Колумбія)
Var (m) — Вар (83-й департамент Франції)
Vaucluse (f) — Воклюза (84-й департамент Франції)
Vaud (m) — Во (швейц. кантон)
Vendée (f) — Вандея (стародавня французька провінція)
Verdun — Верден (місто в Лотарингії)
Versailles — Версаль (місцевість на Французькому острові)
Vienne — В'єна (87-й департамент Франції)

Vosges (pl. m) — Вогези (гори на сході Франції)

W

Winnipeg — Вініпег (адм. центр канадської провінції Манітоба)

X

Xaintois — Сентва, область в південній Лотарингії

Y

Yonne — Йона (89-й департамент Франції)
Yukon — Юкон (канадська провінція)

Z

Zurich — Цюрих (кантон і місто в Швейцарії)

VOCABULAIRE THÉMATIQUE

(ТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИК)

MA VIE (ПРО МЕНЕ).

MA BIOGRAPFIE (МОЯ БІОГРАФІЯ)

- à sept heures précises** — рівно
о сьомій годині
- accompagner qn** — супровод-
жувати; відводити кого-небудь
- additionner** — складати, додавати
- ancien, -ne** — стародавній, -я,
дуже старий, -а
- apprendre, étudier qch** — вчити,
вивчати щось
- avoir en vue** — мати на увазі
- avoir la tendance à...** — бути
схильним (-ою) до...
- avoir sommeil** — хотіти спати
- avoir un caractère aimable** —
мати приємний характер
- ayant salué** — привітавши
- concerner** — торкатися
- craindre** — побоюватися
- d'habitude** — зазвичай, звичайно
- dangereux, -euse** — небезпеч-
ний, -а
- de l'après-midi** — по обіді
- déménager** — переїжджати
- demeurer** — мешкати
- des ponts et chaussées** —
автодорожній
- donner un coup de téléphone** —
зателефонувати
- dormir** — спати
- embelir** — ставати краще,
розквітати
- emménager** — переїжджати (у но-
ве житло)
- en avoir** — мати їх
- en face de...** — напроти
- en qualité de...** — як хто, щось
- enlever** — забирати; витягти
- enseigner** — викладати
- entourer** — оточувати
- estimer qn** — поважати кого-
небудь
- être à la retraite** — бути на пенсії
- être de haute taille** — бути
високого зросту
- être doué (e) pour...** — мати
здібності; бути схильним (-ою)
до...
- être juste à** — точно, якраз
(бути)
- être plus aîné (e) que...** — бути
старшим (-ою) за...
- être pressé (e)** — поспішати
- être prudent au feu** — бути
обережним з вогнем
- faire (de) la gymnastique** —
робити гімнастику
- faire connaissance avec qch** —
познайомитися із чимось
-

- faire des courses** — робити покушки
faire du sport, pratiquer le sport — займатися спортом
faire la connaissance de qn — знайомитися з ким-небудь
faire la cuisine — куховарити, готувати їжу
faire ses études — вчитися
faire son lit — прибирати ліжко
futur, -e — майбутній, -я
il arrive que... — трапляється
il est bon que... — добре, що...
inséparable — нерозлучний (-а)
inviter — запрошувати
l'essentiel — головне
la sécurité du travail — техніка безпеки
le bran de scie — тирса
le copeau — стружка
le long de... — уздовж (чогось)
le personnel — працівники, співробітники
les fenêtres donnent sur... — вікна виходять на...
les prix courants — ціни, прейскурант
mettre la machine en route — вмикати касовий апарат
moderne — сучасний
mon lit dont la couverture... — моє ліжко, ковдра якого...
natal, -e — рідний, -а
ne pas être marié (e) — неодружений, -а
neuf, neuve — новий, нова
nombreux, -euse — численний, -а
orneur — прикрашати
outré cela — окрім цього
partager — поділяти (з ким-небудь)
partager, diviser — ділити; розділяти
pêcher à la ligne — ловити рибу вудкою
préférer à... — надавати перевагу
précuper — бентежити, примушувати думати
presque — майже
produire — виробляти, випускати
rappeler — нагадувати
rassurer — заспокоїти
rater qch — згаяти щось
respecter — поважати, дотримуватися
ressembler à — бути схожим на...
réveiller — будити (когось)
revenir chercher qn — приходити за (кимось)
savoir bien — гарно вміти, добре знати
se bronzer — загоряти
se broser les dents — чистити (собі) зуби
se chausser — взуватися
se réveiller — прокидатися
se trouver — знаходитися
sévèrement — суворо
tant — стільки
terminer, finir — закінчувати
tout d'abord — спочатку
tout le monde — усі
un "mordu" — уболівальник
un achat — покупка
un ajustage — слюсарна справа
un appartement — квартира
un ascenseur — ліфт
un atelier — майстерня
un basson — фагот
un bateau — човен, корабель
un berger allemand — німецька вівчарка
un bic — одноразова авторучка
un billot — кухонна дошка
un bureau — письмовий стіл
un carnet — записна книжка; блокнот
un chalumeau — сопілка

un chantier — новобудова,
будівельне підприємство
un chef — керівник
un commerçant — бізнесмен,
торговець
un comptable — бухгалтер
un confort moderne — сучасні
вигоди (в житлі)
un contre-plaqué — фанера
un côté ensoleillé — сонячна
сторона
un cousin, une cousine —
двоюрідний брат, двоюрідна
сестра
un élevage — розведення худоби
un envahisseur — загарбник
un établi — верстак
un étau parallèle — лещата
un frère-jumeau — брат-близнюк
un immeuble — споруда, будівля
un juge d'instruction — слідчий
un logement — житло
un matelas — матрац
un nom — прізвище
un ordinateur — комп'ютер
un papier-tenture — шпалери
un prénom — ім'я
un quart d'heure — чверть години
un quartier — житловий квартал
un râteau — граблі
un rayon — прилавок; відділ
магазину, полиця
un rêve — мрія; сон
un rocher — скеля
un salon — вітальня
un souci — клопіт
un spécialité — спеціальність
un supermarché — супермаркет
un tour à fileter et charioter —
токарний верстат
un trajet — перехід (дорога, час на
дорогу)
un vide-ordures — сміттепровід
un violon — скрипка
un violoncelle — віолончель

un visiteur — відвідувач
une antichambre — прихожа
(у квартирі)
une assistance — присутні
une bourse — гаманець; сума
грошей
une clarinette — кларнет
une connaissance — знання,
знайомство
une discipline — навчальний
предмет
une exploitation — експлуатація,
використання
une faculté; une capacité —
здібність
une fraiseuse — фрезувальний
верстат
une harpe — арфа
une incendie — пожежа
une invitation — запрошення
une lampe à pied — торшер
une machine à affûter —
точило
une machine-outil; un métier —
верстат
une maison à appartements —
житловий будинок
une marchandise — товар
une partie d'échecs — партія
в шахи
une patate, patate — картопля
une perceuse — свердильний
верстат
une promenade — прогулянка
une province — провінція
une recherche scientifique —
науковий пошук
une récréation, une pause —
перерва
une région — область, регіон
une réparation — ремонт
une salle de réception —
приймальня
une serviette-éponge — рушник
une spécialisation — напрямок,

спеціалізація
une trompette — труба
une vocation — потяг, призначення

venir en aide — приходити на допомогу

LA FRANCE (ФРАНЦІЯ)

à cette occasion — у зв'язку з цим;
 з цієї нагоди
à distance — на відстані
à la fois — одночасно
à la forme de — у вигляді
à la tombée de la nuit —
 з настанням ночі
à l'échelle mondiale — на
 міжнародному рівні
à l'extrême nord — найдалі на
 північ
à l'intérieur de... — усередині
à l'inverse de... — на відміну від...
à perte de vue — наскільки сягає
 око
à son choix — на свій вибір
à travers — через, крізь
abonder — мати у достатку
abriter — надавати притулок,
 зберігати
accéder — потрапляти; дістатися
accéder — скористуватися, мати
 доступ
accuser — звинувачувати
actuellement — зараз
adorer — обожнювати
aéronautique — авіаційний, -а
agréable — чудовий, -а;
 приємний, -а
ajouter — додавати
alimenter (s') — харчувати (-ся)
allégorique — перебільшений, -а;
 алегоричний, -а
anciennement — в минулому,

раніше, колись
animé, -e — жвавий, -а; рухливий,
 -а
annexer — приєднувати
annuel, -le — щорічний, -а
Antiquité, (f) — античність,
 стародавні часи
appartenir — належати
apporter en dot — принести
 придане
apprecier — цінувати
arroser — поливати
assister — бути поруч,
 допомагати
assommer — діставати, убивати
assurer — забезпечувати,
 надавати
attaquer — торкатися, атакувати,
 розглядати
atteindre — досягати
attirer — приваблювати,
 притягати
auprès de — при; біля; коло
autrefois — колись, раніше
auvernat; un(e)
auvernat, -e — оверньсь-
 кий, -а; овернець, овернійка
avancer (s') dans... — вдаватися
 в... ; виступати в...
avant notre ère — до нашої
 ери
bâtir — будувати
bénéficiaire — підтримувати,
 заохочувати

- bien que** — хоча
- border** — обрамляти, обмежувати;
засаджувати рослинами
- brigander** — розбійничати
- briser (se)** — розбивати (ся)
- caoutchoutier, -ière** — гумовий,
гумова
- ce n'est que** — це не тільки
- célèbre** — славнозвісний, -а
- celle** — ця (замість іменника)
- celtique** — кельтський, -а
- cependant** — однак
- céréales (pl; f)** — збіжжя; зернові
культури
- certain, -e** — деякий, -а
- chargé (e)** — зайнятий, -а;
задіяний, -а
- chasser** — виганяти, полювати
- christianiser (se); être...** —
приймати християнство
- circuler** — рухатися,
пересуватися, переміщатися
- commode** — зручний
- comporter** — заключати
в собі
- comporter** — налічувати,
нараховувати, досягати
- comprendre** — знати; включати
в себе
- comprendre** — мати; розуміти
- confier** — доручати
- confondre; se confondre** —
пов'язуватися; змішувати;
змішуватися
- conquérir** — завоювати, захопити,
підкорити
- conserver** — зберігати
- considérable** — поважний, -а
- considérer** — розглядати;
вдивлятися
- constituer** — створювати,
складати, сполучати
- contemporain, -e** — сучасний, -а
- contenter (se)** — задовольня-
ти (-ся)
- contribuer** — вкладати; сприяти,
вносити
- conventionner** — укладати угоду,
контракувати
- correspodre** — відповідати;
пересідати
- côte à côte** — поруч
- côtier, -ière** — прибережний, -а
- coupler à** — зв'язувати,
накопичувати подвійно
- craigner** — лякатися, боятися
- créer** — створити
- creuser** — довити, шкрябати,
рити, копати
- cueillir** — збирати
- dans le cadre de...** — в межах
- d'après l'ordre de...** — за наказом
- dater de** — починатися,
вважатися, брати початок
- de nos jours** — у наші дні, зараз
- débarquer** — розвантажувати
- décharger** — вивантажувати
- décorer** — прикрашати
- découvrir** — знайти, відкрити
- définitivement** — остаточно
- démolir** — руйнувати;
зруйнувати, знищити
- dépendre** — залежати
- depuis l'époque** — з часу, відтоді
- dérouler (se)** — проходити,
відбуватися
- des temps modernes** — сучасність
- déshériter** — позбавляти
спадщини
- destiner** — спрямовувати
- détrôner** — скидати з трону
- devenir qch, qn** — ставати чимось,
кимось
- devises (f; pl)** — іноземна валюта
- diriger** — керувати
- disposer** — мати
в розпорядженні
- dissocier** — розподіляти
- dissoudre** — розпустити,
розпускати

- dominant** — той, що переважає, переважний
- donner asile** — давати притулок
- donner sa vie pour...** — віддавати життя за...
- dont le vrai nom** — справжня назва якого (якої)
- du bon manger** — смачна їжа
- du pain beurré** — хліб з маслом
- éblouir** — сліпити (очі); осліпляти
- échanger** — обмінюватися
- effectuer; (s')** — здійснювати; (-ся)
- efficace** — плідний, -а, ефективний, -а
- efforcer ('s)** — намагатися; прикласти зусилля
- également** — також
- élégant, -e** — витончений, -а
- élever** — зводити
- éliminer** — забороняти; усувати
- élire** — вибирати
- embarquer** — завантажувати; брати на борт
- embrasser (s')** — кидатися в обійми один одному
- émouvant, -e** — захоплюючий, -а
- en abondance** — у достатку, достатньо
- en face de** — напроти
- en jugement** — в судовому порядку
- en l'honneur de...** — на честь, у відзнаку, на визнання
- en liberté** — на волі, вільно
- en même temps** — одночасно, водночас
- en souvenir** — на згадку
- en suivant qch** — спостерігати за чимось
- en voie de** — в напрямку
- encourager** — заохочувати, збуджувати
- enfermer** — заточити
- enflammer** — надихати, запалювати
- enjamber** — перетинати, охоплювати
- enterrer** — поховати; закопати в землю
- entourer** — оточувати
- entrebaillé, -e** — напіввідчинений, -а
- entreprendre** — заходитися, братися, здійснювати
- environ** — приблизно
- environs (m.pl)** — околиці, округу
- épais, -se** — густий, -а; товстий, -а
- épouser, marier (se)** — одружитися
- essayer** — намагатися, пориватися, братися
- essentiellement** — в основному
- estival, -e** — літній, -я
- éteindre** — гаснути
- étendre (s')** — простягатися, простиратися
- étouffant, -e** — задушливий, -а
- être à forte productivité** — бути високопродуктивним
- être baigné (e) par...** — омиватися
- être destiné à...** — призначатися для
- être d'origine** — бути за походженням
- être en bénéfice** — користуватися пільгами
- être en pleine mutation** — бути в розпалі змін; переживати зміни
- être en vogue** — бути популярним, модним
- être engagé (e)** — бути втягнутим, брати участь
- être lancé (e)** — запроваджувати; запускати в дію
- être lié (e)** — бути пов'язаним, -ою

- être mieux situé (e)** — бути найкраще розташованим, -ою
être paré (e) — прикрашений, -а
être performant — мати великі досягнення
être pressé (e) — поспішати
être rendu (e) — здійснюватися, бути направленим
être responsable — відповідати, нести відповідальність
être riche en — бути багатим на...
être sacré (e) — коронування
être sous la protection — бути під захистом; протекторатом
étroitement — тісно, щільно
évoquer — викликати в уяві
exalter — оспівувати; збуджувати
exceptionnel, -le — унікальний, -а; вишуканий, -а
exécutif-ve — виконавчий, -а
exhalter (s') — розноситися, розповсюджуватися
exister — існувати
exposer — виставляти
extraordinaire — незвичний; надзвичайний
faciliter — полегшувати
faire du sport, pratiquer le sport — займатися спортом
faire revivre — дозволяти пережити; заставляти пережити
fécond, -e — родючий, -а
fertile — плодючий, -а
floral, -e — квітковий, -а
fluvial, -e — річковий, -а
fonder — заснувати
fondre — плавити, розтопити, танути
forestier, -ière — лісовий, -а
fournir — постачати, забезпечувати
fréquenter — відвідувати
garder — зберігати; охороняти
géant, -e — величезний, -а; гігантський, -а
goûter — смакувати
grâce à... — завдяки
guider — вести, керувати, задавати тон
hâter (se) — поспішати
hétérogène — різноманітний, -а
horrible — жахливий, -а
il reste là — там залишається
il suffit de... — достатньо
il y a plus de 2000 ans — більш ніж 2000 років тому
imaginer — вигадувати, придумати; уявити
immense — величезний, -а; безмежний, -а
impétueux, -euse — бурхливий, -а
implanter — насаджувати, укорінювати
importer — завозити
imprégner — просочувати
imprenable — недосяжний, -а; недоступний, -а
imprimer — друкувати
indiquer — показувати, указувати
inépuisable — невичерпний, -а
ingrat, -e — неприємний, -а
inhabituel, -le — незвичний, -а
inoubliable — незабутній, -я
inscrire — записувати, вписувати, реєструвати
inspirer du respect à... — викликати повагу
installer (s') — розташувати (-ся), розмістити (-ся); встановити; осісти, розміститися; встановлювати, -ся
intellectuel, -le — мозковитий, інтелектуальний
inviolé, -e — недоторканий, -а
inviter — запрошувати
jadis — колись; раніше

- jouir de...** — користуватися;
 насолоджуватися
judiciaire — юридичний, -а
la betterave à sucre — цукровий
 буряк
la domination — панування
la finesse — вишуканість
la gastronomie — мистецтво
 приготування страв
la gloire — слава
la libération — визволення
la lisière — межа
la luzerne — люцерна
la même chose — те саме
la navigation — мореплавство
la nébulosité — туманність,
 мряка
la pêche — риболовство, рибна
 промисловість
la plus part de — більшість
la pollution — забруднення
la population — населення
la préhistoire — доісторичний
 період
la soie — шовк
la superficie — площа, поверхня
la télématique — телеінформа-
 тика
la vigne — виноград
la vogue de menu — мода на
 меню, на перелік страв і цін
laitier, -ière — молочний, -а
le chant — спів
le climat — клімат
le Conseil d'Etat — державна
 Рада
le courage — мужність
le folklore — народна творчість,
 фольклор
le maintien — підтримка
le menthe — м'ята
le Midi — південь (географічний)
le monde entier — увесь світ
le Moyen Age — середньовіччя
le patrimoine — надбання
le pouvoir — влада
le régime politique — політичний
 устрій
le siège — облога, місце
 перебування
le suffrage universel — загальні
 вибори, голосування
législatif, -ve — законодавчий, -а
l'engouement (m) — захоплення
 (чимось)
l'environnement — навколишнє
 середовище
les beaux-arts — образотворчі
 мистецтва
les restes (m) — залишки
les sports — види спорту
les villes-jumelées — міста-
 побратими
les vivre et les minutions —
 продовольство
 і боеприпаси
lever le siège — зняти облогу
l'hymne (m) — гімн
l'imprimerie (f) — поліграфія
livrer (se) — віддати (ся)
magique — чарівний, -а;
 магічний, -а
marécageux, -euse — болотистий,
 -а
maritime — морський, -а
marquer — відзначати, вказувати
 на... ; бути ознакою
médiéval, -e — середньовічний
mentionner — нагадувати,
 пригадати
méridional, -e — південний, -а
minier, -ière — рудний, -а
mistérieux, -euse — таємни-
 чий, -а; загадковий, -а
moderniser (se) — поновити,
 поновитися
modifier (se) — змінювати,
 перетворювати (-ся)
monographique — односіб-
 ний, -а; монографічний, -а

- morceler en** — розділяти на шматки; шматувати
morose — похмурий, -а
mouvant, -e — рухомий, -а
mûrir — зріти; визрівати; стигнути
naître — народжуватися
néanmoins — все ж таки
nécessiter — вимагати, потребувати
 négociations (pl; f) — переговори
n'importe où — де завгодно, будь-де
nommer — призначати
noter à — відзначати
nouer — пов'язувати
nourrir (se) — годувати (-ся)
nucléaire — ядерний
nuire — перешкоджати; завдавати шкоди
obligatoire — обов'язковий
obligatoirement — обов'язково
obliger — заставити, змусити
occidental, -e — західний, -а
opposer (s') — протистояти
originaire — родом із..., виходець із...
outré — крім, окрім
ovin, -e — овечий, -а
parfaitement — досконало
particulier, -ère — особливий, -а; приватний, -а
pénal, -e — карний, -а
pénétrer — проникати, сягати (досягати)
percer — прорізати, пробурити, пробити (дірки)
petit à petit; peu à peu — помалу, потроху
peu de — трохи; не дуже багато
pittoresque — мальовничий, -а
plusieurs milliers — багато (декілька) тисяч
porter le nom de — носити ім'я, називатися на честь кого-небудь
portuaire — портовий, -а
pour le reste — щодо решти
précieux, -euse — найдорогоцінніший, -а
prédire — пророчити
préférer — віддавати перевагу
prendre des bains de soleil — приймати сонячні ванни; загоряти
prendre; se prendre — брати; приймати (ся)
préoccuper — клопотатися
prépondérant, -e — переважаючий, -а
près du tiers de — близько третини...
présider — оголювати
prestigieux, -euse — престижний, -а; знаковий, -а
préventif, -ve — профілактичний, -а; превентивний, -а
probablement — можливо; очевидно
proclamer — проголошувати
profondément — глибоко, суттєво
proprement dit — відверто кажучи
provenir de... — походити з...
quelquefois — іноді
quitter pour toujours — покинути назавжди
quotidien, -ne — щоденний, -на
ramasser — збирати
rapidement — швидко
rassembler — збирати (ся)
reconnaissant, -e — вдячний, -а
recycler — утилізація, переробка
référer (se) — посилати (-ся); відносити (-ся)
réfléter — відбивати, зображувати, відображувати
réfroïdir — охолоджувати
régir — керувати
régler — улагодити; врегулювати

- régner** — правити (королівською владою)
- regrouper** — об'єднувати; групувати
- rejoindre (se)** — зливатися, з'єднуватися
- relancer** — відновлювати, починати знову
- relier** — з'єднувати
- remarquable** — найвидатніший, -а; чудовий, -а, визначний, -а
- remettre en mémoire** — відновити у пам'яті
- remonter** — належати, вести початок
- remonter** — підніматися якимось шляхом
- renoncer à** — відмовлятися; не сприймати
- résigneux, -euse** — смолистий, -а
- résister** — протистояти; чинити опір
- ressembler à** — бути схожим, -ою на...
- restaurer** — відновлювати, харчуватися
- rigoureux, -euse** — суворий, -а
- romain, -e** — римський, -а
- roman, -e** — романський, -а
- sablonneux, -euse** — піщаний, -а
- sanglant, -e** — кровавий, -а; кровопролитний, -а
- sans postérité** — не маючи нащадків
- sauver** — рятувати
- sciable** — лижний, -а
- sculpter** — відобразити у скульптурі
- se dresser** — підноситися, височити
- se faire soigner** — лікуватися
- se réunir** — збиратися, проводити збори
- séjourner** — перебувати
- servir de qch** — служити чимось
- siéger** — засідати, перебувати
- soigner** — лікувати
- somptueux, -euse** — пишний, -а; розкішний, -а
- soumettre** — підкоряти, пригноблювати
- sous le nom de** — під назвою
- souterrain, -e** — підземний, -а
- souverain, -e** — незалежний, -а
- spatial, -e** — просторий, -а, космічний, -а
- splendide** — вишуканий, -а
- statuer** — виносити рішення
- subir** — зазнати; зазнавати
- subsister** — існувати, жити
- supposer** — припускати
- tempéré** — помірний
- tenir (se)** — мати місце, проводити (ся)
- tomber amoureux de** — закохатися
- torride** — спекотливий, -а
- tôt** — рано
- tout à fait** — однак, зовсім
- trahir** — змінювати, зраджувати
- transatlantique** — трансатлантичний, -а
- transparent, -e** — прозорий, -а
- travailleur, -euse** — працьовитий, -а
- traverser** — перетинати, перетнути
- troglodytique** — печерний, -а
- tuer** — вбивати
- un "buron"** — колиба, вівчарська хатина
- un (e) habitant (e)** — мешканець, -ка
- un (e) héritier, -ière** — спадкоємець, -ка
- un (une) concurrent (-e)** — конкурент, -ка; суперник, -ця
- un abri** — сховище, притулок, укриття

- un accessoire** — комплектуючий товар
un acheminement — просування вперед; етап; розсилка
un affluent — притока
un ambassadeur — посол
un ancêtre — пращур
un annuaire — довідник
un apanage — надбання
un appel — звертання, апеляція
un arrondissement — район (у місті), округ
un aspect — вигляд
un assassinat — вбивство
un asséchement — осушення
un atout — козир; козирна карта
un attrait — принадження
un banlieusard — мешканець передмістя
un baptistère — каплиця для обряду хрещення
un barrage — гребля
un bataillon — батальйон (200–300 вояків)
un bonnet — шапка, чепчик
un but — мета, ціль, футбольні ворота, гол
un cadran — диск; циферблат
un canut — ткач (арго)
un capitole — капітолій, театр просто неба
un caricaturiste — карикатурист; митець
un carnet de tickets — квиткова книжечка
un carréfour — перехрестя; перехрещення
un cerveau — мозок
un chantier naval — суднобудівельна верф, корабельня
un charme — зачарування, шарм
un château d'eau — водонапірна вежа, башта
un château — замок
un châtelain — мешканець замку, володар замку
un chômage — безробіття
un client — клієнт, споживач, відвідувач
un climat varié — різноманітний клімат
un coiffeur — перукар
un combattant — борець, борець
un commandement; sous... — керівництво; під керівництвом
un confluent — злиття
un convoi — обоз
un coucher de soleil — захід сонця
un couloir — коридор
un courrier — кореспонденція; листування
un cours d'eau — річка, водна течія
un croisement — перехрещення
un croissant — круасан (рогалик у вигляді молодого місяця)
un déchet — виробничі відходи, сміття
un delta — дельта (річки)
un désirant — бажаючий
un devin — віщун
un dialecte — діалект, особлива мова, говір
un distributeur — розповсюджувач
un dolmen — кам'яний майданчик, плита
un dossier — зібрання, підшивка, дос'є
un double rôle — подвійна роль
un druide — друїд (жрець; шаман)
un duché — герцогство
un ébéniste — майстер-краснодеревець, столяр
un éclat — блиск; вибух
un effet du volcanisme — витвори виверження

- un effondrement** — обвал, скопище каміння
un élevage — скотарство
un empereur — імператор
un employeur — роботодавець
un endroit — місце; невелике поселення
un entrement — легка страва (до десерту)
un entrepôt — склад, пакгауз
un envahisseur — загарбник
un équilibre — рівновага
un équipement — устаткування
un escalier en calimaçons — кручені сходи; сходи равликом
un esprit — дух; розум; мислення
un estuaire — гирло; лиман
un étang — ставок
un événement — подія
un faible — слабка істота
un faubourg — передмістя
un flamant — фламінго
un fleuve — судноплавна річка
un géant — велетень, гігант
un généraliste — терапевт
un genêt — дрок
un genre — вид, жанр, стаття
un glacier quaternaire — льодник четвертинного періоду
un goéland — чайка
un gouffre — прірва
un gourmet — гурман; прихильник смачної їжі
un goût — смак
un goûter — полуденок
un gouvernement — уряд
une grand-chose de bien — щось дуже гарне
un hôpital public — громадська (державна) лікарня
un hors-d'œuvre — закуска, початкова страва
un hôtel de ville — ратуша, мерія
un huguenot, une huguenote — гугенот, -ка
un impôt — податок
un internaute — користувач Інтернету
un jacobin — якобинець
un juge — суддя
un jumeau, une jumelle — близнюк, близнючка
un kinésithérapeute — масажист, -ка
un langage — побутова мова
un lapidaire — огранювальник діамантів; ювелір
un levé de soleil — схід сонця
un lien — зв'язок
un lieu — місце, місцевість
un logis — покої, ложа, житло
un maçon — муляр, будівник
un magasin — магазин
un magazine — ілюстрований журнал
un magistrat, un juge — суддя
un manoir — невеличкий замок; особняк
un manuscrit — рукопис, манускрипт
un maquis — хаща, куш
un marais — болото
un marbre — мармур
un marché couvert — критий ринок
un marché — ринок
un mariage — весілля; шлюб; мар'яж
un méandre — поворот, зигзаг, петля
un mécène — меценат, покровитель
un menhir — менгір (бретонський камінь)
un métier — ремесло, фах, спеціальність
un mets — витвір мистецтва, їжа, страва
un moment privilégié — зоряний час; щасливі миті

- un moyen** — спосіб
un musée lapidaire — музей скульптури
un nécropole — некрополь, кладовище
un obstacle — перешкода
un opposé — протилежний
un ouvrage — наукова праця
un paquebot — пасажирське судно
un passage — перехід
un passé — минуле
un patrimoine — надбання; приватне майно
un paturage — пасовисько
un petit chemin, un sentier — доріжка, стежина
un pétrolier — танкер, нафтовіз
un plat de résistance — гаряча страва з м'яса
un plateau — плоскогір'я
un poisson — риба
un pont-levis — звідний міст
un primeur — ранній овоч
un prix — нагорода; премія; ціна
un produit fini — готовий продукт
un propriétaire — власник
un rayonnement — випромінювання
un récital — сольний концерт
un renom — відомість, слава
un renseignement — довідка; відомість; знання
un réseau — мережа
un revenu — прибуток
un rocher — скеля
un rôti — смажена
un sandwich — сендвіч (*англ.*), бутерброд
un savant — вчений
un sculpteur — скульптор
un secteur — галузь
un séjour — перебування
un service — подача страв
un seuil — поріг
un siège — зосередження; місце перебування
un site à l'internet — сайт (*англ.*), місце в Інтернеті
un site — місцевість, ландшафт
un sol de sable — піщаний ґрунт
un sol granitique — ґрунт із гранітом
un sort; un destin — доля; фортуна
un soubassement — підґрунтя
un sous-sol — підвалина, підґрунтя
un souvenir — згадка
un sport — спорт
un sur dix — кожний десятий
un surnom — прізвисько
un tableau — картина; табло; класна дошка
un taureau — бик
un témoin — свідок
un temple — храм
un terrain de camping — кемпінг; місце відпочинку
un tissu — мережа, тканина
un titre — назва
un titulaire — власник
un toast — підсмажений шматочок хліба
un toit en terrasse — дах з терасами (у вигляді терас)
un trafic — вантажообіг; торгівля
un traité — договір; угода
un travailleur manuel — робітник фізичної праці
un tribunal — суд, трибунал
un troglodyte — печерна людина
un tuffeau — туф; білий піщаник
un vainqueur — переможець
un vaisseau — неф (церковний); корабель, човен
un véhicule — транспортний засіб, авто

- un vieillard** — літня людина, старий
un vignoble — виноградник
un villa — вілла
un volcan — вулкан
un volontaire — волонтер, доброволець
une acquisition — набуток, надбання
une agglomération — скупчення, агломерат
une aile — крило, флігель; бокова будівля
une altitude — висота (*геогр.*)
une arche — арка, отвір мосту
une ardoise — аспід, шифер, сланець для покрівлі
une ascension au trône — сходження на трон (престол)
une Assemblée — асамблея, збори
une assurance — страховка, забезпечення
une attention — увага
une attitude — широта (*геогр.*)
une audience — перебування вічна-віч
une augmentation — збільшення; зростання
une baisse — спад, падіння, зниження
une banlieue — передмістя
une basilique — собор, базиліка, церква
une branche — гілка; галузь
une brume — густий туман
une cantine — їдальня
une chaîne — канал телебачення; ланцюг; пасмо гір
une chambre — палата (парламента)
une chasse — полювання; гонитва
une chose de génie — щось геніальне
une citadèle — фортеця
une coiffe — головний убор
une coiffure — зачіска
une colline — пагорб
une condition climatique définie — визначена кліматична умова
une condition — стан, кондиція
une congère — намет, кучугури
une connexion — з'єднання
une conquête — захват, завоювання
une consommation — споживання, вживання
une construction mécanique — машинобудування
une construction — будування, побудова
une couverture de santé — покриття витрат на оздоровлення
une crêpe — млинець
une croissance — зліт; істотний підйом
une culture maraîchère — городня культура
une curiosité historique — історична пам'ятка
une défense — захист; оборона
une délivrance — визволення; позбавлення
une difficulté — перешкода, трудність
une digue — гребля
une dizaine — десяток
une donnée — дані
une drogerie — аптекарський магазин
une élevage bovin — розведення великої рогатої худоби
une émission de gaz — випуск газу, викид
une empreinte — слід; відбиток

- une enceinte** — пояс, смуга
une énigme — загадка
une enseigne — емблема, знак,
вивіска
une entrée — перша (головна)
страва; вхід
une entreprise — підприємство,
установа
une éruption — виверження
une espèce — вид, порода,
гатунок
une estampe — гравюра,
естамп
une étendue — простір, відстань
une existence — існування
une faïence — фаянс
une falaise calcaire — вапняна
скеля
une figure de cire — воскова
фігура
une filière — галузь, напрямок
une flamme — полум'я;
пристрасть
une foire — ярмарок
une fondue bourguignone —
бургундська страва — фондю
une forteresse — фортеця
une frontière — кордон
une fusillade — обстріл
une grande surface —
супермаркет; велика площа
une grange — клуня
une gueule — глотка, жерло,
кратер
une hirondelle — ластівка
une hutte — хатина; шалаш
une implantation — насадження,
прищеплення
une importance — значення,
знаменність
une impression — вплив,
враження
une inauguration — урочисте
відкриття
une industrie — промисловість
une influence — вплив
une injustice — несправдлив-
вість
une installation — устаткування,
тренажер
une intervention — вплив
une invasion — навала,
захоплення
une invention — вигадка;
вдумка
une lande — піщана рівнина,
ланди; степ; піщана пустеля
une lave — лава
une légende — легенда; напис на
монеті
une liaison par satellite —
спутниковий зв'язок
une ligne de crête — водорозділ,
водорозподіл
une livraison — постачання,
випуск
une maternité — декретна
відпустка; пологовий
будинок
une matière première —
сировина
une mécanique — механіка,
машинобудування
une merveille — диво, чудо
une métropole — столиця;
головне місто
une mission — завдання, місія,
призначення
une nécessité — необхідність
une nidification —
гніздування
une opportunité — своєчасність
une particularité — особливість
une pénétration — проник-
нення
une péninsule — півострів
une petite pièce de terre —
ділянка, шматок землі

- une peuplade** — плем'я, народ (гурт)
une plaine — рівнина
une plantation — насадження
une plante — рослина
une plate-forme — платформа, поверх
une possession — володіння
une poubelle — сміттєзбірник
une précision — точність, ясність, уточнення
une prépondérance — перевага
une prestation sociale — соціальна виплата
une prestidigitation — ілюзіон
une prime — компенсаційна виплата
une principauté — князівство
une prise de conscience — усвідомлення
une prise — взяття
une prison — в'язниця
une progression — розповсюдження, просування
une propriété — власність
une protection — захист
une race bovine — порода биків
une raffinerie (de pétrole) — нафтопереробний комплекс
une reine — королева
une renouée — новація, зміна, реформа
une représentation — вистава
une résidence — місце перебування; резиденція
une ressource — доход, ресурс, прибуток
une restauration — відновлення, реставрація
une restriction — обмеження
une restructuration — зміна, перебудова
une retombée — відповідальність, опад, винагорода
une richesse — розкіш, багатство
une rive — берег
une rizière — рисове поле
une scierie — лісопилний завод
une sidérurgie — чорна металургія
une soierie — шовковиробництво
une source — джерело
une stabilité — стабільність
une station balnéaire — морський курорт
une suite de plateaux — низка; ланцюг плоскогір'їв
une superficie — площа, територія
une tempête — шторм, буря
une totalité — більшість, скупчення
une tradition — традиція, передача
une unité — єдність; унія
une vague — хвиля
une vallée — долина
une variété — музичний твір; естрада
une vedette — зірка кіно, театру, естради
une végétation — рослинність
une vieillesse-retraite — пенсія по старості
une ville-dortoir — місто-спальня
une voûte — склепіння
unique — єдиний, -а
universel, -le — всесвітній, -я
vanter — розхвалювати
vaste — розгалужений, -а
végétal, -e — рослинний, -а
vendre — продавати
vers la fin de... — наприкінці
vivifier — породжувати, дати народження

LES PAYS FRANCOPHONES
(ФРАНКОМОВНІ КРАЇНИ)

- agréable** — сприятливий, -а
atteindre — досягати
attenuer — полегшити,
притупити
au nom de... — від імені
(когось)
bilingue — домовний, -а
classer — поділяти
crayeux, -euse — із крейди,
крейдовий, -а
du point de vie — з точки зору
en partie — більшою частиною
entreprendre — розпочати
(діяльність)
entretenir — підтримувати
étroit, -e — тісний, -а;
щільний, -а
génévois, -e — женевський, -а
gros, -se — здоровий, -а
la beauté — краса
la Croix-Rouge — «Червоний
Хрест»
la majorité, en... — більшість;
у більшості
la volonté — воля, бажання
l'allemand — німецька мова
le roman — романська мова
l'éducation (f) — виховання
l'herbe (f) — трава
monotone — однотипний, -а;
однаковий, -а
officieux, -euse — службовий, -а;
офіційний, -а
peuplé, -e — багатолюдний, -а;
людний, населений
quaternaire — четвертинний
період
reciproque — взаємний, -а
rectiligne — прямоліній-
ний, -а
répandre — розповсюджувати;
поширювати (-ся)
sableux, -euse — піщаний, -а
tertiaire — третинний
період
un (e)Québécois (-e) — квебець
(-чка)
un ballon stratosphérique —
повітряна куля
un bathyscaphe — батискаф,
глибоководний апарат
(глибинний занурювальний
пристрій)
un canton — округ, кантон
un champion — чемпіон,
переможець
un explorateur — дослідник
un fondement — основа,
підґрунтя
un glacier — крига, льодовик
un limon — мул, грязюка, твань
un littoral — узбережжя,
приморська смуга
un navigateur — мореплавець
un négociant — торговець,
негоціант
un palmier — пальма, пальмове
дерево
un pilote — лоцман; пілот
une découverte — відкриття
une ère glacière — льодовикова
ера, льодовиковий період
une exigüité — тіснота, скудність
une large autonomie — повна
самостійність, широка
автономія
une pléade — плеяда, низка,
численність
une possession — володіння
une suffrance — страждання

L'UKRAINE (УКРАЇНА)

- à l'époque** — тоді, у ті часи
à travers — через, крізь, по
abonder en — бути багатим на...
actuellement — зараз
admirer — милуватися; захоплюватися
adopter — прийняти, сприйняти
Annonciation (f) — Благовіщення (*relig.*)
appartenir — належати
arranger (s') — налагодитися
arroser — зрошувати
Assomption (f) — Успеніє (*relig.*)
autonome — автономний, -а
autour — навколо
autrefois — у давні часи; колись; у минулому
avant notre ère — до нашої ери
avoir des frontières communes — мати спільні кордони
baigner (se) — омивати (ся)
baptiser — хрестити, охрестити
boisé (-e) — лісистий, -а
canoniser — зараховувати до лику святих
carré, -e — квадратний, -а
ce n'est que — це (не) тільки
composer (se) — сполучати (ся)
comprendre — розуміти; мати в собі
concerner — торкатися, стосуватися
confiner — межувати
consacrer — присвячувати
construire — будувати
contenir — охоплювати, утримувати в собі
croire — знати, вірити, сподіватися
de bois; en bois — дерев'яний, -а; із дерева
dépendre de... — залежати від...
depuis — від, з того часу
des Capucins — капуцини, братство ченців
des Dominicains — домініканці, братство ченців-жебраків
des Jésuites — ієзуїти; релігійний орден
dès, depuis — з, від
discuter — обговорювати
disposer qch — бути багатим на... ; мати
durant — протягом
en abondance — в достатку, багато
en pierre — кам'яний
entretenir — підтримувати
essentiel, -le — головний, -а
étendre (s') — простягатися, простиратися
être navigué (-e), navigable — бути судноплавним, -ою
être nommé (e) — бути названим, -ою; називатися
exactement — точно; з повною впевненістю
exécutif, -ve — виконавчий, -а
exister — існувати
faire partie — входити до складу; бути часткою
favoriser — сприяти
fier, fière — гордий, -а
fonctionner — працювати; функціонувати
fondamentale — основний, -а
forestier, -ière — лісовий, -а

- formellement** — формально; за формою
- gagner** — заробляти; дістатися
- gens (pl., m)** — люди
- graver** — викарбовувати
- habituel, -le** — звичний, -а
- hors de** — за; поза
- houillier, -ière** — вугільний, -а
- il (elle) n'en soit pas** — він (вона) не є таким (-ою)
- il existe** — існує
- il fait sec** — сухо, суха погода
- important, -e** — важливий, -а; який має значення
- intégralement** — повністю
- Intercession (f)** — Покрова (*реліг.*)
- la construction de machines** — машинобудування
- la fierté** — гордість
- la flore et la faune** — флора і фауна; рослинний і тваринний світ
- la fonte** — чавун
- la Guerre patriotique** — Вітчизняна війна
- la Lituanie** — Литва
- la maraîchère** — городниця, зеленщиця
- la métallurgie non-ferreuse** — кольорова металургія
- la navigation** — судноплавство
- la pêche** — рибальство
- la plupart de** — більшість
- la Résurrection (rélig.)** — Воскресіння (*реліг.*)
- la sagesse** — мудрість; слухняність; покірність
- la seconde moitié** — друга половина
- la sidérurgie** — чорна металургія
- la température moyenne** — середня температура
- la Transfiguration (rélig.)** — Преображення (*реліг.*)
- la végétation** — рослинність
- la viticulture** — виноробство, виноградарство
- l'alimentation (f)** — їжа, харч, харчування
- l'ancienneté** — стародавність; стаж; старшинство
- l'agriculture (f)** — птахівництво
- l'avoine (f)** — овес
- le bord sud** — південний берег
- le chanvre** — конопля, коноплина, пенька
- le charbon, la houille** — вугілля
- le graphite** — графіт — модифікація вуглецю
- le jardinage** — садівництво
- le lignite** — буре вугілля
- le lin; le fiel** — льон (*арх.*)
- le long de** — уздовж
- le maïs** — кукурудза
- le minéral de fer** — залізна руда
- le minéral de manganèse** — марганцева руда
- le nord-est** — північний схід
- le pouvoir** — влада, сила
- le raisin** — виноград (гроно, кетяг)
- le relief** — рельєф, земна поверхня
- le seigle** — жито
- le sel de potassium** — калійна сіль
- le sel gemme** — кам'яна сіль
- le soja, soya** — соя
- le soufre** — сірка
- le sous-sol** — надра

- l'eau (f) douce** — прісна
вода
- l'élevage de gros bétail** —
розведення великої рогатої
худоби
- l'élevage ovin** — вівчарство
- l'enseignement (m)** — освіта
- les forces (pl f) armées** — збройні
сили
- les minéraux (pl, m)** — корисні
копалини
- les réserves nationales (pl; f)** —
заповідник
- les terres (f) noires** — чорноземні
грунти (землі)
- l'ésislatif, -ve** — законодав-
чий, -а
- l'hortodoxie (f)** — православний
світ
- lier de qch; (se)** — пов'язувати
чимось; поєднуватися
- l'industrie minière** — залізорудна
промисловість
- lituanien, -ne** — литов-
ський, -а
- Lituanie** — Литва
- l'orge (m)** — ячмінь
- méridional, -e** — південний
- minier, -ière** — рудний, -а
- mutuel, -le** — взаємний, -а
- navigable** — судноплавний, -а
- nommer** — призначати
- non loin de...** — недалеко від...
- non-ferreux, -euse** — кольоровий,
-а
(металургія)
- obéir** — слухатися,
підкорятися
- obligatoirement** — обов'язково
- on y compte** — там нарахову-
ється
- ordonner** — наказувати
- oriental, -e** — східний, -а
- par l'intermédiaire de...** — за
допомогою
- passer (se)** — проходити,
проводити (ся)
- pédagogique** — педагогічний, -а
- pharmaceutique** —
фармацевтичний, -а
- pittoresque** — мальовничий, -а
- plat, -e** — плоский, -а; рівний, -а
- poissonnier, -ière** — рибний, -а
- Pologne** — Польща
- porcin, -e** — свинячий, -а
- prêter l'attention** — приділяти
увагу
- propre** — свій, -оя; чистий, -а
- quelque temps** — якийсь
час
- réaliser (se)** — здійснювати (ся)
- reconstruire** — відбудувати
- relativement** — відносно
- relier** — зв'язувати,
з'єднувати
- remanier** — перебудовувати
- remercier** — віддячувати;
дякувати
- renfermer** — приховувати;
тримати в собі
- responsable** — відповідальний, -а
- restaurer** — відновлювати;
реставрувати; харчуватися
- réunir** — об'єднувати,
поєднувати
- routier, -ière** — дорожній, -я
- sage** — мудрий, -а;
слухняний, -а
- se composer de** — утворюватися
- séparer** — відділяти,
розлучати
- septentrional, -e** — північний
- slave** — слов'янський, -а
- soit (forme du subjonctif du verbe être)** — «є» (форма дієслова
«бути» в 3-ій особі однини
умовного способу)
- superlourd, -e** — надважкий, -а
- surmonter** — долати,
подолати

- surplomber** — нависати
tartare, tatar — татарський, -а
terriblement — страшенно
toucher de près à... — торкатися, стикатися із...
un (e) sans-travail — безробітний, -а
un accord — згода, угода
un ambassadeur — посол
un amendement — зміна до закону
un assaut — штурм, озброєний захват
un assèchement — осушення
un barrage — гребля, запруда
un bassin d'houille — вугільний басейн
un bassin — басейн (геогр. поняття)
un camion — вантажівка, вантажна машина
un chapitre — глава (розділ)
un château fort — укріплений замок
un coin — куточок
un combat — боротьба, битва
un complètement — доповнення
un confluent — злиття (річок)
un couvent — монастир
un début — початок
un domaine — галузь, напрямок, гілка промисловості; галузь; хазяйство
un éritage — спадок
un établissement — установа, заклад
un gisement — родовище
un gros bétail — велика рогата худоба
un itinéraire — маршрут
un légume — овоч
un manque — нестача, відсутність
un meeting — збори, мітинг (англ.)
une grève — страйк
un moine — чернець
un mouton — баран
un nettoyage — очищення, приведення у порядок
un nœud — вузол
un oppresseur — гнобитель
un porc — кнур, свиня
un poste de frontière — прикордонна застава
un réservoir d'eau — водосховище
un steppe; une steppe — степ
un terme — строк
un tiers de — третина
un versant — схил
une apiculture — бджільництво
une aviculture — птахівництво
une betterave à sucre — цукровий буряк
une branche — галузь; гілка; гілка (влади)
une briqueterie — цегельний завод
une caverne — печера; вертеп
une centrale atomique — атомна електростанція
une centrale électrique — електроцентрально, електростанція
une chaîne de montagne — пасмо гір; гірська гряда
une chaîne de montagne — пасмо, гряда, гірський кряж, ланцюг
une chapelle — каплиця
une colline — пагорб, схил
une compréhension — розуміння
une construction navale — суднобудування

- une côte, un bord** — берег, узбережжя
une cour d'assises — карний суд
une création — створення, утворення
une culture maraîchère — овочівництво
une cure thermique — водолікування
une déclaration — проголошення
une défense — захист, оборона
une descente — узвіз, спуск
une église catholique — католицька церква
une explosion — вибух
une indépendance — незалежність
une industrie lourde — важка промисловість
une inviolabilité — недоторканність
une irrigation — зрошення, іригація
une langue slave — слов'янська мова
une localité — помешкання, містечко
une loi — закон
une maison de repos — будинок відпочинку
une missile — ракета
une partie d'ouest — західна частина
une philharmonie — філармонія
une plaine — рівнина
une presqu'île, une péninsule — півострів
une race ovine — овеча порода, вівці
une raffinerie de pétrole — нафтопереробний завод
une réception — прийом
une récolte — врожай
une relation — відносини
une station de cure — курорт, лікувальний заклад
une superficie — площа (поверхня)
une tentative — спроба, намагання
une valeur — цінність
une vallée — низина, долина
une ville-héros — місто-герой
universellement — загальноновизнаний (-на)
у compris — включно

L'INSTRUCTION PUBLIQUE (ОСВІТА)

- à partir de** — починаючи з...
aborder — починати, чіпати, торкатися
accomplir — виконувати
actuellement — зараз, на сьогодні, у наш час
ancêtres (pl., m) — пращури
apporter une aide — надати допомогу; принести користь
assurer — забезпечувати, виконувати
atteindre — досягати

avant l'heure — до початку, до години (часу) початку

certain, -e — деякий, -а

c'est-à-dire — тобто

choisir — вибрати

compliqué, -e — складний, -а

conclure — включати в себе, заключати

connaître à fond — знати ґрунтовно, досконально

couramment — швидко (дуже)

devoir — бути повинним, -ою

doter (se) — забезпечувати (ся)

durant — на протязі, протягом

éducatif, -ve — виховний, -а; навчальний, -а

élargir — розширити, розширювати

embryonnaire — ембріональний, -а; зародишевий, -а

équivalent, -e — рівноцінний, -а; рівнозначний, -а

être à caractère — за відзнакою (напрямок) бути...

étroitement — тісно, щільно

expérimenté, -e — досвідчений, -а; обізнаний, -а

facultatif, -ve — необов'язковий, -а; за вибором

faire venir à — викликати до...

fondamental, -e — основний, -а; фундаментальний, -а

implanter — вмішувати; розмістити, вживити

inculquer le goût à... — прищепити смак до...

indispensable — необхідний, -а

inverse — протилежний, -а

jour d'une considération — користуватися повагою

la maîtrise — ступінь магістра

la synthèse — синтез, сполука

la terminale — випускний клас

le cache-cache — піжмурки

le meilleur, la meilleure — найкращий, -а

le rez-de-chaussée — надґрунтя (у нас 1-й поверх)

les grandes classes — старші класи

les peintures (f) — фарби

lettres (pl., f) — мовознавство та література

l'hérédité (f) — спадковість

littéralement — буквально

mixte — змішаний, -а

obligatoire — обов'язковий, -а

obtenir — отримувати

occuper (s') de... — займатися чим-небудь

par correspondance — заочно; за допомогою листування

parmi — серед

passioner (se) pour —

захоплюватися чим-небудь

poursuivre — продовжувати; наслідувати

préparatoire — підготовчий, -а

ranger — розміщувати,

розставляти

renseigner (se) — дізнаватися

respecter qch — поважати,

додержуватися

ressembler à — бути схожим, походити на...

réussir — досягти успіху

sanctionner — ухвалювати;

стверджувати

sciences (pl., f) — природничі науки

scolaire — шкільний, -а

situer (se) — знаходитися; мати місце

sont tous ceux qui... — це всі ті, які (що)...

- subdiviser (se)** — поділятися
sur le bout du doigt —
досконало
traiter de — вивчати,
обговорювати, обробляти,
лікувати
un appel — перекличка
un apprentissage — практичне
навчання, стажування
un approfondissement —
поглиблення
un aspect — вигляд
un bâtiment — будівля
un brevet — диплом; сер-
тифікат, атестат; свідоцтво,
посвідчення
un bureau du directeur — кабінет
директора
un châtement — покарання
un chercheur — пошуковець,
дослідник
un cours élémentaire —
початковий курс
un cycle — цикл, стадія
un détergent — миючий засіб
un enregistrement — запис
(аудио)
un enseignant — викладач,
вихователь
un enseignant, un professeur —
викладач
un enseignement — навчання,
викладання
un être — істота
un excitateur — збудник
un fait — явище, справа, діло
un genre — вид, рід
un hall — хол
un maître, une maîtresse —
учитель, учителька
un métier — ремесло; фах,
спеціальність
un niveau — рівень
un objet usuel — предмет, яким
користуються
un phénomène — явище, феномен
un processus — процес
une registre — журнал (класу,
групи)
une thèse — дисертація
un titulaire — власник, володар
un transportateur —
переносник
un travail dirigé — практичне
заняття
une “tache blanche” — «біла
пляма» (щось невідоме,
невивчене)
une absence, un absent, -e —
відсутність, відсутній, -я
une augmentation — підвищення,
зростання
une connaissance — знання;
знайомство
une consommation —
споживання
une énumération — відлік,
позначення, нумерація
une expression — вираз
une filière — напрямок, галузь;
стежинка, волосинка
une formation — освіта,
формація
une fréquentation —
відвідування
une instruction — освіта,
виховання
une interrogation —
опитування
une langue maternelle — рідна
мова
une loi — закон
une maison paternelle — рідна
оселя, рідний дім
une matière — навчальний
предмет
une notion — поняття
une obtention — одержання,
отримання
une particularité — особливість

une personnalité — особистість
une possibilité — можливість
une radiodiffusion —
 радіорозповсюдження,
 трансляція
une recherche — пошук,
 дослідження
une salle de fête — актовий
 зал
une scolarisation — відвідування

навчального закладу
une société — суспільство, громада
une sortie — випуск; закінчення
 навчання
une transformation —
 перетворення, перевтілення
une ville natale — рідне місто
venir de + Inf. — тільки що... ,
 нещодавно

EN VILLE (У МІСТІ)

à la veille — напередодні
abonner (s') — стати абонентом;
 читачем, користувачем
 бібліотеки; газети
bon marché — дешевий,
 недорогий, -а
caractères (pl., m) d'impression —
 друкований шрифт
confortable — комфортний, -на,
 затишний, -а, зручний, -а
d'abord — спочатку
dangereux, -euse — небезпеч-
 ний, -а
décider — вирішити
décrocher — знімати (те, що
 висить)
distribuer — видавати;
 розподіляти
en daim — із замші
en face de — напроти, навпроти
en reliure — палтурка (книги)
en vernis — лакований, -а
enregistrer — зареєструвати
envoyer, expédier — надіслати,
 надсилати
essayer — приміряти;
 намагатися

être à part — бути окремо
être enrhumé (e) — мати
 (отримати) нежить
être retenu (e) — бути
 заброньованою, замовити
 заздалегідь
expédier — відправляти
faire venir — викликати (лікаря,
 наприклад)
garnir — постачати; прикрашати
grâce à... — завдяки
grave — небезпечний, -а; важ-
 кий, -а
guérir — одужувати
installer (s') — улаштуватися
lunettes (pl., f) — окуляри
luxueux, -euse — розкішний, -а
n'importe quoi — що завгодно
paraître — з'являтися
passer (se) — проходити;
 обходитися
peser — зважувати
prendre (faire) la queue —
 займати чергу; стояти
 в черзі
prescrire — прописувати,
 виписувати

- protecteur, -trice** — захисний, -а
quitter — залишати
quotidien, -ne — щоденний, -а
recevoir une pluie — потрапити під дощ
recommandé, -e — рекомендований, -а
rétablir (se), guérir — видужувати
rincer — полоскати
tâter, osculter — щупати, торкатися пальцями, мацати
tousser — кашляти
traiter des malades — лікувати хворих, піклуватися
un (e) gouvernant (e) — черговий (а) на поверсі готелю
un accueil — прийом
un bulletin de maladie — лікарняний лист
un bureau de poste — відділення зв'язку
un casier — стелаж
un chef de réception — адміністратор
un combiné — телефонна трубка з набором цифр
un comprimé — таблетка
un concombre, un cornichon — огірок
un courrier — поштове відправлення, кореспонденція
un escalier roulant — ескалатор
un esturgeon; un esturgeon étoilé — осетр; севрюга
un étalage — прилавок
un facteur — листоноша
un fenouil — кріп
un fichier-catalogue — каталог, картотека
un généraliste — терапевт
un guichet — віконце
un hareng — оселедець
un hôtelier — власник (хазяїн) готелю
un libraire — продавець книжок
un mandat — грошовий переказ
un marché — ринок
un neurologue, un neurologue, un neurologue — невропатолог
un oignon — цибулина
un ordinateur — комп'ютер
un porc maigre — нежирна свинина
un réceptionniste — черговий адміністратор
un recueil — збірник
un remède — ліки
un rêve — мрія; сон
un sinapisme — гірчичник
une assistance médicale — медична допомога
une auberge — невеликий готель з рестораном
une baguette — батон; палиця, багет
une boîte aux lettres — поштова скринька
une capsule — капсула
une charcuterie — ковбасні вироби
une clientèle — клієнтура, користувач
une enveloppe — конверт
une femme de chambre — покоївка
une gestion — керування
une infirmière — медична сестра
une nouveauté — новинка
une ordonnance, une recette — рецепт
une pilule — пігулка

une piqure — укол, щеплення
(мед.)

une potion — мікстура

une provision — харчовий
продукт

une salle de prêt — абонентський
зал

une télécarte à puce — чіп-картка
(чіп — це сленг, що означає
«мікросхема»)

une vaccination — щеплення,
вакцинація

une vaisselle — посуд

DISTRACTION (РОЗВАГИ)

attirer l'attention —
приваблювати, привертати
увагу

consoler à — втішати

couronner — відзначати,
нагороджувати, коронувати

craquer — тріщати,
потріскувати

dépendre — залежати

distinguer — відрізняти

doué (e) — талановитий, -а;
даровитий, -а

dresser une tente — встанов-
лювати, ставити намет

**entendre beaucoup parler
de...** — (по)чути багато розмов
про...

impeccable — бездоганний, -а

impressionner — вражати,
справляти враження

indiquer — показувати,
вказувати

jouer à la saute-mouton — грати
в чехарду

le cinéma — кінематограф

le long de — уздовж

le ramage — спів, щebet
(птахів)

manquer — пропустити

mériter — заслуговувати

pique-niquer — відпочивати на
природі

poussiéreux, -euse — курний, -а

procurer (se) — дістати,
скористатися нагодою

profiter de... — скористатися
remporter un prix — отримати
нагороду

renoncer — відмовлятися

retentir — звучати

supporter — виносити,
переносити

taire (se) — мовчати,
замовкнути

tourner dans un film — зніматися
в фільмі

tourner un film — знімати
фільм

tout le monde — усі

un film d'aventures —
пригодницький фільм

**un film des dessins
animés** — мультиплікацій-
ний фільм

un film policier — детектив

un impressario — підрядчик,
хазяїн, підприємець

un interprète — перекладач,
виконавець

un ménestrel — менестрель

un pique-nique — позаміська прогулянка
 un réalisateur — режисер
 un réchaud à gaz — газова плитка (туристична)
 un troubadour — трубадур
 un trouvère — трувер

une adaption — екранізація
 une culbute — перекид
 une humeur — настрої, гумор
 une résonance — відгук
 une vedette — «зірка» кіно, відомий, -а актор (ка)
 volontiers — охоче

LES FÊTES ET LES COUTUMES (СВЯТА ТА ЗВИЧАЇ)

à la va-vite — поспіхом, на ходу, йдучи
 accumuler — накопичувати
 adorer — обожнювати
 apprendre à qn; à qch — вчити когось; чогось
 assez de qch — достатньо (чого-небудь)
 avec impatience — з нетерпінням
 avoir faim — зголодніти
 boire — пити
 coïncider — збігатися
 commander — замовляти
 conseiller — радити, порадити
 construire — будувати
 davantage — більше
 de différents armes — різні роди військ
 déclarer — об'являти, проголошувати
 défilé en musique — проходити святковим маршем під музику
 desservir (la table) — прибирати (зі столу)
 d'habitude — зазвичай
 du paté de fois gras — паштет із гусячої печінки
 en l'honneur de — на честь
 en présence de — за присутності
 éteindre (s') — затухати, гаснути
 faire partie de... — бути часткою;

входити до складу
 il gèle à pierre fendre — лютий мороз
 il suffit — достатньо
 inspirer — надихати
 la cueillette des fruits — збирання фруктів
 la Nativité — Народження (*relig.*)
 la Résurrection — Воскресіння (*relig.*)
 la santé — здоров'я
 la semoule — крупа манна
 la viande — м'ясо
 le canotage — веслування
 le cyclisme — велоспорт
 le rugby — регбі
 le saucisson — ковбаса
 le sport hippique — кінний спорт
 les sports — види спорту
 les vacances d'été; les grandes vacances — літні канікули
 l'escrime (f) — фехтування
 l'essentiel (m) — головне
 longtemps — довго
 manifester — маніфестувати, проходити колонами
 matinal, -e — ранковий, -а
 mener — вести
 nourissant, -e — поживний, -а
 oublier — забувати
 outre — окрім

parfois — інколи
pratiquer le sport, faire du sport — займатися спортом
prendre le repas, manger — їсти
rarement — рідко
redresser les épaules — розправити плечі
se tenir droit — випрямитися; випрямлятися
souhaiter — бажати
un anniversaire — річниця
un char — колісниця; танк
un cours d'eau — річка
un court — корти
un délégué — представник
un divertissement — розвага
un domaine — галузь; приватне господарство
un garçon — хлопчик; офіціант
un laurier — лавр
un lutteur — борець
un muguet — конвалія
un œuf à la coque — некруте яйце
un œuf dur — круте яйце
un olivier — маслинове дерево
un patinoire — ковзанка; каток ковзанярський
un potage — овочевий суп
un pot-au-feu — м'ясний бульйон
un pourboire — пурбуар, невеличка сума особисто

офіціанту за послуги
un quartier — квартал (житловий)
une addition — рахунок; додавання
une barque — човен
une cantine — їдальня
une chéminée — камін
une choucroute — квашена капуста
une compétition — змагання
une course de fond — загальнозміцнюючий біг
une course de vitesse — біг на швидкість
une cuisine — кухня; страви, які готують
une expédition — мандрівка
une gaufre — вафля
une gelée — мороз
une indépendance — незалежність
une invitation — запрошення
une libération — визволення
une nappe — скатертину
une serveuse — офіціантка
une tartine beurrée — бутерброд
une victoire — перемога

PERSONNES ILLUSTRES DE LA FRANCE (ВИДАТНІ ЛЮДИ ФРАНЦІЇ)

“bouter” — вигнати, виштовхати
à cause de — через, з причини...
à deux ans d'intervalle — з різницею в 2 роки

à la fois — одночасно, водночас
à la veille — перед, на початку, в останній час, переддень
à partir de... — починаючи з... ; із...

- à peine** — ледве
à qui nous devons — якому (якій, яким) ми зобов'язані
à travers — через
abandonner — залишати, кидати; покидати, залишати
abattre (s') — звалитися
accessoire — додатковий, -а
acide — уїдливій, -а
adorer — захоплюватися
agiter — хвилювати; бентежити
aider qn (vt) — допомагати (перехідне дієсл. у фр. мові)
ainsi — отже, таким чином
aisé, -e — заможний, -а; зручний, -а
amener — приводити
appartenir — належати
applaudir qn (vt) — аплодувати (перехідне дієсл. у фр. мові)
arbitraire — позазаконний, -а
artificiel, -le — штучний, -а; неприродний, -а
aspirer à — дихати; пориватися; намагатися, линути, прагнути
assurer — забезпечувати
attirer — притягати, приваблювати
au milieu de — серед
auprès de — біля
austère — суворий, -а
avant de... — до того як, перш ніж
avoir pitié de — співчувати; мати жалобу до...
avoir vu le jour en... — народитися
battre — бити, побити
bouffon, -ne — перебільшений, -а; неймовірний, -а
brillant, -e — блискучий, -а
brûler — горіти
brusquement — зненацька, раптово
capable — здатний, здатна
capricieux, -euse — примхливий, -а
capturer — схопити
car — оскільки
céleste — небесний, -а
cesser — припиняти
c'est alors que — ось так, таким чином
charger — доручати; навантажувати; наповнювати
chauffer — нагрівати
chétif, -ve — щуплий, -а
civil, -e — громадянський, -а
clouer — збивати цвяхами
commun, -e — спільний, -а
condamner — приречити
confier — довіряти
consacrer (se) — присвятити (себе)
considérer — розглядати
contenir — містити в собі
continuer — продовжувати
courir après l'argent — добувати гроші
créer — створювати
crier au scandale — піднімати галас
cultiver — розвивати, підтримувати, розводити
de bonne heure — з раннього віку; з ранньої пори
de plus en plus — все більше і більше
de tous les jours — повсякденний, -на, -ні
débiter — дебютувати, починати, розпочинати
décider — вирішувати
déclarer — заявити, сказати
définir — визначати
délivrer — звільнити
dénuer — позбавляти

- déployer** — розгортати
dérouler — проходити;
розгортати
désoler — доводити до відчаю,
розчаровувати
désormais — відтепер
devenir — стати; ставати
dévorer — поглинати,
пожирати
discuter — сперечатися
divers, -e — різний, -а
donner (se) — віддавати всього
себе
d'origine — за походженням
doué, -e — обдарований, -а
dresser — встановити
ébaucher — накидати;
накреслити, позначити
écouler (s') — проходити; текти,
протікати
écraser — знищувати; розбити,
розчавити
effacer la valeur du sacre —
спотворити священну
місію
élir — вибирати, обирати
embarrasser — знітити
émerveillant, -e — чудо-
вий, -а
émettre — випромінювати
emparer (s') — заволодіти
emplir (s') — наповнюватися,
надуватися
employer la vie — марнувати
життя
emprisonner — заточити
у в'язницю
emprunter — запозичувати
en effet — дійсно
en revanche — зате,
натомість
en vain — безуспішно
enfermer — замикати;
заточити
enfin — нарешті
engager (s') — вступити,
пристати, приєднатися
enrichir — збагачувати
enseigner — викладати
ensuite — після того, потім
entamer — збудити,
збуджувати
enterrer — поховати
entièrement — цілком
estimer — поважати,
схвалювати
étaler — розтягувати,
розп'яти
être attaché — входити
до складу
être distrait, -e — бути
неуважним, -ою
être élu; -e — бути обраним, -ою
être emporté, -e — померти
être en mesure — бути
спроможним, -ою
être en train de — бути
якраз до...
être habillé (e) — бути одягненим,
-ою
évasion (s') — втекти
exécuter — виконати, зробити
exercer (s') — виявлятися
exiler — виганяти, висилати,
депортувати
exposer — виставляти
extraordinaire — надзвичай-
ний, -а
faire de bon — робити добро
**faire du théâtre et du
cinéma** — виступати (грати)
в театрі та кіно
**faire la connaissance
de qn** — знайомитися з ким-
небудь
faire passer pour une sorcière —
видати
за відьму
faire rentrer — змусити
повернутися

- fameux, -fameuse** — знамени-
тий, -а; поважний, -а
favorablement — прихильно
ficeler — перев'язувати,
зв'язувати
fictif, -ve — вигаданий, -а
fournir ample matière à —
послужити багатим матеріалом
для
fournir qch — надати,
надихнути
gagner la vie — заробляти на
життя
généreux, -euse — великодушний,
-а
glorieux, -euse — ушавлений, -а
gonfler — надувати
grâce à... — завдяки
grave — важкий, серйозний,
поважний
gravement — серйозно
harmonieux, -euse —
гармонійний, -а
heurter (se) à — стикатися з...,
натикатися на ...
honnête — чесний, -а
honorer — шанувати;
вшановувати
immense — величезний, -а
impersonnel, -le — знеособле-
ний, -а
indiquer — вказати, показати
inédit, -e — недрукований, -а
inscrire — вписати, записати
interpréter — тлумачити,
перекладати
interrompre — переривати;
вимикати
issue — вихід (із якогось
становища)
jusqu'à — до
la gaieté — радість
la Marine — Міністерство
морського флоту
la peste — чума
la rage — сказ
la relativité — відносність
la Résistance — рух Опору
фашистам (у Франції)
la routine — заскорузлість,
рутина
la séparation — поділ, розподіл
la vie de l'esprit — духовне
життя
laborieux, -euse — плідний, -а
le calme — тиша, спокій
le germinal — жерміналь
(7-й місяць республіканського
календаря)
le Midi — Південь (територія)
le siège — облога
le solfège — сольфеджіо (муз)
le vaccin — вакцина
les lettres — література
l'espace (f) cosmique — космічний
простір
lever — зняти, підняти
lire dans le texte — читати
в оригіналі, мовою автора, на
мові автора
livrer — віддавати
malgré — незважаючи
mêler — залучати, змішувати
merveilleux, -euse — незвич-
ний, -а; дивовижний, -а;
незвичайний, -а
mettre au monde — народити
multiple — числений, -а
naturel, -le — природний, -а;
звичайний, -а
naturellement — звичайно
ne mettre jamais l'œil à... —
ніколи не дивитися на...;
зазирати
noble — шляхетний, -а;
благородний, -а
non loin de — недалеко;
поблизу, недалеко від
nourrir — годувати,
випестити

- obliger** — зобов'язувати, примушувати
obtenir — отримати
offrir — пропонувати; дарувати
on ignore pourquoi — невідомо чому
oublier — забувати
par ordre alphabétique — в алфавітному порядку; від А до Z (від А до Я — укр.)
parmi — серед
particulier, -ière — особливий, -а; особистий, -а
partir en mer — виходити в море
passionner (se) — захоплювати(ся)
pénétrer — проймати, просякати, проникати
perpétuel, -le — вічний, -а
plus tard — пізніше, по тому
poursuivre — продовжувати
pourtant — однак
pousser — штовхати; лізти вгору, підштовхувати, зростати
précis, -e — точний, -а
présenter — представити, виставити
prêter qch — приділяти; позичити, дати
prolonger — продовжувати
purifier — очищати
railler — їдко висміювати
rejoindre — з'єднувати
remplacer — замінювати
Renaissance (f) — Відродження
rendre; rendre célèbre — віддавати; повертати; робити відомим
rester — зостатися
sacrer — коронувати, освятити
sacrifier — жертвувати
saisissant, -e — захоплюючий, -а
sans regarder le ciel — не спостерігаючи за небом
sans — без
se faire — ставати, зробитися
se prononcer contre... — виступати проти
séduir — зачаровувати
selon — згідно
servir à tour de — працювати то (тим), то (іншим)
signer — підписувати
simplifier — спростити
s'occuper du commerce — займатися торгівлею
son vrai nom — його (її) справжнє ім'я
songer — думати; роздумувати
soutenir une thèse — захистити дисертацію
suffisant — достатньо
supérieur (e) — вищий, -а
survivre — пережити
tailler — вирізати, обточувати
terminer — закінчувати
tomber (malade) — впасти; захворіти
tomber entre les mains — потрапити до рук
tourner (se) — повертатися
tout d'abord — перш за все
transmettre — передавати
tromper (se) — помилятися
un (une) réfugié (e) — біженець, -нка
un accident — нещасний випадок
un agent de liaison — зв'язковий
un amateur — аматор, любитель
un apprenti — учень (у майстра)
un article — стаття
un artisan — ремісничий-кустар
un balde — примха
un bras — рукав (річки); рука

- un carton** — ескіз, модель, лекало
un chercheur — пошуковець, дослідник
un comédien — комедійний актор
un concierge — швейцар
un concurrent — конкурент; суперник
un conflit — конфлікт, сварка, незгода, протиріччя
un contact — відносини
un contemporain, -ne — сучасник, -ця
un cottage — котедж
un coup d'audace — смілива дія
un courrier — пошта, поштове відправлення
un couvent — монастир
un créateur — творець
un cri — крик
un devenir — становище, стан; те, що збудеться
un dévouement — відданість
un domaine — галузь
un échec — провал, поразка
un employé, -e — службовець, -ка
un entre-deux-guerres — міжвоєнний період
un esclave — раб
un espoir — надія
un événement — подія
un explorateur — дослідник
un fabricant — власник фабрики, фабрикант
un fin observateur — тонкий спостерігач
un fonctionnaire — службовець
un géant — велетень
un individu — людина, індивідуум, окрема особа
un libraire — продавець книг
un lieutenant-colonel — підполковник
un maître — учитель, метр, майстер, наставник, маестро
un massacre — різанина
un ménage — хазяйство; сім'я
un mensonge — брехня
un milieu littéraire — літературне коло, середовище
un militaire — військовослужбовець
un moine — ченець
un moulin — млин
un mouvement — рух
un mystère — чудо, загадка, таємниця
un négociant — торговець
un notaire — нотаріус
un objectif — мета
un ouvrage, une œuvre — твір, праця (творча)
un ouvrier agricole — сільський робітник; селянин
un papier vélin — веленевий папір
un pêcheur — рибалка
un périodique — періодичне видання
un petit-fils — онук
un physicien — фізик
un pilote — пілот; лоцман
un point de départ — відправна точка; початок
un pouvoir — влада; сила
un préparateur — лаборант; препарат (мед.)
un prisonnier — ув'язнений, в'язень
un professeur suppléant — заступник викладача, асистент
un proverbe — прислів'я

- un quartier général** — генеральний штаб
un rayon — промінь
un recueil — збірник
un renom — відомість, визнання
un respect — повага
un scandale — обурення
un siège — облога
un sonneur — дзвонар
un souverain — самодержець
un succès — успіх
un titre — призначення, звання
un vêtement — одяг
une absurde — дурість
une ampleur — широта
une assurance — забезпечення, страхування
une attention — увага
une bourgade — містечко
une campagne — похід (військовий)
une carrière — професійне зростання
une chair — шкіра, плоть, тіло
une chaire — кафедра
une chute — падіння
une confession — сповідь
une contribution — внесок
une conviction — переконання
une couche — прошарок
une couture — шиття
une crainte — страх
une découverte — відкриття
une défaite — поразка
une démarche — захід, спроба
une densité — тиск
une dimension — розмір
une division cuirassée — бронетанкова дивізія
une éducation — виховання, освіта
une époque — час, період часу, епоха
une épouse — дружина
une équipe — команда, зміна, бригада
une escorte — ескорт, охорона, оточення (дружне)
une expérience — дослідження
une fausse perle — штучна перлина
une fermentation du vin — бродіння вина
une flamme sinistre — зловісне полум'я
une fonction dérivée — похідна функція
une formation humaniste — гуманітарна освіта
une génération — покоління
une grandeur — велич, величність
une haute couture — висока мода
une humiliation — страждання
une hypothèse — припущення
une imagination — уява, фантазія
une impression — враження
une indocilité — неслухняність
une influence — вплив
une laideur — неподобство
une machination — махінація; нечесна справа
une maison de couture — ательє одягу
une marche — сходинка
une mêlée — звалище, бійка
une modestie — скромність
une montgolfière — повітряна куля
une noblesse — шляхетність, благородство
une nouvelle — новина; новела (*littér.*)

une origine — походження
une parcelle — частка
une parole — слово, мова
une passion — пристрасть
une pauvreté — бідність
une pipe — люлька (для тютюну)
une préoccupation — турбота, клопіт
une probabilité — ймовірність
une projection — проекція, показ фільму
une propagation — розповсюдження
une pucelle — діва, незаймана дівчина
une recherche — дослідництво, пошук
une réflexion — роздуми
une ruine — банкрутство, загибель

une simplicité — простота
une sympathie — симпатія, прихильність
une tapisserie — килимо-ткацтво
une tendresse — ніжність
une toile — полотно, картина
une transition — перехід
une utilisation — використання
une victime — жертва
une vocation — покликання
une voie — шлях, путь
universel, -le — загальний, -а; всесвітній, -я
vendre — продавати
venir du cœur — йти від серця
vif, vive — живий, жива
vite — швидко

PERSONNES ILLUSTRÉS DE L'UKRAINE (ВИДАТНІ ЛЮДИ УКРАЇНИ)

à bord desquels — на борту яких
aéronautique — авіаційний, -а
affranchir — звільнити
chanter l'amour pour... — оспівувати любов до...
civil, -e — цивільний, -а; громадянський, -а
contenir — тримати в собі, утримувати
de nos jours — у наші дні; зараз; сьогодні
défendre — забороняти
être à la tête — керувати, очолювати
exiler — засилати, висилати

faire des vers — писати вірші
imaginer — уявляти
jusqu'à... — до...
justifier l'attente — виправдати сподівання
la réunification — приєднання, возз'єднання
la soudure — зварювання
majestueux, -euse — величний, -а
quand même — все ж
remarquer (se) — відзначитися
remporter une victoire — одержати перемогу
rendre (se) — відправитися, вирушити
sceller — замурувати

se mettre à la tête — стати на чолі
sévèrement — суворо
sotnik (centurion) — сотник, командувач сотнею вояків
un caprice — витвір, каприз, примха
un éloignement — відірваність
un patrimoine — спадщина, володіння, майно
un paysan serf — кріпак
un planeur — планер, бездвигуновий літак
un serf — раб
un sort, un destin — доля
un vaisseau cosmique — космічний корабель

un vice-président — віце-президент; заступник президента
un vol — політ
une besogne — тяжка праця
une campagne — поле, рівнина, похід, село
une épreuve — випробування; іспит
une fusée — ракета
une interdiction — заборона
une masse — булава
une oppression — гніт, гноблення
une tentative — спроба
у compris — у тому числі

LES MASS-MÉDIA (ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ)

à partir d'une même chaîne — на одному й тому ж каналі
abonner (s') — укласти договір
accéder — потрапити, мати доступ
accessible — доступний, -а
actuel, -le — сучасний, -а; актуальний, -а
améliorer — удосконалювати, покращувати
appuyer (s') — опиратися, базуватися; підтримуватися
attirer — приваблювати
au sein de — в середині, в рамках
CD-ROM — компакт-диск
cependant — однак; лише
certain, -e — деякий, деяка
clicquer — натискати, клацати

concevoir — розробляти, складати, роздивлятися
connecter — сполучати, з'єднати
consister — складатися
constituer — являє з себе
dans le cadre de... — в межах (корпорації, товариства)
dédier — присвячувати
désormais — відтепер
diffuser — передавати в ефір
écossais, -e — шотландський, -а
en tête — на чолі, попереду
enceinte — вагітна
enfantin, -e — дитячий, -а
être en vogue — бути найпопулярнішим, -ою
être fier, fière — гордий, горда; пишатися
faire la preuve de... — доказувати на ділі

- fleurir** — квітнути, розквітнути
généraliste — загальний, -а
il suffit de... — досить,
 достатньо
intervenir — втручатися
la naissance — народження
lancer — запускати, починати,
 засилати
mettre en valeur — зробити
 значущим
notamment — а саме, саме те (ті,
 той, та)
obligatoire (ment) —
 обов'язковий, -а; обов'язково
parcourir un journal —
 переглянути газету
particulièrement — особливо
plutôt — скоріше, здебільшого
quotidien, -ne — щоденний, -а
rapprocher — приблизити,
 наблизити
relier — з'єднувати, поєднувати
sauf — за винятком
se faire entendre depuis... —
 виходить в ефір з...
se tenir informé — бути
 інформованим; знати, що
 діється
séduisant, -e — привабливий, -а;
 спокусливий, -а
spectaculaire — значний, -а
stimuler — стимулювати,
 надавати можливість
toucher — торкатися
tous âges confondus — незалежно
 від (їхнього) віку
toutes chaînes confondues — усе
 розмаїття
toutes les demi-heures — кожні
 півгодини
un (e) auditeur, -trice — слухач,
 -ка
un bénéficiaire — той, що
 отримує вигоду
un câble — кабель
- un choix** — вибір
un codage numérique — цифрове
 кодування
un confrère — співбрат
un contenu — зміст
un divertissement — розвага
un écrit (une écriture) —
 писання, написання, письмо
un fichier — файл
un fournisseur d'accès —
 провайдер; оператор; хто надає
 послуги
un foyer — домівка, гуртожиток,
 оселя
un grand rendez-vous —
 велике (широке) побачення,
 зустріч
un hebdomadaire —
 щотижневник
un interview (anglais) —
 інтерв'ю, опитування (*англ.*)
un loisir — дозвілля
un magazine — ілюстрований
 журнал
un mél — електронна пошта;
 (аббревіатура message
 électronique — послання
 електронне)
un message — послання,
 звернення
un mot de passe (d'ordre) —
 пароль
un moyen — засіб
un niveau — рівень
un nostalgique — той, що сумує за
 минулим
un ordinateur — комп'ютер
un passe-temps — проведення
 часу
un pentagone — п'ятикутник
un pointeur (de sa "souris") —
 курсор (своєї «мишки»)
- un réseau** — мережа
un sens — поняття, глузд,
 розуміння, значення

un site — місцевість, ландшафт, сайт
un support — основа, підґрунтя, підпорка
un téléspectateur, -trice — телеглядач, -ка
un trait — риса, обрис
un univers — всесвіт
un utilisateur — користувач
une “feuille de chou” — бульварна (скандальна) преса (сленг)
une actualité — остання новина
une ancre — посилення; якір
une application — застосування
une araignée — павук
une chaîne de TV — телеканал; ланцюг
une coloration — забарвлення
une couverture satellitaire — супутникове покриття простору
une disposition — розпорядження; розташування
une diversité — різноманітність, розмаїтність
une durée plus courte — у скороченому вигляді

une échelle — щабель, масштаб
une expansion — поширення
une fiction télévisuelle — телефантастика; комп'ютерні вигадки
une flânerie — бродіння, вештання
une moitié de — половина
une multiplication — збільшення, поширення кількості
une notion — поняття
une occupation — заняття
une quasi-totalité — майже (вся) сукупність
une quinzaine — півтора десятка
une réception — приймання; отримання
une reconversion — переведення в іншу площину
une synchronisation — збіг, синхронізація
une télécommande — пульт дистанційного керування
une toile d'araignée — павутина
une zone d'ombres — зона поганої видимості

LA PROTECTION DE L'ENVIRONNEMENT (ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА)

aigu, -ë — гострий, гостра
des parentés — родичі
empoisonner — отруювати
être bien élevé, -e — бути добре вихованим, -ою
frapper — вдаряти, вражати

incroyable — неймовірний, -а
inquiéter (s') — турбуватися
irréversible — незворотний, -я
remarquer — помічати
traquer — переслідувати, дражнити
un baleineau — дитинча кита

un cancer; maladie cancéreuse — рак; хвороба на рак	une brindille — гілка (без листя)
un déchet — відходи	une canne — вудка
un fait — факт	une conséquence — наслідок
un hippopotame — гіпопотам	une coquille — шкарлупа
un insecte — комаха	une espèce — різновид, порода
un poignard — мисливський ніж	une explosion — вибух
un rendement — прибуток, прибутковість, врожайність	une installation — обладнання
une autruche — страус	une noix — горіх
une baleine — кит	une trompe — хобот
	user — зношувати

LES LANGUES ÉTRANGÈRES DANS NOTRE VIE (ІНОЗЕМНІ МОВИ В НАШОМУ ЖИТТІ)

avoir besoin de... — мати необхідність, потрібно	surprenant, -e — дивний, -а
coexister — співіснувати	un charme — шарм, ніжність, чарівність
conserver — зберігати	un effort — напруга, зусилля
employer — вживати	un être — істота
exiger — вимагати	un intellectuel — мисляча людина
fascinant, -e — чарівний, -а	un polyglotte — багатомовний; що знає багато мов
fasciner — зачаровувати	un reflet — відображення
instruit, -e — освічений, -а	une communauté — спільнота
lire dans le texte — читати в оригіналі; мовою автора	une définition — визначення
perdre — загубити	une primauté — перевага, привілей
pourtant — однак, все ж	
supplanter — витіснити, виживати	

LES SAISONS DE L'ANNÉE (ПОРИ РОКУ)

battre un record — побити рекорд	трапляється тільки...
brusquement — різко, раптово	cependant — все ж, однак
cela n'arrive que... — це	changer — змінювати, -ся

chaudement — тепло

Christinisation — хрещення

couvrir (se) — покриватися

diviser (se) en — поділятися,
ділитися

ennuyeux, -euse — нудний,
набридлий, -а

éveiller (s') — прокидатися,
пробуджуватися

faire du ski, skier — кататися на
лижах, ходити на лижах

fondre — танути

gai, -e — веселий, -а

glacial, -e — крижаний, -а;
льодовитий, -а

il dégèle — відлига

il fait du soleil; le soleil brille —
сонячно; світить сонце

il fait du vent — вітряно

il fait frais — свіжо

il fait humide — вогко

il fait très chaud — дуже тепло,
спекотно, спека

il n'est pas possible de —
неможливо

le givre; la gèle blanche — іній

le patinage — ковзанярський
спорт, катання (біг) на ковзанах

luger — кататися на санках

mûrir — зріти, визрівати

offrir — дарувати, обіцяти, вручати

orthodoxe — православний

parfois — іноді

patiner — кататися на ковзанах

précoce — передчасний, -а

quitter — залишати

ramasser, cueillir — збирати
(овочі, фрукти)

renaître — відроджуватися

rendre visite — відвідувати,
з'являтися, нанести візит

respirer — дихати

réveiller (se) — пробуджуватися

reverdir — зеленіти,
зазеленіти

septentrional, -e — північний, -а

tardif, -ve — запізнілий, -а

un amoureux, une amoureuse —
закоханий, -а

un craquement — хрустіння

un défenseur — захисник

un degré — градус

un imperméable — плащ

un oiseau — птах

un patin — ковзанонок

un patinoire — ковзанка, каток

un traîneau, une luge — санки

une abondance — достаток,
радючість

une congère — замет, кучугури

une flaque — калюжа

une grêle; il grêle — град; іде град

une ombre — тінь

une randonnée — довга

прогулянка, похід

une récolte — врожай